BEN BİR KEDİYİM

"Hatırladığım tek şey; hayatımda ilk kez bir insan gördüğümde nemli ve karanlık bir yerde miyavlıyor olduğum. Sonradan işittim ki, türünün en gaddar üyelerinden biriymiş bu insan."

NATSUME SÖSEKİ

ROMAN

PANAMA

"Ben bir kediyim.
Bazılarınız, 'Nasıl olur da sıradan bir kedi,
sahibinin düşüncelerini böyle derinlemesine
analiz edebilir?' diyorsunuzdur.
Bu tür şeyler bir kedi için çocuk oyuncağıdır.
İşitme hassasiyetimin ve karmaşık şeyleri
düşünebilme yeteneğimin yanı sıra
insanların düşüncelerini de okuyabilirim.
Bu meziyetleri nasıl edindiğimi sormayın.
Yöntemlerim sizi alâkadar etmez."

Japon edebiyatının en özgün ve en unutulmaz eserlerinden biri olan *Ben Bir Kediyim*; sevilmeyen, istenmeyen ve tüm zamanını insan doğasını gözlemlemek için etrafta gezinerek geçiren bir kedinin yaşamına girmemizi sağlıyor. Onun gözünden iş adamlarının, öğretmenlerin, bilim insanlarının, hükümdarların, Zen rahiplerinin veya sıradan insanların kişilik ve yaşamlarından kesitlere şahit oluyoruz. Bir yandan dönemin gündelik yaşantısı ve toplumsal koşullarıyla ilgili bilgi sahibi olurken, diğer yandan da yazar Natsume Sōseki'nin Çin felsefesiyle yoğrulmuş kaleminden bilgece bir dünyaya adım atıyoruz. Çeşit çeşit karakter çözümlemeleri içeren *Ben Bir Kediyim*'de, Sōseki'nin kinayeli ve eleştirel anlatımı sayesinde herkes kendinden ve çevresindeki insanlarda birer parça bulacak.

/ panamayayinevi
/ panamayayincilik
/ panamayayincilik
www.panamayayincilik.com

BEN BİR KEDİYİM

Natsume Sōseki

Panama

Ben Bir Kediyim

Natsume Sōseki

Panama Yayın No: 362

ISBN: 978-975-2444-98-0

Kitabın Orijinal Adı
I am a Cat

Çeviren
Emre Alagöz

Genel Yayın Yönetmeni
Caner Vural

Kitap Editörü
Elif Çelik

Kapak Tasarımı
Leyla Çelik

Baskı Tarihi: Ocak 2020

Baskı-Cilt: Ayrıntı Matbaası
Sertifika No: 13987
Yayıncı Sertifika No: 42278

© Bu kitabın her hakkı saklıdır.
Yayıncının izni olmaksızın çoğaltılamaz,
kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Panama Yayıncılık
Yüksel Caddesi 7A/7
Kızılay-ANKARA
Tel-Fax: (0.312) 432 14 89
www.panamayayincilik.com
info@panamayayincilik.com

Depo
Libya Caddesi 25/B
Küçükesat-ANKARA

BEN BİR KEDİYİM

Natsume Sōseki

I. KİTAP

I

BEN BİR KEDİYİM. Henüz bir adım yok. Nerede doğduğumu da bilmiyorum. Hatırladığım tek şey; hayatımda ilk kez bir insan gördüğümde nemli ve karanlık bir yerde miyavlıyor olduğum. Sonradan işittim ki, türünün en gaddar üyelerinden biriymiş bu insan; yiyecek ve yatacak yer karşılığında evin ufak tefek işlerini yapan bir öğrenci, yani bir *shosei* imiş. Meğer böyleleri, kimi zaman bizi yakalar, haşlar ve yermiş. Gelgelelim, o sırada bu yaratıklar hakkında hiç malumat sahibi olmadığımdan pek de korkmamıştım. Avcunun içinde beni yukarı doğru kaldırırken havada süzüldüğümü duyumsamıştım, o kadar. Yeni pozisyonuma alıştığımda yüzüne bakmıştım. Bu herhalde bir insana dikkatli bir şekilde ilk bakışımdı. O anın tuhaflığı bende hâlâ etkisini korur. Bir defa, kıllarla bezeli olması gereken yüzü tencere kadar tüysüzdü. O gün bugündür bir sürü kediye rastladım ama böylesi bir çirkinliği tekrar görmüş değilim. Yüzünün ortasından dışa doğru bir çıkıntı uzanıyor, ucundaki deliklerden de arada sırada dumanlar çıkıyordu. Bu durum başlangıçta son derece rahatsız ediciydi çünkü dumanlar beni öksürtmüştü. Meğerse insanların içine çekmekten keyif aldığı bu şey, yanmakta olan tütünün dumanıymış; bunu da daha yeni öğrenmiş bulunuyorum.

Bu yaratığın avcunun içinde bir süre daha rahat rahat oturdum, ama sonra olaylar beklenmedik bir hızla gelişti. Hareket halinde olan shosei miydi, yoksa yalnızca ben mi hareket ediyordum, bunu size söyleyemem. Nasıl olduysa bir anda başım dön-

meye başladı; kendimi hasta hissediyordum. Tam bu baş dönmesinin beni öldüreceğini düşünüyordum ki, önce pat diye bir ses duydum, sonra da gözlerimin önünde bir milyon yıldız belirdi. Buraya kadar olan kısmı hatırlayabiliyorum ama sonrasını, kendimi ne kadar zorlarsam zorlayayım aklıma getiremiyorum.

Kendime geldiğimde yaratık gitmişti. Vaktiyle bir sepet dolusu kardeşim vardı ama artık hiçbirini göremiyordum. Anneciğim bile ortalarda yoktu. Bu da yetmezmiş gibi, kendimi acı verecek kadar aydınlık bir yerde bulmuştum; bir zamanlar barındığım kuytu köşeyle alakası bile yoktu buranın. O kadar aydınlıktı ki, gözlerimi zar zor açık tutabiliyordum. Bir şeylerin ters gittiğinden emindim; etrafta sürünmeye başladım. Oldukça acı verici bir girişimdi bu. Yumuşacık hasır yatağımdan zorla koparılmış, dikenli bambu otlarından oluşturulan bir yığının tam ortasına fırlatılmıştım.

Biraz uğraştıktan sonra yığını aşmayı başardım ve karşımda, yığının ötesine uzanan geniş bir gölet buldum. Göletin kenarında oturup ne yapacağımı düşündüm. Aklıma, işe yarar bir fikir gelmiyordu. Sonra dedim ki, belki de ağlarsam shosei gelip beni alır. Güçsüzce miyavladım ama ne gelen vardı, ne de giden. Göletin karşısından hafif bir rüzgâr esti; hava da kararmaya başlamıştı. Deli gibi acıkmıştım. Ağlamak istiyordum ama ağlayamayacak kadar zayıf düşmüştüm. Yapılabilecek hiçbir şey yoktu. Yiyecek bir şeyler bulmam gerektiğine karar vererek, çok ama çok yavaş bir şekilde göletin etrafından dolaştım. Çok acı verici bir yolculuktu. Yine de yılmadım ve bir şekilde ilerlemeye devam ettim; nihayet öyle bir yere ulaştım ki, bulunduğum yerden insanların kokusunu alabiliyordum. İçeri girersem bir şeyler bulabilirim düşüncesiyle kırık bambu çitteki boşluktan diğer taraftaki araziye giriverdim. Çok şanslıydım; bambu çit tam bulunduğum noktadan kırılmış olmasaydı, yol kenarında açlıktan ölebilirdim. Olacağın önüne geçilmez deyiminin ne kadar doğru olduğunu o an fark ettim. İşte, bugün, bu hanenin tekir kedisi olduysam o çit sayesindedir.

Her ne kadar içeri girmeyi başarmış olsam da sonrasında

ne yapacağım konusunda hiçbir fikrim yoktu. Hava kararmıştı, soğuktu ve ben açtım; bu da yetmezmiş gibi bir de yağmur yağmaya başlamıştı. Daha fazla zaman kaybedemezdim. Daha aydınlık ve sıcak görünen o yere ulaşmaktan başka seçeneğim yoktu. O sıralar farkında değildim ama o evin içerisinde çeşit çeşit karakterde insanları gözlemleme fırsatı yakalamıştım. Karşılaştığım ilk kişi, evin hizmetçisi O-san idi; shoseiden bile daha vahşi türlerden biriydi kendisi. Beni görür görmez ensemden tuttuğu gibi evin dışına attı. Çaresiz olduğumu kabul ederek, gözlerimi sımsıkı yumup Tanrı'ya sığındım ve kıpırdamadan yattım. Ama açlık ve soğuk, kaldırabileceğimden fazlaydı. O-san'ın uygun bir anını kollayarak, tekrar cup diye mutfağa atıverdim kendimi. Sonra yine dışarı atıldım. Bir kez daha denedim ama kendimi yeniden kapının dışında buldum. Bu sürecin böyle, birkaç defa daha tekrar ettiğini hatırlıyorum. O gün bugündür bu O-san denen şahıstan nefret ederim. Ertesi gün nihayet sıkıntılarım sona erdi; turna balığından oluşan yemeğini çalarak aramızdaki hesabı kapattım. Tam yeniden kapının önüne konulmak üzereydim ki, gürültüden şikâyet eden ve bunun için bir açıklama bekleyen evin sahibi oracıkta beliriverdi. Hizmetçi beni havaya kaldırıp yüzümü ev sahibine çevirdi ve, "Bu küçük, serseri kedi başıma bela oldu. Her defasında dışarı atmama rağmen sürekli mutfağa girip duruyor," dedi. Ev sahibi, burun deliklerinin altındaki siyah kılları burarak beni şöyle bir inceledi. "Madem öyle, bırak kalsın," dedi ve dönüp içeri gitti. Az konuşan birine benziyordu. Hizmetçi kızgın bir şekilde mutfağın zeminine bıraktı beni. Ve böylece bu evdeki günlerim başlamış oldu.

Sahibim benimle nadiren yüz yüze gelir. Duyduğuma göre öğretmenmiş. Okuldan eve gelir gelmez odasına kapanıp gün boyu çalışır; yüzünü nadiren görürüz. Evdeki diğerleri onun haddinden fazla çalıştığını düşünüyorlar. Ama aslında onların düşündüğünden daha az çalışıyor. Kimi zaman şöyle bir bakmak için parmak uçlarıma basa basa odasına girerim de onu uyuklarken bulurum. Hatta arada bir okumaya başladığı kitabın üzerine salyasının aktığı bile olur. Zayıf bir midesi var; derisi sarımsı

renkte, sert ve sağlıktan yoksun. Buna rağmen tam bir obur. Bir ton yemek yer, sonra midesi için taka-diyastaz alır, ondan sonra da kitabının başına oturur. Birkaç sayfa okuduktan sonra uykusu gelir. Sonra bir bakmışsınız salyaları kitabın üzerine akıyor. Bu rutin hiç sekmeden, her akşam tekrarlanır. Bazı zamanlar, sadece bir kedi olmama rağmen benim bile iki düşünceyi bir araya getirebildiğim olur. "Öğretmenlik çok kolay. İnsan olarak doğduysan en iyisi öğretmen olmak. Hem bu kadar uyuyup hem de öğretmenliği devam ettirmek mümkün olabiliyorsa, bir kedi bile öğretmenlik yapabilir." Gelgelelim, sahibime soracak olursanız, bir öğretmenin yaşamından daha zor bir şey yokmuş; ne zaman arkadaşları ziyaretine gelecek olsa kendi kendine söylenir durur.

Evdeki ilk günlerimde sahibimin haricinde kimse beni sevmiyordu. Hiçbir yerde hoş karşılanmıyordum; hiç kimse benimle herhangi bir şey yapmak istemiyordu. Gerçek şu ki, bugüne kadar hiç kimsenin bana bir isim vermemiş olması beni ne kadar az önemsediklerini açık seçik gösteriyor. Ama bu durumu kabullendim; zamanımın çoğunu mümkün olduğunca evin sahibiyle, beni içeri alan adamla geçirmeye çalışıyorum. Sabahları gazetesini okurken dizlerinin üzerine kuruluveriyorum. Öğleden sonra uykusuna yattığında sırtına çıkıp oturuyorum. Bunu, kendimi ona yakın hissettiğim için falan değil, başka çarem, sığınabileceğim başka kimsem olmadığı için yapıyorum. Bu arada, diğer deneyimlerimin ışığında, pirinç kaynatma kabında uyumaya karar verdim; sabahları daha sıcak oluyor. Akşamları miflonlu ayak ısıtıcısında uyuyacağım; müsait olduğunda da verandada. Ama çocukların yatağına tırmanıp aralarına kıvrılmak gibisi yok doğrusu. İki çocuk var; biri beş, diğeri üç yaşında. Kendi odalarında uyuyorlar ama aynı yatağı paylaşıyorlar. Ne zaman istesem bedenlerinin arasında kendime bir yer bulabiliyorum; yanlarına sessizce sokulmayı bir şekilde başarıyorum. Gelgelelim, büyük bir talihsizlik yaşanır da çocuklardan biri uyanacak olursa, işte o zaman başım dertte demektir. Çünkü çok fena çocuklar bunlar, hele ki küçük olanı. Saat kaç olursa olsun, hatta gecenin ortasında bile, "Burada kedi var!" diye bağıra çağıra ağlamaya başlıyor-

lar. Sonrası hiç şaşmaz; yan odadaki hazımsız nevrotik uyanır ve koşarak gelir. Daha geçen gün sahibim sırtıma tahta cetvelle vurdu.

İnsanları gözlemledikçe, bencil oldukları düşüncesine ister istemez daha çok kapılıyorum. Hele şu çocuklar! Yatak arkadaşlarımı kelimelerle anlatabilmem mümkün değil. Kanları kaynamaya görsün; beni baş aşağı çeviriyor, oradan oraya savuruyor, mutfak sobasına sokuyor, kafama kese kâğıdı geçiriyorlar. Bu da yetmezmiş gibi, en ufak bir haylazlık yapayım, bütün ev halkı beni yakalayıp canımı yakmak üzere bir araya geliyor. Geçen gün hasır paspasın üzerinde pençelerimi keskinleştireyim dedim; evin sahibesi öyle öfkelendi ki, şimdi hasırlı bir odaya girmeme bile izin vermiyor. Bu kadar öfkelenecek ne var sanki? Mutfaktaki tahta döşemenin üzerinde soğuktan titriyor olmam bile fikrini değiştirmiyor. Bayan Blanche, karşı tarafta yaşayan ve hayranlık beslediğim beyaz kedi, onu ne zaman görecek olsam, insandan daha acımasız bir yaratık olmadığını söylüyor bana. Daha geçen gün dört güzel kedicik doğurdu ama evde yaşayan shosei üç gün sonra dördünü de evden çıkarıp arka bahçeye bıraktı. Bayan Blanche olan biteni bana gözyaşları içerisinde anlattı. Anne-baba sevgisini yaşayabilmek ve güzel aile yaşantısının tadına varabilmek için biz kedi ırkının insanlara topyekûn savaş ilan etmesi gerektiğini söyledi. Köklerini kazımaktan başka seçeneğimiz yokmuş. Bana kalırsa son derece makul bir öneri bu. Bitişikteki evde yaşayan üç renkli erkek kedi de, insanların mülkiyet haklarının özünü anlamıyor oluşundan şikâyetçi. Biz kediler, bir şeyi ilk bulan kedinin (bu şey ister kurutulmuş bir sardalyanın kafası, isterse bir kefalin göbeği olsun) onu yeme hakkına sahip olduğunu kabul ederiz. Bu kural çiğnenecek olursa şiddete başvurmak meşrudur. Ama insanlar mülkiyet haklarını pek anlamışa benzemiyorlar. Ne zaman yiyecek iyi bir şeyler bulsak hemen çömelir ve onu elimizden alırlar, hiç şaşmaz. Salt güçlerine güvenerek, yeme hakkı bize ait olan şeyleri soğukkanlı bir şekilde bizden çalarlar. Bayan Blanche bir askerin evinde yaşıyor; diğer kedinin sahibi ise bir avukat. Ben bir öğretmenin evinde yaşadığımdan, bu tür meseleleri onlara göre daha az önemsiyorum. Bana ka-

lırsa hayat günü kurtardığınız sürece çok da zorlayıcı değil. Şu bir gerçek ki, insanlar bile sonsuza kadar sağlıklı kalamazlar. En iyisi sabırla Kedilerin Günü için beklemek.

Bencillikten bahsedince aklıma geldi; sahibim bu zaaf yüzünden bir defasında kendini aptal durumuna düşürmüştü. Bakın anlatayım. Sözünü ettiğim bu şahıs, hiçbir konuda ortalamanın üzerinde bir yeteneğe sahip değil; buna rağmen her şeye el atmaktan da geri durmuyor. Sürekli haiku yazıyor ve yazdıklarını *Cuckoo*'ya yolluyor; *Sabah Yıldızı*'na modern tarzda yazılmış şiirler gönderiyor; bir sürü hatayla dolu İngilizce bir nesir denemesi var; bu sıralar okçuluğa merak saldı; oyun metinlerini okumak için ders alıyor ve kimi zaman da kemanını alıp korkunç sesler çıkarıyor. Ama üzülerek söylüyorum ki, bu aktivitelerin hiçbiri onu bir yere vardırmıyor. Gelgelelim, her ne kadar maymun iştahlı da olsa, bir işe başladığında kendini tastamam o işe veriyor. Bir defasında tuvalette şarkı söylüyor diye "Tuvaletin Maestrosu" lakabını taktılar ona ama hiç oralı olmuyor; hâlâ "Ben Taira-no-Munemori'yim," diye şarkı söylediği duyulabiliyor. Hep bir ağızdan, "İşte Munemori başlıyor," diyoruz ve tuhaflıklarına kıs kıs gülüyoruz. Niye bilmiyorum ama bir gün (kabaca ben orada kalmaya başladıktan dört hafta sonra bir maaş günü), kolunun altında koca bir koliyle koştura koştura eve girdi. Ne getirdiğini merak ediyordum. Sonradan öğrendik ki, suluboya, fırçalar ve "Whatman" marka birkaç özel kâğıt satın almış. Anlaşılan, *haiku* yazmayı ve Ortaçağ ilahileri okumayı bir kenara bırakacak, suluboya resimler yapmaya başlayacaktı. Gerçekten de, o günden itibaren uzunca bir süre çalışma odasında resim yapmaktan başka hiçbir işle uğraşmadı. Öğleden sonraları kestirmeyi bile bırakmıştı. Ne var ki ortaya çıkan sonuca bakarak neyin resmini yaptığını hiç kimse söyleyemezdi. Kendi yaptığı resimler pek hoşuna gitmemiş olacak, estetik konusunda uzman bir arkadaşı onu ziyarete geldiğinde aşağıdaki konuşmaları işittim.

"Ne kadar zor olduğunu biliyor musun? Kişi bir başkasını resim yaparken gördüğünde resim yapmak ona pek de zor de-

ğilmiş gibi görünüyor; eline fırça alana kadar ne denli zor bir iş olduğunun farkına varamıyor insan." Böyle dedi benim soylu sahibim ve söyledikleri son derece doğruydu.

Altın çerçeveli gözlüğünün üzerinden ona bakan arkadaşı, "İnsanın daha resme başlar başlamaz iyi resim yapamıyor olması doğal bir durum," diye beyan etti. "Ayrıca, iç mekân resimleri de öyle yalnızca hayal gücüyle yapılamaz. İtalyan Üstat Andrea del Sarto, resim yapmak isteyen kişinin doğayı olduğu gibi resmetmesini salık verir. Gökyüzünde yıldızlar vardır; yeryüzünde ise ışıl ışıl çiğ damlacıkları. Kuşlar uçar. Hayvanlar koşar. Bir göletin içinde kırmızı balıklar yüzer. Bir ağacın tepesinde görür kış kargalarını insan. Doğanın kendisi, başlı başına, yaşayan, uçsuz bucaksız bir resimdir. Anlıyor musun? Güzel bir resim yapmak istiyorsan, neden hazırlık babında biraz eskiz çalışması yapmıyorsun?"

"Ah, demek Andrea del Sarto böyle söylüyor? Bundan hiç haberim yoktu. Düşününce ne kadar da doğru geliyor söyledikleri. Gerçekten de çok doğru!" Sahibim bu sözlerden aşırı derecede etkilenmişti. Altın çerçeveli gözlüğün arkasında alaycı bir gülümseme gördüm.

Ertesi gün, her zamanki gibi verandada tatlı tatlı kestirirken, sahibim çalışma odasından çıktı (kendinden beklenmeyecek bir davranış) ve arkamda bir şeyler kurcalamaya başladı. O sırada uykumdan uyandım ve neyin peşinde olduğunu merak ederek gözlerimi bir santimetrenin onda biri kadar araladım. Aman tanrım, bizimki kendini Andrea del Sarto sanıyor! Kendimi daha fazla tutamayıp güldüm. Arkadaşının kendisiyle kafa bulmasını ciddiye almış ve benim resmimi çizmeye karar vermişti. Yeterince uyumuştum ve esnemek için güçlü bir istek duyuyordum. Gelgelelim, sahibimi öyle içten bir şekilde resmimi yaparken görünce kalkıp gitmeye kıyamadım ve tam bir teslimiyet içinde sabırla bekledim. Dış hatlarımı bitirdikten sonra yüzümü çizmeye başladı. İtiraf etmeliyim ki, kedileri birer sanat eseri olarak düşünecek olursak, görülmeye değer bir parça olduğum söylenemez. Şeklimin şemalimin, kürkümün ve diğer özelliklerimin

diğer kedilerden daha üstün olduğunu kesinlikle düşünmüyorum. Ama ne kadar çirkin olursam olayım, benimle sahibimin yaratmakta olduğu tuhaf şey arasında en ufak bir olası benzerlik yoktu. Bir defa tüm renkler yanlıştı. Benim kürkümde, tıpkı bir İran kedisinin rengi gibi sarıya çalan açık gri üzerinde tekirlerinkini andıran benek ve çizgiler var. Bunun tartışması bile olmaz yahu! Oysa sahibimin kullandığı renk ne sarı ne siyahtı; ne gri ne kahverengiydi; ne de birbirinden farklı bu dört rengin bir karışımıydı. Söylenebilecek tek şey, kullanılan rengin alelade bir renk olduğuydu. Dahası ve işin daha da garibi, gözlerim ortada yoktu. Resimdekinin uyumakta olan bir kedi olduğu düşüncesinden hareketle bu eksiklik mazur görülebilirdi belki, ama yine de resim üzerinde gözlerin konumuna ilişkin en küçük bir ima dahi bulunmadığından, resmin uyumakta olan bir kediye mi, yoksa kör bir kediye mi ait olduğu pek açık değildi. İçten içe Andrea del Sarto'nun bile bunu bilemeyeceğini düşündüm. Gelgelelim, sahibimin bu amansız mücadelesine hayranlık duymadan da edemiyordum. Yalnızca bana kalmış olsaydı, onun için seve seve o pozisyonda dururdum ama Doğa bir süredir beni çağırmaktaydı. Vücudumdaki kaslar uyuşmaya başlamıştı. Karıncalanma hissi öyle bir noktaya ulaşmıştı ki, o pozisyonda bir dakika bile kalamazdım. Bağımsızlığımı ilan etmeye mecburdum. Patilerimi önüme doğru uzattım, çenemi yere yaklaştırdım ve ağzımı bir mağara gibi açarak esnedim. Bir kere pozisyonu bozmuştum; daha fazla sabit durmaya çalışmanın bir anlamı yoktu. Sahibimin eskiz çalışması da berbat olmuştu zaten. Bu da demek oluyordu ki, sessizce arka bahçeye gidip işimi halledebilirdim. Bu düşüncelerin etkisiyle harekete geçip tembel tembel yürümeye başladım. Sahibimin içerideki odadan, "Seni aptal!" diye bağırdığını duydum; sesinde öfke ile hayal kırıklığının bir karışımı vardı. Bu onun hiç değişmeyen alışkanlığıydı; ne zaman birine sinirlenecek olsa "Seni aptal!" derdi. Başka küfür kelimesi bilmediğinden elinden yalnızca bu geliyordu. Öte yandan, hiç de hak etmediğim halde bana böyle "aptal" demesi doğrusu tam bir terbiyesizlikti. Sonuçta bunca zaman sabırla beklemiştim. Hadi

sırtına atladığımda yüzünde en ufak bir memnuniyet ifadesi beliriyor olsa yine anlardım; o zaman söylediği lafları uysal bir şekilde sineye çekerdim. Ama sırf kalkıp çiş yapmaya gidiyorum diye, o zamana kadar bir defa bile güler yüz göstermemiş biri tarafından "aptal" olarak nitelendirilmek de biraz fazlaydı. En önemli gerçek şuydu ki, insanların hepsi, sahip oldukları gücün yarattığı aşırı tatmin hissiyle şiştikçe şişiyordu. İnsanlardan daha güçlü bir yaratık dünyaya gelip de gözlerini korkutmadıkça bu küstahlıklarının onları nereye kadar götüreceğini bilmenin imkânı yoktu.

Bencilliğe bir dereceye kadar katlanılabilir ama bir defasında insanın değersizliğine ilişkin bir dedikodu çalınmıştı kulağıma; bundan kat be kat daha korkunç ve elimdi.

Kaldığım evin arka tarafında yaklaşık altı metrekare genişliğinde küçük bir çay tarlası var. Çok geniş değil belki ama derli toplu bir yer ve iyi güneş alıyor. Ne zaman moralimi yükseltmeye ihtiyaç duysam (mesela çocuklar gürültüden rahat vermediğinde veya sıkıntı, sindirim sistemimi alt üst ettiğinde) oraya gitmek gibi bir alışkanlığım var. Pastırma yazının sıcak bir günü, öğleden sonra saat iki gibi, öğle yemeği sonrası yattığım tatlı uykudan uyandım ve sırf egzersiz olsun diye bu çay tarlasında küçük bir gezintiye çıktım. Çay bitkilerinin köklerini koklaya koklaya batı sınırındaki, servi ağacından yapılmış çitin oraya vardım ve orada, solmuş kasımpatılardan oluşan bir yatakta uyuyan kocaman bir kedi gördüm. Altındaki kasımpatıların dümdüz olmasına bakılacak olursa epey ağır olmalıydı. Yaklaştığımı fark etmişe benzemiyordu. Ya da belki de fark etmişti ama umursamıyordu. Yine de oradaydı işte; boylu boyunca uzanmış, gürültülü bir şekilde horluyordu. Pervasızlığı beni hayretler içerisinde bırakmıştı; başkasının bahçesine izinsiz olarak giren kendisi değilmiş gibi bir de en ufak bir kaygı gütmeden uyuyordu. Simsiyah bir şeydi bu kedi. İkindi güneşi en göz alıcı huzmelerini üzerine akıtıyordu; parlak kürkünden, görünmez alevler çıkıyordu sanki. Fevkalade bir fiziği vardı; Kediliğin İmparatoru'na ait olduğu bile söylenebilirdi bu fiziğin. Benim en az iki katımdı. İçim hayranlık ve

merakla dolmuştu; o kadar ki, kendimi bütünüyle unutmuştum. Hiç kımıldamadan ve mest olmuş bir halde önünde durdum; tüm dikkatimi ona vermiştim. Pastırma yazının dinginlik verici esintileri, çitin üzerinde yükselen sultan şemsiyesi ağacının dallarını hafifçe sallıyordu; derken, dalından kopan birkaç yaprak, ezilmiş kasımpatılardan oluşan döşeğin üzerine döne döne düşüverdi. İmparatorun o kocaman, yuvarlak gözleri açıldı. O anı bugün bile hatırlarım. Gözleri insanların öve öve bitiremediği şu donuk renkli kehribardan bile daha güzel parlıyordu. Hâlâ ölü gibi kıpırtısız yatıyordu. Gözlerinden fışkıran delici ışığı bodur alnıma odaklayarak, "Sen de kimsin?" diye sordu.

Üslubunun bir imparatora göre pek de zarif olduğu söylenemezdi belki ama sesi derin ve bir buldoğu bile geri püskürtebilecek kadar güçlüydü. Şaşkınlıktan donakalmıştım. Gelgelelim, incelik göstermezsem başımı derde sokabileceğim düşüncesiyle, elimden geldiğince sahte bir soğukkanlılığa bürünerek resmî bir cevap verdim: "Ben, bayım, bir kediyim. Henüz bir ismim yok." O esnada kalbim her zamankinden daha hızlı çarpıyordu.

İnanılmaz aşağılayıcı bir tonda, "Sen... Kedi mi?" dedi. "Yok, daha neler! Her neyse, burada ne halt ediyorsun?" Son derece ağzı bozuk bir kediydi anlaşılan.

"Burada, öğretmenin evinde yaşıyorum."

"Hah, tam da beklediğim gibi. Ne kadar da cılız bir şeysin sen." Tıpkı gerçek bir imparator gibi büyük bir coşkuyla konuşuyordu. Konuşma şekline bakarak bir yargıya varmak gerekirse, öyle saygın bir sosyal çevreden geldiği söylenemezdi. Diğer taraftan, yağlı vücudu, iyi beslendiği (neredeyse obezdi) ve tam olarak müreffeh bir hayat sürdüğü anlamına geliyordu. "Peki, sen kimsin?" diye sormak zorunda kaldım.

"Ben mi? Rikşov Blacky." Neşe ve gururla söylemişti bunu; kaba saba bir tip olan Rikşov Blacky bu civarda iyi tanınırdı. Bir rikşov garajında büyütülenlerden bekleneceği üzere, güçlü kuvvetli ama eğitimsizdi. Bu yüzden çok azımız onunla ahbaplık ederdi; çoğumuz "merhaba, merhaba, o kadar" düsturunu benimsemiştik. Dolayısıyla adını duyduğumda biraz gerilmiş,

huzursuz hissetmiştim kendimi, ama aynı zamanda onu kendimden daha aşağı görmeye de başlamıştım. Bundan dolayı, ne kadar cahil olduğunu da kanıtlamak için, "Sence," diye sorarak konuşmayı devam ettirdim, "hangisi daha üstün; rikşov sahibi mi, yoksa öğretmen mi?"

"Bu da soru mu? Elbette ki rikşov sahibi daha üstün. O daha güçlüdür. Bir de senin sahibine bak; neredeyse bir deri, bir kemik."

"Bir rikşov sahibinin kedisi olarak, haliyle çok güçlü görünüyorsun. Anlaşılan senin orada iyi yemek veriyorlar."

"Ah, ben nereye gidersem gideyim, hiçbir zaman iyi yiyecek sıkıntısı çekmem. Çay tarlasında sürteceğine neden peşime takılmıyorsun? Bir ay içerisinde öyle kilo alırsın ki, seni kimsecikler tanıyamaz."

"Belki daha sonra sana katılmak isteyebilirim. Öğretmenin evi senin şu patronun evinden daha geniş görünüyor ama."

"Seni budala! Ne kadar büyük olursa olsun, bir ev boş karnını doldurmaz." Pek bir içerlemişe benziyordu. Kulakları, ki çaprazlamasına kesilmiş bambu sapları kadar sivriydi bu kulaklar, vahşice seğirdi ve tozu dumana katarak oradan uzaklaştı.

Rikşov Blacky ile ilk karşılaşmamız bu şekilde olmuştu; o günden sonra kendisiyle pek çok defa karşılaştım. Ne zaman bir araya gelsek böbürlene böbürlene konuşur; bir rikşov sahibinin kedisinden de diğer türlüsü beklenmez gerçi. Hani sözünü ettiğim şu elim olay vardı ya; hah, işte onu bana kendisi anlatmıştı.

Bir gün, Blacky ve ben her zamanki gibi yatmış çay bahçesinde güneşleniyor, bir yandan da havadan sudan konuşuyorduk. Blacky, daha önce defalarca anlattığı şeyleri ilk kez anlatıyormuş gibi, bilindik palavralarını atmaya devam ediyordu. Bu sırada, "Şimdiye kadar kaç fare yakaladın?" diye sordu.

Genel kültürümün onunkinden daha yüksek oluşuyla hep övünürüm ama söz konusu fiziksel güç ve cesaret olduğunda onun eline su dökemeyeceğimi de kabul ederim. Yine de, dobra dobra sorduğu bu soru aklımı hiç karıştırmamış da değildi hani. Gelgelelim, gerçek gerçektir ve kişi gerçeklerle yüzleşmelidir.

Ben de, "Aslında yakalamak istiyorum ama şimdiye kadar hiç yakalayamadım," diye cevap verdim.

Sarsıla sarsıla, ağzının kenarlarından fışkıran uzun bıyıklarını titrete titrete güldü Blacky. Bütün gerçek palavracılar gibi biraz kafadan kontaktı. Palavralarından etkilenmiş gibi yaparak mırladığınız ve onu dikkatle dinlediğiniz sürece biraz daha idare edilebilir bir kedi oluyordu. Onu tanıdıktan hemen sonra kendisini bu şekilde idare edebileceğimi fark etmiştim. Netice itibariyle, savunmaya geçerek bu olağandışı vakada pozisyonumu daha fazla zayıflatmanın pek akıllıca olmayacağını düşünüyordum; onu çaktırmadan kendi başarıları hakkında konuşmaya yönlendirerek bu meseleyi savuşturmak daha akıllıca olacaktı. Hiç öyle ortalığı velveleye vermeden, "Yaşına başına bakılacak olursa, bu zamana kadar bir sürü fare yakalamış olmalısın," diyerek ihaleyi ona kilitledim. Tahmin edebileceğiniz gibi zokayı afiyetle yuttu.

"Eh, pek fazla sayılmaz, otuz ya da kırk kadar yakalamışımdır herhalde," diye cevapladı zafer edasıyla. "Tek başıma," diye devam etti, "yüz, hatta iki yüz fareyle baş edebilirim. Ne zaman olursa olsun. Gelincik diye soruyorsan, yok, onu almayayım. O kadar da değil. Bir defasında başım gelinciğin biriyle fena halde derde girmişti."

"Gerçekten mi?" diye sordum, masumane bir biçimde. Blacky kocaman gözlerini kırpıştırdı ama bununla da yetinmedi.

"Geçen yıldı," dedi, "yıllık bahar temizliği yaptığımız gün. Sahibim elinde kireç torbasıyla sürünerek döşeme tahtalarının altına girmeye çalışırken, aniden büyük, leş gibi bir gelincik pırlayarak ortaya çıkmasın mı?"

"Vay canına!" diye etkilenmiş taklidi yaptım.

"Kendi kendime dedim ki, 'Gelincik dediğin nedir ki yahu? Farenin biraz büyüğü işte.' Sonra onu kovalamaya başladım. O kadar heyecanlıydım ki! Sonunda bir hendekte köşeye sıkıştı."

"Helal olsun be sana," diye alkış tuttum.

"Dur, daha bitirmedim. Son çare olarak kuyruğunu kaldırdı ve iğrenç bir şekilde yellendi. Of! O nasıl bir kokudur öyle! O gün bugündür ne zaman gelincik görsem keyfim kaçar." Tam o

sırada ön patilerinden birini kaldırıp, geçen yıldan kalma koku onu hâlâ rahatsız ediyormuş gibi iki üç defa burnuna sürttü.

Onun adına çok üzülmüştüm. Neşesini yerine getirmek için, "Ama söz konusu fareler olduğunda," dedim, "tek bir hipnotize edici bakışınla onları yerlerine çivilediğinden eminim. Çünkü sen harikulade bir fare avcısısın. O kadar çok fare yemişsin ki, semirdikçe semirmiş, kocaman olmuşsun. Elin yüzün de kanlı canlı." Her ne kadar bu konuşmayla Blacky'yi övüp moralini düzeltmek istemişsem de, tuhaf bir şekilde tam tersi bir etki yaratmıştım. Canı sıkılmış gibi görünüyordu; methiyelerime derin bir iç çekişle karşılık verdi.

"İnsan yine de üzülüyor," dedi. "İş fare yakalamakla bitmiyor. Şu uçsuz bucaksız koca dünyada tek bir canlı yoktur ki, insanlardan daha pişkin olsun. Yakaladığım her fareye el koyar, onları en yakındaki polis kutusuna götürürler. Polis, fareleri kimin yakaladığını bilmediğinden, kendilerine getirilen her kuyruk başına, getiren kişiye bir peni ödeme yapar. Sahibim, sırf benim çabalarım sayesinde neredeyse yarım kron kazandı diyebilirim ama buna rağmen şimdiye kadar önüme doğru düzgün bir yiyecek koymuşluğu yoktur. Apaçık gerçek şu ki insanlar, hem de her biri, özünde birer hırsızdan başka bir şey değil."

Tamam, Blacky pek muhteşem bir kedi sayılmazdı ama vardığı sonuçtan dolayı da kimse onu suçlayamazdı. Çok sinirli görünüyordu; sırtındaki tüyler diken diken olmuştu. Blacky'nin anlattığı hikâye ve göstermiş olduğu tepkiler benim de moralimi bozmuştu; eften püften bir bahane uydurup evin yolunu tuttum. O zamandan beri fare yakalamamaya kararlıyım. Bunun dışında, Blacky'nin kemirgenler haricindeki diğer lezzetli şeylerin peşine düşme konusunda yaptığı ortaklık teklifini de kabul etmedim. Daha konforlu bir yaşamı tercih ederim ve uyumak da lezzetli lokmalar pelinde koşmaktan kesinlikle daha kolay. Öyle görünüyor ki, öğretmenlerin yanında yaşamaya başlayınca kediler bile onların karakterine bürünüyor. Günün birinde ben de hazımsızlık çeken birine dönmem umarım. Bu konuda dikkatli olmam lazım.

Öğretmenlerden söz açılmışken; sahibim suluboya resimler

yapma konusundaki beceriksizliğini nihayet fark etmiş anlaşılan. Zira günlüğüne yazmış olduğu 1 Aralık tarihli not şu şekilde:

Bugünkü toplantıda ilk defa isimsiz bir adamla karşılaştım. Hızlı bir yaşam sürdürmek zorunda kaldığı söyleniyor. Gerçekten de epey görmüş geçirmiş bir adama benziyor. Kadınlar bu tip kişilerden hoşlandığı için, hızlı bir yaşam sürdürmüş demek yerine, hızlı bir yaşam sürdürmek zorunda kalmış demek daha uygun olabilir. Duyduğuma göre karısı eskiden bir geyşa imiş. İmrenmemek elde değil. Zamparaları kınayanlar, zamparalık yapma becerisinden yoksun olanlardır genelde. Ya kendilerini yere bakan yürek yakan sananların da zamparalık yapma becerisinden eşit derecede yoksun olmalarına ne demeli? Böylelerinin hızlı yaşamak gibi bir sorumluluğu yoktur ama kendi iradeleri yüzünden böyledir bu. Suluboyalar konusunda ben de böyleyim. Hiçbirimiz başarılı olamayacağız. Bu tür bir zampara, yalnızca kendisinin gerçekte görmüş geçirmiş bir adam olduğundan emindir; bu konuda kafası rahattır. Restoranlarda sake içerek ya da randevu evlerine dadanarak görmüş geçirmiş bir adam olunabiliyorsa, öyle görünüyor ki, ben de suluboya resimler yapan biri olarak adımı duyurabilirim. Onları çizmezsem suluboya resimlerimin daha iyi olacağı düşüncesi beni şu sonuca vardırıyor; yontulmamış bir ahmak, gerçekte böylesi görmüş geçirmiş kimselerden çok daha üstündür.

Görmüş geçirmiş insanlar hakkındaki yorumları, bana pek de ikna edici gelmedi. Hele hele, geyşa olarak çalışmış şu kadın konusundaki kıskançlığını itiraf etmiş olması, büsbütün embesillik ve bir öğretmene hiç yakışmamış. Gelgelelim, kendi suluboya resimlerinin kıymetine dair yaptığı değerlendirme kesinlikle doğru. Sahibim kendi doğasını yargılamak konusunda çok başarılı olmasına rağmen kendini beğenmişlik huyundan bir türlü vazgeçemiyor. Üç gün sonra, 4 Aralık tarihinde, günlüğüne şunları yazmış:

Geçen gece bir rüya gördüm; birisi, beş para etmez olduğu düşüncesiyle bir kenara fırlattığım suluboya resimlerimden birini seçi-

yor. Rüyamdaki bu kişi, resmi harikulade bir çerçeve ile çerçeveleyip bir kapının üstüne asıyor. Çerçevelenmiş resmime öylece bakarken fark ediyorum ki, birdenbire gerçek bir sanatçı olmuşum. İçim içime sığmıyor. Bütün günlerim eserime bakmakla geçiyor; resmin bir başyapıt olduğu düşüncesiyle mutlu oluyorum. Sonra şafak sökünce uyandım. Hava aydınlandığında resmim onu ilk yaptığım zamanki kadar berbat görünüyordu.

Sahibim rüyalarında bile suluboya resimlerinden ötürü pişmanlık duyuyormuş anlaşılan. İster suluboyalar konusunda olsun ister başka bir konuda, pişmanlık yükünü kabullenen insanların hamuruyla görmüş geçirmiş olanların hamuru bir değildir.

Sahibimin o rüyayı gördüğü günün ertesi günü, altın çerçeveli gözlük takan şu estetikçi onu ziyarete geldi. Epey bir zamandır uğramamıştı. Bir köşeye oturur oturmaz, "Ressamlık nasıl gidiyor?" diye sordu.

Sahibim soğukkanlı bir tavır takınıp, "Nasıl olsun," diye cevap verdi, "tavsiyene uyup eskizler çizmekle iştigal etmeye başladım. Şunu söylemeliyim ki, insan eskiz çalışması yaparken nesnelerin biçimlerini, daha önce farkına varamadığı tüm o hassas renk değişimlerini daha iyi kavrıyor. Sanırım eskiz yapmak Batı'da ortaya çıkmış, sırf, tarihsel olarak bunların gerekliliğine yapılan vurgunun sonucunda bugünkü olağanüstü konumunu almıştır. Tam da Andrea del Sarto'nun bir zamanlar dile getirmiş olduğu gibi." Günlüğündeki paragrafa en ufak bir atıfta bulunmadan, Andrea del Sarto'dan beğeniyle söz ediyordu.

Estetikçi başını kaşıdı ve, "Şey, aslında del Sarto hakkındaki şu şeyi ben kendim uydurdum," dedi gülerek.

"Nasıl yani?" Sahibim kandırıldığını, kendini gülünç bir duruma düşürdüğünü kavramakta hâlâ güçlük çekiyordu.

"Nasıl olacak, Andrea del Sarto hakkında hayranlıkla dinlediğin tüm o şeyler vardı ya hani, işte onları ben uydurdum. Ciddiye alacağın hiç aklıma gelmemişti." Kendinden geçmiş bir halde katıla katıla gülüyordu.

Konuşmalarına verandadaki yerimden kulak kabarttım.

Bugün günlüğüne neler yazacağını merak etmeden duramıyordum. Şu estetikçi, yegâne eğlencesi büsbütün palavra dolu konuşmalar yaparak insanları işletmek olan bir adamdı. Andrea del Salto hakkındaki saçmalıklarının sahibimin duyguları üzerindeki etkilerini hiç düşünmemiş olacak, "Bazen," diye gevezelik etmeyi sürdürdü gururla, "bir şeyler uydururum ve insanlar da ciddiye alır ki bu sırada aşırı derecede komik, estetik bir his meydana gelir. Bu hissi bir hayli ilginç buluyorum. Daha geçen gün, üniversite öğrencisinin birine ne dedim biliyor musun? Nicholas Nickleby'ın Gibbon'a, başyapıtı olan Fransız Devrimi Tarihi'ni yazarken Fransızca kullanmayı bırakmasını salık verdiğini ve kitabı İngilizce yayımlamak konusunda onu ikna etmeyi başardığını söyledim. Bu üniversite öğrencisinin neredeyse fotoğrafik bir hafızası var; söylediklerimi Japon edebiyatı camiasına yönelik bir oturumda, kelimesi kelimesine ve büyük bir ciddiyetle tekrarlamış olduğunu duymak nasıl güldürdü beni, bir bilsen! Üstelik ona kulak veren yüz kadar dinleyici varmış ve hepsi de oturup onun bu saçmalıklarını pür dikkat dinlemiş. Bak, bir de şunu dinle! Geçen gün bir grup edebiyatçıyla birlikteydim. İçlerinden biri Ainsworth'ün Haçlı Seferlerini anlatan tarihî romanı *Theofano*'dan söz edecek oldu. Fırsatı kaçırmadım tabii; kitabın son derece seçkin, romantik bir monograf olduğunu söyledim. Kahramanın ölümüne ilişkin anlatımın da tam anlamıyla imgesel olduğu yorumunu yaptım. Karşımda oturan adam, ki "Bilmiyorum," demekten başka yaptığı bir şey yoktu, söz konusu bu pasajların edebi açıdan iyi birer yazarlık örneği olduğunu söyledi hemen. Bu yorumundan anlamıştım ki, tıpkı benim gibi, o da bu kitabı okumamıştı."

Hazımsızlık problemi çeken zavallı sahibim, "İyi de," dedi, gözleri fal taşı gibi açık bir şekilde, "ya diğerleri kitabı okumuşsa ne yapacaksın?" Görünüşe bakılırsa, bu kandırmacanın ahlaki boyutu onu pek ilgilendirmiyordu. Umurunda olan tek şey yalanın ortaya çıkmasının yaratacağı olası mahcubiyet duygusuydu.

Sorulan bu soru karşısında hiç istifini bozmadı estetikçi. "Ne yapayım," dedi, "böyle bir şey olursa başlığı falan karış-

tırdığımı söylerim herhalde." Sonra da yine kayıtsız bir şekilde kahkahalara boğuldu.

Altın çerçeveli gözlükle kendini allayıp pullamıştı belki ama özü itibariyle, olağandışı bir şekilde Rikşov Blacky'ye benziyordu. Sahibim bir şey söylemedi; böylesi bir cüretten yoksun olduğunu itiraf edercesine duman halkaları üflemekle yetindi. Estetikçi (gözlerindeki parıltı, "Suluboya işini bile beceremiyor olmana şaşmamalı," diyordu adeta), yüksek sesle konuşmaya devam etti. "Şaka bir yana, resim yapmak zor iştir. Leonardo da Vinci bir defasında katedral duvarının üzerindeki bir lekeyi resmetmelerini istemiş öğrencilerinden. Büyük bir ustanın sözleri. Bir tuvaleti ele alalım; kişi tüm dikkatini vererek yağmur sızıntılarının duvar üzerinde meydana getirdiği desenleri incelerse, kaçınılmaz olarak sarsıcı bir tasarım, doğal bir eser çıkar ortaya. Gözlerini açık tutup doğaya bakarak resim yapmaya çalışmalısın. İlginç bir şeyler ortaya çıkaracağından eminim."

"Bu da senin şu üçkâğıtlarından biri mi?"

"Hayır; vallahi doğru söylüyorum. Şu tuvalet duvarının resmini çizme fikri sence de kulağa zekice gelmiyor mu? Tam da, da Vinci'nin sözünü edeceği türden bir şey."

"Evet, kesinlikle zekice," diye itiraf etmek zorunda kaldı sahibim tereddüt içerisinde. Ama şimdiye kadar tuvalette çizim yaptığını hiç sanmıyorum.

Rikşov Blacky bu aralar aksamaya başladı. Parlak kürkü incelip gitgide donuklaştı. Bir zamanlar kehribardan daha güzel olduğunu söyleyerek övdüğüm gözleri hep çapak çapak oldu. En çok dikkatimi çeken de tüm canlılığını yitirmiş ve fiziğinin büsbütün bozulmuş olması. Onu çay tarlasında son görüşümde nasıl olduğunu sordum. Verdiği cevap sıkıntı verici bir şekilde kesindi: "Haddinden fazla gelincik osuruğuna maruz kaldım ve bir balıkçının sopa darbeleriyle sakatlandım."

Kızıl sonbahar yaprakları çam ağaçlarının arasından ikişerli üçerli döküldü kadim rüyalar gibi. Bahçenin süslü saksılarındaki kırmızı ve beyaz kamelyalar, taç yapraklarını bir beyaz, bir kırmızı dökerek çırılçıplak kaldı. Kış güneşi, verandanın on ayak uzunluğundaki güney kenarının üzerinden, her gün bir önceki

günden daha erken batıyor. Soğuk rüzgârların esmediği bir gün neredeyse yok gibi. Hal böyle olunca uyuklamalarım da fena halde kısaldı.

Sahibim her gün okula gidiyor ve döner dönmez çalışma odasına kapanıyor. Tüm ziyaretçilerine artık öğretmenlik yapmaktan yorulduğunu söylüyor. Nadiren resim yapıyor. Taka-diyastaz almayı da bıraktı; hiçbir faydası yokmuş. Çocuklar (ne şeker şeyler, değil mi?) her gün anaokuluna gidiyor, döndüklerinde ise şarkılar söyleyip, top sektiriyorlar; bazen de kuyruğumdan tutup beni havaya kaldırıyorlar.

Sağlıklı gıdalarla beslenemediğim için pek kilo alamadım ama iyi kötü zinde kalabilmek için her gün çaba gösteriyorum; şimdiye kadar hiç sakatlanmadım da. Fare yakalamıyorum. O-san'dan hâlâ nefret ediyorum. Şimdiye kadar hiç kimse bana herhangi bir isim vermedi. Gelgelelim, olmayacak duaya âmin demenin de bir anlamı yok. Kararımı verdim; hayatımın geri kalanı boyunca isimsiz bir kedi olarak öğretmenin evinde kalmaya devam edeceğim.

II

Yılbaşından beri hatırı sayılır miktarda ün kazandım; o kadar ki, yalnızca bir kedi olmama rağmen kendimle epey gurur duyuyorum. Hiç de fena sayılmaz.

Yılbaşı sabahı sahibim resimli bir kartpostal aldı; ressam arkadaşlarından biri yeni yılını kutlamak için kart göndermişti. Kartın üst kısmı kırmızıya, alt kısmı koyu yeşile boyalıydı; tam ortasına pastel boyayla, çömelmiş bir hayvan çizilmişti. Çalışma odasında oturmakta olan sahibim resmi dikkatle inceledi. "Ne hoş renkler!" diye yorumladı. Hayranlığını bu şekilde ifade ederek konuyu kapattığını düşünüyordum. Ama yok, bir yanlamasına, bir uzunlamasına kartı incelemeyi sürdürdü. Onu daha iyi inceleyebilmek için bedenini büküp, kollarını uzattı; elindeki sanki kadim Kehanetler Kitabı idi. Sonra yüzünü pencereye dönerek kartı burnunun ucuna kadar yaklaştırdı. Bu tuhaf gösteriye hemen bir son vermesini istiyordum çünkü hareket dizlerini titretiyordu ve dengemi sağlamakta zorlanıyordum. Nihayet titremeler azalmaya başladığında, kısık bir sesle, "Ne acaba bu," diye mırıldandığını duydum. Her ne kadar kartpostalın üzerindeki renkleri pek bir beğenmiş olsa da, ortasındaki resmin hangi hayvana ait olduğunu çıkaramıyordu. Bu da tuhaflıklarını açıklıyordu. İlk bakışta resmi yanlış değerlendirmiş olabilir miydim acaba? Bu resmi yorumlamak göründüğünden daha zor olabilir miydi? Gözlerimi biraz araladım ve itidalli bir sakinlikle resme baktım. En ufak bir şüphem bile yoktu; bu portre bana aitti. Sanmıyorum ki ressam, sahibim gibi, kendini Andrea del Sarto sanmış olsun; gelgelelim, bir ressam olarak çizmiş olduğu bu resim,

hem biçim, hem de renk açısından kusursuz bir ahenge sahipti. Herhangi bir aptal bile resmin bir kediye ait olduğunu anlayabilirdi. Ve öyle ustaca resmedilmişti ki, kafasında gözleri olan ve birazcık muhakeme sahibi alelade biri, bu resmin benden başka bir kediye ait olmadığını hemen fark ederdi. Birinin bu denli basit bir konuyu anlayabilmek için bile bu kadar uğraşması gerektiğini düşününce... İnsan ırkının haline üzülmüyorum dersem yalan olur. Resmin bana ait olduğunu bilmesini istiyordum. Bu hususu kavrayabilmek onun için çok zor olsa bile, bu resmin bir kediye ait olduğunu görebilmesine yardımcı olmak istiyordum. Ama insan hayvanının kedi dilini anlayabildiği görülmüş şey mi? Üzülerek söylemek zorundayım ki, mesele öylece kaldı.

Aklıma gelmişken, bu olay vesilesiyle okuyucularıma bir de öğüt vermek isterim; insanların benden söz ederken alelade bir kediymişim gibi küçümseyici ses tonuyla konuşması son derece kötü bir alışkanlık. Öyle görünüyor ki insanlar, ineklerin ve atların işe yaramayan insan materyalinden, kedilerinse sığır pisliği ile at gübresinden yapıldığını düşünüyorlar. Tarafsız olarak bakıldığında, bu gibi düşüncelerin son derece yakışıksız olduğu kesindir, bununla beraber cehaletlerinin dahi farkında olamayacak kadar cahil olan, tuhaf ve abartılı bir şekilde kendilerini önemli sanarak tatmin olan öğretmenler arasında olağan olduklarına da şüphe yoktur. Kedilere de kaba davranılmamalı veya çantada kekli+k oldukları düşünülmemelidir. Dikkatsiz bir gözlemciye tüm kediler aynıymış, biçim ve öz itibariyle birbirlerinin kopyasıymış, kabuğunun içerisindeki bezelye taneleri misali ayırt edilemezlermiş gibi gelebilir; hiçbir kedinin kişilik sahibi olmadığı düşünülebilir. Gelgelelim, bir defa kedi toplumuna kabul edilmeye görsün, işlerin o kadar da basit olmadığını, insanlara özgü şu "İnsanlar bir acayip," deyişinin kedilerin dünyasında da aynı şekilde geçerli olduğunu hemen fark edecektir bu dikkatsiz gözlemci. Gözlerimiz, burunlarımız, kürkümüz ve patilerimiz; her biri farklıdır. Birinin bıyıklarının eğriliğinden diğerinin kulaklarının pozisyonuna ya da kuyruğunun duruşuna kadar, biz kediler keskin bir biçimde birbirimizden ayrılırız. İyi görü-

nenimizle kötü görünenimizle, sevdiklerimizle ve sevmediklerimizle, nezaketimizle ve kabalığımızla, birisi çıkıp da kedilerin sonsuz çeşidi olduğunu söylese yeridir hani. Bu apaçık gerçek tüm çıplaklığıyla ortada dururken, uçmuş akıllarının ardından ya da kim bilir başka hangi saçma sebeple gözlerini gökyüzüne dikmiş olan insanlar, dış görünüşümüzdeki en küçük farklılıkları bile ayırt edemez, karakterlerimizin onların tahayyüllerinin ötesinde bir karakteristiğe sahip olabileceğini akıllarına getiremezler. Acınacak bir durum doğrusu. *Anlamadığın işlere burnunu sokma, tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş, pirinç kekleri pirinç keki ustalarının işidir* gibi deyişlerin arkasındaki mantığı anlıyor ve destekliyorum. Gerçekten de kediler kedilere sorulmalı. Kediler hakkında bir şeyler öğrenmek istediğinde bunu yalnızca kedilerden öğrenebilirsin. İnsanlar, ne kadar gelişmiş olurlarsa olsunlar, bu konu hakkında size hiçbir şey söyleyemez. Gerçek şu ki, onlar düşündüklerinden çok daha az gelişmişlerdir; bu yüzden kediler hakkında bir şeyler öğrenmeye başlamak bile onlara zor gelecektir. Sahibim gibi sevimsiz bir insan içinse gerçekten hiç umut yoktur. Tam ve karşılıklı anlayış olmaksızın sevginin büyüyüp serpilemeyeceğini dahi anlamaz. Aksi mi aksi bir istiridye gibi, kendini çalışma odasına gizler ve ağzını katiyen açmaz dış dünyaya. Onu orada, bir tek kendisi gerçek bir aydınlanma yaşamış gibi şişinirken görmek bir kediyi güldürmeye yeter de artar bile. Hâlbuki aydınlanma falan yaşadığı yoktur; portrem burnunun dibinde olmasına rağmen en ufak bir anlama belirtisi göstermez; "Belki de, Ruslara karşı verilen savaşın ikinci yılı olması hasebiyle bir ayıya aittir bu resim," gibi ipe sapa gelmez yorumlar yapmaya devam eder hiç utanmadan.

Gözlerim kapalı bir halde sahibimin dizlerine oturmuş, aklımdan bu düşünceleri geçirirken, hizmetçi kadın ikinci bir kartpostal getirdi. Kalem tutup kitap okuyan, yan yana dizilmiş dört veya beş Avrupa kedisi vardı bu basılı resimde. Bir diğeri yanlarından ayrılmış, bir köşede Batılılara özgü basit bir dans gösterisi sergiliyordu. Resmin üst kısmına, siyah mürekkeple ve kalın harflerle, Japonca, "Ben bir kediyim" yazılmıştı. Sağ alt köşede,

"bahar günlerinde kediler kitap okur veya dans eder," şeklinde bir *haiku* bile vardı. Sahibimin eski öğrencilerinden birinden geliyordu bu kart ve ne anlama geldiği gayet açıktı. Gelgelelim, kıt zekâlı sahibim pek anlamışa benzemiyordu çünkü şaşırmış görünüyordu. Kendi kendine, "Kedi Yılı mı acaba?" diye mırıldandı. Bu kartpostalların, yayılmakta olan ünümün bir dışavurumu olduğunu bir türlü kavrayamıyordu.

Tam o sırada hizmetçi üçüncü bir kartpostal getirdi. Bu seferkinin üzerinde resim değil, sahibimin yeni yılını kutlayan bir mesajın yanı sıra, "Kediye en iyi dileklerimi ilet lütfen," yazısı vardı. Her ne kadar kalın kafalının biri de olsa, sahibim bu defa açık seçik ifade edilmiş mesajı almışa benziyordu; yüzüme baktı ve en sonunda durumu gerçekten anlamış olduğunu belli edercesine, "Hmm," dedi. Bakışı, alışılagelmiş olanlardan farklı biçimde bir parça da saygı barındırıyor gibiydi. O zamana kadar bir hiç olan sahibim, tamamen benim sayemde dikkat çekmiş ve adam yerine konulmaya başlamıştı diye düşünmek son derece doğru ve yerinde bir değerlendirme olurdu.

Derken, kapı zilinin sesi duyuldu; çın çın, hatta belki ding dong. *Herhalde ziyaretçilerden biridir. Hizmetçi bakar.* Balıkçının çırağı hariç, ziyaretçileri araştırma zahmetine hiç girmem; bu yüzden sessizce sahibimin dizlerinde yatmaya devam ettim. Fakat sahibim endişeli bir şekilde girişe baktı; gören de alacaklılar gelmiş sanır. Buradan yola çıkarak sahibimin yılbaşında ziyaretçi ağırlamayı ve karşılıklı iki tek atmayı sevmediği sonucuna vardım. Aman ne hoş bir varolma biçimi. Bir insan daha ne kadar dar kafalı olabilir? Ziyaretçi sevmiyorsa kendisi bir yerlere gitmeliydi, ama bu kadarcık girişkenlikten bile yoksun. İstiridyeyi andıran çekingenliği günden güne daha da belirginleşiyor. Birkaç dakika sonra hizmetçi içeri girip Bay Coldmoon'un kendisini beklediğini bildirdi. Anladığım kadarıyla bu Coldmoon denilen şahıs bir zamanlar sahibimin öğrencisiymiş; okuldan ayrıldıktan sonra işleri yolunda gitmiş ve öğretmeninden daha çok tanınan biri haline gelmiş. Niye bilmiyorum ama bu eleman muhabbet etmek için sürekli uğruyor. Her gelişinde de, çapkın çapkın bi-

rileriyle veya bir başkalarıyla aşk yaşamak ya da yaşamamak hakkında bir şeyler geveleyip duruyor; hayattan ne çok keyif aldığından ya da yaşamın onu ne kadar çok yorduğundan söz ediyor. Sonra da gidiyor. Böyle konuları konuşmak için sahibim gibi kılları kadayıf olmuş yaşlı bir sersemi seçmesi yeterince tuhaf değilmiş gibi, arada bir yumuşakçamı Coldmoon'un tiksinti verici boş konuşmalarına yorum yaparken görüyorum.

"Ne yazık ki, bir süredir burada değildim. Aslında her zaman olduğu gibi çok meşguldüm, geçen yılın sonundan beri öyleyim. Sık sık dışarı çıkmayı düşünmüş olsam da nedense bu taraflara hiç yolum düşmedi." Böyle geveledi Coldmoon, kısa pardösüsünün düğmelerini bir o yana bir bu yana bükerken.

"Peki, ne taraflara yolun düştü?" diye sordu sahibim yüzünde ciddi bir ifadeyle, bir yandan da yıpranmış, siyah, armalı ceketinin kollarını çekiştiriyordu. Kolları aşırı kısa, pamuklu bir giysiydi üzerindeki ve ne idiği belirsiz, ince, ipek gömleğinin bir kısmı alttan birkaç santimetre kadar çıkmıştı.

"Oraya buraya işte," diye karşılık verdi Coldmoon ve sonra güldü. Fark ettim ki, ön dişlerinden biri eksikti.

"Dişine ne oldu?" diye sordu sahibim, konuyu değiştirerek.

"Şey, aslında bir yerde mantar yedim."

"Ne yedin, ne yedin?"

"Bir parça mantar. Mantarın şemsiyesini ön dişlerimle ısırayım derken dişlerimden biri kırılıverdi."

"Mantar yerken dişini kırmak ihtiyarlıkta olur gibi. *Haiku* yazmak için uygun bir fikir ama aşkın peşinden koşmaya pek uygun değil," dedi sahibim, elinin içiyle hafifçe başımı pışpışlarken.

"Ah! Kedi bu mu? Ne kadar da tombul bir şeymiş! O kadar yapılı ki, Rikşov Blacky bile bununla baş edemez. Gördüğüm en muhteşem yaratık bu herhalde." Coldmoon bana duyduğu saygıyı dile getiriyor.

"Son zamanlarda epey kilo aldı," diye karşılık verdi sahibim ve gururla iki defa kafamın üzerine vurdu. Komplimanlar gururumu okşamıştı ama başım biraz zonkluyor.

"Üstelik evvelki gece küçük bir konser verdik," dedi Coldmoon, kendi hikâyesine geri dönerek.

"Nerede?"

"Nerede olduğunu bilmesen de olur. Ama bir hayli ilginçti; bir piyanoya üç keman eşlik etti. Müzisyenler acemi ama üçü bir araya toplandığında kemanlar yine de kulağa güzel geliyor. Kemancılardan ikisi kadındı ve bir şekilde aralarına girmeyi başardım. Bana soracak olursan, bizzat kendim de gayet iyi iş çıkardım."

"Ah, peki, kadınlar kimlerdi?" diye sordu sahibim imrenerek. İlk bakışta genellikle soğuk ve katı bir insan olarak görünür ama aslına bakarsanız kadınlar söz konusu olduğunda diğer erkeklerden katiyen farksızdır. Bir defasında, Batı dilinde yazılmış bir romanda, karşılaştığı hemen hemen tüm kadınlara kısmen âşık olan bir adamın öyküsünü okumuştu. Kitaptaki bir diğer karakter de, bu elemanın (kaba bir hesapla) sokaktan geçen her on kadından en az yedisine âşık olduğu yorumunda bulunuyordu alaycı bir biçimde. Bunu okuyan sahibim derinden etkilenmişti. Nasıl olur da böyle kolay etkilenebilen bir adam istiridye gibi yaşar? Yalnızca bir kedi olduğumdan bu soruya cevap verebilmem mümkün değil sanırım. Bazıları bunun nedeninin kötü biten bir aşk ilişkisi olduğunu söylüyor; kimileri midesinin rahatsız olmasına bağlıyor; bir başka grupsa hem parası, hem de yüreği olmadığı için bu şekilde olduğunu ifade ediyor. Hangisi gerçek olursa olsun, pek bir önemi yok; çünkü kendi döneminin tarihini etkileyebilecek öneme sahip biri değil o. Kesin olan şuydu ki, Coldmoon'un kadın kemancılarının kim olduklarını imrenerek sormuştu. Eğlenmişe benzeyen Coldmoon, elindeki yemek çubuklarını kullanarak haşlanmış balığından bir parça aldı ve kalan ön dişiyle ısırdı. Bir an için onu da kıracak sandım. Bu kez neyse ki her şey yolunda gitmişti.

"Kızların her ikisi de iyi ailelere mensup. Tanımazsın," diye cevap verdi Coldmoon, soğuk bir biçimde.

"Demek," diye söze başladı sahibim kelimeyi uzatarak; lakin amaçladığı gibi "öyle" kelimesiyle bitiremedi cümlesini.

Coldmoon gitme vaktinin çoktan geldiğini düşünüyordu herhalde. "Ne harikulade bir hava! Yapacak daha iyi bir işin yoksa yürüyüşe çıkalım mı?" dedi. "Port Arthur düştüğü için şehir alışılmadık bir şekilde canlı," diye sahibimi cesaretlendirmeyi de ihmal etmedi.

Kadın kemancıların kimliğine Port Arthur'un düşmesinden daha çok önem veriyormuş gibi görünen sahibim bir an için tereddüt etti. Ama sonunda bir karara varmışa benziyordu zira kararlı bir biçimde kalkıp, "Tamam, hadi çıkalım," dedi. Pamuklu kumaştan dikilmiş armalı siyah elbisesi hâlâ üzerindeydi ve altında da elle dokunmuş olan ipek bir kimono vardı; iddialara göre kardeşinden yadigâr bu kimonoyu aralıksız yirmi yıldır giyiyordu. En sağlam dokunmuş ipek bile böyle aralıksız ve olağandışı bir şekilde yıllarca giyildiğinde hayatta kalamazdı. Kumaşı o kadar yıpranmış, o kadar incelmişti ki, ışığa tutulduğunda, iç tarafına gelişigüzel bir şekilde dikilmiş yamalar görülebiliyordu. Sahibim aynı giysileri aralık ve ocak ayları boyunca üzerinden hiç çıkarmamış, kendini yeni yılı kutlama zahmetine sokmamıştı. Gerçekten de, hafta içi ve hafta sonu kıyafetleri arasında ayrım yapmıyordu. O sırada üzerinde hangi kıyafet varsa evden onunla çıkıyordu. Artık başka kıyafeti mi yok, yoksa kıyafeti var da değiştirmeye mi üşeniyor bilmiyorum. Sebebi ne olursa olsun, bu çirkin alışkanlıkların aşk hayatındaki hayal kırıklıklarıyla herhangi bir bağlantısı olduğunu tasavvur edemiyorum.

Evden ayrıldıklarında, Coldmoon'un yiyemediği haşlanmış balıkları mideye indirme cüretinde bulundum. Bugünlerde o bilindik, eski kedi değilim artık. En az Momokawa Joen'in hikâyelerinde sözü edilenler ya da ağla kırmızı balık avlayan Thomas Gray'in kedisi kadar iyi görüyorum kendimi (Rikşov Blacky gibi kavgacı tipler üzerinde durmaya bile değmez). Bir iki lokma balık yürüttüm diye ortalığı ayağa kaldıracak halleri yok ya! Hem, yemekler arasında gizli gizli bir şeyler atıştırma alışkanlığı sırf kedi milletine özgü de değil. O-san örneğin, hanımı ne zaman evden ayrılacak olsa, kekleri falan tırtıklayıp ortalığı silip süpürüyor. Tek kabahatli de O-san değil ha; evin

hanımının yetiştirilme tarzlarıyla övünüp durduğu çocuklar bile aynı eğilimi gösteriyor. Daha birkaç gün önce, gecenin kör bir saatinde uyanıp, ebeveynleri horul horul uyumaya devam ederken sofraya karşılıklı kuruluverdi bu nadide çift. Sahibimin de her sabah neredeyse bir somun ekmeği yiyip, ekmekten kalan kırıntıları çocuklara vermek gibi bir huyu var; ufaklıkların ekmeği toz şekerle yemelerinin nedeni bu. Tesadüfe bakın ki, şeker kâsesi bugün masanın üzerinde kalmıştı; içinde şekere saplanmış bir kaşık bile vardı. Yanlarında şekerlerini idareli bir şekilde dağıtacak biri olmadığından, büyük çocuk koca bir kaşık dolusu şekeri alıp tabağına boşalttı. Ablasını örnek alan diğer çocuk da eşit miktarda şeker kaşıklayıp başka bir tabağa koydu. Kısa bir süre için bu sevimli yaratıklar öylece oturup birbirlerine baktılar. Derken, büyük olan, tabağına ikinci bir kaşık daha aldı ve küçük çocuk skoru hemen eşitledi. Büyük kız kardeş kaşığını üçüncü defa doldurdu ve daha küçük olan, sıra dışı bir rekabet ruhuyla onu taklit etti. Her iki tabak da ağzına kadar şekerle dolana dek bu böyle sürdü gitti; şeker kâsesinde tek bir şeker tanesi dahi kalmamıştı. Tam o sırada sahibim yarı uykulu gözlerini ovalaya ovalaya yatak odasından çıkmasın mı? Hemen kızlarının elinden güç bela aldığı şekerleri kâseye geri koydu. Bu olay gösteriyor ki, her ne kadar egoist eşitlikçilik insanlar arasında kedilere nazaran daha gelişmiş olabiliyorsa da, kediler insanlara göre daha bilge yaratıklardır. Çocuklara, yığılıp anlamsız bir piramit şeklini almadan önce şekeri çabucak yalayıp yutmalarını salık verecektim ama sabahları kurulduğum, kaynamış pirinç kabının tepesindeki sıcak yerimden sessizce onları izlemekle yetindim çünkü söylesem bile beni anlamayacaklardı.

Sahibim geçen gece Coldmoon'la birlikte çıktığı gezintiden eve geç döndü. Nereye gittiklerini Tanrı bilir ama kahvaltı masasına oturmadan önce saat dokuzu çoktan geçmişti. Her zamanki yerimden sebzelerle birlikte haşlanmış pirinç keklerinden (bunların tümü çorba içerisinde servis ediliyordu) oluşan tipik yılbaşı kahvaltısını yapışını somurtarak izledim. Devasa bir porsiyondu bu. Herkesin bildiği gibi, pirinç kekleri küçüktü ama son bir

tanesini çanağında yüzer vaziyette bırakmadan evvel altı ya da yedi parça yemiş olmalıydı. "Doydum," dedi sonunda ve elindeki çubukları masaya bıraktı. Bir başkası böyle şımarık şekilde davranacak olsa, o kişiyi sert bir dille uyaracağından emin olabilirdiniz; gelgelelim, bulanık çorbada boğulmuş olan yanık pirinç kekinin cesedine karşı son derece ilgisiz görünüyordu. Karısı küçük bir dolabın arkasından taka-diyastazı alıp da masaya bıraktığında, "İstemiyorum, herhangi bir faydası yok," dedi sahibim.

"Ama nişastalı şeyler yedikten sonra mideye iyi geldiğini söylüyorlar. Bence biraz almalısın." Karısı onu almasını istiyordu.

"Nişastalı ya da değil, o şey faydasız." İnat etmeyi sürdürdü.

"Sahiden de tanıdığım en kaprisli adamsın," diye söylendi evin hanımı, kendi kendisine konuşuyormuş gibi.

"Kaprisli falan değilim, ilaç bir işe yaramıyor."

"Ama daha geçen güne kadar çok iyi geldiğini söylüyordun, her gün alıyorsun, değil mi?"

"Evet, çünkü geçen güne kadar işe yarıyordu ama o günden beri işe yaramıyor," oldu sahibimin aykırı cevabı.

"Bir gün alıyorsun, ertesi gün bırakıyorsun. Bu şekilde tutarsızlıklar sergilemeye devam edersen tabii ki işe yaramaz. Ne kadar tesirli olursa olsun. Bir parça sabırlı olmayı denemedikçe hazımsızlık da tıpkı diğer hastalıklar gibi iyileşmez." Masayı toplamakta olan O-san'a döndü.

"Çok haklısınız hanımım. Düzenli olarak kullanmadıktan sonra ilaç iyi midir kötü müdür bunu bilemeyiz." O-san hemen hanımından taraf olmuştu.

"Umurumda değil. Almıyorum çünkü almıyorum, o kadar. Sıradan bir kadın böyle şeyleri nereden bilecek. Sus artık."

"Tamam. Ben yalnızca bir kadınım," diyerek taka-diyastazı sahibime doğru itti; yenildiğini ona göstermekte oldukça kararlıydı. Sahibim tek kelime etmeden ayağa kalktı ve doğruca çalışma odasına gitti. Karısı ve hizmetçi birbirlerine bakıp kıkırdadılar. Geçmiş deneyimlerime dayanarak söylüyorum ki,

bu gibi durumlarda peşinden gider de dizlerine zıplarsam, bu ahmaklığımın bedelini bir güzel öderim. Bu yüzden bahçeden sessizce geçip çalışma odasının dış tarafındaki verandaya sıçradım. Sürgülü kâğıt kapıların arasındaki boşluktan içeri baktığımda, sahibimi Epiktetos adında biri tarafından yazılmış bir kitabı incelerken gördüm. Okuduğu şeyi gerçekten anlayabiliyor olsaydı, işte o zaman, onu övgüye layık bulurdum. Ama tam da şüphelendiğim gibi, henüz beş-altı dakika geçmişti ki, kitabı büyük bir gürültüyle masaya vurdu. Orada oturmuş onu izlerken, günlüğünü çıkardı ve aşağıdaki satırları yazdı:

Coldmoon'la birlikte Nezu, Ueno, Ikenohata ve Kanda civarlarında dolaştık. Geleneksel ilkbahar kimonolarını giymiş olan geyşalar, Ikenohata'daki bir randevu evinin önünde ucuna tüy takılmış bir mantarı raketlerle birbirlerine atarak oynuyorlardı. Elbiseleri gösterişli olsa da yüzleri son derece sadeydi. Bana evdeki kediyi hatırlattılar.

Gösterişten uzak bir ifadeye örnek olarak niye aklına ben geldim hiç bilmiyorum. Berbere gidip yüzümü tıraş ettirseydim bir insandan pek farklı gözükmezdim. Ama ne yaparsın ki, insanların kendini beğenmişlik gibi bir sıkıntısı var.

Hotan'ın köşesini döndüğümüzde başka bir geyşa çıktı karşımıza. Zayıf ve biçimliydi ve çok güzel omuzları vardı. Leylak rengi kimonosunu giyiş şekli ona gerçek bir zarafet katıyordu. "Dün gece için üzgünüm, Gen-chan, O kadar meşguldüm ki..." Gülerken bir an için görünüp kayboldu beyaz dişleri. Sesi öylesine cırtlaktı ki (başıboş dolaşan bir karganınki kadar cırtlak), son derece güzel olan görüntüsü önemini bir anda yitiriverdi. Hatta o kadar ki, arkamı dönüp de bu Gen-chan'ın ne çeşit bir insan olduğuna bakma zahmetine bile girmedim; ellerimi kimonomun göğüs kısmına sokuşturmuş bir helde Onarimachi'ye doğru yürümeye devam ettim. Gelgelelim, Coldmoon bir miktar huzursuzlanmışa benziyordu.

Hiçbir şey insanların düşünce yapısını anlamaktan daha zor

olamaz. Sahibimin mevcut ruh hali anlaşılır olmaktan çok uzak; öfkeli mi, neşeli mi; yoksa sadece ölüp gitmiş bir filozofun kargacık burgacık yazılarında teselli mi arıyor? Dünyayla dalgasını mı geçiyor, yoksa ona kabul edilmek için can mı atıyor; ceviz kabuğunu doldurmayacak türden meseleler yüzünden öfkeden deliye mi dönüyor, yoksa kendini dünyevi şeylerden uzak mı tutuyor; bunları hiç kimse söyleyemez. Böylesine karmaşık bir ruh haline sahip bir canlıya nazaran kediler gerçekten basittir. Yemek istiyorsak, yeriz; canımız uyumak istiyorsa uyuruz; kızgın olduğumuzda, büsbütün kızarız; ağlarken, kederimize olan aşırı bağlılığımızın tüm çaresizliğiyle ağlarız. İşte bu yüzden hiçbir zaman günlük tutmak gibi şeyler yapmayız. Ne anlamı olacaktır ki bunun? Şüphesiz ki sahibim gibi ikiyüzlü insanlar, gayretli bir biçimde dünyadan gizledikleri bu gerçek karakterlerini karanlık bir odada görüntüleyebilmek için günlük tutmaya mecburlardır. Ama dört ana meşgalemizin (yürümek, ayakta durmak, oturmak ve yatmak) ve atıkları vücuttan çıkarmak gibi önemsiz aktivitelerin her biri, kedilerin dünyasında umuma açık bir şekilde gerçekleştirilir. Biz günlüklerimizi yaşarız ve dolayısıyla gerçek karakterlerimize bürünebilmek için günlük kayıtlar tutma ihtiyacı duymayız. Günlük tutmaya harcayacağım vakti daha faydalı işler için kullanırım; mesela verandada uyumak gibi.

Yemeğimizi Kanda'da bir yerlerde yedik. Kendime yalnızca bir iki fincan sake içme izni verdiğimden, ki uzun bir süredir hiç içmiyordum, midem bu sabah son derece iyi. Demek ki, mide kırgınlığına en iyi gelen ilaç yemek vakti sake içmek. Taka-diyastaz böyle fayda etmiyor. Kim ne iddia ederse etsin, hiç fayda etmiyor işte. Etkisiz olan da etkisiz olmaya devam edecektir.

Böyle lekeliyor fırçasıyla taka-diyastazın namusunu. Yazdıkları, kendisiyle çekişmesi o sabahın korkunç haleti ruhiyesini olduğu gibi gözler önüne seriyordu. Bu tür kayıtlar, insanların alışkanlıklarının belki de en tuhaf olanı.

Geçenlerde, kahvaltı olmadan idare etmenin mideye iyi geldiğini söyledi Bay X. Ben de iki-üç gün kahvaltı etmedim ama bunun tek etkisi midemi guruldatmak oldu. Bay Y ise turşulardan uzak durmamı salık verdi. Onun düşüncesine göre mide ile ilgili tüm rahatsızlıkların kökeninde turşu varmış. Turşudan uzak durmanın tüm mide problemlerinin kaynağını kuruttuğunu iddia ediyor; o kadar ki, tamamen iyileşmek kaçınılmazmış. En az bir haftadır ağzıma turşu değmiş değil ama buna rağmen bu perhizin gözle görülür bir etkisi olmadı. Yemeye devam ettim ben de. Bay Z'ye göre, bu işin tek çaresi karın masajı. Ama sıradan bir masaj bu iş için yeterli değilmiş. Minagawa Ekolü'nün modası geçmiş yöntemleriyle uyumlu olmalıymış bu masaj. Bu şekilde bir (veya en fazla iki) masaj yaptırınca mide tüm hastalıklardan arınırmış. Yasui Sokuken gibi en bilge âlimler ve Sakamoto Ryoma gibi en becerikli kahramanlar hep bu tedavi yöntemine bel bağlamışlar. Hal böyle olunca masaj yaptırmak için hemen Kaminegishi'ye gittim. Ama kullandıkları yöntemler resmen işkenceydi. Mesela, kemiklere masaj yapılmadıkça iyileşme beklentisi içerisine girilmemesi gerektiğini söylediler bana; en azından bir defa iç organlarım tersyüz edilmedikçe sıkıntılarımın kökünü kurutmak neredeyse imkânsızmış. Ne olursa olsun, tek bir seans vücudumu pamuğa çevirdi ve yaşadığım sürece uyku hastalığından muzdarip olacakmışım gibi hissettim kendimi. Bir daha oraya asla gitmedim. Tek bir sefer yetti de arttı bile. Derken Bay A, katı şeyler yememem konusunda beni ikna etti. Bütün gün süt içmek dışında hiçbir şey yapmadım. Bağırsaklarım sanki bataklıkmışçasına cap cup sesler çıkardı. Tüm gece gözüme uyku girmedi. Bay B, diyafram nefesiyle bağırsakları çalıştırmanın midenin sağlıklı olmasını sağladığını belirtip tavsiyesine uymamı salık verdi. Ben de uydum. Bir müddet. Keşke hiç uymasaymışım. Hepten kötü oldum. Kaldı ki, arada sırada nefesimi diyaframla kontrol etmek için tüm kalbim ve ruhumla mücadele ediyor olmama rağmen, beş-altı dakika geçmiyor ki kaslarımı kontrol altında tutmayı unutuveriyorum. Bu disiplini korumak üzere konsantre olduğumda ise o kadar diyafram odaklı bir hale geliyorum ki, ne okuyabiliyorum, ne yazabiliyorum. Estetikçi arkadaşım Waverhouse, bir defasında bu şekilde soluk alıp verirken beni gördü de, son derece nahoş bir biçimde ağrı sızılarımı bir erkek gibi bitirmem konusunda üzerime geldi. Diyafram

nefesi konusu da böylece geçmişte kaldı. Dr. C, karabuğday erişteşinden oluşan bir diyet önerdi. Sırayla çorba içerisinde ve haşlandıktan sonra soğuk olarak tüketecektim. Bağırsaklarımı yumuşatmaktan başka bir işe yaramadı. Anlayacağınız kadim rahatsızlığımı iyileştirebilmek için olası her yolu denedim ama hiçbiri de fayda etmedi. Ama geçen gece Coldmoon'la birlikte içtiğim o üç fincan sake kesinlikle iyi geldi. Bundan böyle her akşam iki-üç fincan sake içeceğim.

Bu sake kürünün uzun süre devam edeceğinden kuşkuluyum. Sahibimin zihni, kedilerin gözlerinde görülebilecek türden aralıksız bir değişkenlik sergiler. Sebat etmekten eser yoktur onda. Daha da aptalca olanı şu ki, günlüğünü mide sıkıntılarından yakınarak doldururken, dünyaya karşı cesur görünmek için elinden gelenin en iyisini yapar; sırıtır ve acısına katlanır.

Geçen gün uğrayan akademisyen arkadaşı Profesör Whatnot şöyle bir teori attı ortaya; her hastalık, atalardan intikal edebileceği gibi şahsi kötülüklerin doğrudan bir sonucu da olabilirmiş; en azından tartışmaya açık bir konuymuş bu. Kurduğu mantığın açık, tutarlı ve düzenli oluşuna bakılacak olursa, bu meseleyi derinlemesine incelemiş olmalıydı. Yine de iyi bir teoriydi. Üzülerek ifade ediyorum ki, sahibimde bu gibi teorileri çürütebilecek ne beyin ne de bilgelik vardır. Gelgelelim, belki de mide sıkıntısından muzdarip olan bizzat kendisi olduğu için, vaziyeti kurtarmaya yönelik her tür bahaneyi üretmeye mecbur hissetti kendini. "İlginç bir teorin var ama Carlyle'ın da hazımsızlık problemi çektiğini biliyor muydun?" diye karşılık verdi, alakasız bir şekilde. Sanki Carlyle sindirim güçlüğü çektiği için bu rahatsızlıktan muzdarip olmak entelektüel bir onurmuş gibi.

"Carlyle'ın hazımsızlığı var diye hazımsızlık çekenlerin Carlyle olacak hali yok," diye karşılık verdi arkadaşı. Azarı yiyen sahibim dilini tuttu ama bu olay alışılmadık kibrini gözler önüne sermişti. İşin ilginç yanı, daha bu sabah günlüğüne sake içerek hastalıktan kurtulmaya yönelik niyetini kaydetmiş olmasıydı. Bu arada, şimdi düşündüm de, bu sabah bu kadar çok pirinç keki yemiş olması, geçen gece Coldmoon'la içtiği sake yüzünden olmalı. O kekleri bizzat ben de yiyebilirdim.

Kedi de olsam, hemen hemen her şeyi yerim. Ben Rikşov Blacky gibi değilim; gidip de uzak mahallelerdeki balıkçı dükkânlarını yağmalayacak enerjiden yoksunum. Dahası, toplumsal konumum gereği Tortoiseshell'in keyfini sürdüğü şekilde bir lüks beklentisi içinde olamam (sahibesi ona ikitelli arp çalmayı öğretiyormuş). Diğerlerinin yaptığı gibi şımarıklık yapamam. Çocukların bıraktığı küçük ekmek parçalarını yer, marmelatlı keklerden akan marmeladı yalarım. Turşunun tadı korkunçtur ama bir defasında tecrübe kazanmak için birkaç dilim kırmızıturp turşusu yemiştim. İlginçtir, sadece bir defa yedikten sonra her şeyin tadı güzel gelmeye başladı. "Onu yemem, bunu yemem," demek inatçılığın dozunu kaçırmaktan başka bir şey değil ve bir öğretmenin evinde yaşayan bir kedi, böyle aptalca söylemlerden kaçınmalı.

Sahibime bakılırsa, bir zamanlar Balzac adında bir roman yazarı varmış ve Fransa'da yaşarmış. Aşırıya kaçan bir adammış Balzac. Demek istediğim, yemek yiyen biri olarak değil, roman yazarı olarak; yazdıklarında aşırıya kaçarmış. Bir defasında yazdığı romandaki karakterlerden birine uygun bir isim bulmaya çalışıyormuş ama (niyeyse artık) aklına onu tatmin eden bir isim gelmiyormuş. Tam o sırada arkadaşlarından biri uğramış ve Balzac ona yürüyüşe çıkmalarını önermiş. Tabii ki neden olduğu konusunda arkadaşının bir fikri yokmuş ama Balzac aradığı ismi bulmakta kararlıymış. Sokaklarda dolaşırlarken dükkân tabelalarına bakmaktan başka bir şey yapmamış ama yine de uygun bir isim bulamıyormuş. Gezintinin konusundan hâlâ bihaber olan arkadaşı şaşkın şaşkın arkasından koştururken yürümüş de yürümüş. Sabahtan akşama kadar Paris'i boş yere araştırıp durmuşlar; Balzac, üzerinde "Marcus" yazılı terzi tabelasını fark ettiğinde eve dönmektelermiş. Ellerini birbirine vurup, "İşte bu!" diye bağırmış. "Bu olmalı. Marcus güzel bir isim ama önüne bir Z getirirsek kusursuz bir isim oluyor. Z olmalı. Z. Marcus fevkalade güzel. Kendi bulduğum isimler bu kadar güzel olmuyor. Ne kadar zekice oluşturulmuş olursa olsunlar, doğal tınlamıyorlar. Ama şimdi, sonunda, en sonunda hoşuma giden bir isim

buldum." İçi içine sığmayan Balzac, arkadaşına vermiş olduğu rahatsızlıktan bütünüyle habersizmiş. Birinin, sırf bir romandaki karakterlerden birine isim bulmak için tüm gününü Paris'te yorgun argın dolanarak geçirmek zorunda kalması bir hayli meşakkatli görünüyor. Böylesi aşırı zalimlik belli bir ihtişamı da beraberinde getiriyor ama benim gibi biri, istiridye gibi yaşayan bir içine kapanığın elinin altında tuttuğu bir kedi, bu tür ölçüsüz bir davranışı aklından dahi geçiremez. Yenilebilir olduğu sürece ne yediğimi umursamıyor oluşum, tamamen içinde bulunduğum koşulların bir sonucu. Bu yüzden, pirinç keki yeme arzumu ifade etmem hiçbir surette bir aşırılık sayılmaz.

Hazır fırsat varken yemiş olsaydım iyi olurdu diye düşünüyordum ki, sahibimin kahvaltı kâsesinde bıraktığı pirinç keki parçasının hâlâ mutfakta olabileceği geldi aklıma. Hemen mutfağa geri döndüm.

Pirinç keki, aynen bu sabah gördüğüm gibi kâsenin dibine yapışmış vaziyette duruyordu ve rengi de hâlâ hatırladığım gibiydi. İtiraf etmeliyim ki, daha önce pirinç kekinden hiç tatmamıştım. Yine de, tam olarak emin olamasam da oldukça lezzetli görünüyordu. Pirinç kekinin üzerine yapışmış yeşil sebzeleri, ön patilerimden biriyle şöyle bir tırmıkladım. Pençelerim pirinç kekinin dış yüzeyine dokunur dokunmaz yapış yapış oldu. Patimi koklayınca bu kokuyu önceden bildiğimi fark ettim; tencerenin dibine yapışmış olan pirinç, haşlanmış pirinç kabına aktarılırken böyle bir koku yayıyordu. Merakla etrafa bakarken, "Yesem mi, yemesem mi?" diye düşündüm. Neyse ki (yoksa ne yazık ki mi demeliyim), ortalıkta kimsecikler yoktu. Mevsimler geçse de yüz ifadesi hiç değişmeyen O-san raketle tüylü top oynuyordu. Çocuklar içeride bir tavşanla bir kaplumbağa hakkında şarkı söylüyorlardı. Bu yılbaşı özel mönüsünü yemenin tam zamanıydı. Bu fırsatı kaçırırsam, koca bir yılı pirinç kekinin tadının nasıl olduğunu merak ederek geçirecektim. Derken, yalnızca bir kedi olmama rağmen bir gerçeğin farkına vardım; altın fırsatlar, yapmak istemedikleri şeyleri bile yapmaya razı ediyordu tüm hayvanları. Doğrusunu söylemek gerekirse, pirinç keki yemeyi öyle

çok da istemiyordum. Hatta kâsenin dibindeki şeyi inceledikçe daha da tedirgin oluyordum ve iştahım gitgide azalıyordu. Keşke O-san mutfağın kapısını açmış olsaydı ya da bana doğru gelen çocukların ayak seslerini duyabilseydim de kâsenin başından tereddütsüz bir biçimde uzaklaşsaydım; bununla da kalmayıp, pirinç keklerine ilişkin tüm düşüncelerimi bir sonraki yıla erteleseydim. Ama hiç kimse gelmedi. Bir hayli uzun bir süre boyunca tereddütle bekledim. Yine gelen olmadı. Sanki birileri, "Çabuk, ye onu!" diye öfkeyle beni zorluyormuş, birileri kulağıma fısıldıyormuş gibi hissediyordum. Kâseye baktım ve bir gelen olması için dua ettim ama ne gelen vardı ne de giden. Pirinç kekini yemekten kaçış yoktu. Sonunda, bedenimin tüm ağırlığını kâsenin köşesine vererek, pirinç kekinin köşesinden bir lokma ısırdım.

Bir şeyi bu kadar sert ısırdıysam çoğunlukla kopardı. Ama bu da neydi böyle! Çenemi tekrar açmaya çalıştığımda yerinden kıpırdamadı bile. Bir kez daha çiğnemeyi denedim ama olmuyordu. Pirinç kekinin şeytanın ta kendisi olduğunu çok geç fark etmiştim. Bataklığa düşen bir adam kurtulabilmek için çırpınırken, bacaklarını çıkarabilmek için ne kadar debelenirse o kadar dibe batarmış. Aynen bu şekilde, ben çenelerimi bastırdıkça ağzım daha da ağırlaşıyor, dişlerim hareket ettirilemez hale geliyordu. Dişlerimdeki direnci hissedebiliyordum ama hepsi buydu. Ondan kurtulamıyordum. Waverhouse, şu estetikçi, bir defasında sahibimi matematik işlemindeki gibi "kalanlı bölen" bir adam olarak tanımlamıştı ve itiraf etmek zorundayım ki, bu son derece doğru bir tespit. Pirinç keki de sahibim gibi kalanlı bölen idi. Bana öyle geliyordu ki, ne kadar çok ısırırsam ısırayım, hiçbir şeyin değişeceği yoktu; on rakamının üçe bölünmesi gibi sonsuza kadar devam edebilirdi bu süreç. Bu işkencenin tam ortasında ikinci bir gerçeğin daha farkına vardım; bütün hayvanlar kendileri için neyi yemenin iyi, neyi yemenin kötü olduğunu içgüdüsel olarak söyleyebilirlerdi. İki büyük gerçeğin farkına varmış olmama rağmen, yapışkan pirinç kekinden ötürü kendimi son derece mutsuz hissediyordum. Dişlerim pirinç kekinin bedenine gömülmüştü ve bu bana inanılmaz bir acı vermeye

başlamıştı. Bu işi halledip buradan çabucak sıvışamazsam O-san tepeme binecekti. Çocuklar da şarkı söylemeyi bitirmişti ve az sonra koşarak mutfağa gireceklerinden hiç şüphem yoktu. Son bir çaba göstererek kuyruğumla havayı kırbaçladım ama hiçbir etkisi olmadı. Kulaklarımı dikip yatırdım ama bu da faydasızdı. Kulaklarımın ve kuyruğumun pirinç kekiyle ne ilgisi olabilirdi ki? Kısacası, boş yere hareket ettim, boş yere kulaklarımı diktim ve boş yere yatırdım. Sonra da tüm bunları yapmaya bir son verdim.

Nihayet kafama dank etti; yapılacak en iyi iş, ön patilerimi kullanarak pirinç kekini ağzımdan çıkarmaya çalışmaktı. İlk önce sağ patimi kaldırdım ve ağzımın kenarına vurdum. Haliyle bu tek vuruş hiçbir rahatlama getirmedi. Daha sonra sol patimi uzattım ve ağzımın kenarında hızlı daireler çizdim. Bu etkisiz hareketler de pirinç kekinin içindeki şeytanı çıkarmada başarısız oldu. Sabırla hareket etmenin hayati öneme sahip olduğunu hatırlayarak, her iki patimle birden dönüşümlü olarak daireler çizmeye devam ettim ama dişim pirinç kekinin içinde olduğu gibi kaldı. Sabırsızlanmaya başlıyordum. Bu defa her iki patimi eşzamanlı olarak kullandım. Ancak ve ancak o zaman, arka ayaklarım üzerinde doğrulabildiğimi fark ettim şaşkınlıkla. Kendimi kedi gibi değil de, başka bir şeymiş gibi hissediyordum. Ama kedi olup olmamam umurumda değildi. Pirinç kekinin içine girmiş olan şeytanı defedene kadar, çılgınca bir kararlılıkla, yüzümün her bir yanında deli gibi daireler çizmeye devam ettim. Ön patilerimin hareketleri o kadar güçlüydü ki, her an dengemi kaybedip düşebilirdim. Dengemi korumak için kendimi arka ayaklarım üzerinde hazır ol pozisyonunda beklerken buldum. Bir noktadan diğerine hareket etmeye başladım ve mutfağın her yanında hoplayıp zıpladıktan sonra durdum. Bu kadar becerikli bir şekilde dik pozisyonumu koruyabiliyor olmam beni çok gururlandırdı ve işte böyle teşrif etti, üçüncü büyük gerçeğin vahyi; istisnai tehlike durumlarında standart başarı seviyesinin üzerine çıkılabiliyordu. İlahi takdirin gerçek anlamı buydu aslında.

Ayak seslerini işittiğimde, Tanrının gücünü arkama almış,

şeytani pirinç kekine karşı hayatta kalma mücadelesi veriyordum. Birilerinin yaklaşmakta olduğu belliydi. Bu vaziyette yakalanmanın ölümcül olacağını düşünerek, çabalarımı iki katına çıkardım ve mutfakta koşturmaya başladım. Ayak sesleri gittikçe yaklaşıyordu. Ne yazık ki ilahi takdir sonsuza kadar sürmeyeceğe benziyordu. En sonunda çocuklara yakalandım. "Şuna bakın!" diye var güçleriyle bağırdılar, "kedi pirinç kekini yemiş ve dans ediyor." Anonslarını ilk duyan O-san adlı şahıs oldu. Tüylü top oynamayı bıraktı, mutfak kapısından uçarak geçti ve, "Ulu Tanrım!" diye feryat etti. Resmî ipek kimonosunun içindeki sahibem, "Ne yaramaz bir kedi," diyerek sakince görüş bildirmeye tenezzül etti. Ve şamatayı işitince çalışma odasından kalkıp gelen sahibim, "Seni aptal!" diye bağırdı. Beni en komik bulan çocuklardı ama sözleşmiş gibi tüm ev halkı kahkahayı koyuverdi. Dansım rahatsız edici ve acı verici olduğu kadar bırakması da imkânsızdı. Lanet kere lanet olsun! Nihayet küllenmeye yüz tutmuştu ki, beş yaşındaki küçük minik, "Ah, ne komik bir kedi," diyerek yeniden alevlendirdi kahkahaları. Adeta gülmekten kırıldılar. İnsanların bir sürü zalimane davranışı olduğunu görmüş, duymuştum da, daha önce tutumlarına karşı bu denli eleştirel hissetmemiştim kendimi. İlahi takdir buhar olup havaya karışmıştı. Dört ayak üzerindeki alışılmış pozisyonuma geri dönmüştüm. Sonunda aklım başımdan gitmişti, başım dönüyordu ve bu yüzden son derece komik bir görüntü çiziyordum. Sahibim gözlerinin önünde ölüp gitmeme müsaade ederse yazık olacağını düşünmüş olacak ki, "Şu pirinç kekinden kurtulmasına yardım et," dedi O-san'a. Hizmetçi, hanımına, "Neden dansa devam etmesini sağlamıyoruz?" dercesine bir bakış attı. Saray dansımın devam ettiğini görmeyi çok isterdi eminim ama hayatımı kaybedecek olmam pahasına da değil. Bu yüzden hiçbir şey söylemedi. Sahibim hizmetçiye dönüp, "Elini çabuk tut, acele etmezsen kedi ölecek," diye emir verdi sert bir şekilde. O-san, alışılmışın dışında tatlı bir rüyadan zorla uyandırılmış gibi, suratında boş bir bakışla, pirinç kekini sımsıkı tuttu ve ağzımdan hızla çekip çıkardı. Coldmoon gibi çıtkırıldım dişli değilimdir

pek ama gerçekten de o sırada tüm ön dişlerimin kırılacağını düşündüm. Yaşadığım o acıyı size tarif edemem. Pirinç kekine gömülmüş olan dişim insafsızca bükülmüştü. Nasıl olduğunu hayal bile edemezsiniz. İşte dördüncü aydınlanmayı tam o anda yaşadım; meşakkat çekmeden rahata kavuşulamıyordu. Nihayet kendime gelip de etrafa baktığımda her şeyin normale dönmüş olduğunu gördüm; ev halkının tüm üyeleri odalarına çekilmişlerdi.

Kendimi gülünç duruma düşürdüğümden, O-san gibi düşmanca muhalefet edenlerle yüzleşebilmekten aciz hissediyorum kendimi. Bana kalırsa sinir bozmaktan başka bir işe yaramaz. İç huzurumu geri kazanmak için Tortoiseshell'i ziyaret etmeye karar verdim; mutfaktan ayrıldım ve arka avludan geçerek ikitelli arpın evine doğru yola koyuldum. Tortoiseshell bu civarlarda güzelliğiyle tanınır. Bugüne bugün bir kedi olsam da merhametin özüne ilişkin genel kültürüm yüksektir; şefkate, iyi kalpliliğe, duyarlılığa ve sevgiye karşı da son derece hassasımdır. Sadece sahibimin yüzündeki öfkeyi izlemek ya da O-san tarafından adam yerine konulmamak keyfimi kaçırıyor. Böylesi anlarda bu güzel hanım arkadaşımı ziyaret ederim. Sohbetimiz sırasında hiç konu sıkıntısı çekmez, konudan konuya atlarız. Sonra bir de bakmışım ki, tamamen yenilenmişim; kaygılarımı, yaşadığım sıkıntıları ve başka her şeyi unutmuşum; adeta yeniden doğmuşum. Dişilerin etkisi gerçekten de en tesirli şey. Sedir çitteki boşluktan oralarda mı diye baktım. Mevsime uygun yepyeni bir tasma takmış olan Tortoiseshell, verandasında düzgünce oturuyordu. Sırtının yuvarlaklığı tarif edilemeyecek kadar güzeldi. Tüm eğri çizgiler içerisinde en güzel olanıydı. Kuyruğunu kıvırma şekli, bacaklarını katlama biçimi, kulaklarını cezbedici bir şekilde hareket ettirmesi, bunların hepsi tarifsizdi. Bol güneş alan bir noktaya zarifçe kıvrılmış oturuyordu. Görüntüsü içimi ısıttı. Bedeni, mutlak sükûnetin, mutlak doğruluğun vücut bulmuş haliydi adeta. Ve kürkü, bahar güneşinin huzmelerini yansıtan kadife kadar parlak kürkü, havanın olanca sakinliğine rağmen aniden titredi. Bir süre, tamamen mest olmuş bir şekilde durup, öylece

onu izledim. Kendime geldiğimde, "Bayan Tortoiseshell, Bayan Tortoiseshell," diye seslendim ve patimi salladım.

"Hey, Profesör," diye selamladı beni, verandanın basamaklarından inerken. Kırmızı tasmasının ucuna takılmış minik zil, küçük küçük çınlama sesleri çıkarıyordu. Kendi kendime, "Ah, yılbaşı diye tasmasına çan takmış," dedim; çın çın seslerine kapılıp gitmişken, bir anda yanımda buluverdim onu. "Mutlu yıllar, Profesör," dedi ve kuyruğunu sola doğru salladı (çünkü biz kediler selamlaşırken kuyruğumuzu önce bir direk gibi diker, sonra sola doğru bükeriz). Semtimizde beni Profesör diye çağıran tek kişi Tortoiseshell idi. Hani, henüz bir ismim olmadığını söylemiştim ya size; bir öğretmenin evinde yaşadığım için bana saygı gösteren yegâne kişi yine Tortoiseshell idi. Doğrusu, Profesör olarak çağrılmaktan öyle büsbütün hoşnutsuz değildim. Tevcih-i kelamına memnuniyetle karşılık verdim.

"Sana da mutlu yıllar," dedim. "Tasman ne kadar da güzelmiş!"

"Evet, sahibim geçen yılın sonunda aldı. Çok hoş, değil mi?" dedi ve benim için çanını bir defa çınlattı.

"Çok hoşmuş gerçekten. Çok güzel bir sesi var. Hayatımda böyle harika bir şey görmedim."

"Hadi ya! Herkes kullanıyor," dedi ve tekrar çınladı. "Ama sesi çok güzel, değil mi? O kadar mutluyum ki!" Hiç durmadan çınlıyordu. Çın-çın-çın!

"Sahibinin seni ne kadar çok sevdiğini görebiliyorum." Payıma düşeni onun payıyla kıyaslayıp, el bebek gül bebek bakılarak yaşamaya imrendiğimi üstü kapalı bir şekilde ifade etmiştim.

Tortoiseshell basit bir yaratıktı. "Evet," dedi, "bu doğru; bana kendi çocuğuymuşum gibi bakıyor." Masumane bir şekilde güldü. Kedilerin hiç gülmediği doğru değil. İnsanlar yalnızca kendilerinin gülebildiğini düşünürken yanılıyorlar. Gülerken burun deliklerim üçgen biçimini alıyor ve ademelmam titriyor. Pek tabii, insanlar bunu anlamıyorlar.

"Sahibin gerçekte nasıl?"

"Sahibim mi? Tuhaf bir soru bu. O bir kadın. İkitelli arp çalan bir hanım."

"O kadarını biliyorum. Sosyal çevresini kastetmiştim. Sanırım soylu bir aileden geliyor. Yanılıyor muyum yoksa?"

"Ah, evet."

Küçük bir kurtpençesi otu

Seni beklerken…

Sürgülü kâğıt kapının arkasında ikitelli arpını çalmaya başladı evin hanımı.

"Harika bir ses, değil mi?" Tortoiseshell gururluydu.

"Harika gerçekten, ama hangi şarkıyı söylediğini anlamadım. Neydi bu parçanın ismi?"

"Bu mu? Ah, bir şeydi işte. Tam hatırlamıyorum. Sahibem bilhassa bu şarkıya çok düşkündür. Aslında atmış iki yaşında olduğunu biliyor muydun? Ama çok sağlıklı. Sence de öyle değil mi?"

Atmış iki yaşına kadar hayatta kalabilmişse sağlıklı olduğunu kabul etmek gerekirdi. Bu yüzden, "Evet," diye cevap verdim. Kendi kendime çok aptalca bir cevap vermiş olduğumu düşündüm ama aklıma söyleyecek daha zekice bir şey gelmediğinden en fazla bunu söyleyebilmiştim.

"Sen öyle düşünmeyebilirsin ama bir zamanlar itibarlı biriymiş. Bana her zaman öyle söylüyor."

"Kimlerdenmiş?"

"Anladığım kadarıyla on üçüncü şogunun dul karısının özel sekreterinin küçük kız kardeşinin kocasının annesinin yeğeninin kızıymış."

"Ne?"

"On üçüncü şogunun dul karısının özel sekreterinin küçük kız kardeşinin…"

"Of! Ama lütfen biraz yavaş. On üçüncü şogunun dul karısının küçük kız kardeşinin özel sekreterinin…"

"Yo, yo, yo. On üçüncü şogunun dul karısının özel sekreterinin küçük kız kardeşinin…"

"On üçüncü şogunun dul karısının…"

"Doğru."

"Özel sekreterinin, değil mi?"

"Evet."

"Kocasının..."

"Hayır, küçük kız kardeşinin kocasının."

"Elbette. Nasıl unutabilirim? Küçük kız kardeşinin kocasının..."

"Annesinin yeğeninin kızı. İşte bitti."

"Annesinin yeğeninin kızı?"

"Evet, kaptın."

"Pek sayılmaz. O kadar karmaşık ki, hâlâ kavrayamadım. On üçüncü şogunun dul karısının nesi oluyor demiştin?"

"Ah, ne kadar da aptalsın! Nesi olduğunu daha şimdi söyledim. On üçüncü şogunun dul karısının özel sekreterinin küçük kız kardeşinin kocasının annesinin..."

"Buraya kadar anladım fakat..."

"O halde anlamışsın, değil mi?"

"Evet," demek zorunda kaldım. Bazen küçük beyaz yalanlar söylemek gerekir.

Sürgülü kâğıt kapının arkasındaki ikitelli arpın sesi aniden kesildi ve evin hanımı, "Tortoiseshell, Tortoiseshell, yemeğin hazır," diye seslendi. Tortoiseshell mutlu görünüyordu. "İşte, beni çağırıyor, şimdi gitmem lazım. Umarım beni bağışlarsın," dedi. Aklımdan geçeni söylemenin ne faydası olacaktı ki? "Tekrar gel," diye ekledi ve boynundaki çanı çınlatarak bahçeyi koşa koşa geçti. Ama aniden dönüp geri geldi ve telaşlı bir şekilde sordu; "Hiç de iyi görünmüyorsun. Bir sorun mu var?" Pirinç keki yiyip, dans ettiğimi ona söyleyemedim tabii; "Hayır," dedim, "bir sıkıntım yok. Derin düşüncelere dalınca biraz başım ağrıdı, o kadar. Aslında seninle konuşmanın kendimi daha iyi hissetmeme yardımcı olacağını düşündüğüm için çağırdım seni."

"Gerçekten mi? Peki, kendine iyi bak. Şimdilik hoşça kal." Benden ayrıldığı için bir nebze üzülmüşe benziyordu ki pirinç kekini ısırmadan önceki canlılığımı tümüyle geri kazandırdı bu bana. Kendimi harika hissediyordum ve eve dönüşte çay tarlasına, yarı erimiş kırağı topaklarını ayaklarımın altında çiğnemenin keyfini çıkardığım yere uğramaya karar verdim. Yüzümü kırık

bambu çite dayadığımda Rikşov Blacky'nin orada olduğunu gördüm. Kuru kasımpatılarının üzerine geri dönmüştü. Omurgasını esnetirken yüksek, siyah bir kemere benziyordu. Artık Blacky'den korkmuyordum ama onunla girilen her muhabbet bela riski taşıdığından, onu görmezden gelmeye çalıştım. Gelgelelim, kendisine tepeden bakıldığını düşündüğünde duygularını saklamak gibi bir huyu yoktu Blacky'nin. "Hey sen, Bay İsimsiz. Bakıyorum da bugünlerde burnun pek havalarda. Bir öğretmenin evinde yaşıyorsun diye öyle hemen havalara girme. Ve seni uyarıyorum, beni aptal yerine koymayı bırak." Blacky artık ünlü olduğumu biliyormuş gibi gözükmüyordu. Keşke durumu ona açıklayabilseydim ama bu tarz şeyleri anlayabilecek türden biri değildi o. Ben de kısaca halini hatırını sorup, uygun bir fırsatını bulur bulmaz yanından ayrılmaya karar verdim.

"Mutlu yıllar, Bay Blacky. Her zamanki gibi iyi gördüm sizi." Kuyruğumu kaldırdım ve sola doğru büktüm. Kuyruğunu dik tutan Blacky ise selamıma karşılık vermeyi reddetti.

"Ne! Mutlu mu? Aklını falan mı kaçırdın sen? Yeni yıl nasıl mutlu olsun? Hadi defol git buradan, seni gidi kılçık kafalı."

Kılçık kafalı üslup olarak kulağa aşağılayıcı geliyordu ama anlamsal içeriği gözümden kaçmıştı. "Kılçık kafalı derken," dedim, "ne söylemek istiyorsunuz?"

"Sana verip veriştiriyorum ve sen orada durmuş ne anlama geldiğini soruyorsun, öyle mi? Pes! Vallahi pes! Tam bir yılbaşı aptalısın."

Yılbaşı aptalı kulağa bir nebze şiirsel geliyordu ama anlam açısından diğerine göre anlaşılması daha da zordu. İleride lazım olur diye ne anlama geldiğini sormak istedim ama açık ve net bir cevap alamayacağım ortada olduğundan tek kelime dahi etmedim. Kendimi bir hayli garip hissediyordum ama tam o sırada Blacky'nin sahibinin karısı, "Tezgâhın üzerinde bıraktığım şu lanet olası somon dilimi nerede?" diye aniden bağırdı. "Tanrım, şu şirret kedi az önce buradaydı! Yine yapacağını yapmış! Gördüğüm en edepsiz kedi. Hele bir dönsün de ben biliyorum ona yapacağımı!" Kadının incelikten yoksun bet sesi ılık havayı

çalkalıyor, doğal dinginliğini bozuyordu. Blacky, "Avazın çıktığı kadar bağırmak mı istiyorsun? Bağır o zaman," dercesine pişkin bir bakış attıktan sonra bana döndü; "Ortalığı nasıl da velveleye veriyor görüyorsun, değil mi?" diyordu sanki gözleri. Şimdiye kadar Blacky ile konuşmaya kendimi o kadar kaptırmıştım ki, ne başka bir şey fark etmiş, ne de düşünmüştüm; ama şimdi, bakışlarımı aşağı doğru çevirdiğimde, bacaklarının arasında çamura bulanmış ve muhtemelen kıytırık bir somon diliminden kalma bir kılçık tuttuğunu gördüm.

"Demek yine yaptın yapacağını!" Az önceki tatsızlığı unutarak, Blacky'ye karşı her zamanki pohpohlayıcı üslubumu takındım. Gelgelelim, onu güler yüzlü mizacına geri döndürmek için yeterli olmamıştı bu.

"Ne yapmışım! Sen ne demek istiyorsun bakayım, sırnaşık mankafa? Ne demek 'yine'? Alt tarafı incecik bir balık dilimi. Kim olduğumu biliyor musun sen benim? Rikşov Blacky benim adım, seni lanet olasıca aptal." Kollarını kıvırabileceği bir gömleği olmadığından sağ ön patisini agresif bir şekilde omuz hizasına kadar kaldırdı.

"Kendimi bildim bileli sizi tanırım Bay Rikşov Blacky."

"Madem tanıyorsun, ne diye öyle konuştun? Cevap ver çabuk!" Kızgın nefesi suratımı yaladı. İnsan olmuş olsaydık, herhalde ceketimin yakasından tutup sarsardı beni. Oldukça şaşkındım ve bu durumdan nasıl sıyrılacağımı merak ediyordum ki, şu kadının korkunç sesi tekrar duyuldu:

"Hey! Bay Westbrook. Beni duyabiliyor musun? Bak ne diyeceğim. Bana yarım kilo biftek getir ve elini de çabuk tut. Tamam mı? Anlaşıldı mı? Sert olmasın ama. Yarım kilo olacak. Anladın mı?" Bet sesi tüm mahalleyi birbirine katmıştı.

"Yılda bir defa biftek söylüyor ve o yüzden bu kadar yüksek sesle bağırıyor. İstiyor ki, tüm mahalle yarım kiloluk o nefis bifteğinden haberdar olsun. Ne yapacağım ben bu kadınla!" dedi Blacky alaycı bir biçimde, bacaklarının dördünü de esnetirken. Söyleyecek hiçbir şey bulamadığımdan, sessizliğimi koruyup izlemeye devam ettim.

"Bir cimcik et dişinin kovuğuna bile yetmez. Ama sanırım elden bir şey gelmiyor. Bu biftekle idare et. Gerisini sonra düşünürsün." Blacky kendi kendine öyle bir konuşuyordu ki, duyan o biftek kendisi için özel olarak sipariş edilmiş zannederdi.

"Bu defa harika bir ziyafet çekeceksin kendine. Hadi yaşadın!" Bu sözlerle onu evine geri postalamayı ummuştum.

Gelgelelim, "Bunun seninle bir ilgisi yok. Sen şu koca çeneni bir kapat!" diye çıkıştı Blacky. Sonra güçlü arka bacaklarını kullanarak yere düşmüş buz saçaklarını tırmaladı ve yağmur gibi pat pat kafama düşürdü. Bütünüyle şoke olmuştum. Derken, ben hâlâ çamurlu çer çöpü üzerimden silkip atmaya uğraşırken çitlerin arasından sıvışıp ortadan kayboldu. Muhtemelen Westbrook'un bifteğine el koymaya gitmişti.

Eve vardığımda evdekileri alışılmadık biçimde neşeli gördüm. Sahibim bile geniş geniş gülüyordu. Neden böyle olduğunu merak ettim. Verandaya sıçradım. Tam sahibimin yanına kurulmaya yeltenmiştim ki, yabancı bir misafirin gelmiş olduğunu gördüm. Saçları düzgünce ayrılmıştı ve üzerinde pamuklu kumaştan armalı bir pardösü ile yelken bezinden bir *hakama* vardı. Bir öğrenciye ve aynı zamanda aşırı derecede ciddi birine benziyordu. Sahibimin küçük el ısıtma mangalının köşesinde, lake sigara kutusunun tam yanında, üzerinde, "Size Bay Beauchamp Blowlamp'i takdim edeyim: Coldmoon'dan," yazılı bir kartvizit vardı.

Hem ziyaretçinin ismini bildiriyor hem de bu ziyaretçinin Coldmoon'un bir arkadaşı olduğu bilgisini veriyordu. Ev sahibi ile konuk arasında devam eden sohbet bana bilmece gibi gelmişti çünkü başını kaçırmıştım. Anlayabildiğim kadarıyla estetikçi Waverhouse ile ilgiliydi bu sohbet; hatırlarsanız daha önce size ondan bahsetme şansım olmuştu.

"Ve kendisiyle gelmem konusunda ısrarcı oldu. Aklında parlak bir fikir varmış." Misafir sakin sakin konuşuyordu.

"Batı tarzı bir restoranda yemek yemekle ilgili parlak bir fikri olduğunu mu söylüyorsun?" Sahibim misafiri için biraz daha çay doldurdu ve fincanı ona doğru itti.

"O sırada bu parlak fikrin ne olabileceği aklıma gelmedi ama fikir ona ait olduğundan ilginç bir şey olduğu kesin diye düşündüm ve..."

"Yani ona eşlik ettin. Anladım."

"Evet, ama hiç beklenmedik bir şey oldu."

"Sana söylemiştim," diyormuş gibi görünen sahibim, kafama bir tane patlattı (itiraf etmek gerekirse biraz acıdı). "Muhtemelen abuk sabuk bir şeydir. Böyle şeyler beklenir ondan." Belli ki, şu Andrea del Sarto meselesi gelmişti aklına.

"Farklı bir şeyler yememizi önerdiğinden..."

"Ne yediniz?"

"İlk olarak, mönüyü incelerken, yemek hakkında çeşitli bilgiler verdi."

"Sipariş vermeden önce mi?"

"Evet."

"Peki ya sonra?"

"Sonra garsona dönerek, 'Yemek listesi üzerinde herhangi bir spesiyal göremedim," dedi. Garson, altta kalmayarak, kızarmış ördek ya da dana pirzolası önerdi. Bunun üzerine bu kadar yolu kırtıpil bir yemek için tepmediğimizi belirtti Waverhouse sert bir şekilde. Kırtıpilin anlamını bilmeyen kafası karışık garson hiçbir şey söylemedi tabii."

"Tahmin edebiliyorum."

"Sonra bana dönerek bir şeyler anlatmaya başladı. Fransa'da ya da İngiltere'de, ne kadar pişmiş à la Tenmei veya à la Manyō istenirse alınabiliyormuş ama Japonya'da, nereye giderseniz gidin, o kadar basmakalıpmış ki yemekler, (güya) Batı tarzı bir restorana girmek bile istemiyormuş insan. Buna benzer şeyler falan işte. Tam formundaydı anlayacağın. Aklıma gelmişken, hiç ülke dışına çıkmış mıydı o?"

"Ülke dışına çıkmak mı? Waverhouse mu? Elbette hayır. Ne parası var, ne de vakti. İsteseydi, istediği zaman basıp gidebilirdi. Herhalde şaka olsun diye gelecekte yapmayı planladığı seyahatleri geçmişte yapmış gibi davranmış." Komik bir şey söylemiş gibi davetkâr bir biçimde güldü. Konuğu pek etkilenmişe benzemiyordu.

"Anladım. Ne zaman ülke dışına çıktığını merak etmiştim. Söylediği her şeyi ciddiye aldım. Üstelik salyangoz çorbası ve haşlanmış kurbağa gibi şeyleri gerçekten de iki gözüyle görmüş gibi anlattı."

"Birilerinden bir şeyler duymuştur kesin. Bu tür terminolojik zamazingolar konusunda çok beceriklidir."

"Öyle görünüyor," dedi Beauchamp, vazodaki nergis çiçeğine gözlerini dikmiş bakarken. Bir parça hayal kırıklığına uğramışa benziyordu.

"Öyle sanıyorum ki, parlak fikri buymuş, değil mi?" diye sordu, hâlâ olayı netleştirme arayışında olan sahibim.

"Hayır, bu yalnızca başlangıçtı. Asıl kısmına daha gelmedim."

"Ah!" Sahibim merakla karışık bir şekilde ünledi.

"Avrupa mutfağı hakkındaki söylevini tamamladıktan sonra, 'Ne kadar arzu edersek edelim, salyangoz ya da kurbağa bulmak neredeyse imkânsız olduğundan, hiç değilse küfte söyleyelim. Ne dersin?' diye sordu. Hiç düşünmeden, "Evet, iyi olur," diye cevap verdim."

"Küfte kulağa tuhaf geliyor."

"Evet, çok tuhaf, ama Waverhouse o kadar ciddi konuşuyordu ki, o sırada bu tuhaflığı fark etmedim." Dikkatsizliğinden ötürü sahibimden özür diliyormuş gibi bir hali vardı.

"Sonra ne oldu?" diye sordu sahibim kayıtsızca ve misafirinin zımni özrüne karşılık olarak en küçük bir sempati emaresi göstermeksizin.

"Sonra garsona iki kişilik küfte getirmesini söyledi. Garson, 'Köfte mi demek istiyorsunuz, bayım?' diye sordu ama daha ciddi bir ifade takınmış olan Waverhouse, 'Hayır, köfte değil, küfte,' diye ağırbaşlılıkla düzeltti onu."

"Gerçekten mi? İyi de küfte diye bir yemek var mı?"

"Kulağa tuhaf geliyordu ama Waverhouse kendinden o kadar emindi ki, Batı'ya özgü her konuda o kadar büyük bir otoriteydi ki kendisi (hatırlayacak olursan her yeri dolaşmış olduğuna dair sarsılmaz bir inanca sahiptim), ben de ona katılıp, 'Küfte, dostum, küfte,' diye açıklama yaptım bir de garsona."

"Garson ne yaptı?"

"Garson (şimdi düşününce gerçekten çok komik geliyor) bir süre düşündükten sonra, 'Çok üzgünüm, bayım, ama ne yazık ki, bugün hiç küfte kalmadı. Ama köfte isterseniz, bayım, hemen getirebiliriz,' dedi. Bunun üzerine bozulmuş gibi yaptı Waverhouse. 'Yani,' dedi, "bu kadar yolu boşuna geldik. Hiç kalmadığından emin misiniz? Lütfen ne yapılabilir diye bir bakın.' Garsonun cebine de küçük bir bahşiş sıkıştırdı. Garson, aşçıya tekrar soracağını söyleyip mutfağa doğru yola koyuldu."

"Küfte yemeyi kafaya koymuş desene."

"Kısa bir süre sonra garson geri döndü. İlla küfte istiyorsak hazırlayabileceklerini ama bunun epey uzun zaman alacağını söyledi. Waverhouse son derece sakindi. 'Bugün yılbaşı ve dolayısıyla hiçbir acelemiz yok. Bekler miyiz?' diye sordu. Takım elbisesinin cebinden bir sigara çekti ve hiç acele etmeden sigarayı yaktı. Ben de onun bu serinkanlılığına özenip, kimonomun cebinden *Japan News* gazetesini alarak okumaya başladım. Garson daha ayrıntılı istişare için yanımızdan ayrıldı."

"İşe bak!" Sahibim öne eğildi; günlük gazetelerde savaş haberleri okuduğu zamanki kadar hevesli görünüyordu.

"Garson özürlerle birlikte yeniden ortaya çıktı ve küfte yapımında kullanılan malzemelerin son zamanlarda kıt olduğunu söyledi. Arz o kadar yetersizmiş ki, malzemeleri ne Kameya'da bulmak mümkünmüş ne de Yokohama No:15'te. Konuyla ilgili üzüntülerini dile getirdi ancak şurası kesindi ki, küfte malzemeleri uzunca bir süre stoklarda bulunmayacaktı.

Bunun üzerine Waverhouse bana döndü ve tekrar tekrar, 'Tüh, tam da bu yemek için gelmiştik,' dedi. Kendimi bir şeyler söylemek zorunda hissedip ona katıldım. 'Evet,' dedim, 'gerçekten çok yazık! Çok, çok büyük şanssızlık!'"

"Kuşkusuz," diye onunla hemfikir oldu sahibim ama ben onunla aynı fikirde değildim.

"Bu sözler garsona kendisini bir hayli üzgün hissettirmiş olacak, 'Önümüzdeki günlerde gerekli malzemeleri temin ettiğimizde gelip de yemeğimizin tadına bakarsanız bizleri mutlu

edersiniz, bayım,' dedi. Ama Waverhouse ona restoranın hangi malzemeleri kullandığını sorduğunda, garson sadece gülmekle yetindi ve cevap vermedi. Bunun üzerine, ana malzemenin Tochian (ki, sizin de bildiğiniz gibi, kendisi Nihon ekolünden bir *haiku* ozanıdır) olup olmadığını sordu ısrarla. Garson ne dese beğenirsiniz? 'Evet, öyle, bayım. Yokohama'da bile bulunamıyor olmasının nedeni tam olarak bu,' dedi. 'Gerçekten çok üzgünüm, bayım,' diye de ekledi."

"Ha-ha-ha! Demek meselenin özü bu? Çok komikmiş yahu!" Sahibim, kendisinden hiç beklenmeyecek şekilde, tabiri caizse anıra anıra güldü. Dizleri öyle sallanıyordu ki, az kalsın düşüyordum. Ama bu durum hiç umurunda değildi. Katıla katıla gülüyordu. Andrea del Sarto tarafından kafalanan yegâne kişinin kendisi olmadığını öğrenmiş olması onu bir hayli memnun etmişe benziyordu.

"Ve sonra, sokağa adımımızı atar atmaz, 'Çok iyi iş çıkardık. Küfte hakkındaki şu dalavere oldukça iyiydi, değil mi?' dedi. Zımba gibi görünüyordu. Bilmenizi isterim ki nutkum tutulmuştu. Daha sonra ayrıldık. Bu arada, akşam yemeği saati çoktan geçmişti ve neredeyse açlıktan ölüyordum."

"Senin için epey can sıkıcı olmuş olmalı." İlk defa sevecenlik gösteriyordu sahibim (buna hiçbir itirazım olamazdı). Konuşmaya bir müddet ara verdiler. Mırlamam hem ev sahibi hem de konuk tarafından duyulabiliyordu.

Bay Beauchamp, soğumuş olan çayından çabucak bir yudum aldıktan sonra, "Aslına bakarsanız bugün buraya sizden bir ricada bulunmak için geldim," dedi, oldukça resmî bir şekilde.

"Ya? Peki, sizin için ne yapabilirim?" Sahibim de ciddi bir surat ifadesi takınmıştı.

"Malumunuz, tam bir edebiyat ve sanat tutkunuyumdur."

"Bu çok iyi bir şey," diye karşılık verdi sahibim, destekleyici bir biçimde.

"Kısa bir süre önce, ben ve birkaç kafa dengi arkadaşım bir araya gelip bir okuma grubu oluşturduk. Bu alanda kesintisiz çalışmalar yapmak amacıyla ayda bir defa buluşmayı kararlaştır-

dık. Hatta ilk buluşmamızı geçen yılın sonunda gerçekleştirdik."

"Size bir soru sorabilir miyim? Okuma grubu dediğinizde insanın aklına şiir ve düzyazıları tekdüze bir tonda okuduğunuz geliyor. Tam olarak ne şekilde ilerliyorsunuz?"

"Eski eserlerle başladık ama üyelerimizin eserlerini de dikkate almak gibi bir niyetimiz olduğunu söylemeliyim."

"Eski eserler derken Po Chu-i'nin *Ut Şarkısı* gibi şeylerden mi söz ediyorsunuz?"

"Hayır."

"Yoksa Buson'un *haiku* ve Çin şiiri karışımına benzer şeyler mi?"

"Hayır."

"Ne tür şeyler peki?"

"Geçen gün Chikamatsu'nun âşıkların intiharlarından birini işledik."

"Chikamatsu mu? *Jōruri* oyunlarını yazan Chikamatsu'yu mu kastediyorsun?"

İki ayrı Chikamatsu yok. Biri size Chikamatsu diyorsa, oyun yazarı olan Chikamatsu'dan söz ediyordur, başka kimseden değil. Sahibim böyle aptalca bir soru sorabildiğine göre tam bir budala olmalı diye düşündüm. Tabii, verdiğim doğal tepkilerden habersizdi o; yumuşak ve nazik bir şekilde başımı okşuyordu. İtaatkârlığıma şu düşünceyi gerekçe göstererek, sakince beni okşamaya devam etmesine izin verdim; kendilerini gözleri görmeyenlerin gözetimine bırakmaya gönüllü insanların olduğu bir dünyada bu kadar küçük bir zayıflık hoş görülebilirdi.

Beauchamp, "Evet," diye cevap verdi ve sahibimin yüzündeki tesirini okumaya çalıştı.

"Peki, okumaları tek bir kişi mi yapıyor, yoksa aranızda bölüşüyor musunuz?"

"Bölüşüyoruz ve herkes kendi konuşmasını seslendiriyor. Burada amaç, oyundaki karakterlerle özdeşleşmek ve hepsinden de önemlisi, kendilerine özgü şahsiyetlerini gözler önüne sermek. Mimiklerimizi de kullanıyoruz. Asıl mevzu, oyunun ait olduğu dönemin ruhunu yakalayabilmek. Dolayısıyla, satırlar

her bir karakterin ağzından yüksek sesle okunuyor (genç bir hanımefendi veya belki de bir çırak olabilir bu karakter)."

"Öyleyse tiyatro oyunu gibi olmalı."

"Evet, kostümler ve sahne dışında neredeyse eksik olan hiçbir şey yok."

"Okumanızı başarılı buldunuz mu?"

"İlk olduğu düşünülürse, bence başarılı olduğunu söyleyebiliriz."

"Peki, son buluşmanızda âşıkların intiharı oyunlarından hangisini sergilediniz?"

"Canlandırdığımız sahnede sandalcının biri Yoshiwara'daki genelevlerin bulunduğu bölgeye bir yolcu taşıyordu."

"En olmayacak şeyi seçmişsiniz sanki, haksız mıyım?" Bir öğretmen olan sahibim, kuşku uyandıran bir şeye bakıyormuş gibi başını hafifçe yana doğru eğdi. Burnundan tüten sigara dumanı, kulaklarına kadar yükseldi ve başının yanından geçti.

"Hayır, o kadar da değil. Karakterler arasında bir yolcu, bir kayıkçı, birinci sınıf bir hayat kadını, bir hizmetçi kız, genelevden sorumlu yaşlı bir acuze ve elbette bir geyşa kayıt memuru var. Ama hepsi bu." Beauchamp tamamen soğukkanlı görünüyordu. "Birinci sınıf bir hayat kadını" sözlerini duyan sahibim hafifçe irkildi ama muhtemelen *nakai*, *yarite* ve *kemban* gibi teknik terimlerin anlamları konusunda tecrübe sahibi olmadığı içindi.

Ve bir soruyla aklındaki şüpheleri gidermeye çalıştı. "Genelevde çalışan hizmetçi kızlara *nakai* denmiyor muydu?"

"Her ne kadar şimdiye kadar bu konuya pek fazla kafa yormamış olsam da, sanıyorum ki, çayevlerinde servis yapan kızlara *nakai* deniyor. *Yarite* ise kadınların yerinde çalışan bir çeşit yardımcı oluyor." Beauchamp az önce grubunun oyundaki karakterlerin asıl seslerini taklit etmeye çalıştığını söylemişti ama görünüşe bakılırsa *yarite ve nakai*'nin gerçek karakterini tam anlamamıştı.

"Anladım. *Yarite* genelevde yaşarken *nakai* çayevinde çalışıyor. Peki, *kemban* insan mı, yoksa bir yerin adı falan mı? İnsansa kadın mı, erkek mi?"

"Naçizane görüşüm, *kemban*'ın insan olduğu yönünde."

"Görevi nedir?"

"Henüz o kadarını bilmiyorum ama önümüzdeki günlerde öğreneceğim."

Bu açıklamalar ışığında, oyun okumalarının son derece kötü idare edilen birtakım işler olduğunu düşünerek, kafamı kaldırıp sahibimin yüzüne baktım.

Şaşırtıcı bir biçimde ciddi görünüyordu. "Senin dışında etkinliğe katılan diğer okuyucular arasında kimler var peki?"

"Pek çok kişi. Hukuk mezunu Bay K, hayat kadını rolünü oynadı ama itiraf etmeliyim ki, kadının abartılı diyaloglarını kalın bıyıkları arasından seslendirişi bende biraz tuhaf bir izlenim uyandırdı. Sonra, bu *oiran*'ın spazmlara yakalandığı bir sahne vardı..."

"Okuyucularınız okuma aktivitelerini devam ettirirken bu spazmları da taklit ettiler mi?" diye sordu sahibim endişeli bir şekilde.

"Evet, elbette; çünkü en nihayetinde ifade önemlidir." Belli ki kendisini bir edebiyatçı olarak görüyordu Beauchamp.

"Becerebildiler mi peki?" diye düşüncesini dile getirdi sahibim esprili bir şekilde.

"Bu ilk girişimimizde becerilerimizi aşan belki de tek şey spazmlardı..." Beauchamp da kıvrak zekâlı bir adamdı.

"Bu arada," dedi sahibim, "sen hangi rolü üstlendin?"

"Ben sandalcıydım."

"Gerçekten mi? Sen, sandalcı!" Öyle bir tonla konuşmuştu ki, Beauchamp sandalcı olabildiyse, kendisinin de geyşa kayıt memuru olabileceğini anlatmak istemişti sanki. Sesinin tonunu değiştirerek, "Sandalcı rolü senin için çok mu fazlaydı?" diye sordu içtenlikle.

Beauchamp pek gücenmişe benzemiyordu. Sakinliğini koruyarak, "Doğrusunu istersen," diye başladı söze, "sırf bu sandalcı yüzünden, roket gibi yukarı fırlayan kıymetli buluşmamız bir sopa gibi aşağı düştü. Tesadüf bu ya, buluştuğumuz salonun hemen bitişiğindeki misafirhanede dört-beş kız öğrenci kalıyor-

muş. Nasıl oldu bilmiyorum, ama okumamız devam ederken bir anda ortaya çıkıverdiler. Anlaşılan salonun penceresinin altında durup bizi dinlemişler.

O sırada sandalcıyı seslendiriyordum. Tam güzelce ısınmış, gerçekten havaya girmeye başlamıştım ki (tamam, mimiklerim bir parça abartılı olmuş olabilir), o noktaya kadar duygularını kontrol altında tutmayı başarabilmiş kız öğrenciler, hep birlikte kahkahalarla gülmeye başladılar. Elbette şaşırmış ve dahası utanmıştım. Tadım büsbütün kaçmıştı. Canım daha fazla devam etmek istemedi. Böylece buluşmamız sona ermiş oldu."

İlk buluşma için bile olsa, buna başarı diyeceksek, başarısızlık nasıl olurdu gerçekten çok merak ediyorum. Gülmeden edemedim. İster istemez ademelmamdan bir gürleme sesi geldi. Mırıldamam sahibimin hoşuna gidiyordu. Başımı daha çok okşamaya başladı. Sırf birine güldüm diye daha fazla sevilmekten memnundum ama aynı zamanda bir parça huzursuz hissediyordum kendimi.

"Ne büyük talihsizlik!" Her ne kadar yılbaşı kutlama sezonu henüz sona ermemiş olsa da, sahibim taziyelerini sundu.

"İkinci buluşmamıza gelince, büyük ilerleme kaydetmek ve işleri son modaya uygun şekilde yürütmek niyetindeyiz. Aslına bakarsanız bugünkü ziyaretimin nedeni de tam olarak bu; grubuma katılmanızı ve bize yardım etmenizi istiyoruz."

"Ben spazm geçiremem." Negatif düşünceli sahibim, teklifi reddetmeye hazırlanıyordu.

"Yo, spazm geçirmek ya da buna benzer şeyler yapmak zorunda değilsiniz. Şurada daimi üyelerin bir listesi olacaktı." Beauchamp, çok dikkatli bir şekilde, mor renkli taşıma çantasından küçük bir not defteri çıkardı. Kitabı açarak sahibimin dizlerinin önüne koydu. "Lütfen imzanızı atıp şurayı damgalar mısınız?" Listede pek çok farklı hukuk doktorunun ve sanat mezununun isimleri vardı. İsimler oldukça düzgün bir şekilde kaydedilmişti.

"Yardımcı olmaya itirazım olduğunu söylemiyorum ama ne tür yükümlülükler yerine getirmem gerekiyor?" Böyle sergiledi endişelerini istiridye kılıklı sahibim.

"Hemen hemen hiçbir yükümlülük yok. Sizden tek istediğimiz onayladığınızı beyan eden bir imza, o kadar."

"Eh, madem öyle, katılayım bari." İşin içinde herhangi bir yükümlülük olmadığını öğrendiğinde aniden rahatlamıştı. Yüzüne gizli bir isyan çıkarma sözleşmesini dahi imzalayabilecek bir adamın ifadesi yerleşmişti ki, bu ifadeden, attığı imzanın herhangi bir bağlayıcılığı olmadığı çok net anlaşılıyordu. Ayrıca, bu kadar çabuk bir şekilde rıza göstermiş olması da gayet anlaşılabilir bir şeydi; gıyaben bile olsa, isminizin pek çok ünlü akademisyenin isminin arasında yer alması, daha önce eline böyle bir şans geçmemiş biri için son derece büyük bir onurdu. "İzninizle," dedi sahibim ve çalışma odasına gidip mührünü getirmek için kalktı. Devrilerek, hiç de hoş olmayan bir şekilde hasır kaplı döşemenin üzerine düştüm.

Beauchamp, kek tabağından kendine bir dilim paskalya kesip ağzına tıka basa doldurdu. Bir müddet acı çekiyormuşçasına mırıldandı. Sadece bir saniyeliğine sabah pirinç kekiyle yaşadığım deneyim aklıma geldi. Paskalya çöreği tam Beauchamp'ın midesine indiği sırada sahibim elinde mührüyle çıkageldi. Sahibim, tabaktaki paskalya çöreğinin eksildiğini fark etmişe benzemiyordu. Neyse ki benzemiyordu çünkü o durumda ilk şüpheleneceği kişi yine ben olurdum."

Bay Beauchamp ayrıldıktan sonra çalışma odasına tekrar girdi ve masasının üzerinde arkadaşı Waverhouse'dan bir mektup buldu.

"Yeni yılını içtenlikle kutlarım..."

Mektup alışılmadık bir ciddiyet içeriyordu. Waverhouse'dan gelen mektuplar nadiren ciddiyet içerirdi. Mesela daha geçen gün şöyle yazmıştı; "Son zamanlarda âşık olduğum bir kadın olmadığından hiçbir yerden aşk mektubu almıyorum. Yine de iyi kötü yaşıyorum, lütfen gönlünü ferah tut." Bununla kıyaslandığında, bu yılbaşı tebrik mektubu son derece duygusuz yazılmıştı:

Gelip seni görmek istiyorum ama her gün aşırı derecede meşgu-

lüm çünkü senin negatif tutumunun aksine, tarih boyunca eşine benzerine rastlanmamış bu yeni yılı, mümkün mertebe pozitif bir şekilde kutlamak niyetindeyim. Umarım beni anlarsın…

Sahibim onu oldukça iyi anlamıştı. Waverhouse yılbaşı dönemini eğlenerek geçirmiş olmalı diye düşünüyordu.

Dün, fırsat yaratıp, Bay Beauchamp'ı küfte yemeye götürdüm. Ne yazık ki, malzemeler tükenmiş olduğundan, niyetimi gerçekleştiremedim. Çok üzücü gerçekten…

Mektubun alışıldık örgüye uyduğunu düşünerek gülümsedi sahibim.

Yarın bir baronun evinde bir oyun partisi düzenlenecek; ondan sonraki gün Estetikçiler Cemiyeti'nde yılbaşı ziyafeti var; sonraki gün de Profesör Toribe için bir hoş geldin partisi düzenleyeceğiz; ve ondan sonraki gün de…

Bu kısmı son derece sıkıcı bulan sahibim birkaç satır atladı.

Görüyorsun ya işte, ardı arkası kesilmeyen bu partiler yüzünden bir süredir devamlı meşgulüm; nō şarkısı partileri, haiku partileri, tanka partileri, hatta Yeni Tarz Şiir partileri falan filan. İşte bu yüzden bizzat uğramak yerine bu yılbaşı mektubunu yazmak zorunda kaldım. Beni bağışlayacağını umuyorum…

"Elbette bana uğramak zorunda değilsin," oldu sahibimin mektuba verdiği cevap.

Bir dahaki sefere beni ziyaret etme inceliği gösterdiğinde akşam yemeğine kalmanı isterim. Mütevazı kilerimde nefis yiyecekler yok belki ama en azından biraz küfte ikram edebileceğimi umuyor, o anı iple çekiyorum…

"Hâlâ palavra sıkıp duruyor," diye mırıldandı, davetin bir hakaret olduğunu düşünerek öfkelenmeye başlayan sahibim.

Gelgelelim, küftenin hazırlanması için gerekli olan malzemeler son derece kıt olduğundan hazırlamak mümkün olmayabilir. Bu durumda sana tavus kuşu dili ikram edebilirim...

"Aha! Planlarından biri başarısız olursa hemen diğerine sarılacak demek," diye düşündü sahibim ve mektubun geri kalanını okumaya karşı koyamadı.

Sen de bilirsin ki, tavus kuşu başına düşen dil eti miktarı, bir küçük parmağın hacminin yarısından daha az. Bu yüzden iştahlı mideni doyurabilmek için...

"Bir sürü yalan dolan," dedi sahibim, teslim olmuş bir tonda.

Bence en az yirmi ya da otuz tavus kuşu yakalamak gerekir. Gelgelelim, hayvanat bahçesinde ya da Asakusa Eğlence Merkezi'nde bir, bilemedin iki tavus kuşu görmek mümkün olsa da tavukçumda hiç yok ve bu durum bana büyük, çok büyük acı veriyor...

"Sana acı veren kendi özgür iraden." Sahibim en küçük bir minnet belirtisi göstermiyordu.

Tavus kuşu dili, Roma İmparatoru'nun sahip olduğu zenginlikle gurur duyduğu dönemde, Roma'da aşırı derecede revaçtaydı. Gastronomik lüks ve zarafetin zirvesi olan tavus kuşu dilini içten içe nasıl arzuladığımı sen de tahmin edersin...

"Tahmin ederim, öyle mi? Ne saçmalık." Sahibim ziyadesiyle soğuk.

O tarihten on altıncı yüzyıla kadar, tüm ziyafetlerin vazgeçilmez

bir lezzetiydi tavus kuşu dili. Hafızam beni yanıltmıyorsa, Leicester Kontu Kraliçe Elizabeth'i Kenilworth'e davet ettiğinde, mönüde tavus kuşu dili varmış. Rembrandt'ın ziyafet sahnelerinden birinde de masanın üzerinde tüm haşmetiyle duran tavus kuşu dili açıkça görülebilir.

Waverhouse tavus kuşu yemenin tarihçesini kaleme alacak olsa, şimdiye kadar çoktan bitirmişti diye düşündü sahibim.

Neyse işte, son zamanlarda yaptığım gibi iyi yemek yemeye devam edersem, ilerleyen günlerde seninki gibi zayıf bir mide ile kalakalacağım...

"'Seninki gibi' çok lüzumsuz. Beni prototip bir hazımsız olarak göstermesine hiç gerek yoktu," diye homurdandı sahibim.

Tarihçilere göre, Romalılar her gün iki ya da üç ziyafet düzenlermiş. Koca bir masanın başına günde iki ya da üç defa otururak bu kadar çok yemek tüketmek, midesi ne kadar sağlam olursa olsun, her adamın sindirim sisteminde rahatsızlıklara yol açar. Bu yüzden doğa, tıpkı senin gibi...

"'Senin gibi' demek! Bu ne terbiyesizlik!"

Ama onlar, hem lüksün, hem de sağlık dolu günlerin keyfini sürmek için eş zamanlı olarak uzun ve sıkı bir şekilde çalışmış olanlar, orantısız büyüklükte lezzetli yiyecekler tüketmeyi yeterli bulmuyor, bağırsaklarının iyi çalışır durumda olmasına da büyük önem veriyorlarmış. Bu yüzden gizli bir formül bulmuşlar...

"Sahiden mi?" Sahibim bir anda meraklanmıştı.

Devamlı olarak, her yemekten sonra banyo yapıyorlarmış. Banyodan sonra, sırrı uzun süre önce kaybolmuş yöntemleri kullanarak, banyodan önce yedikleri her şeyi kusup çıkarıyorlarmış. Böylece midelerinin içi iyice temizleniyormuş. Midelerini bu şekilde temizledikten

sonra masaya tekrar oturuyor, birbirinden lezzetli yiyeceklerin tadını çıkarmaya devam ediyorlarmış. Sonra bir daha yıkanıp tekrar kusuyorlarmış. Bu şekilde, hem sevdikleri yiyecekleri doyasıya yiyorlarmış, hem de iç organlarının hiçbiri zarar görmüyormuş. Naçizane görüşüm, ne yardan geçerim, ne serden diyorlarmış.

"Görünüşe bakılırsa bir taşla iki kuş vurmuşlar," diyerek kıskançlığını dile getirdi sahibim.

Bugün, yoğun trafikten ve ziyafetlerin sayısındaki artıştan ayrı olarak, ulusumuzun Rusya'ya karşı başlattığı savaşın ikinci yılında olduğumuz bu yirminci yüzyıl, pek çok olaya sahne oluyor doğrusu. Sonuç olarak, canı gönülden inanıyorum ki, bu muzaffer ülkenin halkı için, bizim için, Romalıların yıkanma ve kusma sanatını icra etme zamanı gelmiştir. Aksi takdirde, bu güçlü ulusun kıymetli halkı bile, korkarım ki yakın gelecekte tıpkı sizin gibi hazımsızlık problemi çekmeye başlayacaktır...

Sahibim, "Yine mi benim gibi? Ne sinir bozucu bir adam," diye söylendi.

Tut ki, Batı'ya özgü her şeye aşina olan bizler, eski çağ tarihi ve mitler üzerine araştırmalar yaparak uzun süredir kayıp olan gizli formülü bulmayı başardık; bu durumda, içinde bulunduğumuz Meiji Dönemi'nde bu formülden faydalanmak erdemli bir davranış olurdu. Potansiyel talihsizlikleri en baştan önlerdi ve dahası, günlük yaşamımda hazlara karşı olan kesintisiz düşkünlüğümden ötürü kendimi temize çıkarmış olurdum.

Sahibim tüm bunların bir parça tuhaf olduğunu düşünüyordu.

Bu yüzden bir süredir Gibbon, Mommsen ve Goldwin Smith'in konuyla ilgili eserlerine gömülmüş durumdayım; gelgelelim (bunu söylemek beni derinden üzüyor), sırra ilişkin en küçük bir ipucu dahi elde

edebilmiş değilim. Öte yandan, sen de biliyorsun ki, bir şeyi kafama taktığımda amacıma ulaşana kadar vazgeçmeyen bir adamım. İnancım o ki, kusma yöntemini yeniden keşfetmeme ramak kaldı. Seni gelişmelerden mutlaka haberdar edeceğim. Aklıma gelmişken, az evvel sözünü ettiğim küfte ve tavus kuşu dili ziyafetini keşif yapılana kadar ertelemek isterim. Böylesi yalnızca benim için iyi olmaz; mide rahatsızlıklarından muzdarip olmandan ötürü senin için de daha iyi olur.

"Demek öteden beri benimle kafa buluyor. Yazı üslubu o kadar ağırbaşlıydı ki, tüm yazdıklarını okudum ve ciddiye aldım. Benimle böyle bir oyun oynadığına göre tam bir keyif pezevengi olmalı şu Waverhouse," dedi sahibim, gülerek.

Ondan sonraki günler olaysız geçti. Beyaz bir vazoda günbegün solmakta olan nergisi ve başka bir vazodaki mavi saplı kuş üzümünün yavaş yavaş çiçeklenmekte olan dallarını izleyerek vakit geçirmenin çok sıkıcı olduğu düşüncesiyle, iki defa Tortoiseshell'e bakmaya çıktım ama her iki girişimim de başarısızlıkla sonuçlandı. İlk seferinde evde olmadığını düşünmüştüm ama ikinci ziyaretimde hasta olduğunu öğrendim. Bir yıkanma leğeninin yanında duran aspidistra bitkisinin arkasına gizlenerek, sürgülü kâğıt kapının öteki tarafında bulunan ev sahibiyle hizmetçisi arasındaki şu konuşmaya kulak misafiri oldum.

"Tortoiseshell yemeğini yedi mi?"

"Hayır, hanımım, bu sabah hiçbir şey yemedi. Ayak ısıtıcısının içine yatırıp üstünü iyice örttüm." Bir kedi hakkında konuşuyorlarmış gibi gelmiyordu kulağa. Tortoiseshell insan muamelesi görüyordu.

Bu durumu benim payıma düşenle karşılaştırırken bir parça kıskanmadan edemedim ama aynı zamanda memnundum da çünkü biricik kediciğime çok iyi muamele ediliyordu.

"Bu kötü. Yemek yemezse daha da zayıflayacak."

"Haklısınız, hanımım. Ben bile tüm gün yemek yemesem ertesi gün katiyen çalışamazdım."

Kedinin kendisinden üstün bir hayvan olduğunu kabul ediyormuş gibi cevap vermişti hizmetçi. Aslına bakılacak olursa, bu evde kedi hizmetçiden daha önemli olabilirdi.

"Onu doktora götürdün mü?"

"Evet, ama doktor bir tuhaftı. Kucağımda Tortoiseshell ile muayenehanesine girdiğimde soğuk algınlığına yakalanıp yakalanmadığımı sordu ve nabzımı ölçtü. 'Yo,' dedim, 'beni yanlış anladınız, doktor bey. Hasta olan ben değilim, o.' Sonra Tortoiseshell'i dizlerimin üzerine yerleştirdim. Doktor sırıtarak, kedi hastalıklarıyla ilgili hiçbir bilgisi olmadığını, belki de onu bırakırsam kendiliğinden iyileşeceğini söyledi. Çok korkunç değil mi? O kadar kızmıştım ki, 'Öyleyse biz gidelim, hiç onu muayene etme zahmetine girmeyin,' dedim. Tortoiseshell'i kimonomun göğüs kısmına geri soktum ve doğruca eve geldim."

"Hay aksi!"

"Hay aksi" benim evimde asla duyamayacağınız zarif ifadelerden biridir. Böyle bir ifade kullanabilmek için on üçüncü şogunun dul karısının falancasının bilmem nesi olmanız gerekir. Zarafeti beni derinden etkilemişti.

"Burnunu çekiyor gibi..."

"Evet, eminim biraz üşütmüştür ve boğazı ağrıyordur; insan ne zaman üşütse muhterem öksürük mahvediyor."

On üçüncü şogunun falancasının bilmem nesinin hizmetçisinden bekleneceği gibi, incelik dolu ifadeler dile getiriyor.

"Son dönemlerde verem dedikleri bir şey çıkmış..."

"Gerçekten de bugünlerde insan pek dikkatli olmalı. Tüberküloz ve kara veba gibi yeni hastalıklarda artış var."

"Şogunluk günlerinde var olmayan şeylerin kimseye hayrı yok. Sen de dikkatli ol!"

"Öyle mi, hanımım?"

Hizmetçi çok etkilenmişti.

"Nasıl olur da üşütür anlamıyorum. Doğru dürüst dışarı çıktığı bile yok..."

"Yok, ama yakın zamanda kötü bir arkadaş edindi."

Hizmetçi ziyadesiyle coşkulu görünüyordu. Onu gören de bir devlet sırrı veriyor falan zannederdi.

"Kötü arkadaş mı?"

"Evet, öğretmenin ana caddedeki evinde kalan şu pasaklı erkek kedi."

"Her sabah kaba sesler çıkaran öğretmenden mi söz ediyorsun yoksa?"

"Evet, yüzünü her yıkadığında gırtlağı sıkılmış kaz gibi sesler çıkaran."

Gırtlağı sıkılmış kaz sesi zekice bir benzetmeydi. Sahibimin her sabah banyoda gargara yaparken diş fırçasıyla boğazına vurarak tuhaf, kaba sesler çıkarmak gibi son derece garip bir huyu vardır. Sinirli olduğunda şiddetle vraklar; keyfi yerinde olduğunda ise öyle canlanır ki, vraklaması daha da artar. Özetle, sinirli de olsa, keyifli de olsa, aralıksız bir biçimde ve alabildiğinde vraklar benim sahibim. Karısına bakılacak olursa bu eve taşınana kadar böyle bir huyu yokmuş. Sonra bir defa yapacağı tutmuş ve o gün bugündür her gün yapıyormuş. Ne can sıkıcı bir alışkanlık. Biz kediler niye böyle bir davranışta ısrarcı olduğunu hayal bile edemeyiz. Neyse, bunu geçelim. "Pasaklı bir erkek kedi" ne kadar da kırıcı bir ifadeydi öyle! Kulak misafiri olmaya devam ediyorum.

"O sesi çıkarmanın neye faydası var sanki! Şogunluk döneminde bir uşak veya sandalcı bile nasıl davranması gerektiğini bilirdi; meskûn mahalde yüzünü bu şekilde yıkayan hiç kimselere rastlanmazdı."

"Rastlanmadığından eminim, hanımım."

Bu hizmetçi pek kolay etkileniyor ve "hanımım" kelimesini çok fazla kullanıyor.

"Sahibi böyleyse kedisinden ne beklersin ki? Başıboş hayvanın biridir olsa olsa. Bir daha buralarda dolaşacak olursa döv onu."

"Mutlaka döveceğim. Tortoiseshell'in bu hallere düşmesinin tek suçlusu o olmalı. Bunun acısını ondan çıkaracağım. Görür gününü o."

Şahsıma yöneltilen bu ithamlar büsbütün düzmece! Yine de çok yaklaşmanın ihtiyatsızlık olacağını düşünerek, eve Tortoiseshell'i görmeden döndüm.

Döndüğümde, sahibimi çalışma odasında bir şeyler karalarken buldum. İkitelli arp evinde kendisinden nasıl bahsettiklerini

ona söyleseydim çok kızardı; ama ne demişler, cehalet mutluluktur. Kutsal bir ozanmış gibi poz keserek oturmuş, inliyordu.

Tam o sırada, çok meşgul olacağı için uzunca bir süre uğrayamayacağını yılbaşı mektubunda açık açık belirten Waverhouse geldi ziyarete.

"Yeni tarzda bir şiir falan mı yazıyorsun? İlginç bir şeyse göster de bir bakayım."

"Oldukça etkileyici bir nesir olduğunu düşündüğümden çevireyim dedim," diye cevap verdi sahibim, tereddüt içerisinde.

"Nesir mi? Kiminmiş?"

"Kimin olduğunu bilmiyorum."

"Anlıyorum, isimsiz yazar. Anonim eserler arasından bazıları gerçekten de çok iyi. Yabana atılacak gibi değil. Peki, nereden buldun onu?"

"*İkinci Okuyucu*," diye yanıtladı sahibim, temkinli bir şekilde.

"*İkinci Okuyucu* mu?" *İkinci Okuyucu* ile bunun ne ilgisi var ki?"

"Şöyle bir ilgisi var; tercüme ettiğim bu güzel makale *İkinci Okuyucu*'da yayımlandı."

"Palavrayı bırak. Tavus kuşu dilleri hikâyesinin hesabını kapatmak için gele gele aklına bu mu geldi?"

"Ben senin gibi bir palavracı değilim," dedi sahibim ve bıyıklarını burdu. Kusursuz bir biçimde sakindi.

"Bir defasında Sanyo'ya sormuşlar, son günlerde hiç güzel bir nesir okudun mu diye. Çin klasiklerinin bu ünlü âlimi, bir yük beygirinin heybesinden bir ihtarname çıkarmış ve 'Son günlerde dikkatimi çeken en güzel nesir açık ara bu,' demiş. Bu demek oluyor ki, kişinin beklentilerinin aksine, gözün gerçekten de güzelden anlıyor olabilir. Yazıyı sesli oku. Senin için değerlendireceğim," dedi Waverhouse, tüm estetik teorilerin ve uygulamaların fikir babası kendisiymiş gibi. Sahibim, Pek Muhterem Rahip Daitō tarafından verilen öğüdü bir Zen rahibinin sesiyle okumaya başladı. "Dev Yerçekimi," dedi, monoton bir sesle.

"Dev yerçekimi ne yahu?"

"Yazının başlığı 'Dev Yerçekimi."

"Tuhaf bir başlık. Hiçbir şey anlamadım."

"Mesele şudur ki, Yerçekimi adında bir dev var."

"Pek makul bir fikir değilmiş ama başlık olduğu için bunu pas geçeceğim. Pekâlâ, yazıyı okumaya devam et. Güzel bir sesin var. Meseleyi ilginç kılıyor."

"Tamam, ama daha fazla bölmek yok." Öncelikli şartlarını dile getirmiş olan sahibim yeniden okumaya başladı.

Kate pencereden bakıyordu. Çocuklar top oynuyorlardı. Topu havaya fırlatıyorlardı. Top yükseliyor, yükseliyor ve bir müddet sonra aşağı düşüyordu. Tekrar yukarı fırlatıyorlardı topu; iki, üç kere. Her yukarı fırlatışlarında top yere düşüyordu. Kate, topun neden yükselmek yerine aşağı düştüğünü sordu. "Çünkü yeryüzünde bir dev yaşıyor," diye cevap verdi annesi. "Dev Yerçekimi. O güçlü. Her şeyi kendisine doğru çekiyor. Evleri yeryüzüne doğru çekiyor. Öyle yapmasaydı uçup giderlerdi. Çocuklar da uçup giderdi. Yaprakların düşüşünü gördün, değil mi? Düşmelerinin nedeni Dev'in onları çağırmasıdır. Bazen bir kitap düşürürsün. Dev Yerçekimi böyle istediği içindir bu. Top göğe yükselir. Dev onu çağırır. Onu yere düşürür.

"Bu kadarcık mı?"

"Evet, hoşuna gitmedi mi?"

"Tamam, sen kazandın. Küfteye karşılık böyle bir ödül beklemiyordum."

"Amacım sana hediye vermek ya da buna benzer bir şey yapmak değildi. Yazıyı çevirdim çünkü iyi bir yazı olduğunu düşündüm. Sence iyi değil mi?" Sahibim altın çerçeveli gözlüğün derinliklerine dikmişti gözlerini.

"Ne şaşırtıcı! Tüm insanların arasında bu yeteneğe sadece senin sahip olduğunu bilmek... Vay be! Bu defa kesinlikle doğru zamanda gelmişim. Sanatın karşısında şapka çıkarıyorum." Anladığı şey konusunda yalnızdı. Kendi kendine konuşuyordu. Durum sahibimin kavrayışının bir hayli ötesindeydi.

"Sana şapkanı çıkarttırmak gibi bir niyetim yok. Bu yazıyı

çevirdim çünkü ilginç bir okuma parçası olduğunu düşünüyordum."

"Tabii ya! Hem de ne ilginç! Tam da olması gerektiği gibi! Olağanüstü! Kendimi ufacık hissediyorum."

"Kendini ufacık hissetmene gerek yok. Kısa bir süre önce suluboya resim yapmaktan vazgeçtim. Bir de yazmayı deneyeyim dedim."

"Perspektif anlayışı ve ton farklılıkları göstermeyen suluboya çalışmalarınla kıyaslandığında yazıların bir harika. Ağzım açık kaldı."

"Senden böyle cesaret verici sözler duymak beni daha da heveslendiriyor," dedi, hâlâ neyin ne olduğunu anlayamamış olan sahibim.

Tam o sırada, Bay Coldmoon her zamanki gibi selam vererek içeri girdi.

"Hey, merhaba," diye karşılık verdi Waverhouse, "ben de son derece güzel bir makale dinliyordum. Perde küftemin üzerine indi." Dolaylı olarak bir şeyler ima ediyordu ama onu anlamak mümkün değildi.

"Gerçekten mi?" Yanıt da bir o kadar anlaşılmaz olmuştu. Rahatı bilhassa yerindeymiş gibi görünmeyen tek kişi sahibimdi.

"Geçen gün," dedi, "Beauchamp Blowlamp adında biri beni ziyarete geldi. Senin de selamını getirdi."

"Ah, öyle mi? Beauchamp fevkalade dürüst biridir ama aynı zamanda bir o kadar da tuhaftır. Umarım sana rahatsızlık vermemiştir. Kendisini seninle tanıştırayım diye o kadar ısrarcı oldu ki..."

"Pek rahatsızlık vermiş değil..."

"Ziyareti sırasında uzun uzun adından söz edip durdu, değil mi?"

"Hatırladığım kadarıyla hayır."

"Hayır mı? Biriyle tanışırken isminin benzersizliği üzerine uzun nutuklar çekmek gibi bir huyu vardır da."

"Nasıl bir benzersizlikmiş bu?" diyerek bu sorunun sorulmasını bekleyen Waverhouse'un sözünü kesti.

"Biri Beauchamp kelimesini Beecham şeklinde telaffuz edecek olursa öfkeden deliye dönüyor."

"Tuhaf!" dedi, altın rengindeki deri tütün kesesinden bir tutam tütün alan Waverhouse.

"Sürekli olarak adının Beecham Blowlamp değil, Bo-champ Blowlamp olduğunu söyleyip durur."

"Çok acayip," dedi Waverhouse ve pahalı tütünün dumanını içine çekti.

"Bu durum edebiyata olan düşkünlüğünden ileri geliyor. Etki bırakmayı seviyor ve kendi adıyla soyadının birbiriyle kafiyeli olmasından açıklanamaz bir şekilde gurur duyuyor. İşte bu yüzden biri Beauchamp kelimesini yanlış telaffuz ettiğinde bunun anlaşılmadığını ve takdir görmediğini söyleyip homurdanıyor."

"Kesinlikle sıra dışı biri." Olay gitgide daha da ilginçleşiyor, Waverhouse piposundan aldığı dumanı burun deliklerinden vermek için karnının derinliklerinden geri çekiyordu. Duman yolda giderken kayboluyor, gırtlağına takılmış görünüyordu. Piposunu eline alırken tıkanırcasına öksürdü.

"Geçen gün buradayken, parçası olduğu okuma topluluğunun buluşmasında bir sandalcıyı canlandırdığını ve kendisini okul kızlarından oluşan gürültücü bir gruba karşı komik duruma düşürdüğünü söyledi," dedi sahibim gülerek.

"Ah, tabii ya, hatırlıyorum." Waverhouse piposunu hafifçe dizlerine dokundurdu.

Bunun tehlikeli olabileceğini düşünüp biraz öte gittim. "Okuma topluluğu, demek. Geçen gün küfteyi anlatırken sözünü etmişti. İkinci buluşmalarına tanınmış edebiyatçıları çağıracaklarını söyledi ve katılmam için beni de ısrarla davet etti. Yine Chikamatsu'nun gündelik yaşama ilişkin dramalarından birini mi okuyacaklarını sordum. 'Hayır,' dedi. Modern bir oyun olan Altın Şeytan üzerinde karar kılmışlar. Kimi canlandıracağını sorduğumda, 'O-miya'yı oynayacağım,' diye cevap verdi. Beauchamp'ı O-miya'yı canlandırırken görmek isterim doğrusu. Ona destek olmak için buluşmalarına katılmaya karar verdim."

"İlginç olacağa benziyor," dedi Coldmoon ve tuhaf bir şekilde güldü.

"Ama o tümüyle içten biri (ki, bu iyi bir şey) ve onda ciddiyetsizlikten eser yok. Mesela Waverhouse'tan çok farklı." Sahibim Andrea del Sarto'nun, tavus kuşu dillerinin ve küftenin intikamını tek seferde almıştı. Waverhouse imayı umursamıyormuş gibi görünüyordu.

"Ah, şey, aslına bakarsan, Gyōtoku'daki bir doğrama tahtasından başka bir şey değilim ben."

"Evet, aynen öyle," dedi sahibim, her ne kadar Waverhouse'un kendisini son derece sofistike bir ahmak olarak tarif ederken kullandığı karmaşık yöntemi anlamamış olsa da. Ama bunca sene boşuna öğretmenlik yapmamıştı. Kaçamak cevaplar verme konusunda ustaydı ve sınıfta edindiği deneyimler, sosyal yaşamındaki böylesi korkunç anlarda kullanılabiliyordu.

"Gyōtoku'daki bir doğrama tahtası derken ne demek istiyorsun?" diye sordu Coldmoon, tamamen art niyetsiz bir şekilde.

Sahibim kameriyeye doğru baktı ve, "Bu nergisler iyi dayandı. Onları geçen yılın sonunda hamamdan eve dönerken almıştım," diyerek Gyōtoku'daki doğrama tahtasını un ufak etmişti.

"Bana," dedi Waverhouse, piposunu çabuk çabuk döndürerek, "geçen yılın sonunda yaşadığım olağanüstü bir deneyimi hatırlattılar."

"Anlatsana." Doğrama tahtasının sağ salim Gyōtoku'ya geri döndüğünden emin olan sahibim rahat bir nefes almıştı. Ve Bay Waverhouse'un olağanüstü deneyimi kulaklarımıza hücum etti:

"Yanlış hatırlamıyorsam, aralık ayının yirmi yedinci günüydü. Beauchamp gelip edebiyatla ilgili bazı konular üzerine benimle konuşmak istediğini söyledi ve benden evde kalmamı rica etti. Ben de tüm sabah gelmesini bekledim ama bir türlü gelmedi. Shizuoka'daki annemin gönderdiği mektup elime ulaştığında öğle yemeğimi yemiş, Pain'in komik kitaplarından birini okuyarak sobanın önünde oturuyordum. Annem, diğer tüm yaş-

lı kadınlar gibi, bana hâlâ bir çocukmuşum gibi davranır. Sürekli nasihatler verir; hava soğuk olduğunda gece dışarı çıkmamamı, soba odayı iyice ısıtmadan banyoya girmememi yoksa fena halde üşüteceğimi söyler. Ebeveynlerimize çok şey borçluyuz. Onlardan başka kim böyle üstümüze düşer ki? Her ne kadar olayları hafife almak gibi bir huyum olsa da, itiraf etmeliyim ki, o an mektup beni derinden etkilemişti. Tıpkı benim yaptığım gibi, hayatı boşa harcamanın tam bir israf olduğunu anlamıştım. Edebi bir başyapıt veya buna benzer bir şey ortaya koyarak ailemi onurlandırmak zorunda hissediyordum kendimi. İstiyordum ki, annem hâlâ hayattayken Doktor Waverhouse ismi ünlü olsun, Meiji edebiyat çevrelerinde önde gelen figürlerden biri olarak gösterilsin.

Mektubu dikkatle okumaya devam ettim. Şöyle diyordu; 'Gerçekten çok şanslısın. Gençlerimiz Rusya'ya karşı verdiğimiz savaşta ülkeleri için büyük sıkıntılara göğüs gererken, sen, hayat senin adına düzenlenmiş uzun bir yılbaşı partisiymiş gibi, düşüncesiz bir tembellik içerisinde yaşıyorsun!'

Aslında annemin düşündüğü kadar tembel değilimdir. Annem, süregiden savaşta hayatlarını kaybeden veya yaralanan ilkokul arkadaşlarımın isimlerini yazmıştı. Bu isimleri peş peşe okurken dünya anlamını yitirmişti. Tüm insan ömrü bir anda anlamsızlaşmıştı.

Ve mektubunu şu şekilde bitiriyordu; 'O kadar yaşlandım ki, belki de bu yılbaşında yiyeceğim pirinç kekleri benim için son olacak...' Takdir edersiniz ki, böyle iç karartıcı bir şekilde yazması, beni depresif bir ruh haline sokmuştu. Beauchamp bir an önce gelsin istiyordum ama bir türlü gelmek bilmiyordu. Akşam yemeği vakti çoktan gelmişti. Anneme cevap yazmayı düşünüyordum. Aslına bakarsanız bir düzine mektup yazmıştım da. Annemin mektubu on santimetreden daha uzundu ama ben böylesine fevkalade bir performans gösteremem ve genelde on satır yazdıktan sonra bırakırım. Bütün gün oturmaktan midem bir tuhaf olmuştu. *Beauchamp gelecek olursa bal gibi de bekleyebilir* diye düşünerek, mektubumu postalamak için dışarı çıktım. Fuji-

micho'ya gitmek yerine, ki rotam her zamanki orasıdır, farkında olmadan üçüncü toprak sete gitmişim. O akşam hava bir parça bulutluydu ve hendeğin öte tarafından kuru bir rüzgâr esiyordu. Kagurazaka yönünden gelen bir tren, düdük çalarak önümden geçti. Kendimi çok yalnız hissediyordum. Zihnim; yılsonunun gelmiş olması, savaş meydanındaki şu ölümler, yaşlılık, hayatın belirsizliği, zamanın hiç kimseyi beklemediği düşüncesi ve buna benzer başka şeylerle meşguldü. İnsanlar sık sık kendini asmaktan söz eder. Öte yandan, insanın tam da böyle bir zamanda intihar edebileceğini düşünmeye başlamıştım. Derken, başımı hafifçe kaldıracak oldum; setin tepesine doğru baktığımda, o çam ağacının tam aşağısında dikilirken buldum kendimi."

"O çam ağacı mı? Nasıl yani?" diye araya girdi sahibim.

"Kafaların asılı olduğu ağaç," dedi Waverhouse, başını öne eğerek.

"Kōnodai'deki kafaların asılı olduğu çam ağacı değil mi bu?" diye sordu Coldmoon, dalgalanmanın şiddetini artıracak şekilde.

"Kōnodai'deki çam ağacına tapınak çanları asılıyor. Dotesambanchō'daki çam ağacı ise kafaları asmak için. Böyle niteliyor olmamın nedeni şu; eski bir efsaneye göre, her kim kendini bu çam ağacının altında bulursa kendisini asma arzusuyla dolarmış. Her ne kadar setin üzerinde pek çok başka çam ağacı olsa da, ne zaman biri kendini asacak olsa, bedenini tam da o ağaçta sallanırken bulurlar. Sizi temin ederim, her yıl iki-üç kişi o ağaca kendini asar. Kimsenin aklına, gidip başka bir çam ağacına kendini asmak gelmez. Ağaca doğru bakarken fark ettim ki, dallardan biri yola doğru uzamış. Ah! Ne kadar zarif bir dal diye düşündüm. Onu öylece bırakmak çok yazık olurdu. Orada bir insan bedeninin sallanmasını o kadar çok arzu ediyordum ki. Gelen giden olup olmadığını görmek için etrafıma bakındım. Ne yazık ki yoktu. Elden bir şey gelmiyordu.

Kendimi mi asmalıydım? Hayır, hayır, kendimi asarsam, hayatımı kaybedecektim. Kendimi asamazdım çünkü çok tehlikeliydi. Ama antik çağda yaşamış bir Yunan'ın, insanın kendi-

sini nasıl astığıyla ilgili gösteriler yaparak yemekteki konuklarını eğlendirdiğine ilişkin bir hikâye duymuştum. Adamın biri taburenin üzerine çıkacak, sonra ilmeği boynundan geçirecek ve ikinci bir adam da altındaki tabureyi tekmeleyecekti. Bu işin püf noktası şuydu; ilk adam, tam taburesi tekmeleneceği sırada ipteki düğümü gevşetecek ve böylece zarar görmeden düşecekti. Hikâye gerçekten doğruysa korkmama gerek yoktu. Bu numarayı ben de deneyecektim. Elimi dalın üzerine koydum; tam olması gerektiği gibi bükülecekti sanki. Gerçekten de bükülüş şekli son derece estetikti. Kendimi o dalda sallanırken hayal etmeye çalıştığımda aşırı derecede mutlu hissediyordum. Hiç oyalanmadan bu numarayı denemek istiyordum ama sonra Beauchamp'ı bekletmenin saygısızlık olacağını düşünmeye başladım. Pekâlâ, ilk önce Beauchamp ile görüşüp, söz verdiğim gibi kendisiyle konuşacaktım; sonra buraya tekrar gelebilirdim ne de olsa. Bu düşünceyle eve gittim."

"Hikâyenin mutlu bir şekilde sona erdiğini söyleyebilir miyiz?" diye sordu sahibim.

"Çok ilginçmiş," dedi Coldmoon, geniş geniş sırıtarak.

"Eve vardığımda Beauchamp ortalarda yoktu ama onun yerine bir kartpostal gelmişti. Kartpostal ondan geliyordu; beklenmedik ama acil bir gelişme yüzünden randevumuza gelemeyeceği için üzgün olduğunu ve yakın bir gelecekte bir araya gelmek için sabırsızlandığını belirtiyordu. Rahatlamıştım ve kendimi iyi hissediyordum çünkü artık gönül rahatlığıyla asabilirdim bedenimi.

Hemen aynı yere geri döndüm ve sonra..." Soğukkanlı bir ifadeye bürünen Waverhouse, Coldmoon ile sahibime baktı.

"Ee, sonra ne oldu?" Sahibim yavaş yavaş sabırsızlanmaya başlamıştı.

"Olayın en önemli kısmına geldik galiba," dedi Coldmoon, elbisesisin iplerini bükerken.

"Ve sonra gördüm ki, biri benden önce gelip kendisini asmış. Korkarım fırsatı sadece birkaç dakika ile kaçırmıştım. Şimdi anlıyorum ki, o an Ölüm Tanrısı'nın pençesindeymişim. William

James olsa, ki kendisi son derece seçkin bir filozoftur, alt bilincimizin dünyasındaki ve fiili olarak var olduğumuz gerçek dünyadaki ölüm bölgelerinin, bir çeşit etki-tepki prensibine uygun olarak etkileşime geçmiş olması gerektiğini söylerdi hiç kuşkusuz. Gerçekten de olağanüstü, değil mi?" Waverhouse oldukça vakur görünüyordu.

Yine kandırıldığını düşünen sahibim, marmelatlı keki ağzına tıkıştırmak ve anlamsız şeyler mırıldanmak dışında bir şey söylemedi.

Coldmoon, mangaldaki külleri dikkatli bir biçimde düzleştirdi ve sırıtarak bakışlarını yere indirdi; nihayet ağzını açıp, "Olacak iş değil gerçekten," dedi. "Kendim de yakın zamanda buna benzer bir deneyim yaşadığımdan, söylediklerine gönül rahatlığıyla inanabilirim."

"Ne! Sen de mi boğazına ilmek geçirmek istedin?"

"Hayır, benimki kendini asmayla ilgili değil. İşi daha da tuhaflaştıran şey şu ki, başımdan geçen olay da yılın sonunda, Bay Waverhouse'un sıra dışı deneyimini yaşadığı tarih ve günde gerçekleşti."

"İlginç," dedi Waverhouse. Sonra ağzına bir marmelatlı kek de o attı.

"O gün, Mūkōjima'daki bir arkadaşımın evinde yılsonu partisi vardı; parti bir konserle birleştirilmişti. Kemanımı da yanıma alarak oraya gittim. On beş, on altı kadar genç ve evli kadının katıldığı büyük bir olaydı. Her şey o kadar kusursuz bir şekilde düzenlenmişti ki, son zamanlarda katıldığım en muhteşem etkinlik olduğunu düşünüyordum. Akşam yemeği ve konser sona erdiğinde geç saatlere kadar oturup konuştuk ve tam kalkmak üzereyken, doktorun birinin karısı yanıma geldi ve Bayan O'nun hasta olduğunu bilip bilmediğimi sordu fısıltıyla. Bu olaydan birkaç gün önce Bayan O'yu son gördüğümde iyi ve normal görünüyordu. Dolayısıyla ondan bu haberleri almak beni şaşırtmıştı; ivedilikle sorduğum sorular sayesinde öğrendim ki, onu son gördüğüm o günün akşamında ateşi çıkmış ve tuhaf tuhaf şeyler sayıklayıp duruyormuş. Daha da kötüsü, ne zaman sayık-

layacak olsa benim ismimi telaffuz ediyormuş."

Yalnızca sahibim değil, Waverhouse da, "Seni gidi şanslı piç!" gibi beylik bir yorum yapmaktan kaçındı. Sessizlik içinde dinlediler sadece.

"Kadını muayene etmesi için gidip bir doktor getirmişler. Doktorun teşhisine göre, hastalığın ismi bilinmiyor olsa da, uyutucu ilaçların kullanımı umulduğu kadar etkili olmadığından beyni etkileyen yüksek ateş hastanın durumunu tehlikeli bir hale sokuyormuş. Bu haberleri alır almaz korkunç bir hisse kapıldım. Ağır bir histi bu. Sanki kâbus görüyordum. Etrafımdaki hava katılaşıp bir mengene gibi bedenimi ezmeye başlamıştı. Eve dönüş yolunda başka hiçbir şey düşünemedim ve bu bana acı veriyordu. Bayan O; o güzel, o neşeli, o sağlıklı kadın..."

"Bir dakika, lütfen. Bayan O'dan iki kere söz ettin. Senin için bir mahsuru yoksa ismini öğrenmek isteriz, değil mi?" dedi Waverhouse, bakışlarını sahibime çevirerek. Bizimki cevap vermekten kaçınıp, "Hmm," demekle yetindi.

"Hayır, ismini söyleyemem çünkü söz konusu kişiyi tehlikeye atabilir."

"Tüm hikâyeyi böyle tuhaf, belirsiz, müphem ve üstü kapalı ifadelerle mi aktaracaksın yani?"

"Dalga geçmemelisin. Bu ciddi bir hikâye. Her neyse, bu genç hanımın, böylesine tuhaf bir hastalıktan muzdarip olduğu düşüncesi kalbimi kederle doldurmuş, yaşamın gelip geçiciliğine ilişkin üzücü düşünceler zihnime hücum etmişti. Üzüntümün tarifi yoktu; sanki yaşam enerjimin her bir zerresi birdenbire emilmişti bedenimden. Azuma Köprüsü'ne varana kadar tökezleye tökezleye yürümeye devam ettim. Korkuluklara yaslanıp da aşağı baktığımda karanlık sular (gelgit yükselmiş ya da çekilmişti, hangisi bilmiyorum) pıhtılaşıyormuş, neredeyse hiç hareket etmiyormuş gibi gözüktü gözüme. Hanakawado yönünden gelen bir rikşov köprünün üzerinden geçti. Lambasının git gide küçülmesini ve Sapporo Bira fabrikasının orada gözden kaybolmasını seyrettim. Sonra tekrar suya baktım.

Tam o sırada birinin nehirden bana seslendiğini işittim. Ge-

cenin o saatinde bana sesleniliyor olması olacak iş değildi doğrusu. Bu kişinin kim olabileceğini merak ederek suyun yüzeyini dikkatle inceledim ama karanlıkta kimseleri göremedim. Hayal gücüm bana bir oyun oynamış olmalı diye düşünüyordum. Tam eve dönmeye karar vermiştim ki, o sesi tekrar işittim. Bir ölü kadar kıpırtısız durup dinledim. Sesi üçüncü defa duymamla birlikte, her ne kadar korkulukları sımsıkı tutuyor olsam da, dizlerim kontrol edilemez bir şekilde titremeye başladı.

Ses uzaktan veya nehir yatağından geliyormuş gibi görünüyordu ama şüphe götürmez bir şekilde Bayan O'ya aitti. Elimde olmadan, 'Evet,' diye karşılık verdim. Cevabım o kadar gürültülü olmuştu ki, nehrin durgun sularından geri yankılanmıştı. Kendi sesimi duyunca şaşkınlığa kapılıp korkmuş bir şekilde etrafa bakındım. Görünürde kimsecikler yoktu. Köpek yoktu. Ay yoktu. Hiçbir şey yoktu. Derken, kendimi sesin geldiği bu zifiri karanlığa bırakmaya yönelik güçlü bir arzuya kapıldım. Ve Bayan O'nun sesi bir kez daha, yardım istiyormuş gibi, acı verici bir şekilde, yalvarırcasına deldi kulaklarımı. Bu defa, 'Hemen geliyorum,' diye bağırdım ve korkuluklardan iyice sarkarak, aşağıdaki kasvetli derinliklere baktım. Çünkü ses, dalgaların altından şiddetle yükseliyormuş gibi geliyordu bana. Yakarışların kaynağı tam altımda olmalıydı. Nihayet parmaklıkların öteki tarafına geçmeyi başardım. Sesi bir kez daha işittiğimde kendimi doğruca sulara bırakmaya kararlıydım; orada durmuş akıntıyı seyrederken, o acınası sesin ince yankısı tekrar ulaştı bana. İşte şimdi, diye düşündüm; tüm gücümle ileri doğru zıpladım ve bir çakıl taşı gibi hiçbir pişmanlık duymadan aşağı düştüm."

"Yani gerçekten suya atladın, öyle mi?" diye sordu sahibim, gözlerini kırpıştırarak.

"İşi o raddeye getireceğini hiç düşünmemiştim," dedi, burnunun ucunu çimdikleyen Waverhouse.

"Suya atladıktan sonra bilincimi yitirdim ve bir süre rüya ile gerçek arasında gidip geldim. Ama sonunda uyandım ve her ne kadar üşümüş olsam da, hiç ıslanmamıştım ve su yutmuş gibi hissetmiyordum. Yine de suya atladığımdan emindim. Ne kadar

da tuhaf! Sıra dışı bir şeyler olmuş olmalıydı. Etrafıma bakındım ve bir de ne göreyim!

Suya atlamak istemiştim ama görünüşe bakılırsa yanlışlıkla köprünün ortasına bırakmıştım kendimi. Korkunç bir pişmanlık duyuyordum. Nasıl olduysa artık, öne doğru zıplamak yerine arkaya doğru zıplamış, sesin çağrılarına karşılık verme şansını yitirmiştim." Coldmoon zoraki gülümsedi ve sanki sinir bozucu şeylermiş gibi elbisesinin iplikleriyle oynadı.

"Ha-ha-ha, ne kadar komik. Yaşadığın deneyimin benim başımdan geçen olaya bu kadar benziyor olması tuhaf. Senin yaşadıkların da Profesör James'in teorilerini destekleyici bir kanıt olarak ileri sürülebilir. Bunları 'İnsan Tepkisi' başlıklı bir makalede yazacak olsaydın, tüm edebiyat camiası şaşkınlık içinde kalırdı. Peki," diye üsteledi Waverhouse, "Bayan O'nun hastalığı nasıl oldu?"

"Birkaç gün önce evine ziyarete gittiğimde, hizmetçisiyle birlikte kapının hemen iç tarafında tüylü top oynarken gördüm onu. Sanırım hastalığını tamamen atlatmış."

Bir süredir derin düşüncelere dalıp gitmiş olan sahibim sonunda ağzını açtı ve manasız bir rekabet ruhu içerisinde, "Benim de başımdan böyle tuhaf bir olay geçti," diye belirtti.

"Ne yaşadın?" Waverhouse'a göre, sahibim o kadar önemsizdi ki, deneyimlere sahip olmayı pek az hak ediyordu.

"Benimki de geçen yılın sonunda gerçekleşti."

"Tüm bu olayların geçen yıl yaşanmış olması," dedi Coldmoon, kıs kıs gülerek, "bir acayip." Kırılmış ön dişinin arasına bir parça kek girmişti.

"Ve bahse girerim ki," diye ekledi Waverhouse, "aynı günün aynı saatinde gerçekleşmiştir."

"Hayır, sanırım tarih farklı; ayın yirmisi falan olması lazım. Karım, yılbaşı hediyesi olarak kendisini Settsu Daijō'yu dinlemeye götürmemi istemişti. Ben de hayır demeyeceğimi söylemiş ve ona o günkü programı sormuştum. Gazeteye baktı ve Chikamatsu'nun intihar dramalarından biri olan *Unagidani* olduğunu söyledi. 'Bugün gitmeyelim, *Unagidani*'yi sevmiyorum,' dedim.

Hal böyle olunca biz de o gün gitmedik. Ertesi gün, karım elinde gazete ile tekrar yanıma geldi. 'Bugün *Horikawa'daki Maymun Adam* oyununu sahneleyecekmiş. Hadi gidelim,' dedi. Bense gitmek istemedim çünkü *Horikawa* çok sulu, önemsiz bir *samisen* oyunuydu. Karım hoşnutsuz bir şekilde ayrıldı yanımdan. Bir sonraki gün, 'Bugünün programında *Otuz Üç Sütunlu Tapınak* var,' dedi emrivaki bir şekilde. '*Tapınak*'tan da diğerlerinden hoşlanmadığın gibi hoşlanmayabilirsin ama sonuçta izlemek isteyen kişi benim. Herhalde beni oraya götürmeye itiraz etmezsin.' Ona şu şekilde karşılık verdim; 'Mademki bu kadar çok gitmek istiyorsun, o halde gideriz ama Settsu seyircileri selamlamak için sahneye çıktığında gösteriyi duyurmuştu. Dolayısıyla gösteri salonu tıklım tıklım dolu olacaktır. Biz de önceden rezervasyon yaptırmadık. Haliyle içeri girebilmemiz imkânsız olacaktır. Böyle etkinliklere katılabilmek için ilk başta uyulması gereken bir prosedür vardır. Tiyatro salonuna gidersin ve kendine yer ayırtırsın. Farklı şekilde ilerlemeyi denemek işe yaramayacaktır. Bu prosedürü atlatmanın bir yolu yok. Yani üzgünüm ama bugün de gidemeyiz.'

Karımın gözleri cayır cayır alev aldı. 'Ben sadece bir kadınım,' dedi, 'senin o karmaşık prosedürlerinden falan anlamam. Ohare'nin annesi ve Suzuki ailesinden Kimiyo böyle formalitelerle hiç uğraşmadan içeri girmenin bir yolunu buldular. Her şeyi de tastamam duymuşlar. Öğretmen olduğun halde, sırf tiyatroya gidebilmek için böyle deli saçması şeylerle uğraşmak zorundasın yani, öyle mi? Bu çok kötü... Sen o kadar...' Sesi ağlamaklı bir hal almıştı. Pes ettim. 'Pekâlâ,' dedim, 'içeri giremeyecek olsak bile tiyatroya gideceğiz. Akşam yemeğini erkenden yer, sonra tramvaya binip gideriz.' Keyfi bir anda yerine gelmişti. 'Gideceksek oyalanmayalım, dörde doğru orada olmamız lazım.' Ona neden dörde doğru orada olmak zorunda olduğumuzu sorduğumda, Kimiyo'nun böyle söylediğini anlattı. Daha geç gidecek olursak tüm koltuklar dolarmış. Emin olmak için, dörtten sonra gidersek boşuna mı gitmiş oluruz, diye tekrar sordum; 'Elbette,' dedi, enerjik bir şekilde, 'boşu boşuna o kadar yol gitmiş oluruz.' Tam o sırada bir titreme baş göstermesin mi?"

"Karından mı söz ediyorsun?" diye sordu Coldmoon.

"Ah, hayır, karım çakı gibiydi. Titreyen bendim. Aniden sönmekte olan bir balon misali büzüşüyormuşum gibi bir hisse kapılmıştım. Sonra başım dönmeye başladı. O kadar ki, hareket bile edemeyecek hale gelmiştim."

"Olağanüstü bir çabuklukla hasta olmuşsun," diye yorumladı Waverhouse.

"Bu korkunç bir şeydi. Ne yapacaktım ben? Koca bir yıl boyunca benden istediği tek şey buydu. Karımın bu biricik arzusunu yerine getirebilmeyi o kadar çok istiyordum ki. Tek yaptığım onu öfkeyle azarlamak, onunla konuşmamak, ev harcamaları konusunda başının etini yemek ya da çocuklarla daha dikkatli ilgilenmesi için ısrar etmek olmuştu; ailemiz için yaptığı fedakârlıkların karşılığını vermek aklıma gelmemişti hiç. Çok şükür, artık param da, zamanım da vardı. Onu küçük bir gezintiye çıkarabilirdim. Gitmeyi de çok istiyordu. En az benim onu götürmek istediğim kadar. Gelin görün ki, ne zaman dışarı çıkacak olsak, şu buz gibi titreme ve berbat baş dönmesi, bırak tramvayın basamaklarına tırmanmayı, kendi evimin kapısından adımımı atabilmemi dahi imkânsız kılıyordu. Onun için, zavallı karım için ne kadar derinden üzülürsem, titremelerimin şiddeti artıyor ve başım daha fazla dönüyordu. Doktora gidip biraz ilaç alırsam, bir ihtimal saat dörtten önce orada olabileceğimizi düşündüm. Meseleyi karımla konuştuk ve Bay Amaki'yi çağırttık. Kendisi tıp fakültesi mezunuydu. Ne yazık ki, üniversite hastanesinde gece nöbetindeymiş ve henüz eve gelmemiş. Saat iki gibi bizim eve gelmesini istediğimizi, döner dönmez hemen gelip beni görmesi gerektiğini söyledik. Bu nasıl bir belaydı böyle? Biraz sakinleştirici alabilsem saat dörtten evvel kendime gelebileceğimi biliyordum. Ama işler bir defa ters gitmeye görsün, hiçbir şey yolunda gitmez.

İşte, uzun, çok uzun bir zamandan beri ilk defa, karımın mutlu bir şekilde gülümsediğini görmek ve onun bu mutluluğunu paylaşmak istiyordum. Ne yazık ki, bu beklentilerim pek gerçekleşecekmiş gibi görünmüyordu. Karım, yüzünde sitem dolu

bir ifadeyle, gerçekten çıkıp çıkamayacağımı soruyordu. 'Çıkacağım,' dedim; 'çıkacağım, merak etme. Dörde kadar bir şeyciğim kalmaz. Yüzünü yıka, gitmek için hazırlan ve beni bekle.' Tüm bu iç rahatlatıcı sözlere karşılık, zihnim derin duygularla çalkalanıyordu. Titremeler güçlenip hızlanıyor, baş dönmem yavaş yavaş daha da kötüye gidiyordu. Dörde kadar iyileşip verdiğim sözü yerine getiremezsem, böyle pısırık bir kadının neler yapabileceğini kim söyleyebilirdi?

Ne biçim bir işti bu? Ne yapmam gerekiyordu? En kötüsünün mümkün olabileceği düşüncesiyle, acaba, hâlâ aklım da yerindeyken, faniliğe ve yaşamın değişkenliğine ilişkin korkunç gerçekleri karıma açıklasam mı diye düşünmeye başladım (kocası olarak bu benim vazifemdi sonuçta). Çünkü en kötüsü başımıza gelecek olursa, en azından buna hazırlıklı olurdu ve depresyon nöbetlerinin ağırlığı altında daha az ezilirdi. Karıma hemen çalışma odama gelmesini söyledim. Tam, 'Yalnızca bir kadın da olsan, şu Batı atasözüne kulak vermelisin; dereyi görmeden paçayı sıvama,' diye konuşmama başlayacak oldum ki, ifrit kesildi. 'Ne anlarım ben böyle cafcaflı kelimelerden? Mahsus böyle yapıyorsun. Tek kelimesini dahi anlamadığımı çok iyi bildiğin halde İngilizce konuşarak benimle dalga geçiyorsun. Tamam. Ben İngilizce bilmiyorum. Madem İngilizceye bu kadar meraklısın, neden misyonerlik okullarındaki şu kızlardan biriyle evlenmedin? Hayatımda senin kadar zalim birine daha rastlamadım.' Bu tirad karşısında, en içten duygularım, onu büyük üzüntülere hazırlamaya yönelik kocalara özgü hevesim körelmişti doğal olarak. İkinizin de bilmesini isterim ki, fesatlık olsun diye İngilizce konuşmuş değildim. Kelimelerin kaynağı, sadece karıma karşı beslemekte olduğum sevgiydi. Haliyle, karımın motivasyonumu art niyetli bir şekilde yorumlamış olması kendimi aciz hissettirmişti. Üstelik soğuk titremeler ve baş dönmesi nedeniyle oldukça endişeliydim; bu da yetmezmiş gibi, faniliğe ve yaşamın değişkenliğinin doğasına ilişkin gerçekleri ona açıklamaya çalışma girişimim yüzünden iyice çılgına dönmüştüm. İşte bu sebepten, tamamen farkında olmayarak ve karımın dili anlayamadığını

unutarak, İngilizce konuşmuştum. Bir anda kabahatli olanın kendim olduğunu anladım. Hepsi tümüyle benim hatamdı ve bu hatanın sonucunda titremelerim şiddetini artırmış, başım fıldır fıldır dönmeye başlamıştı. Karım da, direktiflerime uygun olarak, banyoya gitmiş ve kıyafetlerini değiştirerek makyajını tamamlamıştı. Sonra çekmeceden bir kimono alıp üzerine geçirdi. Davranışları açıkça ortaya koyuyordu ki, her an dışarı çıkmaya hazırdı ve sadece beni bekliyordu. Kaygılanmaya başlamıştım. Bay Amaki nerelerde kalmıştı? Saatime baktım. Üç olmuştu bile. Bir saatimiz kalmıştı yalnızca. Karım, çalışma odasının kapısını hafifçe aralayıp kafasını içeri uzatarak, 'Çıkıyor muyuz?' diye sordu. İnsanın kendi karısını övmesi size saçma gelebilir belki ama o kadar güzeldi ki, hiç bu kadar güzel olabileceğini düşünmemiştim. Sabunla güzelce cilalanmış cildi hoş bir şekilde parlıyor, ipek elbisesinin siyahıyla muazzam bir kontrast oluşturuyordu. Yüzünde, kaynağını hem içeriden, hem dışarıdan alan bir çeşit parlaklık vardı; hem sabundan kaynaklanıyordu bu parlaklık, hem de Settsu Daijō'yu dinlemek için can atıyor olmasından. Ne pahasına olursa olsun, bu hasretini dindirmek için onu dışarı çıkarmam gerektiğini hissediyordum. Pekâlâ, dışarı çıkmak için müthiş bir çaba gösterecektim. Nihayet Bay Amaki eve geldiğinde, tütün içiyor ve bu şeyleri düşünüyordum. Harika diye geçirdim içimden. Sonunda işler istediğim gibi olmaya başladı. Öte yandan, durumumu Bay Amaki'ye anlattığımda dilimi kontrol etti, nabzını ölçtü, göğsüme tıklattı, sırtıma vurdu, gözkapaklarımın içini dışına çıkardı, kafama hafifçe vurdu ve sonra bir müddet derin düşüncelere daldı. Ona, 'Tehlikeli bir durum olabilirmiş gibi geliyor bana...' dediğimde, 'Hayır, ciddi bir sorununuz olduğunu sanmıyorum,' şeklinde cevap verdi. 'Bir süre dışarı çıkması sorun teşkil etmeyecektir herhalde, değil mi?' diye sordu karım.

'Bir düşüneyim,' dedi Amaki, düşüncelerinin derinliklerine tekrar gömülürken. Sonra yeniden yüzeye çıkıp, 'Şey, kendini kötü hissetmediği sürece...' dedi. 'Ah, ama kendimi kötü hissediyorum,' dedim hemen. 'Öyleyse size hafif bir ağrı kesiciyle

biraz sıvı ilaç vereyim...' dedi. 'Evet, lütfen. Durum ciddi, değil mi?' diye sordum. 'Yo, hayır, endişelenecek hiçbir şey yok. İçiniz rahat olsun,' dedi Amaki ve sonra gitti. Bu arada saat de üç buçuk olmuştu.

Hizmetçiyi ilaç almaya gönderdik. Karımın buyurucu talimatlarına harfi harfine uyan sefil kız, yalnızca giderken değil, gelirken de tüm yol boyunca koşmuştu. Saat dörde çeyrek vardı. Gitmemiz için on beş dakika daha. Derken, son derece ani bir biçimde, tam da gitme vakti geldiğinde, kendimi yeniden kötü hissetmeye başladım. Nasıl olduğunu anlamadım bile. Hiç beklenmedik bir şeydi bu. Karım ilacı bir çay fincanına doldurup önüme koydu ama fincanı elime alır almaz midemden bir öğürtü koptu. Çay fincanını yerine geri bırakmak zorunda kaldım. Karım, 'Bir anda iç,' diye ısrar etti. Evet, doğru, ilacı hızlıca içip, çabucak dışarı çıkmalıydım. İlacı içmek için tüm cesaretimi toplayıp çay fincanını dudaklarıma götürdüm ama o bastırılması mümkün olmayan öğürtü bir kez daha beni içmekten alıkoydu. Fincanı kaldırıp indirme süreci birkaç kez daha tekrarlandı. Saniyeler, oturma odasının duvarındaki saat dördü gösterene kadar geçmeye devam ettiler.

Çın-çın-çın-çın. Saat dört. Daha fazla oyalanamazdım. Fincanı tekrar kaldırdım. Aslında en tuhaf olanı neydi, biliyor musunuz? Hiç kuşkusuz başıma gelen en esrarengiz şeydi. Dördüncü vuruşta güçsüzlüğüm ortadan kayboldu ve hiçbir sıkıntı yaşamadan ilacımı içebildim. Saat dördü on geçmek üzereyken (bu noktada, Dr. Amaki'nin ne kadar iyi bir doktor olduğunu o an fark ettiğimi de eklemem gerekir) sırtımın titremesi ve başımın dönmesi bir hayalmişçesine yok olup gitti. O noktaya kadar, günlerce yatakta kalmam gerekeceğini düşünmüştüm ama ne mutlu bana ki, hastalık tamamen iyileşmişti."

"Peki, siz ikiniz daha sonra tiyatroya gittiniz mi?" diye sordu Waverhouse, hikâyeden ne anlaması gerektiğini çözemeyen birinin şaşkın surat ifadesiyle.

"Her ikimiz de gitmek istiyorduk elbette ama karım saat dörtten sonra içeri girebilmenin mümkün olmadığını düşünü-

yordu. Elden ne gelirdi ki? Biz de gitmedik. Keşke Dr. Amaki on beş dakika erken gelmiş olsaydı. Böylece verdiğim sözü tutabilirdim ve karım da mutlu olurdu. Ah o on beş dakikalık fark! Beni gerçekten yıpratmıştı. Boşluğun ne kadar dar olduğunu düşündüğümde, şimdi bile elim ayağıma dolaşıyor."

Pespaye hikâyesini anlatmış olan sahibim, vazifesini yerine getirmiş biri gibi görünmenin bir yolunu bulmuştu. Diğer ikisiyle ödeşmiş gibi hissediyordu sanırım.

"Ne kadar üzücü," dedi Coldmoon. Gülüşü, her defasında olduğu gibi, kırık dişini gözler önüne sermişti.

Yapmacık bir naiflikle, "O kadar düşünceli ve iyi bir kocası var ki, karın gerçekten çok şanslı bir kadın," diye belirtti Waverhouse. Sürgülü kâğıt kapının arkasından sahibimin karısının boğazını temizlermiş gibi bir öksürük sesi çıkardığını duyduk.

Bu üç kıymetli insanın peş peşe anlattığı hikâyeleri sessizce dinlemiştim ama duyduklarım beni ne eğlendirmiş ne de üzmüştü. İnsanların, komik olmayan şeylere gülerek ve eğlenceli olmayan şeylerden keyif alarak zaman öldürmek için çenelerini hiç durmaksızın çalıştırmak dışında hiçbir işe yaramadıkları sonucuna varmıştım sadece. Sahibimin bencilliğinden ve dar kafalılığından uzun zamandan beri haberdardım ama (genelde söyleyecek pek bir şeyi olmadığından) her zaman için onunla ilgili anlayamadığım bir şeyler oluyordu. Karakterinin bu anlayamadığım kısmından ötürü ona karşı belli bir tedbir, belli bir korku, hatta belli bir saygı hissettiğim bile olmuştu. Ancak hikâyesini dinlediğimde, kuşkularım yerini bir anda küçümsemeye bırakmıştı. Neden diğer ikisinin hikâyelerini sessizce dinleyemiyordu? Sırf rekabetçi ruhu canlandı diye böyle su katılmamış saçmalıklar anlatarak hangi iyi amaca hizmet etmişti? Acaba Epiktetos, o olağanüstü kitaplarında, bu tür bir davranış biçiminin savunuculuğunu yapmış mıdır diye merak ettim. Waverhouse ve Coldmoon, tüm münzeviler gibi huzur dolu bir dünyada yaşıyorlar. Her ne kadar kalabalıklardan uzak durarak, rüzgârda hafifçe salınan pek çok yılan kabağı gibi kalabalıktan ayrılarak soğukkanlı bir tutum sergiliyormuş gibi görünseler de, aslında

onlar da ahbaplarını esir alan aynı kibir ve dünyevi arzunun esiriydiler.

Rekabet etme arzusu ve kazanma kaygısı günlük konuşmalarında kendini ele veriyor ve onları, günlerini kovuculuk ederek geçiren Filistinlilerden ayıran yegâne şey bir saç teli genişliğinde. Hepsi de aynı mağaranın hayvanları. Bir kedinin bakış açısından son derece acınacak bir durum bu. Tek iyi yanları olan konuşmaları ve davranışları, daha az zeki yaratıklarınkinden bile daha az özgün.

İnsan ırkının doğasını bu şekilde değerlendirirken, bu acayip tiplerin aralarında yaptıkları sohbet dayanılmaz bir şekilde sıkıcı gelmeye başlamıştı. Ben de ikitelli arpın hanımının bahçesine doğru yola koyuldum. Tortoiseshell'in nasıl olduğunu merak ediyordum. Yılbaşı için yapılan çam ağacı süslemeleri ve bu mevsimin kutsal çiçek zincirleri indirilmişti. Ocak ayının onuydu. Bahar güneşi, tek bir bulut dahi gözükmeyen engin gökyüzünde tüm haşmetiyle parlıyor, huzmelerini dünyanın tüm denizlerinin ve karalarının üzerine saçıyordu. O kadar ki, kadının minik bahçesi bile yılbaşı gününün şafağını gördüğü an olduğundan daha canlı görünüyordu.

Verandada bir minder vardı, sürgülü kâğıt kapı kapalıydı ve ortalıkta kimsecikler görünmüyordu. Bu da evin hanımının hamama gitmiş olabileceği anlamında geliyordu. Evin hanımının nerelerde olduğunu hiç umursamıyordum. Daha ziyade, Tortoiseshell'in durumunun daha iyi olup olmadığı kaygılanıyordu beni. Etraf tamamen sessiz olduğundan ve ortalıkta hiçbir hayat belirtisi görünmediğinden, çamurlu patilerimle verandaya zıpladım ve minderin tam ortasına kuruldum (çok rahattı). Üzerime rehavet çöktü ve Tortoiseshell'i tamamen unuttum; tam biraz gözüm dalmıştı ki, aniden kâğıt kapının arkasından gelen sesleri duydum.

"Ah, teşekkürler. Hazır mı?" Demek evin hanımı dışarı çıkmamıştı.

"Evet, hanımım. Bu kadar uzun sürdüğü için özür dilerim. Oraya vardığımda, Budist sunağı yapan adam daha yeni bitirdiğini söyledi."

"Tamam, göster de bir bakayım. Ah, çok güzel yapılmış. Tortoiseshell bunun içerisinde huzurla uyuyabilir. Altının soyulmayacağından emin misin?"

"Evet, eminim. En kaliteli malzemeleri kullandıklarını söylediler. İnsanların anısına yapılan pek çok levhadan daha uzun süre dayanırmış. Bir de dediler ki, bitişik yazıldığı takdirde Tortoiseshell'in öldükten sonraki isminde 'onur' kelimesinin karakterleri çok daha güzel gözükürmüş.* Bu yüzden gerekli eklemeleri yaptılar."

"Öyle mi? Pekâlâ, Myōyoshinnyo'nun levhasını aile kabristanına koyup tütsü çubuklarını yakalım öyleyse."

Tortoiseshell'e bir şey mi olmuştu? Bir şeylerin yanlış gittiği düşüncesiyle minderin üzerinde ayağa kalktım. Çın! "Amin! Myōyoshinnyo. Esirge bizi, merhametli Buda! Huzur içinde yatsın." Sahibesi konuşuyordu.

"Sen de dua et onun için."

Çın! "Amin! Myōyoshinnyo. Esirge bizi, merhametli Buda! Huzur içinde yatsın." Kalbim bir anda küt küt atmaya başlamıştı. Tahtadan bir kedi gibi, minderin üzerinde hiç kıpırdamadan duruyordum; gözlerim bile hareket etmiyordu.

"Gerçekten çok yazık. Sadece üşütmüştü."

"Dr. Amaki biraz ilaç vermiş olsaydı, faydası dokunurdu belki."

"Kesinlikle Amaki'nin hatası. Tortoiseshell'le doğru düzgün ilgilenmedi."

"Başkaları hakkında böyle kötü konuşmamalısın. Eceli geldiğinde en nihayetinde herkes ölür."

Anlaşılan o ki, becerikli hekim Dr. Amaki Tortoiseshell'i de muayene etmişti.

"Şöyle bir düşündüm de, tüm bunların nedeni ana caddede oturan öğretmenin pasaklı kedisinin onu çok sık dışarı çıkarmış olması bence."

"Evet, şu yabani kedi."

---

* Doğu Asya'da hükümdarlara, soylulara ve bazen de diğer insanlara, ölümlerinin ardından onları onurlandırmak için bir ad verilirdi. Bu ad, kişinin adı ve yaşamı süresince kullandığı resmî unvanların yerine kullanılırdı.

Kendimi temize çıkarmak istiyordum ama o buhranlı anda bana yakışanın sabırlı davranmak olduğunu düşünerek güçlükle yutkundum ve dinlemeye devam ettim. Konuşmalarına ara vermişlerdi.

"Hayat her zaman insanın istediği gibi olmaz. Tortoiseshell gibi bir güzeller güzeli gencecik yaşta öldü ama şu çirkin, başıboş kedi son derece sağlıklı ve şeytanlıklar yapmayı sürdürüyor..."

"Çok haklısınız, hanımım. Didik didik arasanız bile Tortoiseshell kadar güzel bir başkasını daha bulamazsınız."

'Başka bir kedi,' demedi, 'bir başkasını,' dedi. Hizmetçi kedilerin ve insanların aynı ırktan olduklarını düşünüyor herhalde. Peki, kadının suratının tuhaf bir şekilde bir kediyi andırıyor olmasına ne demeli?

"Tortoiseshell değil de..."

"... öğretmenin evindeki o mendebur kedi ölmüş olsaydı keşke. O zaman her şey ne kadar da güzel olurdu, değil mi hanımım?"

Her şey bu kadar güzel olsaydı, başım büyük bir dertte olacaktı. Şimdiye kadar ölü olmanın nasıl bir şey olduğunu hiç deneyimlemedim. Bu yüzden ölmeyi isteyip istemediğimi size söyleyemem. Gerçi geçen gün havanın fena halde soğuyacağı tuttu da, yarı yanmış kömürden istifade etmek için kazana girip hâlâ sıcak olan ortama kuruldum. İçeride olduğumu fark etmeyen hizmetçi, pat diye kapağı kapamasın mı? O sırada çektiğim acıyı düşününce şimdi bile ürperiyorum. Bayan Blanche'a göre (şu yolun karşısındaki kedi), o acı çok az daha devam edecek olsa insanı öldürürmüş. Tortoiseshell'in yerini almam istenseydi gıkımı çıkarmazdım; gelgelelim, insan bu tür bir acı çekmeden ölemiyorsa, açıkça söylemem gerekir ki, kimse için ölmeyi göze alamam.

"Kedi de olsa, kendisi için bir rahip tarafından cenaze merasimi düzenlendi ve şimdi de ölüm sonrası Budist ismini aldı. Bizden daha fazlasını isteyeceğini sanmıyorum."

"Elbette istemez, hanımım. Tam üç kez kutsandı. Söylenebilecek tek söz, rahibin düzenlediği cenaze merasiminin bir nebze ciddiyetten yoksun oluşu olabilir."

"Evet, ayrıca çok kısa sürdü. Gerçi Gekkei Tapınağı'ndan gelen rahibe, 'Çok çabuk bitirdiniz, değil mi?' diye sorduğumda, 'Önemli kısımların üzerinden yeterince geçtim. Küçük bir kediyi cennete sokmak için yeter de artar bile,' diye cevap verdi."

"Daha neler! Ama söz konusu kedi o sevimsiz mendebur olsaydı..."

Sizlere pek çok defa bir ismim olmadığını söylemiştim ama bu hizmetçi bana "mendebur" deyip duruyordu. Ne kadar da kaba bir yaratık.

"Çok hain bir yaratık. Hanımım, kurtuluşu için bir sürü aydınlatıcı metin okunmasaydı asla huzur içerisinde uyuyamayacaktı."

Bu noktadan sonra kaç yüz kere mendebur olarak etiketlendiğimi bilmiyorum. Gevezelikleri bitecek gibi görünmüyordu. Ben de daha yarısındayken dinlemeyi bıraktım ve minderden kayarak verandadan aşağı atladım. Sonra seksen sekiz bin sekiz yüz seksen sekiz kılımın her birini eş zamanlı olarak dikerek tüm vücudumu salladım.

O gün bugündür ikitelli arpın hanımının yanına bile yaklaşmadım. Hiç kuşkusuz, Gekkei Tapınağı'ndan gelen rahip tarafından onun adına okunan ciddiyetten yoksun metinleri bizzat kendisi de okumuştu şimdiye kadar.

Bugünlerde dışarı çıkacak gücüm yok. Hayat yorucu olmaya başladı. Sahibim nasıl üşengeç bir adamsa, ben de öyle üşengeç bir kedi oldum. Anlamaya başladım ki, insanların sahibimin kendisini çalışma odasına hapsetmesinin yolunda gitmeyen bir gönül meselesinden kaynaklandığını düşünmeleri son derece doğal.

O-san denen şahıs bir defasında kovulmamı önerdi; neymiş efendim, fare yakalamıyormuşum. Neyse ki sıradan bir kedi ya da bir bahçe kedisi olmadığımı, bu evde tembel tembel yaşayıp gidiyor oluşumun sebebinin bu olduğunu biliyor sahibim. Bu anlayışından ötürü sahibime minnettarım. Dahası, bu kavrayışından dolayı kendisine duyduğum saygıyı göstermek için bulduğum her fırsatı değerlendiriyorum. O-san'ın bana kötü

davranıyor olmasına da kızmıyorum çünkü neden böyle olduğumu anlamıyor. Ama bir gün gelecek, Hidari Jingorō gibi usta bir heykeltıraş gelip, resmimi bir tapınağın kapısına kazıyacak. Bir gün gelecek, ünlü Fransız portreci Steinlein'a denk bir Japon ressam tuvali üzerinde yüzümü ölümsüzleştirecek. İşte o gün geldiğinde, öngörüsüzlüklerinin utancını yaşayacak bu sersem, mankafalı varlıklar.

III

TORTOISESHELL öldü, Rikşov Blacky ahbaplık edilecek gibi değil ve ben kendimi bir parça yalnız hissediyorum. Neyse ki yeni insanlarla tanıştım da gerçek manada can sıkıntısı çekmiyorum. Geçen biri sahibime yazmış, kedinin fotoğrafını çek de bana gönder, diye. Yine bir başkası da, Okayama'nın şu meşhur etli hamur köftelerinden göndererek bilhassa beni işaret etmiş. İnsanlar bana sempati besledikçe, kedi olduğumu unutmaya daha yatkın oldum. Kendimi insanlara kedilerden daha yakın hissediyorum artık; üstünlüğü iki ayaklı yaratıkların elinden çekip almak için kendi ırkımı destekleme düşüncesi eskisi kadar cazip gelmiyor. Dahası, öylesine geliştim, daha doğrusu evrildim ki, kimi zaman insanların dünyasındaki bir başka insan olduğumu düşünürken buluyorum kendimi; bu da beni cesaretlendiriyor. Kendi ırkıma tepeden bakıyor değilim. Eğer kendimi davranışlarımızın en çok benzeştiği kişiler arasında rahat hissediyorsam bunda bir anormallik yok. Dolayısıyla insanoğluna karşı hissettiğim yakınlık; döneklik, saygısızlık veya ihanet olarak görülecek olursa gerçekten gücenirim. Şurası kesin ki, başkalarına böyle karalayıcı sözler savuranlar, hem aşırı derecede bağnaz hem de şanssız doğmuş oluyorlar. Kedilikten insanlığa geçiş yapmış biri olarak, Tortoiseshell'in ve Blacky'nin dünyasıyla sınırlayamam kendimi. Ben de, insanlarınkinden daha az ihtişamlı olmayan bir kendini beğenmişlikle, düşüncelerini, dünyalarını ve edimlerini yargılayıp eleştirmekten keyif alıyorum artık. Sanırım bu da bir o kadar doğal. Yine de, böyle kıvançlı bir şekilde kendi kıymetimin bilincine varmış olsam da sahibim beni hâlâ bir kedi

olarak görüyor. Onun nazarında sıradan bir kediden, hatta bir sokak kedisinden biraz fazlasıyım. Sanki kendisine aitmiş gibi ve benden izin bile istemeden etli hamur köftelerinin hepsini yedi. Olacak iş değil doğrusu! Fotoğrafımı yollamaya pek niyetli gibi de görünmüyor. Bunları bahane edip başının etini yeseydim bile ben haklı olurdum; ama en nihayetinde, düşüncelerimiz (sahibimin düşüncesi ve benim düşüncem) farklı olduğundan bu farklılığın sonuçları da farklı olacaktır haliyle. Bu konuda yapılabilecek bir şey yok. İnsanlar gibi davranmaya başladığımdan beri artık bir ilgimin kalmadığı kedilerin icraatları konusunda yazmak gitgide daha da zorlaşıyor. Yazdığım raporları Waverhouse ve Coldmoon gibi saygın şahıslarla sınırlandıracağım için siz kıymetli okuyucularımın hoşgörüsüne sığınıyorum.

Bugün günlerden pazar ve dışarıda çok güzel bir hava var. Bu yüzden sahibim çalışma odasından çıktı ve bir fırça, bir mürekkep hokkası ve bir not defteri alarak önünde sıraya dizdi. Sonra da yüzüstü yanıma uzandı ve inim inim inlemeye başladı. Çıkardığı bu tuhaf seslerin bir çeşit edebi doğum sancısından kaynaklanıyor olabileceği düşüncesiyle onu izledim. Bir süre sonra, siyah ve kalın harflerle, "Tütsü yakmak," yazdı. Acaba şiir mi yazacaktı yoksa *haiku* mu? Tam bu başlığın sahibim için fazla zekice olduğunu düşünmeye başlamıştım ki, onu olduğu gibi bıraktı ve kâğıdın üzerinde süratle hareket eden kalemi tümüyle yeni bir satır yazdı; "Bir süredir rahmetli Bay Doğal Adam ile ilgili bir yazı kaleme almayı düşünüyorum." Sonra fırça ansızın durdu. Sahibim, elinde fırça, uzun uzun düşündü; fırçanın tepesini yalamaya başlamış olmasına bakılırsa aklına pek parlak fikirler gelmiyor olmalıydı. Dudaklarının tuhaf bir koyuluk alışını seyrettim. Derken, az önce yazmış olduğu cümlenin altına bir daire çizdi, daireye iki göz yerleştirdi, ortasına delikli bir burun ekledi ve son olarak ağız olduğunu sandığım bir çizgi çekti yanlamasına. Buna ne *haiku* ne de nesir denilebilirdi. Sahibim bile yaptığına bir anlam verememiş olacak, çizdiği yüzün üzerini çabucak karaladı. Sonra yeni bir satıra geçti. Herhalde yeni bir satıra geçerse bir Çin şiirinin kendiliğinden ortaya çıkabileceği gibi tuhaf bir düşünceye sahipti.

Biraz daha düşüncelere dalıp hayal dünyasında gezindikten sonra, günlük konuşma dilinde çabuk çabuk bir şeyler yazmaya başladı. "Rahmetli Bay Doğal Adam, Sonsuzluk üzerine kafa yoran, Konfüçyüs'ün *Seçmeler*'ini okuyan, pişmiş patates yiyen ve burnu akan biridir." *Ne kadar da karman çorman bir cümle bu böyle,* diye düşündüm. Daha sonra yazdığı cümleyi yüksek sesle okudu ve kendisinden hiç de beklenmeyecek bir şekilde güldü. "Haha-ha! Enteresan! Ama şu 'akan burun' biraz zalimce oldu, en iyisi üzerini çizeyim," dedi ve bu ifadenin üzerine çizgiler çekti.

Tek bir çizgi yeterli olmasına rağmen, önce iki, sonra üç çizgi daha çizdi. Satırların çevresinde yarattığı görüntü kirliliğini umursamadan çizgi çekmeye devam etti. İfadenin üzerinden sekiz defa geçtiğinde, başlangıçta yazdıklarına ekleyecek bir şeyler bulamıyormuş gibi görünüyordu. Bükmek için bıyığını tuttu; bıyıklarından vurucu bir cümle koparmaya kararlıydı. Karısı oturma odasından gelip de pat diye burnunun dibine oturup, "Tatlım," diye kendisine seslendiğinde, bıyıklarını bir yukarı bir aşağı bükmekle meşguldü.

"Ne var?" Sahibimin sesi suyun altında çalınan bir gonk kadar boğuktu. Karısı aldığı cevaptan hoşlanmamış olacak, sözlerini bir kez daha tekrarlayarak, "Tatlım!" dedi.

"Ne söyleyeceksin?"

Baş ve işaret parmaklarını burun deliklerine götürerek burun kıllarını hızlıca çekip kopardı.

"Bu ay biraz paraya sıkışığız..."

"Öyle olmaması lazım. Doktorun parasını ve kitapçının faturasını geçen ay ödemiştik. Bu ay geriye bir şey kalmamış olması lazımdı." Bir çeşit dünya harikasıymış gibi parmaklarının arasındaki burun kıllarını serinkanlılıkla inceliyordu.

"Ama senin yüzünden... Pirinç yerine ekmek ve reçel yedin."

"İyi de kaç kavanoz reçel yemiş olabilirim ki?"

"Bu ay sekiz kavanozu boşalttın."

"Sekiz mi? Kesinlikle o kadar yemedim."

"Yalnızca sen değil. Çocuklar da yedi."

"Ne kadar yerlerse yesinler, en fazla iki, hadi bilemedin üç şilinlik reçel yiyebilirler." Sahibim, burun kıllarını teker teker defterinin üzerine yerleştirdi. Yapışkan köklü kıllar kâğıdın üzerinde iğnelerden oluşan küçük bir koru gibi dimdik duruyordu. Bu beklenmedik keşif sahibimi etkilemişe benziyordu. Kılları üfledi ama kâğıda yapışmış olan kıllar uçup gitmedi.

"Ne kadar inatçılar, değil mi?" dedi ve heyecanlı bir şekilde tekrar üfledi.

"Yalnızca reçel de değil. Almamız gereken başka şeyler de var." Evin hanımı suratını asmış, duyduğu memnuniyetsizliği dile getiriyordu.

"Olabilir." Baş ve işaret parmaklarını kullanarak hızlıca bir tutam kıl daha yoldu. Kızıl ve siyah, çeşitli tonlardaki bu kıllar arasında tek bir bembeyaz kıl vardı. Çok şaşırmışa benzeyen sahibim, gözlerini bu nesneye dikti ve parmaklarının arasına alıp tam karısının yüzüne doğru tutarak kadına göstermek istedi.

"Hayır, yapma," dedi kadın, duyduğu tiksintiyle adamın elini iterek.

"Şuna bak! Burun deliğimden beyaz bir kıl çıktı." Sahibim çok etkilenmiş gibi görünüyordu. Yanından ayrılan karısı gülerek oturma odasına geri döndü. Anlaşılan evin problemlerine müşterek bir çözüm bulabileceklerine ilişkin umudunu tamamen kaybetmişti. Sahibim dikkatini bir kez daha Doğal Adam'ın problemlerine verdi.

Burun kılı musibetiyle karısını başından def etmeyi başaran adam rahatlamış görünüyordu ve kıl temizliğine devam ederken bir yandan da yazısının geri kalanını tamamlamaya çalışıyordu. Gelgelelim, fırçası hiç hareket etmiyordu.

"'Pişmiş patates yiyen' ifadesi de gereksiz oldu. Bunu çıkarıyoruz." İfadeyi sildi. "'Tütsü yakmak' kısmı da çok alakasız. Bunu da çizelim." Bol keseden dağıttığı öz eleştirisi, kâğıtta tek bir cümle dışında hiçbir şey bırakmamıştı; "Rahmetli Bay Doğal Adam, Sonsuzluk üzerine kafa yoran ve Konfüçyüs'ün *Seçmeler*'ini okuyan biridir." Sahibim bu ifadenin bir parça daha sadeleştirilmiş olduğunu düşünüyordu. "Ah, pekâlâ, bununla

uğraşmayalım; nesiri bırakalım ve başka bir şeyler deneyelim." Fırçasını çaprazlamasına sallayarak, önündeki kâğıdın üzerini, suluboyayla, edebiyatçılar arasında çok yaygın olan bir tarzda hızlı hızlı boyadı ve çok kötü bir orkide çalışması yaptı. Böylece tüm emekleri boşa gitmişti. Sayfayı çevirerek saçma sapan bir şeyler yazdı. "Sonsuzluğa doğdu, Sonsuzluk üzerine kafa yordu ve Sonsuzluğa karıştı. Rahmetli Bay Doğal Adam. Sonsuz."

Tam o sırada her zamanki rahat tavırlarıyla Waverhouse odaya daldı. Anlaşılan o ki, kendi eviyle başka insanların evleri arasında ayrım yapmıyordu; beklenmedik ve gayri resmi bir şekilde istediği eve giriyordu. Bu da yetmezmiş gibi, kimselere haber vermeden mutfak kapısından girdiği bile oluyordu. Doğduğu andan itibaren, üzüntü, ihtiyat, tereddüt ve endişe gibi tüm sıkıcı şeylerden kendini azat etmişlerden biriydi o da.

"Yine 'Dev Yerçekimi' mi?" diye sordu Waverhouse oturmadan.

"Durmaksızın 'Dev Yerçekimi' hakkında nasıl yazabilirim ki? Rahmetli Bay Doğal Adam'ın mezar taşı için yazı yazmaya çalışıyorum," diye cevap verdi sahibim, dikkate değer bir aşırılıkla.

"Bu da Tesadüfi Çocuk gibi bir çeşit ölüm sonrası Budist ismi falan mı yoksa?" diye sordu Waverhouse, her zamanki yersiz tarzıyla.

"Tesadüfi Çocuk diye biri mi varmış?"

"Hayır, elbette yok, ama bahse girerim buna benzer bir şeyler üzerinde çalışıyorsundur."

"Tesadüfi Çocuk diye birini tanıdığımı sanmıyorum. Ama rahmetli Bay Doğal Adam, aşina olduğun türden biri."

"Tanrı aşkına, kimin böyle bir adı olabilir ki?"

"Sorosaki. Üniversiteden mezun olduktan sonra 'sonsuzluk teorisi' ile ilgili lisansüstü bir ders almıştı. Ama aşırı çalışmış, peritonite yakalanmış ve bu yüzden ölmüştü. Kendisi çok yakın bir arkadaşımdı."

"Pekâlâ, demek çok yakın arkadaşındı. Buna diyecek lafım yok. Peki, Sorosaki'yi rahmetli Bay Doğal Adam'a çevirmek kimin marifetiydi?"

"Benim. Bu ismi ben uydurdum. Çünkü Budist rahiplerin koyduğu ölüm sonrası isimler kadar incelikten yoksununu bulamazsın." Sahibim öyle bir böbürleniyordu ki, duyan da Doğal Adam ismini bulmasının bir çeşit sanatkârlık falan olduğunu zannederdi.

"Her neyse, şu mezar kitabesini bir görelim bakalım," dedi Waverhouse gülerek. Sahibimin el yazmasını aldı ve sesli bir şekilde okudu. "Öhö... 'Sonsuzluğa doğdu, Sonsuzluk üzerine kafa yordu ve Sonsuzluğa karıştı. Rahmetli Bay Doğal Adam. Sonsuz.' Anladım. İyiymiş. Zavallı yaşlı Sorosaki için son derece uygun."

"Beğendin demek," dedi sahibim. Çok mutlu görünüyordu.

"Bu mezar yazısını zor durumlar için ağır bir taşa kazıtmalı ve sonra da o taşı tapınağın birinin salonunun bir köşesine bırakmalı ki, oradan geçen halterciler antrenman için kullanabilsin. Çok iyi. Son derece sanatsal. Rahmetli Bay Doğal Adam huzur içinde uyuyabilir artık."

"Aslında şimdi tam olarak bunu yapmayı düşünüyordum," diye cevap verdi sahibim, oldukça ciddi bir şekilde. "Senin için de sakıncası yoksa tabii," diye devam etti. "Geç kalmam. Kediyle falan oyna. Bir yere ayrılma sakın." Ve sahibim, Waverhouse'un cevap vermesini dahi beklemeden, rüzgâr gibi uçarcasına gitti.

Hiç beklenmedik bir anda sanat delisi Waverhouse'u eğlendirmem bekleniyordu benden; karşısında somurtup duramazdım. Bu yüzden cesaret verici bir şekilde ona miyavladım ve dizlerine sokuldum. "Merhaba," dedi Waverhouse, "ne kadar da tombullaşmışsın. Dur da sana şöyle bir bakayım."

Ensemdeki tüylerden tutup terbiyesizce havaya kaldırdı beni. "Senin gibi arka ayaklarının sallanmasına izin veren kediler, fare yakalamayan kedilerdir... Söyler misiniz," dedi, sahibimin bitişikteki odada bulunan karısına dönerek, "herhangi bir şey yakaladığı oldu mu hiç?"

"Fare yakalamak şöyle dursun, bir de pirinç keki yiyip dans ediyor." Evin hanımının eski yaralarıma beklenmedik bir biçimde parmak basması beni utandırmıştı. Hele ki Waverhouse, sirk-

te gösteri yapan biri gibi beni havada tutmaya devam ederken.

"Şunun suratına baksanıza," dedi Waverhouse, "dans ediyor olmasına şaşmamalı. Biliyor musunuz, bu kedinin gerçekten de tuhaf bir fizyonomisi var. Eski hikâye kitaplarında resmedilen gulyabani kedilere benziyor." Aklına ne gelirse yumurtlayan Waverhouse, evin hanımıyla sohbet etmeye çalışıyordu. Dikişini istemeden de olsa bırakmak zorunda kalan kadın odaya girdi.

"Özür dilerim. Sıkılmış olmalısınız. Şimdi gelir," dedikten sonra adamın çayını tazeledi.

"Nereye gittiğini merak ediyorum."

"Tanrı bilir. Nereye gittiğini hiç söylemez. Muhtemelen doktorunu görmeye gitmiştir."

"Dr. Amaki'den mi söz ediyorsunuz? Böyle bir hastayla ilgilenmek zorunda kalmak Dr. Amaki için ne büyük bir talihsizlik."

Bu yoruma yanıt vermekte zorlanmış olacak, "Ya, evet," deyiverdi kadın kısaca.

Waverhouse en küçük bir umursama belirtisi göstermeden devam etti; "Son zamanlarda durumu nasıl? Hazımsızlığı düzeldi mi?"

"Daha iyi mi oldu, daha kötüye mi gitti bunu söylemek imkânsız. Dr. Amaki onunla ne kadar iyi ilgilenirse ilgilensin, durmadan reçel yiyip duruyor. Sağlığı nasıl düzelecek hiç bilmiyorum." Önceden sahibime söylediklerinin aynısını şimdi Waverhouse'a söylüyordu.

"Bu kadar çok reçel tükettiğini bilmiyordum. Kulağa çocukça geliyor."

"Sadece reçel olsa yine iyi. Katır kutur rendelenmiş turp yiyor. Neymiş efendim, hazımsızlığa karşı çok etkili bir ilaçmış."

"Beni şaşırtıyorsunuz," dedi Waverhouse.

"Şu paçavralardan birinde rendelenmiş turpun içerisinde diyastaz olduğunu okuduktan sonra böyle oldu."

"Anlıyorum. Herhalde rendelenmiş turp reçelin verdiği zararları onaracak sanıyor. Yaratıcı bir denklem." Kadının şikâyet resitali Waverhouse'u bir hayli eğlendirmişe benziyordu.

"Daha geçen gün bebeğe de yedirmeye kalktı."

"Bebeğe reçel mi yedirdi?"

"Hayır, rendelenmiş turp! İnanabiliyor musunuz? 'Gel buraya, benim küçük bebişim, bak babacık sana ne verecek...' dedi. Ne zaman çocuklara ilgi gösterecek olsa (ki, bu nadiren olur), her defasında böyle saçma sapan şeyler yapıyor. Birkaç gün önce ikinci kızımızı elbise dolabının üzerine oturttu."

"Hiç de yaratıcı değil." Waverhouse her şeyde özgün bir taraf arıyordu.

"Yaratıcı bir yanı olmadığı ortada. Üç-dört yaşlarında küçük bir kız büyük kızlara özgü becerilerden yoksun olur; buna rağmen çocuktan atlamasını istedi."

"Anlıyorum. Evet, bu davranış gerçekten de yaratıcılıktan bir hayli yoksun görünüyor. Yine de, kalbinde art niyet olmayan, iyi bir adamdır o."

"İyi niyetli olmasaydı, bunca şeye rağmen ona katlanabilir miydim sizce?" Alışılmadık bir şekilde mutlu görünüyordu.

"Belki de bu kadar çok şikâyet etmemelisiniz, ha? En nihayetinde sizin gibi hali vakti yerinde olmak da bir şeydir. Kocanız ne gününü gün ederek yaşıyor ne de pahalı giysilerle parasını çarçur ediyor. Doğuştan bir aile babası o." Waverhouse zincirlerinden boşalmış, bilmediği türde bir yaşama methiyeler düzüyordu.

"Bilakis, kesinlikle böyle biri değildir..."

"Gerçekten mi? Benim bilmediğim kusurları mı var? Böyle şeyler bazen insanın gözünden kaçıyor," diye sakince yorumda bulundu Waverhouse.

"Öyle şeyler değil, ama kendini hepten kitaplara kaptırdı. Bir sürü kitap alıyor ancak tek bir tanesini bile okumuyor. Kafasını çalıştırıp aşırıya kaçmadan hareket etse hiç fena olmazdı ama öyle mi? Hayır tabii ki. Ne zaman canı sıkılsa salına salına şehirdeki en büyük kitapçıya gidiyor ve ilgisini çeken tüm kitapları alıp eve getiriyor. Sonra ay sonu gelince de bu sefer faturaları ödemiyor. Misal, geçen yılın sonunda aylarca birikmiş faturaları ödeyeceğim diye ne hallere düştüm."

"Eve canı istediği kadar kitap getirebilir. Bunun bir önemi

yok. Tahsilata gelen kişiye ödemeyi başka bir zaman yapacağınızı söylersiniz olur biter."

"İyi de ödemeleri durmaksızın geciktiremem." Bakışlarını yere indirdi.

"O halde meseleyi kocanıza da açın ve kitaplara yaptığı harcamaları biraz kısmasını isteyin ondan."

"O da sözümü dinleyecek, öyle mi? Bakın, daha geçen gün, 'Sen nasıl âlim karısısın?' dedi bana, 'daha kitapların önemini bile kavrayamıyorsun. Eski Roma'dan günümüze ulaşmış şu hikâyeyi dikkatle dinle. İleride çok işine yarayacak.'"

"Kulağa ilginç geliyor. Ne tür bir hikâyeydi bu?" Waverhouse heveslenmişti ama görünüşe bakılırsa bunun nedeni kadının haline üzülmekten ziyade duyduğu meraktı.

"Eski Roma'da Tarukin adında bir kral varmış."

"Tarukin mi? Kulağa tuhaf geliyor."

"Yabancı isimleri hiç akılda tutamam. Çok zor. İsmi bir sandık altın bile olabilir. Yine de Roma'nın yedinci kralı olduğunu hatırlıyorum."

"Gerçekten mi? Yedinci altın sandığı gerçekten ilginçmiş. Peki, söyleyin bakalım, ne olmuş bu yedinci Tarukin denen krala."

"Benimle bu şekilde alay etmemelisiniz. Beni utandırıyorsunuz. Kralın gerçek isminizi biliyorsanız söyleyin de öğreneyim. Davranışınız," diye tersledi onu, "gerçekten çok kaba."

"Sizinle alay etmek mi? Böyle kaba bir davranış aklımın ucundan bile geçmez. Yedinci altın sandığı kulağa çok güzel geliyor. Şimdi bir düşünelim... Bir Romalı, yedinci kral... Tam olarak emin olmamakla birlikte, sözünü ettiğiniz kişinin Tarquinius Superbus, nam-ı diğer Gururlu Tarquin, olabileceğini düşünüyorum. Her neyse, kim olduğunun bir önemi yok. Ne yapmış bu kral?"

"Anladığım kadarıyla, Sibyl adında bir kadın, yanına dokuz kitap alarak bu kralın huzuruna çıkmış ve kitapları satın almasını rica etmiş ondan."

"Hı-hı."

"Kral kadına kitaplar için ne kadar istediğini sorduğunda kadın çok yüksek bir fiyat söylemiş. O kadar yüksekmiş ki, kral bir miktar indirim yapmasını istemiş. Bunun üzerine, dokuz kitaptan üçünü yanmakta olan şömineye atmış kadın. Kitaplar bir anda yanıp kül olmuş."

"Vah vah!"

"Kitapların içerisinde başka hiçbir kitapta yazılı olmayan kehanetler, tahminler ve buna benzer şeyler varmış."

"Gerçekten mi?"

"Altı kitabın dokuz kitaptan daha ucuz olacağını düşünen kral, kalan ciltlerin fiyatını sormuş. Ne var ki, fiyatları tam olarak aynıymış; bir peni bile daha ucuz değilmiş. Kral bu korkunç gelişme karşısında söylenmeye başlayınca, kadın kitaplarından üçünü daha ateşe fırlatmış. Kral kitaplara sahip olmayı hâlâ çok arzuluyormuş ve geriye kalan son üç kitabın fiyatını sormuş. Kadın yine dokuz kitap için başlangıçta istediği rakamı talep etmiş. Önce altı, daha sonra üç kitap kalmış geriye ama kitapların fiyatı metelik kadar değişmemiş.

En ufak bir pazarlık girişiminde kadının kalan üç kitabı da alevlerin arasına göndereceğinden endişe eden kral, başlangıçtaki fiyatı verip kitapları satın almış. Kocam, bu hikâyeyi dinlediğimde kitapların önemini kavramaya başlayacağımdan çok emin görünüyordu ama bundan ne çıkarmam gerektiğini hiç anlamadım."

Durumunu bu şekilde ifade ettikten sonra neredeyse Waverhouse'u kendisine itiraz etmeye zorladı. Uyanık Waverhouse ise ne yapacağını bilmez gibi görünüyordu. Kimonosunun cebinden bir mendil çıkardı ve oynayayım diye önümde salladı. Sonra, aklına aniden bir fikir gelmiş gibi yüksek bir sesle, "Anlarsınız ya işte, Bayan Sneaze, kocanızdan arada sırada âlim ya da buna benzer bir şeymiş gibi bahsedilmesinin nedeni, bir sürü kitap satın alıp kafasının içini bu gibi çılgınca düşüncelerle doldduruyor olması. Daha bir-iki gün önce bir edebiyat dergisinde kocanıza ilişkin bir yorum okudum."

"Gerçekten mi?" Arkasını döndü. Sonuçta onun karısıydı;

elbette sahibim hakkında yapılan yorumlar onu heyecanlandıracaktı. "Ne yazmışlar?"

"Ah, sadece birkaç satır. 'Bay Sneaze'in yazısı gökyüzünden geçen bir bulut, yatağında akmakta olan su gibiydi,' demişler."

"Peki," diye sordu gülerek, "hepsi bu kadar mı?"

"Şey, bir de 'Başladığı gibi bitiyor ve bittiğinde geri dönmek için artık çok geç oluyor,' demişler."

Evin hanımının kafası karışmıştı. "Bu bir övgü mü?" diye sordu tedirgin bir şekilde.

"Evet, hesapta övgü," dedi Waverhouse sakince, mendilini önümde sallamaya devam ederken.

"Kitaplar, işi açısından hayati derecede önemli olduğundan şikâyet etmemek gerek diye düşünüyorum ama acayipliği o kadar belirgin ki..."

Waverhouse kadının yeni bir saldırı dalgası başlatacağını düşünmüş olacak ki, "Doğru," diye araya girdi, "biraz tuhaftır ama öğrenmeye meraklı her insan böyle olur." Kusursuz bir şekilde tarafsız olan cevabı, düşüncesini dikte etmeyle savunmaya geçmeyi aynı cümlede buluşturabilmeyi başarmıştı.

"Geçen gün, okuldan gelir gelmez bir yerlere gitmesi gerekti de elbiselerini değiştirmeye üşendi. Biliyor musunuz, pardösüsünü bile çıkarmadan alçak sandalyesine oturdu ve akşam yemeğini öyle yedi. Ben yere oturmuş pirinç kabını tutarken, tepsisini de ayak ısıtıcısının üzerine koymuştu. O kadar komikti ki..."

"Eski zamanlarda, generaller savaşta öldürdükleri düşmanlarının kesik başlarını sergilemek için yere otururlarmış. Söylediğiniz tam da Bay Sneaze'den beklenecek türde bir davranış. Gerçi hiçbir zaman bu kadar resmî bir adam olmamıştır." Waverhouse son derece yapmacık bir komplimanda bulunmuştu.

"Bir kadın neyin resmî olup, neyin olmadığını söyleyemez ama davranışlarının aşırı derecede tuhaf olduğunu da düşünmüyorum."

"Yine de resmî bir adam olmaktan daha iyidir bu." Waverhouse sahibime arka çıktıkça kadının memnuniyetsizliği derinleşiyordu.

"İnsanlar sürekli bu resmîdir, şu ise resmî değildir deyip duruyor. Rica etsem bir şeyi resmî yapanın ne olduğunu söyleyebilir misiniz?" Cüretkâr bir tavır takınmış olan kadın, resmiyetin ne olduğunu soruyordu.

"Resmiyet? Bir şeyin resmî olduğu söylendiğinde... Açıklamak biraz zor..."

"Bu kadar muğlak bir şeyse, resmî olmakla ilgili yanlış olan bir şey yok demektir." Tipik kadın mantığıyla Waverhouse'u köşeye sıkıştırmaya başlamıştı.

"Hayır, muğlak değil, tümüyle anlaşılır. Ama açıklaması zor."

"Sanırım hoşunuza gitmeyen her şeye resmî diyorsunuz." Her ne kadar hesapsızca sarf edilmiş olsa da lafı tam gediğine oturtmuştu. Waverhouse gerçekten köşeye sıkışmıştı artık ve resmiyeti tanımlamaktan başka şansı yoktu.

"Size bir örnek vereyim. Resmî bir adam, on altı ya da on sekiz yaşında bir kızı arzulayan ama sessizliğe bürünüp bu konuda hiçbir şey yapmayan biridir; hava ne zaman açsa, yanına bir şişe sake alıp, Sumida'nın kıyılarında dolaşmaya çıkar."

"Böyle insanlar var mı gerçekten?" Waverhouse'un ağzından çıkan saçmalıkları anlayamadığından, pozisyonunu terk etmeye başlamıştı. "O kadar karmaşık bir konu ki bu, beni bir hayli aşıyor," diyerek teslim bayrağını çekti en sonunda.

"Sizce bu karmaşık mı? Binbaşı Pendennis'in başını Bakin'in gövdesine ekleyip, sarıp sarmalayıp bir-iki yıl Avrupa havasına maruz bıraktığını hayal etsenize."

"Resmî bir adam böyle mi yapar?"

Waverhouse cevap vermedi ve sadece gülmekle yetindi. "Aslında başını bu kadar belaya sokmadan da resmî olunabilir. Önde gelen bir dükkândan bir tezgâhtar alıp herhangi bir ortaokul öğrencisine ekler ve bu toplamı ikiye bölerseniz, resmî bir adama ilişkin iyi bir örnek olur elinizde."

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsunuz?" Kafası karışmışa benziyordu ama kesinlikle ikna olmamıştı.

"Sen hâlâ burada mısın?" Sahibim Waverhouse'un hemen yanında yere oturdu. Geldiğini fark etmemiştik.

"Hâlâ demen biraz acımasız oldu. Uzun sürmeyeceğini söylemiş, seni beklememi bizzat kendin istemiştin."

"Görüyorsun ya, hep böyle," dedi evin hanımı, Waverhouse'a doğru eğilerek.

"Sen buralarda yokken hakkında pek çok hikâye duydum."

"Kadınların sorunu çok fazla konuşuyor olmaları. İnsanlar da bu kedi kadar sessiz kalabilselerdi ne güzel olurdu," dedi sahibim ve başımı pışpışladı.

"Bebeğe rendelenmiş turp yedirmeye kalkmışsın diye işittim."

"Hı-hı," dedi sahibim gülerek. "Bebeklerden söz etmişken," diye ekledi, "zamane bebekleri çok akıllı. Bebeğimize rendelenmiş turp yedirdiğimden beri ne zaman 'sıcak yer neresi?' diye soracak olsam, her defasında dilini dışarı çıkarıyor. Tuhaf değil mi?"

"Öyle bir konuştun ki, duyan da köpeğin birine numara yapmayı öğretmişsin falan sanır. Çok zalimce. Bu arada, Coldmoon şimdiye kadar gelmiş olmalıydı."

"Coldmoon mu gelecekti?" diye sordu sahibim, şaşkın bir şekilde.

"Evet. Ona bir kart gönderdim ve en geç saat birde burada olacağımı bildirdim."

"Yok artık! Uygun olur mu olmaz mı diye sormuyorsun bile. Coldmoon'u buraya getirerek ne yapmayı amaçlıyorsun?"

"Benim fikrim değildi, Coldmoon kendi gelmek istedi. Fizik Bilimleri Cemiyeti'nde konferans verecekmiş sanırım. Prova yapmaya ihtiyacı olduğunu söyledi ve benden kendisini dinlememi rica etti. Sen de yardımcı olmak istersin diye düşündüm. Bu yüzden onu buraya çağırdım. Bir sürü boş vaktin var, sorun olmaz herhalde. Hiç randevun olmadığını biliyorum. Dinlesen iyi edersin." Waverhouse durumla nasıl başa çıkabileceğini bildiğini düşünüyordu.

"Ben ne anlarım fizik bilimlerinden yahu," dedi sahibim, arkadaşının keyfi hareketindeki sinir bozuculuğu açığa vuran bir ses tonuyla.

"Hayır, hayır, işleyeceği konu manyetize nozül falan gibi sıkıcı bir konu değil. Metafiziksel anlatısının sıra dışı konusu, 'Asılma Mekaniği'. Bunu dinlemeye bayılacaksın."

"Bir defasında kendini asmayı denedin ve başarısız oldun. Konuya duyduğun ilgiyi anlayabiliyorum fakat ben..."

"...tiyatroya gideceğim diye soğuk soğuk titreyen adamım, bu yüzden dinlememi bekleyemezsin." O bilindik, ciddiyetten uzak yorumlarından birini araya sıkıştırıveren Waverhouse, Bayan Sneaze'i güldürmüştü. Omzunun üzerinden kocasına bakarak yandaki odaya geçti kadın. Sessizliğini koruyan sahibim, kafamı pışpışlamaya devam ediyordu. Bu kez, bir defaya mahsus olmak üzere, başımı tatlı bir nezaketle okşuyordu.

Beklenen Coldmoon yedi dakika kadar sonra geldi. Konferans bu akşam olduğundan, her zamanki gibi giyinmemişti. Güzel bir frak vardı üzerinde. Elbisesinin yakası dik ve ziyadesiyle beyazdı. Bu haliyle kendinden yüzde yirmi daha yakışıklı görünüyordu. "Geciktiğim için beni mazur görün," diyerek, oturmakta olan iki arkadaşını kusursuz bir sakinlikle selamladı.

"Saatlerdir seni bekliyoruz. En iyisi hemen anlatmaya başla. Hemen başlasın değil mi?" dedi Waverhouse, sahibime bakmak için dönerek. Cevap vermeye zorlanan bizimki, "Hı-hı," dedi, istemeyerek de olsa. Ama Coldmoon'un acelesi yoktu. "Bir bardak su alabilir miyim, lütfen," dedi.

"Bakıyorum da hemen havaya girdin," dedi Waverhouse. "Alkışlamamızı da ister misin?" Eğleniyormuş gibi görünen tek kişi kendisiydi.

Konuşma metnini iç cebinden çıkaran Coldmoon, "Madem prova yapıyoruz, her tür eleştirinize açığım," dedi. Ve nihayet konuşmasına başladı.

"Ölüm cezası olarak asma, Anglo-Saksonlar arasında ortaya çıkmış gibi görünmektedir. Bundan önce, antik dönemlerde, asma daha çok bir intihar etme yöntemi olarak ön plandaydı. Suçluları ölünceye kadar taşlamak Yahudiler arasında gelenek haline gelmişti. Eski Ahit araştırmaları göstermektedir ki, 'asma' kelimesi, 'vahşi hayvanların ve yırtıcı kuşların beslenebilmesi

için suçlunun bedeninin ölümden sonra asılı tutulması' anlamında kullanılırdı. Herodot'a göre, Yahudiler, Mısır'ı terk etmelerinden bile önce, ölü bedenlerinin gece vakti ortada bırakılabileceği düşüncesinden nefret ediyorlarmış. Mısırlılar suçluların kafasını keser, gövdelerini çarmıha çiviler ve gece boyunca ortada bırakırlarmış. Persler ise..."

"Biraz yavaş, Coldmoon," diyerek araya girdi Waverhouse. "Asılma konusundan uzaklaştın da uzaklaştın. Sence bu akıllıca mı?"

"Lütfen sabırlı ol. Esas konuya şimdi geliyorum. Nerede kalmıştık? Hah, Persler. Onlar da çarmıha germeyi bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmışlardır. Diğer yandan, germe işleminin suçlu hayattayken mi, yoksa sadece öldükten sonra mı yapıldığı tam olarak açıklık kazanmamıştır."

"Bu kimin umurunda? Böyle detayların pek önemi yok," diyerek esnedi sıkılmışa benzeyen sahibim.

"Sizlere anlatmak istediğim daha pek çok konu var ama sıkıcı bulacağınızı düşündüğümden..."

" Acaba 'sıkıcı bulacağınızı' değil de 'sıkıcı bulabileceğinizi' mi desek? Kulağa daha hoş geliyor. Sen ne dersin, Sneaze?" Waverhouse yine her şeyde bir kusur bulmaya başlamıştı ama sahibim, "Arada ne fark var ki?" diye sordu soğukça.

"Esas konuya geldim ve kendi bölümümü ezberden anlatacağım."

"Onu hikâye anlatıcıları yapar. Bir konuşmacının daha zarif bir ifade kullanması gerekir," diyerek bir kez daha araya girdi Waverhouse.

"Bunlar kulağa kaba geliyorsa, başka hangi kelimeleri kullanacağım ki?" diye sordu Coldmoon; sesinin tonuna bakılırsa bir hayli sinirlenmişti.

"Söz konusu Waverhouse ise dinliyor mu, sözünü mü kesiyor asla anlayamazsın. Sen konuş, Coldmoon, sözünü kesiyor olmasına aldırma." Sahibim bu pürüzü mümkün olduğunca çabuk aşmaya çalışıyordu.

"Eh, ezbere anlatımını da yaptığına göre söğüt ağacını bul-

muşsundur herhalde?" Waverhouse, her zaman olduğu gibi, az bilinen bir *haiku*'ya atıfta bulunarak acayip bir şeyler ortaya atmıştı yine. Coldmoon elinde olmadan kahkahalara boğuldu.

"Araştırmalarım gösteriyor ki, asmanın kullanımına ilişkin ilk anlatımlar, kasıtlı bir ceza yöntemi olarak *Odysseia*'nın yirmi ikinci cildinde yer almaktadır. Söz konusu pasaj, Telemakhos'un Penelope'nin on iki nedimesini nasıl asarak cezalandırdığını anlatmaktadır bizlere. İlgili pasajı orijinal Yunanca dilinde sesli okuyacaktım ama böyle bir davranış gösteriş olarak algılanacağından bunu yapmaktan uzak duracağım. Öte yandan, sözünü ettiğim bu pasajı sayfa 465 ile 473 arasında bulabilirsiniz."

"Yunanlara ilişkin bu kısımları çıkar bence. Yunan kültürü ile ilgili bilgilerini gösterip hava atıyormuşsun gibi gözüküyor. Sen ne dersin, Sneaze?"

"Bu hususta sana katılıyorum. Böyle gereksiz bir gösterişten uzak durmak daha yerinde olacaktır." Son derece alışılmadık bir biçimde Waverhouse'tan yana olmuştu sahibim. Elbette bunun nedeni tek bir kelime Yunanca anlamıyor olmasıydı.

"Pekâlâ, bu akşam bu referanslara yer vermeyeceğim. O halde devam edelim ve asma işleminin nasıl gerçekleştirildiği üzerine biraz kafa yoralım. Burada aklımıza hemen iki yöntem gelmektedir. İlk yöntem, Telemakhos tarafından benimsenmiş olup, kendisi, Eumaios ve Philoetios'un da yardımıyla, bir ipin ucunu bir direğin tepesinden aşırmıştır; daha sonra, ipteki ilmekleri gevşeterek kadının birinin boynuna geçirmiş ve sonra da tüm kuvvetiyle ipin diğer ucundan asılmıştır."

"Özetlemek gerekirse, kadınları çamaşırhanede asılı gömlekler gibi ipte yan yana sallandırmış, öyle mi?"

"Aynen öyle. İkinci yöntemde ise (ilk yöntemde olduğu gibi), ipin bir ucu sütunun tepesine bağlanır ve diğer ucu benzer şekilde tavanın bir köşesine sabitlenir. Sonra bu birinci ipe uçlarında ilmekler olan çok sayıda kısa ip eklemlenir. Daha sonra ilmekler kadınların boyunlarından geçirilir ve kritik noktada kadınların üzerinde durdukları tabureler tekmelenir."

"Yani ip perdelerin uçlarına asılan şu küre biçimindeki kâğıt

fenerler gibi görünüyorlardı, öyle mi?" diye sordu Waverhouse.

"Öyle olduğunu söyleyemem," diye cevap verdi Coldmoon dikkatlice. "Hayatımda hiç küre biçiminde kâğıt fener görmedim ama böyle küreler varsa doğru bir benzetme olabilir. Şimdi, *Odysseia*'da betimlenen ilk yöntem aslında mekanik olarak imkânsızdır; bu ifademin doğruluğunu sizlere kanıtlayacağım."

"Ne kadar ilginç," dedi Waverhouse.

"Gerçekten de çok ilginçmiş," diye ekledi sahibim.

"Farz edelim ki, kadınlar eşit aralıklarla asılacak olsun ve yere en yakın mesafedeki iki kadın arasındaki ipin yatay pozisyonda olduğunu kabul edelim, tamam mı? İple ufuk arasındaki açılar, $\alpha 1$, $\alpha 2$..., $\alpha 6$ olsun. T1, T2..., T6, ipin her bir bölümüne etki eden kuvvetleri temsil etsin. İpin en alt kısmına etki eden kuvvet T7 = X olsun. W ise kadınların ağırlığını göstersin. Buraya kadar hiç de fena değil. Benimle misiniz?"

Sahibim ve Waverhouse birbirlerine bakıp, "Evet, aşağı yukarı," dediler. Bu "aşağı yukarı" ifadesinin değerinin Waverhouse ve sahibim için münferit olduğunu belirtme ihtiyacı duymuyorum. Başka birileri için muhtemelen farklı bir değere sahip olacaktır.

"Çokgenlere uygulanan ortalamalar teorisine göre, ki elbette sizlerin de çok iyi bildiği bir teori bu, aşağıdaki on iki denklemi kurabiliriz:

$T1 \cos \alpha 1 = T2 \cos \alpha 2...$ (1)

$T2 \cos \alpha 2 = T3 \cos \alpha 3...$ (2)"

"Bence bu kadar denklem yeterli," dedi sahibim, umarsızca.

"İyi ama bu denklemler anlatacağım dersin temelini oluşturuyor." Coldmoon denklemleri bir kenara bırakmayı hiç istemiyordu anlaşılan.

"Bu durumda, temel niteliğindeki bu bölümleri başka bir zaman dinleyelim." Görünen o ki, bu konu Waverhouse'un da boyunu aşıyordu.

"Ama denklemlerin tüm ayrıntılarını atlarsam, uğruna bu kadar çaba sarf ettiğim mekanik araştırmaları kanıtlayabilmem imkânsız hale gelir..."

"Ah, boş ver şimdi bunları. Hepsini çıkar sen," oldu sahibimin duygusuz yorumu.

"Akıl alır gibi değil. Ama mademki ısrar ediyorsunuz, dediğiniz gibi olsun."

"Bu güzel," dedi Waverhouse, beklenmedik bir şekilde.

"İngiltere'ye, *Beowulf*'ta 'darağacı' kelimesini bulduğumuz yere geldik; bir başka deyişle 'galga'. Buradan anlaşılmaktadır ki, suçluların asılması, kitabın ait olduğu dönemde uygulanmakta olan bir cezalandırma yöntemiydi.

Blackstone'a göre, ipteki birtakım hatalardan dolayı ilk asılma girişimi sırasında ölmeyen bir hükümlü tekrar asılırdı. Tuhaf olan şu ki, *Piers Plowman'ın Görüsü*'nde bir katilin bile iki defa asılmaması gerektiği ifade edilmiştir. Bu ifadelerden hangisinin doğru olduğunu bilmiyorum ama hemen oracıkta ölemeyen kurbanlara ilişkin pek çok vahim örnek vardır. 1786'da yetkili makamlar, Fitzgerald adlı kötülüğüyle ün salmış bir caniyi asma girişiminde bulunurlar fakat altındaki tabure tekmelendiğinde tuhaf bir şans eseri ip kopar. Bir sonraki denemede ise ip o kadar uzun tutulmuştur ki, bacakları yere dokunduğundan kurban hayatta kalır. Üçüncü asma girişiminde, seyircilerin de yardımıyla ölmesi sağlanır."

"Bak sen şu işe," dedi, bekleneceği üzere neşesi tekrar yerine gelen Waverhouse.

"Ölü seviciliği diye buna derim." Sahibim bile keyiflenmişti.

"Enteresan bir vaka daha var. Asılan bir kişi birkaç santimetre uzar. Tamamen doğrudur bu. Doktorlar tarafından ölçülmüştür."

"Harika bir fikir. Sen ne dersin, Sneaze?" dedi Waverhouse, sahibime dönerek. "Kendini asmayı dene. Boyun birkaç santimetre uzarsa, sıradan bir insanın görüntüsüne kavuşmuş olursun."

Beklenmedik bir ciddiyetle karşılık verdi buna sahibim. "Söylesene, Coldmoon, bu birkaç santimetre uzama sürecinden sonra hayatta kalma şansı var mı?"

"Kesinlikle yok. Olay şu aslında; asılma sırasında omurilik geriliyor. Daha uzun olmaktan ziyade, kırılma ile ilgili."

"Öyleyse kalsın," dedi umutları suya düşmüş olan sahibim.

Hâlâ anlatılacak pek çok şey vardı ve belli ki Coldmoon asılmanın fizyolojik işlevi meselesini ele almayı çok istiyordu. Gelgelelim, Waverhouse o kadar çok ve öylesine kaprisli müdahalelerde bulunmuş, sahibim de o kadar kaba ve sık bir şekilde esnemişti ki, Coldmoon anlatımını yarıda kesip oradan ayrılmıştı. Hatiplikle ilgili ne gibi başarılar kazandığını söyleyemem (hele hele o akşam yaptığı vücut hareketlerine hiç) çünkü ders anlatımı benim olduğum yerden kilometrelerce ötede gerçekleşti.

Birkaç gün sorunsuz geçti. Derken, bir gün öğleden sonra saat iki sularında, o her zamanki lakayt tavırlarıyla damlayıverdi Waverhouse; kendi konsepti olan "Tesadüfi Çocuk" gibi tümüyle rahat görünüyordu. Oturur oturmaz, "Beauchamp Blowlamp ve Takanawa olayından haberin var mı?" diye sordu birdenbire. Sanki Port Arthur'un düşüşünü haber verirmiş gibi heyecanlı bir ses tonuyla konuşuyordu.

"Hayır, son günlerde onu pek görmüyorum." Sahibim her zaman olduğu gibi yine keyifsizdi.

"Meşgul olmama rağmen bugün özellikle uğramamın nedeni, seni Beauchamp'in yapmış olduğu korkunç hatadan haberdar etmek."

"Yine abartıyorsun. Gerçekten de son derece imkânsızsın."

"İmkânsız demeyelim de olasılıksız diyelim. Bu konuda bir ayrım yapmanı istemek zorundayım zira haysiyetime dokunuyor."

"Aynı şey," diye karşılık verdi sahibim, kışkırtıcı bir aldırmazlık havasına bürünerek. Hık demiş, Rahmetli Bay Doğal Adam'ın burnundan düşmüştü.

"Beauchamp geçen pazar Takanawa'daki Sengaku Tapınağı'na gitmiş. Bu soğuk havada, hele bir de bugünlerde böyle ziyaretlerde bulunmanın insanı manzara seyretmeye çıkan bir hödük gibi gösterdiğini düşünecek olursak, yaptığı tam bir aptallık doğrusu."

"Beauchamp ne yapacağını bilir. Onu eleştirmeye hakkın yok."

"Doğru, yok, buraya takılmayalım. Tapınağın bahçesinde kimsenin emrinde olmayan kırk yedi samurayın eşyalarının sergilendiği bir galeri var. Bilir misin?"

"H-hayır."

"Bilmiyor musun? Ama o tapınakta bulunmuşsundur herhalde, değil mi?"

"Hayır."

"Doğrusu beni şaşırttın. Beauchamp'a böyle gayretle arka çıkıyor olman boşuna değil demek ki. Bir Tokyolunun Sengaku Tapınağı'nı ziyaret etmemiş olması kelimenin tam manasıyla ayıp."

"İnsan şehrin en ücra köşelerine gitmeden de bir şeyler öğretebilir." Sahibim gitgide mübarek Doğal Adam'ına benziyordu.

"Neyse ne. Dinle şimdi. Evli bir çift (aslen her ikisi de Almanmış) galeriye girdiğinde, Beauchamp eşyaları inceliyormuş. Ona Japonca sorular sormaya başlamışlar. Sen de bilirsin ki Beauchamp Almancasını geliştirebilmek için can atar. Hal böyle olunca, o dilde hızlıca birkaç kelime söyleyerek karşılık vermiş. Görünüşe bakılırsa iyi de kotarmış. Bu elim olayı tekrar düşününce, tam da bu akıcı konuşmasının sıkıntının temel nedeni olduğunu anlıyor insan."

"Ne olmuş ki?" Sahibim merakına yenik düşmüştü sonunda.

"Almanlar, satın almak istediklerini söyleyerek Otaka Gengo'ya ait altın kaplama bir ilaç kutusunu işaret etmiş ve Beauchamp'a eşyanın satılık olup olmadığını sormuşlar. Beauchamp da cevap vererek, böyle bir alışverişin imkânsız olacağını çünkü Japon ulusunun tümüyle gerçek centilmenlerden oluştuğunu söylemiş. O noktaya kadar da gayet iyi iş çıkarmış. Gelgelelim, Almanlar, kullanışlı bir tercüman bulduklarını düşünerek soru yağmuruna tutmuşlar onu."

"Ne hakkında?"

"Sorun da bu zaten. Soruları anlayabilmiş olsaydı, ortada sorun diye bir şey de olmayacaktı. Ama işte hızlı bir Almanca ile sorulan bir sorular seline maruz kalmış ve sorulan şeylerin ne başını anlayabilmiş ne de sonunu. Şans bu ya, sonunda ağızlarından dökülenlerin bir kısmını anlayabilmiş (bir itfaiyecinin baltası ya da tokmağı ile ilgili bir şeyler söylemişler. Çeviremediği bir kelime) ama bu defa da, doğal olarak, nasıl cevap vereceğini bilememiş."

"Nasıl bir şey olduğunu hayal edebiliyorum," diye sempati gösterdi, bir öğretmen olarak kendi başına gelen sıkıntıları düşünen sahibim.

"Kısa bir süre sonra etraflarında meraklı gözler toplanmaya başlamış ve Beauchamp ile Almanlar sonunda kendilerini izleyen gözlerle çepeçevre sarmalanmışlar. İyiden iyiye kafası karışan Beauchamp utanmış. Başlangıçtaki özgüveninden eser kalmamış."

"Olay nasıl sonuçlanmış?"

"Sonunda Beauchamp daha fazla dayanamamış ve Japonca *sainara* diye bağırarak koşa koşa eve dönmüş. *Sainara*'nın kullanımı tuhaf bir ifade olduğuna dikkatini çektim ve evinin bulunduğu bölgede insanların *sayonara* yerine *sainara* kelimesini mi kullandıklarını sordum. *Sayonara* kelimesini kullandıklarını ama Avrupalılarla konuştuğu için ahenkli olsun diye *sainara* demeyi tercih ettiğini söyledi. İtiraf etmeliyim ki, sıkıntı içerisindeyken bile ahengi önemseyen bir adam olmasından bir hayli etkilendim."

"Demek bu yüzden *sainara* demiş. Peki, Avrupalılar ne yapmış?"

"Duyduğuma göre Avrupalılar tümüyle şaşkına dönmüşler." Waverhouse bir kahkaha koyuverdi. "İlginç, değil mi?"

"Dürüst olmak gerekirse, hayır. Hikâyende bilhassa ilginç olan bir şey göremiyorum. Hikâyeyi bana anlatmak için buraya gelmiş olman bana çok daha ilginç geliyor." Sahibim sigarasının küllerini kül tablasına silkti. Tam o sırada girişteki telli kapının zili tedirgin edici bir gürültüyle çaldı ve bir kadının kulak tırma-

layıcı sesi duyuldu; "Kimse yok mu?" Waverhouse ve sahibim sessizce birbirlerine baktılar.

Sahibimin evine bir bayan ziyaretçinin gelmesinin son derece alışılmadık bir durum olduğunu düşünürken, kulak tırmalayıcı sesin sahibi odaya girdi.

Üzerinde iki kat siyah ipekten bir kimono vardı ve kırkının biraz üzerinde gösteriyordu. Kâkülleri saçsız alın açıklığının üzerinde bir hendeğin duvarları gibi yükseliyor ve yüzünün en az yarı uzunluğu nispetinde göğe doğru uzanıyordu. Bir dağı boylu boyunca kesen bir yolun yaptığı açıyı yapan gözleri, simetrik olarak düz çizgilerle yukarı doğru meylediyordu. Tabii mecazi olarak konuşuyorum. Aslına bakılırsa gözleri bir balinanınkinden daha kısıktı. Öte yandan kocaman bir burnu vardı. Sanki bir başkasından çalınmış da yüzünün ortasına tutturulmuş gibi görünüyordu. Büyük bir tapınaktan alınma kocaman, taştan bir fener, on metrekarelik küçük bir bahçeye taşınmıştı sanki.

Kesinlikle kendi önemini ortaya koyuyordu ama yine de yakışıksız görünüyordu. Neredeyse kanca gibi olduğu söylenebilirdi; dışa doğru keskin bir biçimde çıkıntı yaparak başlıyor ama sonra (yarı uzunluğuna ulaşınca) birdenbire fikrini değiştirip, ucu ağzına bakacak şekilde aşağı doğru hafifçe kıvrılıyordu (öyle olunca da baştaki görkeminden eser kalmıyordu tabii).

Öyle bir burnu vardı ki, konuşurken ağzı değil de burnu hareket ediyormuş gibi görünüyordu. O muazzam uzvun bende uyandırdığı saygıdan ötürü bundan sonra sahibini Madam Burun olarak anacağım.

Kendini takdim etme seremonisi tamamlandığında, etrafına şöyle bir göz gezdirip, "Ne hoş bir ev," dedi.

"Ne demezsin," dedi sahibim kendi kendine ve dikkatini sigarasına verdi. Waverhouse tavanı inceliyordu. "Söylesene," dedi, "bu tuhaf desen yağmur sızıntısının eseri mi, yoksa tahtanın kendisine özgü bir şey mi?"

"Yağmur sızıntısı, doğal," diye yanıt verdi sahibim. "Harika!" oldu Waverhouse'un verdiği serinkanlı karşılık.

Açıkça görülüyordu ki, Madam Burun onları antipatik bu-

luyor, bastırmakta olduğu kızgınlığıyla içten içe fokurduyordu. Bir süre için tek kelime etmeden bir üçgen oluşturacak şekilde oturdular.

"Bir konuda danışmak için size geldim," diye tekrar konuşmaya başladı Madam Burun.

"Ah." Sahibimin cevabı sıcaklıktan yoksundu.

Bu durumdan hiç de memnun olmayan Madam Burun, yeniden hareketlendi. "Bu civarda yaşıyorum. Yolun karşısındaki bloğun köşesindeki apartmanda."

"Şu Avrupa tarzında inşa edilmiş büyük ev mi? Hani şu antreposu olan? Ah, tamam. Tabii ya. İsim levhasında 'Goldfield' yazıyor, değil mi?" Sahibim, en sonunda, Goldfield'ın Avrupa evinin ve bitişikteki antreponun farkına varmışa benziyordu ama Madam Burun'a karşı olan tutumunda herhangi bir değişiklik yoktu.

"Elbette ki kocamın bizzat gelip kıymetli tavsiyelerinizi alması gerekirdi ama her zaman şirket işleriyle meşguldür o." Yüzünde 'bu onları değiştirmeli' ifadesi belirdi ama sahibim pek etkilenmişe benzemiyordu. Aslına bakılırsa, konuşma şeklinden hoşnut olmamıştı; ilk kez karşılaştığı bir kadına göre fazla açık sözlü konuştuğunu düşünüyordu. "Ve sadece tek bir şirketten sorumlu değil. İki ya da üçüyle bağlantısı var. Şirketlerin tamamını da o yönetiyor. Bunları siz de biliyorsunuzdur zaten." Kendi kendine, "İşte şimdi kendisini önemsiz hissediyor olmalı," diyormuş gibi görünüyordu. Aslında, bu evin sahibi, doktor olsun, profesör olsun herkese karşı alçakgönüllü bir şekilde davranırdı ama (tuhaf bir biçimde) iş adamlarına daha az saygı gösteriyordu. Ona göre, alelade bir ortaokul öğretmeni, herhangi bir iş adamından daha üstündü. Buna gerçekten inanıyor olmasa bile, uyumsuz karakterli bir insan olarak, iş adamlarının veya milyonerlerin yüzüne gülmelerini umut edemeyeceği gerçeğine tamamen boyun eğmişti.

Çünkü ne kadar zengin ya da nüfuz sahibi olurlarsa olsunlar, fayda elde etmekten umudu kestiği herhangi birine karşı kayıtsızlıktan başka bir şey hissetmiyordu. Dolayısıyla, bilim

adamları cemiyetine yabancı olan herhangi bir şeye karşı en ufak bir ehemmiyet vermiyordu ve iş dünyasında olup bitenlere karşı bilfiil ilgisizdi. İş adamlarının faaliyetleri hakkında en muğlak bilgilere sahip olsaydı bile, yine de bu tür berbat kişilere karşı en küçük bir saygı veya korku hissi besleyemezdi. Madam Burun'a gelince, sahibim kadar tuhaf bir varlığın gerçekten var olabileceğini, dünyanın herhangi bir köşesinin böylesi bir tuhaflığa ev sahipliği yapabileceğini düşünebilmesi imkân dâhilinde bile değildi. Bu zamana kadar pek çok insanla bir araya gelmişti. Hiç şaşmazdı; Goldfield'ın karısı olduğunu beyan eder etmez insanların ona karşı olan tavırları anında değişirdi. Hangi partide bulunursa bulunsun, kendisini karşısında bulduğu herhangi bir erkeğin sosyal konumu ne kadar yüksek olursa olsun, Bay Goldfield'a ziyadesiyle güvenebileceğini öğrenmişti. Hal böyleyken nasıl oluyordu da adı sanı duyulmamış yaşlı bir öğretmeni etkilemekte başarısızlığa uğruyordu? Karşı taraftaki bloğun köşesindeki evin kendisine ait olduğu gerçeğinden şöyle bir söz etmesinin dahi sahibimi heyecanlandırmaya yeteceğini ummuştu; Bay Goldfield'ın iş dünyasındaki kayda değer faaliyetlerine ilişkin eklemeler yapmasına bile gerek kalmayacaktı sözde.

"Goldfield diye birini tanıyor musun?" diye Waverhouse'a sordu sahibim olanca kayıtsızlığıyla.

"Elbette tanıyorum," dedi Waverhouse. "Kendisi amcamın bir arkadaşıdır. Daha geçen gün bahçe partimize katılmıştı." Cevap verirken ciddi bir tavır takınmıştı.

"Gerçekten mi?" dedi sahibim. "Peki, amcanın kim olduğunu sorabilir miyim?"

"Baron Makiyama," diye karşılık verdi Waverhouse, daha da ciddi bir şekilde. Belli ki sahibim bir şey söyleyecekti ama kelimeler daha ağzından çıkamadan, Bayan Burun ansızın Waverhouse'a döndü ve ona delici bir bakış attı. Kaliteli ipek kimonosunun içinde kendinden emin bir şekilde duran Waverhouse hiç istifini bozmadı.

"Ah, demek Baron Makiyama sizin... Bunu bilmiyordum. Umarım beni bağışlarsınız... Kocamdan Baron Makiyama hak-

kında çok şey işittim. Baron'un her zaman çok yardımsever davrandığını söyler bana..." Bayan Burun'un konuşma şekli bir anda kibarlaşmıştı. Başını bile eğmişti.

"Ah evet," dedi içten içe gülen Waverhouse. Şaşkına dönmüş olan sahibimse ikisini sessizce seyretmekteydi.

"Öğrendim ki kızımızın evliliği konusunda bile Baron'u zahmete sokmuş..."

"Gerçekten mi?" diye haykırdı Waverhouse, şaşırmış gibi. O bile bu beklenmedik olay karşısında şoke olmuş görünüyordu.

"Aslına bakarsanız, kızımızın evliliğiyle ilgili olarak teklif üstüne teklif alıyoruz. Evlilik teklifleri sel olmuş dört bir yandan akıyor. Siz de takdir edersiniz ki, kızımızı öyle alelade biriyle evlendiremeyiz; sosyal konumumuzu da göz önünde bulundurmak zorundayız..."

"Çok doğru." Waverhouse rahatlamıştı.

"Aslında, buraya geliş nedenim bu evlilik meselesi hususunda size bir soru sormaktı." Bayan Burun tekrar sahibime döndü ve az önceki gibi kaba bir biçimde konuşmaya başladı. "İşittim ki, Avalon Coldmoon sık sık ziyaretinize gelirmiş. Nasıl bir adamdır kendisi?"

"Neden öğrenmek istiyorsunuz?" diye karşılık verdi sahibim, memnuniyetsizliğini açığa vurur bir şekilde.

"Coldmoon'un karakteri hakkında soru soruyor olmanızın nedeni, kızınızın evliliğiyle bağlantılı olmasıdır belki de," diye nazikçe araya girdi Waverhouse.

"Karakteri hakkında bir şeyler söyleyebilirseniz, gerçekten de çok yardımcı olursunuz."

"Kızınızı Coldmoon ile evlendirmek mi istiyorsunuz yani?"

"Bunun benim istememle bir alakası yok." Madam Burun, sahibimi derhal susturdu. "O kadar çok talip var ki, kızımızla evlenmek istemiyorsa hiç umurumuzda olmaz."

"Öyleyse Coldmoon hakkında bir şey bilmeniz de lüzumsuz," diye karşılık verdi sahibim, aynı hararetle.

"İyi ama ortada bilgi saklamanızı gerektirecek bir durum yok." Madam Burun, neredeyse meydan okuyan bir tavır takınmıştı.

İkisinin ortasında oturmuş, gümüş piposunu bir hakemin memuriyet belgesi gibi tutmakta olan Waverhouse belli etmiyordu ama pek keyiflenmişti. Sinsi kalbi, birbirlerine daha ağır sözler söylemelerini arzuluyordu muhtemelen.

"Söyler misiniz, Coldmoon gerçekten de onunla evlenmek istediğini söyledi mi?" Sahibim vakit kaybetmeden yaylım ateşine başlamıştı.

"Tam olarak öyle söylemiş sayılmaz fakat..."

"Evlenmek ister diye düşündünüz değil mi?" Görünen o ki, bu kadınla baş edebilmenin en iyi yolunun yaylım ateşi olduğunu anlamıştı sahibim.

"Henüz o aşamaya kadar gelemedik ama... Şey, Bay Coldmoon'un bu fikre bütünüyle karşı olduğunu sanmıyorum." Bayan Burun kendi sınırları çerçevesinde gayet iyi mücadele ediyordu.

"Coldmoon'un şu sizin kıza meftun olduğuna ilişkin herhangi bir somut kanıt var mı elinizde?" Sahibim adeta "hadi sıkıysa şimdi cevap ver de görelim" der gibi, dövüşe hazır bir şekilde göğsünü öne çıkarmıştı.

"Eh, evet, öyle olduğu söylenebilir." Sahibimin saldırganlığı yarattığı etki bakımından bu defa başarısız olmuştu. Waverhouse, kendi kendine biçtiği hakem rolünden o kadar memnundu ki, o ana kadar öylece oturmuş ve münakaşayı izlemekle yetinmişti; ama şimdi bir anda meraklanmışa benziyordu. Piposunu bir kenara bırakıp öne doğru eğildi. "Coldmoon kızınıza aşk mektubu mu göndermiş? Ne komik! Yeni yıldan bu yana yeni bir gelişme daha ve aynı zamanda harika bir tartışma konusu." Halinden memnun olan tek kişi Waverhouse idi.

"Aşk mektubu değil. Bundan çok daha ateşli bir şey. Siz ikiniz olan bitenlerden gerçekten bu kadar bihaber misiniz?" Bayan Burun kuşkulu bir tavır takınmıştı.

"Senin bir şeyden haberin var mı?" Şaşkına dönmüş sahibim, doğrudan Waverhouse ile muhatap oldu.

Waverhouse ise işi şakaya vurdu. "Hiçbir şey bilmiyorum. Bilmesi gereken biri varsa o da sensin." Tepkisi hayal kırıklığına uğratacak kadar mütevazıydı.

"Ama ikiniz bu konu hakkındaki her şeyi biliyorsunuz." Bayan Burun her ikisine karşı da zafer kazanmıştı.

"Ah!" Tepkileri eş zamanlı şaşkınlıklarını ele veriyordu.

"Müsaade ederseniz, unutmuş olmanız ihtimaline karşılık, neler olup bittiğini size hatırlatayım. Bay Coldmoon, geçen yılın sonunda Mukōjima'daki Abe hanesinde bir konsere gitmişti, değil mi? O akşam, eve dönüş yolunda, Azuma Köprüsü'nde bir şeyler yaşandı. Hatırlıyor musunuz? Detayları burada tekrar etmeyeceğim zira bu, söz konusu kişiye zarar verebilir lakin herhalde söylediklerim yeterli bir kanıttır. Ne düşünüyorsunuz?" Elmas yüzüklü parmakları kucağında, dimdik oturuyordu. Muhteşem burnu her zamankinden daha görkemli görünüyordu; o kadar ki, Waverhouse ve sahibim neredeyse tamamen silinmiş görünüyordu.

Doğal olarak, sahibim, peki tabii Waverhouse da, bu sürpriz atak karşısında küçük dilini yutmuşa benziyordu. Bir süre boyunca şaşkınlık içerisinde öylece oturdular, tıpkı sıtma nöbetleri ansızın sona ermiş hastalar gibi. Gelgelelim, şaşkınlıklarının ilk şokunu atlatıp da yavaş yavaş normale dönmeye başladıklarında, mizah duyguları önüne geçilemez bir şekilde kendini gösterdi ve kahkahalara boğuldular. Umduğunu bulamayan ve bu saygısız kahkahalar karşısında suratı asılan Bayan Burun, ikisine de dik dik baktı.

"O sizin kızınız mıydı? Harika değil mi? Çok haklısınız. Coldmoon kızınız için deli oluyor olmalı. Diyorum ki, Sneaze, bunu gizli tutmaya çalışmanın bir anlamı yok artık. İyisi mi her şeyi itiraf edip kurtulalım."

Sahibim, "Hı-hı," demekle yetindi.

"Gizli tutmaya çalışmanızın kesinlikle bir anlamı yok. Kedi çantadan çoktan çıktı." Madam Burun'un neşesi tekrar yerine gelmişti.

"Peki, tamam, bizi köşeye sıkıştırdınız. Coldmoon'a ilişkin her şeyi bu hanımefendinin bilgisine sunmak zorundayız. Sneaze! Evin sahibi sensin. Topla kendini, be adam. Böyle sırıtmaktan vazgeç yoksa bu işin içinden katiyen sıyrılamayız. Sıra dışı bir

durum bu. Sır tutma en gizemli konulardan biridir. İnsan bir sırrı ne kadar iyi saklı tutarsa tutsun, o sır er ya da geç açığa çıkar. Düşününce gerçekten de olağanüstü bir durum bu. Söyler misiniz, Bayan Goldfield, bu sırrı nasıl keşfettiniz? Gerçekten çok etkilendim." Waverhouse durmaksızın konuşuyordu.

"Burnum bu gibi şeylerin kokusunu iyi alır," dedi Madam Burun, kendi halinden memnun bir şekilde.

"Pek çok şey öğrenmiş olmalısınız. Size bu konudan kim söz etti?"

"Hemen şu arkada yaşayan rikşov şoförünün karısı."

"Şu sefil kara kedinin sahibi olan adamdan mı söz ediyorsunuz?" Sahibimin gözleri fal taşı gibi açılmıştı.

"Evet, sizin şu Bay Coldmoon bana küçük bir servete mal oldu. Buraya her gelişinde neler konuştuğunu öğrenmek istedim. Neler olup bittiğini öğrenmesi ve her şeyi bana bildirmesi için de rikşov şoförünün karısını ayarladım."

"Ama bu korkunç!" Sahibim sesini yükseltmişti.

"Korkmayın, ne yaptığınız veya konuştuğunuz zerre kadar umurumda değil. Sizinle ilgilenmiyorum, yalnızca Bay Coldmoon'la ilgileniyorum."

"İster Coldmoon'la ilgilenin ister başkasıyla... Ne mide bulandırıcı bir yaratık şu kadın." Sahibim sinirlenmeye başlamıştı.

"Ama herhalde çitinizin dışında durması serbesttir. Konuşmalarınızın duyulmasını istemiyorsanız, ya daha alçak sesle konuşmalısınız ya da daha büyük bir evde yaşamalısınız." Görünüşe bakılırsa Madam Burun yaptıklarından ötürü en ufak bir pişmanlık duymuyordu. "Kaldı ki, tek bilgi kaynağım o değil. İki telli arpın hanımından da pek çok şey duydum."

"Coldmoon hakkında mı?"

"Sadece Coldmoon hakkında değil." Bu kulağa tehditkâr geliyordu ama geri adım atmayı kendisine yediremeyen sahibim sertçe cevap verdi. "Bu kadın kendini fazla önemsiyor. Bu mahallede oturan tek kişi kendisiymiş gibi davranıyor. Boş, aptal herifin teki..."

"Pardon? Bir kadından söz ediyorsunuz. Herif de ne demek

şimdi? İnanın bana, siz neden söz ettiğinizi bilmiyorsunuz." Dili kadının kaba doğasını gittikçe daha çok ele veriyordu. Gerçekten de sırf kavga çıkarmak için gelmiş gibi görünüyordu. Ama Waverhouse, alışılageldik haliyle, tartışmayı dinleyerek oturuyordu; gören de onu eğlendirmek için tartışıyorlarmış sanırdı. Horoz dövüşü izleyen Çinli bir bilgeye benziyordu nitekim, serinkanlı ve hepsinden üstün.

Öte yandan, karşılıklı kaba saba sözler sarf etmek konusunda Madam Burun'a asla denk olamayacağını nihayet anlamış olan sahibim derin bir sessizliğe gömülmüştü. Ama sonunda aklına parlak bir fikir geldi.

"Coldmoon kızınıza abayı yakmış gibi konuşuyorsunuz ama işittiklerim bana durumun hiç de öyle olmadığını gösteriyor. Sence de öyle değil mi, Waverhouse?"

"Tabii ya. Duyduğumuza göre kızınız hastalanmış ve sonra kendinden geçmiş bir vaziyette sayıklamaya başlamış."

"Hayır. Olayı tamamen yanlış anlamışsınız." Madam Burun onu doğrudan yalanlamıştı.

"İyi ama Coldmoon şüpheye yer bırakmayacak şekilde Dr. O'nun karısının kendisine bunları anlattığını söyledi."

"Bu tuzağı biz kurmuştuk. Doktorun karısından Coldmoon'a oyun oynamasını söyledik ki, tam olarak nasıl tepki vereceğini görelim."

"Doktorun karısı bunun bir oyun olduğunu bile bile bu aldatmacayı kabul etti yani, öyle mi?"

"Evet. Elbette sırf sevgiye duyduğu inanç uğruna bize yardım etmesini bekleyemezdik. Dediğim gibi, tüm bunlara küçük bir servet harcamak zorunda kaldık."

"Yakamıza yapışıp Coldmoon hakkında bizi detaylı bir sorguya çekmeye kararlısınız demek, öyle mi?" Waverhouse bile rahatsız olmuşa benziyordu çünkü her zamankinden farklı olarak keskin bir üslup takınmıştı.

"Ah pekâlâ, Sneaze," diye devam etti, "konuşarak ne kaybederiz ki? Her şeyi anlatalım ona. Şimdi, Bayan Goldfield, Sneaze ve ben Coldmoon hakkında bildiğimiz her şeyi size anlatacağız.

Elbette makul sınırı aşmadan. Bununla birlikte, her defasında yalnızca tek bir soru sormanız bizim için daha uygun olacaktır."

Madam Burun nihayet sakinleşmişti. Sorularını sormaya başladığında, biraz evvel incelikten bir hayli yoksun olan konuşma üslubu, belli bir nezaket seviyesine ulaşmıştı (hiç değilse Waverhouse ile konuşurken). "Anladığım kadarıyla," diye söze başladı, "Bay Coldmoon fen fakültesi mezunu. Ne tür bir konuda uzmanlaştığını söyleyebilir misiniz lütfen?"

"Lisansüstü dersinde yerin manyetik alanı üzerine çalışmalar yapıyor," diye cevap verdi sahibim ciddiyetle.

Maalesef Madam Burun bu cevaptan pek bir şey anlamamıştı. Her ne kadar, "Ah," demiş olsa da şüpheli görünüyordu. "Bu alanda çalışmalar yapan biri doktora derecesine sahip olabilir mi?"

"Ciddi ciddi doktora derecesine sahip olmadıkça kızınızın onunla evlenmesine müsaade edemeyeceğinizi mi ima ediyorsunuz?" Sahibimin ses tonu duyduğu memnuniyetsizliği olduğu gibi açığa vuruyordu.

"Doğru. En nihayetinde mevzu sadece lisans diploması olsa o diplomaya sahip insandan daha bol ne var!" Madam Burun, tam bir kayıtsızlıkla karşılık vermişti.

Sahibimin Waverhouse'a attığı bakış, gitgide artmakta olan bir mide bulantısının izlerini taşıyordu.

"Doktora yapıp yapmayacağından emin olamayacağımız için başka bir şey sormalısınız." Waverhouse da bir o kadar hoşnutsuz görünüyordu.

"Hâlâ yerin bilmem nesi üzerinde çalışmaya devam ediyor mu?"

"Birkaç gün önce," diye belirtti sahibim masumane bir şekilde, "asma mekaniği araştırmasının sonuçları üzerine bir konuşma yaptı."

"Asma mı? Ne kadar korkunç! Tuhaf biri olsa gerek. Kendini asma konusuna vererek doktora derecesi sahibi olabileceğini hiç mi hiç sanmıyorum."

"Aslına bakarsanız kendisini asmış olsaydı doktora derecesi

kazanması zor olurdu lakin asma mekaniği üzerine çalışma yaparak doktor olmak imkânsız bir iş değil."

"Öyle mi?" diye karşılık verdi kadın, sahibimin surat ifadesini okumaya çalışırken. Çok, çok üzücü bir şeydi ama (mekaniğin ne olduğunu bilmediğinden) kendini huzursuz hissetmeden edemiyordu. Herhalde böyle çetrefilli bir konu hakkında soru soracak olursa bunun kendisine itibar kaybettirebileceğini düşünüyordu. Bir falcı gibi gerçeği yüz ifadelerinden çıkarmaya çalışıyordu. Sahibimin yüzü asıktı. "Başka çalışmalar da yapıyor mu? Anlaşılması daha kolay konularda?"

"Bir defasında 'Göksel Cisimlerin Hareketleri Bakımından Meşe Palamutlarının Dengesine İlişkin Bir Tartışma' başlıklı bir tez yazmıştı."

"Gerçekten de üniversitede meşe palamudu gibi şeyler hakkında mı eğitim görüyorlar?"

"Herhangi bir üniversitenin üyesi olmadığım için sorunuzu mutlak bir kesinlikle yanıtlayamam lakin Coldmoon üzerinde araştırmalar yaptığına göre hiç kuşkusuz incelemeye değer bir konu olmalı." Waverhouse kadınla kafa buluyordu. Suratı ifadesizdi.

Madam Burun, akademik konular hakkındaki sorularının boyunu aşmaya başladığını fark etmiş olacak, konuyu değiştirdi. "Bu arada," dedi, "duydum ki, yeni yılda mantar yerken ön dişlerinden ikisini kırmış."

"Doğru. Üstelik kırılmış parçaya bir de pirinç keki yapıştı." Bu sorunun tam kendisine göre olduğunu hisseden Waverhouse, ansızın keyiflenmişti.

"Aman ne romantik! Ne diye kürdan kullanmaz bilmem!"

"Onu bir dahaki görüşümde, bilgelik dolu nasihatinizi kendisine ileteceğim," dedi sahibim kıkırdayarak.

"Mantar yerken bile kırılabildiklerine göre dişleri çok kötü durumda olmalı. Siz ne düşünüyorsunuz?"

"Dişlerinin iyi durumda olduğunu kolay kolay kimse söyleyemez. Sence de öyle değil mi, Waverhouse?"

"Elbette öyle ama mizahi yanları da yadsınamaz. Dolgu

yaptırmamış olması tuhaf. Bir adamın dişlerinin pirinç keklerini takmaya yarayan bir kanca haline gelmesine müsaade etmesi olacak iş değil doğrusu."

"Parası yetmediği için mi dişlerini doldurtmuyor yoksa onları o şekilde bırakacak kadar tuhaf biri olduğu için mi?"

"Ah, endişe etmenize gerek yok. Uzun süre Bay Kırık Ön Diş olarak yaşamaya devam edeceğini sanmıyorum." Belli ki, Waverhouse her zamanki neşesini geri kazanmıştı.

Madam Burun konuyu tekrar değiştirdi. "Elinizde kendi yazdığı bir mektup veya buna benzer bir şeyler varsa, görmeyi çok isterim."

"Ondan gelen bir çuval kartpostal var. Getireyim de bir bakın," dedi sahibim ve çalışma odasından otuz-kırk kadar kartpostal getirdi.

"Ah, bu kadarına gerek yok... iki ya da üç tanesi yeterli olur..."

"Sizin için seçmeme izin verin," dedi Waverhouse. Resimli bir kartpostalı seçerken de, "Bakın burada ne buldum," diye ekledi.

"Muazzam! Demek resim de yapıyor? Son derece zekice," diye haykırdı kadın. Ama resmi inceledikten sonra, "Ne kadar aptalca! Bir porsuk! O kadar şey arasından bula bula porsuğu mu bulmuş resmini yapacak! Garip. Ama gerçekten de porsuğa benziyor." Her ne kadar istekli olmasa da yine de bir parça etkilenmişti.

"Arkasında ne yazdığını okuyun," diye önerdi sahibim gülerek.

Bayan Burun, gazetedeki yazıları sökmeye çalışan hizmetçi bir kız gibi yüksek sesle okumaya başladı.

"*Eski takvime göre hesaplanmış yılbaşı gecesinde, dağ porsukları sabahlara kadar dans ettikleri bir bahçe partisi düzenlerlerdi. 'Bu akşam, yılbaşı gecesi, hiçbir yürüyüşçünün yolu düşmez bu dağlara,' derdi şarkıları. Güm güm güm diye karınlarına vururlardı.* Neden söz ediyor? Sanki biraz fazla ciddiyetsiz değil mi?" Madam Burun ciddi manada hoşnutsuzdu.

"Bu güzeller güzeli kız sizi memnun eder mi?" Waverhouse, başka bir kartpostal seçti; üzerinde, ilahi kıyafetler içerisinde ut çalan melek benzeri bir yaratık resmedilmişti.

"Bu güzel kızın burnu oldukça küçük görünüyor."

"Yo hayır, bir meleğe göre ortalama büyüklükte bir burnu var. Neyse, burnu falan bırakın da ne yazdığını bir okuyun," diye ısrar etti Waverhouse.

"Diyor ki, 'Bir zamanlar bir astronom varmış. Âdeti olduğu üzere, yine bir gece rasathanesine çıkmış ve dikkatle yıldızları seyrederken gökyüzünde güzel bir kız belirip bir şeyler çalmaya başlamış; daha önce yeryüzünde duyulmadık güzellikte bir müzikmiş bu. Astronom müziğin etkisiyle öylesine kendinden geçmiş ki, karanlık gecenin acı soğuğunu bile unutmuş. Ertesi sabah astronomun ölü bedenini bembeyaz bir kırağıyla kaplı halde bulmuşlar. Yaşlı bir adam, bir yalancı, bu hikâyenin tamamen doğru olduğunu söyledi bana.' Bu da nesi böyle? Hiçbir anlamı yok, hem de hiç. Coldmoon'un gerçekten fen fakültesi diploması olduğuna emin misiniz? Belki de birkaç edebi dergi okumuştur." Diye zalimce azarladı Madam Burun, savunmasız Coldmoon'u.

Waverhouse eğlencesine üçüncü bir kartpostal daha çıkarıp, "Peki madem, ya buna ne dersiniz?" dedi. Kartpostalın üzerine yelkenli bir tekne resmedilmişti ve tıpkı diğerlerinde olduğu gibi resmin altına bir şeyler karalanmıştı.

Ebeveynleri olmadığını beyan etti dün gece,
On altı yazlık küçük bir fahişe.
Kayalık bir kıyıdaki yağmur kuşu gibi,
Sabah erkenden uyanıp gözyaşı döktü.
Ebeveynleri, ki denizcidir her ikisi de,
Yatmaktadır denizin en derin yerinde.

"Ah, bu güzelmiş. Ne kadar zekice! Gerçekten de hissederek yazmış," diye patlayıverdi Madam Burun.

"Hissederek mi?" dedi Waverhouse.

"Ah evet," dedi Madam Burun. "Şamisen eşliğinde çok güzel giderdi."

"Şamisenle söylenebilecekse, şiirin hasıdır. Pekâlâ, bunlara ne diyorsunuz?" diye sordu Waverhouse, arka arkaya kartpostallar çıkararak.

"Teşekkür ederim ama bu kadarı kâfi. Hiç değilse Coldmoon'un asık suratlı bir bağnaz olmadığını biliyorum artık." Öğreneceğini öğrendiğini düşünüyor, Coldmoon hakkında başka soru sormayacakmış gibi görünüyordu. "Sizi de zahmete soktum," dedi. "Lütfen ziyaretimi Bay Coldmoon'a bildirmeyiniz." İsteği doğasının bencilce yanlarını gözler önüne seriyordu; Coldmoon'u enikonu soruşturma hakkını kendinde buluyor ama bu yaptıklarının hiçbirinin ona söylenmemesini bekliyordu. Hem Waverhouse hem de sahibim, "Elbette," deyip durumu gönülsüzce kabullendiler ama Madam Burun ayrılmak için kalkarken, "Hiç kuşkunuz olmasın, ilerleyen günlerde bu hizmetinizin karşılığını alacaksınız," diyerek bu kabullenişlerini pekiştirdi.

İki adam kadını kapıya kadar geçirdi. Koltuklarına yeniden kurulurlarken, "Bu da neydi böyle?" dedi Waverhouse. Sahibimin karısı da gülmesini daha fazla tutamamıştı. İçerideki odadan gelen kahkahalarını duyduk.

Waverhouse, kapının aralığından yüksek sesle ona seslendi. "Bu, Bayan Sneaze, basmakalıp olan, alelade olan her şeyin muazzam bir örneğiydi. Bu gibi karakterler haddinden fazla geliştirildiğinde, sonuç da bir o kadar sarsıcı oluyor. Sıradan olanın özü benzersiz bir hal almaya başlıyor. Kendinizi tutmayın. Dilediğinizce gülün."

Sahibim, "Öncelikle," dedi duyduğu tiksinme hissini bastırmaya gerek görmeksizin, "sevimsiz bir suratı vardı."

Bunu duyan Waverhouse durur mu? "Ya o suratının ortasına oturmuş gibi duran burnu? Ne kadar da gerçek dışıydı."

"Hem de nasıl! Kanca gibiydi."

"Hatta kambur olduğu bile söylenebilir. Kambur bir burun! İnanılır gibi değil." Waverhouse katıla katıla gülüyordu.

"Kocasını dizinin dibinden ayırmayan bir kadının yüzü var onda." Sahibim kendisini hâlâ gücenmiş hissediyor gibiydi.

"On dokuzuncu yüzyılda satılmamış, yirminciye kadar

vitrinde tozlanmış acayip bir fizyognomi." Waverhouse her zamanki tuhaf betimlemelerinden bir yenisini daha yumurtlamıştı. Derken, tam o sırada sahibimin karısı içeri girdi ve hemcinslerinin huylarını iyi bilen bir kadın olarak, "Böyle bir skandal hakkında konuşup durmaya devam ederseniz, rikşov sahibinin karısı sizi yeniden ispiyonlayacaktır," diye sakince uyardı onları.

"Ama, Bayan Sneaze, böyle dedikodular işitmek Goldfield denen o kadına herhangi bir fayda sağlamayacak."

"Bir insanın yüzüyle alay etmek kişinin kendisine hakarettir. Hiç kimse böyle bir buruna sahip olmak istemez. Hem, o bir kadın. Biraz ileri gitmeye başladınız." Madam Burun'un burnunu savunuyormuş gibi görünse de dolaylı olarak onunkinden pek farklı olmayan kendi görüntüsünü de savunuyordu aslında.

"İleri gittiğimiz falan yok. Bu yaratık bir kadın değil, yalnızca bir budala. Haksız mıyım, Waverhouse?"

"Budala olabilir ama ne olursa olsun tam bir çetin ceviz çıktı. Biraz evvel sizi darmaduman etti, yalan mı?"

"Öğretmenliği ne sanıyor bilmem."

"Bir öğretmenle bir rikşov sahibini aynı kefeye koyuyor. Böyle şirret kadınların saygısını kazanabilmek için en azından bir doktora derecesine sahip olmanız gerekir. Doktoranı yapmamış olmakla düşüncesizlik etmişsin. Sizce de öyle değil mi, Bayan Sneaze?" Waverhouse gülerek kadına bakıyordu.

"Doktora mı? İmkânı yok." Karısı bile sahibimden tümüyle ümidi kesmişti.

"Orası hiç belli olmaz. Belki ileride bir gün alırım. Bir defa da kıymetimi bil. Sen bilmezsin ama antik çağlarda İsokrates adında bir Yunan önemli edebi eserler kaleme almıştır. Hem de tam doksan dört yaşında! Yine Sofokles, başyapıtıyla dünyayı ayağa kaldırdığında neredeyse yüz yaşını aşmıştı. Simonides seksenlerinde birbirinden güzel şiirler yazıyordu. Ben de..."

"Boş boş konuşma. Bu mideyle ne kadar uzun yaşamayı planlıyorsun?" Bayan Sneaze sahibimin kaç yıl yaşayacağına çoktan karar vermişti anlaşılan.

"Bu ne cüret! Git de Dr. Amaki ile konuş. Bunların hepsi

senin hatan. Bana bu siyah buruşuk pamuklu elbiseyle yamalı kimonoyu giydirdin. Senin yüzünden Bayan Goldfield gibi bir kadın tarafından hor görüldüm. Öyle olsun bakalım. Yarından tezi yok ben de Waverhouse gibi giyinip kuşanacağım. Hazırla çabuk şu kıyafetleri!"

"İyi diyorsun da hiç öyle kıyafetin yok ki. Hem, Bayan Goldfield, Waverhouse'a ancak amcasının ismini duyduktan sonra kibar davranmaya başladı. Davranışlarının senin kimononun nasıl olduğuyla falan hiçbir ilgisi yok." Bayan Sneaze, şahsına yöneltilen suçlamalardan ustaca sıyrılmıştı.

Öte yandan, amcadan söz edilmesi sahibimin hafızasını canlandırmış olacak, Waverhouse'a dönüp, "Amcanı ilk defa duyuyorum. Daha önce ondan hiç söz etmemiştin. Yalan söylemiyorsun, değil mi?" diye sordu.

Bu sorunun sorulmasını beklediği her halinden belli olan Waverhouse, cevap vermek için öne atıldı. "Evet, şu amcam yok mu, inatçı herifin tekidir. O da on dokuzuncu yüzyıldan kalmadır." Karı kocaya baktı sonra.

"Tuhaf tuhaf şeyler söylüyorsunuz. Bu amcanız nerede yaşıyor?" diye sordu Bayan Sneaze, kıkırdayarak.

"Shizuoka'da. Ama yalnız yaşamıyor. Hâlâ başındaki saç topuzuyla birlikte yaşıyor. Düşünebiliyor musunuz? Ona şapka takmasını söyleriz. Havayı bu tür kıyafetler giyecek kadar soğuk bulmadığını söyler gerile gerile. Havalar buz gibi soğukken yatakta kalmasının akıllıca olacağını söylediğimizdeyse, dört saatlik uykunun herkes için yeterli olduğunu söyler. Dört saatten fazla uyumanın tam bir savurganlık olduğuna inandırmış kendini; bu yüzden uyandığında hava hâlâ zifiri karanlık olur. Uyku saatlerini en aza indirgemek için yıllar boyunca kendini disipline etmiş olmasıyla övünür durur. "Gençliğim," der, "gerçekten zordu çünkü kendimi uykulu hissediyordum ama bütün bunlar geride kaldı; artık canım nasıl istiyorsa, istediğim zamanda, istediğim yerde uyuyabilir veya uyanabilirim.' Tabii altmış yedi yaşındaki bir adamın daha az uykuya ihtiyaç duymasından daha doğal bir şey yok. Disiplin falan bunlar hikâye; ama bu durumu-

nun tamamen öz disiplininin bir sonucu olduğuna inanmak amcamı mutlu ediyor. Dışarı çıkarken de yanında her zaman demir bir yelpaze taşır."

"O niye?" diye sordu sahibim.

"Ne bileyim ben! Taşıyor işte. Belki de yelpazeyi bir bastona tercih ediyordur. Nitekim daha geçen gün tuhaf bir şey oldu." Waverhouse, Bayan Sneaze ile konuşuyordu.

"Ya, öyle mi?" diye karşılık verdi kadın, çekimser bir şekilde.

"Geçen ilkbahar durup dururken bir mektup yazdı bana; benden kendisine bir melon şapkayla frak ceket göndermemi istiyordu. Şaşırmıştım. Ben de ona yazdım ve durumu biraz daha izah etmesini istedim. Çok geçmeden cevap geldi; ihtiyar, bu kıyafetleri Shizuoka zafer kutlamaları vesilesiyle giymeyi planlıyormuş ve istediklerini bir an evvel göndermeliymişim. Bana emir veriyordu. Ancak mektubun tuhaf yanı, 'uygun boyutlarda bir şapka seçmemi ve takıma gelince, Daimaru'ya gidip, uygun olduğunu düşündüğüm ölçülerde bir tane sipariş etmemi' buyurmasıydı."

"Daimaru'da takım elbise yaptırılabiliyor mu ki?"

"Hayır. Herhalde karıştırmış ve Shirokiya'nın Yeri demek istemişti."

"Peki 'uygun olduğunu düşündüğün ölçülerde' cümlesi yardımcı olmaktan biraz uzak değil mi?"

"Amcam hep böyledir."

"Sen ne yaptın?"

"Ne yapabilirdim ki? Beğendiklerimden bir tane takım elbise sipariş ettim ve ona gönderdim."

"Olacak iş değil! Üzerine olmuş mu peki?"

"Olmuş herhalde. Çünkü sonradan yerel gazetelerden birinde okudum ki, muhterem Bay Makiyama, frak ceketini giyip, elinde demir yelpazesiyle kutlamalara katılarak küçük çaplı bir sansasyon yaratmayı başarmış."

"Onu bu nesneden ayırmak kolay değil anlaşılan."

"Gömülürken yelpazenin de tabutuna konulacağından adım gibi eminim."

"Neyse ki ceket ve melon şapka üzerine olmuş."

"Aslında pek sayılmaz. Tam her şey yolunda gittiği için kendimi kutlamak üzereydim ki, Shizuoka'dan bir kutu geldi. İçerisinde minnettarlığını gösteren bir şey bulmayı umarak paketi açtım ama kutudan melon şapkadan başka bir şey çıkmadı. Yanında da şu satırları içeren bir mektup vardı; 'Benim için bu satın alma işlemini gerçekleştirme zahmetine katlanmış olsan da şapka bana biraz büyük geldi. Lütfen şapkayı şapkacıya götür de küçültsün. Merak etme, yaptığın masrafları posta yoluyla karşılayacağım.'"

"Kabul etmeliyim ki tuhaf." Kendisinden daha tuhaf birinin var olduğunu keşfetmiş olmak sahibimi pek mutlu etmişe benziyordu. "Peki, sen ne yaptın?" diye sordu.

"Ne mi yaptım? Hiçbir şey yapamadım. Şapkayı kendim giyiyorum."

"O şapka bu şapka mı peki?" diye sordu sahibim pis pis sırıtarak.

Sahibimin karısı ise, "Ve amcanız bir barondu, öyle mi?" diye sordu şaşkın bir şekilde.

"Kim?"

"Demir yelpazeli amcanız."

"Ah, hayır. Uzmanlık alanı Çin klasikleridir. Gençken Yushima'da bulunan Konfüçyüs onuruna inşa edilmiş mabette çalışıyormuş ve kendini Chu Tzu'nun öğretilerine öyle kaptırmış ki, ona karşı duyduğu saygının bir göstergesi olarak, sokakların ve evlerin elektrikli lambalarla aydınlandığı günümüzde de saçını topuz yapmaya devam ediyor. Bu konuda yapılabilecek hiçbir şey yok." Waverhouse çenesini ovaladı.

"Ama daha demin o korkunç kadınla konuşurken Baron Makiyama diye birinden söz ettin gibi gelmişti bana."

"Evet, öyle yaptınız. Öteki odadan bile sizi gayet net duydum." Bayan Sneaze ilk defa kocasına arka çıkmıştı.

"Ah, gerçekten mi?" Waverhouse kıs kıs güldü. "Hayret doğrusu. Pekâlâ, yalan söyledim. Amcam baron olsaydı şimdiye çoktan kıdemli devlet memuru olmuştum." En küçük bir utanma belirtisi bile göstermiyordu Waverhouse.

"Bu işte bir tuhaflık olduğunu anlamıştım zaten," dedi sahibim yarı memnun, yarı kaygılı bir surat ifadesiyle.

"Bu kadar soğukkanlı bir şekilde yalan söyleyebiliyor olmanız inanılır gibi değil. İtiraf etmeliyim ki, siz bu işin erbabısınız." Bayan Sneaze derinden etkilenmişti.

"Beni utandırıyorsunuz. O kadının eline su dökemem ben."

"Asıl o sizin elinize su dökemez."

"İyi ama, Bayan Sneaze, benim yalanlarım ipe sapa gelmez şeylerden ibaret. O kadının yalanları ise, hem de her biri, içlerinde kancalar barındırıyor. Aldatıcı yalanlar bunlar. Önceden planlanmış kötülükle dolu yalanlar. Kurnazlığın doruk noktası. Lütfen böylesine hesaplı kitaplı bir kötülüğü komik şeylere karşı takındığım Tanrı vergisi üslupla karıştırmayın. Böyle bir karışıklık yaşanırsa, güldürünün tanrısının insanoğlunun idrak yoksunluğu karşısında gözyaşı dökmekten başka bir seçeneği kalmaz."

"Muhtemelen," dedi sahibim, bakışlarını yere indirerek. Hâlâ gülmekte olan Bayan Sneaze ise eninde sonunda hepsinin aynı kapıya çıktığından söz ediyordu.

Şimdiye kadar karşıdaki bloğu incelemek için yolun karşısına bile geçmemiştim. Goldfield'ların köşedeki binasının bir defa dahi gözüme çarptığı olmamıştı. Haliyle binanın neye benzediğine ilişkin en ufak bir fikrim yoktu. Aslında varlığından bile daha bugün haberim olmuştu. Bu evdeki hiç kimse daha önce bir iş adamının bahsini açmamıştı ve sonuç olarak, sahibinin kedisi olan ben, onun iş dünyasına ve iş adamlarına karşı duyduğu ilgisizliği paylaşıyordum. Gelgelelim, Madam Burun ile girdikleri diyalog sırasında burada bulunmam vesilesiyle kadının konuşmasına kulak misafiri olduğumda, kızının ne kadar güzel ve alımlı olduğunu zihnimde canlandırdığımda ve ailenin zenginliği ile nüfuzu üzerine de biraz kafa patlattığımda fark ettim ki, bir kedi de olsam, verandada yatarak günlerimi boş boş geçirmemeliydim. Sadece bu da değil, Coldmoon'a derin bir sempati beslemeden edemiyordum. Hasmı, bir doktorun eşine ve rikşov sahibinin karısına rüşvet vermişti; hatta iki telli arpın şatafatlı

hanımına bile. Zavallı Coldmoon'u öyle bir gözetliyordu ki, kırılmış dişinden dahi haberi vardı. Halbuki elbisesinin düğmeleriyle oynarken arada bir sırıtmaktan başka bir şey yapmıyordu adamcağız. Üniversiteden yeni mezun olmuş bir bilim adamına göre bile fazla naifti. Böyle burun çıkıntısı olan bir kadınla baş edebilecek biri değildi o. Sahibime gelince, bu tür meselelerle baş edebilmek için yalnızca yürekten değil, paradan da yoksundu.

Waverhouse'un yeterli parası vardı ama o kadar incir çekirdeğini bile doldurmayacak şeylerle uğraşan biriydi ki, Coldmoona'a yardım etme zahmetine katlanmazdı. Asılma mekaniği üzerine dersler veren bu talihsiz adam ne kadar da yalnızdı. Hiç değilse düşmanın kalesine sızıp, Coldmoon'un hatırına, neler çevirdiklerini öğrenemezsem çok yazık olacaktı. Kedi de olsam, diğer kediler kadar sessiz değildim. Andaval ve angut kedilerin çoğundan farklıydım. Masasındaki herhangi bir Epiktetos kitabını okurken uyuyakalan bir öğretmenin evinde ikamet eden bir kediydim ben. Kuyruğumun ucunda yoğunlaşmış bulunan şövalyelik ruhu, Don Kişotluğa soyunmaya gönüllü olmam için yeter de artardı. Ne zavallı Coldmoon'a minnet borcum vardı, ne de tek bir kişi uğruna kendimi aptalca bir maceraya atıyordum. Övünmek gibi olmasın ama, tarafsızlığın yüzüne gülen ve ortada durmayı kutsayan cennetin iradesini gerçekleştirmek için görkemli, kendi çıkarıma olmayan bir adım atma niyetindeydim. Madam Burun Azuma Köprüsü'ndeki olaylar gibi şeyleri haddi olmadan kullandığı; bizi izleyip gözetlesinler diye casuslar tutup üzerimize saldığı; casusluğunun ürünlerini bir zafer edasıyla herkese yayıp güneşin alnına serdiği; rikşov milletini, önemsiz uşakları, basit haydutları, öğrenci ayaktakımını, kocakarıları, ebeleri, cadıları, masörleri ve öteki bozguncuları istihdam edip yetenekli bir adamın başına dert açmaya çalıştığı için; işte tüm bu nedenlerden ötürü, bir kedi bile yaptıklarının o kadının yanına kâr kalmaması için elinden geleni yapmalıydı.

Neyse ki hava güzeldi. Karların erimesi tam bir karın ağrısıdır ama adalet uğruna hayatını feda etmeye her daim hazır olmalıdır kişi. Ayaklarımın altı çamur olur da verandada erik çiçe-

ği desenleri bırakırsam O-san kızabilirdi belki ama bu beni endişelendirmiyordu. İçimde öyle büyük bir cesaret vardı ki, kararım öyle kesindi ki, bugün yapılması gerekeni yapmak için yarına kadar beklemeyecektim. Buna uygun olarak yola koyuldum ama mutfağı geçerken biraz daha düşünebilmek için duraksadım.

"Yumuşak, yumuşak," dedim kendi kendime. Kedilerin ulaşabileceği en yüksek evrim derecesine ulaşmış olmakla kalmıyordum; aynı zamanda beynimin ortaokul üçüncü sınıfa giden herhangi bir çocuğun beyni kadar gelişmiş olduğuna inanma cüretini de gösteriyordum. Yine de (ve ne yazık ki) boğazımın yapısı bir kedininkinden farksızdı ve bu yüzden insanlar gibi gevezelik edemiyordum. Hal böyleyken, Goldfield'ların kalesine sızmayı ve anlık havadisleri öğrenmeyi başarabilsem bile öğrendiklerimi ne Coldmoon'a (yani onları asıl öğrenmesi gereken kişiye) ne de sahibime veya Waverhouse'a iletebilecektim. Nakledilmesi mümkün olmayan böylesi bir bilgi, gömülü bir elmas gibi, parlaklıktan yoksun olacak ve zor kazanılmış bilgeliğim bir hiç uğruna kazanılmış olacaktı.

Bu da aptalcaydı. Belki de planımı rafa kaldırmalıydım. Düşünceler zihnimi kurcalarken tam kapının ağzında tereddütle durdum.

Lakin bir projeyi yarım bırakmak bir çeşit pişmanlık, bir tamamlanmamışlık hissi meydana getiriyordu; yavaş biri kendinden emin bir şekilde ilerlerken, mürekkebi andıran bulutlar altında arazinin başka bir tarafına sürüklendiğinde hissettiği gibi. Bittabi, yanlış yaptığını bile bile o yanlışta ısrarcı olmak bambaşka bir meseleydi; gelgelelim, işin sonunda başarıyla taçlanmamış bir ölümle karşı karşıya kalma durumu bile söz konusu olsa, adalet ve insanlık namına devam etmek, vazifesini bilen bir adam için en derin tatmin kaynağı olabilirdi. Hal böyleyken, nafile bir uğraş içine girmek ve anlamsız bir çabayla patileri çamura bulamak bir kedi için doğruymuş gibi gözüküyordu. Bir kedi olarak doğma talihsizliğine sahip olduğum için, diğer kedilere yapabildiğim gibi, kuyruğumun ucunu sağa sola hareket ettirmek suretiyle düşüncelerimi Coldmoon, Sneaze ve Waver-

house gibi bilge kişilere iletemezdim. Ama kediliğim sayesinde kendimi görünmez kılabilirdim; hem de diğer tüm bilgelerden daha üstün bir şekilde. Hiç kimsenin yapamadığı bir şeyi yapabilmek başlı başına güzel bir şeydi. Kaldı ki, Goldfield hanesinin iç işlerini yalnızca benim bilecek olmam, hiç kimsenin bilmemesinden daha iyi olacaktı. Her ne kadar bildiklerimi bir başkasına aktaramayacak olsam da birilerinin sırları hakkında bilgi sahibi olduğunu Goldfield'lara fark ettirmenin zevkini hâlâ tadabilirdim. Bu zevkler silsilesi rehberliğinde kendi beynimin de bir o kadar zevkli olduğuna rahatça inanabilirdim. *Tamam öyleyse,* diye düşündüm. *Gideceğim.*

Karşı tarafa geçip yan sokağa girince, tam da beklediğim gibi, tüm bölge kendisine aitmişçesine dört yol ağzına tepeden bakan, Batı tarzında inşa edilmiş bir ev buldum orada. Böyle bir evin sahibi, binasından daha az azametli olamaz diye düşünürken, kapıdan içeri süzüldüm ve gösterişli yapıyı incelemeye koyuldum. Yapılışında erdemden eser yoktu. İki katlı bina, yoldan geçenleri etkilemek (hatta tahrik etmek) dışında hiçbir amacı olmaksızın göğe doğru yükseliyordu. Waverhouse'un alelade diye adlandırırken kast ettiği şey herhalde buydu. Çalıların arasından sürünerek ilerledim, ana girişin sağ tarafımda kaldığını aklıma yazdım ve bir şekilde mutfağa ulaşmayı başardım. Tahmin edeceğiniz gibi büyük bir mutfaktı bu; sahibimin evindeki mutfaktan en az on kat daha büyüktü.

Her taraf o kadar derli topluydu, her şey o kadar temiz ve parlaktı ki, Kont Okuma'nın daha geçen gün ulusal yayın organlarından birinde ballandıra ballandıra anlatılan şu ünlü mutfağından daha az şaşaalı olamazdı bu mutfak. Çamurlu patilerimin üzerinde sessizce içeri kayarken, *mutfak dediğin böyle olur,* dedim kendi kendime.

Rikşov sahibinin karısı, zeminin boyalı tarafında dikiliyordu; bir aşçı yamağı ve rikşov sürücüsü ile ciddi bir tartışma içerisindeydi. Bu durumun yaratabileceği tehlikeleri fark ederek, hemen bir su kovasının arkasına gizlendim.

"Şu öğretmen, gerçekten de efendimin ismini bile bilmiyor muymuş?" diye sordu aşçı yamağı.

"Bilmez olur mu, bilir! Bu civarda oturup da Goldfield hanesini bilmemek için kör ve sağır bir yatalak olmak lazım," diye çıkıştı, Goldfield'ların hususi rikşovunu çeken adam.

"Orası hiç belli olmaz. Bu öğretmen, kitaplarda yazanlar dışında hiçbir şeyden haberi olmayan şu kaçıklardan biri. Bay Goldfield hakkında en ufak bir şey dahi biliyor olsa, korkudan ödü patlardı ama hiç de korkmuşa benzemiyor. Bu herif," diye ekledi kahkahayla Blacky'nin gaddar sahibesi, "kendi pasaklı çocuklarının yaşlarını bile bilmez."

"Demek Bay Goldfield'dan korkmuyor ha! Tam bir gerzekmiş doğrusu! Bu adama saygı göstermek için en küçük bir neden bile yok. Hadi gidip korkacağı bir şeyler verelim şuna."

"İyi fikir! Kafadan çatlak arkadaşlarına neler söylüyor neler! Madam'ın burnu suratına göre çok büyükmüş de bu yüzden onu hiç güzel bulmuyormuş. Kendini bir şey sanıyor ama yüzü, içi doldurulmuş bir porsuğunkine benziyor haberi yok! Sorarım size, böyle bir hayvanla ne yapılabilir?"

"Yalnızca yüzü olsa yine iyi. Elinde havluyla kendini beğenmiş bir şekilde salına salına hamama gidişine ne demeli? Kendini bulunmaz Hint kumaşı sanıyor herhalde." Görünüşe bakılırsa, sahibim Sneaze, hizmetçi kadınlar arasında bile pek popüler biri değildi.

"Hadi gidelim de çitinin dışında durup, ağzımıza ne geliyorsa bağıra bağıra söyleyelim."

"Bu ona iyi bir ders olur."

"Ama kimselere görünmemeliyiz. Bağırarak çalışmasına mani olmalı, onu elimizden geldiğince sinirlendirmeliyiz. Madam'ın son emirleri böyle."

"Hepsini biliyorum," dedi rikşov sürücüsünün karısı; sesinden, aşağılık anlaşmalarının gereğini yerine getirmeye ne kadar hazır olduğu anlaşılıyordu. *Demek sahibimin başına ekşiyecek çete bu* dedim kendi kendime ve bu geveze üçlüyü sessizce geçip, düşman kalesinin derinliklerine doğru ilerlemeye koyuldum.

Kedilerin patileri sanki yokmuş gibidir. Nereye giderlerse gitsinler, asla kaba ve çirkin sesler çıkarmazlar. Havadaymış

gibi, bulutların üzerindeymiş gibi yürürler, suyun dibine doğru usulca ilerleyen bir taş parçası kadar sessizce; bir sualtı mağarasında çalınan kadim Çin arpı gibi yürürler. Bir kedinin yürüyüşü, narin olan her şeyin içgüdüsel bir biçimde hayat bulmasıdır aslında. Bana göre Batı mimarisiyle inşa edilmiş bu kaba ev orada değildi. Rikşov sürücüsünün karısını, uşağı, aşçı yamaklarını, evin kızını, Madam Burun'u, hizmetçilerini ya da mendebur kocasını falan da dikkate almıyordum. Benim için yoktu onlar. Nereye gitmek istersem oraya gider, hangi konuşmayı dinlemek istiyorsam o konuşmayı dinlerdim. Ondan sonra da evin içerisinde dilimi dışarı çıkarıp kuyruğumu sallardım ve bıyıklarımı gururla dikip kendimden emin bir şekilde yürürdüm. Konu bu olduğunda koca Japonya'daki hiçbir kedi elime su dökemezdi. Bazen düşünüyorum da eski tarihlerden kalma resimli kitaplarda yer alan şu canavar kediye kan bağıyla bağlı falan olmalıyım. Her kurbağanın alnında ışık saçan bir mücevher taşıdığı söylenir ama ben kuyruğumun içinde yalnızca Tanrı'nın, Buda'nın, Konfüçyüs'ün, Sevgi'nin ve hatta Ölüm'ün gücünü değil, tüm insan ırkını etkileyebilecek her tür hastalığa karşı mutlak bir şifa da barındırıyordum. Goldfield'ların korkunç malikanesinin koridorlarında, taştan yapılma dev bir tanrının bir muhallebiyi ezdiği kadar kolay bir biçimde fark edilmeden dolaşabilirdim.

Tam bu noktada, kendi güçlerimin cazibesine o kadar kapılmış ve bundan dolayı biricik kuyruğuma borçlu olduğum hürmetin öylesine farkına varmıştım ki, tanrısallığının derhal kabul edilmesini daha fazla önleyemeyecektim. Yüceler yücesi Büyük Kuyruk'un önünde eğilerek savaşta muzaffer olabilmek için dua etmek niyetindeydim. Doğru yöne bakıp bakmadığımı öğrenmek için başımı bir parça eğdim. Üç defa eğilip doğrulurken kuyruğuma doğru bakıyor olmalıydım (elbette mümkün olduğu kadar). Gelgelelim, bu ihtiyacımı giderebilmek için bedenimi döndürürken kuyruğum benden hep kaçıyordu.

Kendime yetişebilmek gayretiyle boynumu büktüm. Yine de kuyruğum beni atlatmayı başarıyordu. Kutsal bir varlık olan ve yedi santimetrelik uzunluğuna rağmen tüm kâinatı içinde

barındıran kuyruğum, kaçınılmaz bir şekilde kontrol edebilme sınırlarımın ötesindeydi. Peşi sıra yedi buçuk defa daha döndüm fakat en sonunda yorularak vazgeçtim. Biraz başım dönmüştü ve bir an için nerede olduğumu tamamen unutmuştum. Bunun bütünüyle önemsiz olduğuna hükmederek gelişigüzel bir biçimde etrafta dolaşmaya başladım. Derken, Madam Burun'un sesini duydum. Bir kâğıt pencerenin öteki tarafından geliyordu. Hemen kulaklarımı dikip nefesimi tuttum ve tam bir alarm durumuna geçtim. Bulabilmek için yola koyulduğum yer burasıydı.

"İşe yaramaz bir cimriye göre fazla kendini beğenmiş," diye çığırıyordu kadın bir papağanınkine benzeyen sesiyle.

"Kendini beğenmiş olduğuna ne şüphe. Ama ona gününü göstereceğim. Çalıştığı okulda ders veren bir-iki tanıdığım var; memleketten arkadaşlarım."

"Kimmiş bu arkadaşlar?"

"Başlangıç olarak Tsuki Pinsuke ve Fukuchi Kishago var. Onu sınıfta küçük düşürmeleri için kendileriyle konuşacağım."

Goldfield denen yaşlı moruk kimin nesiydi bilmiyordum ama böyle tuhaf isimlerle ahbaplık ettiğini öğrenmek beni bir hayli şaşırtmıştı.

"İngilizce öğretmeniydi, değil mi?" diye sordu kocası.

"Evet. Rikşov sahibinin karısına göre, İngilizce okutman olarak ihtisas yapmış veya onun gibi bir şeyler işte."

"Berbat bir öğretmen olmalı bu herif."

"Bu herif" sözcüğünü seçmesindeki kabalığı beni hayretler içinde bırakmıştı.

"Geçen Pinsuke'yi gördüm. Okulunda kafadan çatlak biri olduğundan bahsetti. Bu mankafaya *bancha*'nın İngilizce karşılığı sorulduğunda, gerçekte İngilizlerin dediği gibi 'iri taneli çay' değil de 'yabani çay' cevabını vermiş. Tüm öğretmen arkadaşlarının maskarası haline gelmiş tabii. Pinsuke tüm öğretmenlerin bu adamın ahmaklıklarından bıkıp usandıklarını da söyledi. Sözünü ettiği kişi şu bizim işe yaramazın ta kendisi muhtemelen."

"Öyle olmalı. Onunki gibi bir surat çayın yabani olabileceğini sanan bir aptalda bulunur ancak. Öyle havalı bir bıyık bırakmaya nasıl cesaret edebilmiş!"

"Arsız piç."

Bıyık bırakmak arsızlık yapmak anlamına geliyorsa tüm kediler iflah olmaz birer arsızdı.

"Şu Waverhouse denen herife gelince, ki Sendeleyen Ayyaş diyeceğim ben ona, onun gibi yaygaracı bir ucubeye hayatım boyunca hiç rastlamadım. Baron Makiyama demek ha! Onun gibi yüzü olan birinin amcasının baron olamayacağını tahmin etmeliydim."

"Sende de kabahat var. Onun gibi soyu sopu belirsiz bir adamın söylediği her söze kanarsan işte böyle olur."

"Belki de kabahatliyim. Ama her şeyin bir sınırı var ve çizgiyi çok aştı." Bayan Burun, tuhaf bir biçimde gücenmişe benziyordu. Daha da tuhaf olanıysa ikisinin de Coldmoon'dan hiç söz etmiyor olmasıydı. Ben gizlice yanlarına sokulmadan önce söz etmiş olabilirler miydi? Belki de evlenme isteğini geri çevirmeye karar vermişler ve bu nedenle Coldmoon'u çoktan unutmuşlardı. Bu konu beni tedirgin ediyordu lakin yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Bir süre çömelmiş vaziyette bekledim ama sonra koridorun öteki ucundan bir zil sesi işittim. Orada bir şeyler dönüyordu. Bu defa olay mahalline geç kalmamakta kararlıydım. Ustalıkla sesin geldiği tarafa yöneldim.

Oraya vardığımda yüksek sesle söylene söylene dolaşan bir kadın buldum. Ses tonu Madam Burun'un ses tonunu andırıyordu. Onun biricik kızı olmalıydı bu; Coldmoon'un uğruna boğularak ölmeyi bile göze aldığı şu baştan çıkarıcı afet.

Ne yazık ki, aramızdaki kâğıt pencere, güzelliğine tanık olmamı imkânsız kılıyordu ve bu nedenle onun da yüzünün ortasına takılmış koca bir buruna sahip olup olmadığından emin olamıyordum. Gelgelelim, hareket ve ifade tarzından (mesela burun kıvırıyormuş gibi konuşmasından) bu uzvun pek de dikkat çekmeyen, kalkık uçlu ve basık bir burun olduğu sonucuna varmıştım. Aralıksız bir biçimde konuşuyor olmasına rağmen cevap veren hiç kimse yoktu; herhalde adına telefon denen şu modern icatlardan birini kullanıyordu.

"Yamato mu? Yarın için alçak balkondaki üçüncü locayı

ayırtmak istiyorum. Anlaşıldı mı? O da ne demek? Ayıramaz mısınız? Ama ayırmak zorundasınız. Neden şaka yapıyor olayım? Saçmalamayın. Kimsiniz bakayım siz? Chōkichi? Bakın Chōkichi, hata ediyorsunuz. Sahibenizi telefona çağırın hemen. Ne demek efendim? Ben de halledebilirim mi dediniz siz? Benimle bu şekilde konuşmaya nasıl cüret edersiniz? Siz benim kim olduğumu biliyor musunuz? Bayan Goldfield'la konuşuyorsunuz şu an. Ah, demek biliyorsunuz öyle mi? Gerçekten de tam bir mankafalıymışsınız. Goldfield diyorum size. Yine mi? Sadık müşterileriniz olduğumuz için bize böyle mi teşekkür ediyorsunuz? Aptal teşekkürlerinizi duymak falan istemiyorum. Alt balkondaki üçüncü locayı istiyorum. Gülme, seni salak! Sen tam bir aptal çıktın. Ne dedin, ne dedin? Küstahlık etmeyi bırakmazsan telefonu kapatacağım. Anlıyor musun? Seni temin ederim çok pişman olacaksın. Alo. Orada mısın? Alo, alo! Konuşsana! Cevap ver bana! Alo, alo dedim!"

Görünüşe bakılırsa Chōkichi telefonu kapatmıştı zira karşıdan cevap gelmiyordu. Kız şaşkınlık içinde kalmıştı ve aklını oynatmışçasına telefonun ahizesini sıkıyordu. Derken, dizlerinin dibinde bir yerlerde durmakta olan bir süs köpeği acı acı havlamaya başladı. Sakinliğimi kaybetmemem gerektiğini biliyordum; hemen verandaya atladım ve sürünerek evin altına girdim.

Tam o sırada yaklaşmakta olan adımların ve kenara doğru kaydırılarak açılan kâğıt kapının sesini işittim. Daha iyi duyabilmek için başımı eğdim.

"Babanız ve anneniz sizi soruyorlar, küçük hanım." Hizmetçinin sesine benziyordu bu.

"Umurumda değil!" oldu kızın kaba cevabı.

"Beni sizi çağırmam için gönderdiler çünkü size söylemek istedikleri bir şey varmış."

"Sıkmaya başladın ama. Umurumda değil dedim ya." Hizmetçiyi bir kez daha terslemişti.

"Bay Coldmoon hakkında olduğunu söylediler." Hizmetçi, nazik ve anlayışlı davranarak bu genç cadalozun suyuna gitmeye çalışıyordu.

"Coldmoon'muş, Piddlemoon'muş, kimin hakkında konuşmak istiyor olurlarsa olsunlar. Umurumda değil! Şaşkaloz bir su kabağına benzeyen o aptal suratlı adamdan tiksiniyorum." Üçüncü hırçın patlama orada olmayan Coldmoon'u hedef almıştı. "Hey," diye devam etti aniden, "ne zamandan beri saçını Batılılar gibi yapıyorsun?"

Hizmetçi kız yutkunarak ve elinden geldiğince kısa bir şekilde, "Bugün yapmaya başladım," diye cevap verdi.

"Bu ne sululuk. Altı üstü bir hizmetçisin." Dördüncü saldırısı farklı bir yönden gelmişti. "Peki, ya giydiğin bu yaka? Yeni değil mi bu?"

"Evet, siz vermiştiniz. Benim gibiler için fazla iyi olduğundan onu sandıkta saklıyordum ama diğer yaka o kadar kirlendi ki değiştirmem gerektiğini düşündüm."

"Ne zaman verdim bunu sana?"

"Ocak ayında satın almıştınız. Shirokiya'nın dükkânından. Yeşilimsi kahverengi kumaş üzerine sumo güreşçilerinin derecelerini işlemişler. Sizin tarzınıza göre fazla kasvetli olduğunu söyleyip bana vermiştiniz."

"Öyle mi? Üzerinde kesinlikle güzel görünüyor. Ne kadar da kışkırtıcı!"

"Size minnettarım!"

"İltifat olsun diye söylemedim. Beni çok kızdırdın."

"Peki, küçük hanım."

"Niye bana haber vermeden sana bu kadar yakışacağını bildiğin bir şeyi kabul ettin?"

"Ama küçük hanım..."

"Senin üzerinde bu kadar güzel görünüyorsa bana daha çok yakışır, değil mi?"

"Üzerinizde çok güzel görüneceğinden eminim."

"O halde neden böyle söylemedin? Geri isteyeceğimi bildiğin halde bir de giymiş karşımda dikiliyorsun. Seni küçük şeytan." Azarlamalarının sonu hiç gelmeyecek gibiydi. Neler olacağını merak ediyordum ki, ihtiyar Goldfield, ansızın evin öteki tarafındaki odadan bağırarak kızına seslendi. "Opula," diye kükredi adam.

"Opula, buraya gel." Kızın itaat etmekten başka seçeneği yoktu; suratını asıp telefonun bulunduğu odadan çıktı. Benden biraz daha büyük olan köpeği de arkadan onu takip ediyordu. Gözleri ve ağzı iğrenç suratının tam ortasında bir araya gelmişti.

Bunun üzerine, her zamanki sessiz adımlarımla, adeta parmak uçlarımda yürüyerek mutfağa geri döndüm ve mutfak kapısından sokağa çıkıp eve doğru yola koyuldum. Bu sefer dışarı çıkmam, amacına önemli ölçüde ulaşmıştı.

Güzel bir malikâneden çıkıp da ansızın kirli, küçük yuvama dönünce, aydınlık bir zirveden karanlık ve kasvetli bir mağaraya düşmüşüm gibi hissetmiştim kendimi. Casusluk görevimi ifa etmekle o kadar meşguldüm ki, odalardaki süslemelere, sürgülü kapıların ve kâğıt pencerelerin dekoruna ya da benzer özellikteki eşyalara hiç dikkat edememiştim; gelgelelim, yuvama dönüp de evin pejmürdeliğinin farkına varınca, Waverhouse'un küçümsediği şeyin hasretini çekerken buldum kendimi. Bütün bu olan bitenlerden sonra, iş adamı olmanın öğretmen olmaktan çok daha iyi bir şey olduğunu düşünmeye başlıyordum. Bu düşüncemin güvenilirliğinden emin olamadığımdan hemen yanılmak nedir bilmeyen kuyruğuma danıştım. Kâhin de bu şekilde düşünmem konusunda bana hak veriyordu.

Waverhouse'u hâlâ sahibimin odasında otururken bulmak beni şaşırtmıştı. Söndürülmüş sigara izmaritleri kül tablasını arı kovanı gibi gösteriyordu. Rahatça bacak bacak üstüne atmış olan Waverhouse konuşuyordu (başka türlüsü nasıl mümkün olabilirdi ki?). Üstelik, ben ortalarda yokken Coldmoon da sahibimi ziyarete gelmişti.

Kollarını başına yastık yapmış olan sahibim, sırtüstü uzanmış ve yağmur damlalarının tavanda bıraktığı desenlere dalıp gitmişti. Üçü birlikte huzurlu bir hükümdarlıkta bir araya gelmiş keşişleri andırıyordu.

"Coldmoon, sevgili dostum, sayıklamalarının arasından ismini haykıran şu genç bayanın ismini karanlık sırların en karanlığı olarak tutmakta ısrarcı olduğunu hatırlar gibiyim. Ama herhalde bu defa kim olduğunu bize söylersin, değil mi?" Waverhouse, Coldmoon'u ikna etmeye çalışıyordu.

"Yalnızca benimle ilgili olsaydı söylemekte bir sakınca görmezdim ama bu tür bir ifşa üçüncü kişileri tehlikeye atacağından..."

"Yani bu sefer de söylemeyeceksin?"

"Öte yandan, doktorun karısına da..."

"Kimseye söylemeyeceğine dair söz mü verdin?"

"Evet," dedi her zaman yaptığı gibi elbisesinin bağcıklarıyla oynamaya başlayan Coldmoon. Bağcıkların rengi açık mordu; bugünlerde hiçbir dükkânda bu renkte şeyler bulamazdınız.

"Bu bağcıkların rengine bakılırsa on dokuzuncu yüzyılın başlarından kalmışlar," diye belirtti, sırtüstü yatmakta olan sahibim. Goldfiel'dları ilgilendiren herhangi bir şeye karşı gerçekten de son derece kayıtsızdı.

"Kesinlikle. Muhtemelen bu Rus-Japon Savaşı dönemlerine ait olamaz. Bu tür bir bağcık, şogunluk altındaki rütbesiz askerlerin giydiği giysilere uygun olur sadece. Denir ki, Oda Nobunaga, neredeyse dört yüz yıl evvel, evliliği münasebetiyle saçlarına çaydanlık biçimi vermiş; saçının topuzunu tam olarak böyle bir bağcıkla bağladığından da en ufak bir şüphem yok." Waverhouse, her zaman yaptığı gibi, ceviz kabuğunu bile doldurmayacak şeyler için lafı ağzında geveleyip duruyordu.

"Aslına bakarsan, o dönemlerde bu bağcıkları büyükbabam giyiyordu. Tokugawa'nın İmparatorluğun restorasyonundan önce son isyanı bastırdığı dönemden söz ediyorum; kırk yıl olmamıştır." Coldmoon tüm söylediklerini ciddiye almıştı.

"O halde bu bağcıkları bir müzeye bağışlamanın zamanı gelmiş olmuyor mu? Zira asılma mekanikleri alanında tanınmış bir eğitmen olan, fen bilimleri mezunu Bay Avalon Coldmoon'un, Ortaçağ'dan kalma kutsal bir emanet görünümünde oradan oraya dolaşması itibarına pek katkı sağlamayacaktır."

"Bu tavsiyelerinize seve seve uyardım. Lakin bu bağcıkların bana bilhassa çok yakıştığını söyleyen biri var."

"Kimmiş sözünü ettiğin bu kişi?" diye sordu sahibim yüksek sesle, diğer tarafına dönerken.

"Tanımazsın."

"Orasını boş ver sen. Kimden söz ediyordun?"

"Hanımefendinin birinden."

"Bu ne incelik! Hayret doğrusu! Kim olduğunu tahmin edeyim mi? Bence Sumida Nehri'nin serin sularından sana seslenen hanımefendi bu. Neden elbiseni bu güzel mor bağcıklarla bağlayıp dışarı çıkarak tekrar boğulmuyorsun?" Waverhouse faydalı bir öneride bulunuyordu.

Bu nükteli sözler Coldmoon'u güldürmüştü. "Doğrusunu isterseniz, nehir yatağından bana seslenmiyor artık. O artık bütünüyle Arı Ülke'de; buranın bir parça kuzeybatısı..."

"Çok fazla arılık bekleme. O korkunç burun garip bir biçimde sağlığa zararlı görünüyor."

"Nasıl yani?" dedi şaşırmışa benzeyen Coldmoon.

"Başburun bizi görmeye geldi. Evet, tam buraya. Nasıl şaşırdığımızı bir bilsen. Öyle değil mi, Sneaze?"

"Öyle ya," diye cevap verdi, yan yatmış bir şekilde çayını yudumlamakta olan sahibim.

"Başburun derken kimden söz ediyorsun?"

"Kimden olacak, şu senin gizemli hanımefendinin muhterem annesinden söz ediyoruz."

"Ah!"

"İsminin Goldfield olduğunu söyleyen bir kadın buraya gelip hakkında bir sürü soru sordu." Duruma netlik kazandırma gayesinde olan sahibim, büyük bir ciddiyetle konuşuyordu.

Şaşkın mı, yorgun mu yoksa utanmış mı diye merak ederek zavallı Coldmoon'u seyrettim, ama o her zaman nasıl görünüyorsa şimdi de öyle görünüyordu. O alışılmış naif üslubuyla, "Sanırım kızıyla evlenip evlenmeyeceğimi soruyor. Öyle değil mi?" diye sordu ve mor bağcıklarını bir oraya bir buraya bükmeye devam etti.

"Yo, hayır, hiç öyle değil! Öylesine muazzam bir burnu vardı ki..." Ama Waverhouse daha cümlesini tamamlayamadan ansızın araya girdi sahibim.

"Bak ne diyeceğim," diye cıvıldadı, "hortumuyla ilgili yepyeni bir *haiku* yazmaya çalışıyorum." Bitişikteki odada bulunan Bayan Sneaze kıkırdamaya başladı.

"Her şeyi ne kadar da hafife alıyorsun! Şiirini bitirebildin mi bari?"

"Daha yeni başladım. İlk satır şu şekilde: Bir At Kestanesi Şöleni gerçekleşir bu suratta."

"Peki sonra?"

"Kutsal şaraptan ikram edilir kişiye orada."

"Son satır nasıl peki?"

"Henüz oraya kadar gelemedim."

"Enteresanmış," dedi Coldmoon sırıtarak.

"Kayıp satıra şöyle mi desek acaba?" diye doğaçlama yaptı Waverhouse. "'İki deliğin karanlığında.'"

Bunun üzerine, "'Öylesine derin ki, hiçbir kıl belli olmuyor'," diye önerdi Coldmoon.

Böyle abuk sabuk mısralar uydurarak makara yaparlarken, sokaktan, çitlerin ötesinden bir gürültü koptu. "Neredeymiş şu içi doldurulmuş porsuk? Çık dışarı, seni gidi porsuk. Porsuk seni! Yuh! Yuh!"

Hem sahibim hem de Waverhouse bir hayli şaşırmışa benziyordu. Çitlerin üzerinden baktılar. Alaycı kahkahalara karışmış gürültülü yuhlamaları, koşarak uzaklaşmakta olan ayak sesleri takip etti.

"İçi doldurulmuş porsuk derken ne söylemek istiyor olabilirler?" diye sordu Waverhouse afallamış bir ses tonuyla.

"Hiçbir fikrim yok," diye yanıt verdi sahibim.

"Olacak iş değil," dedi Coldmoon.

Ansızın, bir şey anımsamış gibi ayağa kalktı Waverhouse. "Oldukça uzun bir zamandan beri," dedi resmî bir şekilde ve topluluk önünde konuşma yapanları taklit edercesine, "kendimi estetik nasofrontoloji çalışmalarına adadım ve elde ettiğim ilk bulguları paylaşmak için zamanınızdan ve sabrınızdan bir miktar çalacağım." O kadar ani bir başlangıç yapmıştı ki sahibim sessiz ve ifadesiz bir şaşkınlıkla ona bakıyordu.

"Elde ettiğin ilk bulguları duymayı çok isterim," dedi Coldmoon, olabilecek en kısık sesle.

"Her ne kadar bu konu üzerine derinlemesine bir çalışma

yapmış olsam da burnun orijini benim için gizemini hâlâ koruyor. Ortaya çıkan ilk soru, burnun kullanım için tasarlanmış olduğu varsayımına dayanmaktadır. Fonksiyonel yaklaşım. Bu önerme geçerliyse sadece iki adet havalandırma deliği yeterli olmaz mıydı? Böylesine kibirli bir savurganlığı ya da burnun insan yüzünün ortasında yer kaplamasını gerektirecek hiçbir sebep yok görünürde. Madem öyle," dedi ve bir süre bekledi, "niye burun denen uzuv böyle ileri doğru uzamış?"

"Seninkinin pek uzadığı söylenemez," diye araya girdi sahibim, son derece kaba bir şekilde.

"Hiç değilse girintisi ya da eğriliği yok; hele içe gömülmüş ya da huni şeklinde olduğu hiç söylenemez. Dikkatinizi bu gerçeklere çektim zira yüzün mediyofrontal bölgesinde iki deliğe sahip olmakla böyle bir çeşit tümsek şeklinde iki deliğe sahip olmak arasında yapılması gereken ayrımı yapmakta başarısız olursanız, ister istemez tezime temel teşkil eden şeyi kavrayamazsınız. Bakın, naçizane fikrim şudur ki, söz konusu bu organ, burun silmek gibi önemsiz beşeri eylemlerin peş peşe gerçekleşmesinin bir sonucu olarak şimdiki harikulade şeklini almıştır."

"Mütevazı görüşlerini ne kadar da alçakgönüllü bir şekilde dile getiriyorsun," diye konuşmasına müdahale etti sahibim.

"Bildiğiniz gibi, burun silme hareketi bu uzvun koarktasyonunu içerir. Siz de takdir edersiniz ki, burnun bu şekilde daralımı, bu derece lokal bir alanın böylesine baskılı, hatta ve hatta pleonastik denilebilecek ölçüde uyarılması, bu uyarana cevap olarak ve Lamarkçı evrim teorisinin iyi tanımlanmış prensipleri uyarınca, bu spesifik alanın diğer alanların gelişimine kıyasla daha orantısız bir şekilde gelişmesiyle sonuçlanır. Etkilenen bölgenin üst derisi kaçınılmaz olarak sertleşir ve derinin altında kalan madde öylesine koyulaşır ki, en sonunda katılaşır."

"Bu biraz abartılı olmadı mı? Sırf burnunuzu sildiniz diye etin kemiğe dönüşecek hali yok," diye itirazını bildirdi Coldmoon, bir fen fakültesi mezunu olarak. Waverhouse hiç oralı olmadı ve söylevine devam etti.

"İtirazınızı anlayabiliyorum ama denemeden bilemezsiniz.

Zira bakın, orada bir kemik var ve bu kemik bariz bir biçimde biçimlendirilmiş. Yine de (ve o kemiğe rağmen) burnunuz akar. Burnunuz akarsa onu silmek zorunda kalırsınız ve bu sırada kemiğin her iki tarafı da aşınır; ta ki, burun uzun ve dar bir çıkıntı şeklini alana kadar. Gerçekten de dehşet verici zor bir süreçtir bu.

Ancak nasıl ki küçük su damlaları en sonunda graniti deliyorsa, burun organının düz sırtı da aralıksız sümkürmeler sonucunda yavaş yavaş şekil alır. Yüzündeki sert düz çizgi böyle acılı bir şekilde biçim kazanmış olur."

"Ama seninki sarkık."

"Böyle bir tartışmaya girmekten bilhassa kaçınmak isterim çünkü bizzat konuşmacının fizyonomisinde de bu tür özelliklere rastlanabilir; zira böylesine şahsi bir yaklaşım, kendini temize çıkarma ya da bir şeyleri örtbas etme arzusu gibi tehlikeler de içerir; hatta ve hatta kişinin kendi kusur ve eksikliklerini savunma noktasına kadar götürür insanı. Gelgelelim, muhterem Bayan Goldfield'ın öyle bir burnu var ki, bariz bir biçimde dünyadaki bu en nadide nesneyi, türünün bu en gelişmiş örneğini dikkatinize sunmak isterim."

"Anlat, anlat," dedi Coldmoon heyecanla, ansızın ortaya çıkan beğenisinin bir ifadesi olarak.

"Öte yandan, her ne olursa olsun, haddinden fazla büyüyen her şey korkutucu, hatta dehşet verici bir hüviyet kazanır. Muhteşem olabilir belki ama bir o kadar da korkutucu, erişilmez olur. Nitekim, bu hanımefendinin burnunun köprüsü, her ne kadar muhteşem olsa da gözüme gereğinden fazla sert ve mazur görülemeyecek kadar uzun görünüyor. Bir an durup eskilerin burunlarının yapısını göz önüne alacak olursak, Sokrates'in, Oliver Goldsmith'in ve William Thackeray'ın burunlarının yapısal anlamda dikkat çekici kusurlar barındırıyor olması muhtemel gözüküyor; gelgelelim, bu kusurların kendine has bir çekiciliği de yok değil. 'Bir burun da tıpkı bir dağ gibi önemsizdir zira uzun olmasına uzundur ama tuhaftır,' sözünün arkasında yatan düşünce de budur kuşkusuz. Benzer şekilde, 'çiçekler iyidir hoştur

ama karın doyurmaz' sloganı da hamur tatlılarının burunlardan daha iyi olduğunu anlatan daha eski bir atasözünün suiistimal edilmesiyle ortaya çıkmıştır. Estetik olarak bakıldığında, Yurttaş Waverhouse'un burnunun hemen hemen düzgün olduğu sonucu çıkar buradan."

Coldmoon ve sahibim, bu fantastik betimlemeyi bir kahkaha tufanıyla karşıladı; Waverhouse da bir süre sonra onlara katıldı.

"Şimdi, okuduğum bölüm..."

"Sayın konuşmacı, 'bir bölümü okumak' ifadesini kullanış şeklinize itiraz etmek durumundayım; ancak bir hikâye anlatıcıdan beklenecek ölçüde kaba bir ifade bu." Waverhouse'u kısa bir süre önce eleştirdiği dilin aynısını kullanırken yakalayan Coldmoon intikamını bu şekilde almış oluyordu.

"Bu durumda, bayım, yapmış olduğum hatadan ötürü affınıza sığınarak, burun ve bağlı bulunduğu yüz arasındaki doğru oran konusuna da değinmek isterim. Şayet, burunları diğer öğelerle olan ilişkilerini göz önünde bulundurmadan ele alacak olsaydım, herhangi bir çelişkiye düşme korkusuna kapılmaz, Bayan Goldfield'ın burnunun harikulade olduğunu, en büyük üstünlük derecesine sahip olduğunu beyan ederdim. Gereksiz olduğu söylenebilir belki ama Kurama Dağı'ndaki uzun burunlu goblinler bir burun güzellik yarışması düzenleyecek olsalar birincilik ödülünü onun burnu kazanırdı.

Ama ah! Hem de ah ki ne ah! Gözler ve ağız gibi diğer önemli uzuvların şekline şemaline önem verilmezse, bu burun şekillendirilmiş, elle biçim verilmiş, söylemeye dilim varmıyor ama üretilmiş gibi gözükecektir. Hiç kuşkusuz Julius Sezar'a çok güzel bir burun bahşedilmişti. Peki, biri Sezar'ın o güzelim burnunu kesip de şuracıkta duran kedinin suratının ortasına monte ediverse sonuç ne olurdu dersiniz? Herkesçe bilinir ki, kedilerin suratları küçücüktür. Sezar'ın kemikli burnunu böylesine minik bir alanda bir kule gibi yükseltmek, Nara'da bulunan dev Buda imgesini bir satranç tahtasına sığdırmaya çalışmaktan farksız olmaz mıydı? Birbiriyle orantısız uzuvların yan yana getirilmesi

estetik değeri yok eder. Bayan Goldfield'ın burnu, tıpkı Sezar'ınki gibi, kendi başına ele alındığında vakur ve görkemli bir çıkıntıdır. Peki, etrafındaki organlarla ilişkisi bakımından da öyle midir? Elbette ki, bu çevre bölgeler estetik açıdan bir kedinin yüzünde olduğu kadar yavan değildir. Yine de olması gerekenden büyük bir yüzdür bu; kaşları çekik gözlerinin üstünde keskin bir kavis yaparak buluşan epileptik bir hizmetçinin yüzüdür. Beyler, sorarım size, burun böylesine içler acısı bir yüzün etkisinden nasıl kurtulsun?"

Waverhouse konuşmasına ara verdiğinde, evin arka tarafından bir ses geldi. "Burunlar hakkında gevezelik etmeyi sürdürüyor. Ne kindar bir baş belasıymış bu herif."

"Bu, rikşov sahibinin karısı," diye açıkladı sahibim Waverhouse'a.

Waverhouse konuşmaya devam etti. "Beklenmedik de olsa, salonun arka tarafında ilgili bir hanım dinleyici olduğunu öğrenmiş olmak, nasıl söylenir, bu konuşmacı için büyük bir şeref. Bu yeni katılımcının dünyalar tatlısı sesinin sıkıcı konuşmama kattığı parıltılı cazibeden de bilhassa memnunum. Gerçekten de beklenmedik, tesadüfi bir mutluluk bu. Güzel hanımefendimizin ilgisine layık olabilmek için bu akademik anlatım tarzını memnuniyetle daha popüler bir anlatım tarzına dönüştürürdüm lakin mekanikle ilgili bir meseleyi ele almaya başlayacağım ve bu şekilde teknik terminolojiyi kavramak bayan dinleyiciler için çok daha zor olabilir. Bu nedenle kendilerinden sabırlı olmalarını rica ediyorum."

Mekanik sözcüğüne her zamanki sırıtışıyla karşılık verdi Coldmoon.

"Varmak istediğim nokta şu ki, böyle bir burun ve böyle bir yüz asla uyum içerisinde olmayacaktır. Kısacası, Zeising'in Altın Oran kuralına uymazlar; bu olguyu mekanik bir formülle kanıtlamayı öneriyorum. İlk olarak, burnun yüksekliğine H, burun ve yüzümüzün yüzey açısına da α diyelim. Burnun ağırlığı W olsun. Buraya kadar benimle hemfikir misiniz?"

"Eh, sayılır," dedi sahibim.

"Coldmoon, sen ne durumdasın?"

"Ben biraz konudan koptum."

"Beni üzüyorsun, Coldmoon. Hadi Sneaze neyse de senin gibi fen fakültesi mezunu birinin konuyu kavramakta güçlük çekmesi beni çok şaşırttı. Bu formül dersimin önemli bir parçası. Tartışmanın bu kısmını ihmal etmek tüm konuyu anlamsız kılacaktır. Ne var ki elden bir şey gelmez. Formülü atlayıp yalnızca söylev sonunu aktaracağım."

"Öyle bir bölüm mü var?" diye sordu sahibim meraklı bir şekilde.

"Eh, herhalde! Sonu olmayan bir ders, tatlıdan yoksun bir Batı yemeği gibidir. Şimdi, ikiniz de dikkatle dinleyin beni. Biri bu vesileyle geliştirmiş olduğum kuram üzerine derinlemesine düşünür ve Virchow ile Wisemen'ın ilgili teorilerine gereken önemi verirse, şeklin kalıtım yoluyla aktarılması meselesini de hesaba katmakla yükümlüdür.

Dahası, her ne kadar edinilen yapısal özelliklerin kalıtsal olarak aktarılamayacağı görüşünü destekleyen kayda değer deliller bulunsa da, kalıtımsal olarak aktarılabilir formlarla ilgili zihinsel durumların kendilerinin de aktarılabilir olduğu görüşü göz ardı edilemez. Sonuç olarak, böyle muazzam bir buruna sahip birine ait olan çocuğun da anormal bir buruna sahip olacağını var saymak hiç de mantıksız olmayacaktır.

Coldmoon hâlâ genç olduğundan, Bayan Goldfield'ın burnunun yapısında herhangi bir anormallik fark etmedi. Ama genler pusuya yatmış bekliyor. Kalıtım ürünlerinin kuluçkadan çıkması uzun sürer. Kimse zamanını bilmez. Belki de kızının burnunun birdenbire gelişmeye başlayıp, muhterem annesininkinin tıpatıp aynısına dönüşmesi için bir iklim değişikliğinden fazlasına ihtiyaç yoktur. Özetleyecek olursak, teorik anlatımım ışığında inancım odur ki, bu evlilikten vazgeçmek akıllıca olacaktır. Hemen şimdi, hâlâ yol yakınken. Hatta ben derim ki, bu evin efendisinden farklı olarak, aramızda uyumakta olan canavar kedisi bile vardığım sonuçlara itiraz etmeyecektir."

En sonunda sahibim ayağa kalktı. "Elbette," dedi, "aklı ba-

şında hiç kimse o yaratığın kızıyla hayatta evlenmez! Gerçekten, sevgili Coldmoon," diye ısrar etti tam bir ciddiyet içerisinde, "onunla evlenmemelisin."

Tüm bu düşünceleri kendi meşrebimce onaylamak için iki defa miyavladım. Gelgelelim, Coldmoon hiç de oralıymış gibi görünmüyordu. "Mademki siz iki görmüş geçirmiş insan bu düşünceyi paylaşıyorsunuz, o halde ondan vazgeçmeye hazır olacağım. Ancak bunun yaratacağı sıkıntı söz konusu kişiyi sağlığından ederse bu acımasızlık olacaktır."

"Bu," diye atladı Waverhouse mutlulukla, "bir tür cinsel suç olarak da görülebilir."

Meseleyi ciddiye almaya devam eden tek kişi sahibimdi. "Böyle şeylerin şakası olmaz. Bu kızın sararıp solacağı falan yok. O kendine fazla güvenen, küstah yaratığın kızı neticede. Davetsizce evime adım attığı andan itibaren beni küçük düşürmeye çalışan yaratığın kızı." Sahibim kendini bir sersem gibi göstermenin yolunu yine bulmuştu.

Tam bu noktada çitin uzak köşesinden bir kahkaha patladı. Seslere bakılacak olursa üç ya da dört kişiydiler. "Sen kibirli bir dangalaksın," dedi seslerden biri. "Eminim daha büyük bir evde yaşamak isterdin," diye dalga geçti bir başkası. "Ne yazık değil mi! Etrafta kasıla kasıla yürüyorsun ama aptal, geveze bir moruktan başka bir şey değilsin," dedi üçüncü ses.

Sahibim verandaya çıktı ve aynı şekilde bağırdı. "Dillerinize hâkim olun! Ne hakla evimin dibinde beni bu şekilde rahatsız etmeye cüret edersiniz?"

Kahkahalar daha da koyulaştı. "Ne diyor baksana. Aptal yaşlı Yabani Çay. Yabani Çay. Yabani Çay." Onu kızdırmak için tezahürata koyuldular.

Sinirlenmiş görünen sahibim aniden döndü ve bastonunu kaptığı gibi sokağa fırladı. Waverhouse büyük bir mutlulukla ellerini birbirine vuruyordu. "Göster şunlara günlerini," diye bağırdı, sahibimi daha da gaza getirmek için.

Coldmoon oturduğu yerde sırıtıyor, giysisinin bağcıklarıyla oynuyordu.

Sahibimin peşinden gittim ve çitin altındaki boşluktan sürünerek geçtiğimde sahibimi sokağın ortasında dikilirken buldum. Bastonunu beceriksizce elinde tutuyordu. Sokakta ondan başka kimsecikler yoktu. O an, aptallık yapmak için yaratılmış olduğunu düşünmeden edemedim.

II. KİTAP

I

Goldfield'ların malikânesine gizlice girmek benim için olağan bir hale gelmişti. "Olağan" kelimesini ne amaçla kullanmış olduğuma burada değinmeyeceğim, ki bu "sıklıkla" kelimesinin karesi anlamına gelen bir kelimedir yalnızca. İnsan bir kez yaptığını bir daha yapmak istiyor ve iki defa yapılan işler bir üçüncüsüne de davetiye çıkarıyor. Bu mantık yalnızca insanlarla da sınırlı değildir ve bu dünyada doğan her kedinin bu psikolojik tuhaflığa sahip olduğunu kabul etmenizi istemek zorundayım. İnsanlar için geçerli olanın aynısı, kediler için de geçerlidir; bir şeyi üç kereden fazla yaparsak, o hareket bir alışkanlık haline gelir ve yapılması günlük yaşantımız açısından bir zaruret olur. Neden sık sık Goldfield'ların mekânına gittiğimi merak edecek olursanız, evvela insanlığa ilişkin mütevazı bir soru sormama izin verin. İnsanlar neden ağızlarından duman soluyup burunlarından dışarı veriyorlar? Bu şekilde nefes alıp vermek midenin açlığını gidermek ve baş dönmesini iyileştirmek konusunda çok az etkili oluyorken, neden tiryakilerden oluşan bir ırk Goldfield'lara yaptığım ziyaretlere laf eder anlamıyorum. Benim tütünüm de bu ev işte.

Bu arada, "gizlice girmek" ifadesi bir yanlış anlaşılmaya yol açabilir; hırsızların ve gizli âşıkların evlere sinsice girmeye çalışması için kullanılması gereken bu terim, ayıplanması gereken bir sözmüş gibi geliyor kulağa. Evet, davetsiz bir misafir olduğum doğrudur; lakin Goldfield'ların evine bir dilim palamut yürütmek ya da gözleri ve burnu tuhaf bir biçimde suratının merkezinde toplanmış şu iğrenç süs köpeğiyle sohbeti koyulaştırmak

için gitmiyorum. Daha neler! Yoksa gizlice birilerinin özel hayatını araştırmak için mi oraya gittiğimi düşünüyorsunuz? Ben, bir dedektif, öyle mi? Aklınızı kaçırmış olmalısınız!

Bana kalırsa, dünyadaki pek çok küçük düşürücü meslek arasında hiçbiri dedektiflik ve tefecilikten daha kirli değildir. Doğru, bir defasında (o da Coldmoon'un iyiliği için) bir kediye yakışmayan bir şövalyelik ruhu sergilemiş ve Goldfield'ların çevirmekte olduğu dolaplara dikmiştim gözümü. Yalnızca bir kereliğine böyle yersiz bir iyi kalplilikle hareket ettim ve o gün bugündür hiçbir şey yapmadım. Bu durumda, neden kendi eylemlerimi tanımlarken "gizlice girmek" gibi fena halde imalı bir ifade kullandığımı sorabilirsiniz. Bunun için sebeplerim vardı ama açıklayabilmek için derinlemesine bir analiz yapmam gerekiyor.

Her şeyden önce, gökyüzünün tüm yaratıma korunaklı bir çatı sunması için meydana getirildiği düşüncesindeyim; dünya ise, ayakta duracak şekilde yaratılmış her şeyin üzerinde durabileceği bir şey olsun diye yaratılmıştır. Sırf tartışmak için tartışan insanlar bile bu gerçeği inkâr edemezler. Göklerin ve yerin yaratılmasında insan emeğinin ne gibi bir payı bulunduğunu soracak olursak, bu sorunun cevabı hiçbir payının bulunmadığıdır. Öyleyse, insanlar ne hakla kendi yaratımları olmayan şeylerin kendilerine ait olduğuna hükmedebiliyorlar? Elbette haklarının olmaması böylesi yaratıkları bu tür kararlar almaktan alıkoymayacaktır ama diğerlerinin, mülk adını verdikleri yerlere masumca girip çıkmalarını yasaklamalarının hiçbir haklı gerekçesi olamaz. Bay Filanca'nın kazıklar dikmesine, bu uçsuz bucaksız dünyanın topraklarını çitlerle çevirmesine ve bu alanı kendi üzerine geçirmesine razı gelinirse, mavi göğü kordon altına almaktan, gökyüzü üzerinde hak talebinde bulunmaktan ve havanın çitlerle çevrelenmesinden ne alıkoyabilir böyle kişileri? Doğa kanunu, toprağın mülk sahibi olmak babında parsellenmesine ve metrekare cinsinden alınıp satılmasına müsaade ediyorsa, soluduğumuz havanın metreküp cinsinden parçalanmasına ve üç boyutlu olarak alınıp satılmasına da izin verecektir. Fakaaat…

Gökyüzünde ticaret yapmak doğru değilse, gök kubbenin çevrelenmesinin doğa kanununda yeri yoksa, toprak sahipliğinin de doğaya aykırı ve akıl dışı olduğu kabul edilmelidir. Doğrusunu isterseniz ben bu düşüncedeyim ve bu nedenle canım nereye girmek isterse giriyorum. Haliyle gitmek istemediğim hiçbir yere de gitmiyorum. İstediğim yönde oldukları sürece her yer aynıdır benim için. Neresi bana uyuyorsa oraya meylederim ve canım isteyecek olursa Goldfield'lar gibi insanların mülklerine girmekten çekinmem. Bununla birlikte, üzücü gerçek şu ki, alt tarafı bir kediyim ve fiziksel güç konusunda insanlarla yarışamam. Bu dünyada, "güçlü olanlar haklıdır" sözünün geçerliliği büyüktür; o kadar ki, argümanlarım ne kadar sağlam olursa olsun, kedilerin mantığı saygıya layık görülmeyecektir. Tartışmayı çok ileri götürecek olsaydım da tıpkı Rikşov Blacky gibi balıkçının tezgâhından bir tokmakla alırdım cevabımı. Akıl ve kaba kuvvetin karşı karşıya geldiği, kişinin aklın ayartması yüzünden boyun eğmeyi veya rakibini kurnazlıkla alt etmek suretiyle makul sona ulaşmayı seçebildiği durumlarda, tabii ki ikinci yolu seçerim. Sonunda bambu sopasıyla sakatlanmak yoksa, bazı şeyleri sineye çekmeyi bilmeli ve devam etmelidir kişi. Bu yüzdendir ki, "izinsiz girmek" kavramı akıl dışı olduğundan ve "gizlice girmek", "devam etmenin" değişik bir formundan başka bir şey olmadığından, ziyaretlerimi gizlice girmek olarak tanımlamayı seçiyorum.

Her ne kadar Goldfield'ları gözetlemek gibi bir arzuya sahip olmasam da, ziyaretlerimin sayısı çoğaldıkça kaçınılmaz olarak bu aile hakkında öğrenmemiş olmayı tercih edeceğim şeyler öğreniyor ve ister istemez hafızamdan silemediğim olaylara şahitlik ediyorum. Örnek vermek gerekirse, maalesef Bayan Burun'un yüzündeki suyu kurularken burnuna haddinden fazla önem verdiğini; Bayan Opula'nın sürekli olarak üzerine fasulye unu serpiştirilmiş pirinç kekleriyle midesini tıka basa doldurduğunu ve ihtiyar Goldfield'ın, karısından tamamen farklı olarak, krep kadar düz bir buruna sahip olduğunu biliyorum. Aslında, yalnızca burnu değil, yüzünün tamamı düz. Öyle basık bir yüz

ki bu, delikanlıyken bir çocuk çetesinin en güçlü üyesiyle kavgaya tutuşmuş olmalı diye düşünüyor insan; herhalde onu ensesinden tutup yüzünü sıvalı bir duvara öyle bir geçirmiş ki yüzü eciş bücüş olmuş, aradan geçen kırk yıla rağmen şimdi bile o talihsiz günün yaşayan bir anısı olarak karşımızda duruyor. Muhakkak ki son derece sakin, hatta zararsız bir yüz bu, ama biraz tek düze. Adam ne kadar kızarsa kızsın, yine de düz duruyor. Ayrıca, ihtiyar Goldfield'ın ton balığını dilimlenmiş ve çiğ olarak sevdiğini, ne zaman bu nefis yiyecekten yiyecek olsa, kendi kel kafasına şap diye hafifçe vurduğunu da biliyorum. Üstelik suratı ne kadar düzse vücudu da o kadar kare biçimli, bu yüzden uzun şapkalardan ve yüksek tabanlı terliklerden hoşlanıyor; emrinde çalışan rikşov çekicisi bu gerçekleri öyle eğlendirici buluyor ki uşağa da anlatıp duruyor. Uşak da böylesi bir gözlem becerisini fevkalade etkileyici buluyor. Goldfield'ların çevirdiği dolapların detaylarını böyle sonsuza kadar anlatabilirim size.

Bahçeye arka kapıdan girdim ve dekoratif amaçlı inşa edilmiş küçük, yapay bir tümseğin arkasına gizlenerek etrafı kolaçan ettim. Ortalığın sakin ve bütün kâğıt camların kapalı olduğundan emin olduktan sonra ihtiyatlı bir şekilde öne doğru sürünerek verandaya zıpladım. Ancak, sesler duyuyor veya içeriden görülme riski olduğunu düşünüyor olsaydım, göl kenarından doğuya doğru gider, tuvaleti hızlıca arkamda bırakır, güvenli ve fark edilmemiş bir şekilde verandanın altında bitiverirdim. Vicdanım rahat. Ne saklayacak bir şeyim var ne de herhangi bir şeyden korkmam için sebep; ancak, bu hak hukuk bilmez ve ahlaksız iki bacaklılardan birine doğru koşturmak gibi bir talihsizlik yaparsam neyle karşılaşacağımı iyi biliyorum. İnsanların dünyası, uzun zaman önce ölmüş cani Kumasaka Chōhan kadar zorba haydutlarla tıka basa dolu olsaydı, bu durumda en şöhretli ve erdemli olanlar bile benim kadar dikkatli davranırdı. İhtiyar Goldfield onurlu bir iş adamı olduğundan, Kumasaka'nın sallamaya alıştığı türden bir buçuk metrelik paslı bir kılıçla peşimden kovalamasını beklemiyordum. Bununla birlikte, gördüğüm ve duyduğum şeylere dayanarak söyleyebilirim ki, Goldfield'ın da

kendi nahoş tuhaflıkları var ve bir erkeğin her şeye rağmen bir erkek olduğunu kabul etmeye kesinlikle yanaşmıyor. Eğer Goldfield dostlarına karşı zorbalık ediyorsa, bir kediye nasıl davranacaktır? Demem o ki, bir kedi de her şeye rağmen bir kedidir fakat Goldfield'ın karakteri göz önüne alındığında, düşük bir profil sergilemek ve Goldfield'ın mülküne girince çok dikkatli bir tavır takınmak, en mükemmel erdemlere sahip bir kedi için bile akıllıca olacaktır.

Sürekli tetikte olma ihtiyacını keyifli buluyorum ve tehlikeden aldığım tat, bu riskli ziyaretleri neden sık sık yaptığımı açıklıyor. Bu önemli hususta daha fazla ve daha derinlemesine düşünecek, kedilerin düşünce yapısına ilişkin bu analizimi tamamladığımda sonuçları kamuoyuyla paylaşacağım.

Çenemi tümseğin tepesindeki çimlere dayayıp altımda uzanan araziyi kolaçan ederken, bugün neler oldu acaba diye merak ettim. Geniş konuk odasının kapıları ardına kadar açıktı ve Goldfield'ların içeride bir misafirle sohbete dalmış olduklarını görebiliyordum. Madam Burun'un hortumunun doğrudan bana doğru bakıyor oluşu gözümü bir parça korkutmuştu; korunmasız alnıma dik dik bakıyordu. Hayatımda ilk defa bir burun tarafından izleniyordum. Konuğuna dönmesiyle birlikte ihtiyar Goldfield'ın profili olduğu gibi gözlerimin önüme serildi. Dümdüz suratının bir yarısını görmekten kurtulmuştu gözlerim ama burnunun yerini tespit edebilmek mümkün değildi ve bunun tek nedeni, beyazlamış dağınık bıyıklarının derisinin hangi noktasında filizlendiğinin görülemiyor olmasıydı ki buradan burun deliklerinin birbirine yakın olması gerektiği sonucunu çıkarmak mümkündü. O çıkıntısız çehreden daha zorlu bir engelle karşılaşmadığı sürece hafif bahar esintisi sonsuza dek esebilirdi; bu düşünce beni çok eğlendirmişti. Aralarında en normal yüz hatlarına sahip olan kişi Goldfield'ların misafiriydi, ancak tam da düzgünlüğünden ötürü, yüzüne ilişkin olarak belirtmeye lüzum gördüğüm bir tuhaflık yok. Çünkü düzgün olmak her şeyin yolunda olduğuna işaret eder; fakat düzgünlük, aşırı gizliliği, vasatlığı ve önemsizliği nedeniyle (ki bu ziyadesiyle acınasıdır) bütünüyle muntazam olabilir.

Böylesine anlamsız bir yüzün arkasındaki görkemli saltanatta doğacak kadar talihsiz olan bu adamın kim olduğunu merak ettim. Daha fazla yaklaşmadan bu merakımı gideremezdim; her zaman yaptığım gibi verandanın altındaki yerimi aldım ve konuşulanları dinlemeye koyuldum.

"...aslında eşim bilgisine danışmak için adamı ziyaret etme zahmetine bile katlandı." İhtiyar adam, her zamanki gibi kibirli bir üslupla konuşuyordu. Üslubu kesinlikle kibirliydi ama sesinde sertlikten eser yoktu. Tıpkı yüzü gibi, muazzam bir düzlük izlenimi bırakıyordu.

"Anlıyorum. Demek bir zamanlar şu sizin Bay Avalon Coldmoon'a öğretmenlik yapan adam bu. Sizi çok iyi anlıyorum. Evet, bu iyi bir fikir... Gerçekten çok iyi anladım." Bu konuk "anlıyorum"larla dolup taşıyordu.

"Ama nasıl olduysa eşimin çabaları tamamen boşa çıktı."

"Ona ne şüphe! Sneaze bu konuda güçlü değil. Ondaki bu kararlılıktan yoksun olma hali, aynı odayı paylaştığımız ve birbirimizi kolladığımız zamanlarda bile acı verici ölçüde yüksekti. Bir hayli sıkıntılı zamanlar geçirmiş olmalısınız," dedi. Madam Burun'a dönerek.

"Sıkıntılı da kelime mi! Hayatım boyunca birini ziyarete gidip de bu kadar kötü muamele gördüğüm olmadı." Her zamanki gibi burnundan kıvılcımlar çıkarıyordu Madam Burun.

"Size kötü bir laf etti mi? Bildim bileli dik kafalı, mıymıntı herifin biri olmuştur. Yıllardır ara vermeksizin aynı İngilizce kitabını okutup duruyor. Düşünebiliyor musunuz?" Cazibesini ve nezaketini kullanarak kendisini sevdirmeye çalışıyordu misafir.

"Tam bir umutsuz vaka. Eşim ne sorsa karşılık olarak küstahça bir cevap almış."

"Ne büyük bir terbiyesizlik! Eğitim seviyesi düşük insanlar burnu havalarda gezinmeye daha yatkın oluyorlar; hele bir de yoksullarsa, ekşi üzüm misali acılaşıyor karakterleri. Gerçekten de bu durumda olan bazı insanlar absürt bir şekilde davranmaya başlıyorlar. Ortada hiçbir neden yokken, kendi etkisizliklerinin hiç farkında olmaksızın varlıklı insanlara öfkeleniyorlar. Davra-

nış şekilleri beni şaşırtıyor; sanırsın hiç sahip olmadıkları şeyleri bizzat zenginler almış ellerinden." Misafirin yapmacık kahkahası kulaklarda çınladı, ama o kendinden bir hayli hoşnut görünüyordu.

"Skandal ötesi! Çünkü böylesine ölçüsüzce şikâyet edip durdukları dünya hakkında hiçbir şey bilmiyorlar. Burnunu bükmenin zamanı geldi. Kaçın kurası olduğumu öğreteceğim ona."

"Anlıyorum. Fevkalade. Bu onun biraz aklını başına getirir. Gösterin ona gününü." Gerçi bu dalkavuğun Goldfield'ın zavallı Sneaze için yürürlüğe koymayı planladığı şey hakkında en küçük bir fikri dahi yoktu ama yine de Goldfield misafirinin tebrikleri arasında adeta boğulmuştu.

"Ama gerçekten, Bay Suzuki, Sneaze dayanılmaz biri. Biliyor musunuz," dedi Bayan Burun, "dostumuz Bay Fukuchi ile iki çift laf etmeye bile tenezzül etmemiş. Hatta Bay Tsuki ile de. Dersini aldığını, kiminle dans ettiğini öğrendiği için sessiz kaldığını düşünmüştük; ama inanır mısınız, daha geçen gün kimseye bir zararı dokunmamış uşağımızı bastonla kovaladığını duyduk. Bir düşünsenize! Otuz yaşında adam. Hiçbir aklı başında yetişkin bu şekilde davranmaz. Belki de," dedi umutla, "çaresizlik yüzünden kafayı üşütmüştür."

"İyi ama onu böyle bir şiddet eylemi gerçekleştirmeye iten neden ne olabilir?" Sneaze'in böyle sert bir şekilde davranabilmiş olması misafirleri şaşırtmışa benziyordu.

"Ne olacak, hiçbir şey! Bizim uşak Sneaze'in evinin oradan geçiyormuş. Zararsız bir şeyler söylemiş. Bunun üzerine Sneaze kaşla göz arasında yalınayak dışarı fırlamış ve elinde baston, bizimkine öfkeyle saldırmış. Ne söylemiş olursa olsun, en nihayetinde o daha çocuk. Halbuki Sneaze koca adam. Bir de öğretmen olacak üstelik!"

"Ne biçim öğretmense," dedi misafir.

"Hiç sormayın," diye yanıtladı Goldfield.

Öyle görünüyordu ki bu muhterem üçlü tam bir uzlaşmaya varmışlardı; öğretmen olan birinin, kendisine ne şekilde hakaret

edilirse edilsin, tahtadan bir heykel gibi sırıtması ve bu hakaretleri sineye çekmesi gerektiğini düşünüyorlardı.

"Bir de," dedi Madam Burun, "Waverhouse adında palavracı bir çatlak var. Daha önce bu kadar çok palavra sıkan birini hiç görmemiştim. Anlattığı her şey düpedüz yalan. İnanın bana, ömrü hayatımda böyle bir kaçığa hiç rastlamadım."

"Waverhouse mu? Her zamanki gibi böbürleniyor görünüşe bakılırsa. Sneaze'i ziyarete gittiğinizde o da orada mıydı? Tam bir baş belasıdır. Yurttaki grubumuzun bir başka üyesiydi. Hatırlıyorum da, ardı arkası kesilmeyen, patavatsız şakaları ve çarpık mizah anlayışı yüzünden tartışır dururduk."

"Böyle bir adam bir azizi bile öfkeden deliye döndürür. Elbette ki hepimiz, kimi zaman sadakatsizlikten, kimi zaman şartlar öyle gerektirdiği için yalan söylüyoruz ve bu gibi durumlarda herkes gerçeği bir hayli eğip bükebilir. Gelin görün ki Waverhouse olacak bu adam ortada hiçbir neden yokken söyler yalanlarını. Böyle bir adamla nasıl başa çıkılabilir? Bir sürü zırvayı diline dolamayı kendisine nasıl yediriyor hiç anlamıyorum. Bundan ne kazanç elde etmeyi umuyor acaba?"

"Çok doğru konuştunuz. Bir adam hobi olsun diye yalan söylüyorsa yapılabilecek hiçbir şey yoktur."

"O sefil eve özel bir ziyarette bulundum; amacım, her annenin yapacağı gibi Avalon hakkında normal sorular sormaktan başka bir şey değildi ama tüm çabalarım boşa çıktı. Beni sinirlendirdiler ve küçük düşürdüler. Ama yine de iyi bir şeyler yapmak zorunda hissettim kendimi; bu nedenle bizim rikşov çekicisini bir düzine birayla oraya gönderdim. Ne olsa beğenirsiniz? O şımarık Sneaze, adamımıza şişeleri de alıp çekip gitmesini söylemiş küstahça; neymiş efendim, biraları kabul etmek için hiçbir neden göremiyormuş. Bizim eleman, iyi niyetimizin bir göstergesi olarak şişeleri alması konusunda ısrarcı olmuş. Bunun üzerine Sneaze reçel sevdiğini, birayı çok acı bulduğunu söylemiş. Sonra da kapıyı kapatıp odasına geri dönmüş. Ne yapayım ben şimdi? Bir insan daha ne kadar kaba olabilir?"

"Korkunç bir şey bu." Görünüşe bakılırsa misafir bunun

gerçekten de korkunç bir şey olduğunu düşünüyordu ve bu defa samimiydi.

Kısa bir duraksamanın ardından ihtiyar Goldfield'ın sesini duydum. "Aslında bugün buraya gelmeni tam olarak bu nedenle istedik. Elbette, o aptal Sneaze'le arkasından eğlenmek de bir şeydir ama bu tür bir şey şimdiki amacımıza pek uymuyor." Şap, şap; şap, şap, şup. Dilimlenmiş çiğ ton balığı yemiş gibi hafifçe kafasına vuruyordu. Elbette, bu şekilde verandanın altına gizlenmiş haldeyken, tüysüz kafa derisinin üzerindeki ıslak trampete nasıl vurduğunu göremiyordum; gelgelelim, son zamanlarda onu o kadar çok görmüştüm ki, nasıl manastırdaki bir rahibe ayrı ayrı her bir tahta gongun sesini ayırt edebiliyorsa, ihtiyar Goldfield'ın kafasındaki davulu çalmaya başladığında sesin niteliğine bakarak anlayabiliyordum, hem de döşemenin altında olmama rağmen.

"Ve bu konuda yardımlarınıza başvurmak geldi aklıma..."

"Eğer bir yardımım dokunacaksa seve seve yaparım. En nihayetinde siz olmasaydınız Tokyo bürosuna transfer edilmek gibi bir şansım da olmayacaktı." Misafirleri bir şeyler yapmak konusunda öyle istekliydi ki, yaptıklarına karşılık olarak bir şekilde Goldfield'a yardım etmek zorunda hisseden pek çok kişiden biri olmalıydı. *Vay, vay, vay, durum karmaşık bir hal alıyor*, diye düşündüm. Hava bugün o kadar güzeldi ki, bütün gün dolaşmış durmuştum; böyle etkileyici alavere dalavere haberleri almayı hiç beklemiyordum. Sanki biri, Aç Ölü'yü beslemek amacıyla aile tapınağına gitmişti de, bir rahibin odasındaki pirinç kekleri ve fasulye ezmesi marmeladı ile donatılmış sofraya davet edilmiş olarak bulmuştu kendini. Bu konuktan ne tür bir yardım talep edecekleri konusunda meraklanarak kulaklarımı dikip dinlemeye koyuldum.

"Ne olduğunu sormayın ama bu kuş beyinli öğretmen müsveddesi genç Coldmoon'un aklına çılgınca düşünceler sokup duruyor; mesela hiçbir şekilde kızımla evlenmemesi gerektiğini ima ediyor." Karısına döndü.

"İma ettiği şey buydu, değil mi?"

"İma etmek de laf mı! Açıkça söyledi. 'Senin gibi biri o yaratığın kızıyla asla evlenmemeli,' dedi. 'Coldmoon, onunla evlenmemelisin,' dedi."

"Kulaklarım neler işitiyor! Gerçekten de benden bir yaratık olarak söz etme küstahlığında bulundu mu? Bu kadar ileri gitti mi gerçekten?"

"Daha ne duydun ki! Rikşov çekicisinin karısı hemencecik gelip olan biteni anlattı."

"İşte, görüyorsunuz ya, Suzuki. Sneaze denilen o adam başımızı ağrıtmaya devam ediyor. Görüyorsunuz değil mi?"

"Ne kadar da sinir bozucu! Evlilik müzakereleri öyle herkesin burnunu sokabileceği meseleler değildir. Sneaze gibi bir ahmağın bile bunu bilebilecek kadar sağduyu sahibi olması gerekirdi. Akıl sır erdirebilmek mümkün değil gerçekten."

"Üniversite zamanlarında Sneaze ile aynı yurtta kalıyordunuz. Her ne kadar şimdiye kadar bazı şeyler değişmiş olsa da anladığım kadarıyla siz ikiniz bir zamanlar çok yakın arkadaştınız. Şimdi, sizden yapmanızı istediğim şey gidip Sneaze'i görmeniz ve onunla konuşmaya çalışmanız. Gücenebilir belki ama bu onun tamamen kendi hatasından ötürü olacaktır. İşbirliğine yanaşırsa şahsi işleriyle ilgili olarak cömert yardımlarda bulunmaya istekli olurum. Elbette onu rahatsız etmekten de vazgeçeriz. Ama şimdiye kadar yaptığı gibi tekerimize çomak sokmaya devam ederse, yarattığı karmaşayı çözmenin kendimce yollarını bulmam son derece doğal olacaktır. Kısacası, bu şekilde inatçılığa devam ederse eline zarardan başka hiçbir şey geçmeyecek."

"Ne kadar da doğru konuştunuz. Ayak diremek onun adına aptalca olacaktır. Bir şey kazandırmak şöyle dursun, elindekini de kaybettirecektir. Anlamasını sağlamak için elimden gelenin en iyisini yapacağım."

"Bir şey daha. Kızımızın başka pek çok talibi olduğu için onu Coldmoon'a vereceğim konusunda kesin bir söz veremem ama çok çalışır ve yakın gelecekte diplomasını alırsa onu kazanma şansı olur. Bunun böyle olduğunu ima etmende bir sakınca yok."

"Bu onu derslerine dört elle sarılmak konusunda motive edecektir. Pekâlâ, istediğiniz gibi yapacağım."

"Son bir şey daha. Kulağa tuhaf gelebilir fakat bilhassa içime sinmeyen şey, akıllı bir insan olması gereken Coldmoon'un, Sneaze'in ağzından çıkan her şeyi yalayıp yutması ve hatta bu kafadan çatlak sersemi bilgili bir profesör olarak addetmesi. Tabii, Opula için düşündüğümüz tek kişi Coldmoon olmadığından böylesine yakışıksız bir davranış pek önem taşımıyor. Yine de..."

"Anlarsınız ya işte," diye viyakladı Madam Burun, kocasının dikkatle kurduğu cümleyi yarıda keserek, "Coldmoon için üzgünüz."

"Beyefendiyle tanışma şansına nail olamadım ancak seçkin ailenize damat olmak yaşam boyu sürecek bir mutluluğu garanti altına almak anlamına geleceğinden, bizzat kendisinin evlilikten başka bir şey arzulamıyor olduğundan son derece eminim."

"Kesinlikle haklısınız," dedi Madam Burun. "Coldmoon onunla evlenmeye hevesliydi. Pişmiş aşa su katıp duran mankafalı Sneaze'le çatlak arkadaşı Waverhouse'un başının altından çıktı bunlar."

"Çok ayıp. Aklı başında, iyi eğitimli birinden beklenmeyecek tarzda bir davranış bu. Gidip Sneaze'le konuşacağım."

"Lütfen konuşun, çok minnettar oluruz. Şunu da aklınızda bulundurun ki, Sneaze, Coldmoon'un gerçekte neden hoşlandığını başka herkesten daha iyi bilir. Bildiğiniz gibi, karım son ziyareti sırasında öğrenmeye değer bir şeyler bulamadı. Skolastik yeteneklerini ve bu tür şeyleri soruşturmanın yanı sıra Coldmoon'un karakteri ve davranışları hakkında da bir şeyler öğrenebilirseniz bilhassa minnettar olurum."

"Elbette. Bugün cumartesi olduğuna göre Sneaze şimdiye kadar eve gelmiş olmalı. Nerede yaşıyor acaba?" diye sordu Suzuki.

"Dışarı çıktığınızda sağa dönüp devam edin; yolun bitimine geldiğinizde sola dönün. Bir blok kadar ötede siyah çitlerle çevrelenmiş bir ev göreceksiniz. İşte bu kadar," dedi Madam Burun.

"Yani aynı semtte oturuyorsunuz! Öyleyse kolayca bulu-

rum. Gidip onunla konuşayım. Evi isim etiketinden seçmek kolay olacak."

"İsim etiketini görebilirsiniz de görmeyebilirsiniz de. Anladığım kadarıyla etiketi tahta kapıya yapıştırmak için bir-iki tutam pişmiş pirinç kullanıyor. Tabii yağmur yağdığında etiket yerinden çıkıyor. Sonradan güneşli bir günde onun yerine başka bir etiket yapıştırıyor. Anlayacağınız isim etiketinin kapının üzerinde olduğundan emin olunamıyor. Yapılması gereken şey apaçık ortadayken (kapıya tahtadan bir isim levhası asmak) ne diye böyle zahmetli bir uygulamayı sürdürdüğünü anlamak zor. Bu," diye iç geçirdi Madam Burun, "bilindik inatçılığının bir başka örneği sadece."

"Akıllara zarar," dedi Suzuki. "Her halükârda bakıma ihtiyacı olan siyah çitli evi birilerine sorar yine bulurum."

"Ah evet, kolayca bulursunuz. Koskoca semtte bu kadar kirli görünen başka bir ev yok. Bir dakika! Şimdi hatırladım. Çatısında yabani otlar yetişen evi arayın. Bu şekilde ıskalamanız mümkün değil."

"Ne kadar da fark edilebilir bir konutmuş, "dedi Suzuki gülerek ve çekip gitti.

Suzuki'nin eve benden önce varmasına izin vermeye hiç niyetim yoktu. Duyacağımı duymuştum zaten; böylece verandanın altından çıkmadan, geldiğim yolu takip ederek tuvaletin olduğu yere geri döndüm. Sonra yönümü batıya çevirerek, tümseğin arkasına ulaşabilmek ve onu kendime siper ederek sokağın güvenliğine yeniden kavuşabilmek için gizlendiğim yerden çabucak çıktım. Bir koşu çatısında yabani otlar biten eve vardım ve tam bir boş vermişlik hali içerisinde kendi verandamıza sıçradım.

Sahibim, tahta levhaların üzerine beyaz bir yün battaniye sermiş, ılık bahar güneşi sırtını okşarken yüzükoyun yatıyordu. Güneş ışığı, diğer pek çok şeyin aksine adaletli bir biçimde yayılır. Düşerken ne zenginin zenginliğine bakar ne fakirin fakirliğine. Yegâne ayırt edici özelliği çatısında bitmiş çoban çantası öbekleri olan izbe bir kulübeyi, tüm konforuna rağmen Gold-

field'ların malikanesinden daha az ısıtmaz. Bununla beraber, itiraf etmek zorundayım ki, battaniye bu bahar günü için biraz ters kaçmıştı. Üreticisinin beyaz olmasını istediğine şüphe yoktu. Yurt dışından ithal edilen mallar konusunda uzmanlaşmış bir tuhafiyeci tarafından beyaz olarak satıldığı da muhakkaktı. Sahibim, satın alma işlemi esnasında beyaz bir battaniye istemiş olmalıydı. Ama tüm bunlar on iki veya on üç yıl önce gerçekleşmişti ve battaniye, uzak geçmişteki o Aydınlık Çağı'ndan sonra, asıl renginin kasvetli griye döndüğü yeni bir çağa, Karanlık Çağ'a girmiş bulunmaktaydı. Kuşkusuz zaman geçtikçe tamamen kararacaktı; gerçi o kadar uzun süre hayatta kalırsa şaşırırdım. Zaten kullanılmaktan bir hayli yıpranmıştı. Öyle ki, üzerindeki iplikler tek tek sayılabiliyordu. Yünü münü kalmamıştı. Bu ahı gitmiş vahı kalmış nesneye battaniye demek mübalağa, hatta ve haddini bilmezlik olurdu. "Bat" olabilirdi bak; hatta "taniye" de diyebilirdiniz. Ama yok, tastamam bir battaniye denilemezdi buna. Gelgelelim, sahibim bir yıl, iki yıl, beş yıl ve nihayet on yıl boyunca tuttuğu her şeyi ömrünün geri kalanında da saklaması gerektiğini düşünüyor veya en azından öyle görünüyordu (insanın aklına çingeneler geliyor). Neyse işte, çenesini, birbirine kavuşturduğu ellerine dayamış, bu tarihî kalıntının üzerinde karın üstü yatıyordu; sağ el parmaklarının arasında yanmakta olan bir sigara vardı.

Ve tek yaptığı buydu. Tabii kafatasının içinde, o kepek tabakasının altında, parlak kıvılcımlar saçan havai fişekler misali birtakım evrensel gerçekler dönüyor olabilirdi. Bu mümkündü ama dış görünüşüne bakacak olursak, böyle bir şey olabileceği kimsenin aklına gelmezdi.

Sigaranın yanan ucu ağır ağır küle döndü ve gri bir şayak sineğini andıran kül, battaniyenin üzerinde uçuştu. Bu durumu görmezden gelen sahibim, dikkatle yükselmekte olan dumanı izledi. Latif bahar melteminin etkisiyle havada spiraller çizip girdaplar oluşturan duman, en sonunda karısının yeni yıkanmış siyah saçlarının etrafında yoğun bir pus oluşturacak biçimde toplandı. Sayın okuyucu, lütfen özürlerimi kabul et. Hanımefendinin varlığından söz etmeyi unuttuğum şimdi aklıma geldi.

Bayan Sneaze öyle bir oturmuştu ki, kalçaları kocasının yüzüne denk gelmişti. Bunu kabalık olarak mı görüyorsunuz? Kendi adıma konuşmam gerekirse, ben bunu kabalık olarak adlandırmıyorum. Nezaket ve nezaketsizlik kişinin bakış açısına bağlıdır.

Sahibim, avuçlarının içerisine almış olduğu yüzünü karısının kalçalarına yaklaştırmış, huzurlu bir şekilde yatıyordu; ne bu yakınlıktan bir rahatsızlık duyuyor ne de kendi davranışını umursuyordu. Karısı da heybetli poposunu kocasının yüzüne dayadığının farkındaymış gibi görünmüyordu. Ne en küçük bir ima ne de nezaketsizlik kastı vardı ortada. Uzun zaman önce evlenmiş, evleneli daha bir yıl olmadan da görgü kurallarını makul bir şekilde bir kenara bırakmış alelade bir çiftti bu. Fevkalade güzellikteki havayı fırsat bilen Bayan Sneaze, simsiyah saçlarını çiğ yumurta ve bir tür deniz yosunundan yapılmış bir karışımla bir güzel yıkamıştı. Gösterişli bir biçimde omuzlarının üzerine düşürdüğü uzun siyah saçları sırtına kadar uzanıyordu; o ise sessizce oturmuş kolsuz bir çocuk giysisi örmekle meşguldü. Herhalde saçlarını kurutmak istemiş, oyalanmak için de dikiş kutusuyla tamamen yünlü kumaştan yapılmış bir yastık getirmişti. Nasıl ki saçlarını güneşe en doğru açıyla çevirdiyse, aynı kusursuzlukla poposunu da kocasına dönmüştü. Tabii, bu benim kanaatim; sahibim gelip poposunun olduğu yere yüzünü dayamış da olabilir. Doğrusu bilemiyorum.

Şimdi, şu sigara dumanı meselesine geri dönecek olursak; uzanmış yatmakta olan sahibim, karısının salınmış gür saçlarının arasından geçerek yukarı doğru süzülmekte olan dumanın dallanmasını ve gri mavi iplikçiklere dönüşmesini fevkalade bir ilgiyle izliyordu. Öte yandan, dumanın doğasında yükselmeye devam etmek vardı. Hal böyle olunca, bu darmadağın olmuş dumanın görüntüsüne karşı duymuş olduğu ilgi, bakışlarını istikrarlı bir şekilde yukarı doğru kaldırmaya mecbur bırakıyordu. Böylece hiçbir şey kaçırmamış olacaktı. İlk önce karısının kalçalarına diktiği gözleri; sırtı, omuzları ve boynu boyunca yukarı doğru ilerliyordu. Yoğunlaşmış bakışları kadının boynunu geri-

de bırakmış ve kafasının tam tepesinde odaklanmıştı ki, birdenbire şaşkınlıktan soluğu kesildi.

Çünkü orada, ölüm onları ayırıncaya kadar seveceğine ve el üstünde tutacağına yemin ettiği kadının başının tam üzerinde, büyük yuvarlak bir açıklık vardı. Berrak bahar güneşini yakalayan bu beklenmedik çıplaklık ışığı geri yansıtıyor ve neredeyse kibirli bir özgüvenle parlıyordu. Sahibimin şaşkınlıktan fal taşı gibi açılmış gözleri bu göz kamaştırıcı keşfi izliyordu; böylesi bir parlaklığın kendi korunmasız retina dokusuna vereceği zararı göz ardı ederek, ayna gibi parlayan deri parçasını incelemeye devam etti. Aniden zihninde beliren görüntü, aile tapınağındaki (ki, sayısız jenerasyon boyunca, nesilden nesle geçmişti bu tapınak) sunağın önünde duran, içinde mum dikili tabağın görüntüsüydü. Sahibimin ailesi Budizm'in Şin mezhebine mensuptu; buna göre, aile tapınakları için büyük meblağlar (mezhep üyelerinin çoğunun karşılayabileceğinden bile büyük) harcamak yerleşik bir teamüldü. Daha küçücük bir çocukken, ailesinin güvenli odasındaki tapınağı ilk görüşünü hatırlamıştı sahibim birdenbire. İyice yaldızlanmış olmasına rağmen yine de kasvetli görünen minyatür bir tapınaktı bu; içerisinde pirinçten bir mum tabağı asılıydı. Yuvarlak tabakta yanmakta olan mum, gündüz vakti bile hafif bir ışık yayardı.

Tapınağın karanlığının aksine son derece parlak olan ve çocukluğunda defalarca gördüğü bu ışıltılı tabağın görüntüsü, karısının çıplak kafa derisine alık alık bakarken aklına gelivermişti. Derken, bu ilk anı hızla kaybolup, yerini Asakusa'da bulunan Kannon Tapınağı'ndaki güvercinlerin anısına bıraktı. Tapınak güvercinleri ile Bayan Sneaze'in parıltılı kafa derisi arasında herhangi bir bağlantı yokmuş gibi görünse de, imgelerin ilişkisi sahibimin zihninde net ve çok yakındı. İlk çocukluk yıllarına kadar uzanan bir ilişkiydi bu. Ne zaman bu tapınağa götürülecek olsa, güvercinler için bezelye satın alırdı. Bezelyeler çay tabağından biraz daha ucuz olurdu. Sırlanmamış kızılımtırak pirinçten yapılmış çay tabakları, boyut ve renk bakımından karısının çıplak kafa derisine bir hayli benziyordu.

"Bu kadar benzerlik olur," kelimeleri dökülüverdi dudaklarının arasından, olağanüstü bir şaşkınlık tınısıyla.

"Neymiş o?" dedi karısı adama dönme zahmetine bile girmeden.

"Ne mi? Tepende büyük kelleşmiş bir bölge var. Biliyor muydun?"

"Evet," diye yanıt verdi kadın, başını dikişinden kaldırmadan. Kocasının fark etmiş olması onu zerre kadar utandırmamıştı. Örnek bir eşti doğrusu (en azından ağırbaşlılık konusunda).

"Evlenmemizden önce de var mıydı, yoksa sonradan mı ortaya çıktı?" Karısını suçlamak gibi bir niyeti yoktu ama sesi öyle bir çıkmıştı ki, karısı, "Evlenmeden önce de vardı," diyecek olsa, evlilik konusunda aldatılmış olduğunu düşünecek gibiydi.

"Ne zaman ortaya çıktığını hatırlamıyorum. Hem ne önemi var canım! Olmuş ya da olmamış ne fark eder?" Tam bir filozoftu bu kadın.

"Ne önemi mi var! Sözünü ettiğimiz saç senin saçın." Sahibim belli bir sertlikle konuşuyordu.

"Benim kendi saçım olduğu için bir önemi yok zaten." Etkili bir cevaptı bu ama kendini bir parça güvensiz hissetmiş olabilirdi zira o bölgeye dokunmak için sağ elini havaya kaldırmıştı. "Aman tanrım," dedi, "daha da büyümüş. Hiç farkında değilim." Sesinin tonundan o bölgenin yaşına göre olması gerekenden daha büyük olduğunu kabul ettiği anlaşılıyordu; savunma pozisyonuna geçerek, "İnsan saçlarını bir defa evlilere özgü bir tarzda tepesinde toplamaya başlamasın, tepedeki teller gerildikçe geriliyor. Bu yüzden bütün evli kadınların tepedeki saçları dökülüyor."

"Evli kadınların tümü saçlarını bu hızda kaybediyor olsaydı, kırk yaşında kadar bir tencere çapı kadar kel kalırlardı. Bir tür hastalık kapmış olmalısın. Belki de bulaşıcıdır. Daha da ilerlemeden git de Dr. Amaki bir kontrol etsin," dedi sahibim, dikkatli bir şekilde kendi kafasını yoklarken.

"Ya sana ne demeli? Burun deliklerindeki beyaz kıllardan söz ediyorum! Kellik bulaşıcıymış! İyi ya işte, burnundaki beyaz

kıllara da bulaşır." Bayan Sneaze, vakit kaybetmeden karşı saldırıya geçmişti.

"Bir tanecik beyaz burun kılından ne olacak canım. Görünmüyor bile. Ama kafanın ortasındaki uyuz görmezden gelinemez. Bilhassa da genç kadınlar açısından son derece çirkin bir görüntü. Bir deformasyon bu."

"Madem deforme olduğumu düşünüyordun, neden benimle evlendin? Üstelik evlenmek isteyen de sendin. Şimdi de kalkmış deformasyon falan diyorsun."

"Haberim yoktu da ondan. Gerçekten de bugüne kadar bu durumundan habersizdim. Mesele haline getirecektin de, neden evlenmeden önce çıplak kafa derini bana göstermedin?"

"Ne kadar aptalca konuşuyorsun! Kızların evlenmeden önce saç derilerinin muayene edildiği dünyanın neresinde görülmüş?"

"Kellik mazur görülebilir ama aynı zamanda alışılmadık bir biçimde bodursun ve bu kesinlikle çok çirkin."

"Boyumun kısa olduğu bir sır değildi. Benimle evlenirken birazcık kısa boylu olduğumu çok iyi biliyordun."

"Biliyordum elbet ama bir parça uzayabileceğini düşünmüştüm. Seninle evlenmiş olmamın nedeni buydu."

"Yirmi yaşından sonra boyu uzayan birini gördün mü hiç? Benimle dalga geçmeye mi çalışıyorsun, ha?" Elindeki kolsuz giysiyi bıraktı ve yüzünü kocasına doğru dönerek adama tehdit dolu bir bakış fırlattı. "Adımlarına dikkat et, çizgiyi çok aştın ve pişman olacaksın," diyordu adeta bu bakış.

"İnsanlar yirmi yaşından sonra uzayamaz diye bir kanun mu var? Seni iyi beslersem uzayabileceğine ilişkin küçük de olsa bir umudum vardı." Sahibim tuhaf akıl yürütmesini devam ettirmek niyetindeydi ki, kapı zilinin çalmasıyla birlikte konuşması yarıda kesildi. Kapı zilini, "Kimse yok mu?" şeklinde güçlü bir seslenme takip etti. Çatıdaki çobançantasının kokusunu içine çeken Suzuki, allem edip kallem edip Sneaze'in evini en sonunda bulmuşa benziyordu.

Ailevi münakaşalarını geçici olarak ertelemeye karar veren

Bayan Sneaze, giysiyle dikiş kutusunu kaptı ve eve girip ortadan kayboldu. Sahibim gri battaniyesini top halinde dürüp çalışma odasına fırlattı. Derken, ziyaretçinin kartını getirip sahibime verdi hizmetçi. Üzerinde yazanları okuyan sahibim bir parça şaşırmışa benziyordu. Sonra hizmetçiye ziyaretçiyi içeri almasını söyledi ve hâlâ elinde tuttuğu kartı da yanına alıp tuvalete gitti. Böyle pat diye bir anda tuvalete gitmeye karar vermiş olması tahayyüllerin ötesindeydi belki ama giderken Suzuki Tōjūrō'nun ziyaretçi kartını neden yanına aldığını açıklayabilmek çok daha zordu. Öte yandan, o kadar bahtsız bir ruhu vardı ki bu ziyaretçi kartının, o pis kokulu yere kadar sahibime eşlik etmesi gerekmişti.

Hizmetçi; yere, duvardaki nişin önüne içi pamuk dolu bir yastık koydu, hazırladığı onur köşesine oturması için misafiri davet etti ve sonra da oradan ayrıldı. Duvar nişinde durmakta olan parşömeni incelemeye başladı adam. Güya Zen tarikatının baş kaligrafı Mokuan tarafından yazılmış olan Çince karakterler hiç şüphesiz sahteydi. Çiçeklerin açmakta olduğundan, tüm dünyaya bahar geldiğinden falan söz ediyorlardı. Daha sonra erken çiçek açmış kiraz çiçeklerine verdi dikkatini; Kyoto'dan ucuza aldıkları şu açık yeşil vazolardan birine yerleştirilmişti çiçekler. Derken, başıboş bakışları rahat etmesi için konulan yastığın üzerine düştüğünde, ortasına sakince kurulmuş bir kediyle karşılaştı. Söz konusu kedinin bendeniz olduğunu belirtmeme gerek yok herhalde.

Gergin bir sarsıntıyla, yüzünden anlaşılamayacak kadar ufak bir dalgalanmayla sarsıldı Suzuki'nin zihni. Yastık hiç kuşkusuz kendisine tahsis edilmişti, lakin daha üzerine bile oturamadan, tuhaf hayvanın teki (üstelik müsaade bile istemeksizin) onur koltuğunu elinden almıştı ve şimdi de kendinden son derece emin bir şekilde üzerinde yatmaktaydı. Zihnindeki soğukkanlılığı bozan ilk şey buydu. Gerçek şu ki, yastığın üzeri boş olsaydı, poposunu sert zemin döşemesine dayamak suretiyle ne kadar alçakgönüllü olduğunu göstermeye çalışacaktı Suzuki; ta ki, bizzat sahibim kendisinden yastığın konforuna geçme-

sini isteyinceye kadar. Öyleyse bu kim oluyordu da, er ya da geç Suzuki'nin kalçalarını rahatlatması için tahsis edilmiş olan yastığa böyle gamsız bir şekilde el koyuyordu? Mütecaviz, bir insan olmuş olsaydı, iyi niyet gösterebilirdi. Ama altı üstü bir kedi tarafından alt edilmek, bak işte bu kabul edilemezdi. Son derece nahoş bir durumdu bu. Suzuki'nin zihinsel soğukkanlılığını bozan ikinci şey de bu olmuştu. Ayrıca, kedinin tutumu ile ilgili olarak başlı başına rahatsız edici olan bir şey daha vardı. En küçük bir pişmanlık belirtisi bile göstermeden, el koyduğu yastıkta kibirli bir biçimde oturuyordu ve sevimsiz gözlerindeki soğuk ışıltıyla, "Sen de kimsin yahu?" dermişçesine Suzuki'nin suratına dik dik bakıyordu. Adamın huzurunu kaçıran üçüncü şey işte buydu.

Tabii, gerçekten rahatsız olmuş olsaydı, ensemden tuttuğu gibi yastığın üzerinden alıp atardı beni ama yapmadı. Tek yaptığı sessizlik içerisinde beni izlemekti. İnsan gibi iri yarı ve kaslı bir yaratığın, bir kediden ona kaba kuvvet uygulamaya cesaret edemeyecek kadar korkuyor olması düşünülemezdi. Öyleyse neden beni yastığın üzerinden çarçabuk def etmek suretiyle hoşnutsuzluğunu göstermiyordu Suzuki? Sanıyorum ki bir insana yaraşır şekilde hareket etme düşüncesiydi onu durduran. Söz konusu güç kullanmak olduğunda, bacak kadar bir çocuk bile kolayca fırlatıp atabilirdi beni (bunu yapardı da). Ama yetişkin bir adam, ki bu adam Goldfield'ın sağ kolu Suzuki Tōjūrō bile olsa, üç metre karelik kutsal toprak üzerine rahatça kurulmuş Yüceler Yücesi Kedi Tanrısı'na parmak sallamayı kendine yakıştıramazdı. Etrafta hiçbir görgü tanığı olmasa dahi, bir yastık uğruna kedilerle didişmeyi gururuna yediremezdi. Çekişerek bir kedinin seviyesine inen kişi, kendisini küçük düşürmüş, hatta alay konusu etmiş olurdu zira. Suzuki için insanlık onurunu gözeterek verdiği kararın bedeli kalçasındaki ağrı sızıya dayanmak olacaktı ama sırf bu yüzden kedilere karşı duymuş olduğu nefret de bir hayli artmıştı. Her ne zaman bana bakacak olsa hoşnutsuzluğu yüzünden okunuyordu. Suratının böyle buruk bir biçimde çarpılması bana o kadar komik geliyordu ki, gülmemek

için kendimi zor tutuyor, masumane görüntümü korumak adına elimden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyordum.

Bu pantomim gösterisi hâlâ devam ederken sahibim tuvaletten çıktı ve üstünü başını düzelttikten sonra gelip oturdu. "Merhaba," dedi.

Ziyaretçi kartı artık elinde olmadığına göre, Suzuki Tōjūrō'nun adı o kötü kokulu yerde müebbet hapis cezasına çarptırılmış olmalıydı. Ben daha ziyaretçi kartının bu bahtsızlığına üzülmeye fırsat bulamadan, "Yine mi sen!" dedi sahibim ve boynumdan yakaladığı gibi bir hışımla verandanın dışına fırlattı beni.

"Sen bu yastığı al. Bambaşka biri olmuşsun. Tokyo'ya ne zaman geldin?" Sahibim eski arkadaşına yastığa oturmasını işaret etti ve Suzuki, kedinin oturduğu yüzü alta getirerek yastığın üzerine kendini bıraktı.

"O kadar meşguldüm ki seni bir türlü haberdar edemedim. Kısa bir süre önce Tokyo'daki merkez büroya geri gönderildim."

"Bu harika. Birbirimizi uzun zamandır görmüyorduk. Şehir dışına çıktığından beri ilk görüşmemiz bu olsa gerek."

"Evet, neredeyse on yıldır görüşmüyoruz. Aslında arada sırada Tokyo'ya gelip gittiğim oldu ama işle ilgili yükümlülüklerim başımdan aşkındı. Uğramaya fırsat bulamadım. Aklına kötü bir şey getirmiyorsundur umarım. Senin mesleğine benzemez bu. Ticari bir işletme gerçekten çok meşgul edicidir."

"On yılda çok şey değişmiş," dedi sahibim, Suzuki'yi baştan aşağı süzerken. Saçları muntazam bir şekilde ayrılmıştı. Üzerinde İngiliz yapımı yünlü bir takım vardı ve elbise gösterişli bir kravatla canlandırılmıştı. Yeleğinin cebinden parlak renkli altın bir saat zinciri çıkıyordu. Tüm bu nüanslar bu adamın Sneaze'in arkadaşlarından biri olduğuna inanmayı güçleştiriyordu.

"Eh, insan yaşlanıyor. Görüyorsun ya, artık bu gibi şeylerle gösteriş yapmak zorundayım." Suzuki, saat zincirinin şık görüntüsü konusunda kendinden emin görünüyordu.

"Bu şey gerçek mi?" diye sordu sahibim, nezaket içerisinde davranmayı umursamayarak.

"Saf altın. On sekiz karat," diye cevap verdi Suzuki, kibirli bir sırıtışla. "Sen de yaşlanmışsın," diye devam etti. "Herhalde çoktan çoluk çocuğa karışmışsındır. Bir tane mi? Yanılmıyorum, değil mi?"

"Yanılıyorsun."

"İki mi?"

"Hayır."

"Dahası mı var? Üç, o zaman, öyle değil mi?"

"Evet, şimdiye kadar üç çocuğum oldu ve kaç tanesinin daha yolda olduğu konusunda hiçbir fikrim yok."

"Her zamanki gibi maymun iştahlısın. En büyüğü kaç yaşında? Kocaman çocuk olmuştur herhalde."

"Kaç yaşında olduğundan tam emin değilim ama herhalde altı veya yedi yaşında olsa gerek."

Suzuki güldü. "Öğretmenlik yapmak keyifli olmalı. Her şey rahat ve kolay. Keşke ben de öğretmen olsaydım."

"Aman ha. Üç günde pişman olursun."

"Bilemiyorum. O kadar da fena değil gibi görünüyor: Bir defa çok stresli değil, bir sürü boş zamanın var ve daha da iyisi özel ilgi alanlarına eğilme fırsatı sunuyor insana. Şimdiki konumum pek tatmin edici olmasa da iş adamı olmak da o kadar kötü değil gerçi. İş adamı olmayı seçen biri, ne yapıp edip zirveye ulaşmak zorundadır. Kişi merdivenin daha alt basamaklarındaysa, aptalca dalkavukluklar yaparak ortalarda gezmek ve hiç içinden gelmediği halde patronuyla sake içmek zorunda kalır. Tamamen aptalca bir yaşam tarzı yani."

"Okul günlerimden beri iş adamlarını hiç sevemedim. Para için yapmayacakları şey yoktur. Her zaman söyledikleri gibi, bir avuç ayaktakımından başka bir şey değillerdir aslında." Orada, tam karşısında bir iş adamı duruyor olmasına rağmen, büyük bir keyifle patavatsızlık yapıyordu sahibim.

"İnsaf yahu! Her zaman böyle değiller. Sütten çıkmış ak kaşık olduklarını söylemiyorum. Paraya olan düşkünlüğün o kadar sınırsız olacak ki, çifte intihara giden yolda ona eşlik etmeye hazır olacaksın; aksi takdirde iş adamı olmaya çalışmanın dahi

bir anlamı yoktur. İnan bana, para zorlu bir metrestir ve âşıklarından hiçbirini kolay kolay salıvermez. Nitekim, iş adamının birini daha yeni ziyaret ettim. Ona göre başarılı olmanın tek yolu şu tekniği uygulamakmış; sorumluluklarından kaçmaya çalış, arkadaşlık duygularını yok et ve utanma hissinden kendini kurtar. Anlıyorsun ya? Ne kadar da zekice, değil mi?"

"Hangi mankafalı söyledi bunları sana?"

"Mankafalı değil. Aslına bakarsan tilki kadar kurnaz. İş çevrelerindeki itibarı da sürekli artıyor. Hatta sen bile tanırsın. Hemen şu köşede oturuyor."

"Şu iğrenç Goldfield'dan mı söz ediyorsun yoksa?"

"Tanrım, hemen de galeyana geliyorsun. Sadece şaka yapıyordu yahu. Para kazanmak için katlanılması gereken sıkıntıları böyle anlatmak istedi adamcağız. Alt tarafı bir şaka. Bu kadar ciddiye almana gerek hiç yok."

"Hadi diyelim tekniği şaka olsun. Ya karısına ve onun mide bulandırıcı burnuna ne demeli? Eğer evlerine gitmiş olsaydın o gagayla çarpışmaktan kaçamayabilirdin."

"Ah, Bayan Goldfield. Son derece hoşgörülü ve mantıklı bir kadına benziyor."

"Başlarım onun hoşgörüsüne. Burnundan söz ediyorum ben. O burnu yok mu o burnu, tam bir hilkat garibesi. Daha geçen onunla ilgili bir *haitai* şiiri yazdım."

"*Haitai* şiiri de nesi?"

"Genişletilmiş *haiku* yazımına ilişkin güncel denemeleri hiç duymadığını mı söylüyorsun? Dünyada olup bitenlerden kopmuş gibisin."

"Haklısın. Benim kadar meşgul biri için edebiyat gibi konuları takip edebilmek imkânsız. Gerçi genç bir delikanlıyken de pek sevmezdim."

"Şarlman'ın burnunun biçiminden haberin var mı?"

"Gerçekten de çok tuhaf sorular soruyorsun." İçten bir kahkaha patlattı Suzuki. "Şarlman'ın burnunun biçimi konusunda en küçük bir fikrim bile yok. Nereden olsun yahu!"

"Peki ya Wellington? Arkadaşları ona Nosey* dermiş. Bunu biliyor muydun?"

"Neden kafayı bir anda burunlarla bozdun? Burnun yuvarlak olmuş, sivri olmuş, bunun hiçbir önemi yok ki."

"Olmaz olur mu, hem de nasıl var. Pascal'ı bilir misin?"

"Ne çok soru sordun! Sınava falan girdim de haberim mi yok? Hayır, Pascal'ı bilmiyorum. Ne yapmış o?"

"Bunu söylemek zorunda kalmış."

"Neyi?"

"'Kleopatra'nın burnu biraz daha kısa olsaydı, dünyanın tarihi değişmiş olurdu.'"

"Hadi canım!"

"Herhalde burunların önemini neden küçümsememen gerektiğini şimdi anlıyorsundur."

"Tamam, tamam, bir dahaki sefere daha dikkatli olurum. Bu arada, bugün buraya uğramış olmamın nedeni senden bir ricada bulunmak. Eğitim verdiğin bir delikanlı hakkında. Avalon muydu neydi. Diğer ismini hatırlayamadım ama anladığım kadarıyla sen ve o sık sık görüşüyorsunuz."

"Coldmoon'dan mı söz ediyorsun?"

"Hah, doğru, Coldmoon. Hakkında birkaç şey öğrenmek için geldim."

"Şu evlilik meselesi hakkında mı?"

"Öyle de denilebilir. Daha önce Goldfield'lara davetliydim."

"Burun daha geçen gün etrafı koklaya koklaya buraya geldi."

"Ya? Şey, aslına bakarsan uğradığından söz etti. 'Bay Sneaze'e hürmetlerimi sunmak ve bir konuda yardımlarını rica etmek için bir ziyarette bulundum ama Waverhouse da oradaydı ve üstelik öyle münasebetsizlikler yaptı ki, kafam karman çorman oldu,' dedi."

"Tamamen kendi hatasıydı. Öyle bir burunla birini ziyaret etmek olacak iş değil."

---

* Yazar burada kelime oyunu yapıyor. Nosey, "her şeye burnunu sokan kimse" anlamına gelir.

"Senden derin bir saygıyla söz etti. Waverhouse'un yapmış olduğu maskaralıklar yüzünden Coldmoon hakkında sormak istediği soruları soramamış olmanın üzüntüsünü taşıyormuş. Bu yüzden onun adına konuşmamı rica etti benden. Daha önce bu tür konularda hiç aracılık yapmadım ama eğer gençler kararını vermişse, çöpçatanlık yapmak ve böylece bir evliliğe vesile olmak hiç de kötü bir şey değil. İşte bu yüzden geldim buraya."

"Ne iyi ettin de geldin," dedi sahibim bir nebze ekşiyerek. Gelgelelim, her ne kadar duygularını ifade edemese de, "gençler kararını vermişse" ifadesi onu içten içe hislendirmişti. Az da olsa duygusallık barındıran söylem, sıcak ve rutubetli bir yaz gecesi elbiselerinin kollarından içeri doluşan soğuk rüzgâr gibi hissettirmişti.

Şu bir gerçek ki, sahibimin karakteri, kayıtsızlığa ve dik başlılığa öylesine yatkındı ki, bu dünyanın soğuk nevalelerinden biri olup çıkmıştı. Yine de, modern dünyanın o kötü, kalpsiz karakterleriyle tamamen farklı bir türdendi onun karakteri. Doğasının antik yapısı, en küçük bir provokasyonda kazan kaldırmasına bakılarak açıkça görülebilirdi. Madam Burun ile münakaşa etmesinin tek nedeni, kadının modern yaklaşımına dayanamıyor oluşuydu. Ancak annesini sevmiyor olması nedeniyle kızı suçlayamazdı. Benzer şekilde, tüm iş adamlarından tiksiniyor olması dolayısıyla Goldfield'ı bir hayli antipatik buluyordu. Ancak yine bu nedenle kıza herhangi bir suç isnat edilemezdi.

Sneaze ona karşı gerçek bir art niyet taşımıyordu ve Coldmoon onun en sevdiği öğrencisiydi ve bu delikanlıyı öz kardeşiymiş gibi derin bir sevgiyle seviyordu. Eğer Suzuki gençlerin birbirini sevdiği konusunda haklıysa, gerçek aşkın yoluna çıkmak (dolaylı yoldan bile olsa) bir centilmene yakışmayacak türden bir davranış olurdu. Sneaze, kendisinin bir centilmen olduğundan son derece emindi. Hal böyle olunca geriye bir tek soru kalıyordu; Coldmoon ve Bayan Goldfield birbirini seviyor muydu? Tutumunu değiştirecekse ilk önce gerçeklerden emin olması gerekiyordu.

"Söylesene, bu kız gerçekten de Coldmoon'la evlenmek isti-

yor mu? Goldfield'ın ya da Burun'un konu hakkında ne düşündüğü umurumda değil. Kızın kendi hisleri ne şekilde?"

"Ee, bilirsin işte... yani, anladığım kadarıyla... şey, evet, seviyor olmalı." Suzuki'nin cevabı pek anlaşılır değildi. Bütün yapması gerekenin Coldmoon hakkında daha fazla malumat almak olduğunu düşünmüş, Opula'nın konuya ilişkin düşüncelerinden habersiz bir şekilde gelmişti; demek bu hilebaz adam bile bu şekilde köşeye sıkışabiliyordu.

"Olmalı, kelimesi bir parça belirsizlik içeriyor." Her zamanki gibi kayıtsız olan ve geçiştirilmeye hiç gelemeyen sahibim, kapıdaki bir boğa gibi içeri dalmıştı.

"Çok haklısın. Kendimi daha net ifade etmeliyim. Şimdi, kızın belli bir meyli olduğu muhakkak. Gerçekten de doğru bu. Nereden mi biliyorum? Ah, şey, Bayan Goldfield'ın kendisi söyledi, gerçi arada sırada Coldmoon hakkında korkunç laflar ettiğini de işittim."

"Kim söyledi? Kızdan mı söz ediyorsun?"

"Evet."

"Bu ne küstahlık! Demek bu kız kurusu Coldmoon'u kötülüyor ha! O halde onu o kadar da önemsemiyor."

"Ama hepsi bu. Sana tuhaf gelebilir ama bazen insanlar değer verdikleri kişileri aynen bu şekilde yererler."

"Hiç kimsenin böyle davranacak kadar dengesiz olabileceğini hayal edemiyorum." İnsan doğasına ilişkin böyle girift davranışlar, sahibimin o sözünü sakınmayan ve basit aklının sınırlarını bir hayli aşıyordu.

"Aslına bakarsan dünya böyle insanlarla dolu. Bayan Goldfield kızının davranışlarını tam olarak böyle yorumluyor. Bana, 'Kızım genç delikanlı Coldmoon'a abayı yakmış olmalı çünkü şaşkaloz bir su kabağına benzediğini söylediğini duydum,' dedi."

İnsan kalbinin acayipliğine ilişkin bu ifşaatlar sahibimi şaşkına çevirmişti. Gözleri fal taşı gibi açılmış ve dili tutulmuş olan sahibim, sokaktan geçmekte olan bir müneccimmiş gibi hayretle Suzuki'ye bakıyordu. Sahibimin ikna olamamışlığındaki üstü ör-

tülü tehlikeyi sezmişe benzeyen ve tartışmayı biraz daha sürdürürse her şeyi mahvedebileceğinin farkında olan Suzuki, konuyu çarçabuk değiştirerek sahibimin bile anlayamayacağı noktalara getirdi.

"Bir düşünsene," dedi. "Güzelliği ve parası sayesinde neredeyse istediği herkesle evlenebilir bu kız. Coldmoon müthiş bir adamdır eminim ama sosyal konumlarını kıyaslayacak olursak... Hayır, hayır, bu tür kıyaslamalar her zaman iğrençtir ve saldırganca oldukları düşünülebilir. O halde şöyle ifade edeyim; kişisel gelirleri açısından bakıldığında, çiftin uyumsuz olduğu aşikâr. Bu durumda şunu anlayabilirsin, değil mi; Goldfield'ların benden buraya gelmemi ve seninle konuşmamı isteyecek kadar kaygılı olmaları, kızlarının arzusunun gücünü ve niteliğini göstermektedir." Hiç kimse Suzuki'nin zeki biri olduğunu inkâr edemezdi. Sahibimin son argümanlardan etkilendiğini fark etmiş olmak onu rahatlatmıştı. Biliyordu ki konuşmanın kızın Coldmoon hakkındaki hisleri konusuna takılı kalmasına izin verirse Bayan Goldfield'ın kalbindeki yaranın büyüklüğü yeniden konu olacaktı. Görevini tamamlamanın en iyi yolunun tartışmayı mümkün olduğunca hızlı ilerletmek olduğuna karar verdi.

"Görüyorsun ya işte, sana daha önce de söylediğim gibi Goldfield'ların parada pulda gözü yok; daha ziyade, Coldmoon'un kendine ait bir statü sahibi olmasını tercih ediyorlar. Statüden kastettikleri de kalifikasyonunun bir üst derece ile toplum nezdinde tanınması. 'Yalnızca doktora yaparsa kızımızı ona veririz,' diye düşünecek kadar burnu havada kişiler değiller elbette. Yanlış anlamamalısın onları.

Bayan Goldfield geçen gün ziyaretine geldiğinde her şeyin birbirine karışmasının tek nedeni, Waverhouse'un o bilindik sözcüklerden oluşan havai fişek ve dev aynası gösterisiyle kendini eğlendirmeyi seçmiş olması. Yo, hayır, hemen itiraz etme. Bunların hiçbiri senin suçun değil. Bayan Goldfield, senden samimi ve dürüst bir adam olarak övgüyle söz etti. Ortada bir kabahat ve münasebetsizlik varsa bundan Waverhouse sorumlu tutulmalıdır. Senin anlayacağın, meselenin özü şu; Coldmoon doktora

yapabilirse bağımsız bir statüye sahip olacaktır. Haliyle insanlar Dr. Coldmoon'a hürmet edecek ve Goldfield'lar da böyle bir damatları olduğu için gurur duyacaklardır. Peki, Coldmoon'un tezini erkenden teslim etme ve doktorluk derecesini alma şansı nedir? Söz konusu olan Goldfieldların kendileri olsaydı, bırak doktora derecesini falan, lisans derecesini bile umursamazlardı. Ama toplumun ve kızlarının ne diyeceğini de göz önünde bulundurmak zorundalar ve insan, karşısında toplum olduğunda çok dikkatli davranmaya çalışmalı."

Bu açıdan bakınca, Goldfield'ların doktora talebi öyle büsbütün mantıksız görünmüyordu ve büsbütün mantıksız görünmeyen her şey sahibimin desteğini alabilmek için yeterliydi. Suzuki'nin salık verdiği şekilde hareket etmeye istekli görünüyordu. Sahibimi serçe parmağında oynatabilirdi Suzuki. Dürüst, basit bir adamdı o.

"Eh, madem öyle, bir dahaki gelişinde Coldmoon'dan tezine devam etmesini isteyeceğim. Tabii, ilk önce Goldfield'ların kızı ile gerçekten evlenmek isteyip istemediğini öğrenmem gerektiğini düşünüyorum."

"Sakın ha! Böyle kılı kırk yararak hareket edersen bu iş katiyen olmaz. Mutlu sona giden en kestirme yol, laf arasında, düşüncelerini şöyle bir yoklamaktır."

"Düşüncelerini yoklamak mı?"

"Evet, ama belki de 'yoklamak' sözcüğü çok doğru olmadı zira akla üçkâğıtçılığı getirebilir. Elbette herhangi bir kandırmaca öneriyor değilim. Söylemek istediğim şu ki, onunla temel şeyler üzerine basit bir konuşma yaparak da bu konuda aklından geçenleri öğrenebilirsin."

"Öğrenebilirim ama açıkça sormazsam olmaz."

"Eh, peki, nasıl istersen. Ama sanmıyorum ki Waverhouse gibi durduk yere ve sırf eğlence olsun diye üzerine soğuk su dökerek bir aşk macerasını mahvetmek mantıklı bir davranış olsun. Belki de onları evliliğe itmeye gerek yoktur. Belki de bu tür konularda gençler kendi hallerine bırakılmalı, kendi gelecekleri üzerinde kendi kararlarını vermelerine izin verilmelidir. Rica

ediyorum, bir dahaki gelişinde ona müdahale edilmesin. Elbette senden söz etmiyorum. Benim derdim Waverhouse; onun görüştüğü hiç kimse zarar görmeden kurtulamaz." Sahibimin şahsına karşı kötü konuşamayan Suzuki, Waverhouse'u alabildiğine kötülüyordu ki, Waverhouse peşine taktığı bahar rüzgârıyla birlikte ansızın mutfaktan içeri dalıverdi (ne demişler; iti an çomağı hazırla!).

"Mer ha baaaa," dedi, vurguyu üçüncü heceye yükleyerek. "Vay, vay, vay! Kimler gelmiş! Seni yıllardır görmüyorum. Bilirsin ya," diye devam etti konuşmasına, "Sneaze benim gibi yakın dostlarını törenle karşılamaz. Ne ayıp! Onu on yılda bir ziyaret etmek gerek. Şu şekerler mesela, buraya çok sık uğrarsan yiyemezsin onları." Sıcak karşılanmamaktan şikâyet eden Waverhouse uzandı ve meşhur Fujimura pastanesinden alınmış kırmızı fasulye şeklindeki şekerlemeleri tıka basa ağzına doldurdu. Suzuki yerinde kıpırdandı. Sahibim sırıtıyordu. Waverhouse ise katır kutur şekerlemeleri yiyordu. Verandadan bu tiyatro gösterisini izlerken fark ettim ki, iyi bir tiyatro gösterisinin konuşmalara dayalı olması gerekmiyordu; istenilen dramatik etki, sessizlikle de elde edilebiliyordu. Zen tarikatında, hakikat, sessiz diyaloglarla bir zihinden diğerine anlık olarak aktarılırdı. Şüphesiz ki odanın içinde devam etmekte olan aptal gösteri, bu uygulamanın farklı bir versiyonuydu ve kısa da olsa, diyalog güçlü bir biçimde ifade edilmişti. Elbette ki sessizliği bozan Waverhouse oldu.

"Sürekli bir yerlere uçan bir kuş olacağını düşünmüştüm Suzuki, ama görüyorum ki yere tekrar konmuşsun. İnsan ne kadar uzun yaşarsa tuhaf şeylerin gerçekleşme ihtimali de o kadar artıyor." Sahibimle yaptığı konuşmaları anıştıran bir kayıtsızlıkla Suzuki'nin kafasını şişiriyordu Waverhouse. Her ne kadar öğrencilik günlerinde aynı yurdu paylaşmış olsalar da, on yıldır görmediğiniz birine hitap ederken hiç değilse biraz resmî davranmak gerekirdi. Tabii, bu kişi Waverhouse olduğunda işler değişiyordu. Bir geleneğin gerektirdiklerini hiçbir şekilde gözetmemesi, üstün bir ruh ya da geri zekâlının tekiymiş gibi gösteriyordu onu. Hangisi olduğunu kim söyleyebilirdi ki?

"Bu biraz sertti. Biraz kötümser davranmıyor musun?" diye sordu Suzuki belli belirsiz; saat zincirini parmağıyla yoklama şekli hâlâ devam eden huzursuzluğunu gözler önüne seriyordu.

"Söyler misin, hayatında hiç tramvaya bindin mi?" Bu ani ve tuhaf soruyu Suzuki'ye yöneltmişti sahibim.

"Öyle görünüyor ki, siz iki kafadarı güldürmek için soytarılık etmeye geldim bugün buraya. Her ne kadar taşradan bir hayli uzak olduğum doğru olsa da, kıymetli şehrinizdeki Tramvay Şirketi'nin altmış hissesine sahip bulunmaktayım."

"Hafife alınacak bir konu değil! Bendenizin de bir zamanlar sekiz yüz seksen sekiz buçuk hissesi vardı. Ancak, büyük bir kısmının böcekler tarafından kemirildiğini ve geriye yalnızca bir buçuk hisse kaldığını üzülerek söylemek durumundayım. Tokyo'ya biraz daha erken gelmiş olsaydın, güvelerin o zamana kadar yiyip bitiremedikleri on hisseyi memnuniyetle verirdim sana. Ne büyük bir talihsizlik."

"Mizah anlayışını hiç değiştirmemişsin. Şaka bir yana, iyi hisseleri elinde tutarsan akıllılık etmiş olursun. Çünkü yıllar geçse de değer kazanmaya devam ederler."

"Çok doğru. Kabaca bin yıl elde tutulduğu takdirde yarım hisse bile seni öyle zengin eder ki, üç tane kasa odasına ihtiyacın olur. Sen ve ben gibi, bu renkli zamanların ekonomik ruhuna uygun hislere sahip keskin zekâlı herifler, hisse senetlerinin ne kadar önemli olduğunun farkındadır kuşkusuz. Peki ya zavallı Sneaze? Şuna bir baksana. Ona göre," dedi Waverhouse, sahibime yapmacık bir acıma bakışı atarak, "hisse senetleri bir çeşit karanfilden başka şey değildir." Bir parça şekerleme daha ikram etti kendine. İştahı bulaşıcıydı; nitekim sahibim de kolunu şeker tabağına doğru uzattı. İnsanların dünyasının değişmez doğası pozitifliğin galip gelmesini kaçınılmaz kılıyordu ve bu girişim taklit edilmeliydi.

"Hisseymiş bilmem neymiş zerre kadar umurumda değil. Zavallı yaşlı Sorosaki yaşasaydı da bir kez olsun tramvaya binebilseydi keşke." Somurtuk bir suratla dişinin yarısı ısırılmış şeker üzerinde bıraktığı izleri inceliyordu sahibim.

"Yumurtanın yumurta olduğundan emin olduğum kadar eminim ki, Sorosaki tramvaya binmiş olsaydı yolculuğu Shinagawa'daki son durakta bitirirdi. Dalgın bir adamdı o. Şimdi bulunduğu yerde daha iyi durumda. Rahmetli Bay Doğal Adam gibi üzerinde ağır bir taş var. Hiç değilse artık nerede olduğunu biliyor."

"Sorosaki'nin öldüğünü duymuştum. Çok üzgünüm. Çok zeki biriydi," dedi Suzuki.

"Zeki olduğu doğru," diye sözünü kesti Waverhouse, "ama pilav yapmaya gelince tam bir embesil oluyordu. Ne zaman yemek yapma sırası Sorosaki'ye gelse, dışarıda şehriye yiyerek hayatta kalmaya çalışıyordum."

"Doğru, Sorosaki'nin pilavı yanık kokmak ama yine de pişmemiş olmak gibi tuhaf özelliklere sahipti. Katlanmak zorunda olanlardan biri de bendim. Dahası, soya peynirini de bir acayip yapıyordu. Çiğ ve o kadar soğuk oluyordu ki kimse yiyemiyordu." On yıl önceki meseleleri kurcalıyordu Suzuki.

"O günlerde bile Sneaze, Sorosaki'nin en yakın arkadaşıydı. Kırmızı fasulye çorbasına batırılmış pirinç keklerini mideye indirmek için her akşam birlikte dışarı çıkarlardı. Bunun doğal ve kaçınılmaz bir sonucu olarak Sneaze şimdi hazımsızlıktan muzdarip. Öte yandan, her zaman en çok tıkınan Sneaze olduğundan dostundan önce ölmesi gerekirdi."

"Ne sıra dışı bir mantık zinciri var senin aklında öyle. Her neyse," dedi sahibim, "tatlı fasulye çorbası içmek için dışarı çıkmamda ayıplanacak bir şey yoktu. Hatırladığım kadarıyla sen de akşamları mezarlıklarda dolanıp elindeki bambu sopasıyla mezar taşlarına vuruyordun. Yaptığının fiziksel egzersiz olduğunu söylüyordun ama rahip ortaya çıkıp da seni iş üstünde yakaladığında fırça yemekten kurtulamamıştın." Sahibimin mezar taşlarıyla ilgili karşı atağının Waverhouse'un anlattığı çorba saçmalığından çok daha etkileyici olduğunu düşünüyorum. Kahkahasına bakılırsa Waverhouse'un kendisi de yenilgiyi kabul etmişti.

"O rahibi çok iyi hatırlıyorum," dedi. "Ölen kimselerin ka-

fasına güm güm vurmamın istirahatlerini bozacağını söylemişti. Ben de yapmaktan vazgeçtim. Bütün yaptığım bambu sopasıyla pratik yapmaktı. Hâlbuki güreşçilerin talimleriyle vücudunu terbiye eden General Suzuki, o taşlara pata küte girişiyordu. Bir defasında kendini kaybederek farklı boyutlarda üç anıtı yere devirdiğini hatırlıyorum."

"Bu durum rahibi çok rahatsız etmişti. Öfkeden deliye dönmüş, benden kurbanları eski konumlarına geri getirmemi istemişti. Bu iş için gidip birkaç amele getireceğimi ve o zamana kadar biraz dişini sıkmasını söylemiştim ona ama beni dinlememişti. 'Ameleler bu işi beceremez. Yaptığın kötülüğü yalnızca kendi ellerin temizleyebilir. Ölüler senden başka kimsenin pişmanlığını kabul etmeyecektir,' demişti."

"Ne hallere düşmüştün! Çamurlu su birikintilerinden geçerken nasıl da oflayıp pufluyordun. Üzerinde iple bağlanmış bir peştamalla pamuklu kumaştan bir gömlek vardı."

"Ben de seni hatırlıyorum. O lanet olası taşlarla uğraşırken buz gibi ciddi bir suratla karşımda dikilmiş beni çiziyordun. Böyle kalpsizlik görülmemiştir. Normalde çok çabuk sinirlenmem ama o sırada hakaretlerindeki o sakinlikten ötürü seni öldürmek için tüm kalbimle yanıp tutuşuyordum. O gün ne söylediğini bile hâlâ hatırlayabiliyorum. Sen de hatırlıyor musun?"

"Nasıl hatırlayayım, üzerinden on yıl geçmiş. Ama taşlardan birinin üzerinde yazılı olan kelimeleri hatırlıyorum: Kaynağına Geri Döndü, Merhum Lord Sarı Turna, Ocak 1776. Üstelik eski ve güzel bir taştı. *Al götür bu taşı* diyordu şeytan. Gotik tarzda inşa edilmişti ve savunucusu olduğum estetik prensiplerle birebir örtüşüyordu." Saçma sapan estetik bilgisiyle övünen Waverhouse, bu konuyu konuşmak istemiyordu. 1776'da Japon gotiği duyulmuş şey değildi.

"Aynen öyle ama ne dediğini dinle bak. Aynen şunları demiştin. 'Günlerimi estetik çalışmaya adamak istediğimden, ileride başvurmak üzere, gözlerimin önünde vuku bulan bu ilginç olayları mutlaka kâğıda dökmeliyim.' Ayrıca, 'Kendini bütünüyle ve sadece öğrenmenin peşinden koşmaya adamış benim gibi

bir adam, şefkat ve merhamet gibi duygulara kapılma lüksüne sahip değildir,' diye de eklemiştin serinkanlılıkla. Böyle bir lakaytlıktan ötürü seni oracıkta gebertebilirdim. Ama tek yaptığım çamurlu ellerimle eskiz defterini alıp paramparça etmek olmuştu."

"Tam da bu nedenle o zamana kadar umut vadedici olarak kabul gören sanatsal yeteneklerim daha sergileyemeden bastırıldı ve bir daha da hiç gelişmedi. Seninle hâlâ görülecek bir hesabımız var anlayacağın."

"Aptal olma. Kin gütmeyi hak eden biri varsa o da benim."

"Kendimi bildim bileli lafebesinin biri olmuştur Waverhouse." Şekerini katır kutur yiyip bitiren sahibim konuşmaya geri dönmüştü. Söyledikleriyle söylemek istedikleri her zaman farklıdır ve söz verip de tuttuğu henüz görülmemiştir. Asla özür dilemez; sonu gelmeyen bahaneler ve yalanlar üretip durur. Bir keresinde, tapınak bahçesindeki mersin ağacı çiçeklenmeye başladığında, sıkı sıkıya bağlı olunan estetik ilkeler üzerine yazdığı tezi çiçekler dökülmeden önce bitireceğini söylemişti. 'İmkânsız,' dedim ona. Ne dese beğenirsin? Her şey ortada olmasına rağmen demir gibi bir iradeye sahip olduğunu söyledi. 'Sözlerimden şüphen varsa,' dedi, 'şu iddianın adını koyalım.' Teklifini kabul ettim. Kaybeden Kanda'daki Batı restoranında akşam yemeği ısmarlayacaktı. Onunla iddiaya girdim çünkü tezini zamanında bitiremeyeceğinden kesinlikle emindim. Öte yandan, itiraf etmeliyim ki, bir mucize yaratabileceği endişesiyle az da olsa gergindim (kaybedersem akşam yemeğinin ücretini ödeyecek param olmamasıyla bir ilgisi yoktu bunun). Neyse, çalışmaya başladığına dair herhangi bir işaret yoktu. Bir hafta geçti, üç hafta geçti ama daha tek bir sayfa bile yazmamıştı. Sonunda mersin ağacının yaprakları döküldü. Ağaç boş olmasına rağmen Waverhouse istifini hiç bozmuyordu. O restoranda yemek yiyeceğim akşamı iple çekiyordum. Dostumuzdan borcunu ödemesini istedim. Cevabını tam anlamıyla ifade etmek gerekirse, bana kaybolmamı söyledi."

"Kuşkusuz," diye araya girdi Suzuki, "bu ondan beklenir. Peki, başka bir gerekçe göstermedi mi?"

"Göstermez olur mu! Utanmaz haydut! Ne kadar dik kafalı olduğunu tahmin bile edemezsin. 'Diğer kusur ve kabahatlerim konusunda ne istiyorsan söyle, hepsini seve seve kabul ediyorum. Ancak gerçek şu ki, irade gücü konusunda senden çok daha güçlüyüm,' dedi."

"Demek istediğin," diye sordu Waverhouse, "bahsi kaybetmediğimi iddia ettiğim mi?"

"Kaybetmediğini iddia ettin. İddianın tezi tamamlamakla ilgili değil de senin demir gibi iraden hakkında olduğunu söyledin. Ve bu bakımdan kimseye boyun eğmemiş olduğun konusunda beni bilgilendirdin. Hafızanın zayıf olabileceğini kabul ettin; gerçekten de o kadar zayıftı ki, estetik ilkeler konusunda bir tez yazmak niyetinde olduğunu daha ertesi gün unutmuştun; ama sana göre demir gibi yazma iraden hâlâ duruyordu. Kusurlu olan hafızandı, iraden değil. Hal böyle olunca, mersin çiçekleri düşmüş ve tezin hâlâ yazılmamış olmasına rağmen, akşam yemeği ısmarlamak için herhangi bir neden göremediğini açık yüreklilikle ifade ettin."

"Bak, işte bu çok enteresan. Tam da Waverhouse'dan beklenecek bir hareket." Bu sıkıcı hikâyede Suzuki'nin ilgisini özellikle çekenin ne olduğunu anlayamıyordum ama konuşmasının tonu, Waverhouse gelmeden önceki konuşmasının tonundan belirgin bir biçimde farklıydı. Belki de bu çeşitlilik zeki bir adam olduğuna işarettir.

"En ufak bir enteresanlığı yok," diye hızlı bir şekilde itiraz etti sahibim.

"Bu konuda kendini hâlâ bu kadar dargın hissediyor olman beni üzüyor ancak tam da bu yüzden ellerindeki fenerlerle sana söz verdiğim tavus kuşu dillerini köşe bucak arayan adamlar tutmadım mı? Bu kadar alıngan olma, Sneaze. Sadece biraz daha sabret; her şey yoluna konulacak. Bu arada, tez yazma hakkındaki bu konuşma, bugün sana anlatmak için uğradığım tuhaf haberleri aklıma getirdi."

"Her gelişinde tuhaf tuhaf haberler getiriyorsun; bu yüzden bu sözlerine karşı ihtiyatlı olmayı tercih edeceğim."

"Ama bugünkü tuhaf haberler gerçekten de sansasyonel. Tanrı canımı alsın ki doğru söylüyorum. Coldmoon tezini yazmaya başladı. Ne diyorsun bu işe? Coldmoon'un kendisine ilişkin oldukça soylu düşünceleri olduğundan, tez hazırlamak gibi dünyevi, tatsız tuzsuz bir işe girişmesini hiç beklemiyordum ama öyle görünüyor ki o da dünyevi bir hırsla lekelenmiş. Sence de garip değil mi? Goldfield kadınını bundan haberdar etsen iyi olur. Aile ağacını iyice olgunlaşmış bir meşe palamudu doktoruyla süsleme hayalleri kurmaya başlayabilir artık."

Coldmoon'un adı ilk geçtiğinde, Suzuki'nin çenesi titredi. Az önceki konuşmalarına ilişkin hiçbir şey söylememesi için sahibime sessizce yalvarıyordu seğiren gözleri. Sahibim bu galvanik yakarmaları fark edemedi. Kısa bir süre önce, Suzuki'nin ahlaki konuşmasının etkisi altındayken, kendini bir hayli üzgün hissetmişti. Annesine karşı sahip olduğu dinmek bilmeyen öfkesini zavallı kızına yansıtmaması gerektiğini düşünmüştü. Gelgelelim, Waverhouse Madam Burun'dan söz eder etmez, o şirret kadınla girdiği münakaşanın anısı adeta sel olup üzerine akmıştı. Münakaşanın komik tarafları da vardı ama bu onu daha az sinir bozucu yapmıyordu. Ama Coldmoon'un tezini yazmaya başladığına ilişkin haberler, bak işte bu gerçekten de harikaydı. Böyle hoş karşılanan bir haber getirdiği için söylemeye değer bir şeylere sahip olmakla övünen Waverhouse'a minnettardı. Gerçekten de çarpıcı bir haberdi bu; çarpıcı ve bir o kadar da güzel. Öyle ya da böyle, Coldmoon'un kızla evlenip evlenmemesi çok büyük bir öneme sahip değildi ancak doktorasını yapacak olmak delikanlı için kesinlikle harika bir şeydi. Şaşırtıcı şekillerde kendini tanırdı sahibim ve mutlak bir tevazuuyla kabul ediyordu ki, baştan savma yapılmış ahşap bir heykel, heykeltıraşın atölyesinin izbe bir köşesinde çürümeye terk edildi diye gözyaşı dökmeye gerek yoktu. Ama bir heykel mükemmel bir şekilde yontulduğunda, temel hali mükemmel olduğunda, altınla kaplanarak gerçek ihtişamına kavuşturulması konusunda hiçbir çabadan kaçınılmaması, hiç vakit kaybedilmemesi gerekirdi.

"Kulaklarım doğru mu işitiyor? Coldmoon'un yazmaya

başladığını mı söylüyorsun gerçekten?" diye sordu sahibim hevesle ve olduğu yerde kıvranmakta olan Suzuki'ye hiç dikkat etmeden.

"Ne kadar da kuşkucu adamsın yahu! Sana söylediklerime hiç inanmıyorsun, değil mi? Evet, başladı ama korkarım tezinin meşe palamutlarının dengesi hakkında mı, yoksa asılma mekaniği hakkında mı olacağını sana söyleyemem. Konusu ne olursa olsun, Coldmoon'un tezi tam Burun'a layık bir hakaret olacaktır."

Waverhouse, Bayan Burun hakkında kaba söylemler üretmeye ve bunları tekrarlamaya devam ettikçe Suzuki'nin huzursuzluğu da giderek artıyordu. Durumun farkında olmayan Waverhouse, konuşmasına kaygısızca devam etti.

"Burunlarla ilgili," dedi, "biraz daha araştırma yaptım ve konuya ilişkin olarak *Tristram Shandy Beyefendi'nin Yaşamı ve Düşünceleri* adlı kitapta yer alan ilginç yaklaşımı seninle de paylaşmak isterim. Sterne bu materyal yığınından haberdar olsaydı onun için ne iyi olurdu. Kronolojinin hüznü! Burnuyla ölümsüz bir şöhret kazanmasında olduğu gibi fazlasıyla nitelikli olan bu şaşırtıcı organ, başka çiçek demetleri gibi gizlice utanmak için taşınmalıdır. İnsanın kalbi muazzam bir şefkatle doluyor. Bir dahaki sefere üzerimize hücum ettiğinde, ileride gerçekleştireceğim estetik çalışmalarında başvurmak üzere eskizini çizeceğim bu muazzam et parçasının." Waverhouse'u dizginleyebilecek hiçbir şey yoktu.

"İyi ama duyduğuma göre şu Goldfield kızı Coldmoon'un gelini olmayı çok arzu ediyormuş." Sahibim Suzuki'nin anlattıklarını kısaca özetlemişti. Bu arada, suratındaki her bir kas rahatsız edici bir şekilde seyiren ve gözleriyle elektriksel mesajlar veren Suzuki'de sıyırma alametleri baş göstermeye başlamıştı. Sahibim, yalıtkan bir maddeymiş gibi, bu çılgın atışlardan hiç etkilenmiyordu.

"Ne kadar tuhaf. Böyle bir adamın kızının âşık olabileceği kimin aklına gelirdi ki... Düşünüyorum da, herhangi nitelikteki bir sevgi olamaz bu."

"Ne karakterde olursa olsun," dedi sahibim, "umarım Coldmoon onunla evlenir."

"Bu da ne demek şimdi?" dedi Waverhouse. "Coldmoon'un onunla evlenmesini ummak da neyin nesi? Daha geçen gün böyle korkunç bir birlikteliğe ölümüne karşı olan sen değil miydin? Niye yumuşadın?"

"Yumuşamakla ilgisi yok bunun. Yumuşamış falan değilim, lakin..."

"Lakin bir şeyler mi oldu? Öyle oldu, değil mi? Bak şimdi, Suzuki, iş dünyası balta girmemiş bir orman ve sen de bu ormanda yaşayan düşük seviyeli bir yaşam formusun. O yüzden müsaade et de gelecekteki ilerleyişine rehberlik etmesi için sana bir öğüt vereyim. Şu domuz gibi homurdanan Goldfield ve kızı olacak domuz yavrusuyla ilgili. Yetenekli bir milli figür olan Bay Avalon Coldmoon'un karısı olması hasebiyle, makul insanların bu yaratığa saygı gösterecekleri düşünülebilir ama olacak iş değildir bu. Kâğıttan bir fenerle bronz bir çanın dengeleyebileceğinden daha fazla dengeleyemezler birbirlerini. Kendisine Coldmoon'un arkadaşı diyen hiç kimse, böylesine aptalca bir evliliğe seyirci kalamaz ve bu evliliğin lehinde olacak şekilde konuşamaz. Eminim, Suzuki, konuya bir iş adamı gözüyle bakan senin gibi bir adam bile söylediğim şeylerin mantığını kavrayabilir."

"Ortalığı nasıl da karıştırıyorsun! Hiç değişmeyeceksin, değil mi? On yıl geçmiş ama zerre kadar değişmemişsin. Olağanüstü, gerçekten." Kendi sorup kendi cevaplıyordu Suzuki.

"Mademki olağanüstü olmakla övdün beni, izin ver de konuyla ilgili biraz daha olağanüstü şeyler anlatayım sana. Antik Yunanlar, fiziksel başarılara çok büyük önem verir, her türden sportif yarışmaya katılıp da bu yarışmalarda galip gelenlere kıymetli ödüller vererek onları daha da teşvik ederlermiş. Ancak, ne tuhaftır ki, entelektüel başarıları ödüllendirdiklerine dair hiçbir kanıt yoktur. Bu tuhaf durum yakın zamana kadar beni bir hayli şaşırtmaktaydı."

"Anlıyorum," dedi kendini hâlâ makul biriymiş gibi göstermeye çalışan Suzuki. "Bana da tuhaf geldi."

"Öte yandan, daha geçen gün estetik konusunda çalışmalar yaparken şans eseri aradığım cevabı buldum. Birikmiş endişe dolu senelerin üzerimdeki ağırlığı bir anda hafifledi ve o mübarek anda, sanki tüm hatalardan ve dünyevi sanrılardan kurtulmuşum gibi sonsuz aydınlanmanın o kutlu diyarında buluverdim kendimi. Pansofik benlik bilincine kavuşmuş olan ruhum, dünyanın aşkınlığı karşısında sevinçle doldu." Waverhouse öyle yapmacık bir şekilde konuşuyor, öyle uçuyordu ki, o konuştukça dalkavuk Suzuki'nin yüz hatları adeta şekilden şekle giriyordu. Gözlerini yere indirmiş, fildişi çubuklarla kek tabağının kenarına çın-çın-çın diye vurarak oturmakta olan sahibimin bıkkın surat ifadesinden, "İşte yine başlıyor," kelimeleri okunabiliyordu.

Hiç oralı olmayan Waverhouse, saçma sapan konuşmaya devam etti.

"Peki, anomali gibi duran bu şeye ilişkin olarak getirdiği basit açıklamayla bizi şüphenin karanlık cehenneminden sonsuza kadar kurtaran, zekice yapılmış bu mantıksal analizi kime borçluyuz dersin? Ünlü Yunan filozof, bilginliğin başladığı tarihten bu yana yaşamış bilginlerin en büyüğü, Peripatetik Okulu'nun meşhur kurucusu Aristoteles'in bizzat kendisine! Konuya ilişkin açıklaması -o kek tabağıyla uğraşmayı bıraksan da dikkatini biraz buraya versen diyorum, Sneaze- şu şekilde özetlenebilir. Yunan müsabakalarında dağıtılan ödüller, onları almaya hak kazanan performanslardan daha değerliydi çünkü ödüller yalnızca çaba harcamayı değil, başarıyı ödüllendirmeyi de amaçlıyordu. Sonuç olarak, entelektüel başarısından, bilginin kendisinden ötürü birine bir ödül verilecek olursa, bunun için bilginin kendisinden daha değerli bir ödül bulunması gerekecekti. Ne var ki, bilgi zaten dünyadaki en nadide mücevherdir. Bilginin şerefini lekelemek konusunda isteksiz olan Yunanlar, ağzına kadar altınla dolu sandıkları Olimpos Dağı'nın zirvesine yığdılar. Karun'un serveti kadar servet topladılar ve hatta bu servetin de ötesine geçtiler ancak sonunda fark ettiler ki, hiçbir şey bilginin değerine eşdeğer değildir ve onun değeri aşılamazdır. Hal böyle olunca, aklın efendileri olarak, hiçbir ödül verilmemesinde ka-

rar kıldılar. Herhalde, Suzuki, sahip olduğun paranın rengi ne olursa olsun, öğrenme ile karşılaştırıldığında değersiz bir çöp olduğunu anlamışsındır artık. Bu doğrultuda, ortaya konulan bu gerçeği, bu temel prensibi, bugün ortaya çıkan probleme uygulayalım. Goldfield'ın yalnızca kâğıttan bir adam, üzerine gözler ve burun çizilmiş bir çek olduğunu eminim sen de görüyor olmalısın. Nükteli bir şekilde ifade etmek gerekirse, yürüyen bir banknottan başka bir şey değil bu adam. Eğer o hareket halinde olan bir para ise (nakit de denilebilir) kızı da gezici bir borç senedinden başka şey olamaz. Buna karşılık, şimdi de Coldmoon'u göz önüne alalım. Tam bir rahatlıkla ülkemizin en prestijli öğrenim merkezlerinden birinden en yüksek dereceyle mezun oldu. İmparatorluk Üniversitesi'nden mezun olurken, gevşediğine dair herhangi bir işaret göstermedi. Bilakis, kısa elbisesinin eski bağcıklarıyla oynayarak, gece-gündüz yoğun bir çalışmaya verdi kendini. Meşe palamutlarının dengesi meselesi gibi çetrefilli bir konuya odaklandı. Ve tüm bunlara ek olarak, kendini öğrenmeye adamış bu yorulmak nedir bilmez hizmetkâr, entelektüel konseptleri tartışmasız bir şekilde somutlaştıracak olmasının yanında; derinlik, özgünlük ve kapsam bakımından Büyük Lord Kelvin'inkilerle kıyaslanabilecek bir tez yayımlamak üzere. Doğru, kendisi başarısız bir intihar girişiminde bulunmuştur fakat bu kanı kaynayan delikanlılar arasında yaygın olarak görülen türden geçici bir hevesten başka bir şey değildi. Bu olayın öğrenme ve zekâ ile kazanılmış itibarının üzerine ciddi bir şüphe düşüremeyeceği muhakkaktır. Kendi anlatım tarzımla ifade etmem gerekseydi, ayaklı kütüphane olarak tanımlardım Coldmoon'u. O, yüksek tahrip gücüne sahip bir top mermisi (belki de sadece yirmi sekiz santimetre) ama bilgiyle dolu. Ve doğru zaman geldiğinde öğrenim dünyası üzerinde büyük etki yaratacak bu mermi. O halde patlarsa patlasın."

İnanması zor biliyorum ama Waverhouse sıfırı tüketmişe benziyordu. Kendi karman çorman metaforları yüzünden kafası karışmış halde neredeyse geri çekilecekti ve dili akıcılığını anlamsıza kaybetmişti. Tabiri caizse, ejderhanın kafasıyla başlamış,

sonunda elinde kala kala yılanın kuyruğu kalmıştı. Bununla birlikte, Waverhouse bocalayabilirdi ama çenesini kapatması pek olası değildi. Birkaç saniye içinde tekrar konuşmaya başladı.

"Bu kaçınılmaz patlamada, sayıları binleri de bulsa, borç senetleri gibi şeyler tamamen kavrulup küle dönecektir. Bundan şu sonuç çıkar ki, Coldmoon için böyle bir kadın olamayacaktır. Bu kadar uygunsuz bir birlikteliğe razı gelemem. Hayvanların en bilgesi ve en soylusu olan filin, açgözlü domuz yavrularının en aç gözlüsüyle evlenmesi gibi bir şey olacaktır bu." Son bir atakla kurdeleyi göğüslemişti Waverhouse. "Haklıyım, öyle değil mi, Sneaze?" Sessizlik içindeki sahibim, melankolik bir biçimde kek tabağına vurmaya devam ediyordu.

Bir parça canı sıkkın görünen ve adam gibi bir cevap beklerken kafası allak bullak olan Suzuki, tamamen hemfikir olamadığı konusunda bir şeyler mırıldanıyordu. Gerçekten de hassas bir konumdaydı. Elleri, deyim yerindeyse, Waverhouse'un karakterinin daha yarım saat önce giriştiği sözlü suikastın akıttığı kanla ıslaktı. En az sahibim kadar patavatsız olan bu adam, bir anda hiçliğin içinden fırlayıvermişti. Suzuki'nin aklına gelen en akıllıca taktik, Waverhouse'un saldırısını karşılayıp mümkünse yumuşatmak ve sonra, o karmaşa içerisinde, olabildiğince çabuk bir şekilde kendini güvene almaktı. Akıllı bir adamdı Suzuki. Modern bir kalıba dökülmüş pek çok insan gibi, kafa kafaya çarpışmaktan kaçmaya çalışıyor, hiçbir somut fayda sağlamayacak tartışmalara girmeyi Ortaçağ'a özgü bir şey olarak görüyordu. Ona göre yaşamın amacı konuşmak değil, eyleme geçmekti. Olayların istenilen doğrultuda gelişmesi durumunda yaşamın amacı gerçekleştirilmiş oluyordu ve bu da iyi bir şeydi. Gelgelelim, olaylar istenilen doğrultuda gelişmekle kalmaz, bir de zahmetsiz, endişesiz ve kavgasız gürültüsüz olursa, yaşamın amacı kayarcasına gerçekleşiyor, insan dünyada cenneti yaşamaya başlıyordu. Suzuki'nin bu ilahi prensibe sarsılmaz bir şekilde bağlı oluşu, üniversiteden mezun olduktan sonra atıldığı iş dünyasında ona büyük başarı kazandırmıştı. Ona, on sekiz karat altından bir saat kazandırmıştı. Ve bir gün, Goldfield'lar ondan kendileri-

ne küçük bir iyilik yapmasını rica etmişlerdi.

Bu ilke sayesinde az kalsın Goldfield'ların istediği şeyi yapmaya Sneaze'i ikna edecekti. Yolun onda dokuzunu aşmıştı. Derken Waverhouse olay yerine teşrif etmişti. Alışılmışın dışında, gelenek görenek nedir bilmeyen ve son derece eksantrik bir tip olan bu adam, insan doğasında daha önce eşine rastlanmamış bir psikolojik örüntüye göre işleyen bir yanardönerlik tecessümü olduğunu ayan beyan ortaya koymuştu. Suzuki'nin afallamış olmasına şaşmamak gerekirdi. Her ne kadar Suzuki'nin bu ilkesi Meiji kadar zengin olmayı arzulayan başka zeki beyefendiler tarafından icat edilmiş olsa da, en önemli uygulayıcısı Suzuki Tōjūrō'nun bizzat kendisiydi ve haliyle ilkenin bir işe yaramadığı ortaya çıkınca en çok afallayan da o olmuştu.

"Yalnızca boyunu aşan işlere kalkıştığın içindir ki," diye devam etti Waverhouse, "kendini beğenmiş biri gibi orada oturmuş, kendin bile inanmadığın laflar etmek dışında dişe dokunur katkı sunmuyorsun. Ama geçen gün Burun gelip de ortalığı ateşe verdiğinde burada olsaydın, sen bile (hem de sapına kadar bir iş adamı olmana rağmen) kusacakmış kendini gibi hissederdin. Öyle değil mi, Sneaze? Hadi anlat ona. Durumun icabına mükemmel bir şekilde baktığını düşünmüştüm."

"İyi ama," dedi sahibim neredeyse sırıtarak, "bu durum karşısında takındığım tavırların seninkilerden daha olumlu bir izlenim yarattığı söylendi bana."

Karşılık olarak duyulan kahkaha, acıma ve hor görmenin bir karışımıydı. "Ne inanılmaz bir özgüven! Meslektaşların ve öğrencilerin arkandan Yabani Çay diye bağırıp seninle dalga geçerlerken, nasıl olup da hiç istifini bozmadan okulda dolaşmayı başarabildiğini anlamaya başladım. İrade gücü mevzu bahis olduğunda kimse benimle aşık atamaz ama katışıksız yüzsüzlük konusunda eline su dahi dökemem. Böylesine sarsıcı bir özgüven karşısında saygıyla eğiliyorum."

"Ne diye böyle çocukça şamatalardan rahatsız olacakmışım? Dırdırları beni ilgilendirmiyor. Sainte-Beauve tüm eleştirmenlerin en büyüğüydü belki de ama Sorbonne'daki dersleri o

kadar az ilgi görmüştü ki, ne zaman sokakta yürüse, öğrencilerden gelecek saldırılara karşı kendini korumak için giysisinin altında mecburen bıçak taşıyordu. Benzer şekilde, Brunetière'in dersleri Zola'nın romanlarını hedef aldığında..."

"Geç bunları, Sneaze. Profesör veya üniversite hocası değilsin sen. Sıradan bir İngilizce öğretmeninin kendini dünyaca ünlü profesörlerle kıyaslaması kendisine balina muamelesi yapılmasını isteyen bir golyan balığını getiriyor insanın aklına. Böyle şeyler söylemeye devam edersen milleti kendine güldürdüğünle kalırsın."

"Bu yalnızca senin düşüncen. Kanımca, bilgin olarak kabul edilen Sainte-Beuve ve ben hemen hemen aynı düzeydeyiz."

"Ne fantastik bir özgüven! Ama senin yerinde olsaydım, bıçakla dolaşmak düşüncesinden vazgeçerdim. Tanrı esirgesin, kendini kesebilirsin. Tabii, üniversite profesörleri yanlarında kısa kılıçlarla geziyorsa, English Reader'da öğretmenlik yapan birinin yanında açılır kapanır bir çakı taşıması makul karşılanabilir. Ama öyle bile olsa, tüm sivri şeyler tehlikelidir. Yapman gereken, Asakusa'daki Nakamise pasajına kadar gidip kendine oyuncak bir mantar tabancası almak. Omzuna atıp taşıyabilirsin. Büyüleyici bir tablo çıkar ortaya. Sen ne dersin, Suzuki?"

Suzuki kendini daha iyi hissediyordu. Konuşmanın Goldfield'lar konusundan nihayet uzaklaşmış olması onu rahatlatmıştı. Tercihen gönül okşayıcı birkaç cümle sarf etmenin ne gibi bir sakıncası olabilirdi ki?

"Her zaman olduğu gibi, böylesine hararetli ama art niyetsiz bir tartışmanın parçası olmak benim için büyük bir keyifti. Siz ikinizi tam on yıldır görmüyorum. Karanlık, izbe bir sokaktan güneşli ve geniş bir araziye adım atmış gibi hissediyorum kendimi. Takdir edeceksinizdir ki iş ortakları arasındaki sohbetler alengirli olmaya bir hayli yatkındır. Hal ve hareketlerine ihtimam göstererek adımlarını dikkatli atmak ve hatta sırttan bıçaklamalara karşı her daim uyanık olmak zorunda kalır insan. Bitmek bilmeyen kaygı ve gerginlikler gerçekten meşakkatlidir. Ama bendeniz dürüst ve içten konuşmalardan keyif alırım ve

insanın oda arkadaşlarıyla eski günlerdeki gibi açık yüreklilikle sohbet etme şansı bulması bambaşka bir şey doğrusu. Bu ziyaretim vesilesiyle Waverhouse'la karşılaşmış olmanın beklenmedik zevkini de tatmış oldum. Eh," diye bağladı konuşmasını, "ben artık gideyim. Biriyle buluşmam gerekiyor."

Kaygan cümlelerini tamamlamış olan Suzuki, yastığımdan kalkıp doğrulmaya başlamıştı ki, "Ben de seninle geleyim," dedi Waverhouse. "Nihombashi'deki Eğlencede Ölçülülük cemiyetine bekleniyorum. Birlikte gidelim."

"Peki," dedi Suzuki. "Yürüyeceğimiz yolun bir kısmı ortak." Ve böylece oradan kol kola ayrıldılar.

II

Yirmi dört saatlik bir süre içerisinde vuku bulan her olayı kayda döküp sonra da bu kaydı tekrar okumak, kanımca en az bir yirmi dört saat daha tutacaktır. Gerçekçi bir şekilde betimlenmiş edebi eserlerin tam bir hayranı olsam da, itiraf etmeliyim ki, gece-gündüz gerçekleşen olayları edebi bir biçimde kaydetmek bir kedinin kapasitesini oldukça aşan bir güç gösterisi olurdu. Bu nedenle (her ne kadar sahibimin çelişkili söylemleri ve acayip davranışları uzun uzun ve enine boyuna betimlenmeyi hak ediyor olsa da), üzülerek söylüyorum ki, hepsini kaydedip siz okuyucularıma sunmaya ne yeteneğim ne de enerjim yeter. Teessüf ediyorsunuz biliyorum ama elden bir şey gelmez. Bir kedinin bile dinlenmeye ihtiyacı vardır.

Suzuki ve Waverhouse ayrıldıktan sonra, buz gibi bir rüzgârın ansızın esmeye başladığı ve kar tanelerinin sessizce yağdığı bir kış gecesi kadar sessiz olmuştu ortalık. Sahibim kendini çalışma odasına kapatmıştı (her zamanki gibi). Çocuklar altı metre karelik yatak odalarında yan yana uyuyorlardı. Bitişikteki (güneye bakan) odada yatmakta olan Bayan Sneaze, bir yaşındaki kızı Menko'yu emziriyordu. Daha çok bahar vakti rastladığımız türden bulutlu bir gün olmuş, hava erkenden kararmıştı. Evin önünden geçen tahta takunyalar oturma odasından net bir şekilde duyulabiliyordu; yan sokaktaki pansiyonda kalan birinin gelişigüzel bir şekilde çalmakta olduğu Çin flütünün huzur verici sesi, kesik kesik kulaklarıma çalınıyordu.

Dışarıda hava hâlâ bulutlu olmalıydı. Karnımı O-san'ın istiridye kabuğu içine koyduğu balık soslu pirinçle doyurmuştum

ve kesinlikle biraz kestirmeye ihtiyacım olduğunu düşünüyordum.

İşittim ki *haiku* şairleri, "kedi aşkı" ifadesini şiirlerinin ilkbahar mevsimi ile ilgili olduğunu belirtmek için sembol olarak kullanırlarmış. Bunun ne kadar isabetli bir karar olduğunu bizzat kendi deneyimlerimden biliyorum. Baharın ilk zamanlarında öyle geceler olur ki, mart ayının gelmesiyle azan civardaki sevgili kedi dostlarım o gecelerde öyle sesler çıkarırlar ki, uyuyabilene aşk olsun. Sırası gelmişken, kişisel olarak böyle duygusal bir dengesizlik yaşadığım şimdiye kadar hiç olmamıştır.

Her halükârda evrensel bir uyarıcıdır aşk. Olimposlu Zeus'tan toprak solucanlarının ve kımıl kımıl oynaşan kök kurtlarının en alçağına kadar bu dünyadaki her şey, aşk uğruna kendini tüketir durur. Haliyle kedilerin de bu tehlikelerle dolu aşk arayışına kendilerini (hem de güle oynaya) kaptırmalarından daha doğal bir şey yoktur. Gerçekten de, şöyle bir geriye dönüp baktığımda, bir zamanlar Tortoiseshell'in sevgisi uğruna nasıl güçten kuvvetten düştüğümü çok iyi hatırlıyorum. Duydum ki, Opula bile (evet; gözü, üzerine soya fasulyesi unu serpiştirilmiş pirinç keklerinden başka bir şey görmeyen; hık demiş, şu ünlü tekniğin mucidi ihtiyar Goldfield'ın burnundan düşmüş Opula bile) Coldmoon'un aşkıyla yanıp tutuşuyormuş. Öyleyse ben kimim ki, bu tarifsiz ilkbahar akşamlarının büyüsüne kapılıp da arzularının ve yalnızlıklarının acısına katlanamayarak gözü dönen erkek kedileri ve bayan arkadaşlarını küçümseyeceğim?

Bununla beraber (ve bütün teessürüne rağmen), katılmam için davet edilseydim bile çok istekli olmazdım. İçinde bulunduğum durum itibariyle ihtiyacım olan tek şey dinlenmekti. O kadar uykuluydum ki, istesem de yapamazdım. Çocukların yataklarının etrafından uyuşuk uyuşuk dolaştım, ayaklarının bulunduğu uçtaki yasak bölgeye patimi attım ve uygun bir yer bulduktan sonra da rahatça kıvrılıp hafif bir uykuya daldım.

Gözlerimi açıp etrafa baktığımda, yatakta karısının yanına uzanmış yatarken buldum sahibimi. Yatağa giderken yanına Batı dilinde yazılmış küçük bir kitap almak gibi hiç değişmeyen bir

alışkanlığı vardı ama şimdiye kadar peş peşe iki sayfa okuduğunu bile görmemiştim. Bazen yanında getirdiği kitabı yastığının yanına öylece koyar, okumaya hiç yeltenmezdi bile. Tek bir satırını dahi okumayacağı bir kitabı yanına alıyor olması alışılmışın dışında lüzumsuz görünüyor olsa da bu tarz davranışlar sahibim için oldukça sıradandı. Karısı onun bu hallerine gülüyor, bu tuhaf alışkanlığından vazgeçmesi için dil döküyor ancak sahibim bana mısın demiyordu. Akşamları, hiç okumadığı bir kitapla yatağa gitmeye bilhassa özen gösteriyordu. Kimi zaman iştahı kabardıkça kabarıyor, kolunun altına sıkıştırdığı üç ya da dört kitapla yatağın yolunu tutuyordu. Kısa bir süre öncesine kadar, Webster'ın büyük sözlüğünü taşımak onun için gecelik bir rutindi. Sanırım bu davranış bir çeşit psikolojik rahatsızlığa işaret ediyordu. Bazıları (bilhassa savurgan olanlar) Ryūbundō'nun özel demir su ısıtıcılarından birinde kaynamakta olan suyun tatlı şarkısını dinlemeden uyuyamazlar ya hani; sahibim de yastığının yanında bir kitap olmadan uyuyamıyordu belki de. Öyle görünüyordu ki sahibim için kitap okunacak bir şey değil, uykuya dalmayı sağlayan bir araçtı: Tipografik bir uyku hapı, sayfaları olan bir can simidiydi.

Bu gece ne getirdiğine şöyle bir bakayım dedim ve çenesinin üzerinde yarı açık bir şekilde duran ince, kırmızı bir ciltle uyuyakaldığını gördüm. Kitabın üst köşesi neredeyse bıyığına değiyordu. Sol elinin başparmağının sayfalar arasında sıkışmış olmasına bakıldığında, her zamanki performansını takdire şayan bir şekilde geliştirdiği ve en azından bir iki satır okumanın ötesine gittiği söylenebilirdi. Nikel saati, yatağın yanında, her zamanki yerinde yatıyor, bu ılık bahar akşamının donuk yansıması soğuk ve gri yüzeyinde parlıyordu.

Sahibimin karısı, emzirilen bebek az ötesinde yere yuvarlanırken ağzı açık bir şekilde yatmış, horluyordu. Başı yastıktan aşağı kaymıştı. Bana soracak olursanız, insanoğluna şu çirkin ağzı açık uyuma alışkanlığından daha az yakışan bir şey daha yoktur. Bir kedinin böyle yozlaşmış davranışlarda bulunduğunu ömrünüzde göremezsiniz. Ağız ve burnun kendilerine özgü

işlevleri vardır; ilki ses çıkarmak, ikincisi ise solunum faaliyetleri için yaratılmıştır.

Öte yandan, kuzey ülkelerindeki insanlar tembelleşmiştir ve ağızlarını mümkün olduğunca az açarlar. Bu pintiliğin gözle görülür sonuçlarından biri kuzeylilere özgü ketum konuşma tarzıdır ki, kelimeler ağızdan değil de burun deliklerinden telaffuz ediliyormuş gibi gelir insana.

Bu kötüdür lakin burnun tıkandığı ve ağzın solunum işlevini yerine getirmek zorunda kaldığı anlar daha da kötüdür. Sonuç sadece çirkin olmakla kalmaz, aynı zamanda sağlık açısından çeşitli riskler de barındırır (mesela çatı kirişlerinden aşağı fare pisliği düşebilir).

Neyse, gelelim çocuklara; onlar da ebeveynlerinin rezaletlerinin küçük ölçekli birer kopyası olarak, yataklarında yayılmış yatıyorlardı. Tonko (en büyük kız) büyük kız kardeşlerin diğerleri üzerindeki korkunç tahakkümünü göstermek istermişçesine sağ kolunu öyle bir uzatmıştı ki, yumruğu kız kardeşinin kulağına yapışmıştı. Sırtüstü yatan Sanko ise bir bacağını ablasının karnına atarak bir tür karşı atak geliştirmişti. Her ikisi de düzgün bir biçimde uykuya dalmış ama sonra nasıl olduysa doksan derece dönmeyi başarmışlardı. Ama bu mışıl mışıl uyudukları gerçeğini değiştirmiyordu.

Baharın bu karanlık saatinde gece lambasının zayıf ışığı tuhaf bir şekilde titreşiyordu. Evimizin mütevazı fakat ne yazık ki incelikten yoksun iç ortamına öylesine tatlı ve latif bir parlaklık yayıyordu ki, hepimizi bu gecenin güzelliğine davet ediyordu adeta. Saatin kaç olduğunu merak ederek etrafa bakındım. Yalnızca duvar saatinin tik-takları, Bayan Sneaze'in horlamaları ve (aradaki mesafeye rağmen) hizmetçinin insafsızca çiğnediği dişlerinin gıcırtısı odanın içerisinde hüküm sürmekte olan ölüm sessizliğini bozuyordu. Ne zaman O-san olacak şu kadına dişlerini nasıl öğüttüğünden söz edecek olsalar, yemin ederek böyle bir şey olmadığını söylüyordu. Doğduğu günden bu yana (ki, yeni doğan bebeklerin dişleri yoktur) dişlerini hiç öğütmemiş olduğuna dair inatla ve bıkıp usanmadan yeminler ediyordu.

Ne özür diliyor ne de bu alışkanlıktan kurtulmak için herhangi bir çaba gösteriyordu; böyle bir şey yaptığını hiç hatırlamadığını söylemeyi ısrarla sürdürüyordu. Uykusunda yapıyor olduğu için hatırlamadığı muhtemelen doğruydu. Ne var ki hatırlansın ya da hatırlanmasın, gerçekler maalesef gerçekliklerinden pek bir şey kaybetmiyordu. Bu dünyada kötülük yaptıkları halde kendi azizliklerinden mutlak bir biçimde emin olan insanlar vardır. Kendilerini suçsuz günahsız olduklarına gerçekten inandırmışlardır. Diyebilirim ki, kendini kandırmanın böylesi bir çeşit alçakgönüllülüktür ancak kendini kandırma ne kadar içten olursa olsun, hakikat başka insanlar açısından sakıncalıysa bir kenara bırakılmalıdır. Ben öylece yatmış, bizim öğütücü hizmetçiyle şu kötülük yapıp adil olduklarını sanan soylu zevat arasında gerçek bir fark olmadığını düşünürken, gece sakin sakin akıp gidiyordu.

Derken, mutfak kapısının tahta mandalından bir tıkırtı duydum. Tuhaf, diye düşündüm. İnsanların gecenin bu vaktinde ziyarete geldikleri pek görülmüş bir şey değildi. Şu lanet olası farelerden biri olmalıydı herhalde. *Öyleyse bırak ne yaparlarsa yapsınlar*, dedim kendi kendime. Daha önce de söylediğim gibi, uzun zaman önce hiç fare yakalamamaya karar vermiştim. Sonra bir-iki tıkırtı daha duydum. Fare sesine benzemiyordu bu. Fareyse bile son derece ihtiyatlı bir fare olmalıydı. Zira sahibimin evindeki fareler, tıpkı okulundaki öğrenciler gibi, gece gündüz demeden tüm enerjilerini gürültü patırtı yapmaya harcıyorlardı ve öyle görünüyordu ki, dünyaya yegâne geliş amaçlarının bu zavallı adamın birbirinden salak rüyalarını bölmek olduğunu düşünüyorlardı. Bizim farelerimiz böyle mütevazı sesler çıkarmazlardı. Hayır, bu bir fare değildi. Ziyadesiyle çekingendi.

Farenin biri geçen gece küstahça sahibimin yatak odasına gelmiş, zaten bodur olan burnunun ucundan küçük bir parça koparmış ve sonra da zafer dolu ciyaklamalarla odadan ayrılmıştı. Bu bir fare olamazdı. Duyduğum bir sonraki ses, kaldırılan tahta mandalın gıcırtısıydı ve bu da şüphelerimi doğruluyordu; sonra sinekliğin mümkün olduğunca sessiz bir biçimde yanlardan gev-

şetildiğini işittim. Bunun bir fare olmadığı kesindi artık. O halde ancak insan olabilirdi. Waverhouse ve Suzuki bile bu geç saatte mandalı kaldırıp habersizce içeri girmeye çekinirlerdi; sinekliği yerinden sökecek kadar ileri de gidemezlerdi. Acaba, haklarında pek çok şey duyduğum hırsız beylerden biri olabilir miydi bu? Öyleyse neye benzediğini görmeyi çok istiyordum.

Duyabildiğim kadarıyla, çamurlu ayaklar mutfak zemininde iki adım atmıştı. Üçüncü adımsa kaldırılabilir döşeme tahtalarından birinin üzerine denk gelmiş olmalıydı çünkü gecenin sessizliğinde yankılanacak kadar gürültülü bir ses duyulmuştu. Sanki biri eline bir bot fırçası almış da sırtımdaki tüyleri ters yönde tarıyormuş gibi hissediyordum. Bir süre boyunca başka ses duyulmadı, en sessizinden bir ayak sesi bile. Bu huzur dolu anın cömert havasını açık ağzından içeri çekip dışarı veren Bayan Sneaze hafif hafif horlamaya devam ediyordu. Sahibim, başparmağının kıpkırmızı bir kitabın içerisine sıkıştığı bir rüya görüyordu muhtemelen. Kısa bir süre sonra, mutfakta çakılan bir kibritin sesi geldi. Herhalde hırsız bey bile karanlıkta göremiyordu. Onun için son derece rahatsız edici bir durum olmalıydı bu.

O noktada iyice eğildim ve davetsiz misafirin bir sonraki hareketinin ne olacağını çıkarmaya çalıştım. Oturma odasını geçerek mutfaktan buraya doğru mu gelecekti yoksa holden sola dönerek sahibimin çalışma odasına mı gidecekti? Bir sürgülü kapının sesini duydum; sonra da verandadan ayak sesleri geldi. Çalışma odasına doğru yönelmişti. Onu bir ölüm sessizliği izledi.

Sonra (hâlâ vakit varken) sahibimi ve karısını uyandırmak geldi aklıma. Ama nasıl? İşe yaramaz düşünceler kafatasımın içisinde su çarkları gibi döndü durdu ama aralarında hiç zekice bir düşünce yoktu. Derken, birdenbire zihnimde bir düşünce canlandı; yatak örtülerini çekersem belki de onları uyandırabilirdim. Ayaklarının olduğu tarafa yoğunlaşarak iki üç kez denedim ama çabalarım hiçbir işe yaramadı. Sonra ıslak ve soğuk burnumu sahibimin yanağına sürtersem daha iyi olabilir diye düşündüm. Burnumu yüzüne dayadım lakin girdiğim zahmetin

tek getirisi suratımın ortasına yediğim şamar oldu. Uyanmaya bile tenezzül etmeden, yattığı yerde kolunu kaldırarak pat diye vurmuştu burnuma sahibim. Burun kedilerde bile son derece hassas bir bölgedir ve bu yüzden canım çok yanmıştı. Yine de vazgeçmedim. Aklıma başka bir şey gelmediği için onlara doğru miyavladım.

Gerçekten denedim. En azından iki kere ama nasıl olduysa boğazım işlevini yerine getirmekte başarısız olmuş ve hiç sesim çıkmamıştı. Sonunda ve muazzam bir öz disiplin sayesinde tek bir miyav sesi çıkarmayı başardım ancak bir anda tekrar sessizliğe gömüldüm. Çünkü her ne kadar sahibim oracıkta kütük gibi yatmaya devam ediyor olsa da mütecavizin bir kez daha hareket geçtiğini duymuştum.

Veranda üzerinden yaklaşırken çıkardığı insafsız gıcırtılar geliyordu kulağıma. Buraya kadarmış diye düşündüm. Daha fazla yapabileceğim bir şey yok. Sürgülü kapıyla hasır sandık arasına girerek duruma şimdilik en uygun bir pozisyonu aldım; saklandığım yerden suçluyu iş üstündeyken gözetleyebilecektim.

Ayak sesleri veranda boyunca ilerlemeye devam etti ve sahibimin yatak odasına açılan kâğıt kapının önüne geldiğinde aniden kesildi. Ortalık bir kez daha sessizliğe bürünmüştü. Nefes almaya bile cesaret edemiyordum. Çömelmiş vaziyette hırsızın bir sonraki hareketini beklerken bütün sinirlerim sonuna kadar gerilmişti. Sonra farkına vardım ki, fare avlayacak olsaydım da tam olarak o an hissettiğim duyguları hissedecektim. Ruhum gözlerimden fırlayıp saldırmak üzereydi sanki. Uzun zaman önce asla bir fare avcısı olmayacağıma dair kesin kararımı vermiş olsam da bu hırsıza minnettardım; onun sayesinde av heyecanının nasıl bir şey olduğu konusunda hayatımda ilk defa aydınlanmıştım.

Derken, kâğıt kapının üçüncü çerçevesinin tam ortasındaki minik bölge renk değiştirmeye, üzerine bir yağmur damlası vurmuş gibi kararmaya başladı. O nemli bölgeye bakarken karartısının arkasındaki soluk kırmızı cismi görebiliyordum. Aniden

kâğıt delindi ve içinden ıslak, kırmızı bir dil çıktı. Bir anlığına orada duracakmış gibi oldu ama sonra tekrar karanlığa karıştı. Ardından tehlikeli bir şekilde parlak bir şey belirdi dil tarafından açılan delikte. Bir hırsızın gözüydü bu. Ne tuhaftır ki, bu parlayan göz sanki odadaki diğer tüm nesneleri görmezden geliyordu ve bakışlarını hasır sandığın arkasında saklandığım yere çevirmişti. O korkunç bakışlar bir dakika kadar devam etmişti belki ama böylesine kötülükle dolu, böylesine yoğun bir bakışa hayatım boyunca hiç maruz kalmamıştım. Bu şekilde izlenmek insanın ömründen ömür alıyordu. Gözün yakıcılığı dayanılmaz bir hal almıştı. Kararımı vermiştim; tam sandığın arkasından dışarı atlamıştım ki, kâğıt kapı yana doğru usulca açıldı ve büyüleyici görüntüm sonunda hırsızın gözleri önüne serildi.

Her ne kadar hikâye anlatma sanatının yerleşik kuralları mucibince, an itibariyle bu nadide ve beklenmedik ziyaretçinin bir betimlemesini yapmak şart olsa da, bu konuya zaman içerisinde netlik kazandırmak kaydıyla başka bir konuya geçmek için okuyucunun hoşgörüsüne sığınmak zorundayım. Her şeye kadir olmanın ve her şeyi bilmenin, hem insani hem de tanrısal olanın doğasına ilişkin mütevazı görüşlerimi paylaşacağım sizinle. Tüm değerli okuyucularımı da görüşlerimle ilgili olarak kendi düşüncelerini paylaşmaya davet ediyorum.

Tanrı'ya, çok eski zamanlardan beri her şeyi bilen ve her şeye gücü yeten bir varlık olarak ibadet edilmiştir. Bilhassa Hıristiyan Tanrısı, bu niteliklere sahip olduğu iddiasıyla onurlandırılmıştır (en azından yirminci yüzyıla kadar). Öte yandan, sözü edilen bu her şeye kadir olma ve her şeyi bilme durumu, belki de sokaktaki sıradan adamın anladığının tam tersidir: Belki de acizlik ve bilgisizliktir.

Sanmıyorum ki dünya ilk yaratıldığından beri, bu sıra dışı paradoksu tanımlamada birileri benden önce davranmış olsun. Sonuç olarak, bu kendini keşfetme durumuna, sıradan bir kedi olmadığım gerçeğinin ortaya çıkmasına dair belli bir gurur duymam kaçınılmaz. Dolayısıyla bu paradoksun analizini aşağıda sunmamın nedeni, kedileri küçümsemenin akılsızlık olduğunu

mankafalı insanların akıllarına sokmaktır (bir adım olsaydı, eşsiz bulucusunun, yani bendenizin adıyla anılacaktı bu analiz). Tanrı'nın evrendeki her şeyi yaratmış olduğu söylenmektedir ki buradan yola çıkarsak insanları da Tanrı'nın yaratmış olduğu sonucuna varırız. Aslında bu önermenin, insanların İncil adını verdikleri kalın kitapta temel bir hakikat olarak özellikle dile getirildiği söylenir. Şimdi, insanoğlu binlerce yıl boyunca insani gerçeklere ilişkin insan gözlemlerinin toplanmasıyla meşgul olmuştur. Bu devasa bilgi birikimi bir gerçeği ortaya çıkarmıştır ki bu gerçek, insanların yalnızca kendilerini merak etmesine ve kendilerine hayranlık duymasına neden olmakla kalmamış, onları Tanrı'nın her şeyi bildiğine ve her şeye kadir olduğuna yürekten inanmaya itmiştir. Söz konusu bu gerçek, (her ne kadar insanlar şimdi dünya üzerinde cirit atıyor olsalar da) iki ayrı insanın aynı yüzlere sahip olmadığı gerçeğidir. Elbette ki insan yüzünün bileşenleri değişmezdir: iki göz, iki kulak, bir burun ve bir de ağız. Ek olarak, bu bileşenlerin ölçüleri de üç aşağı beş yukarı aynıdır. Yine de, milyonlarca insanın yüzü aynı temel materyalden meydana geliyor olmasına rağmen, nihai sonuçlar birbirinden tamamen farklıdır. İnsanların bu duruma tepki olarak her birinin kendine has görüntüye sahip olmasının ne kadar mucizevi olduğunu düşünüp keyif almakla kalmamıştır; bu kadar basit ve tekdüze materyaller kullanarak böylesine bir çeşitliliğe vücut veren Yaratıcı'nın olağanüstü becerisine de hayranlık duymuşlardır. Kuşkusuz, sadece imgelemdeki sınırsız özgünlük gücü akla hayale sığmaz bir çeşitlilik meydana getirebilir. En büyük ressamlar bile, çeşitlilik peşinde ne kadar koşturursunlar, on iki-on üç şaheserden daha fazlasını üretemezler. Bu durumda, Tanrı'nın insanoğlunun yaratımı konusundaki akıllara zarar ve tek başına elde ettiği başarının hayretle karşılanması doğaldır. Böylesine değişken bir yaratıcılık insanların kendi yaratıcılıklarıyla karşılaştırılamaz bile; bu yüzdendir ki, süreci tanrısallığın ve bilhassa da Tanrı'nın her şeye kadir olmasının bir tezahürü olarak görmeleri kaçınılmazdır. Tüm bu nedenlerden ötürü insanoğlu Tanrı'ya karşı sonsuz bir huşuyla dolmuştur ve

kuşkusuz (insani bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde) bu şekilde olmaları da tamamen anlaşılabilir bir durumdur.

Öte yandan, kedilerin bakış açısıyla değerlendirildiğinde aynı gerçekler bizi tam tersi bir sonuca götürür; şöyle ki, Tanrı, tümüyle aciz olmasa da sınırlı yeteneğe sahiptir ve hatta yeteneksizdir. Sersem insanlardan daha büyük bir yaratıcılık yeteneği kesinlikle yoktur. Tanrı, amacı gereği insan sayısı kadar yüz yaratmış olmalıdır. Ama aslında rötuş yapma becerisinden yoksun olduğu ihtimali de kesinlikle göz ardı edilemez. Demem o ki, belki de en başta insanlığın her bir ferdini tek tek aynı yüze sahip olacak şekilde yaratmayı planlamıştı, ama sonra bunun imkânsız olduğunu gördü; sonuç olarak da bir sürü baştan savma yapılmış görüntüye vücut verdi ve en sonunda insan fizyonomisinin günümüzdeki başıbozuk durumu ortaya çıktı. Dolayısıyla, insan yüzünün çok biçimliliği Tanrı'nın başarısının bir ifadesi olarak görülebileceği gibi başarısızlığına kanıt olarak da gösterilebilir. Başlangıçtaki yaratma maksadını bilmeden söyleyebileceğimiz tek şey, Tanrı'nın her şeye kadir olması ihtimalinin, yeteneksiz olması ihtimalinden daha güçlü olmadığıdır.

İnsanın gözlerini düşünün. Düz bir yüzeye birer çift olarak gömülmüşlerdir ve bu nedenle sahipleri sağlarını ve sollarını aynı anda göremezler. Üzücü ancak herhangi bir objenin yalnızca bir tarafı tek seferde görüş alanlarına girebilir. Çevresini bütün olarak görme becerisinden yoksun, kendi toplumsal yaşamındaki günlük hadiseleri bile doğru düzgün göremeyen insanın, kendi sınırlı görüş alanının tek yönlü durumlarına ilişkin bu denli heyecan duyması ve bilhassa da kendini Tanrı'nın ihtişamına kaptırması şaşırtıcı olmasa gerek. Şeyleri bütün olarak görme becerisine sahip olan her canlı kabul etmek zorundadır ki, sonsuz varyasyon yaratmak zordur belki ama mutlak benzerlik yaratmak da bir o kadar zordur. Raphael'den Madonna'nın tıpatıp aynı iki portresini yapması istenmiş olsaydı, aynı nesneye ait ve her bir detayın birbirinden farklı olduğu iki resim için sıkıştırılmaktan daha az rahatsız edici bulmayacaktı bu durumu. Aslına bakılacak olursa, tıpatıp aynı portrelerin yapılmasının

daha zor olması bile mümkündür. Kōbō Daishi sadece Büyük Öğretmen değil, aynı zamanda bir kaligrafi ustasıydı. Ancak bir sabah, kendi isminin iki karakterini, aynen bir önceki gün yazdığı tarzda yazması istenseydi, bu işi yapmanın harfleri farklı yazmaktan daha zor olduğunu görecekti. Dil öğrenmenin doğasını da düşünün. İnsanlar kendi dillerini sırf taklitle öğrenirler. Herhangi bir inisiyatif ya da yaratıcılık göstermeksizin, annelerinin, bakıcılarının veya başka kimleri dinliyorlarsa onların günlük konuşmaları sırasında çıkardıkları sesleri tekrar ederler. Yeteneklerinin elverdiği ölçüde taklit ederler bu sesleri. Yine de, bu şekilde taklitle öğrenilen diller, on veya yirmi yıl içinde telaffuz konusunda belirgin değişiklikler gösterir. Bu, insanın kusursuz taklit yeteneğinden yoksun olduğunu ziyadesiyle kanıtlar. Mutlak taklit yeteneği elde edilmesi son derece zor bir şeydir.

Şayet Tanrı, birbirinden ayırt edilemeyecek kadar benzer insanlar yaratabildiğini göstermiş olsaydı, etkileyici olurdu. Tombul suratlı bir kadına ait aynı kalıptan çıkma maskeleri takmışlar gibi, her biri tıpatıp aynı yüze sahip olsalardı, bu durumda Tanrı'nın her şeye kadir olduğu gerçekten de ispat edilmiş olurdu. Ancak mevcut durum, Tanrı'nın yeryüzünde her çeşit farklı yüze izin vermiş olması durumu, yaratıcı gücünün sınırlı kapasitesinin bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

Bu arada, itiraf etmeliyim ki, konudan neden saptığımı an itibariyle unutmuş bulunmaktayım. Ancak, benzer bir unutkanlık insanlar arasında da yaygın olduğundan, bir kedi tarafından işlenen bu kusurun mazur görüleceğine inanıyorum. Gerçek şu ki, kâğıt kapının yana doğru açıldığı ve sonunda hırsızı gördüğüm an, az önce dile getirdiğim düşünceleri aklıma getirdi.

"Neden öyle oldu?" diye sorabilirsiniz. Bir hırsızın aniden eşikte belirmesi, ne diye üzerinde inceden inceye düşünülmüş, çürütülmesi mümkün olmayan Tanrı'nın her şeye kadir olduğu fikrinin eleştirisini akla getirsin? Neden olduğunu unuttuğumu söyledim ya! Ama düşüncelerimi toplayabilmem için biraz izin verirseniz nedenini bulabileceğimden eminim.

Ah, buldum bile.

Hırsızın soğukkanlı yüzüne bakarken, bir tuhaflık çarpmıştı gözüme. O kadar ki, yüzü yaratan Tanrı'nın acizliğine ilişkin epeydir sahip olduğum teoriler o anda yerle bir olmuştu. Herhalde bu tuhaflığın ne olduğunu merak ediyorsunuzdur. Şuydu; hırsızın yüzü, sevgili Avalon Coldmoon'un yakışıklı yüzünün tıpatıp aynısıydı. Hırsızlar cemiyeti içerisinde kimseleri tanıdığım yoktu elbette. Gelgelelim, çirkin davranışlarından yola çıkarak, bir hırsızın yüzünün neye benzeyebileceğine ilişkin kafamda bazı düşünceler oluşturmuştum, fakat karşımdaki bu hırsızın yüzü kafamdaki imajlarla hiç mi hiç örtüşmüyordu. Bir hırsızın burun delikleri, sola ve sağa doğru alabildiğine yayılmış olmalıdır diye düşünmüştüm hep; gözleri metal paralar kadar büyük ve yuvarlak, saçları kısacık kesilmiş olmalıdır. Ancak muhayyel olanla gerçek olan arasında büyük bir fark vardır ve bu yüzden hayal gücünü serbest bırakırken her daim dikkatli olmalıdır insan. Bu hırsız uzun boylu ve ince yapılıydı; büyüleyici derecede koyu bir cildi ve düz, muntazam kaşları vardı. Tüm bu özellikler onu havalı bir hırsız yapıyordu. Yine, Coldmoon gibi yirmi altı-yirmi yedi yaşlarında görünüyordu. Gerçekten de bu şaşırtıcı benzerliğe vücut verebilecek kadar marifetli bir Tanrı'nın aciz olduğunun düşünülmesi olacak iş değildi. Doğrusunu söylemek gerekirse, benzerlik o kadar fazlaydı ki, gecenin bu saatinde verdiğim ilk tepki Coldmoon'un kafayı yiyip yemediğini merak etmek olmuştu.

Ancak yeni filizlenmiş bir bıyığa dair herhangi bir emare göremediğimi fark ettiğimde anladım mütecavizin Coldmoon olamayacağını.

Coldmoon hem maskülen hem de yakışıklıydı. Tanrı onu öylesine özene bezene yaratmıştı ki, şu yürüyen kredi kartı Bayan Opula Godlfield'ı böyle kolaylıkla serseme çevirmesi son derece doğaldı. Yine de, görünüşüne bakarak bir yargıya varacak olursak, hırsızın kadınları etkileme gücü de Coldmoon'un gücünden daha az olamazdı. Goldfield kızı Coldmoon'un gözlerini ve ağzını görünce adama abayı yaktıysa, bu hırsızınkileri gördüğünde de benzer bir heyecan duyması beklenebilirdi. Nezaket

meselesi olması bir kenara, adama âşık olmaması mantığa da aykırı olurdu. Yaradılış itibariyle son derece kıvrak zekâlı ve akıllı bir kız olarak meseleyi anında kavrar ve bunu takiben, Coldmoon'un yerini hırsızın alması teklif edilecek olsa, tüm bedeni ve ruhuyla ona tapar, ölüm onları ayırıncaya dek adamla birlikte mutlu mesut yaşardı. Coldmoon, Waverhouse'un hilelerine yenik düşse ve bu nadide ve mükemmel birliktelik bozulsa bile, hırsız sağ ve salim olduğu sürece endişe etmek için hiçbir sebep yoktu. Gelecekte meydana gelebilecek olası olaylar silsilesini bu şekilde öngörmeye çalışırken, Bayan Goldfield adına müsterih hissettim kendimi. Bu soylu hırsızın müstakbel bir koca adayı olarak bir köşede duruyor olmasının kızın hayattaki mutluluğu açısından önemli olduğunu düşünüyorum.

Neyse, nerede kalmıştık? Hah, hırsızı anlatıyordum. Hırsız kolunun altında bir şey taşıyordu. Dikkatle bakınca, bunun sahibimin daha önce odasına fırlattığı ahı gitmiş vahı kalmış battaniye olduğunu fark ettim. Pamuktan kısa bir gömlek giymiş, belinin etrafına mavi-gri ipekten bir kuşak sarmıştı adam. Solgun bacaklarının dizlerinden aşağısı çıplaktı. Bir ayağını verandadan uzattı ve yavaşça yatak odası döşemesinin üzerine koydu. Derken, kestirmekte olan sahibim (ki, parmağının kırmızı kitap tarafından hunharca ısırıldığı rüyayı görmeye devam ettiği muhakkaktı) uykusunun arasında döndü ve gürültüyle pozisyonunu değiştirirken, bir anda "Coldmoon bu!" diye bağırdı. Battaniyeyi düşüren hırsız, sanki bir akrebin üstüne basmışçasına geri adım attı.

Sürgülü kapının ince kâğıdının arkasında, bacakları zangır zangır titremekte olan silueti görebiliyordum. Sahibim uykusunda bir şeyler homurdandı, anlamsız bir şeyler geveledi ve kırmızı kitabı yana doğru devirdi. Sonra iskorbüt hastalığına yakalanmış gibi esmer tenli kolunu gürültülü bir biçimde kaşımaya başladı ama sesi hemen kesildi. Bir an sonra kafası yastıktan düşmüş bir şekilde ölü gibi yatıyordu. Coldmoon diye bağırmış olmasının gerçeklikle bir alakası yoktu anlaşılan; bir çeşit rüya görüyor olmalıydı. Buna rağmen, hırsız uzunca bir süre veran-

dada kalıp sessizliğini korudu ve olası hareketliliklere karşı odayı kolaçan etti. Sonunda sahibimin ve karısının derin bir uykuda oldukları fikrine vardı ve adımını yeniden dikkatle içeri attı. Bu defa Coldmoon diye bağıran kimse olmamıştı. Derken ikinci adım göründü.

Gece lambasının altı metrekarelik yatak odasının tamamını aydınlatan alevin üzerine hırsızın gölgesi düştü. Hasır sandığın üzerine mutlak bir karanlık çökmüş, arkasındaki duvarın yarısına kadar ulaşmıştı. Kafamı çevirdim ve mütecavizin gölgesine baktım. Başı, tavan yüksekliğinin üçte iki uzunluğuna denk geliyordu. Adamın yakışıklı olduğu kesindi kesin olmasına fakat kafasının deforme olmuş bir patatesi andıran biçimsiz gölgesi de bir o kadar gülünçtü. Bayan Sneaze'in yüzüne bakarak bir süre olduğu yerde durdu ve sonra (aniden ve Tanrı bilir hangi sebeple) sırıttı. Hayretler içerisindeydim; böyle amaçsızca sırıtırken bile Coldmoon'a ikizi kadar benziyordu. Bayan Sneaze'in yastığının hemen yanında, muhtemelen kırk santimetre uzunluğunda ve on santimetre genişliğinde dikdörtgen bir kutu duruyordu. Kapağı sıkıca çivilenmişti ve kutunun bu şekilde yerleştirilmiş olması içindekilerin çok kıymetli olması gerektiğini düşündürüyordu. Aslında tatlı patates kutusuydu bu. Ailesinin Karatsu'da bulunan kır evindeki tatilinden dönen Bay Tatara Sampei daha geçen gün hediye etmişti Bayan Sneaze'e. Kabul etmeliyiz ki, yatağın başucuna konulan tatlı patateslerle yatmak oldukça sıra dışı bir durum ancak Bayan Sneaze görgü kurallarını kafaya takan bir kadın değildi. Çekmecelerinde kaliteli şeker saklıyordu. Tatlı patates değil, turşu bile olsa bu aldırmazlığına zeval gelmezdi. Gelgelelim, Tanrı'nın sözüm ona her şeyi biliyor olmasından payına düşeni pek alamamış olan hırsızın, kadının doğasına ilişkin böylesi bir bilgiye sahip olması beklenemezdi ve dolayısıyla uyuyan bir kadının elinin altında dikkatle muhafaza edilen bir kutunun içinde çalmaya değer bir şeyler bulacağı düşüncesine balıklama dalması anlaşılabilir bir şeydi. Kutuyu kaldırarak şöyle bir yokladı. Ağırlığı beklentilerini karşılamış olacak, memnuniyetle kafasını salladı. Ne yalan söyleyeyim, bu

hırsız beyefendinin, bu son derece çekici soyguncunun uzmanlık becerilerini sebzeler üzerinde harcamak üzere olduğu gerçeği bana bir hayli komik gelmişti. Tabii, orada olduğumun duyulması tehlike yaratacağından, patlamak için hazır bekleyen kahkahalarımı geri yuttum.

Hırsız battaniyeyi patates kutusuna özenle sardı ve odanın içerisinde bohçayı bağlamak için kullanabileceği bir şeyler aradı. Derken, sahibimin yatağa girmek için soyunurken yere fırlattığı kuşağa gözü takıldı. Patates bohçasını kuşakla bir güzel bağlayıp düğümledi ve kutuyu yavaşça kaldırıp sırtına aldı (şu anki halinin kadınlara çekici geleceğinden şüpheliyim). Sonra çocukların kolsuz ceketlerinden ikisini sahibimin örgü iç çamaşırının içine soktu. Bacak kısımlarının her biri kurbağa yutmuş yılan gibi görünüyordu. Şişkinliğin verdiği çirkinlikleri hamile bir yılanın şekliyle kıyaslandığında ancak biraz daha iyi olabilirdi. Ortaya çıkan görüntü tuhaf ve son derece çirkindi (inanmıyorsanız kendiniz deneyin). Sonra içliğin bacaklarını boynuna doladı ve etrafı biraz daha kolaçan etmek üzere ellerini serbest bıraktı.

Çalacağı bir sonraki şeyin ne olduğunu merak ederek onu yakından izledim. Sahibimin ipek kimonosunu yere serip üzerine düzenli ve seri bir şekilde Bayan Sneaze'in kuşağını, sahibimin *haori*'sini ve odada bulduğu çeşitli ıvır zıvırla birlikte geriye kalan iç çamaşırını koydu. Hırsızlığının katışıksız profesyonelliği, paketleme ve parselleme işinin teknik incelikleri beni derinden etkilemişti. Evvela Bayan Sneaze'in kuşağını bel tutturacına düğümleyerek uzun bir ipek kordon oluşturdu. Bu kordonla çalıntı malları bohça yaptı ve bohçayı tek eliyle kaldırdı. Etrafa son bir kez baktığında sahibimin kafasının yanında duran ucuz sigara paketini fark etti. Paketi elbisesinin koluna tıkıştırdı ama sonra bir daha düşünüp geri çıkardı. İçinden bir tane sigara çekti ve sigarayı gece lambasının alevinde yakabilmek için eğildi. İyi iş çıkardığından emin bir adamın rahatlığıyla sigaradan derin bir nefes aldı. Dışarı üflediği duman, gece lambasının şişesinin şeffaf camının etrafında zayıflayıp hiçliğe karışmadan evvel hırsızın adımlarının sesi duyulmaz oldu. Karı-koca mışıl mışıl

uyumaya devam ettiler. İnsanoğlu sandığının aksine dikkatsiz ve tedbirsiz bir türdür. Neyse, bir gece için bu kadar heyecan beni ziyadesiyle yordu. Anlatmaya devam edeceksem önce biraz kestirmem gerekecek...

Geç saatlere kadar derin bir uyku çektim. O kadar ki, nihayet uyandığımda baharın masmavi gökyüzünde Güneş bütün görkemiyle parlıyordu. Sahibim ve karısı mutfak girişinde bir polis memuruyla konuşuyordu.

"Anlıyorum. Buradan mı girdi? Sonra yatak odasına doğru ilerledi diyorsunuz. Uyuyordunuz ve hiçbir şey fark etmediniz, öyle mi?"

"Doğru." Sahibim bir parça utanmışa benziyordu.

"Peki, bu soygun kaç sularında gerçekleşti?" O bilindik aptalca soruyu sormuştu polis memuru. Suçun işlendiği saati belirtebilecek durumda olsalardı, muhtemelen suç hiç işlenmemiş olurdu. Bu hususu fark etmişe benzemeyen sahibim ve karısı soruyu ciddiye almışlardı.

"Kaçtaydı acaba."

"Şimdi, bir düşüneyim," dedi Bayan Sneaze. Görünüşe bakılırsa, kendisi uyurken gerçekleşen olayların zamanı düşünerek tayin edebileceği inancındaydı. "Yattığında," diye sordu kocasına, "saat kaçtı?"

"Senden hemen sonra yattım."

"Doğru," diye kabul etti kadın, "senden önce yatmıştım."

"Acaba uyandığımda saat kaçtı."

"Sanırım yedi buçuktu."

"Öyleyse hırsız saat kaçta içeri girmiş olabilir?"

"Gecenin kör karanlığında girmiş olsa gerek."

"Herhalde gecenin kör karanlığında girmiş olacak. Tam olarak saat kaçta onu soruyorum."

"Şey, bunu tam olarak söyleyemem. İyice bir düşünmem lazım." İnat etmişti bir kere, düşünecekti.

Polis memuru o aptalca soruyu sırf âdet yerini bulsun diye sormuştu ve aslında hırsızın eve tam olarak saat kaçta girdiği umurunda bile değildi. Tüm istediği sahibimin ve karısının bir

çeşit cevap vermesiydi; doğru olsun ya da olmasın, verecekleri herhangi bir cevap iş görürdü. Ama kurbanlar öyle anlamsız ve sürüncemeli bir diyalog içerisine girmişlerdi ki, polis memuru kızgınlık emareleri göstermeye başlamıştı. Sonunda onları susturdu.

"Pekâlâ. Öyleyse soygunun saati bilinmiyor. Doğru mu?"

"Öyle diyebiliriz sanırım," diye cevap verdi sahibim, her zamanki gibi öğretmenlere özgü üslubuyla.

Polis memuru pek keyif alıyormuş gibi durmuyordu. Kendi rutin prosedürünü izleyerek duygusuzca devam etti.

"Bu durumda yazılı bir şikâyet dilekçesi göndermelisiniz. Meiji Dönemi'nin otuz yedinci yılının şu ve şu tarihlerinde evinizin kapılarını kilitleyip yatağa gittiniz ve sonra bir hırsız, kapının tahta mandalını kaldırarak şu şu odalara girdi ve o odalarda şu şu eşyaları çaldı. Unutmayın, bu dilekçe yalnızca kaybolan eşyalarınızı listelemek için değil. Sonradan suçlama amaçlı kullanabileceğiniz resmî bir şikâyet niteliği de taşıyor. Dilekçede kimsenin ismini geçirmemeniz önerilir."

"Çalınan her bir eşyayı belirtmemiz gerekir mi?"

"Evet. Hepsini ayrıntılarıyla birlikte listeleyin. Ceketler, mesela, kaç tanesinin kaybolmuş olduğunu ve her birinin ayrı ayrı değerlerini yazın. Hayır," diye devam etti, sahibimin bir sonraki önerisine karşılık olarak, "içeri girersem çok yardımcı olabileceğimi sanmıyorum. Olan olmuş zaten." Sonra oradan ayrıldı.

Yazı fırçası ve mürekkep hokkasıyla odanın tam ortasında dikilen sahibim, karısından gelip yanına oturmasını istedi. Sonra, neredeyse kavgacı bir üslupla, "Şimdi bir şikâyet dilekçesi yazacağım," diye bildirdi. "Nelerin çalınmış olduğunu tek tek söyle bana. Ve biraz gayretli ol lütfen."

"Küstah! Kim oluyorsun da bana gayretli görünmemi söylüyorsun? Böyle emir verir gibi konuşacaksan benden hiçbir şey öğrenemezsin." Tamamlanmamış bir makyaj ve beş karış suratla pat diye adamın yanına bıraktı kendini.

"Şu haline bir bak! Kenar mahalledeki hanlardan birinde rahatlıkla fahişelik yapabilirsin. Neden kuşağını giymedin?"

"Halimi beğenmiyorsan adam gibi kıyafetler al bana. Fahişe demek, ha! Giysilerimin yarısı çalınmışken nasıl doğru düzgün giyinebilirim?"

"Kuşağını da mı çalmış? Ne aşağılık bir adammış bu! Tamam öyleyse, bununla başlayacağız. Ne tür bir kuşaktı?"

"Ne demek istiyorsun? Ne demek ne türdü? Kaç tane kuşağım var sanıyorsun? Astarlı siyah saten kuşak."

"Astarlı bir siyah saten kuşak... Kaç para eder dersin?"

"Altı yen falan eder herhalde."

"Altı yen mi! Bu çok pahalı. Paramızı bu tür değersiz şeylere harcayamayacağımızı biliyorsun. Yenisini alırken en fazla bir yen elli sen harca."

"Peki, bu fiyata nerede doğru düzgün bir kuşak bulmayı düşünüyorsun? Her zaman derim, sen tam bir vicdansızsın. Kendin makul derecede iyi göründüğün sürece karının ne kadar pejmürde giyindiği umurunda bile değil."

"Tamamdır. Bunu geçtik. Şimdi, sırada ne var?"

"Has ipekten dokunmuş bir elbise. Kōno Teyze'den yadigâr kalmıştı bana. Bugünlerde bu kalitede elbise bulmak imkânsız."

"Tekstil ürünlerinin kalitesizleşmesi konusunda konuşma yap demedim. Fiyatı ne kadar, onu söyle."

"On beş yenden az değildir."

"Ederi on beş yenden fazla olan bir elbiseyle mi dolaşıyordun yani? Tam bir müsriflik bu. Gücümüzün çok ötesinde bir yaşam standardı."

"Ne fark eder canım? Parası senin cebinden çıkmadı ya."

"Bir sonraki eşya nedir?"

"Bir çift siyah ayak eldiveni."

"Senin mi?"

"Saçmalama. Kadınların siyah olanlarından giydiği nerede duyulmuş? Sana ait tabii ki. Fiyatı da yirmi yedi sen."

"Başka?"

"Bir kutu tatlı patates."

"Patatesleri de mi yürütmüş? Onları nasıl yiyecek acaba? Haşlayarak mı dersin? Yoksa çorba mı yapar?"

"Nereden bileyim yahu? Git de kendisine sor."

"Fiyatı ne kadardı?"

"Patateslerin fiyatını bilmiyorum."

"Öyleyse on iki yen elli sen diyelim."

"Saçma. Bir kutu patates nasıl bu kadar etsin? Kyushu'da yetiştirilip buraya gönderilmiş olsalar bile çok fazla."

"Patateslerin fiyatını bilmediğini söylemiştin."

"Söyledim ve bilmiyorum. Yine de on iki yen elli sen olması olanaksız. Çok, çok fazla bu rakam."

"Nasıl oluyor da hem fiyatlarını bilmediğini hem de on iki yen elli senin çok fazla olacağını aynı anda söyleyebiliyorsun? Hiç mantıklı değil. Otanchin Palaeologus isen başka tabii."

"Neysem, neysem?"

"Otanchin Palaeologus isen."

"O ne be adam?"

Onu kim suçlayabilirdi ki? Yüksek tecrübelerim, sahibimin bayağı kelime oyunlarıyla, kaba Japon argosuna ve Batı biliminin yavan makalelerine atıflar yaparak ifade ettiği düşüncelerini çözmeme olanak sağlamış olsa da, marifetlerinin bu şekilde sergilenişi her zamankinden daha aptalca ve gösterişsizdi. Niyetini tam olarak anladığımdan emin değilim ama herhalde karısının kalın kafalının biri olduğundan anlatmak istemişti. Öyleyse niye "Otanchin" deyip bırakmamıştı? Çünkü kadının kelleşen kafasına ilişkin olarak yaptığı cesurca saldırıya rağmen, kafa kafaya çarpışma riskini göze alacak cesareti yoktu ve karısının o argo kelimeyi hiç duymamış olduğundan tam olarak emin değildi. Peki, ne yapmaya çalışmıştı? "Otanchin" kelimesi ile Bizans'ın son Paleologos imparatorunun ismi olan "Konstantin" kelimesi arasındaki ses benzerliğini görmüştü. Sesler cinas yapacak kadar benzer olduğundan değil. On Birinci Konstantin'in patates fiyatlarıyla en küçük bir bağlantısı olduğundan da değil. Bu tür hakikatler sahibimi etkiliyor olduğundan hiç değil. Sonuçlarıyla uğraşmak zorunda kalmadan karısına kalın kafalı demek istemişti o kadar. Bayan Sneaze'in işkillenmiş olmasında ve bir açıklama beklemesinde şaşılacak bir şey yoktu.

"Unut gitsin. Sırada ne var? Benim kimonoya sıra gelmedi mi daha?"

"Bırak şimdi kimonoyu falan. 'Otanchin Palaeologus' ne demek, onu de önce!"

"Hiçbir anlamı yok."

"O kadar kurnazsın ki, eminim istesen ne anlama geldiğini açıklayabilirsin. Ne çeşit bir aptal sanıyorsun beni? İngilizce bilmiyor olmamdan faydalanıp bana lakap bile takıyorsundur sen."

"Saçmalamayı kes ve şu lanet olasıca eşyanın ne olduğunu söyle. Eğer şikâyetimizi zamanında iletmezsek eşyalarımızı asla geri alamayız."

"Geç kalacağımız kadar kaldık zaten. Söyle de bilelim, neymiş şu Otanchin Palaeologus."

"Gerçekten tam bir baş belası gibi davranmaya başladın. Sana daha önce de söyledim, hiçbir anlamı yok diye. Daha başka ne diyeyim?"

"Eh, madem öyle söylüyorsun, listeyle ilgili söyleyecek başka bir şeyim yok o halde."

"Ne dik kafalısın! Nasıl istiyorsan öyle yap. Ben de seni bu şikâyet dilekçesine dâhil etmem."

"Canın isterse. Ama kayıp eşyaların detayları için beni rahatsız etme. Yazıp yazmaman zerre kadar umurumda değil."

"O halde unutalım gitsin," diye parladı sahibim. Her zamanki haşin üslubuyla kalktı ve sinirli sinirli çalışma odasına doğru gitti. Bayan Sneaze ise oturma odasına çekildi ve dikiş kutusunu eline aldı. Aralarında kâğıttan bir kapı bulunan sevgili çiftimiz, on dakika kadar kızgınlık ve sessizlik içinde oturdu.

Bay Tatara Sampei (ki, patatesleri veren kendisiydi), ön kapıdan neşeyle geçerek içeri adımını attığında vaziyet bu şekildeydi. Bu Tatara denen adam, bir zamanlar Sneaze'lerin hizmetçiliğini yapan bir çocukmuş ama artık bir hukuk diploması vardı ve şu an adını hatırlayamadığım büyük şirketlerden birinin madencilik departmanında çalışıyordu. Tıpkı şu düzenbaz Suzuki gibi, yeni yetme bir iş adamıydı (ama ondan daha gençti).

Yine de, aileyle olan önceki münasebetlerinden ötürü, eski velinimetinin mütevazı evini sık sık ziyarete geliyordu. Bir zamanlar kendisi de ailenin bir üyesi olan adamın koca bir pazar gününü orada geçirdiği bile oluyordu.

"Ne muhteşem bir hava, Bayan Sneaze." Kadının önünde yere oturdu. Pantolonu dizlerine kadar sıyrılmıştı ve her zaman olduğu gibi Karatsu lehçesiyle konuşuyordu.

"Ah, merhaba, Bay Tatara."

"Hoca dışarı mı çıktı?"

"Hayır, çalışma odasında."

"Bu kadar çok çalışmak sağlığa zararlı. Bugün pazar ve haftanın yalnızca bir günü pazardır. Değil mi ama?"

"Bana söylemenizin bir anlamı yok. Gidip kocama söyleyin."

"Evet, ama..." Etrafa şöyle bir göz gezdirerek, "Kızlar yok mu?" diye sormaya yeltendi ev sahibesine. Ama kelimeler daha ağzından çıkmadan Tonko ve Sunko bitişikteki odadan koşarak geldiler.

"Bay Tatara, şekerleme getirdiniz mi?" En büyük kız, Tonko, verdiği sözü hatırlatmakta vakit kaybetmemişti.

Tatara başını kaşıdı. "Zehir gibi hafıza var sizde be! Özür dilerim ama getirmeyi unuttum. Bir dahaki sefere söz, unutmayacağım."

"Size hiç yakışmadı," dedi Tonko ve küçük kız kardeşi de hemen ondan sonra, "Size hiç yakışmadı," diye tekrarladı. Siniri geçmiş olan Bayan Sneaze hafifçe gülümsüyordu.

"Çiğ balık şekerlemelerini unuttuğumu itiraf ediyorum ama daha önce tatlı patates getirmiştim. Siz ikiniz ondan hiç yediniz mi bakayım?"

"Tatlı patates nedir?" diye sordu Tonko ve Bayan Yankı "Tatlı patates nedir?" diye tekrar etti.

"Ah, demek henüz yemediniz. Annenize söyleyin de size bir gün pişirsin. Karatsu patatesleri Tokyo'dakilere benzemez ha. Çok lezzetlidir." Tatara görgüsüzlük edip memleketiyle övünürken Bayan Sneaze'in aklına kibarlığından ötürü tekrar teşekkür etmek geldi.

"Çok kibarsınız, Bay Tatara, niye zahmet ettiniz? Bir sürü de patates getirmişsiniz. Ne kadar da cömertsiniz."

"Ee, yediniz mi peki? Ezilmesinler diye özel olarak yaptığım kutuya koymuştum onları. Çürük çarık bir şeyleri çıkmamıştır umarım."

"Olur mu hiç öyle şey. Ama üzülerek söylemek zorundayım ki, hırsızın biri dün gece tüm kutuyu almış götürmüş."

"Patatesleri çalmak için evinize hırsız mı girdi yani? Ne acayip bir hırsızmış. Patateslere duyulan düşkünlüğün bu noktaya kadar varacağı hiç aklıma gelmezdi, Karatsu patatesleri bile olsa." Tatara bir hayli şaşkındı.

"Anne," dedi Tonko, "Dün gece evimize hırsız mı girdi?"

"Evet," diye yanıtladı Bayan Sneaze düşünmeden.

"Hırsız mı? Hem de bizim eve? Gerçek bir hırsız, öyle mi?" Sunko hayretler içerisinde kalmışa benziyordu. Ama hemen sonra, "Yüzü neye benziyordu?" diye sorarak konuşmasını sürdürdü.

Bu tuhaf soruyla afallayan Bayan Sneaze, söylenebilecek uygun kelimeler aradı. "Yüzü," dedi, sempatik bir anlayış beklentisi içerisinde Tatara'ya doğru bakarak, "çok korkutucu bir yüzü vardı."

"Yani," diye kayıtsızca sordu Tonko, "Bay Tatara'ya mı benziyordu?"

"Çok ayıp, Tonko. Sana hiç yakışmadı."

"Ah, tatlım," diye güldü ziyaretçi, "yüzüm o kadar korkunç mu?"

Kafasını bir kez daha kaşıdı. Başının arkasında bir-iki santimetre genişliğinde bir açıklık vardı. Ortaya çıkalı daha bir ay olmamıştı ve gittikçe yuvarlaklaşıyor olsa da herhangi bir büyüme belirtisi göstermiyordu. O bölgeyi fark eden elbette Tonko oldu.

"Aa bak," dedi, "Bay Tatara'nın kafası da annemin kafası gibi parlak."

"Terbiyeni takın, Tonko. Sana sessiz olmanı söylemiştim."

"Hırsızın kafası da parlak mıydı?" diye masumane bir şekilde sordu Sonku. Yetişkinler istemsizce kahkahaya boğuldu.

Bununla birlikte, çocukların gevezeliği öyle rahatsız edici bir hal almıştı ki, Bayan Sneaze onları postalamaya karar verdi.

"Koşun ve bahçede oynayın. İyi birer kız olursanız sonra size şekerleme yaparım."

Kızlar gittikten sonra Bayan Sneaze Tatara'ya döndü ve bir dert ortağının ciddiyetiyle, "Bay Tatara, başınıza ne oldu?" diye sordu.

"Bir tür deri enfeksiyonu. Tam olarak güve değil ama temizlenmesi yıllar süren bir çeşit böcek. Siz de mi aynı sıkıntıyı yaşıyorsunuz?"

"Iyk! Bana böceklerden söz etmeyin. Benimkisi kadınlara özgü şu bilindik saç seyrekleşmesi. Evli kadınlar saçlarını yaparken çok gerdikleri için oluyor."

"Kelliğe bakteriler neden olur."

"Benimki öyle değil."

"Hadi ama, Bayan Sneaze, inatçılık etmeyin. Bilimsel gerçeklere karşı gelinmez."

"Siz ne derseniz deyin, bakteri falan değil. Bu arada, kelliğin İngilizcesi neydi?"

Tatara emin olmadığını söyledi, ama cevap olarak doğru kelimeyi verdi.

"Hayır, hayır," dedi kadın, "bu değil, çok daha uzun bir kelime."

"Neden kocanıza sormuyorsunuz? O size söyleyebilir."

"Size soruyorum çünkü o yardımcı olmayı reddediyor."

"Tek bildiğim 'kellik'. Aradığınız kelimenin çok daha uzun olduğunu söylediniz. Tam olarak nasıl bir şeydi, hatırlıyor musunuz?"

"'Otanchin Palaeologus.' Otanchin'in 'kel', Palaeologus'un 'kafalı' manasına geldiği kanısındayım."

"Mümkün. Az sonra üstadın yanına çalışma odasına gideceğim. Sizin için Webster Sözlüğü'ne bakarım. Bu arada, hoca da bir tuhaf, değil mi? Böyle güzel bir günde kendini eve kapatmış hiçbir şey yapmadan oturuyor! Mide sıkıntılarının hiç geçmiyor olmasına şaşmamalı. Gidip Ueno'daki çiçeklere bakması için onu ikna etseniz keşke."

"Lütfen, siz söyleyin. Kadınların sözünü asla dinlemiyor."

"Hâlâ reçel yalıyor mu?"

"Evet, her zamanki gibi."

"Geçen gün, ona sürekli aşırıya kaçtığını söylüyor olmanızdan yakınıyordu. 'Ama abartıyor,' dedi, 'o kadar fazla yemiyorum ki.' Benim de ona cevabım sizin ve kızlarınızın da reçele düşkün olduğunu söylemek oldu..."

"Bay Tatara, böyle bir şeyi nasıl söyleyebildiniz!"

"İyi ama Bayan Sneaze, sizde reçel yalamayı seven birinin yüzü var."

"Birinin yüzüne bakarak böyle bir şeyi nasıl bilebilirsiniz?"

"Bilemem, elbette. Ama ne olur doğru söyleyin. Hiç reçel yaladınız mı, Bayan Sneaze?"

"Eh, doğal olarak arada sırada biraz alıyorum. Hem neden almayacakmışım? Sonuçta bizim."

Tatara kahkaha attı. "Cevabın bu olduğunu düşünmüştüm. Ama cidden," dedi, daha ciddi bir tavır takınarak, "şu hırsızlık olayı tam bir talihsizlik. Sadece patatesleri mi çalmış?"

"Sadece patatesleri çalmış olsaydı bu kadar üzgün olmazdık. Her gün giydiğimiz giysilerimizi çalmış."

"Öyleyse sıkıntı büyük. Bir kez daha borçlanmak zorunda mı kalacaksınız? Keşke şu şey tembel bir kedi değil de köpek olsaymış... Her şey çok farklı olurmuş. Samimi söylüyorum, köpek beslemelisiniz. Büyük, güçlü kuvvetli bir köpek. Kedilerin bir işe yaradığı nerede görülmüş! Şu kedi, mesela, bugüne bugün hiç fare yakalamışlığı var mı?"

"Bir tane bile yakalamadı. Çok tembel ve pasaklı bir kedi."

"Ah, bu korkunç! Bir an evvel kurtulmalısınız ondan. Giderken götüreyim ister misiniz? Anlarsınız ya, haşlayınca çok lezzetli oluyorlar."

"Kedileri yediğinizi söylemeyin bana!"

"Evet, arada bir yerim. Tadı çok lezzetli oluyor."

"Çok güçlü bir mideniz olmalı."

Duyduğum kadarıyla, bu alçak hizmetçi çocuklar arasında öyleleri vardı ki, kedi yemek gibi apaçık bir barbarlık sergileye-

biliyorlardı. Ancak şimdiye kadar şu Tatara'nın böyle bayağı bir mahluk olabileceği aklıma gelmemişti doğrusu, samimi biri olduğunu düşünmüştüm hep. Tabii, artık bizim için hizmetçilik yapmıyordu. Alakası bile yoktu. Üniversiteden daha yeni ayrılmış olmasına rağmen yalnızca hukuk mezunu bir adam değildi; aynı zamanda meşhur limitet şirketi Mutsui Products'ta gelecek vadeden bir yönetici olarak çalışıyordu. Şaşkınlığımı ifade edecek kelime bulamayışım bu yüzden. Hani derler ya, "Bir adam görürsen zalim bil" diye, sahte Coldmoon sağ olsun, dün gece yaptığı hırsızlıkla bu atasözünün doğruluğunu bana çok iyi gösterdi. Ya Tatara'ya ne demeli? Onun için başka bir atasözü uydurdum: "Bir adam görürsen kedifaj bil." İnsan bu uğursuz dünyada ne kadar yaşarsa o kadar çok şey öğreniyor. Öğrenmek her zaman iyidir ama dünyanın kötülüğüne ilişkin bilgiler biriktikçe, daha dikkatli olmaya, en kötüsüne kendini hazırlamaya başlıyor kişi. Kurnazlık, hayır sevmezlik, öz korumacı ihtiyatlılık; dünyevi öğrenmenin meyveleri bunlar işte. Çok yaşamanın bedeli işte bu son derece çirkin bilmişlik. Neden yaşlılar arasında tek bir doğru dürüst kişi bulamadığımızı açıklıyor bu durum. Olan biteni doğrudan göremeyecek, apaçık hissedemeyecek, tavizsiz hareket edemeyecek kadar çok şey biliyorlar.

Demek ki, bu dünyayı hayatının baharında terk etmekte de var bir hayır, diye düşündüm. Tabii, bu ayrılık, Tatara'nın tenceresinde yavaş yavaş pişmekte olan soğanlarla birlikte üzerime çöksün istiyor da değildim. Bu korkuyla bir köşeye sinip kalmıştım ki, adamın sesini duyup çalışma odasından çıkan sahibim oturma odasına doğru hımbıl hımbıl yürümeye başladı.

"Duydum ki evinize hırsız girmiş, hocam. Olacak iş değil doğrusu." Tatara, doğrudan konuya girmişti.

"Bu patates hırsızı tam bir aptalmış." Sahibimin kendi üstün zekâsından hiç mi hiç şüphesi yoktu.

"Doğru, hırsız aptalmış ama kurbanı da pek zeki değilmiş sanki."

"Çalmaya değer bir şeyi olmayan Bay Tatara gibi insanlar, herkesten zekidir belki de." Bayan Sneaze'in kocasından taraf olması son derece şaşırtıcıydı.

"Neyse ne işte, ama bir şey çok açık. Bu kedi tam bir işe yaramaz. Ne için yaratıldığını bildiğini bile sanmıyorum. Fare yakalamaz. Hırsız evi soyup soğana çevirirken miskin miskin yatar. Hiçbir amaca hizmet ettiği yok. Götüreyim mi onu, ne dersiniz?"

"Şey," dedi sahibim, "aslında olabilir. Ne yapacaksın ki onunla?"

"Pişirip yiyeceğim."

Bu zalimane planı duyması üzerine genizden gelen bir kahkaha patlattı sahibim ama ne evet dedi ne de hayır.

Tatara cevabını almışa benziyordu zira mide bulandırıcı teklifine ilişkin olarak daha fazla ısrarcı olmadı. Bu durum şaşkınlıkla karışık bir rahatlama yaşatmıştı bana. Kısa bir duraksamanın ardından konuyu değiştiren sahibim, "Kedinin bir önemi yok. Beni asıl kızdıran elbiselerimin çalınmış olması. Çok üşüyorum," dedi.

Gerçekten keyifsiz görünüyordu ve üşümesine şaşmamak lazımdı. Düne kadar iki katlı kimono giyiyordu ama bugün üzerinde yalnızca tek kat kimono ve kısa kollu gömlek vardı. Sabahtan beri oturuyor, hiç hareket etmiyordu. Vücudundaki azıcık kan, ancak sefil karnına yetiyordu ve doğal olarak kollarına ve bacaklarına zaman ayıramıyordu.

"Öğretmen olmak tam bir dert. Sıradan bir hırsız bile bir anda tüm hayatınızı alt üst edebiliyor. Değişiklik yapmak için hâlâ geç kalmış sayılmazsınız. Neden iş dünyasına atılmıyorsunuz?"

"Bilge kocam iş adamlarından hiç hoşlanmaz. Böyle bir fikir ortaya atmak bile zaman kaybı." Tabii, iş dünyasına girdiğini görmek Bayan Sneaze'i çok mutlu ederdi.

"Diplomanızı alalı kaç sene oldu?" diye sordu Tatara.

"Sanırım, sekiz," diye cevap verdi Bayan Sneaze, kocasına doğru bakarken. Sahibim cevabı kabul de inkâr da etmemişti.

"Sekiz yıl olmuş ve siz hâlâ işe başladığınız gün aldığınız maaşı alıyorsunuz. Ne kadar çalışırsanız çalışın, kimse kıymetinizi bilmiyor. 'Bir başına kalmıştır üstat ve yalnız.'" Tatara,

Bayan Sneaze için ortaokul günlerinden aklında kalan Çin şiirinden ufak bir alıntı yapmıştı. Kadın onu anlayamadığı için herhangi bir cevap vermedi.

"Öğretmenliği sevmediğim muhakkak ama ticareti ondan bile daha az seviyorum." Sahibim, ne yapmaktan hoşlandığı konusunda bir parça kararsız görünüyordu.

"Hiçbir şeyi sevmez o," dedi Bayan Sneaze.

"Eminim karısını seviyordur." Tatara beklenmedik bir çıkış yapmıştı.

"En çok ondan nefret ediyorum." Son derece kısa olmuştu sahibimin yorumu.

Yüz ifadesi sertleşen Bayan Sneaze başka tarafa doğru hafifçe döndü ama sonra, adamı bir güzel taşlamanın daha iyi olacağını düşünmüş olacak, kocasına tekrar bakıp, "Yaşamaktan nefret ettiğini de söylersin herhalde," dedi.

"Doğru," oldu adamın anlık cevabı, kadının hevesini kursağında bırakırcasına. "Yaşamayı da pek sevmiyorum." Bu dakikadan sonra dua etmek de kurtarmazdı onu.

"Arada sırada düzenli yürüyüşe çıkmalısınız. Bütün gün evde durarak sağlığını mahvediyorsunuz. Ayrıca, gerçekten iş adamı olmalısınız. İş adamı olursanız para kazanmak çocuk oyuncağı."

"Diyene bak. Sen de para içinde yüzüyor değilsin."

"Ya, evet. Ama şirkete daha geçen yıl girdim. Kaldı ki öyle bile olsa senden daha fazla birikim yaptım."

"Ne kadar biriktirdiniz?" Elinde olmadan zokayı yutmuş olan Bayan Sneaze, sorusunu tam bir içtenlikle sormuştu.

"Halihazırda elli yen."

"Ne kadar maaş alıyorsunuz peki?" Soruyu soran yine Bayan Sneaze olmuştu.

"Ayda otuz yen. Şirket beş yenini kesiyor ve benim adıma biriktiriyor. Acil bir durum yaşanması halinde birikmiş anaparayı çekebiliyorum. Sahi, neden cep harçlıklarınızla birkaç tramvay hissesi satın almıyorsunuz? Üç-dört ay içinde değerleri ikiye katlanacak. Gerçekten de, biraz sermayesi olan herkes, parasını bir anda ikiye, hatta üçe katlayabilir."

"Cep harçlığım olsaydı," dedi Bayan Sneaze, dokunaklı bir biçimde, "aşağılık bir hırsız yüzünden böyle dara düşmezdim."

"Ben de bu yüzden kocanıza iş dünyasına atılmalısınız deyip duruyorum ya! Sözgelimi, hukuk okumuş ve sonra da bir şirkette ya da bankada işe başlamış olsaydı, şimdiye ayda üç yüz veya dört yüz yen kazanıyor olurdu. Durduğu hata. Bu arada, bayım, Suzuki Tōjūrō adında birini tanıyor musunuz? Kendisi mühendislik okumuştur."

"Evet, daha dün buradaydı."

"Öyleyse onunla görüştünüz. Birkaç gün önce katıldığım bir partide ona denk geldim. Laf sizden açıldı. Kendisine bir zamanlar ailenizin bir üyesi olduğumu söylediğimde, bir zamanlar Koishikawa'daki bir tapınakta aynı odayı paylaştığınızı anlattı bana. 'Onu bir dahaki görüşünde en içten saygılarımı ilet ve önümüzdeki günlerde ziyaretine geleceğimi söyle lütfen,' dedi."

"Anladığım kadarıyla Tokyo'ya geri transfer edilmiş."

"Doğru. Daha düne kadar Kyushu'da bir yerlerde hasret çekiyordu ama artık Tokyo'daki merkez ofise atandı. Düzgün bir delikanlı. Verniklenmiş bir fıçı kadar düz. Benimle cana yakın konuşma zahmetine bile katlanıyor. Ne kadar kazandığı konusunda bir fikriniz var mı?"

"Hiç yok."

"Aylık kazancı 250 yenin üstüne temmuz ve aralık aylarında olmak üzere yılda iki defa da prim alıyor. Haliyle aylık geliri dört yüz-beş yüz yenden az olamaz. English Reader'ın bir öğretmeni olarak siz iki yakanı bir araya zor getirebiliyorken, öyle bir adam düşünün ki para basıyor. Akıl almaz bir durum gerçekten."

"Akıl almaz olduğu doğru." İş para meselesine gelince, sahibim kadar burnu havada ve kibirli bir adam bile diğerlerinden farksızlaşıyordu. Yıl boyunca meteliğe kurşun atmıştı ve bu durum onu para konusunda çok daha istekli yapıyordu. Öte yandan, para kazanmanın güzellikleri konusunda fazlaca konuşmuş olan Tatara iş yaşamının sonsuz mutluluğu üzerine attığı beylik tiratlardan sıkılmıştı. Bayan Sneaze'e döndü ve "Coldmoon adında birinin kocanızı ziyarete geldiği doğru mu?" diye sorarak konuyu değiştirdi.

"Evet, sık sık gelir."

"Nasıl biri?"

"Zeki bir öğrenci diye biliyorum."

"Yakışıklı mı peki?"

Bayan Sneaze kıkır kıkır güldü. "Bence yakışıklılık bakımından sizden aşağı kalır yanı yok."

"Ya? Aşağı kalır yanı yok demek..."

"Ne zamandan beri Coldmoon'la bu kadar ilgilisin?" diye sordu sahibim.

"Geçen gün biri neymiş kimin nesiymiş diye öğrenmemi istedi. Çabalarıma değecek bir adam mı bari?" Tatara daha cevabını almadan küçümseyici üslubuyla Coldmoon'dan pek haz etmediğini belli etmişti.

"Bir erkek olarak," dedi sahibim, "senden çok daha etkileyici."

"Ya, öyle mi? Benden daha mı etkileyici?" Karakteristik olarak ne gülüyor ne de alınmış gibi görünüyordu Tatara. Öz kontrolü güçlü hassas bir adam mıydı? Hissiz bir denyo muydu? Söylememe gerek var mı? Kedileri yiyor, değil mi?

"Peki, bu Coldmoon denen adam doktorasını yakın zamanda bitirir mi dersiniz?"

"Şimdi tez yazıyormuş diye duydum"

"Yani tam bir aptal... Doktora için tez yazıyor ha! Daha akıllı olmasını beklerdim."

"Laf arasında kendinizi övüyorsunuz," diye güldü Bayan Sneaze. "Kendinizi bulunmaz Hint kumaşı sanıyorsunuz. İyi eğitimli olmanın nesini bu kadar aptalca buldunuz?"

"Bana dediler ki, Coldmoon doktorasını tamamladığında ona birilerinin kızını vereceklermiş. Buna benzer bir şey işte. Tabii, 'Sırf kızın biriyle evlenebilmek için doktorasını bitirmeye çalışan bir adam aptalın tekidir,' dedim. 'Böyle aptal bir adama kimsecikler kız vermemeli. İyisi mi o kişi kızını benimle evlendirsin.'"

Sahibim kafasını salladı. "Tüm bunları kime söyledin?"

"Benden Coldmoon hakkında bilgi toplamamı isteyen adama."

"Suzuki mi?"

"Yok daha neler. Böyle hassas bir konuda bu denli önemli biriyle ağız dalaşına girmem. En azından şimdiye kadar girmedim."

"Evde aslan, dışarıda ağaç biti!" dedi Bayan Sneaze. "Burada bizimleyken bol keseden atıyorsunuz, Bay Tatara, ama bahse girerim Bay Suzuki ile konuşurken ıkınıp sıkılıyorsunuzdur."

"Elbette öyle. Başka türlü davranmak deli cesareti olurdu. Tek bir yanlış kelime edersem kovulabilirim."

"Tatara," diye aniden araya girdi sahibim, "gel seninle bir yürüyüşe çıkalım."

Üzerinde gardırobundan arta kalanlarla otururken iliklerine kadar donmuş ve yürüyüş yapmanın kendisini bir parça ısıtabileceği düşüncesine kapılmıştı. Böyle eşi benzeri görülmemiş bir davetin başka açıklaması olamazdı.

Tatara, o bir dinsiz imansız, dünyanın gelgit akımlarındaki deniz yosunu, o, en küçük esintiye boyun eğen kamış, tereddüt bile etmedi.

"Evet, çok iyi olur, hadi gidelim. Ueno'ya ne dersin? Gidip Imozaka'nın şu meşhur lokmalarını bir deneyelim derim. Daha önce hiç yemiş miydin? Siz de Bayan Sneaze, bir ara gidip (hiç değilse bir kere) denemelisiniz. Hem yumuşacık hem de ucuz. Saki ile birlikte servis ediyorlar." Şapkasını başına çoktan geçirmiş olan sahibim çıkmak için kapının eşiğinde hazır beklerken Tatara hâlâ lokmalar hakkında gevezelik ediyordu.

Dinlenmeye ihtiyacım var. Sahibim ve Tatara'nın Ueno'da neler yaptıklarını, kaç tabak lokma yediklerini ve başka ne gibi anlamsız olayların vuku bulduğunu izlemek, hele hele kaydetmek için akla yatkın bir nedenim de yok. Hem olsa bile peşlerinden gidebilmek için ihtiyaç duyduğum enerjiden yoksunum. Bu yüzden öğleden sonra neler yaptıklarını anlatmak yerine biraz gevşeyeceğim. Tüm yaratılmışların, kendilerine gelebilmek için yaratıcılarından dinlenme talep etmeye hakkı var. Elimizden geldiği müddetçe ileriye doğru devam etmekle yükümlü olarak doğduk. Ve dünyanın toprağında kıvrılan solucanlar

misali burada debelenmeye devam edeceksek, öyle yapabilmek için dinlenmemiz gerekir. Şayet Tanrı, çalışmak ve uyumamak üzere doğduğumuzu söylüyorsa, çalışmak için doğduğumu kabul ederim ancak dinlenemezsem çalışamayacağım hususunu da belirtmek zorundayım. Sahibim bile, ki gıcırtılı milli eğitim mekanizmamızın çıtkırıldım dişlilerinden biridir kendisi, kimi zaman ona pahalıya mal olsa dahi haftada bir gün tatil yapar. Ben bir dişli değilim. Bir kediyim, düşünce ve hissiyatın en rafine tonlarına karşı hassas bir varlık. Haliyle sahibimden daha çabuk yoruluyorum. Doğal olarak daha fazla uykuya ihtiyaç duyuyorum. Ama Tatara'nın durumuma ilişkin söyledikleri, yaradılıştan kaynaklanan uyku ihtiyacımı art niyetli bir biçimde işe yaramazlığıma bir kanıt olarak göstermesi bir parça endişelendirdi beni. Onun gibi incelikten yoksunlar, onun gibi yalnızca en basit maddi fenomenlere karşı hassas olanlar, bayağı beş duyu organlarıyla algıladıkları sığ görünüşlerden daha derin olan hiçbir şeyi takdir etmezler. Amele gibi giyinmedikçe, yüzünüzden ve koltuk altlarınızdan akan ter görülebilir ve koklanabilir hale gelmedikçe, çalışmış saymaz sizi böyleleri. İsmini yanlış hatırlamıyorsam eğer, Bodhidharma adında bir Zen rahibi ile ilgili bazı şeyler duymuştum. Meditasyon sırasında o kadar uzun süre hareketsiz kalmış ki, bacakları çürüyüp gitmiş. Sarmaşıklar duvar boyunca yol alırken ve dalları gözleriyle ağzını mühürlerken bile hareket etmemiş olması, rahibin uyuduğu ya da öldüğü anlamına gelmiyordu. Bilakis, zihni son derece canlıymış. Çirkin bitkinin prangasındaki bacaksız Bodhidharma bazı mühim hakikatlerin de farkına varmış. Mesela, Zen'in kendisi o kadar engin ve aydınlatıcıymış ki, azizler ve halkın ayaktakımı arasında kayda değer bir ayrım yapılamazmış. Onun gibi başkaları da var üstelik; dört duvar arasına hapsolacak ve hareketsizlikten kendilerini sakatlayacak kadar değil belki, ama öğrendiğim kadarıyla Konfüçyüs'ün takipçileri de meditasyon yaparlarmış.

Meditasyon yapmayanların tasavvur edebileceğinden çok daha güçlü bir ateş yanar onlar gibi tüm meditasyon yapanların beyninde. Gelgelelim, bu ruhani devlerin dış görünüşleri o ka-

dar vakur, o kadar sakin ve tarifsiz bir şekilde huzurludur ki, gelip de onlara bakan bazı sersemler komaya girmiş, katatonik bir ruh haline bürünmüş veya basitçe bayılmış sıradan insanlardan fazlasını göremezler. Bu tür bayağı kişiler, kendilerinden daha iyi olanları tembel ve avare diye karalarlar. Ama hata, sıradan insanların gözlerinin sıradanlığında yatmaktadır çünkü aslında görme duyuları yeterince güçlü değildir; bakışları dış görünüşler üzerinde gezinir, o dış tabakayı delip de iç dünyaya asla sirayet edemez. Bakın, insanın saf olmayan şeyler içerisindeki saf olan şeyleri bulma kabiliyetini ölçmeye yönelik bir Zen testi vardır. Bir an için Tatara Sampei'nin bu teste tabi tutulduğunu düşünelim. Kendisine pis bir kürek gösterildiğinde küreğin üzerindeki pisliği görmesi, onun gibi tüm yüzeysel şeylerin adeta simgesi haline gelmiş bir adam için anlaşılabilir bir durum olacaktır. Ama bununla beraber, en nihayetinde okumuş etmiş bir adam olan ve şeylerin salt yüzeylerinin biraz daha ötesini görebilmesini beklediğim sahibimin, sığ hizmetçisinin sersemce düşüncelerinin peşinden gitmeye bu denli hazır olması beni derinden yaralıyor; o kadar hazır ki, kedi güveci fikrine bile itiraz edemiyor.

Öte yandan, enine boyuna düşünüp konuya farklı bir açıdan baktığımda, sahibimin ve hizmetçisinin bana bu şekilde tepeden bakmalarının bütünüyle akıl dışı olmadığını görebiliyorum. Eski Çin bilgelerinin söylediği, birbiriyle ilişkili iki söz geldi aklıma. "Yüce ve soylu müzik dünya ehlinin kulaklarına nüfuz edemez" ve "Sokak şarkılarını herkes söyler ama çok az insan 'Parlayan Bahar' ve 'Beyaz Kar' gibi bilgece melodilere eşlik edebilir." Harici biçimlerden fazlasını görmekten aciz olanları kendi ruhlarının içsel göz alıcılığını görmeye zorlamak nafile bir çabadır. Kafasını tıraş etmiş bir rahibin saçlarını topuz yapması konusunda ısrarcı olmak, bir palamuttan ders anlatmasını istemek, bir tramvayı raysız yürütmeye çalışmak, sahibime işini değiştirmesini önermek gibidir bu, Tatara'ya artık parayı düşünmemesini söylemek gibidir. Sizin anlayacağınız, insanlardan olduklarından başka bir şey olmalarını beklemek olacak iş değildir. Kedi sosyal bir hayvandır ve hal böyle olunca da, kendine

ne kadar yüksek değer biçerse biçsin, bir bütün olarak toplumla uyum içerisinde kalmanın bir yolunu bulmalıdır (en azından belli bir dereceye kadar). Gerçekten büyük bir teessüf meselesidir ki, sahibim ve karısı, hatta O-san ve Tatara gibi yaratıklar da dâhil, hak ettiğim şu kadarcık saygıyı bile bana göstermekten imtina ediyorlar, ancak bu konuda yapılabilecek bir şey yok. Durum bu ve bir cahillik edip beni öldürmüş, derimi yüzmüş, doğranmış etimi Tatara'nın yemek sofrasında servis etmiş ve derimi kedi banjoları yapan birine satmış olsalardı çok daha kötü, hatta mukadder olurdu.

Dünyaya salt zihinsel çaba gerektiren bir görevi ifa etmek üzere gelmiş tümüyle sıra dışı bir kedi olduğumdan, ender oluşumun paha biçilemez kıymetini muhafaza etmekle yükümlüyüm. Atasözünde de dendiği gibi, "Zengin adamın oğlu yüksek binanın kenarına oturmaz." Ben de felakete uğrama tehlikesine maruz kalmak için fazla değerliyim. Katıksız gurur böylesi risklerle karşı karşıya kalmaya götürseydi beni, şahsi felaketimi çağırmakla kalmaz Tanrı'nın apaçık iradesine de burun kıvırmış olurdum. Öte yandan, bir kez hayvanat bahçesine konulmaya görsün; en vahşi kaplan bile kirli bir domuzun yanında durumunu kabullenip uysallaşır. Bir kez tavukçunun eline düştüğünde, yaban kazlarının en büyüğü bile en sıska cücükle aynı doğrama tahtasında bulur kendini. Demem o ki, sıradan insanlarla düşüp kalktığım sürece sıradan bir kediymişim gibi davranmak zorundayım. Sıradan kediler de fare yakalar. Bu uzun ve fakat kusursuz mantık zincirinin vardığı tek bir sonuç var; evet, sonunda bir fare yakalamaya karar verdim.

Anladığım kadarıyla Japonya bir süredir Rusya ile savaşıyor. Bir Japon kedisi olarak Japonya'yı tutuyorum haliyle. Rus ordusuna pençeleriyle hasar verebilecek bir çeşit Kedi Tugayı kurma amacı bile güdüyorum. Hazır bu denli saldırganlaşmışken ne diye bir-iki sefil fare yakalamayayım? Fare yakalama isteği içimi kasıp kavursun yeter ki; onları gözüm kapalı bulurum. Çok eskiden, o kadim zamanların ünlü Zen rahiplerinden birine aydınlanma şerefine nasıl eriştiği sorulduğunda, "Fareye sinsi

sinsi sokulan bir kedi gibi ilerlemelisiniz," diye cevap vermiş. Gerçekten de insanın vazifesine bu denli konsantre olması her daim başarı getirir. Tabii, bir de aşırı zekiliğe karşı uyarı niteliği taşıyan şu atasözü var. Aşırı zeki kadın ineğini satamayabilirmiş ama aşırı zeki bir kedinin fare yakalamakta başarısız olabileceğini ima ettiğini hiç duymadım. Bu yüzdendir ki, bendeki üstün niteliklere sahip olan bir kedi, etraftaki herhangi bir fareyi yakalamak konusunda hiç sıkıntı çekmeyecektir. Şimdiye kadar hiç fare yakalamamış olduğum gerçeği, bir vakitler fare yakalamaya karşı duyduğum isteksizliğin bir göstergesi olmaktan başka anlam taşımıyor. Bundan daha fazlası değil.

Tıpkı dün olduğu gibi, bahar güneşi batıyor, düşmekte olan kiraz çiçeklerinin meydana getirdiği serpinti, arada bir çıkan akşam esintisiyle birlikte döne döne kırık mutfak kapısından içeri doluyordu. Bir mutfak kovasının içindeki suda yüzen çiçekler, mutfak lambasının zayıf ışığında beyaz beyaz parlıyorlardı. Bu gece elde etmeyi planladığım askerî başarılarla tüm ev halkını şaşırtmaya karar vermiştim. Sonra, alanın topoğrafyasına yönelik adamakıllı bir kavrayış elde edebilmek için önden birtakım keşif faaliyetlerinde bulunmanın elzem olduğunu fark ettim. Dört metrekarelik bir bölgeyi kapsayan manevra alanı pek de büyük değildi. Bu alanın sekizde birini lavabo işgal ediyorken, sekizde biri de şarap dükkânından ve manavdan gelen devriyelerin günlük siparişi almak üzere beklediği, zemin döşemesi olmayan bu alandan meydana geliyordu. Fırın, fakir bir adamın mutfağından beklenmeyecek kadar büyüktü ve hatta ışıl ışıl parlayan bakır bir kazan bile vardı. Fırının arkasında, aşağı yukarı altmış santimetre genişliğindeki bir tahta parçasının üzerinde, yemeklerimi yediğim deniz kabuğu duruyordu. Oturma odasına yakın bir noktada tabaklar ve kâseler için bir dolap vardı. İki metre boyundaki dolap, zaten küçük olan ortamı iyice daraltıyordu. Dolabın yanında bulunan ve hemen hemen tepe hizasına kadar ulaşan raflar bütün duvar boyunca uzanıyordu ve alçakta duran iki raftan birinin üzerinde, topraktan yapılmış bir dibek vardı. Tahta bir dibek tokmağı ile bir turp rendesi kancaların-

dan asılmış halde yan yana duruyor, aralarında yanan kömürü söndürme amacıyla kullanılan kederli bir mutfak aleti bulunuyordu. Kararmış çatı kirişlerinin kesiştiği noktada bir çengel vardı ve büyük, düz bir sepet havada asılı bir şekilde bu çengelin ucunda sallanıyordu. Sepet, arada bir mutfaktaki hava akımının etkisiyle hareket ediyordu. Bu eve ilk geldiğimde, bu sepetin orada neden asılı olduğunu pek anlayamamıştım ama sonradan kediler içindeki yiyeceklere ulaşamasınlar diye mahsus öyle yerleştirildiğini öğrenince, insanoğlunun kalbinin ve aklının ne kadar bayağı olduğunu, ne olağanüstü bir gaddarlık barındırdığını bir kez daha fark ettim.

Keşif tamamlanmıştı ve alana uygun bir askerî operasyon planlanması gerekiyordu. Ancak farelerle savaşmak, yalnızca savaşacak farelerin bulunduğu bir yerde mümkün olabilirdi. Kuvvetlerinizi ne kadar zekice konumlandırırsanız konumlandırın, savaş alanında yalnızlarsa kazanabilecekleri bir savaş da olmazdı. Dolayısıyla farelerin ortaya çıkma ihtimalinin en yüksek olduğu yeri tespit etmek hayati önem taşımaktaydı.

Mutfağın ortasında durup etrafıma baktım ve hangi taraftan gelebileceklerini düşünmeye başladım. Rus donanmasının en olası rotasını zihninde tartarken, Amiral Tōgō'nun da aynı şeyi yapmış olması gerektiğini düşünüyordum.

O-san olacak şu korkunç yaratık kısa bir süre önce hamama gitmek üzere evden çıkmış ve henüz dönmemişti. Çocuklar uykuya dalalı epey oluyordu. Imozaka'da lokma yiyen sahibim eve gelmiş ve çalışma odasına kapanmıştı. Karısının ne yaptığını bilmiyordum ama herhalde tatlı rüyalar gördüğü mışıl mışıl bir uyku çekiyor olmalıydı. Arada sırada evin önündeki sokaktan geçen bir rikşovun sesi geliyordu; onu takip eden her sessizlik, geceyi daha derin, ıssızlığını daha kimsesiz kılıyordu. Harekete geçme kararım, cesaretim, beklemekte olan muharebe meydanı mutfak ve her yere sinmiş yalnızlık hissi; amaçladığım şey için kusursuz bir ortam ve atmosferdi bu. En ufak bir kuşku yoktu. Kedilerin Amiral Tōgō'su bendim. Durum ne kadar korkunç olursa olsun, böylesi mevkili biri vahşi bir canlılık hissediyor

olmalıdır, ancak itiraf etmeliyim ki, bu keyifli heyecanın altında, inatla canımı sıkan son derece rahatsız edici bir husus vardı. Farelerle savaşmaya karar vermiştim ve bu yüzden savaşacağım farelerin sayısını umursamıyordum ama hangi taraftan ya da taraflardan geleceklerini bilmiyor olmayı endişe verici derecede uygunsuz buluyordum. Biraz evvel yaptığım keşfin sonuçlarını birleştirip analiz ettim ve bu yağmacı ayaktakımının savaş alanına gelebileceği üç ilerleme hattı olduğu sonucuna vardım. Lağım fareleri, lavabonun atık su borusunun içerisinden gizlice yaklaşacak ve dolayısıyla fırının arkasından hücum edeceklerdi. Bu durumda, kömür söndürme aletinin arkasına saklanmak ve böylece geri çekilme hatlarının önünü kesmek doğru bir taktik olacaktı. Alternatif olarak, kirli suyun dışarı atılması amacıyla banyonun sıvalı duvarının dibine açılmış olan delikten de sızabilirlerdi; bu giriş yolunu kullanacak olurlarsa, banyoyu gizlice geçerek bir anda mutfakta belirebilirlerdi. Bu durumda, pilav tenceresinin kapağına konuşlanmak en iyi taktik olacaktı. Aşağılık yaratıklar altımdan geçip gideceklerinden, havadan üzerlerine sıçrayabilecektim.

Son olarak, araziye yönelik olarak gerçekleştirdiğim görsel kontroller sırasında bir şey daha keşfettim; dolabın sağ alt köşesinde kemirilerek açılmış bir delik vardı ki yarım ay şeklindeki bu delik olası fare saldırılarına bir hayli uygun görünüyordu. Burnumu yere dayayarak zemini kokladım. Burnuma faremsi kokular geliyordu. Farenin biri bu kavisli delikten fırlayıp savaş alanına gelecek olursa, sütunun arkasında pusuya yatmak vefare kafasını gösterdiği anda üzerine atlamak, en iyi taktik olurdu.

Derken aklıma başka bir fikir geldi. Ya fareler yerden beklenmedik derecede yüksek bir ilerleme hattı keşfedecek olurlarsa? Kafamı kaldırıp yukarı baktım. İsten kapkara olmuş tavan, lambanın ışığında uğursuz bir biçimde parlıyor, baş aşağı asılmış bir cehennemi andırıyordu. Sınırlı gücüm ve becerilerimle oraya tırmanamayacağım açıktı. Tırmansam bile aşağı inmek daha da zor olurdu. Eğer ben tırmanamıyorsam fareler hiç tırmanamazdı. Böylece o cehennemî yüksekliğe tırmanabilmeleri-

nin mümkün olmadığı kanısına vardım ve dolayısıyla, oradan gelebilecek bir tehdidi bertaraf etmeye yönelik plan yapmadım.

Bütün bunlara rağmen, üç taraftan eş zamanlı olarak saldırıya uğrama tehlikesi vardı. Tek bir yönden gelecek olurlarsa, tek gözüm kapalı bir şekilde hepsini haklardım. İki yönden gelirlerse onlarla yine de baş edebilirdim. Ama üç yönden hücum edecek olurlarsa, fareleri yakalamaya yönelik içgüdüsel kabiliyetlerime ne kadar güvenirsem güveneyim, son derece riskli bir durumla karşı karşıya kalacaktım. Rikşov Blacky'den yardım dilenirsem kendi itibarımı beş paralık etmiş olurdum. Ne yapacaktım peki? Ne yapacağımı düşünürken keşfettim ki, eğer akla bir şey gelmiyorsa, gönül rahatlığına giden en kısa yol korkulan şeyin başa gelmeyeceğine hükmetmek. Aslında herkes, katlanılması mümkün olmayan şeylerin asla gerçekleşmeyeceğini varsaymayı seçer. Dünyaya bir bakın. Bugün evlenen mutlu gelinin yarın ölmeyeceğinin bir garantisi yoktur ama kutlu kelimeleri sevinçle tekrar eden damat, herhangi bir endişe belirtisi göstermez. Bunun sebebi, endişe edilecek bir şey olmaması değildir. Sebep, ne kadar kaygılanıyor olursa olsun, bunun en ufak bir fark yaratmayacağıdır. Benim durumumda da aynısı geçerli. Aynı anda üç taraftan saldırı gerçekleşeceğini iddia etmek için herhangi bir nedenim yok, ama bunu yapmayacaklarını düşünmek kendi güvenliğim için en iyisi olur. Her şeyin güvenceye ihtiyacı vardır. Sadece benim değil. Sonuç olarak, üç yönden saldırı gelmeyeceğine dair kesin bir kanıya vardım.

Yine de şüphe çimdikleyip duruyordu. Bu ardı arkası kesilmeyen huzursuzluğun nedenini düşündüm ve sorunun üstesinden gelememekten endişe ettim; ta ki endişemin kaynağını anlayıncaya kadar. Soruna ilişkin olarak tek bir anlaşılır cevap bulamamış olmanın ızdırabıydı bu; benim durumumda, üç stratejiden hangisinin beni en kazançlı çıkaracağına karar verme problemiydi. Fareler dolaptan çıkacak olurlarsa, meseleyle baş edebilmek için bir planım vardı. Banyodan gelirlerse, durumla başa çıkabilmek için başka bir plana sahiptim. Ve gizlenerek lavabodan çıkarlarsa, defterlerini dürmek üzere çalışılmış başka

bir oyun aklımdaydı. Gelgelelim, bu üç hareket planından birini seçmek ve sonra seçimime sıkı sıkıya bağlı kalmak, işte bunu dayanılmaz derecede zor buluyordum. Rus Baltık Donanması Tsushima Boğazı'ndan mı geçecek, Tsugaru Boğazı'na ulaşmak için biraz daha doğuya mı dümen kıracak, yoksa Pasifik'e doğru yola koyularak en uzun rotayı seçecek, sonra da Hokkaido ve Sakhalin arasındaki La Pérouse Boğazı'ndan mı geçecek diye düşünürken Amiral Tōgō'nun da benzer sıkıntılar yaşadığını duymuştum. Kendi açmazım, asil amiralin ne kadar endişeli dakikalar geçirdiğini tam olarak anlamama olanak sağlıyordu. Yalnızca benzer bir duruma düşmüş değildim, seçim yaparken çektiği ızdırabı da paylaşıyordum.

Bu şekilde ana strateji problemime çözüm üretmeye dalmışken, hasarlı kâğıt kapı bir anda yana doğru açıldı ve O-san'ın çirkin suratı karşımda beliriverdi. Üslubum bu yaratığın kollardan ve bacaklardan yoksun olduğunu getirmesin aklınıza; vücudunun diğer kısımları arkasındaki karanlıktan ayırt edilemeyecek durumdaydı, öyle ki, yalnızca bir veremliye aitmiş gibi parlak ve alabildiğine renkli yüzü gözüme ilişmişti. Hamamdan daha yeni dönmüştü ve zaten kırmızı olan yanakları kıpkırmızı gözüküyordu. Vakit hâlâ oldukça erken olmasına rağmen, dün gece olup bitenlerin öğrettiği geç kalmış bir bilgelikten olacak, mutfak kapısını kilitlemek için dikkatli bir şekilde ilerledi. Derken, bastonunu başucunda ulaşabileceği bir yere bırakmasını tembihleyen sahibimin sesi geldi yatak odasından. Onun gibi bir adam ne diye başucuna bir baston koymak istesin anlamıyorum. Kendini şu efsanevi suikastçı sanmaya başlamış olabilir mi? Hani şu klasiklerde anlatılan, ilk Çin İmparatoru'na saldırı düzenleyen suikastçıdan söz ediyorum. Mezar soyguncusunun dokunuşuyla kaplan gibi kükreyen, ejderha gibi gürleyen ve sonra gökyüzüne doğru havalanan kılıç mı sanıyor acaba bastonunu? Eminim kafası karışık sahibim bile böylesi saçma hayallere kapılmaz. Ama dün orada tatlı patatesler duruyordu. Bugün baston. Yarın ne olacak acaba?

Henüz gece olmuştu. Farelerin bu saatte ortaya çıkması pek

olası değildi. Yaklaşmakta olan savaştan önce biraz dinlenmeye ihtiyacım vardı.

Sahibimin mutfağında pencere yoktu. Bunun yerine, tavan hizasının hemen altında, aşağı yukarı bir ayak genişliğinde bir açıklık vardı ve burası yıl boyunca kapatılmadığından tavan penceresi işlevi görüyordu. Ani bir esintinin, erken çiçek açan kirazların serpintilerini bu açıklıktan içeri doldurmasıyla birlikte uykumdan uyandım. Ayın puslu ışığı mutfağa giriyor ve fırının gölgesini yan taraftan tahta döşemeye düşürüyordu. Acaba fazla mı uyudum diye düşünürken kulaklarımı iki-üç kere salladım ve sonra herhangi bir durum olup olmadığını görebilmek için dikkatle etrafa bakındım. Dün gece olduğu gibi ölüm sessizliği hüküm sürüyordu ve bu sessizlik içerisinde saatin kararlı tik-taklarını duyabiliyordum. Farelerin ortaya çıkma zamanı gelmişti. Acaba nereden geleceklerdi. Çok geçmeden dolabın içinden birtakım tıkırtılar gelmeye başladı. Sanki fareler tabaklardan birinin üzerindeki bir şeyle meşguldü ve iğrenç pençeleriyle tabağın kenarını tırmalıyorlardı. Bu dolap fareleri, kapının dibindeki kemirilmiş yarım ay şeklindeki delikten er ya da geç çıkacaklardı. Bu düşünceyle deliğin yanında beklemeye koyuldum. Görünüşe bakılırsa dışarı çıkmak için aceleleri yoktu. Sonunda tabak sesi kesilmişti. Ama bu defa ayak sesleri gelmeye başladı. Sesler bir çeşit kâse veya kabın içinden geliyor olmalıydı. Arada sırada dolap kapısının diğer tarafından, burnumun yalnızca yedi-sekiz santimetre uzağından başka sesler de duyuluyordu. Sesler bazen deliğe yaklaşıyor, ama sonra tekrar uzaklaşıyordu ve şimdiye kadar tek bir fare bile yüzünü göstermiş değildi. Bu kapının hemen arkasında, dolabın içini birbirine katıyordu düşman ama tüm yapabildiğim çıkışta sessizce pusuya yatmaktı. Sabırlı olmak gerekiyordu; çok sabırlı olmak. Fareler, Port Arthur Limanı'ndaki Ruslar gibi, kâselerin içinde vur patlasın çal oynasın eğleniyorlardı. Şu salak O-san, dolap kapısını hiç değilse içeri girebilmeme yetecek kadar açık bırakmayı akıl etseydi keşke. Ama bu kadar kalın kafalı bir ahmaktan başka ne beklenebilirdi ki?

Derken, fırının arkasından, deniz kabuğumdan bir tıkırtı

geldi. Aha! Demek düşman o taraftan da saldırıya geçmişti. Öyle olsun bakalım!

En sinsi pati hareketleriyle sürünerek ilerledim ama lavabonun altında gözden kaybolmadan önce kovaların arasında yalnızca bir kuyruk görebildim. Kısa bir süre sonra sahibimin gargara bardağının lavabonun metaline çarptığında çıkardığı çınlamayı duydum. Yok artık! Şimdi de arkamdalar. Bu yeni tehlikeyle yüzleşmek için döndüğümde, en az on santimetre uzunluğunda kocaman bir farenin küçük deterjan poşetini lavabonun üzerindeki raftan aşağı düşürdüğünü ve sonra döşeme tahtalarının altındaki güvenli alana kaçtığını gördüm. Kaçmasına göz yummamakta kararlıydım. Hemen üstüne atladım ama daha yere inemeden sefil yaratık ortadan kaybolmuştu. Fare yakalamak, düşündüğümden daha çetrefilli bir işti. Belki de yaradılışım itibariyle onları yakalayabilmem imkânsızdı.

Banyoda düşmanın üzerine yürürken, fareler dolaptan fırladı. Dolabın yanına konuşlandığımda, fareler lavabodan çıktı. Ve mutfağın ortasında hareketsiz dikilirken, üç cepheyi aynı anda velveleye verdi fareler. Korkaklıkla birleşmiş böylesine edepsiz bir meydan okuma daha görmedim! Adil bir dövüşten kaçıyor olmaları, onları bir beyefendinin gözünde beş para etmez düşmanlar olarak damgalıyordu. On beş, belki on altı sefer bir o yana bir bu yana boş yere atlayıp durdum; ta ki hem fiziksel hem de zihinsel olarak tükenene kadar. Başarısızlığımı itiraf etmenin utancını yaşıyorum ancak böylesine kötü kalpli düşmanlara karşı işini bilen Amiral Tōgō bile kafası allak bullak olmuş bulurdu kendini. Bu işe büyük bir cesaret, düşmana boyun eğdirme kararlılığı ve hatta teşebbüsümün uhrevi güzelliğine ilişkin soylu bir düşünceyle koyulmuştum ama şimdi bitkin ve düpedüz uykulu hale düşmüş olan ben, bu işi saçma ve yorucu buluyordum. Etrafta koşturup durmayı bıraktım ve mutfağın ortasına çöktüm. Öte yandan, tümüyle hareketsiz olmama rağmen etrafıma tüm varlığımla dikkat kesilirsem, aşağılık bir korkak olan düşman ciddi hamlelerde bulunmaya cesaret edemezdi. Düşmanın beklenmedik bir şekilde böylesine değersiz olduğu ortaya

çıkınca, şerefli bir edim olan savaşma duygusu sürdürülemez ve kişi yalın bir nefret hissiyle baş başa kalır. Bu keskin husumet hafiflediğinde kişi, kederli ve hatta dalgın biri olup çıkar. Ve bu belirsizlik kaybolduktan sonra da kendini uykulu hisseder. Mutlak küçümsemenin rehaveti o kadar derindir ki, düşmanlarının canları ne isterse yapmalarına razı gelmeye hazırdır. Böylesine alçak varlıklar kayda değer ne yapabilirler ki diye sorar kişi kendine. Bütün bu aşamalardan geçmiş biri olarak, nihayet ben de yoruldum ve uykuya yenik düştüm. Dört bir yanı düşmanlarıyla çevrili olsa da tüm canlılar dinlenmek zorundadır.

Etrafımda esen şiddetli bir rüzgâr beni uykumdan uyandırdı. Ani bir esinti, avuçlar dolusu çiçek yaprağını çatı saçağının altındaki açık tavan penceresinden içeri doldurdu bir kez daha. Tam uyandığım sırada, silahtan çıkan kurşun misali, yıldırım hızıyla dolaptan fırlayan bir şey esmekte olan rüzgârı kesip geçti ve yanıma gelip dişlerini sol kulağıma geçirdi. Başka bir karanlık figür arkama geçip de kuyruğumu ısırmadan önce neler olup bittiğini anlamaya çok az vakit bulabilmiştim. Her şey göz açıp kapayıncaya kadar gerçekleşmişti. Hiçbir şey düşünmeden, basit bir refleksle ayağa fırladım. Tüm gücümü kullanıp silkelendim ve bu canavarları üzerimden atmaya çalıştım. Kulağıma demir atmış olan ve ben ayağa fırlarken dengesini kaybeden iblis yüzümün yan tarafında asılı kaldı. Lastik bir boruyu andıran süngerimsi ve yumuşak kuyruğunun ucu, beklenmedik bir şekilde ağzımın içine girdi. Sevimsiz şeyi sımsıkı yakaladım ve dişlerimi üzerinde çabucak kenetleyerek, yapabildiğim kadar sert bir şekilde bir o yana bir bu yana başımı salladım. Derken, kuyruğu ağzımdan çıktı ve eski gazete kâğıtlarıyla kaplanmış duvara çarpan hırpalanmış bedeni, yere düşüp döşeme tahtalarının üzerinde sekti. Fare hâlâ dengesini geri kazanmaya çalışırken, fırsat bu fırsat deyip üzerine atladım ama seken bir top misali, aşağı doğru inmekte olan ağzımın yanında vın diye geçip, şaşırtıcı derecede yüksek olan üst raflardan birinin üzerine kondu. Bacaklarını toplayarak rafın kenarından bana doğru baktı. Ben de tahta döşemenin üzerinden ona bakıyordum. Aramızdaki mesafe aşağı

yukarı bir buçuk metreydi. Tavan penceresinden içeri dolan ay ışığı, bir kadının geniş beyaz kuşağı gibi havada gerilmişti.

Tüm gücümü bacaklarımda toplayarak rafa doğru sıçradım. Ön patilerimle kenarına tutunmayı başarmıştım ama arka ayaklarım boşlukta asılı kalmıştı. Üstelik diğer fare kuyruğumu hâlâ bırakmış değildi ve ağırlığıyla beni aşağı çekiyordu. Tehlikedeydim. Patilerimin konumlarını doğru bir şekilde ayarlayarak tırmanmaya çalıştım ama kuyruğumdaki farenin ağırlığı yüzünden tüm çabalarım tutuşumu daha da zayıflatmaktan başka bir işe yaramadı. Patilerim biraz daha kayarsa düşecektim. Başım gerçekten büyük beladaydı. Pençelerim tahta rafı gürültüyle kazıdı. Son bir çabayla sol patimi ileri atmayı denedim ancak pençelerim düz tahta yüzeye tutunmakta başarısız oldu ve sağ patimle asılı bir vaziyette kalakaldım. Kendi ağırlığı yetmezmiş gibi bir de arkadaki farenin ağırlığıyla gerildikçe gerilen vücudum, sallanıp dönmeye başladı ve o ana kadar kıpırtısızca oturup beni seyretmekle yetinen yaratığın alnıma atlamasıyla beraber olanlar oldu.

Birbirine dolanıp siyah bir topak halini alan üç beden, ay ışığının aydınlattığı odada aşağı düşüverdi. Rafın altındaki eşyalar; topraktan yapılmış dibek, dibeğin içindekiler ve boş bir teneke kutu, düşmekte olan topağı büyüttü. Kömür söndürücünün yerinden çıkmasıyla daha da büyüyen topak, en sonunda ikiye ayrıldı. Çirkin kütlenin yarısı doğrudan bir su kovasının içine düşerken, geri kalanı mutfak döşemesinin üzerinde çılgınca savrulan bedenlere dönüştü. Gecenin ölüm sessizliğinde kopan gürültü korkunçtu.

Zaten zıvanadan çıkmış olan ruhum gürültünün etkisiyle daha da sarsıldı.

"Hırsızlar!" Boğuk sesle feryat eden sahibim, yatak odasından bir hışımla fırladı. Bir elinde lamba taşıyor, diğer elinde bastonunu tutuyordu. Uykulu gözlerinde, onun gibi birinden beklenmeyecek kadar parlak bir savaş ışığı parlıyordu. Ses çıkarmadan deniz kabuğumun arkasına sindim. Fare olacak iki canavar dolabın içine kaçtı. "Burada neler oluyor? Bu iğrenç gürültüyü

kim çıkardı?" Son derece şaşkın görünen sahibim, kızgın bir ses tonuyla sorular yağdırıyordu ama ortada cevaplayabilecek hiç kimse yoktu.

Batıya doğru hareket eden Ay kararlı bir şekilde alçaldı ve o alçaldıkça, mutfağı boylu boyunca geçen ve geniş, beyaz bir kuşağı andıran ışığı daraldı.

III

Bu sıcaklık dayanılmaz, hele ki bir kedi için. İngiliz vaiz Sydney Smith, havanın böyle katlanılmaz derecede sıcak olduğu bir gün, derisini çıkarıp kemikleriyle oturmaktan başka yapacak bir şey kalmadığını söylemiş. Tamam, iskelet gibi ortalarda dolaşmak biraz fazla abartı olabilir ama şu benekli, gri kürkümü üzerimden çıkarıp yıkamaya gönderebilmeyi veya geçici olarak rehine verebilmeyi memnuniyetle karşılardım doğrusu. İnsanların gözünden bakıldığında, kedilerin yaşam şekli son derece basit ve bir o kadar ucuzmuş gibi görünebilir çünkü bir kedinin yüzü tüm yıl boyunca aynı görünür ve mevsimler akıp gitse de hep aynı eski elbiseyi giyeriz. Ama sizi temin ederim ki, diğer herkes gibi kediler de sıcağı ve soğuğu hissedebilir. Banyoda kendimi ıslatmayı umursamayacağımı düşündüğüm zamanlar vardır ama tüm kürküm sıcak suyla ıslanırsa tekrar kurumak çok uzun zaman alacaktır. Kendi terimin kokusuna katlanmamın ve tüm hayatım boyunca bir hamamın kapısından dahi geçmemiş olmamın sebebi budur işte. Arada sırada yelpaze kullanmayı düşündüğüm olur ama patilerimle tutamadığımdan üzerinde durmaya değer bir düşünce değil bu.

Bizim basit tarzımızın yanında insan davranışları gerçekten ölçüsüz kalır. Bazı şeyler ya çiğ ya da oldukları gibi tüketilmelidir, ama insanlar, yiyecekleri kaynatmakla, kızartmakla, turşularını kurmakla ve fasulye ezmesine bulamakla hem zaman hem de enerji kaybedip gereksiz zahmete girerler. Tüm bu işlemlerin korkunç sonuçları onları zevkten dört köşe ediyormuş gibi görünür. Benzer şekilde giyim kuşam konusunda da benzer absürt-

lükler sergilerler. Kusurlu doğdukları için tıpkı kediler gibi tüm yıl boyunca aynı giysileri giymelerini beklemek çok fazla şey istemek olabilir ancak derilerini böyle çeşit çeşit giysilerle sarmaya da ihtiyaçları yok. Koyuna borçlanmak, ipek böceklerine bağlı olmak ve hatta pamuk ağaçlarının sadakasını kabul etmek onları hiç utandırmışa benzemediğinden, bu ölçüsüzlüklerinin, eksikliğin kabulü olduğu bile iddia edilebilir.

Tuhaflıklarını hoş görsem, yiyecek ve giyim kuşam konularındaki inatçılıklarını sineye çeksem bile, devam eden mevcudiyetlerine hiçbir etkisi olmayan konularda da aynı aptalca tutumu sergilemelerini hiç anlamıyorum. Mesela saçlarını ele alalım. İster istemez uzadığından, onu kendi haline bırakmanın yapılabilecek en basit ve en iyi şey olduğu kanısındayım. Ama yok! İnsanlar için öyle değil! Bütünüyle lüzumsuz bir şekilde, akla hayale gelmeyecek saç modelleriyle allayıp pulluyorlar kendilerini. Ve hatta bu salakça değişikliklerle gurur duyuyorlar. Kendilerine rahip diyenler saçlarını sürekli kazıtıyorlar; yazın da keller kışın da. Ama havalar ısındığında güneş ışınlarından korunmak için geniş kenarlı şapkalar giyiyorlar; soğuduğundaysa kumaş parçalarıyla başlarını sarıp sarmalıyorlar. Madem şapka takacak veya sarıp sarmalanacaksınız, ne diye başlarınızı tıraş ediyorsunuz ki? Saçmalığın daniskası. Hele bazıları var ki, onlara diyecek hiçbir şey bulamıyorum. Tarak adını verdikleri, testereye benzer bir alet kullanarak saçlarını ortadan ikiye ayırıyorlar ve elde ettikleri sonuçtan bir hayli memnun görünüyorlar. Kafatası kemiklerinin yedide üçlük bir kısmını tarayarak saçlarında yapay bir ayrık oluşturuyorlar ve bunlardan bazıları o ayrılmış bölümü kafataslarının üzerine doğru öyle uzatıyorlar ki, saçları sahte muz yaprakları gibi başlarının arkasına düşüyor. Bazılarının tepesindeki saçlar düz bir şekilde kırpılmış ama yanlarda, hem solda hem de sağda bulunanlar, dümdüz aşağı sarkacak şekilde kesilmiş oluyor. Herhangi bir şeye benzedikleri söylenemez gerçi fakat yuvarlak bir kafanın üstüne oturtulmuş bu dikdörtgen çerçevenin oluşturduğu görüntü, bir çitin arkasından dünyaya bakıyorlarmış gibi gösteriyor onları (çatlak bir bahçıvan tarafın-

dan budanmış sedir ağaçlarından meydana geliyordu bu çit). Bu stillere ek olarak, bir de tüm kılların standart bir uzunlukta kesildiği saç stilleri var; on santimetrelik kesim, beş santimetrelik kesim ve hatta üç santimetrelik kesim.

Tanrı biliyor ya, bu kadar kısa kesmeye devam ederlerse çok yakında kafataslarının içindeki kısımları da kesmeye başlayacaklar. Neyse işte, insanoğlunun ne diye bu tür aptalca heveslerin müptelası olduğunu bir türlü anlayamıyorum.

Mesela, kullanabilecekleri dört tane uzuvları varken niye iki bacakla yetiniyorlar? Ne büyük bir doğal kaynak israfı! Oradan oraya gidip gelirken dört bacaklarını da kullanıyor olsalardı, çok daha hızlı yürürlerdi. Buna rağmen, yalnızca ikisini kullanma aptallığında ısrar ediyorlar; diğer iki çifti de bırakıyorlar ki, birilerinin iyilik olsun diye yeniden hayata döndürdüğü kurutulmuş morina balıkları gibi omuzlarından sarksın dursun. Buradan sadece şu sonuca varılabilir; kedilerden çok daha fazla boş zamanı olan insanlar, zihinlerini böyle saçma sapan şeylerle meşgul etmek suretiyle doğuştan gelen can sıkıntılarını hafifletiyorlar. Tuhaf olan, ne zaman iki kişi bir araya gelecek olsa, boş zamandan bol bir şeyi olmayan bu yaratıkların birbirlerini ne kadar meşgul olduklarına inandırmaya çalışmaları değil yalnızca; suratlarının meşgul görünüyor olması da tuhaf. Aslına bakılırsa, o kadar telaşlı gözüküyorlar ki bu meşguliyetlerinin kaç tane adamı mideye indirdiği merak uyandırıyor. Bazen (benimle tanışacak kadar talihli olduklarında), kedi olsalardı hayatlarının ne kadar güzel ve kolay olacağını söylediklerini duyarım. Gerçekten de güzel ve kolay bir hayat sürdürmek istiyorlarsa, hayatlarını güzel ve kolay kılmak zaten kendi ellerinde.

Onları alıkoyan hiçbir şey yok. Her zaman yaptıkları gibi şikâyet edip durmaları konusunda kimse onları zorlamıyor. Altından kalkabileceklerinden daha fazla işle meşgul olup sonra da başlarını kaşımaya vakit bulamamaktan yakınmaları tamamen kendi seçimleri. Kızgın bir ateş yakan kişinin sıcaktan şikâyet etmeye hiç hakkı yoktur. Kürklerimizi kırpmanın yirmi farklı yolunu düşünmek zorunda olsaydık biz kediler bile şimdi olduğu

gibi çok uzun süre kaygısız kalamazdık. Her kim kaygısız olmak istiyorsa, kendini yazın kürk bir ceket giyebilecek şekilde eğitmelidir (tıpkı benim gibi). Yine de... Bir parça terletici olduğunu itiraf etmek zorundayım. Gerçekten çok terletici yaz aylarında kürk giymek.

Bu korkunç sıcakta yegâne özel zevkim olan öğleden sonra uykusunu bile uyuyamıyorum. Öyleyse nasıl vakit geçireceğim? İnsan toplumuna ilişkin çalışmalarımı uzun zamandır ihmal ettiğim için, birkaç saatimi, o bilindik tuhaf tarzlarıyla imanı gevreyen insanları izlemek gibi faydalı bir işe ayırabilirim aslında. Ama ne yazık ki sahibimin karakteri, en azından şekerleme söz konusu olduğunda, birazcık kedimsi olmaktan çok daha fazlasını gösteriyor. Öğleden sonra siestalarına benim kadar önem veriyor ve yaz tatili başladığından beri kolunu bile kıpırdatmış değil.

Dolayısıyla, onu ne kadar yakından gözlemlersem gözlemleyim, insanların durumuna ilişkin yeni olan hiçbir şey öğrenemiyorum. Keşke Waverhouse gibi biri ziyaretine gelseydi; bir ihtimal sahibimin acıklı bir şekilde dispeptik olan derisinde bir seğirme meydana getirebilir, onu bu kedimsi uyuşukluğunun arasında kımıldatabilirdi.

Tam ben keşke Waverhouse ziyaretimize gelmiş olsa diye düşünürken, banyoda su sıçratan birinin sesini duydum. Üstelik duyduğum sadece sıçrayan suyun sesi değildi, zira sıçratan kişi, gürültülü beğeni ifadeleriyle suyun sesini kesiyordu. "Mükemmel. Ne kadar ferahlatıcı. Bir kova dolusu daha, lütfen!" Evin içerisinde küstahça çınlıyordu ses. Dünyada bu kadar gürültülü bir şekilde konuşan ve davet edilmediği halde sahibimin evine gelip kendi evindeymiş gibi hareket eden başka hiç kimse yoktu. Tanrı'ya şükür! Bu kişi Waverhouse'tan başkası olamazdı.

Adam doğruca oturma odasına girerken, "Eh, hiç değilse yarım günlük can sıkıntısından kurtuluyorum," diye düşünüyordum. Omuzlarını kimonosunun altında dikleştirmişti; nezaketsiz bir şekilde geldi, şapkasını hasır paspasın üzerine fırlattı, yüzündeki teri sildi ve "Selamlar," diye seslendi. "Söylesenize,

Bayan Sneaze, kocanız bugün nasıllar?" O sırada yan odada mışıl mışıl uyumaktaydı Bayan Sneaze. Dizlerini kendine çekmiş, kafasını dikiş kutusuna dayamıştı. Waverhouse'un gürültüsü kulaklarının zarını delerken korku içerisinde uyandı. Uykulu gözlerini açık tutmaya çalışarak odaya geldiğinde, keten kimonosuyla çoktan bir köşeye kurulmuş olan Waverhouse keyifli keyifli kendini yelliyordu.

"Tünaydın," dedi kafası bir parça karışmışa benzeyen kadın ve "Burada olduğunuzu hiç bilmiyordum," diye ekledi neredeyse utangaç bir şekilde. Saygıyla başını eğerken burnunun ucunda bir ter damlası belirdi.

"Ben de daha şimdi geldim. Kibar hizmetçiniz sayesinde hayatımda aldığım en güzel duşlardan birini aldım. Kendimi çok ferahlamış hissediyorum. Hava ne kadar sıcak, değil mi?"

"Çok sıcak. Son birkaç gündür oturduğum yerde bile terliyorum. Her zamanki gibi iyi görünüyorsunuz." Bayan Sneaze burnundaki ter damlasını silmemişti henüz.

"Teşekkür ederim, evet öyleyim. Normalde sıcaklardan pek etkilenmem ama bu havalar diğerlerine hiç benzemiyor. Elimde olmadan miskinleşiyorum."

"Çok haklısınız. Daha önce hiç bu kadar kestirme ihtiyacı duymazdım ama hava o kadar sıcak ki..."

"Kestiriyor muydunuz? Ne güzel. Gündüzleri uyuduğunuz halde geceleri de uyuyabiliyorsanız... Eh, bundan daha güzel ne olabilir?" Her zaman olduğu gibi, kendini ana bırakırken habire konuşuyordu. Ne var ki bu defa ağzından fırlayan kelimelerden pek memnun kalmışa benzemiyordu, zira, "Mesela beni ele alalım," diye aceleyle ekledi. "Yaradılışım gereği uykuya ihtiyaç duymam. Hal böyleyken, ne zaman Sneaze gibi her gelişimde uyuklayan bir adam görsem kıskanmadan edemiyorum. Bu kadar sıcak bir hava hazımsızlık çeken biri için son derece bunaltıcı olsa gerek. Sağlıklı bir insan bile böylesi günlerde kafasını omuzlarının üzerinde tutmakta zorlanır. Öte yandan, kafa sıkı bir şekilde sabit olduğundan, yerinden çıkarmak da mümkün değildir."

Görünüşe bakılırsa kafasıyla ne yapacağından pek emin değildi Waverhouse. Son derece alışılmadık bir durumdu bu.

"Şimdi siz, Bayan Sneaze, kafanızdaki tüm o saçlarla dik oturmakta zorlanmıyor musunuz? Yalnızca topuzunuzun ağırlığı yüzünden bile yatmak için can atıyor olmalısınız."

Waverhouse'un dağınık saçlarına dikkat çekmek suretiyle uykusuna yeniden laf attığını düşünen Bayan Sneaze mahcup bir şekilde kıkırdadı. Elini saçlarına götürerek, "Ne kadar da kabasınız!" dedi.

Hiç oralı olmayan Waverhouse başka bir konuya atladı. "Biliyor musunuz," dedi, "dün çatıda yumurta kızartmaya çalıştım."

"Nasıl yani?"

"Çatıdaki kiremitler o kadar kızgındı ki, bu kızgınlıktan istifade etmezsem yazık olur diye düşündüm. Kiremitlerden birini yağladım ve üzerine bir yumurta kırdım."

"Ulu Tanrım!"

"Ama güneş yüzüstü bıraktı beni. Saatlerce beklememe rağmen yumurtanın yarısı çiğ kaldı. İneyim de gazete okuyayım bari dedim. Sonra bir arkadaşım uğradı ve nasıl olduysa yumurtayı unuttum. Sabah bir anda aklıma geldi. Herhalde şimdiye kadar olmuştur düşüncesiyle bakmak için tekrar yukarı çıktım."

"Ee?"

"Pek de yenilebilirmiş gibi gözükmüyordu. Her yanı cıvık cıvık olmuştu. Hatta çoğu çatıdan aşağı akıp gitmişti."

"Hay Allah." Etkilendiğini göstermek için kaşlarını çattı Bayan Sneaze.

"Ne kadar garip değil mi? Bütün bir yaz boyunca hava çok soğuktu ve sonra birdenbire böyle ısındı."

"Gerçekten öyle. Daha evvelsi güne kadar yazlık giysilerimizin içinde titriyorduk ve sonra bir anda bu korkunç sıcaklar baş gösterdi."

"Yengeçler yan yan yürür ama bu yıl havalar geri geri yürüyor. Belki de Çinlilerin *kimi zaman akla aykırı hareket etmek akıllıcadır* özdeyişinin altında yatan hakikati öğretmeye çalışıyordur bize."

"Bir daha söyleyin," dedi Çin atasözlerinden pek de haberi olmayan Bayan Sneaze.

"Boş verin. Gerçek şu ki, bu havaların kötüye gitme şekli tıpkı Herkül'ün boğası gibi." Tuhaflıklarının akıntısında sürüklenen Waverhouse, yine saçma sapan benzetmeler yapmaya başlamıştı. Kadının anlama yetisini yavaşça geçip giderken, sahibimin cehalete batmış karısını bir hayli arkada bırakmıştı. Öte yandan, az evvel sütten ağzı yanan Bayan Sneaze'in daha fazla süt içmeye hiç mi hiç niyeti yoktu. "Ah," dedi ve sessizce oturdu. Tabii bu Waverhouse'a pek uymuyordu. Hakkında hiçbir şey sorulmasın diye Herkül'ün boğasından bahsetmiş değildi.

"Bayan Sneaze," dedi, doğrudan soruya geçerek, "Herkül'ün boğasını bilir misiniz?"

"Hayır," dedi kadın," bilmiyorum."

"Ah, demek bilmiyorsunuz. Anlatayım ister misiniz?"

"Lütfen anlatın," diye cevap verdi. Çenesini kapatmasını söyleyecek hali yoktu ya!

"O kadim günlerden birinde boğasıyla dolaşıyormuş Herkül."

"Bu Herkül, bir çeşit sığır çobanı falan mı?"

"Şey, hayır, sığır çobanı değil. Doğrusunu isterseniz kendisi ne sığır çobanıydı ne de bir kasap dükkânları zincirinin sahibi. O eski günlerde Yunanistan'da kasap dükkânı da yoktu zaten."

"Öyle mi! Yunan hikâyesi miydi bu? En başında söylemeliydiniz." İyi yanından bakın; Yunanistan'ın bir ülke ismi olduğunu biliyordu.

"İyi ama Herkül dedim, öyle değil mi?"

"Herkül Yunanistan'ın diğer adı mı?"

"Herkül bir Yunan kahramanıydı."

"Adını bilmiyor olmama şaşmamalı! Peki, ne yapmış bu Herkül?"

"Sizin gibi, sevgili bayan, uykusu gelmiş. Ve hatta uyuyakalmış."

"Sahi mi! Bay Waverhouse!"

"O uyurken gelmiş Vulkan'ın oğlu."

"Vulkan kim peki?"

"Vulkan bir demirciymiş ve oğlu Herkül'ün boğasını çalmış, hem de son derece olağanüstü bir şekilde. Ne yaptığını tahmin edemezsiniz. Boğayı kuyruğundan sürüklemiş. Herkül uyandığında boğasını aramaya koyulmuş ve 'Boğa, neredesin?' diye feryat etmiş. Ama onu bulamamış ve izini de sürememiş, çünkü efendim, yaratık geriye doğru sürüklendiği için nereye gittiğini gösteren toynak izleri yokmuş. Sizce de çok zekice değil mi? Bir demircinin oğlu için yani?" Kendi anlattığı hikâyeye kapılan Waverhouse, mevsim normallerinin dışındaki sıcak havadan söz ettiklerini çoktan unutmuştu.

"Bu arada," diye gevezelik etmeyi sürdürdü, "kocanız ne yapıyor? Yoksa yine her zamanki gibi uyuyor mu? Bu tür uyuklamalardan Çin şiirinde söz edildiğinde zarif, hatta romantik geliyor kulağa ama kocanızın durumunda olduğu gibi Tanrı'nın her günü tekrarlanınca bütün konsept bayağı bir hal alıyor. Yaşamın sonsuz zarafetini bölük pörçük bir ölüm haline çevirmiş. Sizden bunu istediğim için bağışlayın," diye ani bir karara bağladı konuşmasını, "ama lütfen gidip uyandırın onu."

Görünüşe bakılırsa, Bayan Sneaze, bir azar azar ölme biçimi olarak uyuklama konusunda Waverhouse ile aynı düşüncedeydi, zira, "Gerçekten de bir ayağı çukurda," dedi ayağa kalkarken. "Sağlığı açısından çok kötü. Hele hele öğle yemeğinden hemen sonra uyumak."

"Hazır siz öğle yemeği demişken, öğle yemeğimi henüz yemedim." Waverhouse, sanki birer bilgelik incisiymiş gibi sakince, cömertçe imalar saçmıştı.

"Ah, çok özür dilerim. Düşünemedim. Öğle yemeği vakti gelmiş. Size biraz pilav, turşu, deniz yosunu ve buna benzer şeyler getireyim mi? Yanında da biraz sıcak çay?"

"Hayır, teşekkürler. Bunlar olmadan da yaşayabilirim."

"Şey, bugün bizi şereflendireceğinizi düşünemediğimizden size ikram edebileceğimiz başka hiçbir şeyimiz yok." Bekleneceği üzere, alaycı bir dille yanıt vermişti Bayan Sneaze ancak Waverhouse hiç oralı olmamıştı.

"Hayır, gerçekten hayır," diye cevap verdi soğukkanlı bir biçimde, "ne sıcak çay ne de ısınmış su. Buraya gelirken evinize yollanmak üzere öğle yemeği siparişi verdim ve onu yiyeceğim." Her zamanki sakin üslubuyla, yaptığı son derece terbiyesiz şeyleri anlatıyordu.

"Yaa!" diye ünledi Bayan Sneaze ama o tek hecede üç ayrı "ya" iç içe geçmişti; açık açık şaşkınlık belirten "ya", gücenmişlikle karışık kızgınlık belirten "ya" ve hoşnutlukla karışık rahatlama belirten "ya". Tam o esnada sahibim çalışma odasından çıkarak sallana sallana yanımıza geldi. Tam uykuya dalacakken etraf alışılmadık bir biçimde gürültüyle dolmuş ve bilinci, bir şeyin çekilip zorla alınması gibi tekrar açılmıştı.

"Ne gürültücü herifsin," diye esnemelerinin arasından homurdandı yüzünü ekşiterek. "Hep aynı. Tam uykuya dalacakken, tam iyi ve rahatlamış hissederken kendimi..."

"Aha! Demek uyandın! Kutsal istirahatini bozduğum için ne kadar üzgün olduğumu bilemezsin ama arada sırada uykuyu atlamak sana iyi gelebilir. Gel de otur lütfen." Sahibimin evinde sahibime konukseverlik gösteriyordu Waverhouse. Sahibim tek kelime etmeden oturdu ve el yapımı tahta bir kutudan sigara alarak tüttürmeye başladı. Sonra Waverhouse'un bir köşeye fırlatıp attığı şapkayı görecek oldu ve "Kendine şapka almışsın," dedi.

"Nasıl, beğendin mi?" Gidip şapkayı getiren Waverhouse, Sneaze'ler incelesin diye onu gururla tuttu.

"Ah, ne kadar güzelmiş. Çok ince dokunmuş. Ayrıca çok yumuşak." Bayan Sneaze şapkayı neredeyse açgözlülükle okşuyordu.

"Bu şapka, sevgili bayan, pratik bir şapkadır. Bir insanın arzu edebileceği kadar da itaatkâr. Bakın." Elini yumruk haline getirdi ve kıymetli şapkasının yanına sertçe vurdu. Şapkanın üzerinde yumruk biçiminde bir çukur oluştu ama daha Bayan Sneaze ne olduğunu anlayamadan Waverhouse elini şapkanın içine soktu ve eliyle sert bir şekilde ittirdi; şapka da eski şekline geri kavuştu. Sonra onu her iki tarafından kavradı ve üzerinden merdane geçmişçesine ezerek dümdüz etti. Ardından ince bir

hasırı dürer gibi dürdü. Son olarak, "Pratik olduğunu söylemiştim," diyerek kimonosunun katları arasına sokuşturuverdi.

"Olağanüstü!" Bayan Sneaze hayretler içerisinde kalmıştı. Usta sihirbaz Kitensai Shoichi'yi en göz kamaştırıcı numaralarından birini yaparken seyrediyordu sanki. Kendini yaptığı gösterinin büyüsüne bir hayli kaptırmışa benzeyen Waverhouse, kimonosunun göğüs kısmına sokuşturduğu şapkayı sol kolundan çıkararak, "Üzerinde tek bir çizik bile yok," diye beyan etti. Sonra şapkayı çekiştire çekiştire orijinal şekline geri getirdi ve tabak çeviren bir hokkabaz gibi işaret parmağının üzerinde döndürdü. Tam gösterinin sona erdiğini düşünmüştüm ki, fırıl fırıl dönmekte olan şapkasını başının üzerinde çevirmeye devam etti Waverhouse ve performansı doruk noktasına vardığında şapkayı yere atıp pat diye üzerine oturdu.

"İyi olduğundan emin misin?" Sahibim bile bir parça endişeli görünüyordu. Gerçekten kaygılanan Bayan Sneaze, "Lütfen, durun artık," diye ciyakladı. "Güzelim şapkayı mahvedeceksiniz."

Yalnızca şapkanın sahibi devam etmek istiyordu. "İyi ama mahvolması mümkün değil. Harika olan da bu zaten." Buruş buruş olmuş nesneyi kalçasının altından çıkardı ve kafasına geçirdi. Şapka tekrar eski halini aldı.

"Sağlam şapkaymış doğrusu. Olağanüstü değil mi? Harika gerçekten." Bayan Sneaze daha da etkilenmişti.

"Ah, olağanüstü olan bir şey yok. Öyle bir şapka işte," dedi, şapkasının altından sırıtan Waverhouse.

Bir an sonra kocasına döndü Bayan Sneaze. "Bence sen de böyle bir şapka alsan iyi edersin."

"İyi ama zaten harika bir şapkası var."

"Daha geçen gün çocuklar üzerinde tepindi ve şapkayı mahvetti." Bayan Sneaze ısrar ediyordu.

"Vah vah. Çok yazık olmuş."

"İşte bu yüzden sizinki gibi sağlam ve göz alıcı bir şapka alması gerektiğini düşünüyorum." Panama şapkaların ne kadar pahalı olabileceği konusunda hiçbir fikri olmadığından, kışkırt-

malarının şiddetini hafifletmek imkânsızdı. "Ciddi söylüyorum, tatlım, bundan bir tane almalısın."

Derken Waverhouse, sağ kol yeninden kırmızı kılıflı bir makas çıkardı. "Bayan Sneaze," dedi, "bir an için şapkayı unutun ve şu makasa bir göz atın. Bu da fevkalade pratiktir. On dört farklı şekilde kullanılabiliyor." Eğer o makas olmasaydı, sahibim karısının şapka konusundaki kadınca ısrarlarına dayanamazdı. O kadar şanslıydı ki, kadınlara özgü doğuştan gelen merak duygusu kadının dikkatini dağıtmıştı. Aklıma Waverhouse'un bilinçli olarak bu şekilde davranmış olabileceği geldi ama sonra iyice düşününce, sahibimi bir panama şapkaya dünyanın parasını bayılmaktan kurtaran şeyin sadece iyi şans olduğu sonucuna vardım.

Bayan Sneaze, "Neymiş bu on dört kullanım şekli?" diye sorar sormaz, Waverhouse konuşmasına tam gaz devam etti. "Hepsini açıklayacağım, bu yüzden beni dikkatle dinleyin. Anlaştık mı? Buradaki hilal biçimli ağzı görüyor musunuz? İçmeye başlamadan evvel dudak ucunu kesmek için sigaranızı buraya sokarsınız. Hemen şu sapın altındaki küçük alet, erişte kesiyormuş gibi tel kesebilir. Şimdi, makası kâğıdın üzerine düz bir şekilde koyarsanız, kendinize bir cetvel edinmiş olursunuz. Şurada, şu çakının arka tarafında üzerine kazınmış bir skala vardır ki, böylece makas bir ölçüm aracı olarak kullanılabilir. Bu tarafta tırnaklarınız için bir törpü var. Görüyor musunuz? Çakının ucunu dışa doğru iterseniz, vidaları sıkıştırmak için döndürebilirsiniz. Böylece bir nevi çekiç vazifesi görür. Yine şu aygıtı kullanarak en sıkı kapakları bile son derece zahmetsiz bir şekilde açabilirsiniz. Ayrıca, aletin sivri ucu harika bir delgidir. Bu şeyle yazarken yaptığınız herhangi bir hatayı kazıyarak çıkarabilirsiniz. Ve son olarak, bu şeyi parçalara ayırırsanız, mükemmel bir bıçağınız olur. Bakın, Bayan Sneaze, bu aletin son derece ilginç bir özelliği daha var. Sap kısmında sinek büyüklüğünde küçük bir top var. Gördünüz mü? Tam içine bakın."

"Hayır. Bakmasam daha iyi. Eminim benimle yine dalga geçeceksiniz."

"Bana bu kadar az itimat ediyor oluşunuz kederlendirdi beni. Ama lütfen, bir kerecik sözüme güvenin ve şuna bir göz atın. Ha? Ah, hadi ama, şöyle bir göz ucuyla bakacaksınız o kadar." Makası kadına uzattı.

Bayan Sneaze oldukça temkinli bir şekilde makası eline aldı ve göz yuvarlağını sihirli noktaya yaklaştırarak dikkatle baktı.

"Ee?"

"Hiçbir şey göremiyorum. Tamamen siyah."

"Siyah mı? Işık yetersiz o halde. Kâğıt pencereye doğru biraz dönün ve ışıkta tekrar bakın. Makası o şekilde eğmeyin. Tamam, işte böyle. Şimdi görebiliyorsunuz, değil mi?"

"Aman Tanrım! Bu bir resim, değil mi? Ufacık bir fotoğrafı buraya nasıl sabitleyebilirler?"

"Şaşırtıcı olan da bu ya." Bayan Sneaze ve Waverhouse kendi aralarında sohbete dalmışlardı. Bir süredir sessiz olan ama resim fikri dikkatini çeken sahibimde onu görebilmek için ani bir istek peyda olmuştu. Karısından kendisine de göstermesini istedi fakat gözünü makasa yapıştırmış olan kadın bir şeyler gevelemeye devam etti. "Ne kadar hoş. Ne güzel bir nü resim çalışması." Onu makastan ayırabilmek mümkün değildi.

"Hadi ama, bir bakayım."

"Bekle. Ne güzel bukleleri var. Kalçalarına kadar iniyor. Yüzünü ne kadar etkileyici bir şekilde kaldırmış. Oldukça uzun boylu bir kız ama gerçekten tam bir güzellik!"

"Lanet olsun, ver bir bakayım." İyiden iyiye meraklanan sahibim, daha fazla dayanamayıp karısına parlamıştı.

"Al öyleyse. Öküz gibi dilediğince bak." Makası ona uzatırken, hizmetçi mutfaktan çıktı ve Waverhouse'un siparişinin geldiğini duyurdu. Kucağında, soğuk karabuğday eriştesiyle dolu iki adet kapaklı bambu tabak taşıyordu.

"Aha," dedi Waverhouse, "işte, Bayan Sneaze, sipariş ettiğim öğle yemeği de geldi. İzninizle şimdi yemeğimi yiyeceğim." Başını saygıyla eğdi. Waverhouse şakayla karışık bir şekilde konuştuğu için, Bayan Sneaze ne diyeceğini bilemez haldeydi. Bu yüzden düşünmeksizin, "Rahatınıza bakın," dedi ve tekrar izlemeye koyuldu.

En sonunda gözlerini resimden ayıran sahibim, "Bu kadar sıcak bir havada erişte yemek sağlığa zararlı," diye belirtti.

"Tehlike yok. İnsanın sevdiği şey onu nadiren rahatsız eder. Aslında," dedi Waverhouse, kapaklardan birini kaldırırken, "birazcık hoşnut olunan şeyin insanı iyi ettiğini duymuştum." Tabakta gördükleri onu memnun etmişe benziyordu, zira, "Kanımca kendi haline bırakılmış erişteler aşırı sakal bırakmış insanlar gibi güvenilmezdir," dedi. Soya sosu tabağına yeşil yaban turpu ekledi ve çılgınlar gibi karıştırdı.

"Yavaş ol," dedi sahibim gerçekten kaygılı bir sesle, "bu kadar çok baharat ekersen yenilemeyecek kadar acı olur."

"Erişte dediğin soya sosu ve yeşil yaban turpuyla birlikte yenir. Bahse girerim erişte bile sevmezsin sen."

"Aslında severim. Sade olanını."

"Onu yük beygiri sürücüleri yiyor. Bu şekilde baharatlanmış soğuk karabuğday eriştesine ilgisi olmayan bir adamın haline acırım," diyen Waverhouse, sedir ağacından yapılmış yemek çubuklarını erişlerin arasına daldırdı, büyükçe bir porsiyon kaptı ve çubukları birkaç santimetre kadar kaldırdı. "Biliyor musunuz, Bayan Sneaze," dedi, "eriştenizi pek çok farklı şekillerde yiyebilirsiniz? Acemiler her zaman için çok fazla sos kullanır ve bu nefis yiyeceği geviş getiren büyükbaş hayvanlar gibi hatır hutur yerler. Bu şekilde erişlerin muhteşem tadı da ister istemez kaybolur. Doğru uygulama onları şöyle almaktır." Elindeki çubukları, bambu tabağın üzerinde kaldırdı. Erişteler, birkaç santimetre uzunluğunda bir perde oluşturacak şekilde havada sallanıyordu. Porsiyonu tabaktan tam bir şekilde kaldırıp kaldırmadığını kontrol etmek için tabağa baktı ama bir düzine kadar kuyruğun birbirine dolanmış şekilde tabakta durmaya devam ettiğini gördü.

"Ne uzun erişteymiş be! Bakın, Bayan Sneaze, bunlardan daha uzun olanını hiç görmüş müydünüz?" Waverhouse izleyici kitlesinin de kendisine katılmasını istiyordu.

"Gerçekten de upuzunlar!" diye cevap verdi kadın, adamın söylevinden etkilenmişçesine.

"Şimdi, bu uzun tellerin yalnızca üçte birini sosa batırmalı ve onları tek bir seferde yutmalısınız. Çiğnemeyeceksiniz. Çiğnemek eşsiz lezzetlerini yok ediyor. Erişteler konusunda en önemli nokta, boğazınızdan aşağı kayış şekilleri." Bunun üzerine, en uzun telin arka ucu da nihayet tabaktan ayrılacak şekilde çubukları kaldırdı. Sonra kolunu tekrar indirerek erişlerin arka uçlarını yavaşça sol elinde tuttuğu sos tabağına batırdı.

Bu da, Arşimet Kanunu'na uygun olarak, tabağın içindeki sosun erişlerin hacmi ölçüsünde yavaşça yükselmesine sebep olmuştu. Öte yandan, halihazırda tabağın onda sekizi sosla dolu olduğundan, Waverhouse, bırakın üçte birini, kımıl kımıl erişlerinin dörtte birini bile sosa batıramadan sıvı seviyesi taşacak kadar yükselmişti.

Çubuklar tabağın on santimetre kadar üzerinde durdu ve Waverhouse ikilemini gözden geçirirken bir süre için öylece kaldı. Erişteleri bir parça daha indirirse tabaktaki sos taşacaktı ama indirmezse erişte yeme şeklinin nasıl olması gerektiğine ilişkin kendi belirlediği standartlara uymamış olacaktı. Sonra aniden, saldırıya geçen bir yılan misali kafasıyla boynunu öne ve geriye doğru hızla hareket ettirerek çubukları ağzına aldı. Ardından vıcık vıcık, şapırtılı bir ses duyuldu, boğazı şişti ve bir iki defa geri çekildi. Ve sonra erişlerin hepsi gitmişti.

Gözlerinin kenarlarından birkaç damla yaş süzüldü. Bu gözyaşları yeşil yaban turpunun gücüne bir övgü niteliği mi taşıyordu, yoksa bu şekilde yutmaya çabalamanın vermesi beklenen acının bir göstergesi miydi, hâlâ emin değilim.

"Ne olağanüstü bir performans! Nasıl oluyor da," diye sordu şaşkına dönmüş sahibim, "tek seferde böyle acılı bir erişte topağını yutmayı başarabiliyorsun?"

"İnanılmaz, değil mi!" Bayan Sneaze de en az onun kadar şaşkındı.

Waverhouse bir şey demedi, çubukları kenara bıraktı ve kendini rahatlatmak için göğsüne birkaç defa vurdu. "Bayan Sneaze," diye cevap verdi sonunda, "bir tabak erişte, üç buçuk, bilemedin dört lokmada bitirilmelidir. Bu süreci uzatırsanız

eriştelerin tadından en yüksek verimi alamazsınız." Yüzünü bir mendille sildi ve geri oturdu. Biraz soluklanmayı hak etmişti.

Tam o sırada Coldmoon gelmesin mi! Ayakları yaz toprağıyla kirlenmişti fakat kavurucu sıcağa rağmen, bilemediğim bir nedenden ötürü başında kışlık bir şapka vardı.

"Merhaba! İşte yakışıklı kahramanımız da geldi! Yine de müsaadenizle yarım kalan yemeğimi bitirmek zorundayım." Hiç utanması olmayan Waverhouse, kalan eriştеleri yemeye koyuldu. Bu defa, akıllıca bir şekilde, erişte üstadı olarak biraz önce sergilediği performansı tekrar sergileme zahmetine katlanmadı ve sonuç olarak lokmalar arasında mendillerden ve molalardan yardım almak gibi küçük düşürücü birtakım davranışlarda bulunmaktan kurtuldu. Yemeğini normal bir şekilde yiyerek dakikalar içerisinde her iki bambu tabağı da boşalttı.

"Coldmoon," dedi sahibim, "tezin nasıl gidiyor?" Waverhouse, "Sevimli Bayan Goldfield sizinle birlikte olabilmek için can atıyor. Tamamladığınız tezi mümkün olan en kısa sürede göndermelisiniz," diye ekledi.

Coldmoon, her zaman yaptığı gibi, şaşırtıcı derecede aptalca görünen sırıtışını gösterdi. "Hanımefendiyi bekletmek büyük bir zalimlik olacağından gerçekten de bir an evvel tamamlamak istiyorum," diye cevap verdi. "Lakin öyle bir konusu var ki pek çok meşakkatli araştırma yapmam gerekiyor." Muhtemelen kendisinin bile ciddiye almadığı şeylerden ölçülü bir ciddiyetle söz ediyordu.

"Kuşkusuz," dedi Waverhouse Coldmoon'un tarzına uyum sağlayarak. "Böyle bir konu Coldmoon'un istediği gibi ele alınamaz elbette. Bununla beraber, annesinin öfkeyle burnundan solumasını dikkate alırsak, yelkenleri onun üflediği tarafa çevirmek akıllıca olacaktır."

Diğerine kıyasla yegâne mantıklı çıkış sahibimden geldi. "Tezinin konusu ne demiştin?"

"Tezimin başlığı 'Ultraviyole Işınların Kurbağaların Göz Yuvarındaki Galvanik Faaliyet Üzerindeki Etkileri' şeklinde."

"Fevkalade. Coldmoon'dan da bu beklenirdi. Ritmi ve şu

son kısmın özgünlüğü, 'kurbağanın göz yuvarındaki' ibaresindeki heyecan verici etki hoşuma gitti. Ne dersin, Sneaze? Hocamız tezini bitirmeden evvel hiç değilse başlık konusunda Goldfield'ları bilgilendirsek mi?"

Waverhouse'un şakalarını umursamayan sahibim, "Böyle bir konu için bu kadar yorucu araştırmalar yapmak gerekiyor mu gerçekten?" diye Coldmoon'a sordu.

"Ah evet, zor bir soru bu. Bir defa kurbağanın göz yuvarındaki merceklerin yapısı katiyen basit değil. Yüzlerce, hatta binlerce deney yapmak gerekecek. Başlangıç olarak yuvarlak, cam bir küre inşa etmeyi düşünüyorum."

"Cam bir küre mi? Gidip camdan eşyalar satan bir dükkândan almak daha kolay olmaz mıydı senin için?"

"Ah, hayır, ne yazık ki," dedi Coldmoon, göğsünü bir parça öne çıkararak. "En başta, daire, düz çizgi gibi şeyler salt geometrik konseptlerdir ve bu kusurlu dünyada ne gerçek daire ne de gerçek düz çizgi var olabilir."

"Var olmaları hiçbir şekilde mümkün değilse onları oluşturmaya çalışmaktan vazgeçmek daha akıllıca olmaz mıydı?" diye sordu Waverhouse.

"Deneylerime uygun bir küre yapmakla başlarım diye düşünmüştüm ve doğrusunu isterseniz yapmaya geçen gün başladım."

"Yapmayı bitirdin mi peki?" diye sordu sahibim, sanki bunu yapmak kolay bir işmiş gibi.

"Nasıl bitirebilirim?" dedi Coldmoon. Ama sonra, kendiyle çelişmek üzere olduğunu düşünerek, aceleyle açıklamaya koyuldu. "Gerçekten de ziyadesiyle zor bir iş. Bir süre törpüledikten sonra bir taraftaki yarıçapın fazla uzun olduğunu fark ettim ve bu yüzden kısmen daha kısa olacak şekilde zımparaladım. Ama bu da başka sıkıntılara yol açtı zira şimdi de diğer taraftaki yarıçap uzun oldu. Bu fazlalığı büyük bir çabayla zımparalamamla birlikte koca küre biçimsiz bir şeye dönüştü. Bu bozukluğu nihayet düzelttikten sonra, çap boyutlarının bir kez daha bozulmuş olduğunu fark ettim. Başlangıçta bir elma büyüklüğünde olan

cam küre kısa süre içinde bir çileğe döndü ve ben sabırla kusursuz olması için çabalarken hızlıca küçülerek bir fasulye tanesi boyutlarına ulaştı. O zaman bile kusursuz bir küre değildi. İnanın bana, denedim. Tüm ömrümü cam küreleri zımparalamaya adadım. Yılbaşından bu yana en az altı tanesi (kuşkusuz her biri farklı boyutlardaydı) avuçlarımda hiçliğe karışıp gitti." Öyle eşine benzerine az rastlanır türden bir tutkuyla konuşuyordu ki, bu anlattıklarının doğru olup olmadığını hiç kimse söyleyemezdi.

"Bu zımparalama işini nerede yapıyorsun?"

"Üniversitenin laboratuvarında elbette. Zımparalamaya sabah başlıyorum. Öğle yemeği için kısa bir mola veriyorum ve sonra hava kararana kadar zımparalama işlemine devam ediyorum. Kolay bir iş değil."

"Yani sırf cam küreleri zımparalayabilmek için pazar günleri de dâhil olmak üzere her gün üniversiteye gittiğini söylüyorsun, öyle mi? Bize her zaman söylediğin, seni bu kadar acımasızca meşgul eden şey bu yani?"

"Doğru. Çalışmalarımın bu aşamasında sabah, öğlen ve akşam cam küre zımparalamaktan başka seçeneğim yok."

"Bir Kabuki oyunu geldi şimdi aklıma," dedi konu ilgisini çeken Waverhouse. "Karakterlerden biri bahçıvan kılığına girerek amacına ulaşıyordu." Ciddi bir tavır takınıp alıntı yaparak, "'Neyse ki kamu görevlisi olmayan siviller arasında büyütüldüm de hiç kimse yüzümü tanımıyor; böylece kasımpatı yetiştiricisi olarak içeri giriyorum.' Sense Coldmoon, kristal üreticisi olarak amacına ulaşmakta kararlı gibisin. Eminim ki gayretini, işine karşı sergilemiş olduğun içten fedakârlıkları, cam küreleri zımparalama hususundaki özverili adanmışlığını öğrendiğinde, bütün burunların anası sana yakınlık duymadan edemeyecektir.

Aklıma gelmişken, geçen gün üniversite kütüphanesinde halletmem gereken bazı işler vardı ve oradan ayrılırken şans eseri kapıda eski bir meslektaşa, Knarle-Damson'a rastladım. Mezuniyetinin üzerinden yıllar geçmiş olmasına rağmen hâlâ kütüphaneyi kullanıyor olmasını tuhaf bularak, 'Knarle-Damson,' dedim, 'hâlâ irfan çeşmesinin suyundan içiyor olduğunu görmek

beni çok etkiledi.' Bana son derece tuhaf bir bakış attıktan sonra kitaplara müracaat etmek için orada bulunmadığını, üniversitenin önünden geçerken hazırlıksız yakalandığını ve tuvaleti kullanmak için kısa bir süreliğine uğradığını söyledi. Bir öğrenim merkezine göre tuhaf bir kullanım şekli. Öte yandan, birbirine zıt şekillerde de olsa, bir üniversitenin nasıl amaç dışında kullanılabileceğine ilişkin olarak her ikinizin de iyi birer örnek teşkil ettiğinizi düşünüyorum. Biri tarihî diğeri modern olmak üzere, ünlü insanlar hakkında birbirine paralel bir anekdot çiftine yer veren Çin klasiğini mutlaka okumuşsunuzdur. Aynı bağlamda yeni bir seçki yayımlamayı planlıyorum ve müsaadenizle cam küreler ve pisuarlar üzerine kısa bir bölüm de ekleyeceğim."

Bununla beraber, sahibim konuya ilişkin daha ciddi bir bakış açısı getirdi. "Tamam," dedi, "günlerini cam işleriyle uğraşarak geçiriyor olman çok güzel, iyi ama tezini bitirip doktoranı almayı ne zaman planlıyorsun?"

"Şu anki hızımla belki de on yılda." Görünüşe bakılırsa doktora konusunda sahibime kıyasla daha az endişeliydi Coldmoon.

"On yıl, ha? Bence zımparalama işini bir an evvel bırakırsan iyi edersin."

"On yıl iyimser bir tahmin. Yirmi yılımı da alabilir."

"Bu korkunç. O zaman doktoranı tamamlayabilmek için uzun bir süre beklemen gerekecek."

"Evet. Doktoramı bir an evvel tamamlayıp bu vesileyle genç hanımefendinin içini rahatlatmak beni çok mutlu ederdi ama cam küreyi tam anlamıyla biçimlendirmeden ilk deneyimi bile başlatamam." Coldmoon'un sesi, sanki hayalinde kurbağanın gözyuvarının merceklerine bakıyormuş gibi gitgide kısıldı ama kısa bir duraksamanın ardından konuşmaya devam etti. "Bu kadar endişelenmeye gerek yok sanırım. Goldfield'lar bu cam küreleri zımparalamak dışında hiçbir şey yapmadığımın tam olarak farkında. Doğrusunu isterseniz birkaç gün önce görüştük ve onlara durumu güzel güzel izah ettim." Tam bir gönül rahatlığıyla gülümsedi.

Ne konuştuklarını pek anlayamasa da üç adamın sohbetini

dinleyen Bayan Sneaze, "İyi ama nasıl olur," diye araya girdi şaşkın bir ses tonuyla, "geçen aydan beri tüm aile deniz kenarından uzakta, Oiso'da."

Bu Coldmoon'u bile afallatmıştı ama masum rolünü oynamayı sürdürdü. "Ne kadar tuhaf," dedi, "anlayamıyorum."

Waverhouse'un sosyal açıdan faydalı işlevlerinin olduğu durumlar vardır. Sohbet monotonlaştığında, biri utandığında, durgunlaştığında veya sıkıntıya düştüğünde, diğer tüm durumlarda olduğu gibi, söyleyecek anlık ve oyalayıcı bir şeylere sahip olduğundan emin olabilirsiniz. "Geçen ay Oiso'ya giden birileriyle birkaç gün önce Tokyo'da buluşmuş olmak bir hayli esrarengiz. Bir nevi ruhsal bir alışveriş örneği. Karşılıklı aşkın bilhassa şiddetli olduğu durumlarda gerçekleşmesi mümkün olan bir fenomen bu. İnsan böyle bir şeyin gerçekleştiğini duyunca ona rüya gibi gelir ama rüya bile olsa bu rüya gerçeğin kendisinden daha gerçektir. Bayan Sneaze, eşinizle onu sevdiğiniz veya o sizi sevdiği için evlenmemiş olan sizin gibi birine, hayat asla aşkın sıra dışı doğasını anlama fırsatı sunmaz; dolayısıyla sözünü ettiğiniz aykırılıkları tuhaf buluyor olmanız son derece doğal."

"Ne diye böyle nahoş şeyler söylersiniz hiç bilmem. Neden hep benimle uğraşıyorsunuz?" diye Waverhouse'a aksi aksi çıkıştı Bayan Sneaze.

"Ayrıca sen kendin de öyle aşk acıları çekmiş bir adama hiç benzemiyorsun," dedi, karısı tarafından savunulan ön cepheye şaşırtıcı bir biçimde takviye kuvvet getiren sahibim.

"Yaşadığım gönül ilişkileri dokuz günden fazla sürmediğinden herhalde onları hatırlamazsınız. Ama bugüne kadar yalnız bir erkek olmama neden olan şeyin aşk konusunda yaşadığım bir hayal kırıklığı olduğu gerçeği geçerliliğini hâlâ koruyor." Waverhouse dinleyicilerinin her birine, sırayla sabit bakışlar attı.

"Ne kadar ilginç," diye ekledi Bayan Sneaze gülerek.

"Saçmalık," dedi sahibim ve bakışlarını bahçeye çevirdi.

Sırıtmakta olan Coldmoon, "Gelecekte istifade etmek üzere şu kadim aşk hikâyesini duymak isterim," dedi kibarca.

"Benim hikâyemin de esrarengiz tarafları var. Hatta o ka-

dar ki, içler acısı bir şekilde ölmüş olmasaydı, Lafcadio Hearn'ün bile ilgisini çekerdi. İtiraf etmek zorundayım ki, bu elim hikâyeyi anlatmak konusunda biraz gönülsüzüm ama mademki ısrar ediyorsunuz, sonuna kadar dikkatle dinlemeniz kaydıyla bu sırrı sizlerle paylaşacağım." Herkes söz verince anlatmaya başladı.

"Hatırlayabildiğim kadarıyla... ımm... kaç yıl önceydi acaba... Neyse işte, on beş-on altı sene önceydi diyelim."

"Islah olmaz," diye homurdandı sahibim.

"Çok zayıf bir hafızanız var, öyle değil mi Bay Waverhouse?" diye hariçten gazel okudu Bayan Sneaze.

Sözünde durup hiçbir şey söylemeyen yegâne kişi Coldmoon'du. Hikâyenin geri kalanı için sabırsızlıkla beklediğini gösteren bir ifade vardı yüzünde.

"Neyse, birkaç yıl önce bir kış mevsimiydi. Echigo'da bulunan Kambara'daki Bambu Filizleri Vadisi'ni geri bırakmış, Ahtapot Tuzağı Geçidi boyunca tırmanarak Aizu bölgesine gidiyordum."

"Ne biçim yer isimleri bunlar!" diye bir kez daha araya girdi sahibim.

"Aa, sessiz ol ve dinle. Hikâye ilginçleşmeye başladı," diye kocasına çıkıştı Bayan Sneaze.

"Ne yazık ki hava kararıyordu. Yolumu kaybetmiştim. Açtım. Sonunda geçidin orta yerindeki bir kulübenin kapısını tıklatmak zorunda kaldım. İçinde bulunduğum zor durumu izah ederek geceyi orada geçirmek için yalvardım. Tanrı sizi inandırsın, elinde yanmakta olan bir mum taşıyan ve bana, 'Tabii, lütfen buyurun,' şeklinde cevap veren kızın yüzünü gördüğüm an tüm bedenim sarsılmaya başladı. O zamandan beri adına aşk dediğimiz bu gizli kuvvetin doğaüstü gücünün tam olarak bilincindeyim."

"İnanılmaz," dedi Bayan Sneaze. "Gerçekten de o Tanrı'nın unuttuğu dağlarda bu kadar güzel kızlar var mı?"

"Onu dağlarda bulmuş olmamın pek önemi yok. Deniz kenarında da olabilirdi. Ah, Bayan Sneaze, yalnızca bir kerecik görebilseydiniz onu. Saçını evlilik çağındaki kızlar gibi başının tepesinde toplamıştı."

Olayın harikuladeliği karşısında nutku tutulan Bayan Sneaze, uzun uzun iç geçirdi.

"Kulübeye girdiğimde, sekiz metrekarelik odanın ortasında yanmakta olan büyük ateşi gördüm ki çok geçmeden dördümüz (kız, büyükbabası, büyükannesi ve şahsım), ateşin etrafına rahatça kurulmuştuk. Çok aç olmam gerektiğini söylediler. Öyleydim. Çok açtım. Yiyecek bir şeyler getirmelerini rica ettim. Herhangi bir şey. Çabucak yiyebildiğim sürece ne olduğunun önemi yoktu. Yaşlı adam, 'Bu eve nadiren ziyaretçi gelir, misafirimizin onuruna yılanlı pilav hazırlayalım,' dedi. Şimdi dikkatle dinleyin, hayal kırıklığı yaşadığım kısma geliyoruz."

"Dikkatle dinliyoruz elbette," dedi Coldmoon, "ama Echigo'nun ormanlarında bile kış zamanı yılanlar olduğuna inanmakta zorlanıyorum."

"Eh, haksızsın diyemem. Ama böyle romantik bir hikâyede detayların mantığı konusunda çok da özenli olmamalı insan. Nitekim, Kyoka'nın romanlarından birinde kardan sürünerek çıkan bir yengeçten söz edilir."

Coldmoon bunun üzerine, "Anladım," dedi ve yeniden ciddiyetle dinlemeye koyuldu.

"O günlerde iğrenç şeyleri yeme konusunda oldukça yetenekliydim. Gerçekten de tam bir şampiyondum. Öte yandan, çekirgelerden, sümüklüböceklerden, kırmızı kurbağalardan ve bu gibi şeylerden bıkmış biri olarak, yılanlı pilavın güzel bir değişiklik olabileceğini düşünmüştüm. Bu yüzden, memnun olurum, dedim yaşlı adama. Bunun üzerine ateşin üzerine bir tencere yerleştirdi ve içine biraz pirinç koydu. Pirinçleri yavaşça pişirmeye başladı. Tek tuhaflık şuydu ki, tencerenin kapağında farklı boyutlarda on kadar delik vardı. Bu deliklerden buhar çıkıyordu. Gerçekten çok etkilenmiştim. Taşrada yaşayan insanların ne kadar zeki olduklarını düşündüğümü hatırlıyorum. Derken, yaşlı adam aniden doğrularak kulübeden dışarı çıktı. Bir süre sonra koltuğunun altında büyük bir sepetle geri döndü. Sepeti gelişigüzel bir şekilde ocağın yanına bırakırken içine şöyle bir göz attım. Oradaydılar işte. Yılanlar (hepsi de uzundu), Coldmo-

on'un da takdir edeceği gibi, kışa özgü bir uyuşuklukla kıvrım kıvrım kıvrılmışlardı."

"Böyle nahoş şeylerden söz etmeyi bırakın lütfen. Çok iğrenç," dedi Bayan Sneaze kadınlara has bir titremeyle.

"Ah kesinlikle bırakamam zira kalp kırıklığımın temelinde bu konular yatıyor. Yaşlı adam tencerenin kapağını sol eliyle kaldırırken, diğer eliyle sepetten avuç dolusu yılan çıkardı. Yılanları tencereye attı ve kapağı geri kapattı. İtiraf etmeliyim ki, yılanlardan tiksinen ya da korkan bir adam olmamama rağmen, yaşlı adamın o anki soğukkanlılığı karşısında soluksuz kaldım."

"Aa, lütfen durun artık. Ürkütücü hikâyelere dayanamıyorum." Bayan Sneaze gerçekten bir hayli korkmuştu.

"Az sonra esas meseleye geleceğim, lütfen sabırlı olun. Neyse, yalnızca bir dakika geçmişti ki, yılanlardan birinin kafası tenceredeki bir delikten dışarı çıktı. Bir diğeri bitişikteki delikten kafasını çıkarmadan evvel neler olup bittiğini pek anlayamamıştım. Sonra onu bir başka yılan takip etti ve tencerenin kapağı yılanlarla dolup taşana kadar bu böyle sürdü."

"Neden başlarını dışarı çıkarıyorlardı?" diye sordu sahibim.

"Çünkü tencerenin içerisinde oluşan ısıdan can havliyle uzaklaşmaya çalışıyorlardı. Bir süre sonra, 'Tamamdır, haydi bakalım asılın,' gibi bir şeyler dedi yaşlı adam, doğal olarak kendi aksanında konuşarak. Karısı 'Tamam,' dedi ve kızı da 'Evet,' dedi, ardından her biri, bir yılanın kafasını sıkıca kavrayarak, acımasızca asıldı. Derisi tencerenin içinde, kafa ve kemikler ise ellerine kalmıştı. Havada öylece sallanıyorlardı."

"Kemikli yılan demek?" dedi Coldmoon gülerek.

"Ya, gerçekten. Kemikli ve hatta omurgasız. Ziyadesiyle zekice değil miydi? Kapağı kaldırdılar, bir kaşık aldılar, pirinci ve yılan derisini büyükçe bir bulamaç haline gelene kadar karıştırdılar ve beni yemem için davet ettiler."

"Gerçekten yedin mi peki?" diye sordu sahibim, hafif gergin bir ses tonuyla.

Karısı yüzünü ekşitti ve şikâyet babında bir şeyler homurdandı. "Keşke bu konu hakkında konuşmayı bıraksanız artık.

Midem bulanmaya başladı. Sizin yüzünüzden günlerce yemek yiyemeyeceğim."

"Böyle diyorsunuz, Bayan Sneaze, çünkü yılanlı pilavdan tatmak gibi bir şansınız hiç olmadı. Bir kere denemiş olsaydınız, eşsiz lezzetini asla unutamazdınız."

"Tanrı esirgesin. Hiç kimse o iğrenç şeye dokunmaya ikna edemez beni."

"Neyse, karnımı bir güzel doyurmuş, dışarıdaki keskin soğuğu unutmuştum. Doyasıya inceledim kızın yüzünü. Onu öyle sonsuza kadar izleyebilirdim fakat gidip biraz dinlenmemi söylediklerinde yolculuktan ötürü ne kadar yorgun olduğumu hatırladım. Bu yüzden tavsiyelerine kulak verdim ve gidip yattım. Bir anda her şey bulanıklaştı ve uykuya daldım."

"Peki, sonra ne oldu?" Bu defa devam etmesi için baskı yapan Bayan Sneaze idi.

"Ertesi sabah uyandığımda, kalp ağrısı geçmişti."

"Size bir şey mi olmuştu?" diye sordu Bayan Sneaze.

"Hayır, özel bir şey olmadı. Sadece uyandım ve sigaramı içerken şans eseri arka pencereden dışarı bakacak oldum ve orada tencere kadar kel birini gördüm. Bir bambu borudan akan suda yüzünü yıkıyordu."

"Yaşlı adam mıydı," diye sordu sahibim, "yoksa yaşlı kadın mıydı?"

"İlk başta anlayamadım. Tuhaf bir tiksintiyle onu izleyerek bir süre öylece oturdum ve tencere sonunda bana doğru döndüğünde hayatımın şokunu yaşadım. Zira kalbimi kaptırdığım kızın ta kendisiydi bu."

"İyi ama daha evvel saçlarını evlilik çağındaki kızlara özgü bir şekilde yaptığını söylemiştin," diyerek derhal itiraz etti sahibim.

"Önceki gece tam bir güzellik; sabah ise tencerenin daniskası."

"Ya! Bakalım bir sonra sıkacağın palavra ne olacak." Keyfi kaçan sahibim, her zaman olduğu gibi tavana bakmaya başladı.

"Haliyle derinden sarsılmış, hatta bir parça korkmuştum

ama fark edilmemeye çalışarak izlemeye devam ettim. Nihayet yüzünü yıkamayı bitirdi tencere, sonra yanındaki taşın üzerinde duran peruğu ustaca kafasına geçirdi ve kulübeye doğru gerisin geri yola koyuldu. Her şeyi anlamıştım. Anlamıştım anlamasına da o andan itibaren onulmaz derecede üzgün, kalbi kırık bir adamdım."

"Gelmiş geçmiş en zevzek kırık kalp. Baksana, sevgili Coldmoon, kırık kalbine rağmen keyifli ve hayat dolu olmayı nasıl da beceriyor." Coldmoon'a dönen sahibim, arkadaşının talihsiz aşk macerasına olan itimadını dile getirmişti.

"Ama," dedi Coldmoon, "kız kel olmamış ve Waverhouse Tokyo'ya dönerken onu da yanında getirmiş olsaydı, şimdi olduğundan daha hayat dolu olabilirdi. Genç hanımefendinin kel çıkmış olmasının son derece trajik bir durum olduğu bir gerçek. Peki, bana söyler misin Waverhouse, nasıl olur da bu kadar genç bir kız saçlarını kaybetmiş olabilir?"

"Eh, doğal olarak bunu da düşündüm ve artık şundan eminim ki, saç dökülmesine yılanlı pilava duyulan aşırı düşkünlük sebep olmuş olmalı. Kafaya gidiyor, biliyorsun. Kanın yukarı doğru hareket etmesine neden oluyor ve bu da kafa derisinin saç köklerindeki kılcal damalara zarar veriyor."

"Neyse ki sizin başınıza bu kadar korkunç bir şey gelmemiş," dedi Bayan Sneaze alaycı bir ses tonuyla.

"Kel kalma felaketinden kurtulmuş olduğum doğrudur. Ama bunun yerine, sizin de fark edebileceğiniz gibi, presbit bir adama dönüştüm." Altın kaplama gözlüğünü çıkararak cep mendiliyle dikkatli bir şekilde ovaladı.

Kısa bir sessizlik oldu. Presbit kulağa o kadar korkutucu geliyordu ki, hiç kimse ne olduğunu sormaya cesaret edemiyordu. Ama sahibim, belki daha acımasız bir adam olduğundan veya belki de miyopluğun bir gece yılanlı pilav yemekten ziyade daha çok geçen yılların etkisiyle meydana geldiğini bildiğinden söyleyeceklerini henüz bitirmemişti. "Sanki", dedi sonunda, "Lafcadio Hearn'ün bile ilgisini çekecek bir gizemden söz etmiştin diye hatırlıyorum. Neydi o gizem?"

"Peruğu satın mı almıştı yoksa toplamış mıydı ve eğer topladıysa nereden toplamıştı. Sözünü ettiğim gizem," dedi Waverhouse, gözlüğünü suratına geçirirken, "budur. Bu zamana kadar çözebilmiş değilim."

"Komik bir hikâye anlatıcısını dinlemek gibi," dedi Bayan Sneaze.

Waverhouse'un pek de inandırıcı olmayan hikâyesi nihayete erdiğinde herhalde çenesini kapatır artık diye düşündüm. Ama ne gezer! Yaradılışı gereği sessiz kalmaktan acizdi sanki. Onu susturmanın yegâne yolu ağzına bir şeyler tıkamaktı. Nitekim tekrar konuşmaya başladı.

"Aşk konusunda yaşadığım bu hayal kırıklığı acı bir deneyim tabii; ama tencereye benzediğinden habersiz bir şekilde bu melek gibi kızla evlenmiş olsaydım, mesele uyuşmazlık sebebi olarak bir ömür boyu sürecekti. Dikkatli olmak gerek. Evlilik gibi konularda hiç olmadık yerlerdeki gizli saklı kusurları son anda fark etme eğilimindedir insan. Bu yüzden naçizane tavsiyem, Coldmoon, boş arzular ya da manasız bir keder içinde gençliğini tüketmeden cam kürelerini gönül rahatlığıyla zımparalamaya devam etmen olacaktır."

"Başka hiçbir şey beni bu kadar mutlu edemez," dedi Coldmoon. "Lakin Goldfield hanımları üstüme gelmeye devam ediyorlar." Abartılı bir kızgınlıkla yüzünü buruşturdu.

"Doğru. Senin bakışa açına göre bir parça mağdursun. Ama öyle komik durumlar vardır ki, insanlar kaygıya davetiye çıkarırcasına kendilerini öne çıkarırlar. Mesela şu fuzuli işler müdürü Knarle-Damson'un durumunu ele alalım. Bir hayli tuhaftı."

"Ne yapmıştı?" diye sordu sahibim, konuşmanın temposuna ayak uydurarak.

"Şuna benzer bir şey. Uzun, çok uzun bir zaman önce Shizuoka'daki Doğu-Batı Hanı'nda kalmış. Sadece bir gece gerçi ama aynı gece orada çalışan hizmetçilerden birine evlenme teklif etmiş. Oldukça rahat biri olmama rağmen bu kadarına ben bile cesaret edemezdim. İşin aslı şuymuş; o günlerde handa çalışan, adına Yaz dedikleri bir hizmetçinin olağanüstü bir güzelliği var-

mış ve şans bu ya, Knarle-Damson'un odasıyla bu kız ilgileniyormuş. Bu şekilde karşılaşmış onunla."

"Tıpkı şu bilmem ne geçidindeki karşılaşmanız gibi, onların karşılaşmaları da alınlarında yazıyormuş hiç şüphesiz," dedi sahibim.

"Evet, her iki durum arasında bir benzerlik var. Aslına bakarsan, Knarle-Damson ile benim aramda da bariz benzerlikler söz konusu. Neyse işte, Yaz denilen kıza evlenme teklif etmiş ama kız daha bir cevap veremeden canı karpuz çekmiş."

"Ha?" Sahibim şaşırmışa benziyordu. Yalnızca o da değil, karısı ve Coldmoon da aradaki bağlantıyı anlamaya çalışıyormuş gibi kafalarını yana yatırmışlardı. Waverhouse onları görmezden geldi ve neşeli bir şekilde hikâyesine devam etti.

"Kızı yanına çağırıp Shizuoka'da karpuz bulup bulamayacağını sormuş. Kız, Tokyo kadar modern olmasa bile Shizuoka'da da karpuz bulabileceğini söylemiş ve hemen gidip ona meyve dilimleriyle ağzına kadar dolu bir tabak getirmiş. Kızın cevap vermesini beklerken meyveleri löp löp mideye indirmiş Knarle-Damson. Ama kız daha cevap vermeye kalmadan karnı ağrımaya başlamasın mı? Çılgınlar gibi inliyormuş ama midesi de bana mısın demiyormuş. Kızı tekrar çağırmış ve bu defa o civarda doktor olup olmadığını sormuş. 'Kasabamız Tokyo kadar modern değildir belki ama demiş,' kız, 'Shizuoka'da da doktor bulabilirsiniz.' Sonra gidip dakikalar içinde odasına bir doktor getirmiş. Bu arada, doktorun çok tuhaf bir adı varmış. Sırf gösteriş için Çin klasiklerinden araklandığı belli olan, Gökyüzü ve Yeryüzü gibi bir şey. Neyse, sabah olup da uyandığında karın ağrısının geçtiğini görmüş Knarle-Damson ve oradan ayrılmadan on beş dakika evvel kızı tekrar yanına çağırarak yaptığı evlenme teklifine bir cevap vermesini istemiş. Kahkaha ile karşılık vermiş kız. Demiş ki, 'Shizuoka'da çok kısa sürede doktor ve karpuz bulmak mümkündür ama burada bile çok az kişi bir gecede kendine gelin bulabilir.' Dönmüş ve odadan çıkmış; bu kızı son görüşüymüş. O gün bugündür, Knarle-Damson da tıpkı benim gibi yüreği aşk acısıyla dağlanmış bir adamdır. Neredey-

se münzevi bir hayat sürer; mesanesi onu mecbur bırakmadıkça kütüphaneye falan hayatta gitmez. İşte tüm bunlar kadınların kötülüğünü ve zalimliğini gözler önüne seriyor."

Sahibim bu defa kendisinden hiç beklenmeyecek bir şekilde Waverhouse'un düşüncesine arka çıktı. "Çok haklısın, hem de çok," dedi. "Daha geçen gün Musset'in oyunlarından birini okuyordum. Karakterlerden biri Ovidius'tan şu cümleyi alıntılıyordu: küldür tüyden daha hafif olan; ve külden hafiftir rüzgâr; rüzgâr ise kadından; ama hiçbir şey kadından hafif değildir. Ne kadar da güçlü bir gözlem, öyle değil mi? Gerçekten de korkunç bir sondur kadınlar." Sahibim son derece saygısız bir tavır takınmıştı ama karısı bu süslü sözcüklerin karşılıksız kalmasına elbette ki izin vermeyecekti.

"Kadınların hafifliğinden yakınıyorsun da siz erkekler ağırsınız da ne oluyor sanki?"

"Ağır derken ne demek istiyorsun?"

"Ağır ağırdır sadece. Senin gibi."

"Neden ağır olduğumu söylüyorsun."

"Çünkü ağırsın da ondan. Hem de çok ağır."

Bir kez daha saçma sapan bir şekilde didişiyorlardı. Waverhouse, harareti giderek artan tartışmalarını keyifle dinleyerek bir süre öylece oturdu, ama sonunda ağzını açtı.

"Suratlarınız mosmor kesilinceye kadar didişmek suretiyle birbirinizin başının etini yiyiş şekliniz, gerçek bir karı-koca olduğunuzun en açık göstergesidir herhalde. Bana öyle geliyor ki, eski zamanlarda evlilik günümüzde olduğu kadar anlamlı bir şey değilmiş." Dinleyicilerinden hiçbiri, ev sahiplerini kızdırmaya mı çalışıyordu, yoksa onlara iltifat mı ediyordu söyleyemezdi fakat tartışmaları sona ermişti ve orada susmak faydasına olabilirdi. Lakin bu, Waverhouse'un tarzı değildi; onun her zaman söyleyecek daha fazla şeyi olurdu.

"Duyduğum kadarıyla eski günlerde kadınlar kocalarına karşılık vermeyi akıllarından bile geçirmezmiş. Erkekler için sağır ve dilsiz bir kadınla evlenmek gibi bir şey olmalı bu. Ben böyle olmasını istemezdim. Kesinlikle hayır. Sizi gibi, 'Çünkü

ağırsın da ondan,' deme veya buna benzer başka şekillerde karşılık verebilme cesaretine sahip kadınları tercih ederim, Bayan Sneaze. Arada sırada vuku bulacak bir tartışmanın canlılığından mahrum kalmak, evlenecek kişi için dayanılmaz bir biçimde sıkıcı olurdu. Örneğin annem, bütün hayatını, genellikle bir aptal olan babama 'Evet' ve 'Haklısın' demekle geçirdi. Onunla birlikte bu şekilde yirmi yıl veya daha fazla yaşadı ve onca yıl boyunca tapınağa gitmek haricinde evden dışarı adımını bile atamadı.

Cidden çok yazık. Elbette avantajlı olduğu durumlar da vardı. Bu yüzden ailemin bütün atalarının öldükten sonraki tam isimlerini ezbere biliyor olmanın yarattığı o muazzam iç huzuruna sahipti annem. Bu korkunç ilişki türü sadece karı ve koca arasında kalmadı, cinsiyetler arasındaki her çeşit ilişkiyi kapsayacak şekilde genişledi. Ben delikanlıyken genç bir adamla genç bir kadının birlikte müzik icra etmeleri bile söz konusu olamazdı. Âşıkların buluşması diye bir şey yoktu. Coldmoon'un yaptığı gibi, ruhlar dünyasında uzun mesafeli bir buluşma bile gerçekleştiremezlerdi."

"Korkunç olmalı," dedi Coldmoon, ürkek bir şekilde boynunu bükerek.

"Öyleydi gerçekten. İnsan ataları için üzülüyor. Üstelik o günlerde yaşayan kadınların günümüz kadınlarından daha iyi muamele gördükleri olmamıştır. Bilirsiniz, Bayan Sneaze, modern kız öğrencilerin ahlaksız davranışlarını anlata anlata bitiremez bazıları ama gerçek şu ki, o sözde iyi eski günlerde işler çok daha kötüydü."

"Gerçekten mi?" Bayan Sneaze ciddiydi.

"Elbette. Bunları ben uydurmuyorum. Söylediklerimi ispatlayabilirim. Sen, Sneaze, beş ya da altı yaşında olduğumuz zamanları hatırlarsın herhalde. Omuzlarına astıkları küfelerle sokaklarda dolaşan adamlar vardı ve satılık küçük kızları o küfelere balkabakları gibi doldururlardı. Hatırladın mı?"

"Böyle bir şey hatırlamıyorum ben."

"Sizin oralarda işler nasıldı bilmiyorum ama Shizuoka'da durum tam olarak böyleydi."

"Elbette böyle değildi," diye söylendi Bayan Sneaze.

"Siz ciddi misiniz?" diye sordu Coldmoon, böyle bir şeye pek inanmadığını gösteren bir ses tonuyla.

"Hem de nasıl! Hiç unutmam, bir defasında babam kızlardan birinin fiyatı için kıran kırana pazarlık etmişti. O sırada altı yaşında falandım herhalde. Babamla ben yan sokaktan işlek bir caddeye çıkarken, bize doğru yaklaşmakta olan bir adam görmüştük. 'Satılık kızlar! Satılık kızlarım var! Yok mu kız bebek isteyen?' diye bağırıp çağırıyordu. Sokaktaki ikinci apartmanın köşesine ulaştığımızda, seyyar satıcıyla karşı karşıya geldik. Tam da kumaşçının önünde. Isegen'e aitti bu yer. On sekiz metrelik ön cephesi ve beş deposuyla Shizuoka'daki en büyük kumaşçıdır Isegen'in dükkânı. Yolun bir daha o tarafa düşecek olursa bir uğrayıver. O zamanlar nasılsa bugün de aynen öyle. Hiç değişmemiş. Güzel bir bina. Müdürünün ismi Jimbei. Bütün gün tezgâhın başında oturur; suratında öyle bir ifade vardır ki, sanırsın üç gün önce annesini kaybetmiş. Jimbei'nin hemen yanında yirmi dört, bilemedin yirmi beş yaşlarında genç bir adam vardır. Adı Hatsu. Derisinin rengi soluktur. Shingon Tarikatı'nın otuz üçüncü rahip prensine bağlılıklarını göstermek için yirmi bir gün boyunca ekmek ve su dışında hiçbir şey yiyip içmeyen şu keşiş adaylarından birine benzetirim onu. Hatsu'nun yanında da Chodon oturur. Daha dün evini bir yangında kaybetmiş gibi keyifsiz bir şekilde abaküsünün üzerine eğilen kişi Chodon'dur. Ve Chodon'un yanında..."

"Tıraşı kes, Waverhouse," diye parladı sahibim. "Kumaşçının şeceresini mi sayıp dökeceksin, Shizuoka'daki kadın satıcılarının hikâyesini mi anlatacaksın?"

"Ah evet. Kadın satıcılarının hikâyesini anlatıyordum. Doğrusunu isterseniz, bu kumaşçı hakkında size anlatacağım son derece tuhaf bir hikâye vardı ama onu bir kenara bırakıp küçük kız satıcılarına yoğunlaşacağım."

"Neden bunu da bir kenara bırakmıyorsun?" diye önerdi sahibim.

"Ah asla! Bu hikâyeyi yarıda kesersem kendimi kötü hisse-

derim. Çağdaş kadınların karakterleriyle erken Meiji dönemindeki seleflerinin karakterlerini karşılaştırabilmek için ihtiyacınız olan tüm değerli bilgilere sahip olacaksınız. Ne diyorduk? Hah, babam ve ben Isegen'in dükkânının önüne vardığımızda, satıcı babama şu cümlelerle seslendi; 'Buradaki küçüklerden bir tane almaz mıydın, beyim? Sana güzel bir indirim de yaparım.' Omuz sırığını yere bırakırken alnından terler süzülüyordu. İndirdiği küfelerin her birinde, iki yaşlarında küçük birer kız vardı. 'Fiyatları gerçekten uygunsa alabilirim,' dedi babam, 'ama elindekilerin hepsi bunlar mı?' Adam saygıyla cevap verdi: 'Evet, beyim, korkarım öyle. Bu iki ufaklık dışında hepsini sattım bugün. İstediğini seç.' Daha önce de söylediğim gibi, balkabağı gibi avuçlarına aldı ve babamın burnuna doğru uzattı onları. Kavun seçer gibi kafalarına vurdu babam ve 'Evet, oldukça güzele benziyorlar,' dedi. Varlarını yoklarını ortaya koyup pazarlık etmeye başladılar ve sıkı bir pazarlığın ardından, 'Hepsi güzel güzel olmasına da kaliteleri konusunda garanti verebilir misin?' dedi sonunda babam. Adam, 'Evet,' dedi. 'Öndeki sepetteki şu ufaklık vallahi de billahi de sağlam çünkü bütün gün gözümün önünde tuttum onu ama arka sepetteki birkaç defa altına kaçırmış olabilir. Kafamın arkasında gözlerim yok, bu yüzden söz veremem. Bak ne diyeceğim, sadece senin için, bu ufaklığın fiyatını biraz daha düşürürüm.' Aradan bunca yıl geçti, yine de yaptıkları pazarlığın her bir kelimesini net bir şekilde hatırlayabiliyorum. Kendim de küçük bir oğlan olmama rağmen küçük bir kızın ne kadar çişli olabileceğini o gün öğrenmiştim. Tabii İmparator'un hükümdarlığının otuz yedinci senesindeyiz. Satılık küçük kızlarla sokaklarda yürüyen böyle aptal kimseler yok artık. Haliyle arkadakilerin, göz kulak olamadıklarının hasarlı olmaya ne kadar yatkın olduğunu söyleyen insanlar da göremiyoruz. Demem o ki, Batı medeniyetinin hayırlı istilası sağ olsun, kadınların davranışları bir hayli düzeldi. Sen ne düşünüyorsun, Coldmoon?"

Coldmoon önce tereddüt etti, sonra boğazını temizledi, ardından alçak ve ölçülü bir sesle fikrini dile getirdi. "Günümüzdeki kadınlar da okullara, konserlere, hayır etkinliklerine ve

çay partilerine gidip gelirken kendilerini pazarlıyorlar aslında. Hafifmeşrep tavırları, 'Hey, beni satın almak istemez miydiniz?' veya 'Ah, demek o kadar ilginizi çekmedi!' demelerinden farksız. Dolayısıyla seyyar satıcılara ya da komisyon üzerine satış yapan diğer madrabazlara ihtiyaç yok; mallarını satmak için bağıran kadın satıcılarının ortadan kaybolmasıyla, modern şehirlerimizin sokakları gürültüden yoksun kalmıştır elbet. Bireyin bağımsızlığına ilişkin çağdaş düşüncelerin ortaya çıkışı ve yayılması, bu gibi değişiklikleri zorunlu kılmıştır. Daha eski kuşaklar, sanki dünyanın sonu geliyormuş gibi, boşu boşuna galeyana gelir, feryat figan ederler fakat çağdaş dünyanın trendi budur ve bir birey olarak ben, bu değişimleri hoş karşılaşıyor ve hatta destekliyorum. Sözgelimi, satın alınabilecek kadar iyi olup olmadıklarını görmek için hiç kimsenin zavallı ufaklıkların kafasına vurmaya ihtiyacı yoktur artık. Demem o ki, yok yere kılı kırk yarmak bu çetin dünyada kimseyi bir yere vardırmaz. İnsan bu şekilde kolayca kocasız kalabilir ve devamlı aramakla geçen beş veya altı yılın ardından bile dul kalmaktan kurtulamaz."

Yirminci yüzyılın parlak gençlerinden biri olan Coldmoon kendi kuşağı adına konuşmuş ve konuşurken de sigarasının dumanını Waverhouse'un suratına üfleyip durmuştu. Lakin yanmış tütünün kalıntısından korkacak adam değildi Waverhouse. "Söylemiş olduğun gibi," diye karşılık verdi, "bugünlerde öğrenciler ve genç hanımlar arasında öyleleri var ki, özsaygı ve özgüven etlerine, kemiklerine işlemiş, adeta izzetinefisten yaratılmışlar. Mümkün olan her alanda erkeklerden geri kalır bir yanları olmadığını ispatlamış olmaları da takdire değer doğrusu. Evimin yakınındaki lisede okuyan kızları ele alalım mesela. Müthişler. Pantolon giyiyor, kendilerini duvarlardaki demir parmaklıklardan baş aşağı sarkıtıyorlar. Gerçekten müthiş. Ne zaman üst katın penceresinden aşağı bakıp da beden eğitimi sırasında oradan oraya savrulduklarını görsem, jimnastik hareketleri yaparak güç ve güzellik arayışına girmiş antik Yunan kadınları aklıma gelir."

"Ah, olamaz. Yine mi Yunanlar?" dedi sahibim, alayla gülümseyerek.

"Başka türlüsü mümkün değil. Estetik açıdan güzel olan neredeyse her şeyin çıkış noktası Yunanistan'mış gibi gözüküyor. Estetik ve Yunanlar; birinden söz ediyorsan, diğerinden de söz ediyorsun demektir. Tüm benliklerini yaptıkları jimnastik hareketlerine veren bu esmer kızları görünce, Agnodice'nin öyküsü düşüyor aklıma ister istemez." Gevezelik etmeye devam ederken suratı o "tüm bilgeliklerin kaynağı" ifadesine büründü.

"Yine şu korkunç isimlerden birini bulmayı başarmışsınız," dedi Coldmoon, o bilindik, aptal gülümsemesiyle.

"Agnodice harika bir kadınmış. Yüzlerce yıl sonra bile, geriye dönüp ona baktığımda etkilenmeden edemiyorum. O çok eski günlerde Atina Kanunları kadınların ebelik yapmasını yasaklıyormuş. Olacak iş değil. Agnodice'in bu durumu neden mantık dışı bulduğunu kolayca anlayabiliyor insan."

"Nasıl bir kelime bu? Nedir bu kelimenin anlamı?"

"Agnodice. Bir kadın. Bir kadının adı. Bu kadın demiş ki kendi kendine, 'Kadınların ebe olamaması içler acısı bir durum ve aynı zamanda rahatsız edici. Bir ebe olabilmeyi diliyorum Tanrı'dan. Yok mudur bunun bir yolu?' Düşünmüş taşınmış; üç gün üç gece boyunca hiçbir şey yapmadan oturmuş lakin tam üçüncü günün şafağında, bitişikteki evden yeni doğmuş bir bebeğin acı acı bağırmalarını duymuş ve o anda kafasında bir şimşek çakmış.

Hemen saçlarını kısaltıp bir erkek gibi giyinmiş ve o sıralar yüce Herophilos tarafından verilmekte olan doğum eğitimlerine katılmış. Öğrenebildiği her şeyi öğrenmiş ondan ve zamanının gelmiş olduğunu hissedince ebelik yapmaya başlamış. Tanrı sizi inandırsın, Bayan Sneaze, bu işte pek başarılıymış. Dört bir yanda acı acı ağlayan bebekler boy göstermiş ve hepsi de Agnodice tarafından dünyaya getirildiğinden, kendine bir servet edinmiş kadın. Gelgelelim, herkes bilir tanrıların işine akıl sır ermeyeceğini. Nitekim yukarıda yedi, aşağıda sekiz tane vardır. Ve dertler gelirse hep üst üste gelir. Sırrı açığa çıkmış sonunda. Onu mahkemeye çıkarmışlar. Atina kanunlarını ihlal etmekten ötürü en korkunç cezalarla yargılanmış."

"Profesyonel bir hikâye anlatıcısı gibi anlatıyorsunuz," dedi Bayan Sneaze.

"İyiyim, değil mi? Neyse efendim, bunun üzerine Atina'nın tüm kadınları toplanmışlar ve Agnodice'in lehine öyle muazzam bir dilekçe imzalamışlar ki, yargıçlar görmezden gelememiş. Sonunda serbest bırakılmış ve kanunlar değiştirilerek kadınların ebelik yapmasına yasal olarak izin verilmiş. Ondan sonra hep birlikte mutlu mesut yaşamışlar."

"Ne kadar çok şey biliyorsunuz. Bu harika," diye iç geçirdi Bayan Sneaze.

"Doğru. Neredeyse her şeye dair, hemen hemen her şeyi bilirim. Hakkında bilgi sahibi olmadığım tek şey kendi budalalığımın gerçek boyutudur herhalde. Ama bu konuda bile oldukça isabetli tahminler yapabilirim."

"Ne kadar komik şeyler söylüyorsunuz..." Ön kapının zili çalmaya başladığında, ki ilk takıldığından beri tonu değişmemişti, hâlâ kıkırdamaktaydı Bayan Sneaze.

"Ne! Yine mi ziyaretçi!" diye ciyakladı Bayan Sneaze ve oturma odasından sıvıştı.

Eski dostumuz Beauchamp Blowlamp'ten başka kim gelmiş olabilirdi ki! Gelişiyle birlikte efendimin evine musallat olan tüm eksantrikler kadrosu sahnedeki yerini almış oldu. Kabalık etmemek adına bir kediyi eğlendirmek için yeteri kadar eksantriğin toplandığını daha iyi vurgulayabilirim belki ve bundan hoşnut olmamak gerçekten de kabalık olurdu. Başka bir evde bulunma talihsizliğine sahip olsaydım, yine dokuz canlı olurdum ama insanlar arasında okumuş etmiş böyle olağanüstü kişiler, hatta böyle önemli bir bilgin olabileceğini asla öğrenemezdim. Evlat edindiği kedisi olarak, burada, soylu sahibimin yanında oturuyor olmaktan ötürü kendimi şanslı sayıyorum. Profesör Sneaze'in talebeleri arasında sayılmak da herkese nasip olmayan bir ayrıcalık. Bu şekilde sadece sahibimin değil; Waverhouse, Coldmoon ve gözü pek Bay Beauchamp gibi epik figürlerin, bu benzersiz savaşçıların hal ve hareketlerini gözlemleme fırsatı elde ediyorum. Hem de yattığım yerden. Başka türlü nasıl mümkün

olabilirdi ki bu? Bu uçsuz bucaksız şehirde bile böylesi şahsiyetlere nadiren rastlanır ve onlardan biri olarak aralarına kabul edilmek benim için en yüksek mükâfattır. Yalnızca bu onurun bilincinde oluşum bile, bir kürk torbası içinde bu sıcağa katlanmaya mahkûm edilmiş olmanın verdiği sıkıntıyı unutabilmeme olanak sağlıyor. Koca bir yarım gün boyunca bu şekilde eğlendiriliyor olmaktan da bilhassa memnunum. Dördü ne zaman böyle bir araya gelse, arkasından eğlenceli bir şeylerin ortaya çıkması kaçınılmaz oluyor. Bu yüzden kapının yanına gidiyor ve püfür püfür esmekte olan yerimden onları ilgiyle izlemeye koyuluyorum.

"Uzun zamandır buralarda olmadığım için görüşemedik ne yazık ki," dedi Beauchamp mütevazı bir şekilde başını eğerek. Geçen günkü kadar parladığını fark ettim kafasının. Yalnızca kafasına bakarak bir yargıya varacak olunursa, ikinci sınıf bir aktör olduğu zannedilebilirdi ama beyaz pamuktan dokunmuş sert *hakama*'sını giyiş tarzı, Sakakibara Kenkichi'nin eskrim okulundan bir kılıç ustasıymış gibi gösteriyordu onu, başka bir şey değil.

Aslına bakılırsa, Beauchamp'ın vücudunun biraz olsun normal görünen yegâne bölümü, kalçalarıyla omuzları arasında kalan bölümdü.

"Ne iyi ettiniz de geldiniz. Hem de bu sıcak havada. İçeri buyursanıza." Waverhouse, her zaman olduğu gibi, bir başkasının evinde ev sahibi rolünü oynuyordu.

"Uzun zamandır görüşemiyoruz, bayım," dedi Beauchamp ona.

"Kesinlikle. Herhalde geçen baharda gerçekleşen şu okuma partisinden beri hiç görüşmedik. Hâlâ böyle bir meşguliyetiniz var mı? Birinci sınıf hayat kadınını yeniden canlandırdınız mı? Çok iyi iş çıkarmıştınız. Avuçlarım çatlayıncaya kadar alkışlamıştım sizi. Hatırladınız mı?"

"Evet, hatırlamaz olur muyum? Takdirleriniz işin sonuna kadar devam etmemi sağlayacak gücü verdi bana."

"Bir sonraki buluşmanızı ne zaman gerçekleştireceksiniz?" diye araya girdi sahibim.

"Temmuz ve ağustos ayları boyunca dinleneceğiz ama eylülde tekrar harekete geçmeyi umuyoruz. Ele alabileceğimiz ilginç bir şeyler önerebilir misiniz?"

"Eh," diye cevap verdi sahibim gönülsüzce.

"Baksanıza, Beauchamp," dedi Coldmoon aniden, "neden benim eserimi denemiyorsunuz?"

"Sizinse ilginç olmalı. Peki, kaleme almış olduğunuz eser hangisiydi acaba?"

"Bir drama," dedi Coldmoon bütün ağırbaşlılığını toplayarak. Diğer üç arkadaşı şaşkına dönmüştü ve aynı meraklı bakışlarla ona bakıyorlardı.

"Bir drama demek! Tebrik ederim sizi! Komedi mi trajedi mi?" Şoku atlatıp dili çözülen ilk kişi Beauchamp idi.

Telaşsızca verdi cevabını Coldmoon. "Ne komedi ne de trajedi. Bugünlerde insanlar bir oyunun eski tarz bir drama mı yoksa yeni tarz bir drama mı olması gerektiği konusunda birbiriyle çekişip duruyor. Hal böyle olunca, ben de tamamen yeni bir tür yaratmaya karar verdim ve bu doğrultuda *haiku* oyunu ismini verdiğim şeyi yazdım."

"*Haiku* oyunu da neyin nesi?"

"*Haiku* ruhundan beslenen bir oyun." Görünüşe bakılırsa, sahibim ve Waverhouse kısa şiirin oyun uzunluğuna getirilmesi konsepti karşısında şaşkınlığa düşmüşlerdi. Buna rağmen bir şey söylemediler ama Beauchamp devam etti.

"Bu ilginç düşünceyi hayata nasıl geçiriyorsun?"

"*Haiku* ruhuna sahip bir eser olduğundan, çok uzun veya aşırı derecede sade olmaması gerektiğine karar verdim. Bu yüzden tek perdelik ve tek sahnelik bir oyun."

"Anlıyorum."

"Müsaadenizle ilk önce sahneyi anlatayım. Elbette çok basit olmalı. Sahnenin ortasına büyükçe bir söğüt koymayı planlıyorum. Gövdesinden sahnenin sağına doğru uzayan tek bir dal çıkacak. Bu dalın üstünde de bir karga var."

"Karga uçup gitmez mi?" diye sordu sahibim endişeyle, kendi kendine konuşuyormuş gibi.

"Hiç sorun değil. Sağlamca bir iple karganın bacağını dala bağlarız. Sonra, dalın altında tahta bir küvet olacak. Yanlamasına duran küvette de pamuk bir lifle kendini yıkayan güzel bir kadın bulunacak."

"Bu biraz müstehcen. Hem kadını kim oynayacak?" diye sordu Waverhouse.

"Bu da problem değil. Sanat okulundan bir model tutarız."

"Metropolitan Polis Bürosu bundan kesinlikle hoşlanmayacak." Sahibimin endişeleri henüz dinmemişti.

"Eseri bir çeşit gösteri formatında sergilemedikçe herhangi bir problem çıkmaması lazım. Polisin rıza göstermeyeceği türden bir şey olmuş olsaydı, çıplaklıktan faydalanmak imkânsız hale gelirdi."

"İyi ama çıplak modeller öğrencilerin çalışması içindir, bakılmak için değil."

"Japonya'nın entelektüel tabakasını oluşturan sizin gibi okumuş etmiş kimseler bile bu kadar bağnazlık edecekse ülkenin geleceği açısından hiç umut yok demektir. Resimle drama arasında ne fark var? İkisi de sanat değil mi?" Hoşça vakit geçirdiği her halinden belli olan Coldmoon, namusluluk taslayan dinleyicilerine çıkıştı.

"Bunları bir kenara bırakalım şimdi," dedi Beauchamp, "oyununuzun nasıl devam ettiğini anlatın bize." Oyun kelimesini kullanmak konusunda gönüllü olmayabilirdi ama açıkça görülüyordu ki, gelecek vadeden açılış sahnesinin nasıl gerçekleşeceğini bilmek istiyordu.

"*Haiku* şairi Takahama Kyoshi'yi düşünün. Sahneye çıkan rampa boyunca ilerliyor. Elinde bir baston ve başında da beyaz bir güneş kaskı var. Renkli beneklerle süslü beyaz kimonosu, ipek kumaştan elbisesinin altında kalmış ve Batı tarzında ayakkabılar giyiyor. Kara Kuvvetleri ikmal maddelerinin tedarikçisi gibi giydirilmiş ama bir *haiku* şairi olarak, yavaş yavaş yürümeli. Onu görenler şiir yazmaya dalmış olduğunu düşünmeliler. Ana sahneye ulaştığında ilk olarak söğüt ağacını, sonra da küvetteki açık tenli bayanı fark ediyor. İrkilerek yukarı bakıyor ve uzun

daldan onu dikkatle seyreden kargayı görüyor. Bu noktada, önündeki sahnenin *haiku* benzeri etkisinden ne kadar etkilendiğini göstermek istercesine bir poza bürünüyor ve en az elli saniye boyunca o şekilde kalıyor. Sonra yankılanan bir sesle konuşmaya başlıyor: 'Karga, küvetteki bir kadına âşık.'

Son kelime ağzından çıkar çıkmaz, alkışlar patlıyor ve perde iniyor. Ee, ne düşünüyorsunuz? Beğenmediniz mi? Söylemesi bile gereksiz ama aklı başında her insan, birinci sınıf bir hayat kadınını canlandırmaktansa bir *haiku* şairini canlandırmayı tercih edecektir."

Öte yandan, Beauchamp kararsız görünüyordu ve ciddi bir surat ifadesiyle, "Fazla kısa sanki. Bence bir miktar hareketliliğe, insanların ilgisini çekecek bir şeylere ihtiyacı var," dedi.

Waverhouse o ana kadar nispeten sessiz kalmıştı ama elbette ki onun gibi birinden böylesine muazzam bir fırsatı, o tuhaf becerilerini sergileyebilme fırsatını sonsuza kadar tepmesi beklenemezdi. "*Haiku* oyunu dediğin şey bu kadarcık mıydı yani? Olacak iş değil! Ueda Bin'in denemelerinde ve makalelerinde sürekli olarak işaret ettiği bir şey vardır; ona göre *haiku*, tıpkı komedide olduğu gibi, özü itibariyle yapıcı pozitivizmden yoksundur. Etik değerlerin ve dolayısıyla Japon ulusunun ahlakının altını oyduklarını ileri sürer. Ve bekleneceği üzere, Bin tam olarak konunun özüne işaret etmiştir. Böyle entel dantel bir zırvayı sahnelemeye cesaret edecek olsaydınız, size başka yerleriyle gülerdi. O kadar düzensiz ki, düz tiyatro mu yoksa hiciv mi bunu hiç kimse size söyleyemez. Aslında bu kadar belirsiz bir şey, her şey olabilir. Beni bağışla, sevgili Coldmoon, ama şu sözleri söyleme cesaretini göstermek zorundayım; laboratuvarında kalıp yaratıcılığını cam küreleri zımparalamakla sınırlı tutarsan daha iyi edersin diye düşünüyorum. Eminim istesen böyle yüzlerce oyun yazabilirsin ama ulusumuzun ahlaki değerlerini zedelemek dışında hiçbir şey elde edemezsin. Öyleyse bunun ne gibi bir anlamı olabilir ki?"

Coldmoon hafiften gücenmişe benziyordu. "Etkisi bu kadar moral bozucu olur mu sence? Bendeniz, yapıcı, pozitivist ve ke-

sinlikle olumlayıcı olduğunu düşünüyorum." Sırf haklı çıkabilmek için bu denli önemsiz şeylerin doğruluğunu savunuyordu. "Olay şu; Kyoshi kalabalığı kadına âşık ediyor aslında. Bu etkiyi barındıran satırlarının yaşamın tasdiklenmesi olduğunu düşünüyorum ve bence bu son derece pozitivist."

"Bak işte," dedi Waverhouse, "bu tümüyle yeni bir yaklaşım. Dramatik teorinin üzerine ışık tutan yeni bir konsept. Tüm dikkatlerimizi vererek dinlemeliyiz."

"Bir fen fakültesi mezunu olarak, bir karganın bir kadına âşık olması gibi bir fikir bana mantıksız geliyor."

"Kuşkusuz."

"Ama bu mantıksızlık öylesine olağanüstü bir sanatçılıkla ifade ediliyor ki, seyirciye hiç de öyle mantıksız görünmüyor. Aslında iyi dramatik sanatkârlığın etkisi, izleyicinin inançsızlığı geçici olarak bir kenara bırakması şeklinde kendini gösterir."

"Bundan şüpheliyim," dedi sahibim şüphesini belli eder bir ses tonuyla ama Coldmoon ona kulak asmadı.

"Mantıksız bir şeyin neden kulağa mantıksız geldiğini mi soruyorsun? Psikolojik açıklamasını yaptığım zaman neden olduğunu anlayacaksın. Tabii, âşık olmak ya da âşık olmama duygusu yalnızca şair tarafından deneyimlenebilir. Karga ile hiçbir ilgisi yok. Benzer şekilde, âşık bir karga konsepti, karganın aklından geçmesi mümkün olmayan bir konsepttir. Başka bir deyişle, kadına âşık olan şairin kendisidir. Gözüne ilişir ilişmez ona sırılsıklam âşık olmuş olmalı Kyoshi. Sonra dalda hareketsizce duran ve yukarıdan kadını izleyen kargayı görür. Kadına vurulmuş olmasından ötürü karganın da aynı şekilde etkilendiğini farz eder. Elbette yanılmaktadır ama yine de ve tam da bu nedenle, oyunun temel düşüncesi yalnızca edebi değil, aynı zamanda pozitivisttir. Demem o ki, şairin takındığı tavır; bir yandan objektif ve kaygısız görünmeyi başarırken, kendi duygularını kargaya aktarması, su götürmez bir şekilde olumlayıcı ve pozitivisttir. Sorarım size, beyler, haksız mıyım?"

"İyi ifade edilmiş bir argüman" dedi Waverhouse, "ama bahse girerim ki, duymuş olsaydı Kyoshi'yi son derece şaşırtır-

dı. Anlatımının pozitivist olduğunu kabul ediyorum ancak oyun sahnelenecek olsaydı, izleyicilerin tepkisi hiç şüphesiz negatif olurdu. Sence de öyle değil mi, Beauchamp?"

"Evet, düşüncelerimin bir parça negatif olduğunu itiraf etmek zorundayım," dedi Beauchamp, büyük bir ciddiyetle.

Anlaşılan bu konunun fazla uzadığını düşünüyordu sahibim. En sevdiği öğrencisinin üzerindeki baskıyı hafifletmek için konuşmanın yönünü Coldmoon'un olumsuz tepkiler alan girişiminden edebiyat alanına çevirmeye çalıştı. "Söyler misin, Beauchamp," dedi, "son zamanlarda yeni başyapıtlar yazmış olabilir misin?"

"Göstermeye değecek kadar değil ama aslında içlerinden birkaçını yayımlamayı düşünüyordum. Şansa bakın ki taslak metnini yanımda getirdim. Birkaç parça şey karalamıştım. Değerli düşüncelerinizi benimle paylaşırsanız çok mutlu olurum." Bunun üzerine elbisesinin göğüs kısmından mor bir kumaşa sarılı bir paket çıkardı ve paketi açtı. Paketin içinden çıkan elli-altmış sayfa kalınlığındaki not defterini son derece saygılı bir biçimde sahibimin önüne bıraktı. Tumturaklı bir tavır takınan sahibim, "Müsaadenle," dedi ciddiyetle ve önündeki defteri açtı. İlk sayfada şu ibare yer alıyordu:

Kırılgan Opula'ya ithaf edilmiştir.

Sahibim tek kelime etmeden ve yüzünde esrarengiz bir ifadeyle, Waverhouse'u da yanından sayfaya baktırmaya yetecek bir süre boyunca sayfaya baktı.

"Neymiş o bir bakayım? Yeni usul şairlik, ha? Aha! İthaf edilmiş bile! Muhteşem bir adamsın sen, Beauchamp," dedi koku almış bir tazının tüm heyecanıyla. "Durdun, durdun, bombayı patlattın. Gözlerim beni yanıltmıyorsa, kitabı ithaf ettiğin kişi Opula adında biri?"

Esrarengiz görünmekten ziyade şaşırmışa benzeyen sahibim şaire döndü. "Sevgili Beauchamp," dedi, "bu Opula denen kişi, gerçek mi?"

"Ah, evet, gerçek. Waverhouse'un beni avuçları patlayıncaya kadar alkışladığı son okuma partimize davet ettiğim genç hanımlardan biri. Aslında bakarsanız bu semtte yaşıyor. Buraya gelirken evlerine uğramıştım ama üzülerek öğrendim ki, bir aydan beri yokmuş. Anladığım kadarıyla bütün aile yazı Oiso'da geçiriyormuş."

İthafının gerçekliğini teyit ederken bir hayli ciddi görünüyordu Beauchamp.

"Hadi ama, Sneaze, yüzünü böyle asma. Yirmi birinci yüzyılda yaşıyoruz ve bir an evvel alışsan iyi edersin. Şu başyapıtı irdelemeye başlayalım bakalım. Her şeyden önce, Beauchamp, bu ithaf biraz saçma görünüyor. 'Kırılgan' ile ne demek istiyorsun?"

"Son derece hassas, son derece zarif ve uhrevi bir şahıs olduğu izlenimi uyandırmak için romantik bir manada kullandım 'kırılgan' kelimesini."

"Demek öyle. Kelime bu şekilde kullanılabilir elbette, ama daha bayağı olan yan anlamları da var. Hele isim sıfat olarak okunursa, ona zevk ve sefaya düşkün bir kadın olarak seslendiğin düşünülebilir. Yerinde olsam, başka bir şekilde ifade ederdim."

"Nasıl ifade edebilirim mesela? Yanlış yorumlara mahal vermeyecek şekilde şiirsel olmasını istiyorum."

"Ben olsam, 'Opula'nın burun deliklerinin altındaki kırılgan olan her şeye ithaf edilmiştir,' gibi bir şey söylerdim. Kelime olarak çok fazla değişiklik içermiyor ama yine de hissiyatta muazzam bir farklılık ortaya koyuyor."

"Anlıyorum," dedi Beauchamp. Waverhouse'un önerdiği zırvanın tek bir kelimesini dahi anlamamış olduğu gün gibi ortadaydı ama anlamış, düşünmüş ve kabul etmiş gibi görünebilmek için büyük çaba sarf ediyordu.

Sessizce oturmakta olan sahibim ilk sayfayı çevirdi ve açılış bölümünden itibaren yüksek sesle okumaya başladı.

"Yaktığım bu tütsünün kokusu içinde

Ben yorgunken, görünen o ki
Senin ruhun karşılığında,
Aşkın dumanlı sarmalında sürükleniyor
Ah olsun, ahlar olsun böyle keder dolu dünyadaki bana
Beyhude bir özlemin sisi içinde,
Tutkulu busenin tatlı ateşinin hasretini çekiyorum."

"Korkarım," dedi iç çekerek, "bu beni biraz aşıyor," ve not defterini Waverhouse'a uzattı.

"Anlatım yapmacık, betimlemeler çok abartılı," dedi Waverhouse, elindeki defteri Coldmoon'a uzatırken.

"I . . . s . . . e . . . e," dedi Coldmoon ve onu yazara geri verdi.

"Anlamakta başarısız olmanız son derece normal." Beauchamp savunma pozisyonuna geçmişti. "Son on yılda şiir dünyası büyük ilerlemeler kaydetti ve bilinirlik dışında önemli ölçüde değişti. Modern şiir kolay değildir. Yataktayken veya tren istasyonunda beklerken şöyle bir göz gezdirmekten fazlasını yapmıyorsanız anlayamazsınız. Modern şairler, çoğu defa kendi eserleri hakkında sorulan en basit sorulara dahi cevap veremezler. Bu tür şairler doğrudan ilhamla yazarlar ve yazma eyleminden fazlası için sorumlu tutulmazlar. Dipnotlar, eleştirel yorumlar ve tefsir gibi şeylerin tamamı akademisyenlere bırakılabilir. Biz şairler böyle önemsiz işlerle uğraşmak istemeyiz. Sōseki adlı elemanın biri daha geçen gün 'Tek Bir Gece' başlıklı kısa bir hikâye yayımladı. Ama öyle karmaşık bir eser ki, anlamak mümkün değil. Dayanamayıp bu adamı buldum ve hikâyesinin gerçekte ne anlama geldiğine ilişkin olarak çok ciddi bir biçimde sorguladım. Açıklama yapmayı reddetmekle kalmadı, hiçbir anlama gelmiyor olsa bile bunu umursamadığını belirtti. Modern şiirler yazan tipik bir şair gibi davrandı bence."

"Şair olabilir ama düpedüz tuhaf birine benziyor," diyerek gözlemini iletti sahibim.

"Aptalın biri." Waverhouse, Sōseki'yi tek bir nefeste sildi attı.

Öte yandan Beauchamp, kendi aptal şiirinin üstünlüklerini

savunmayı bitirmiş değildi. "Şiir grubumuzdaki kimse Sōseki denen bu herifle hiçbir şekilde bağlantılı değil. Siz, beyler, bu tür hayali bir bağlantı sebebiyle şiirlerimi mahkûm edecek olursanız insafsızlık yapmış olursunuz. Bu şiiri yazarken çok özen gösterdim ve dikkatinizi, bir öpücüğün tatlılığıyla bu acı dünya arasındaki karşıtlığı anlatışıma çekmek isterim."

"Girmek zorunda kaldığın zahmetler," dedi sahibim oldukça muğlak bir şekilde, "dikkatlerimizden kaçmadı."

"Gerçekten de, 'acı' ve 'tatlı' kelimelerini, öylesine birbirini yansıtacak şekilde kullanmışsın ki, adeta *haiku*'nun her bir hecesine birbirinden farklı on yedi acı tat katmışsın," dedi Waverhouse. "Sözler yalnızca yedi biberli tattan söz ediyor ancak hazırlamış olduğun karışım o kadar tatlı ki, Beauchamp, ne kadar eşsiz olduğunu ve sanatın karşısında nasıl da hayranlıkla dolup taştığımı anlatmaya kelimeler yetmez."

Waverhouse oldukça alışılmadık bir biçimde, bir başkası için methiyeler düzüyordu. Herhalde bundan olacak, sahibim aniden kalktı ve çalışma odasına gitti. Ama belki de öyle değildi zira elinde bir kâğıt parçasıyla yeniden ortaya çıktı.

"Coldmoon'un oyununu ve Beauchamp'ın şiirini incelediğimize göre, belki de yazmış olduğum şu küçük şey konusundaki yorumlarınızı benimle paylaşma inceliğini gösterirsiniz." Sanki söylediklerinin ciddiye alınacağını düşünüyormuş gibi görünüyordu ama öyle bile olsa biraz sonra hayal kırıklığına uğrayacaktı.

"Rahmetli Bay Doğal Adam için yazdığın mezar kitabesiyse, iki kere dinlemiştim zaten. Değilse üç," dedi Waverhouse.

"Tanrı aşkına, Waverhouse, neden sadece çeneni kapamıyorsun? Şimdi, Beauchamp, anlamanı isterim ki, en iyi ve en ciddi eserim bu değil. Yalnızca oyalanmak için yazdım, öyle çok beğeniyor falan değilim. Bakalım sen beğenecek misin."

"Dinlemek beni mutlu eder."

"Sen de Coldmoon. Burada olduğuna göre sen de dinleyebilirsin."

"Elbette, ama uzun değil, değil mi?"

"Çok kısa," dedi sahibim ama bu hiç de doğru değildi, "yetmiş kelime ya vardır ya yoktur." Ardından, daha fazla soru sormasına fırsat vermeden, gösterişsiz başyapıtıyla ilgili resitaline başladı.

"Japon adam, 'Japonya Ruhu,' diye bağırdı;
'Çok yaşasın,' diye bağırdı
Ama ruhun ciğerlerinden gelen
bir çeşit öksürükle kesildi sesi."

"Olağanüstü bir açılış," diye haykırdı Coldmoon büyük bir hevesle. "Tema, aniden karşısına çıkan, kaçılması mümkün olmayan, heybetli bir dağ gibi yükseliyor önünde insanın!"

"'Japon Ruhu' diye bağırdı gazeteler,
Yankesiciler de bağırdı aynısını;
Tek bir büyük sıçrayışta Japon Ruhu,
Geçti mavi okyanusu
Ve İngiltere'de ders olarak okutuldu
Sarsıcı teması elde ederken
Alman sahnesinde büyük bir başarı.
Büyük başarı da laf mı? Adeta bir çığlık!"

"Muazzam," dedi Waverhouse ve beğenisinin bir göstergesi olarak başının arkaya düşmesine izin verdi. "Epifanik mezar kitabesinden bile daha iyi bu."

"Amiral Tōgō Japon ruhuna sahipti,
Öyleydi sokaktaki adam da:
Balıkçı dükkânı olanlar, dolandırıcılar, katiller,
Tam olmazdı hiçbiri,
Oldukları kişi olmazlardı,
Olmazlardı bir erkek,
Üç kuruşluk bir fincan gibi,
Sarılı olmasalardı Japonya'nın Ruhu'yla"

"Lütfen," dedi Coldmoon nefes alarak, "lütfen Coldmoon'un da o ruha sahip olduğunu söyleyin."

"Ama bu ruhun ne olduğunu soracak olursanız,
Şöyle hafifçe bir öksürüp,
'Japonya'nın Ruhu, Japon Ruhu'dur,' derler
Sonra da yürüyüp giderler
Ve on metre kadar yürüdükten sonra
Temizlerler boğazlarındaki balgamı
İşte bu temizleme sesi,
Onlardaki Japon Ruhu'nun dışavurumudur."

"Ah, bunu sevdim," dedi Waverhouse. "Çok güzel ifade edilmiş bir pasaj. Sneaze, muhteşem bir edebi yeteneğin var. Peki, sonraki kıta?"

"Üçgen midir Japonya Ruhu?
Yoksa kare midir dersin?
Yo, değildir hiçbiri!
Kelimelerin kendisinden de anlaşılabileceği gibi
Esen yel gibi hafif, masalsı, ruhani bir şeydir
Ve Tanrı'ya yakın olan şeyler
Tanımlanamaz formüllerle
Yahut ölçülemezler ölçüm sopasıyla."

"İlgi çekici bir yapıt olduğu muhakkak. Yapısında barındırdığı didaktik öğelerle de geleneklere meydan okuyor. Ama Japonya Ruhu ifadesi sence de biraz fazla kullanılmamış mı? Bu kadar çok tekrarlanması," dedi Beauchamp kibarca, "etkisini yitirmesine sebebiyet verebilir."

"İyi bir noktaya parmak bastın. Sana katılıyorum," dedi Waverhouse üç kuruşluk aklıyla.

"Tek bir adam yoktur ki koca Japonya'da
Bu ifadeyi kullanmamış olsun,

Ama biriyle bile karşılaşmadım henüz
Ne anlama geldiğini bilen
Japonya Ruhu, Japon Ruhu,
İster misiniz olmasın
Yalnızca delilerin görebildiği
Şu uzun burunlu goblinlerden başka bir şey?"

Sahibim şiirinin sonuna gelmiş ve yorumların çığ gibi düşeceği beklentisiyle arkasına yaslanmıştı (şiirinin tartışmaya açık bir dolu şey barındırdığını düşünüyordu). Diğer taraftan, eser, antolojistlerin uzun süredir yolunu gözlediği başyapıttı kuşkusuz, ama Batı üslubunun bu kadar yoğun bir şekilde kullanılması ve anlamındaki belirsizlik, dinleyici kitlesinin şiirin bittiğini fark edememesine neden olmuştu. Bundan ötürü orada öylece oturdular. Oldukça uzun bir süre boyunca. Sonunda, sahibimden bir türlü ses çıkmayınca, "Hepsi bu kadar mı?" diye sormaya cesaret edebildi Coldmoon.

Sahibim, gırtlaktan gelen ve ne olduğu pek anlaşılmayan bir homurtuyla karşılık verdi. Yanıtı yapmacık bir vurdumduymazlık içeriyormuş gibi gelmişti bana.

Benim beklentilerimin aksine Waverhouse, o bilindik fantastik çıkışlarından biriyle fırsatı değerlendirmekte başarısız olmuştu.

Bunun yerine, kısa bir duraksamanın ardından sahibime döndü ve "Kısa yazılarını bir kitapta toplamaya ne dersin?" diye sordu. "Böylece sen de onu bir başkasına ithaf edebilirsin."

"Sana mı mesela?" diye sordu sahibim saygısızca.

"Hayatta yapmazsın," dedi Waverhouse olabildiğinde düz bir şekilde. Daha evvel Bayan Sneaze'e tanıtmış olduğu makası çıkardı ve tırnaklarını kısaltmaya başladı.

Coldmoon Beauchamp'a döndü ve son derece dikkatli bir biçimde, "Bayan Opula Goldfield'ı yakinen tanır mısınız?" diye sordu.

"Onu geçen ilkbaharda gerçekleştirdiğimiz okuma partimize davet ettikten sonra arkadaş olduk ve o günden beri sık

sık görüşüyoruz. Ne zaman onunla bir araya gelsem, deyim yerindeyse ilham almış gibi hissediyorum. Ayrılmamızdan sonra dahi (en azından uzunca bir süre boyunca) öyle bir ateş yanmaya devam ediyor ki içimde, geleneksel yapıda olsun modern yapıda olsun, bir tencereden yükselen buhar misali dizeler geliyor aklıma. İnancım o ki, bu küçük koleksiyonun büyük oranda aşk şiirlerinden meydana geliyor olmasının nedeni, kadınlardan ve bilhassa da ondan derinden etkileniyor olmam. Minnettarlığımı göstermenin bildiğim tek yolu, bu kitabı ilham kaynağına adamak. Köklü bir geleneğin son halkasıyım zira fi tarihinden bu yana sevgiyle anılan bir kadının ilhamı olmaksızın güzel şiir yazan bir şair olmamıştır."

"Gerçekten mi?" dedi Coldmoon ölçülemeyen yer çekimine ilişkin yeni bir hakikat öğrenmiş gibi. Ama suratının ciddi görüntüsünün ötesinde arkadaşının ahmaklığına nasıl güldüğünü görebiliyordum.

Laf ebelerinin toplantısı bile sonsuza kadar sürmez. Nitekim onların toplantısı da yavaş yavaş sonuna yaklaşıyordu. Bütün gün boyunca o bitmek tükenmek bilmez saçmalıklarını, şikâyetlerini ve zırvalarını dinlemek gibi bir mecburiyetim yoktu. Kendimi azat ettim ve bir peygamberdevesi bulmak için bahçeye çıktım.

Güneş batıyordu. Sultan şemsiyesinin yeşil yaprakları arasından süzülen kızıl ışıkları, zeminde düştüğü yeri kırmızıya boyuyordu. Ağacın gövdesinin yukarılarında ağustosböcekleri yanık yanık şarkı söylüyordu. Hafif bir yağmur atıştırabilirdi bu gece.

IV

Son günlerde egzersiz yapmaya başladım. "Egzersiz yapan bir kedi ha! Yok artık daha neler!" diyerek beni küçümseyenleriniz olabilir. Bu konu hakkında size söyleyecek bir çift lafım var. Evvelce insanlar, yemeyi ve uyumayı yaşamlarının yegâne amacı olarak görmekte, bununla yetinmekteydiler. Egzersiz yapmanın önemini daha yeni yeni kavramaya başladılar. Tüm insanlığa günlerini ne tür bir tembellik içerisinde geçirdiğini ve bundan hiç de şikâyetçi olmadığını anımsatalım; onlar ki, zihnin ve bedenin hissizliğinin soylu bir ruhun emareleri olduğuna, bir asilzadenin şerefinin, kıçını konfor içerisinde çürüyebileceği bir koltuğa yerleştirmekten daha zor olan hiçbir şeyi yapmama becerisinde yattığına tüm benlikleriyle inanmaktaydı bir vakitler. Ancak son zamanlarda, bir dizi aptalca uyarı, Batı'dan tanrıların bu halis topraklarına getirilen bulaşıcı bir hastalık misali üzerimize serpiştirildi: egzersiz yap, soğuk suyla duş al, kendini cumburlop denize bırak, yaz gelince dağlarda inzivaya çekilip sağlıklı şeylerle beslen, sisten daha sağlam bir şey yoktur falan filan. Kara veba, tüberküloz ve hatta şu Batı hastalığı nevrasteni gözümde ne kadar sağlığa faydalıysa, bu ithalat anlayışı da o kadar sağlığa faydalı. Öte yandan, henüz bir yaşında olduğumdan, daha geçen yıl doğduğumdan, insanların bu hastalıklardan ne zaman etkilenmeye başladığına ilişkin herhangi bir tanıklıkta bulunamam. Her şey ben bu gözyaşı deresinde yüzmeye başlamadan önceki bir zamanda gerçekleşti. Bununla beraber, kedilerin bir yılının insanların on yılına denk olduğu rahatlıkla söylenebilir ve her ne kadar ömürlerimiz onlarınkinden iki üç kat kısa da olsa, bir kedinin kişisel gelişimini tamamlayabilmesi için bu ömür yeterlidir. Sonuç oalrak, bir kedinin ömrüyle bir insanın

ömrünün belli bir zaman ekseni çerçevesinde değerlendirilmesi büyük bir hata ile sonuçlanır.

Yalnızca bir yıl birkaç ay yaşamış olmama rağmen böyle bir değerlendirmede bulunabilecek muhakeme yeteneğine sahip oluşum da bu hususu kanıtlamaktadır hiç şüphesiz. Buna karşın, sahibimin üç yaşındaki en küçüj kızı dramatik bir biçimde geride; her türlü konuda son derece yavaş öğreniyor ve gelişimi de yavaş. Yapabildiği şeyler sınırlı. Ağlıyor, yatağını pisletiyor ve annesinden süt emiyor.

Dünyanın gidişatından endişe duyan ve dönemin getirdiği yozlaşmadan şikâyet eden benim gibi biriyle kıyaslandığında büsbütün bir bebek bu kız. Hal böyleyken, egzersiz yapmanın, denize girmenin ve hava değişikliği için uzaklaşmanın tüm tarihini ileride bir gün kullanırım düşüncesiyle aklımın bir köşesinde tutmamın nesi şaşırtıcı ki? Yalnızca şu özürlü insanlardan, Tanrı'nın değersiz bir çift bacaktan fazlasıyla ödüllendirmeyerek yavaşlattığı şu tökezleyen yaratıklardan biri, bilgi birikimimin enginliği kadar ehemmiyetsiz bir şey karşısında şaşkınlığa düşebilir. İnsan çok eski zamanlardan beri miskin olmuştur; bu müzmin tembellerin egzersizin faydalarını anlatmaya ve bu kavram kendi inanılmaz keşifleriymiş gibi denizde bir ileri bir geri gidip gelmenin yararları hakkında durmadan gevezelik etmeye başlaması daha yeni olmuş bir şeydir. Diğer taraftan, ben daha doğmadan bu tür şeylerin farkındaydım ama deniz suyunun bereketini tümüyle fark edebilmek için insanın bir plajda yürümesi gerekir.

Tam olarak kaç balığın bu kadar geniş bir su kütlesinin içinde oynaştığını bilmiyor ve bunu umursamıyorum; öte yandan şurası kesin ki, bir doktorun bakımına ihtiyaç duyacak kadar hasta olmuş tek bir örnek bile yoktur.

Hepsi orada, en sağlıklı halleriyle yüzüyorlar. Bir balık herhangi bir hastalığa yakalandığında, ilk önce vücudu aciz duruma düşer. Ama şu da unutulmamalıdır ki, bir balığın ölümü Japoncada göğe yükselme olarak tanımlanır. Ölen kuşlar için sadece düşüp ölmüşler deriz. Eşek cennetini boylamış denir insanlar

için. Ama dikkatinizi çekerim, balık yükselir. Denizaşırı ülkelere gitmiş birine, Hint Okyanusu'nu aşmış birine sorun, ölen bir balık görmüş mü diye. Kesinlikle görmemişlerdir. Bunun şaşılacak bir tarafı da yok. Bu uçsuz bucaksız su kütlesi üzerinde oradan oraya gezinip durun isterseniz; dalgaların üzerinde son nefesini vermiş tek bir balık dahi göremezsiniz. Belki de son nefesini vermiş demek yerine deniz suyunu son kez içmiş demeliyim. Zamanın başlangıcından beri gayretli bir biçimde araştırmış olsaydınız, gece gündüz, aşağı yukarı demeden, bacanızdan dumanlar çıkarken o uçsuz bucaksız mavilikleri arşınlasaydınız, tek bir balığı bile yükselirken göremeyecektiniz. Balıklar yükselmedikleri için ebedi güçleri, cesaretleri ve hatta ölümsüzlükleri kolayca anlaşılacaktır.

O halde nasıl oluyor da ölüme meydan okuyacak kadar cüretkâr oluyor balık?

İnsanların cevap veremeyeceği başka bir sorudur bu. Kısaca izah edecek olursak, cevap basitliğin kendisidir. Balıklar gözü pektir çünkü sürekli olarak denizde yıkanır, bol bol tuzlu su içerler. Cevap budur.

Bu kadar basit. Şimdi, balıklar denizde yıkanmanın faydalı oluşuna ilişkin bir örnek teşkil ediyorsa, buradan bu uygulamanın insanlar için de faydalı olacağı sonucunun çıkması kaçınılmazdır. Şu işe bakın ki, Dr. Richard Russell, 1750 yılında Brighton'da denize atlayan birinin tüm hastalıklarının hemen oracıkta şifa bulacağı şeklinde abartılı bir beyanda bulunmuştu. İnsanoğlunun böyle basit bir sonuca varmasının bu kadar zaman almış olmasına gülünmez de ne yapılır? Zamanı geldiğinde biz kediler bile, deniz kenarına, Kaniakura gibi bir yere gitmeye niyetleneceğiz. Ama şu an sırası değil. Her şeyin bir doğru zamanı vardır. İmparatorluk Restorasyonu'ndan* önce yaşamış ve

* Meiji Restorasyonu, Islah, Devrim, Reform veya Meiji Yenilenmesi olarak da bilinen Restorasyon, 1868 yılında Japonya'nın imparatorluk yönetimini yenileyen ve ülkenin hem siyasi hem de sosyal yapısında değişiklikler meydana getiren bir olaylar zinciridir. Bu dönemde sanayi hızlandırılmış, ordu güçlendirilmiş ve iktidar, Güneş Tanrıçası Amaterasu'nun soyundan geldiğine inanılan İmparator Meiji'ye iade edilmiştir.

denize girmenin nimetlerinden faydalanamadan yaşayıp ölmüş Japonlar gibi, bugünkü kediler de çıplak bir şekilde tuzlu sulara atlama aşamasına henüz varamamışlardır. Zamanlama önemlidir ve aceleye getirilmiş bir iş baştan savma yapılmış bir iştir. Bu nedenle, bugün tapınağın birinin kanalında boğulan hiçbir kedi eve sağ salim dönemeyeceğinden, dalmaya gitmek benim için son derece mantıksız olacaktır. Biz kediler, evrim kanunları gereği büyük dalgaların öfkesine karşı koyabilmek için gerekli olan karakteristikleri geliştirene; ölü bir kedinin aslında ölmemiş, tıpkı bir balık gibi göğe yükselmiş olduğu söylenene, işte o kutlu gün gelene kadar suyun yanından bile geçmeyeceğim.

Denize girmeyi bir başka bahara bırakıp, başka tür bir egzersize başlangıç yapmaya karar verdim. Egzersiz yapamamak, bu aydınlanmış yirminci yüzyılda yoksulluğun bir emaresi olarak yorumlanacaktır muhtemelen. Bu da kişinin itibarı açısından olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Egzersiz yapmazsanız, zamanınızın veya paranızın ya da hem zamanınızın hem de paranızın yetmiyor olması nedeniyle egzersiz yapmaktan aciz olduğunuz düşünülecektir. Dolayısıyla egzersiz yapmamak artık basit bir mesele değildir. Eski zamanlarda, fiziksel egzersiz yapanlar, mesela zengin sınıfa mensup bir evde hizmetçilik yapan erkekler gibi kişiler hor görülürdü.

Ama şimdilerde dünyanın burun kıvırdığı kişiler, tam da hiçbir fiziksel egzersiz yapmayanlar oldu. Dünyanın bireyin toplumsal kıymetine dönük değerlendirmeleri, tıpkı göz yuvarlarımdaki yarıklar gibi zamana ve duruma göre değişir. Nitekim gözbebeği yarıklarım genişle dar arasında değişkenlik gösterir amma velakin insanoğlunun değer yargıları, ortada hiçbir makul sebep yokken bir o yana bir bu yana taklalar atar. Yine de, şimdi biraz düşününce, böylesine tuhaf bir kargaşanın da mantıklı bir tarafı olabileceği sonucuna varıyorum. Nasıl ki her çizginin iki ucu varsa, benzer şekilde her meselenin de iki tarafı vardır. Belki de insanoğlu, kusursuz adaptasyon becerisi sayesinde, aynı anlamlara gelen zıtlıkları görünür kılmanın bir yolunu bulmuştur. Dolayısıyla, insan "fikir" anlamına gelen sembolleri alıp tepetak-

lak ederse, kendini "plan" anlamına gelen sembollerle baş başa bulabilir.

Etkileyici, öyle değil mi? Benzer bir konsept, Japonların öne eğilip, yana açtıkları bacaklarının arasından arkaya bakarak tatbik ettikleri Cennet Köprüsü'nü izleme uygulamasında da görülebilir. Böyle bakıldığında, deniz ve kıyıdaki çam ağaçlarının deniz üzerindeki yansıması göğe yükselmiş gerçek çamlar gibi görünürken, gerçek çamlar ve gökyüzü, suya yansıyan ağaçlar gibi görünür. Gerçekten de şaşırtıcı bir etki. Alışılmışın dışında pozisyonlardan yeniden incelenecek olsalardı, Shakespeare'in eserlerinin bile değeri belki de daha iyi anlaşılırdı. Bir ara eğileyim de bacaklarımın arasından dikkatle ve etraflıca Hamlet'i inceleyeyim.

Tepetaklak bakarsam, "Vay anasını, ne kadar da kötü bir oyunmuş bu," diyeceğim belki de bu trajedi için. Başının üstünde durmadıkça, başka nasıl aşama kaydedebilir edebiyat dünyamızdaki eleştiriler?

Bu arka planı göz önüne alacak olursak, fiziksel egzersiz hakkında ileri geri konuşanların spor yapmak konusunda bir anda deliye dönmeleri, kadınların bile ellerinde sıkıca tuttukları tenis raketleriyle sokaklarda dolaşıyor olmaları pek de şaşırtıcı olmayacaktır. Söz konusu bu meselelere ilişkin getirecek hiçbir eleştirim yok; yeter ki yanlış yönlendirilmiş bir insan, sırf fiziksel egzersiz yapmaktan hoşlanıyor olduğu için bir kediyi eleştirme küstahlığına sahip olmasın. Bu arada, belki de yaptığım egzersize ilişkin bazı açıklamalarda bulunarak muhtemel merakınızı gidermeliyim.

Sizin de farkında olduğunuz gibi, patilerimle herhangi bir alet edevatı kavrayabilmem ne yazık ki mümkün değil. Haliyle topları veya sopa ve raket gibi şeyleri tutabilmem de imkânsızlaşıyor. Dahası, bu tür şeyleri tutabiliyor olsaydım bile satın alamazdım çünkü hiç param yok. Bu iki sebepten ötürü, herhangi bir maliyeti olmayan ve özel ekipman gerektirmeyen türden bir egzersiz seçtim. Egzersiz fikrimin etrafta gezinmekle ya da Rikşov Blacky gibi pençelerimin arasına çalıntı ton balığı dilimi sı-

kıştırıp koşturmakla sınırlı kalacağını düşüneceksiniz belki de. Fakat dört bacağın salt mekanik hareketiyle ve yerçekimi yasalarına sıkı sıkıya bağlı bir şekilde kasıla kasıla yürümek fazla basit olurdu; basit ve bu nedenle tümüyle yavan. Sahibimin arada sırada yapmaktan keyif aldığı ve adına "hareketler" denen bir tür egzersiz çeşidi de yok değildir tabii. Ancak, isminden de anlaşılabileceği gibi, bir dizi mekanik hareketten fazlası değildir bu. Ki bana göre, egzersizin kutsallığına saygısızlıktır. Elbette işin içerisinde teşvik edici bir faktör varsa, salt hareket ediyor olmanın sadeliğine her defasında burun kıvıracak değilim. Mesela, kurutulmuş palamut için yarışmaktan ve somon avına gitmekten büyük keyif alırım. Ancak bu faaliyetler spesifik hedeflere yöneliktir. Teşvik edici faktörler ortadan kaldırıldığında bir anlamı kalmaz, işin tadı tuzu kaçar.

İşin ucunda harekete geçmeyi tetikleyici bir ödül yoksa, bu durumda tercihim beceri gerektiren egzersizlerden yana olacaktır. Bu gereksinimi karşılayacak pek çok egzersiz buldum. Bunlardan biri de mutfak saçaklarından yukarı doğru sıçrayıp evin tavanına ulaşmak.

Bir diğeri, çatının en tepesindeki erik çiçeği şeklindeki dar kiremidin üzerinde dört bacakla durmak. Çamaşır direği üzerinde yürümek bilhassa zor bir beceri; pençelerim bambunun sert ve kaygan yüzeyine tutunamadığından denemelerim çoğu kez başarısızlıkla sonuçlanıyor. Yaptığım egzersizler içerisinde en ilginç olanıysa herhalde arkadan bir anda çocukların sırtına atlamaktır. Öte yandan, bu gibi girişimlerin yöntemi ve zamanlaması hususunda dikkatli olmazsam, karşı karşıya kalacağım olumsuzluklar alışılmadık derecede acılı olabilir. Doğrusunu söylemek gerekirse, kafamın bir kesekâğıdı torbasının içine sıkışıp kalmasından pek de keyif almıyorum ki bu olağanüstü egzersizi ayda en fazla üç kere yapıyorum. Şu dezavantajı da bilmek gerekir ki, bu tür egzersizlerde başarılı olmak, tümüyle ve ne yazık ki partner olarak size eşlik edecek insanların mevcudiyetine bağlıdır. Bir diğer egzersiz çeşidi, kitapların kapaklarını tırmalamaktır. Bu durumda iki tür engel çıkıyor karşıma.

Birincisi, ne zaman beni iş üstünde yakalayacak olsa sahibimden temiz bir dayak yerim.

İkincisi, egzersiz herhangi bir kuşkuya yer bırakmayacak şekilde parmak becerisini geliştiriyor olsa da vücudumdaki diğer kaslara hiçbir etkisi olmuyor.

Şimdiye kadar yalnızca nispeten basit aktivitelerden söz ettim ki ben bunlara modası geçmiş aktiviteler diyeceğim. Bununla beraber, yeni icat ettiğim sporlar arasında son derece rafine olanlar da var. Bunlardan ilki peygamberdevesi yakalamak; daha tehlikesiz olması dolayısıyla fare yakalamaya göre biraz daha az itibarlı bir spor. Av sezonu yaz ortasından sonbaharın başlarına kadar devam ediyor. Bu süre zarfında mükemmel durumda avlar bulabilirsiniz. Avlanma kuralları ise şunlar: İlk önce avı saklandığı yerden çıkarmak için bahçeye gidilir. Hava koşulları müsaitse, açık alanda yaprak yiyen en az bir çift peygamberdevesi bulmak mümkündür.

Sonra, peygamberdevelerinden biri seçilerek ava yönelik ani ve beklenmedik bir hamle yapılır. Böylece tehlikenin farkına varan peygamberdevesi başını kaldırır ve dövüşmeye hazırlanır. Peygamberdevesi tüm çelimsizliğine rağmen, en azından daha fazla direnç göstermenin işe yaramayacağını anlayana kadar, gözü pek bir ufaklıktır ve dövüş yapmaya budalaca bir şekilde hazır oluşu eğlenceye ayrı bir lezzet katar. Buna uygun olarak, sağ ön patimle hafifçe kafasına vurmak suretiyle açılışı yaparım. Kafası yumuşaktır ve genelde bir tarafa doğru yatıktır. Bu noktada avın yüzündeki ifade aldığım zevke bambaşka bir boyut ekler. Hayvan düpedüz şaşkındır. Bir anda arkasına sıçrar ve bu yeni pozisyonumdan kanatlarına hafifçe pençe atarım. Bu kanatlar normalde dikkatli bir biçimde katlanmış durumdadır ama doğru tırmalama açısıyla pençelenirse gevşetilip açılabilirler. Ardından hayvanın altından, iç giysilerinin oluşturduğu darmadağınık bir curcuna, ince şeffaf kâğıda benzer, sarımsı renkte, çaputumsu bir şey göze çarpar. Ah, ne şık bir yaratık! Yaz ortasında bile iki katlı elbise giymiş üzerine! Ona şans getirir umarım!

Bu aşamada peygamberdevesi, uzun, yeşil boynunu büker

ve kafasını arkaya doğru çevirir (hiç şaşmaz bu). Sonra tüm vücudunu aynı doğrultuda çevirerek, kimi zaman cüretkâr bir biçimde ilerler, kimi zamansa sinirden küplere binmiş bodur bir zürafa gibi öylece olduğu yerde durur. Bu ikinci durumda donakalmış bir şekilde kalırsa egzersizim bakımından kazık yemiş olurum. İnisiyatif kullanması için ona her şansı verir, sonra da kışkırtıcı bir pati atarım.

Eğer biraz aklı varsa peygamberdevesi bu noktada kaçma girişiminde bulunacaktır ama bazıları, kötü huylu ve barbarca bir vahşiliğe sahip olanlar cüretkârlık göstermeye devam edecek, hatta işi taarruza geçmeye kadar vardıracaklardır. Böyle vahşilerle uğraşırken karşı saldırıda bulunmak için uygun anı dikkatle hesaplar ve sonra, aniden, üzerime doğru gelmekte olan yaratığa gerçekten sert bir darbe indiririm. Böyle durumlarda yaratık bir, bir buçuk metrelik bir mesafe boyunca yalpalar. Bununla beraber, avımın, durumunu medeni bir şekilde kabul edip geri çekilmesi halinde merhamet gösteririm. Uçmakta olan bir kuş misali, bahçedeki uygun bir ağacın etrafında iki veya üç kez yarışırcasına dönerim.

Yine de, döndüğümde peygamberdevesi ancak on, on beş santimetre kadar uzaklaşabilmiş olur. Artık gücümün farkına varmıştır ve savaşı daha fazla devam ettirecek cesareti yoktur. Benden kaçmaya çalışırken bir sola, bir sağa sendeler. Ben de bir o yana bir bu yana hareketlerine ayak uydurarak onu iyice rahatsız ederim. Kimi zaman, büyük bir çaresizlik içinde kanatlarını çırpmaya çalışır. Peygamberdevesinin kanatları da tıpkı boynu gibi aşırı derecede uzun ve aşırı derecede incedir. İşin doğrusu, bu kanatlar tümüyle dekoratif amaçlıdır ve nasıl ki İngilizce, Fransızca ve Almanca dilleri insanın hiçbir işine yaramıyorsa bu kanatlar da peygamberdevesinin bir işine yaramaz. Bundan şu sonuç çıkar ki, çabası ne kadar yoğun, acınası serzenişi ne kadar büyük olursa olsun, o aciz kanatlarını çırpmasının üzerimde en ufak bir etkisi olamaz. Çabasından söz ediyoruz ama gerçekte bu kadar ehemmiyetli bir şey yoktur ortada. Bu zavallı yaratığın yerlerde sürüklenen yırtık kanatlarını, paytak paytak yürümesi-

ni betimlerken bu denli kuvvetli bir kelime kullanmamalı. Zira itiraf etmeliyim ki bedbaht durumdaki antagonistim için az da olsa üzgün hissederim. Bununla beraber, fiziksel egzersize duyduğum ihtiyaç diğer tüm hususlara ağır basar ve her ömre, bu bir peygamberdevesininki bile olsa, bir parça yağmur düşmelidir. Vicdanım rahatlar, arkasından önüne geçer, döner ve onunla bu şekilde yüzleşirim. İçinde bulunduğu durum itibariyle ilerlemeye devam etmek dışında seçeneği yoktur. Eşit şartlar altında ve doğal olarak, böyle bir saldırganlıkla karşılaşınca eldeki tek seçenek suratının ortasına bir tane patlatmaktır. Düşmanım kanatları iki tarafa doğru açılmış bir halde dümdüz yere serilir. Ön patilerimden birini uzatarak onu bu ezilmiş vaziyette tutar, bu sırada da biraz soluklanırım. Yeniden kendime geldiğimde sefil haydudun ayağa kalkıp mücadeleye devam etmesine izin veririm. Sonra yeniden yakalarım onu. Tabii stratejim, üçüncü yüzyılda Shu Hanedanı'nın askerî dehası olan, düşmanını önce yakalayıp sonra bırakan ve bunu peş peşe yedi kez tekrar eden Kung Ming'in Çin yöntemlerine dayalıdır. Nitekim otuz dakika kadar bu klasik yöntemi uygularım. Sonunda peygamberdevesinin tüm umutları tükenir ve kaçma fırsatı varken bile olduğu yerde kımıldamadan durur. Ağzıma alıp yavaşça kaldırır ve sonra tükürürüm onu. O durumda bile avare avare yerde yatmaya devam eder; patimle onu dürterim. Bu dürtmeyle birlikte peygamberdevesi doğrulmaya çalışır ve kaçabilmek için beceriksizce sıçrar. Bir kez daha hızla tepesine inen patim onu hareketsiz hale getirir. Sonunda bu rutinden sıkılır ve onu yiyerek egzersizimi nihayete erdiririm.

Bu arada, şimdiye kadar peygamberdevesi yememiş olanlarınız için söylemeliyim ki, tadı pek hoş değildir ve besin değeri de yok denecek kadar azdır.

Peygamberdevesi avlamaktan sonra en sevdiğim spor cırcırböceği avlamaktır. Nasıl ki insanlar arasında yağcı yaratıklara, arsız adamlara ve çenesi düşüklere rastlamak mümkünse, ağustosböceği türleri arasında da yağcı, yılışık ve çenesi düşük olanlar bulunur. Yağcı olanları pek eğlenceli değildir. Doğrusunu

isterseniz fazla ısrarcılardır. Arsız olanlar kibirli görüntüleriyle insanı rahatsız ederler. Hal böyle olunca çenesi düşükleri susturmak daha çok ilgimi çeker. Bunlar yazın sonuna kadar ortalarda görünmezler. Bir gün gelir, sonbaharın ilk serin rüzgârı kimononuzun kollarındaki yırtıktan beklenmedik bir şekilde içeri dolar ve size dondurucu soğukların yolda olduğunu hissettirir. Tam o sırada ortalığı velveleye vermeye başlar çenesi düşükler, kuyruklarını arkalarında kaldırarak. Ve bir ton gürültü yaparlar. O kadar ki, bet seslerinin olanca gücüyle gevezelik etmek ve kedilere yakalanmaktan başka hayatta hiçbir amaçları olmadığına inanabilir insan. Sonbaharın başlarında yakalarım onları ve bu egzersize ağustosböceği avı derim. Evvela vurgulamak isterim ki, canlı çenesi düşüklerin izini sürerken yere bakmanın bir anlamı yoktur. Yerde olanları karıncaların altında yarı gömülü olarak bulmak kaçınılmaz olacaktır. Benim avladıklarım, karıncaların insafına kalan mahvolmuş kalıntılar değil, canlı olanlar ve uzun ağaçların dallarında cır cır ötenlerdir. Hazır bahsi açılmışken, acaba bu gürültücü yaratıklar o-şi-i-çuku-çuku diye mi bağırıyorlar yoksa çuku-çuku-o-şi-i diye mi? Ağustosböceklerine ilişkin tüm çalışmalara ışık tutmayı sağlayacak önemde, büyük bir farklılık olduğundan şüpheliyim gerçi. İnsanoğlunun özel yeteneklerinin uygulanmasına ihtiyaç duyulan bir konu başlığı bu. Gerçekten de insanın bu tür soruşturmalara yönelik doğal eğilimi onu kedilere karşı üstün kılan yegâne karakteristiktir. Elbette, eşsizlikleriyle gurur duyan insanların böylesine eften püften konulara bu denli önem veriyor olmalarının nedeni de tam olarak budur. Dolayısıyla, insanlar hızlı bir cevap veremiyorlarsa, hepimizin iyiliği için konu üzerinde etraflıca düşünmelerini öneriyorum. Tabii söz konusu cırcırböceği avım olunca, tefekkürlerinin sonucu ne olursa olsun, bu hiç de önemsiz olmayacaktır.

Şimdi, ağustosböceği avının tatbik edilmesine ilişkin olarak tüm yapmam gereken, gürültünün kaynağına doğru tırmanıp, kendini tümüyle şarkı söylemeye kaptırmış şu şarkıcı bozuntusunu yakalamak. Tüm egzersizler içerisinde en kolayıymış gibi görünse de aslında bir hayli zordur. Dört bacağım olduğundan,

bu gezegenin yüzeyinde yürümek konusunda diğer hayvanlardan aşağı kalır bir yanım olduğunu düşünmüyorum. Harekete yönelik olarak, sahip olunan bacak sayısına göre yaptığım matematiksel karşılaştırmalı hesaplar doğrultusunda şunu söyleyebilirim ki, ortalama bir kedi ortalama bir insana nazaran en az iki kat daha çevik olacaktır. Ancak ağaçlara tırmanmaya gelince, kediden daha becerikli pek çok hayvan vardır. Bu konuda tam bir profesyonel olan maymunlar hariç tutulabilir, ağaç koşullarına uyumlu maymunların soyundan gelen insanların, kimi zaman ağaçlara tırmanmak konusunda müthiş beceriler sergiledikleri de kabul edilmelidir. Hemen şunu da ilave etmek isterim ki yerçekimi yasalarına doğrudan meydan okunmasını gerektiren ağaca tırmanma eylemi doğadışı bir eylem olduğundan, böyle mantıksız bir faaliyette bulunurken utanç verici bir şekilde göze batma başarısızlığını göze alamam. Ama bir ağustosböceği avcısı için bu bir dezavantaj. Neyse ki, ağaçlara tırmanmamı mümkün kılan bu kullanışlı pençelere sahibim (gerçi biraz biçimsizler); yine de düşündüğünüz kadar kolay değil. Üstelik bir çenesi düşük, zavallı bir peygamberdevesinin aksine, gerçekten uçabilir. Bir kere kanat çırpacak olursa tüm o zahmetli tırmanış süreci boşa gitmiş olur. Gerçekten çok üzücü bir son.

Dahası, gözünüze işemek gibi tehlikeli ve çirkin bir huyu vardır. Uçmamış olmasına sevinebilirsiniz ama böyle iğrenç bir şekilde idrarını çıkarması bütün tadınızı kaçırır. Uçuşa geçmeden hemen önceki o dakikada idrarını tutamamasının altında ne gibi bir psikolojik neden yatıyor olabilir? Uçma düşüncesi tahammül edilmesi çok zor bir düşünce midir acaba? Belki de üzerine işenen avcı öylesine şok olur ki, müstakbel avı kaçabilmek için yeterli zamanı kazanır. Şayet bu ikinci hipotez doğruysa, bu çişli böcek, mürekkep fışkırtan mürekkep balıklarının, Tokyo'nun sokak aralarında bol bol rastlanan dövmeli kabadayıların ve koruyucu Latince bulutlar fışkırtan sefil, yaşlı ve aptal sahibimin alışılagelmiş sınıfına denk düşer. Bir kez daha vurgulamak isterim ki, havalanma esnasındaki bu işeme meselesi salt önemsiz bir mesele olmayıp, muhtemelen ağustosböceği ilminin sınırları

içerisine giren bir konudur. Kesinlikle ve kesinlikle kapsamlı bir doktora çalışması gerektirmektedir.

Lakin konuyu çok dağıttım. Cırcırböceği avına yönelik uygulamalara tekrar dönelim en iyisi.

Ağustosböceklerinin en çok yoğunlaştıkları nokta ("yoğunlaşmak" sözcüğünü bu bağlamda kullanmış olmama itiraz edecek kişiler bilmeliler ki, aslında "toplaşmak" kelimesini kullanmaya hazırlamıştım kendimi ama bu ikinci kelimeyi o kadar bayağı buluyorum ki, "yoğunlaşmak" kelimesine bağlı kalmaya karar verdim) yeşil pavlonya, yani sultan şemsiyesidir. Güvenilir kaynaklardan öğrendiğim kadarıyla Çinliler bu bitkiyi Çin şemsiyesi olarak bilirlermiş. Şimdi, yeşil pavlonya yoğun bir biçimde yapraklıdır ve yapraklarının her biri büyük, yuvarlak bir yelpaze kadar iridir.

Avımın saklandığı dalları görmek de zordur haliyle; hevesli cırcırböceği avcısı için risk taşıyan bir başka husus. Bazen bu popüler şarkının yazarının, özlem dolu bu dizeleri "duyulsa da görülmeyen biri" için yazmış olduğunu düşünürüm. Her halükârda elimden gelenin en iyisi, şarkının zuhur ettiği yere doğru yavaş yavaş ilerlemek.

Yerden yaklaşık iki metre kadar yüksekte, tüm yeşil pavlonyaların gövdeleri düzgün bir biçimde ikiye ayrılır. Bu çatala vardığımda tırmanışımın verdiği yorgunluğu üzerimden atmak için dinlenirim ve yukarılara, yaprakların arkalarına doğru bakarak çenesi düşüklerin nerede olduklarını bulmaya çalışırım. Bununla birlikte, bazen, ben daha çatala bile ulaşamadan, potansiyel kurbanlarımdan bir veya ikisi alarm durumuna geçer ve tuhaf, hışırtılı bir ses çıkararak çabucak tüyerler. İşte o zaman anlamış olurum. Nitekim, kaçmaya hazır oluşlarına ve ortak hareket etmeye yönelik akıl dışı tutkularına bakacak olursak, embesillik konusunda insanlardan geri kalır yanı yoktur bu çenesi düşüklerin. İlki uçar uçmaz diğerleri de peşinden gider. Bu nedenle öyle anlar vardır ki, ben o çatala varana kadar tüm ağaç iç karartıcı bir ölüm sessizliğine bürünür.

Yine böyle bir gün, ne kadar dikkatli bakarsam bakayım,

ne kadar kulak kabartırsam kabartayım, çenesi düşüklere ait en ufak bir ize rastlayamadım ve çatala kadar olan onca yolu boşu boşuna tırmanmış oldum. Başka bir ağaçta her şeye en başından başlamanın çok sıkıcı olacağı düşüncesiyle, yapılacak en mantıklı işin olduğum yerde kalıp dinlenmenin keyfini çıkarmak ve ikinci defa şansımı denemek üzere kaçakların dönüşünü beklemek olduğuna karar verdim. Çok geçmeden uyku bastırdı, çok geçmemişti ki uzaklarda, düşler ülkesinde güle oynaya koşturuyordum. Lakin uyanışım pek hoş olmadı zira küt diye bahçedeki yassı taşlardan birinin üzerine düşmüştüm.

Yine de, genelde tırmandığım her ağaçta bir çenesi düşük yakalamayı başarırım. Ağaçta kaldığım süre boyunca esirimi ağzımda tutmak zorunda oluşum, bu sporun kaçınılmaz taraflarından biridir ve ne yazık ki ona olan ilgimi azaltır; zira aşağı inip de onu yere tükürene kadar genellikle ölmüş olur. O aşamadan sonra onunla ne kadar oynarsam oynayayım, onu ne kadar tırmıklarsam tırmıklayayım hiçbir karşılık vermez. Ağustosböceği avının en güzel anı, tüm benliğiyle şarkısına; yani kuyruk parçalarını bedeninin ana kabuğunun bir içine bir dışına sürtmek şeklindeki kulak tırmalayıcı işine odaklanmış bir çenesi düşüğe sessizce yaklaştıktan sonra üzerine atılıp onu pençelerimin arasına aldığım andır. Nasıl da delici bir biçimde feryat eder, tarifsiz bir panik hali içerisinde nasıl da çırpar ince şeffaf kanatlarını kaçabilmek için. Bu olan bitenlerin hızı ve yoğunluğu tarif edilmesi mümkün olmayan estetik bir deneyim meydana getirir. Söylenebilecek tek şey, ölüm sancılarının ihtişamının ağustosböceğinin ömründe elde ettiği en önemli başarı olduğudur. Ne zaman bir çenesi düşük yakalasam, heyecan verici sanat yeteneğini göstermesi için ısrarcı olurum. Performansından sıkıldığımda ise böldüğüm için özür diler ve ağzıma tıkıştırırım onu. Bazen ağzım kapandıktan sonra bile bu muhteşem sanatçılık gösterisinin tüm ihtişamıyla devam ettiği olur.

Ağustosböceği avından sonra ikinci favori fiziksel egzersizim çamdan kaymaktır. Detaylı bir açıklama lüzumsuz olacağından, bu sporu kavrayabilmenize yetecek miktarda yorum

yapıp bırakmakla yetineceğim. İsmine bakacak olursanız çam ağaçlarından aşağı kaydığımı düşünebilirsiniz ama işin aslı öyle değil. Aslına bakarsanız ağaçlara tırmanmanın bir başka biçimi. Gelgelelim, ağustosböceği avında bir çenesi düşük yakalayabilmek için ağaca tırmanırken, çamdan kaymada sırf tırmanmak için tırmanıyorum. Genzaemon'un eski, daha mutlu günlerinde derin bir sevgiyle bağlı olduğu ağaçları yakarak vaktiyle Kamakura'daki saltanat naibi Saimyoji'nin odasını ısıttığı günden beri, bu hadise hakkındaki şarkının da emin olmamızı sağladığı gibi, çam ağacı yalnızca yeşilliğini her daim koruyan bir bitki olmakla kalmamış, aynı zamanda da sıra dışı bir şekilde bitkilerin en sert kabuklusu olmuştur. Açıklaması ne olursa olsun, çam ağacından daha az kaygan başka bir ağaç kesinlikle yoktur ve dünyadaki hiçbir gövde eller ya da ayaklar için bundan daha iyi bir tırmanış yüzeyi oluşturamaz. Açıkça görülmektedir ki, pençeler söz konusu olduğunda hiçbir şey daha tırmalanılabilir değildir ve sonuç olarak bir çam ağacının gövdesine tek solukta çıkabilirim.

Yukarı doğru koştuktan sonra aşağı doğru koşarım. Bunun da iki şekli vardır. İlki, kafa yere bakacak şekilde tepe üstü inmektir; ikincisi ise yukarı tırmanma pozisyonunu hiç bozmadan kuyruk aşağı gelecek şekilde inmektir. Ve şimdi soruyorum sana çokbilmiş insan, sence bu ikisinden hangisi daha zordur?

Kuş beyinli varlıklar olarak, başın arzu edilen istikameti gösterecek şekilde konumlandırılmasının daha kolay olduğunu düşüneceksiniz muhtemelen ve yanılacaksınız. Eminim aşağı doğru koşmaktan söz ettiğimi duyduğunuzda aklınıza hemen Yoshitsune'nin sabırsız atının Hiyodori-goe'deki uçurumdan aşağı doğru taarruza geçmesi geldi. Kendi kendinize şöyle düşündüğünüzü de tahmin edebiliyorum; Yoshitsune gibi bir kahraman için yeterince iyi olan bir şey, isimsiz, adı sanı belli olmayan bir kedi için yetip de artmalıdır. Lakin böylesi bir küçümseyiş tümüyle hatalı olacaktır. Her şeyden evvel, kedilerin pençelerinin nasıl uzadığını, işlevlerine uygun olarak nasıl bir pozisyon aldıklarını bilir misiniz? İçe doğru kıvrıklardır ki itfaiyecilerin kancaları gibi bir şeyleri yakalayabilsinler ve onları

kendilerine doğru çekebilsinler. Şeyleri itmek içinse neredeyse tümüyle kullanışsızlardır. Şimdi, karada yaşayan bir yaratık olduğumdan, çam ağacının gövdesinden yukarı doğru koştuktan sonra, sonsuza kadar ve desteksiz bir şekilde bir o yana bir bu yana sallanmakta olan ağacın tepesinde kalacak olursam, doğa kanunlarına karşı gelmek demek olacaktır bu. Eninde sonunda düşeceğim kesindir. Ve bu düşüş kontrollü bir biçimde gerçekleşmezse, iniş hızım beni ölüme bile götürebilir. Bu yüzdendir ki, yerçekimi ve doğa kanunlarının potansiyel olarak ölümcül etkilerini hafifletmeye yönelik tedbirlere başvururken, nihai düşme sürecine "iniş" diyorum. İniş ile serbest düşme arasında oldukça büyük bir farklılık varmış gibi gözükse de aslında sanıldığı kadar büyük bir fark yoktur; doğrusunu isterseniz, tek bir harf kadar bile değil.

Şimdi, çam ağacının tepesinden aşağı düşmek istemediğimden vücudumun doğal hızlanmasını kontrol etmeme yardımcı olacak bazı araçlar bulmak durumundayım. Pençelerimin sürece dâhil olduğu yer de burası işte; daha doğrusu, dışarı çıktığı. İçeri doğru kıvrılı ve göğe nazır bedenimden muntazam bir şekilde dışa doğru uzayan yirmi pençem, serbest düşüşün tehlikelerini inişin nispi güvenliğine dönüştürmeye yetecek miktarda bir tutuş gücü ve sürtünme direnci sağlar bana.

Basit, değil mi? Sürüye saldıran bir kurt gibi, çam ağacından paldır küldür inmeyi (Yoshitsune tarzı) deneyin bir de bakalım, basit miymiş değil miymiş görelim. Böyle durumlarda pençeler hiçbir işe yaramaz. Kaymakta olan vücudunuzun ağırlığının hızlanmasına hiçbir şey mâni olamaz ve bu şekilde güven içerisinde ineceklerini zannedenler, yere doğru süzülürken bulurlar kendilerini, Anka kuşunun bıraktığı büyük kayalar misali. Dolayısıyla siz de takdir edeceksinizdir ki, Hiyodori-goe'nin tepe üstü inişi fevkalade zor bir marifetti; yalnızca gerçek bir kahramanın sahip olabileceği türden bir marifet. Herhalde kediler arasında yalnızca ben (kendi türümün Yoshitsune'si) bu zor işin üstesinden gelebilirim. Hal böyle olunca bu özel spor dalına bir isim vermeye hak kazandığımı düşündüm ve bunun için "çamdan kayma" ismini seçtim.

"Çit etrafında dolaşmak" konusundan biraz bahsetmeden spor mevzuuna ilişkin bu birkaç kelimeyi bir sonuca vardıramam. Sahibimin dikdörtgen biçimindeki bahçesi, komşu mülklerden doksan santim uzunluğundaki bambu bir çitle ayrılır. Bahçeyi çepeçevre kuşatmıştır bu çit. Verandaya paralel uzanan bölüm on beş metre kadar vardır ve iki yan bölümün her biri yaklaşık olarak bu uzunluğun yarısı kadardır. Mevzubahis sporun amacı, ince çitin üzerinden düşmeden bütün bahçeyi dolaşmaktır. İtiraf etmeliyim ki, zaman zaman düştüğüm olur ama başarı elde ettiğimde bu turları bir hayli tatmin edici bulurum.

Gerçekten çok eğlenceli. Çit, oradan buradan ve bilhassa köşelerden sağlam sedir kazıklarla desteklenir. Bahçeyi tavaf ederken, her iki ucu ateşte sertleştirilmiş bu kazıkların üzerinde rahatça soluklanabilirim. Bugün gerçekten formumdayım.

Öğle yemeğinden önce üç başarılı tur attım ve performansım her defasında arttı. Tabii, her performans artışı eğlenceyi de katlıyor.

Dördüncü deneyişimde tam yolu yarılamak üzereydim ki, bitişikteki çatıdan süzülen üç karga çitin üstüne konup, iki metre boyunca yan yana dizildiler önümde. Küstah piç kuruları! Egzersizimi bölmekte oldukları gerçeği bir kenara; böyle alt tabakadan, görgüsüz sokak serserilerinin çitlerle çevrili mülküme izinsizce girip, burayı kendi varoşlarına benzetmeye hiç mi hiç hakları yok. Hemen pıhlayarak kaybolmalarını söyledim onlara. Kafasını bana doğru çevirmiş olan en yakındaki karga aptal aptal sırıtıyordu Yanındaki, ilgisizce sahibimin bahçesini inceliyordu. Üçüncüsü ise kirli gagasını bambu çite sürtmeye devam ediyordu. Daha biraz evvel berbat bir şeyler yediği çok belliydi. Çitin üzerinde dengede durup, medeni bir kedi gibi, defolup gitmeleri için üç dakika bahşettim onlara. Bu kuşlara çoğunlukla Kargamagnonlar* denildiğini duymuştum. Çirkin takma isimlerinden de anlaşılabileceği gibi, budala ve ilkel bir görüntüleri vardı. Nezaket gösterip beklemiş olmama rağmen ne bir selam verdiler ne

* Yazar, karganın İngilizcesi olan *crow* ile modern insanın atası olan *Cro-Magnon* adlarını sentezleyerek kelime oyunu yapıyor.

de uçup gittiler. Sonunda sabrım taştı ve usulca ilerlemeye başladım; bunun üzerine en yakındaki Kargamagnon tereddütle kanatlarını çırptı. Gücüm karşısında geri çekileceğini düşünmüştüm ki, tüm yaptığı şey kıçı bana, başı öteki tarafa doğru gelecek şekilde pozisyonunu değiştirmek oldu. Düpedüz saygısızlık! Bir Kargamagnon'a bile yakışmayan bir davranış. Yerde olsaydık hesabını derhal sorardım ama (ne yazık ki) hem yorucu hem de tehlikeli bir geçiş yapmak durumunda olduğumdan, bu ilkel yaratıkların beni asıl amacımdan uzaklaştırmalarına izin veremezdim. Öte yandan, üç tane beyinsiz kuş kendilerini havaya uçuracak ani bir hareket beklerken burada takılıp kalmış olma düşüncesi canımı pek sıkmıyordu. Bunun tek bir nedeni vardı ki, o da yorgun düşmüş zavallı bacaklarımdı. Bu tüylü hafifsikletler, böyle tehlikeli yerlere konmaya o kadar alışıklardır ki, çitin tepesi onları memnun edecek olursa burada sonsuza kadar tüneyerek oturabilirler. Ancak ben çoktan yorulmuştum. Bugün dördüncü turumu tamamlamak üzereydim ve bu egzersiz, en az ip üzerinde yürümek kadar ustalık ve dikkat isteyen bir işti.

En uygun durumda bile, attığım en ufak bir yanlış adım bana dengemi kaybettirebilirdi ki bu da yolu tıkayarak buralarda aylaklık eden bu üç kara marsığı büsbütün affedilmez kılıyordu. En kötü ihtimalle bugünlük egzersize ara verip, çitten aşağı atlamak zorunda kalacaktım. Kuşkusuz can sıkıcı ama belki de şimdi atlamalıyım.

Düşman sayıca benden kat kat üstündü sonuçta. Üstelik, bu zavallı aptal şeyler bu civarlarda yabancı olarak görülüyorlardı. Gagaları neredeyse gerçekdışı bir şekilde sivriydi; yırtıcı, delici bir tür burundu ki iğrenç sahibini uzun burunlu goblinin ailesinin en çok sevilen üyesi yapıyordu. Kargamagnon denen bu magandalar da bir o kadar kötü huylu olmalıydı; bu yöndeki işaretler belirgindi.

Merhamet etmeyi seçersem itibarımı kaybedebilirdim ama bir kavga başlatırsam ve sonra (talihsizlik bu ya) ayağım kayacak olursa uğrayacağım itibar kaybı bundan çok daha büyük olurdu. Sonuç olarak, bir münakaşaya girmekten kaçınmanın akıllı-

lık olacağı düşüncesiyle aşağı atlamaya karar vermiştim ki kıçını dönen barbar bana "Hıyar" demesin mi! Hemen yanındaki de bu kaba ifadeyi tekrarladı. Üçlemenin son üyesi bununla da kalmayıp, "Hıyar oğlu hıyar," diyerek iki defa söyleme zahmetine bile katlandı. Bu kadar saldırgan bir davranışı öyle basitçe görmezden gelemezdim.

Her şeyden önce, bu çapulcu kargaların kendi bahçemde bana bu şekilde hakaret etmesine izin verirsem bu benim adıma gölge düşürürdü. Öte yandan, üzerine gölge düşürülebilecek bir adımın olmadığı yönünde itirazlarda bulunacak olursanız siz haklı olursunuz. Öyleyse bu ifademi "onuruma gölge düşürürdü" şeklinde düzeltmek isterim. Onurum söz konusu olduğunda bedeli ne olursa olsun geri adım atamam. Bu noktada, düzensiz bir güruh için sıklıkla "karga sürüsü" benzetmesi yapıldığı geldi aklıma; öyleyse, sayıları beni üçe katlasa da iş ciddiye bindiğinde göründüklerinden daha zayıf çıkmaları pekâlâ muhtemeldi. Cesaretim yerine gelmiş, kararlığım artmıştı; yavaşça ilerlemeye başladım.

Hiç de oralı olmayan kargalar kendi aralarında sohbete dalmışa benziyorlardı. Ne kadar da sinir bozucu yaratıklar! Çit on, on beş santim daha geniş olsaydı gösterirdim ben onlara gününü. Ama ne kadar kızmış olursam olayım, yara almış onurumun hesabını sormak için şu durumda yapabildiğim tek şey parmak uçlarımda yavaşça ileri doğru yürümekti. En yakındaki kuşla aramda çıplak bir ayağın yarısı kadar bir mesafe kalana dek ilerlemeyi sürdürdüm. Tam ileri doğru son bir adım daha atmak için kendimi cesaretlendirmeye çalışıyordum ki, hep birlikte ve önceden sözleşmişçesine aniden kanatlarını çırpmaya başladı bu üç vahşi ve yükselerek birkaç santim tepemde asılı kaldı. Kanat çırpışlarının yarattığı rüzgâr yüzüme çarpıyordu. O şaşkınlıkla dengemi kaybedip bahçeye düştüm (bu hiç de sportmence bir davranış değildi doğrusu).

Böyle utanç verici bir talihsizliğin yaşanmasına izin verdiğim için kendimi suçlayarak yerden kafamı kaldırdım ve bu üç haydudun daha önce tünemiş oldukları yere geri konmuş olduk-

larını gördüm. Keskin gagaları birbirine paralel olacak şekilde durmuş, kendini beğenmiş bir ifadeyle öfkeli gözlerime bakıyorlardı.

Allah kahretsin sizi yüzsüzler! Öfkeyle kaşlarımı çatıp onlara baktım. Hiç oralı olmadılar. Sonra hırladım ve sırtımı dikleştirdim. İstiflerini bozmadılar. Nasıl ki bir materyalist sembolik şiirin güzelliklerinden hiç etkilenmiyorsa, öfkemin işaretleri de kargalar için hiçbir anlam ifade etmiyordu. Şimdi derinlemesine düşününce tümüyle anlaşılabilir bir şey bu da.

Şimdiye dek (ve hatalı bir şekilde) kargalarla kediymiş gibi baş etmeye çalıştım. Durum bu olsaydı şimdiye kadar kesin surette tepki vermiş olurlardı. Ama kargalar kargadır ve karga davranışı göstermelerinden başka ne beklenebilir ki? İşin doğrusu, çabalarım sahibimi kımıldatmaya çalışan iş adamının aceleci ikna çalışmaları kadar beyhudeydi; Yoritomo'nun dünyadan elini eteğini çekmiş Saigyo'ya hediye olarak sunduğu som gümüşten kedi kadar, Ueno'nun üzerinden geçen bu aptalların ve onların aptal kuzenlerinin zavallı Sai-o Takamori'nin heykeline bıraktıkları kuş pisliği kadar beyhude. Bunu bir kez kavrayınca hiç vakit kaybetmeden gereğini yaptım. Vazgeçmek, ahmaklarla diyalog kurmak konusunda ısrarcı davranmaktan daha iyiydi; bu yüzden çalışmalarımı yarıda bıraktım ve verandaya geri döndüm.

Hem akşam yemeği vakti de gelmişti. Egzersiz faydalıdır ama dozunu kaçırmamak gerek. Bütün vücudum hamur gibi. Üstüm başım kir pas oldu. Daha fenası kan ter içinde kaldım. Henüz ilkbaharın başlarındayız ve ikindi güneşi egzersiz sırasında kürkümü sırılsıklam etti. Derimdeki gözeneklerden sızan ter damlamak istemedi; bunun yerine tek tek her bir tüyün kökleri etrafındaki yağlı pıhtılara yapıştı. Sırtım kaşınıyor. Terlemenin yol açtığı kaşıntıyla üzerinde gezinen pirelerin yol açtığı kaşıntıyı birbirinden ayırmak kolaydır. Kaşınan bölge ağzımla erişebileceğim bir mesafedeyse, kaşıntıya neden olan şeyi ısırabilirim; bacağımın erişim sınırları içerisindeyse nasıl kaşıyacağımı çok iyi biliyorum. Gelgelelim, kaşıntı omurgamın ortalarında

bir yerlerdeyse oraya ulaşabilmem mümkün değil. Böyle bir durumda ya kendinizi karşınıza çıkan ilk insana kaşıtmanız ya da sırtınızı bir çam ağacının kabuğuna sürttürmeniz gerekir.

İnsanlar hem aptal hem de kibirli olduklarından, şu meşhur atasözünde de dendiği gibi, "kediyi bile ikna edecek" sesler çıkararak ve en sokulgan tavırlarımla yaklaşıyorum onlara. Bunlar insanların kimi zaman bana yaklaşırken çıkardığı seslerdir lakin kendi pozisyonumdan bakacak olursam, "kediyi ikna etme ihtimali olan sesler" ibaresini kullanmam daha doğru olacaktır.

Gerçi bir önemi yok bunun. Neyse ne işte. Erkeğiyle kadınıyla kuş beyinli varlıklar olan insanlar, kendilerine mırlayarak yaklaştığımda bunu onları sevdiğim yönünde bir işaret olarak yorumlar ve sonuç olarak da canım ne isterse yapmama izin verir, arada sırada başımı bile okşarlar (zavallı aptal yaratıklar). Yalnız, son zamanlarda kürkümü kendine mesken tutan bir tür parazit böcek (bilirsiniz işte, pireler) yüzünden en uysal yanaşmalarım bile insanlarda kaba bir tepki uyandırıyor. Ensemden tuttukları gibi odadan dışarı atıyorlar beni. Öyle görünüyor ki bu ani hoşnutsuzluk, insanların üzerimdeki bu zar zor görülebilen ve tümüyle ehemmiyetsiz böceklere karşı duydukları tiksintiden kaynaklanıyor. Ne büyük bir kalpsizlik! Ne katı yürekli bir davranış! Nasıl olur da kürkümdeki beş para etmez bin, iki bin pire böyle nezaketsiz bir davranışa gerekçe gösterilebilir? Elbette cevabı şu; (tüm insan hayvanlarının yaşamlarını düzene soktukları) Sevgi Yasalarının birinci maddesi buyurur ki, "Kişisel çıkarlarınıza hizmet ettiği sürece birbirinizi sevin."

İnsanların bana karşı olan davranışları tümüyle değiştiğinden ötürü, ne kadar şiddetli olursa olsun, kaşıntımı azaltmak için insan gücünden istifade edemiyorum. Dolayısıyla rahatlamak için çam ağacına sürtünmek gibi alternatif yöntemlere başvurmaktan başka seçeneğim yok. Bu amaçla verandanın basamaklarından iniyordum ki, bu alternatif çözümün de aptalca bir fikir olduğunu ve işe yaramayacağını fark ettim. Sorun şu ki, çamlar son derece yapışkan bir reçine salgılarlar; bir defa kıllarımın uçlarına bulaşmaya görsün, üzerime yıldırım da düşse, bütün Rus

Baltık Donanması tarafından topa da tutulsam kurtulamam o şeyden. Beş kıl birbirine yapışır yapışmaz arkasından on olur. Sonra otuz kıl birbirine girer ve her şey içinden çıkılmaz bir hal alır. Özü sözü aynı, nazik bir kediyim ben ve bu reçine kadar yapışkan, zehirli ve kindar her yaratık benim nazarımda lanetlidir. Bu tür kimselere katlanamam; değil reçine kadar iğrenç bir yaratık, dünyadaki en güzel kedi bile olsa yine de isyan ederim. Sosyal ve evrimsel konumu, soğuk kuzey rüzgârları estiğinde Rikşov Blacky'nin gözlerinin kenarlarından akan yapışkan pislikten daha yüksek olmayan bir madde yüzünden büyüleyici soluk gri kürküm batabilir. Korkunç bir şey bu! Reçinenin doğasının yakışıksızlığını fark etmesi gerekir ama elbette böyle bir şey olmayacak. Aslına bakarsanız, sırtım bir çam ağacıyla temas ettiği an kürküme dünya kadar reçine bulaşacaktır. Bu kadar taş kalpli, bu kadar münasebetsiz bir yaratıkla alakadar olmak haysiyetimi ayaklar altına alan bir davranış olmakla kalmayacak, kürkümdeki ve nesebimdeki herkesin alnına da kara çalacaktır. Ne kadar pireli olursam olayım, sineye çekmekten başka çarem yok. Yine de rahatsızlığımı azaltmaya yönelik iki alternatifin de işe yaramıyor olması son derece moral bozucu. Hemen başka bir çözüm yolu bulamazsam derimdeki kaşıntı (ve içimdeki yapış yapış olma hissi) bir sinir krizinin eşiğine getirecek beni.

Arka bacaklarımın üzerine çöküp düşünme pozisyonu almış ve parlak fikirler bulma yolundaki arayışıma henüz başlamıştım ki, aklıma gelen bir anı ışıldadı zihnimde. Paçoz sahibim arada sırada bir kalıp sabun ve bir el havlusuyla sallana sallana çıkar evden. Otuz-kırk dakika kadar sonra döndüğünde, normalde soluk olan cildi, tam anlamıyla parlak olmasa da yine de belli bir miktar canlılık kazanmış olur. Böylesi yolculuklar onun gibi kılıksız bir şapşalın üzerine bile bir sağlık ışıltısı konduruyorsa bana ne gibi harikalar bahşedecektir kim bilir. Hâlihazırda zaten çok yakışıklı olduğum, mümkün olması durumunda bile bu tür şeylere pek lüzum olmadığı doğru lakin bir talihsizlik meydana gelir de bir yıl birkaç ay ancak yaşayabilmişken bu genç yaşımda hastalanıp ölecek olursam, dünya halklarına böyle

geri dönüşü olmayan bir kayıp yaşattığım için kendimi asla affedemem. Sahibimin sortilerinin hedefinin, insanlar tarafından varoluş sıkıntılarını hafifletmek amacıyla icat edilen şu araçlardan biri olduğu kanısındayım. Hamam insan icadı olduğundan başkaları tarafından kullanılması pek mümkün olmayabilir ama olmayacak duaya âmin diyerek meseleyi ben de soruşturabilirim. Beklediğim kadar manasız çıkarsa soruşturmayı durdururum olur biter; ama insanların, başka bir türün üyesi olan bir kediye, insani amaçlarla kurulmuş bir kurumun faydalarını soruşturma şansı verecek kadar hoşgörülü olup olmadıkları konusunda cahil kalırım.

Sahibimin kafasına göre gidip gelmelerini sorgulamak hiç kimsenin aklına gelmiyorken girmeme izin verilmediğini hayal edemiyorum fakat kendimi kapıdan çevrilmiş vaziyette bulmak sosyal açıdan utanç verici olurdu.

Sağduyum keşfetmenin bilgeliğinden istifade etmemi öneriyor; şayet o yerin görüntüsünü seversem ağzımda bir el havlusuyla içeri dalabilirim. Harekât planım da belirlendiğinde göre hamama doğru sakin sakin yola koyulsam iyi olacak.

Yan sokağımızın köşesinden sola dönerken, yolun biraz ilerisinde, gökyüzüne doğru duman püskürten dikey bir bambu su borusu gibi bir nesne göze çarpıyor. Hamama geldiğimizi duman çıkaran bu parmaktan anlıyoruz. Arka taraftaki girişten içeri giriyorum.

Bu giriş şekli genellikle kötü niyetli veya korkakça görülür ancak bu tür eleştiriler, yalnızca ön kapıdan giriş yapabilen kişilerden beklenecek türden bir kıskançlık barındıran can sıkıcı homurdanmalardır. Tarihsel kayıtlar açık ve net bir şekilde ortaya koymaktadır ki, üstün zekalı insanlar her zaman aniden ve arkadan saldırılar gerçekleştirirler. Dahası, "Nasıl Centilmen Olunur?" kitabını okurken (cilt iki, bölüm bir, sayfa beş ve altı) fark ettim ki, arka kapı, tıpkı bir centilmenin son isteği ve vasiyeti gibi, bireyin gerçek ahlaki mükemmelliğe erişmesini sağlayan bir araç sunar. Böylesine ağır bir eğitim için fazlasıyla yeterli bir yirminci yüzyıl kedisi olarak, seçtiğim giriş şekline dudak bü-

külmesini uygunsuz kılmayı da eğitimime dâhil ettim. Neyse işte, içeri girdiğimde, hemen solumda yirmi santim uzunluğunda kesilmiş çam kütüklerinden oluşan bir dağ gördüm; yanında ise üst üste yığılmış kömürlerden bir tepe vardı. Okuyucularımdan bazıları, bir kütük dağıyla bir kömür tepesi arasında itinayla yaptığım ayrımın algılanması öneminin ne olduğunu algılamakta güçlük çekiyor olabilirler.

Doğrusunu söylemek gerekirse algılanması güç bir önem falan yok. Bu iki kelimeyi, "tepe" ve "dağ" kelimelerini kullandım çünkü doğru kullanılmaları gerekir. Edebi incelikleri düşünmeye zaman ayırmak şöyle dursun; pirinç, kuşlar, balık ve hatta hayvanlar gibi başkaldıran şeylerle beslenirken, şimdi katır kutur kömür topağı yemeye kadar düşmüş olan insan ırkı için merhametle dolup taşmış durumdayım. Hemen önümde bir buçuk metre genişliğinde açık bir giriş gördüm. İçeri şöyle bir baktım. Her şey ölüm sessizliğine bürünmüştü ancak öteden bir yerlerden vızır vızır konuşan insanların sesleri geliyordu. Sesin geldiği yer hamam olmalı diye düşündüm. Odun ve kömür yığınlarının arasından ilerledim, sola döndüm ve sağımda camlı bir pencere gördüm. Hatırı sayılır miktarda küçük yuvarlak leğen, aşağıdaki pervazın üzerindeki bir piramidin içine tıkıştırılmıştı. Onlar adına üzüldüm çünkü üçgen şeklinde bir dünyanın içine sıkıştırılmış olmak, yuvarlak bir nesnenin gerçeklik konseptine bütünüyle aykırı olmalıydı. Üzerinde tahtadan bir levha bulunan pervaz, sanki bana hoş geldin diyormuş gibi bu yığınların güneyine doğru yaklaşık bir metre kadar çıkıntı yapmıştı. Levha yerden aşağı yukarı bir metre yüksekte olduğundan, bana göre ideal bir sıçrama yüksekliğindeydi. "Pekâlâ," dedim kendi kendime ve çevik bir hareketle levhanın üzerine sıçradığımda, asılı bir şeymiş gibi ansızın burnumun dibinde beliriverdi hamam.

Hiç yenmemiş bir şeyi yemekten ya da hiç görülmemiş bir şeyi görmekten daha güzel bir şey yoktur dünyada.

Okuyucularım da sahibim gibi geçip giden her haftanın üç günü, otuz-kırk dakikalarını hamam dünyasında geçiriyorlarsa, elbette bu dünya onlara birkaç sürpriz sunacaktır; fakat benim

gibi bu manzarayı daha önce hiç görmedilerse, görebilmek için gerekli ayarlamaları derhal yapmalılar. Ölüm döşeğindeki ebeveynleriniz için endişelenmeyin ama ne pahasına olursa olsun bu büyük hamam gösterisini kaçırmayın. Dünya büyük olmasına büyük ama bence bundan daha şaşırtıcı ve dikkate değer bir manzara sunmuyor.

Bunda bu kadar olağanüstü olan nedir diye mi soruyorsunuz? O kadar farklı bir biçimde olağanüstü ki, ayrıntılı bir şekilde açıklamakta güçlük çekiyorum. İlk olarak, pencere camının öte tarafında bağırıp çağırarak gezinen insanlar tamamen çırılçıplaklar. Formoza aborijinleri kadar çıplak. Yirminci yüzyılda kasıla kasıla yürüyen, tarihöncesi zamanlardan gelme Ademler. Bu kadar çok çıplaklığa maruz kalınca sözlerime giysilerin tarihçesiyle başlamak isterdim ancak o kadar uzun sürecektir ki, Herr Doktor Diogenes Teufelsdrockh'un konuya ilişkin muazzam çalışmasında (*Die Kleider, Werden und Wizken*) yer verdiği bilgelik dolu gözlemlerini tekrarlayarak okuyucularımı sıkmak yerine, onları Bay Thomas Carlyle'ın *Sartor Resartus* adlı (ve yine bu konuyla alakalı) eserindeki biraz daha az bilgece olan yorumlara yönlendirmekle yetineceğim. İnsanları gösterenin giydikleri kıyafetler olduğu, kıyafetlerini üzerlerinden alırsanız onlardan geriye hiçbir şey kalmayacağı temel bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır. Terziliğin geliştiği medeniyetin yüzyıllarını pas geçecek olursak (çoğunlukla birbirini tekrar eder), okuyucularıma şunu hatırlatmak isterim ki, Beau Nash, on sekizinci yüzyıl Hamam'ına (İngiltere'nin batısında yer alan ve çok sayıda soylu müdavimi olan kaplıcalar) yönelik toplumsal amaçlı yasal düzenlemelerinin revaçta olduğu dönemde, bu faydalı sulara giren erkek ve kadınların omuzlarından ayaklarına kadar giyinik olmaları kuralını, hiçbir istisnası olmayan bir kural olarak yasalaştırmıştı. Buna benzer başka bir olay, yine İngiltere'nin bir şehrinde, 1850'li yılların başlarında gerçekleşmişti. O tarihte bu şehirde bir Sanat Okulu kurulmuştu ve pek tabiidir ki, okulun işlevleri arasında çıplak insan bedenlerine ilişkin çeşitli çalışmaların, çizimlerin, modellerin ve heykellerin sergilenmesi de vardı.

Gelgelelim, bu okulun açılış töreni hem kendi kadrosunu hem de belediye meclis üyelerini son derece utanç verici bir duruma düşürmüştü. Şehrin önde gelen hanımefendilerinin de açılış seremonisine davet edilmeleri gerekiyordu. Maalesef o dönemin tüm medeni kadınları sarsılmaz bir şekilde eminlerdi ki, insanlar anadan üryan maymunlarla (bırakın kan bağını) en küçük bir ilişkisi dahi bulunmayan elbiseli hayvanlardı.

Onlara göre elbisesi olmayan bir insan, hortumu kesilmiş bir fil, öğrencileri olmayan bir okul, cesaretten yoksun bir asker gibiydi. Bu ikililerden biri olmadan diğer parça, bütünüyle varolmama durumuna geçmese de, ayırt edici özelliğinden tamamen yoksun kalıp temel doğası başka bir şeye dönüşürdü ve bu denli dönüştürülmüş bir insan en iyi ihtimalle bir hayvan olurdu. Tabii, açtı ağzını yumdu gözünü hanımlar. "Bize göre bu tür hayvanlaşmış insanlarla zaman geçirmek, bu hayvanlıklar yalnızca resim ve heykel formunda karşımıza çıkıyor olsalar dahi, şerefimize gölge düşürecektir. Törende bulunacaklarsa biz katılmayacağız," dediler. Okul yöneticileri kadınların biraz çocukça davrandığını düşündüler ama kadınlar, pirinç tokmaklamak veya savaş alanında çarpışmak gibi meşakkatli işler için fiziksel olarak ne kadar yetersiz olurlarsa olsunlar, Doğu'da olduğu gibi Batı'da da her açılış töreninin vazgeçilmez bir parçasıdırlar.

Peki, ne yapsalar beğenirsiniz? Okul yöneticileri, bir koşu kumaşçının dükkânına kadar gidip bilmem kaç top siyah renk kumaş satın aldılar ve şeytani gravürleriyle onların insandan daha aşağı heykellerini yüzlerce metre uzunluğundaki havluluk kumaşlarla giydirip yeniden insan kılığına soktular. Olur da hanımlardan biri öfkelenir diye heykellerinin yüzlerini bile siyah kumaştan örtülerle gizlediler. Böylelikle Avrupa mermeri ve Helen alçısı, örtülerek hayvan krallığından gizlendi. Törenin her bakımdan tatmin edici bir şekilde sonlandığını söylemekten mutluluk duyuyorum.

Bu dikkat çekici hikâyeler, kıyafetlerin insanoğlu için taşıdığı anlam konusunda bizi bir sonuca götürebilir. Ancak son zamanlarda işler tersine dönmüş durumda ve sürekli bir biçim-

de çıplaklığı savunarak, çıplak resimlerden övgüyle söz ederek ve genellikle kendilerini de çıplak bırakarak gezen insanlara her yerde rastlamak mümkün. Bu insanların bir yanılgı içinde olduklarını düşünüyorum. Aksini nasıl düşünebilirim ki? Doğduğum andan beri elbiselerimi hâlâ çıkarmadım. Çıplaklık furyası, antik Yunanların ve Romalıların geleneksel teamüllerinin Rönesans'ta, bu kültürel yeniden doğuşun İtalyan destekçileri tarafından kendi bayağı amaçları doğrultusunda yeniden popülerleştirilmesiyle başlamıştır. Antik Yunanlar ve Romalılar, kültürel olarak çıplaklığa alışkınlardı ve olasılıkla çıplaklıkla genel ahlak arasında herhangi bir bağlantı olduğunu düşünmüyorlardı. Ancak Kuzey Avrupa'da genelde soğuk iklim hâkimdir. Japonya'da bile "çıplak seyahat edilmez," şeklinde bir laf olduğunu düşünecek olursak, Almanya veya İngiltere'de çıplak gezen bir adam, doğa kanunları gereği uzun süre hayatta kalamaz. Eh, ölmek de pek hoş bir şey değildir hani. İşte bu yüzden kuzeyliler elbise giyerler ve herkesin üzerinde elbise olduğunda insanlar giyinik hayvanlara dönüşürler. Bir kez giyinik hayvanlara dönüştüklerinde de, karşılarına çıkan çıplak bir hayvanın aynı zamanda insan olabileceğine akıl erdiremezler. Kıyafetlerinin eksikliği hayvani doğasını tanımlayıverir. Sonuç olarak nü resimlerin ve çıplak heykellerin Avrupalılar (ve bilhassa Kuzey Avrupalılar) tarafından hayvanca bir şey olarak görülmesi anlaşılabilir bir durumdur. Başka bir deyişle, Avrupalılar ve Japonlar, çıplakları ve çıplaklığın temsilcilerini kedilerden daha bayağı yaşam formları olarak görmek için iyi bir nedene sahiplerdir. Ama çıplaklar güzeldir diyorsunuz, değil mi? Ne olmuş yani güzelse? Güzel de olsa hayvan hayvandır. Bilgili okuyucularımdan bazıları, gece elbisesi giymiş Avrupalı bir hanımefendi görüp görmediğimi soracak, bu şekilde sözlerimde bir tutarsızlık arayacaklardır muhtemelen. Kaçınılmaz olarak bu kedi halimle böylesi bir şerefe nail olabilmiş değilim. Ancak güvenilir kaynaklardan öğrendiğim kadarıyla resmî gece kıyafetleri giyen Batılı hanımefendiler, omuzlarını, kollarını ve hatta göğüslerini teşhir ediyorlarmış ki bu da iğrenç bir şey elbette. Rönesans döneminden önce, kadın-

ların giyim tarzları bu kadar skandal ötesi seviyelerde değildi. Kadınlar böylesine açık saçık dekolteler giymiyorlardı. Bunun yerine, her insanda olması beklenen kıyafetler oluyordu üzerlerinde. O halde neden açık saçık giyinen cambazlara döndüler? Bu gerilemenin sıkıcı tarihini tümüyle masaya yatırmak çok yorucu olacaktır. Sebeplerini bilen biliyor, bilmeyenin de bilmesine gerek yok. Her halükârda, tarihsel arka plan ne olursa olsun, gerçek şu ki çağdaş kadınlar, her gece asıl elbiselerini giyinip kuşanıyor ve tuhaf görüntülerinden derin bir memnuniyet duyuyorlar.

Bununla beraber, öyle görünüyor ki hayvanlara özgü bu utanmazlığın altında bir yerlerde bir parça insani his de barındırıyorlar zira güneş batar batmaz omuzlarını örtüyor, uzun kollu kıyafetler giyiyor ve göğüslerini gizliyorlar. İşin daha da garibi, gündüz vakti kendilerini neredeyse görünmez olacak kadar gizlemekle kalmıyor, tırnak uçlarını ulu orta sergilemenin bile son derece ayıp bir davranış olduğunu düşünecek kadar çılgınlaşıyorlar. Böylesine saçma sapan bir tezat, kadınların akşam giysilerinin bir grup beyin özürlü ucubenin bir araya gelerek ortaya attıkları parlak bir fikir olduğunu kesinkes gösteriyor. Madem kadınlar bu mantığa sinirleniyor, o halde neden gündüz vakti çıplak omuzlarla, kollarla ve göğüslerle dolaşmayı denemiyorlar? Benzer bir soru çıplaklık savunucularına da yöneltilmeli. Çıplaklığa bu kadar sevdalılarsa şayet, neden kızlarını soymuyorlar? Ve neden, imkânları varken kendileri ve aileleri Ueno Park'ta çırılçıplak gezinmiyorlar? Yapılamaz diyorlar, değil mi? Elbette yapılabilir. Eminim ki tereddüt etmelerinin tek nedeni yapılamıyor olması değil; tereddüt ediyorlar çünkü Avrupalılar öyle yapmıyor. Akşam karanlığında sergilemiş oldukları davranışlar bu argümanımın doğruluğunu kanıtlıyor. İşte bakın, o çılgın gece kıyafetlerini giyinip kuşanmış, kasıla kasıla Imperial Hotel'e doğru yürüyorlar. Bu salak kostümlerin arkasında nasıl bir tarih yatıyor? Millî bir tarih olmadığı kesin. Kuş beyinli kadınlarımız, sırf Avrupa'da moda diye kaz derisi ve kaz tüyleri içerisinde gösteriş yapıyorlar. Avrupalılar güçlü; bu yüzden

yapıp ettiklerinin ne kadar saçma ya da aptalca olduğunun bir önemi olmaksızın herkes onların en saçma salak tasarımlarını taklit etmeli. Uzuna teslim ol ve kısaltsınlar seni; güçlüye teslim ol ve aşağılan; nüfuzlu olana teslim ol ve ezil. Sağduyu belli bir dereceye kadar teslim olmayı gerektirir ancak yalnızca sersemler her anlamda teslim olur ve yalnızca şempanzeler gördükleri her şeye öykünürler. Okuyucularım diyorsa ki, sersemlik yapmadan edemiyoruz, taklit konusunda farklı davranabilme becerisinden yoksunuz, bu durumda elbette bağışlarım onları. Ancak bu durumda, Japonların büyük bir ulus olduğu iddiasından vazgeçmeliler. Şunu da ekleyebilirim ki, yukarıda dile getirmiş olduğum tüm yorumlar, akademik çalışmalar alanında da aynı şekilde geçerlidir fakat burada yalnızca giyim kuşam konularıyla ilgilendiğimden skolastik benzerlikleri es geçeceğim.

Sanıyorum ki kıyafetlerinin insanlar için ne önem ifade ettiğini yeterince anlatmış oldum. Doğrusunu söylemek gerekirse, kıyafetleri onlar için açıkça o kadar önemli ki, haklı olarak insanı insan yapan şey kıyafetler midir yoksa kıyafetler evrimsel sürecin doruk noktası mıdır diye düşünebilirsiniz. Diyeceğim o ki, insanlık tarihi; etin, kemiğin ve kanın değil, yalnızca kostümlerin tarihidir. Gerçekten de işler öyle kötü bir hal aldı ki, çıplak bir insan, insan olarak değil, canavar olarak görülüyor. Ortak bir mutabakat sonucu tüm insanlar canavara dönüşecekse, açıkçası kimse diğerlerinde canavarca bir şey görmeyecektir. Bu da iyi bir durum olacaktır. İnsanoğlu dünyada ilk geldiğinde, merhametli doğa onları standart spesifikasyonlara sahip olacak şekilde üretmiş ve hepsi çıplak bir şekilde dünyaya atılmışlardı. İnsanoğlu, eşitliğe kanaat etmesini sağlayacak doğuştan bir isteklilikle yaratılmış olsaydı, çıplak doğan insanlar ne diye kıyafetsiz yaşayıp ölmekten hoşnutsuzluk duysunlardı ki? Buna rağmen, ilkel nüdistin biri çıkıp aşağıdaki satırlarla kendinden geçebiliyormuş gibi gözüküyor. "Ben ve ahbaplarım ayırt edilemeyecek şekilde birbirimize benziyorken, çaba göstermenin anlamı ne? Ne kadar çabalarsam çabalayayım, ortak cinsel arzuların ötesine kendi başıma geçemem. Mademki dikkat çekici olmayı arzuluyorum, o

halde öyle kumaşlara bürüneyim ki, etrafımdaki tüm kopyaların dikkatini çekip akıllarını başlarından alsın." Tahmin ediyorum ki, insanoğlunun yaratıcılığının zirvesi olan o müthiş pantolon fikrini ortaya atmadan önce, nereden baksanız on yıl boyunca düşünmüş de düşünmüştür. Pantolonu hemen üzerine geçirmiş, gurur ve tüm o ilkel tantanalardan göğsü kabarmış bir şekilde şaşkın arkadaşlarının arasında dolaşmıştır. Günümüzün tuhaf görünümlü rikşov çekicileri onun soyundan gelmekte. Şort kadar basit (ve sade) bir şeyi akıl edebilmenin tam on yıl almış olması biraz garip görünüyor ancak gariplik, zamanın son derece uzun perspektifi tarafından yaratılan optik bir illüzyondan ibarettir. İnsanoğlunun çok eski günlerinde pantolon gibi nefes kesici bir icat asla yapılamamıştır. Saygın bir entelektüel olan Descartes'in ünlü "Düşünüyorum, öyleyse varım" çıkarımına varmasının, ki üç yaşındaki bir çocuk da aynı çıkarımı yapabilir, tam on yılını aldığını duymuştum. Asıl düşünce böyle bariz bir biçimde zorken belki de şunu kabul etmemiz gerekir; kısa pantolon fikrini formüle edebilmiş olması, (on yılına mal olmuş olsa bile) proto rikşov adamının kendi kapasitesi ölçüsünde entelektüel bir beceriydi. Öyle görünüyor ki, pantolonuyla sınıf atlayan rikşov adamlarının ataları yaratışın lordları haline gelmiş ve sonsuz bir kibirle dünyanın yollarında dolaşmışlardı; öyle bir kibirdi ki bu, kıyafetsiz canavarlar arasında daha cesaretli olanları rekabete girme konusunda kışkırtmıştı. İşe yaramazlığına bakacak olursak, icatlarının (bir halta yaramayan cüppe) sırf planlama aşamasında bile altı yıl harcamış olmalılar. Kısa pantolonların ihtişamı yok olmuş ve dünya üzerinde cübbelerin altın çağı başlamıştı. Günümüzün manavları, kimyagerleri, kumaşçıları ve tuhafiyecileri hep bu mucitlerin soyundan gelmektedir. Kısa pantolonların üzerine çöken alacakaranlık bir süre sonra cübbelerin de üzerine çökmüş ve etekli Japon pantolonlarına gün doğmuştu. Bunlar cübbe artışına sinirlenen canavarlar tarafından tasarlanmıştı ve mucitlerinin zürriyeti hem Ortaçağ döneminin savaşçılarını hem de modern zamanların tüm devlet memurlarını içermektedir. Her ne kadar üzücü de olsa aynı zamanda açık bir gerçektir ki,

başlangıçta çıplak olan tüm canavarlar, elbiselerinin ilginçliği ve tuhaflığı konusunda birbirlerine üstün gelebilmek için var güçleriyle çalışmışlardır. Nihai grotesklik, çatal kuyruklu ceketlerle birlikte daha yeni ortaya çıkmıştır. Yine de bu tuhaf tezahürlerin tarihi üzerine biraz kafa patlatacak olursanız, oluşumlarında rastgele bir şey olmadığını kabul ederseniz.

Oluşum ne tesadüfiydi ne de amaçsızdı. Bilakis, peş peşe kıyafet çeşitlerinin üretimine neden olan şey, insanın ebedi rekabet etme hevesi, cesur ruhunun itici gerilimi, türünün diğer tüm üyelerini geride bırakmaya yönelik kararlılığıydı. Bu türün herhangi bir üyesi, kendisinin türün diğer üyelerinden farklı olduğunu bağırarak etrafta dolaşmaz; bunun yerine her biri farklı kıyafetler giyerek dolaşırlar. Bu öğrenilmiş gözlemden bu bölünmüş yok ediciler ırkına ilişkin şu önemli psikolojik gerçeğe ulaşılabilir; doğanın boşluktan tiksindiği gibi "tiksinir insanoğlu eşitlikten." Psikolojik olarak bu denli kararlı olan insanların kıyafetlere bürünmeye devam etmekten başka hiçbir seçeneği yoktur ve bu nedenle herhangi bir mahrumiyet karşısında etleri koparılacakmış ya da kemikleri sökülecekmiş gibi alarm durumuna geçerler.

Onlara göre çeşit çeşit kıyafetlerini fırlatıp atmak mutlak bir çılgınlık, temel insani özlerinin lime lime edilmesi anlamına gelecektir. Başlangıçtaki eşit konumlarına dönmeye çalışmak kadar olanaksızdır bu. Deli muamelesi görmenin utancına katlanabilecek olsalar bile, tüm medeni standartlara göre otomatik olarak birer deliye dönüşmekle kalmayıp, aynı zamanda canavarlaşacakları bir ortama dönmek mantıklı olmayacaktır. Bu kürenin milyarlarca yerleşimcisinin her biri eski canavarlık günlerine geri dönebilse de; "herkesin canavar olduğu yerde hiç kimse canavar değildir" düşüncesine sarılarak utançlarından arınsalar da, inanır mısınız, yine de kâr etmeyecektir. Eşitlik saltanatının canavarlar arasında yeniden tesis edilmesinin ertesi günü bir kez daha aynı noktaya geleceklerdir. Kıyafetleri konusunda rekabet edemezlerse bile canavarlar olarak mücadeleye girişeceklerdir. Son ferde kadar anadan üryan olunca bu defa göze çarpan çıp-

laklık dereceleri arasında ayrışmaya başlayacaklardır ki, sırf bunun için bile kıyafetlerin bir kenara atılmaması gerekir bence. Bu yüzden çeşit çeşit insanların gözlerimin önünde kıyafetlerini çıkarıp kendilerini teşhir etmeleri bana inanılmaz geliyor.

En ufakları da dâhil olmak üzere, cübbeler, etekli pantolonlar ve buna benzer şeyler hep birlikte raflara dizilirken, yeniden vücut bulmuş canavarlar, tam bir soğukkanlılıkla ve skandal bir şekilde (hatta sohbet ederek) arketipik çıplaklıklarını toplumun gözü önünde sergiliyorlar. O halde soruyorum size, sevgili okuyucular, biraz evvel bu manzarayı tam manasıyla muhteşem olarak tanımlamış olmam sizi şaşırtıyor mu? Beni şaşırtmıştı. Hâlâ da şaşkınım. Tüm uygar beyefendiler istifade etsinler diye bu sıra dışı manzarayı dilim döndüğünce anlatmak benim için bir şeref olacaktır.

Böylesine akıllara durgunluk veren bir karmaşa karşısında anlatmaya nasıl başlayacağımı bilmediği itiraf etmek zorundayım. Canavarlar delilikleri konusunda hiç renk vermiyorlar. Dolayısıyla analizi belli bir sistematiğe oturtmak zor. Bunun gerçekten bir hamam olduğundan mutlak bir biçimde emin olamam kuşkusuz, fakat başka bir şey olamayacağı yönünde çılgınca bir düşünceye sahibim. Yaklaşık bir metre genişliğinde ve üç metre uzunluğunda olup, dikey bir levha ile iki bölüme ayrılmış.

Bir bölüm beyaz renkli hamam suyunu ihtiva ediyor. Anladığım kadarıyla ilaçlı banyo dedikleri şey bu; içinde kireç çözünmüş gibi bulanık bir görüntüsü var. Hani yalnızca içine kireç katılmış gibi görünse iyi, ama aynı zamanda son derece yağlı ve köpüklü görünüyor. Beyaza çalan bu suyun bu denli kötü görünmesine şaşmamalı zira suyun haftada bir defa değiştirildiği söylendi bana. Diğer bölüm sade bir banyo içeriyor ama yine burada da suyun kristal berraklığında veya saydam olduğunu söyleyebilmek mümkün değil. Yangın tehlikesine karşı aylar boyunca herkese açık bir sokaktaki yağmur tankında tutulan bulanık yağmur suyunun iğrenç ötesi rengine sahip. Her ne kadar çok yorucu olsa da canavarların kendilerini de tarif edeceğim. Şu kirli yağmur suyu tankının yanında dikilen iki genç adam görüyo-

rum. Yüzleri birbirlerine dönük ve birbirlerinin karınlarına kova kova sıcak su döküyorlar. Faydalı bir uğraşa benziyor. Ciltleri güneşte yanmaktan kararmış iki adam kusursuz derecede gelişmiş. Bu canavarların son derece güçlü kuvvetli tipler olduğu düşüncesiyle onları seyrediyordum ki ikisinden biri bir el beziyle göğsünü tırmalayarak aniden diğeriyle konuşmaya başladı.

"Kin, ihtiyar, şuramda bir ağrı var. Ne olduğunu merak ediyorum."

"Orası miden oluyor. Mide ağrısı seni öldürebilir. Dikkatli olsan iyi edersin," oldu Kin'in en içten nasihati.

"İyi ama burada, solumda," dedi ilki, sol akciğerini işaret ederek.

"Tamam işte, orası mide. Mide solda, akciğer sağda."

"Gerçekten mi? Mide buralarda bir yerlerde sanıyordum," dedi, bu defa hafifçe kalçalarına vurarak.

"Saçmalama, lumbago orası," diye cevap verdi Kin alaylı bir şekilde.

Derken, aşağı yukarı yirmi beş, yirmi altı yaşlarında ince bıyıklı bir adam cup diye suya atladı. Vücudundan akan sabun ve çözünmüş kir anında suyun üzerine çıktı. Su, mineral bakımından zenginmiş gibi ışıl ışıl parlıyordu. Hemen yanındaki kel kafalı yaşlı adam, kısa saçlı ahbabıyla konuşuyordu. Suyun üzerinde yalnızca kafaları gözüküyordu.

"Benim gibi yaşlanınca artık hiçbir şey keyif vermiyor. Bir ayağı çukurda olunca gençlere ayak uyduramıyor insan. Ama söz konusu sıcak bir hamam olduğunda, her ne kadar gerçek sıcağa yalnızca delikanlılar dayanabilir deseler de benim için bundan daha sıcak olmalı. Aksi takdirde," dedi yaşlı adam böbürlenerek, "kendimi iyi hissetmiyorum."

"Fakat siz, efendim, son derece sağlıklısınız. Sizin kadar dinç olmak o kadar da kötü bir şey değil."

"O kadar dinç olmadığımı biliyorsun. Hastalıkları kendimden uzak tutmayı başarabiliyorum hepsi bu. Denir ki, bir adam, kötü bir şey yapmamak kaydıyla yüz yirmi yaşına kadar yaşamalıdır."

"Ne! İnsan o kadar uzun süre yaşayabilir mi?"

"Tabii ya. Yüz yirmiye kadar garanti. Restorasyon öncesi günlerde Magaribuchi adında bir aile vardı. Şogunun hususi hizmetçileriydi bunlar. Burada, Ushigome'de Tokyo'da yaşıyorlardı. Erkek hizmetçilerinden biri yüz otuz yaşına kadar yaşadı."

"İnanılmaz bir yaş bu."

"Evet, öyle. Aslına bakarsan o kadar yaşlıydı ki yaşını bile unutmuştu. Yüzü devirene kadar hatırlayabildiğini ama daha sonra hesabını şaşırdığını söyledi. Her neyse, onunla tanıştığımızda yüz otuz yaşındaydı ve hâlâ dinçti. Ona ne olduğunu bilmiyorum. Kim bilir, belki de hâlâ oralarda bir yerdedir, hâlâ dinç ve hayat doludur." Bunları söyledikten sonra sudan çıktı. Suda kalan bıyıklı arkadaşı kendi kendine sırıtıyor, küçük mika parçacıkları gibi parıldayan sabun köpüklerini etrafa saçıyordu. Bu adam kesinlikle alelade bir canavar değildi; zira tüm sırtını kaplayan kocaman bir dövmesi vardı. Şu efsanevi kahraman Iwami Jutaro'yu betimliyordu anlaşılan. Savurduğu dev kılıçla bir pitonun başını kesmek üzereyken tasvir edilmişti. Nedendir bilinmez, dövme henüz tamamlanmamıştı ve pitonun tahmin edilmesi gerekiyordu. Ulu Jutaro biraz sinirli görünüyordu. Bu resimli adam suya atladığında, "Fazla ılık," diye düşüncesini belirtti. Hemen arkasından giren adam hemfikir olmaya hevesli görünüyordu. "Aman Tanrım," dedi, "biraz daha ısınmalı." Buna rağmen, su aslında onun için çok sıcakmış gibi yapmacık bir şekilde yüzünü ekşitti.

Kendini dövmeli canavarın tam yanında bulan adam, "Selam, şef," diye selamladı onu.

Dövmeli canavar başını salladı ve hemen sonra, "Bay Tami nasıl?" diye sordu.

"Bilemiyorum. Kendini kumara çok kaptırdı."

"Sadece kumara değil."

"Ya? Bu adam bir garip. Hep aksi. Bilemiyorum, hiç kimse ondan hoşlanmıyor. Tam anlatamıyorum. Pek güvenilir biri değil o. Ticaret yapan bir adam böyle olmamalı."

"Kesinlikle. Bay Tami halinden çok memnun. Burnu hava-

larda yani. İnsanların ona güvenmiyor olmalarının nedeni bu. Haksız mıyım?"

"Haklısın. Kendisinin başlı başına bir zümre olduğunu sanıyor. Kimseyi takmıyor."

"Bu civardaki tüm esnaflar birer birer yok oluyor. Bir tek sen, şarapçı Bay Moto ve tuğlacı üstat kaldı o kadar. Tabii bildiğin gibi ben de buralarda doğdum. Bir de Bay Tami'yi ele alalım. Nereden geldiğini kimse bilmiyor."

"Doğru. Buraya kadar gelebilmiş olması bir mucize."

"Gerçekten öyle. Nedense hiç kimse ondan hoşlanmıyor. Hiç kimse böyle bir piç kurusuyla vakit geçirmek istemiyor." Anlaşılan cümle âlem zavallı yaşlı Bay Tami'yi çekiştiriyor.

Bakışlarımı kirli yağmur suyuyla dolu bölümden kireçli yapışkan maddeyle dolu bölüme kaydırdım. İçi erkeklerle doluydu. Aslına bakarsanız, sıcak suyun içindeki adamlar değil de adamların arasındaki sıcak su şeklinde tanımlamak daha doğru olurdu onu. Üstelik, buradaki tüm yaratıklar son derece uyuşuklardı.

Epey bir süre boyunca suda kaldı insanlar. Bu kadar çok insanın kullandığını ve su değişiminden evvel koca bir hafta geçtiğini düşününce suyun kirlenmesi şaşırtıcı değil. Banyo teknesinde yaşanan karmaşayla yeterince vakit harcamıştım. Tıkış tıkış olmuş canavarların arasına daha dikkatli baktım ve orada sol köşeye çökmüş biçare sahibimi gördüm. Ezilip büzülmüş, cildi kıpkırmızı olmuştu. Zavallı yaşlı şey! Biri bir boşluk yaratıp ona biraz hava aldırmalıydı. Ama hiç kimsenin bir santim dahi kıpırdamaya niyeti yok gibiydi ve doğrusu sahibim de bulunduğu yerden pek memnun gözüküyordu.

Derisi kırmızının tonları arasından mide bulandırıcı bir kızıla doğru tırmanırken orada öylece duruyordu. Ne berbat bir çile! Öyle zannediyorum ki, bu kadar kötü bir şekilde kızarmaya hazır oluşu, verdiği hamam ücretinin karşılığını almak konusundaki kararlılığını gösteriyordu. Gelgelelim, bu kalın kafalı canavara düşkün olduğumdan, buhardan ve iyileştirici etkisi olan kimyasallardan sersemlemiş bir halde o pervazda öylece otura-

mazdım zira biraz daha oyalanırsa boğulur diye korkuyordum. Aklımdan bu düşünceler geçerken, sahibimin yanında yüzen herif kaşlarını çatıp, "Yine de," dedi, "bu biraz fazla güçlü. Arkamdan bir yerlerden kavurarak fokur fokur kaynıyor." Anlıyordum ki, erkekliğine gölge düşürebileceği endişesiyle açık açık şikâyet etmekten çekiniyor, kaynayan canavar arkadaşlarının dolaylı yoldan sempatisini kazanmaya çalışıyordu.

"Ah hayır, bu tam kararında. Biraz daha soğuk olmuş olsaydı ilaçlı banyonun hiçbir etkisi olmazdı. Geldiğim yerde bundan iki kat sıcak suda banyo yaparız." Palavracının biri, döne döne yükselen buharların arasında konuşuyordu.

"Neyse ne, bu banyoların ne gibi bir faydası olabilir ki?" diye sordu, yumrulu kafasını özenle katlanmış bir el havlusuyla örten bir başka canavar.

"Her tür şeye faydası var. Her şeye iyi geldiği söylenir. Harika doğrusu," diye cevap verdi bir adam. Öyle bir suratı vardı ki, rengi yüzünden olduğu kadar şekli yüzünden de bir yaban hıyarıyla karıştırılabilirdi. Bu kireçli dalgalar gerçekten o kadar etkiliyse hiç değilse biraz daha tombul, biraz daha etine dolgun olması gerekirdi diye düşündüm kendi kendime.

"Ben her zaman derim ki, ilaç kattıkları ilk gün, sonuçlar bakımından en uygun gün değildir. Üçüncü, hatta dördüncü güne kadar beklenmesi gerekir. Mesela bugün her şey tam kararında." Bir o kadar bilgiç bir bakışın eşlik ettiği bu bilgiç yorum şişman bir adamdan geliyordu. Belki de suyun üzerinde kalınlaştırdığı kir katmanlarından başka bir şey değildi tombulluğu.

"Sence içsek bir faydası dokunur mu?" diye sordu tanımlanamayan bir yerlerden yükselen son derece tiz, mıy mıy bir ses.

"Nezle olacağını hissedersen yatmadan hemen önce mideye bir bardak indir. Böyle yaparsan çişe gitmek için gece kalkmak zorunda kalmazsın. Olağanüstü bir şey. Mutlaka denemelisin." Buharla kaplanmış yüzlerden hangisinden çıktığını söyleyemem bu fikrin.

Bakışlarımı küvetlerden hamamın zeminine döşenmiş tahtalara çevirdim. Bir dünya çıplak adam, tam bir keşmekeş içeri-

sinde tahtaların üzerine oturuyor ve sere serpe uzanıyordu. Her biri vücudunun hangi bölümünü ovalıyorsa ona uygun olacak şekilde pozisyon almıştı. Ciddi biçimde kıvrılmış bu çıplaklık taraftarlarının arasında iki tanesi vardı ki, dikkatimi en çok onlar çekmişti. Biri sırt üstü uzanmış aptal aptal tavan penceresine bakıyordu; diğeriyse karnının üzerine yatmıştı ve zemindeki su giderini inceliyordu. Dürtülerine mutlak bir biçimde teslim oluşları, avareliklerinin bütünlüğü her nedense son derece etkileyiciydi. Shakespeare'in de hoş bir şekilde ifade ettiği gibi, ormanın başka bir bölümünde, kafası tıraşlı bir adam yüzü taş duvara bakacak şekilde çömelmiş; yine kel kafalı ama daha genç, daha ufak tefek bir adam ise arkasında dikilmiş omuzlarına vuruyordu. Görünüşe bakılırsa aralarında bir tür hoca-talebe ilişkisi vardı ve talebe olan ücretsiz hamam görevlisi rolünü icra etmekle meşguldü. Tabii, sahnenin başka bir köşesinde gerçek bir hamam görevlisi de yok değildi. Öyle ki, bu kişi hiç kimseye masaj yapmıyor, dikdörtgen şeklindeki bir kovadan aldığı sıcak suyu oturan bir müşterinin omuzlarından aşağı boca ediyordu. Herhalde üşütmüş olmalıydı çünkü mekân korkunç bir şekilde sıcak olmasına rağmen kolsuz bir tür pamuklu yelek giyiyordu.

Bakışlarım kendisine en az üç tane yıkama kovası almış bencil bir canavara takıldı. Garip bir şekilde, sabununu kullanması için komşusuna baskı yapıyordu; belki de uzun ve biraz da çılgınca konuşmasıyla bu savunmasız yaratığın başını şişirmek için. Aslında bir monolog olan konuşmayı duyabilmek için kulaklarımı diktim. "Silah ithal edilmiş bir şeydir. Japonlara ait bir şey değil, yabancı bir şeydir. Eski güzel günlerde kılıca kılıçla cevap verilirdi. Ancak yabancılar korkaktır ve bu yüzden silah gibi alçakça bir şey icat ettiler. Öte yandan, Çin'den de gelmiyorlar. Silahlarla uzun menzilli savaş, şu Batı ülkelerinden birinden beklenebilecek bir şey. Çin adına rağmen, Minamoto sülalesi boyunca İmparator Seiwa'nın soyundan gelen Coxinga'nın günlerinde hiç silah yoktu. Minamotoların en iyisi olan Yoshitsune, söyledikleri gibi öldürülmemişti. Hayır, kesinlikle. Bunun yerine, yanına Hokkaido'lu bir adam alarak, ki adam bil-

hassa akıl verme konusunda iyiydi, Hokkaido'dan Mançurya'ya kaçmıştı. Sonra kendisine Mançuryalı diyen Yoshitsune'nin oğlu Çin İmparatoru'na saldırmış ve Büyük Ming hayretler içerisinde kalmıştı. Peki, o ne yaptı? Üçüncü Tokugawa Şogunu'na bir elçi göndererek kendisine üç bin asker ödünç vermesini istedi. Ama Şogun, elçiyi iki yıl boyunca Japonya'da bekletti. Elçinin adını hatırlayamıyorum, bir şeyler bir şeylerdi işte. Sonunda Şogun onu Nagazaki'ye gönderdi. Orada bir hayat kadınıyla birlikte oldu. Kadın bir erkek evlat dünyaya getirdi. İşte bu çocuk Coxinga idi. Tabii, elçi sonunda Çin'e vardığında, Ming İmparatoru'nun hainler tarafından yok edildiğini öğrendi..."

Bu akıllara ziyan deli saçmalarından hiçbir şey anlamamıştım. Bu karmakarışık efsaneler ve tarihî uydurmalar yığını kulağa öylesine çılgınca geliyordu ki, bakışlarım bu defa da yirmi beş, yirmi altı yaşlarındaki, sıkıntılı görünen bir adama takıldı. Görünüşe bakılırsa kasıklarını ilaçlı suyun buharına tutuyordu. Suratında boş bir ifade vardı ve bir şişlik ya da başka bir şeyden ötürü acı çekiyor gibiydi. Yanında oturan ve yapmacık bir şekilde konuşan on yedi, on sekiz yaşlarındaki genç adam, aynı muhitten bir hizmetçi falan olmalıydı. Bu çıtkırıldım gencin yanında tuhaf görünüşlü bir sırt çarptı gözüme. Omurgasındaki her bir eklem sivri sivri çıkıntılar meydana getirmişti. Sanki kalçalarının arasından bir yerlerden bambu ağacından yumrulu bir baston sokuşturulmuştu derisinin altına. Bir piket tahtasındaki çivi deliklerini andıran dört siyah leke, omurgasının her iki yanında kusursuz bir biçimde hizalanmıştı. Sekiz yer iltihaplanmıştı ve bazılarından irin sızıyordu.

Her ne kadar gözlerimin önünde beliren o şeyi tarif etmeyi denemiş olsam da, bu konu hakkında yazılabilecek ne kadar çok şey olduğunu, ancak bu kısıtlı yazma becerimle bütünün bir parçasından daha fazlasını hiçbir zaman yazamayacağımı şimdi fark ediyorum. Hamamın daha muhteşem özelliklerini ayrıntılı bir biçimde anlatabilmek için bu düşüncesiz girişimimin sonuçlarından sessizce uzaklaşıyordum ki, yetmiş yaşlarında ve üzerinde açık mavi renkte pamuklu bir kimono olan kel kafalı bir

ihtiyar aniden girişte beliriverdi. Tüysüz görüntü, çıplak canavar sürüsünün önünde saygıyla eğildi ve muhteşem bir akıcılıkla onlara seslendi.

"Saygıdeğer baylar," dedi, "mütevazı işletmeme yapmış olduğunuz düzenli ve günlük ziyaretlerden dolayı teşekkür ederim. Bugün bu dost duvarların ötesi bir hayli soğuk; bu yüzden lütfen, rica ediyorum, hiç acele etmeden tertemiz havuzlarımın hem içinde hem de dışında kendinizi ısıtmanın keyfini çıkarın. Hey, sen, oradaki; havuzlardan sen sorumlusun. Su sıcaklığının olması gerektiği gibi olduğundan emin ol."

Kısaca, "Tamam," cevabını verdi hamam çalışanı.

"Ne dost canlısı bir herif," diye övgüyle söz etti yaşlı işletme sahibinden, Coxinga'nın yapıp ettikleriyle kafayı bozmuş olan çatlak tarihçi. "Böyle bir yeri işletebilmek için onun sahip olduğu ustalığa sahip olmak zorundasın."

Bu tuhaf yaşlı adamın bir anda ortaya çıkıvermesi beni öylesine afallatmıştı ki, hamam ortamına yönelik genel keşif çalışmalarıma devam etmeme kararı alıp, son derece acayip bu şahsı izlemeye koyuldum. Ben onu izlerken, yıkanmayı yeni bitirmiş dört yaşlarında bir çocuğu fark eden yaşlı adam benekli elini uzattı ve "Buraya gelin, efendim," diye seslendi, genç olana karşı sahte bir yaklaşım sergilediği yaltakçı sesiyle. İhtiyarın üzerine eğilmiş o ezik puding suratından korkan çocuk hemen bağırmaya başladı. Yaşlı adam şaşırmışa benziyordu. "Ama neden ağlıyorsunuz? Sorun nedir? Yaşlı bir adamdan mı korktunuz? Sakın, ha!" Sesinin tonuna bakılacak olursa gerçekten şaşkındı ama çok geçmeden bu gönül alma işinin peşini bırakıp dikkatini çabucak çocuğun babasına çevirdi. "Merhaba, Gen-San! Nasılsın? Soğuk bir gün, ha? Köşedeki büyük dükkâna giren şu hırsızı duydun mu? Mankafalının biri olmalı. Ahşap yan kapıda dikdörtgen şeklinde bir delik açmış ama sonra, Tanrı seni inandırsın, tek bir şey çalmadan çekip gitmiş. Polis veya bekçi falan gördü herhalde. Yine de ne büyük bir emek israfı, ha!" Hırsızın aptallığına sırıtmaya devam ederken bir başkasına döndü. "Ne soğuk, ne soğuk! Ama sen genç olduğundan soğuğun nasıl ısırdığını hissetmiyor

olabilirsin." Bana öyle geliyordu ki, binada üşüyen tek kişi bu benzersiz antikanın kendisiydi.

Birkaç dakika boyunca yaşlı adamın tuhaflıklarını incelemeye dalıp gidince diğer canavarları neredeyse tamamen unutmuştum (kaynama köşesinde sıkışmış kalmış olan kendi sahibim de içlerindeydi muhtemelen). Derken, odanın ortasından bir anda yükselen bağırtı dikkatimi o yöne çekti. Üstelik sesin kaynağı Bay Sneaze'den başkası değildi. Sahibimin sesinin aşırı gürültülü ve uygunsuz bir şekilde belli belirsiz yükselmesi yeni bir şey değildi fakat bilhassa burada sesini yükselttiğini işitmek beni biraz şaşırtmıştı. Boğuk bağırtısının nedeni, hastalıklarını iyi etmek için uzun süre sıcak suda kalmasının bir sonucu olarak başına hücum eden kan olmalıydı. Buradan süratle çıkardığım sonuç bu olmuştu. Pek akıllıca bir tercih değildi bu.

Doğal olarak, fiziksel bir sıkıntıdan kaynaklanıyor olsaydı, ne kadar kulak tırmalayıcı olsa da hiç kimse böyle bir velveleye ses çıkarmazdı; gelgelelim, kısa bir süre içerisinde açıkça ortaya çıktı ki, sevgili sahibim sıcak su yüzünden sersemlemiş olmak şöyle dursun, o boğuk bet sesiyle bağırmaya başladığında aslında tamamen kendindeydi. Nitekim, bu nahoş curcunanın nedeni, kibirli bir züppenin, tümüyle önemsiz bir hizmetçinin biriyle giriştiği çocukça bir ağız kavgasıydı.

"Uzaklaş buradan! Hadi, defol! Kovamın içine su sıçratıyorsun." Bağırtısı insanın kulak zarlarını tırmalıyordu. Tabii ki böyle bir taşkınlığa karşı verilecek tepki, nereden bakıldığına bağlı olarak değişirdi. Mesela benim yaptığım gibi sıcaktan beyninin sulanmış olduğu sonucuna varabilirdiniz.

Bir başkası, belki de on binde bir görülen hayal gücü geniş kişilerden biri, Takayama Hikokuro'nun haydudun birine yönelttiği cüretkâr zılgıtla bir benzerlik görebilir. Belki de sahibim kendini tam olarak böyle görüyordur. Ancak hizmetçinin kendini haydut rolünde görmediği açık ve bu yüzden bu tarih3i karşılaşmanın başarılı bir tekrarına şahit olma ihtimalimiz düşük.

"Gelip de pat diye oturuvermeden önce burada ben oturuyordum." Çocuğun omzunun üzerinden sakince verdiği cevap

mantıksız değildi. Gelgelelim, bu cevap delikanlının yerinden kıpırdamaya hiç de niyetli olmadığını gösterdiğinden sahibimi memnun etmemişti. Sahibim, kanı tepesine sıçramış olsa bile, ne kelimelerin ne de kelimelerin ifade ediliş şeklinin bir hayduda ait olamayacağının farkına varmış olmalıydı, ancak bağırarak ortalığı birbirine katmasına neden olan şey, çocuğun hayduda benzerliği ya da su sıçratması falan değildi. Gerçek şuydu ki, çocuk ve bir o kadar genç arkadaşı, hatırı sayılır bir süre boyunca ve şımarık bir şekilde yaşlarına hiç de uygun olmayan ifadeler kullanmışlardı. Sahibim onların bu saçma sapan konuşmalarına dayanabildiği kadar dayanmış ama git gide dolarak sonunda patlamıştı. Sonuç olarak, son derece medeni bir şekilde cevap verilmiş olmasına rağmen öfkesinin gerçek nedeni geçmemişti ve içindekileri son bir kez dökmeden oradan ayrılamazdı. "Aptal ergenler," diye bağırdı. "Kahrolası genç aptallar. Gidin de kirli suyunuzu başkalarının kovasına sıçratın."

Kalbimin derinliklerinde sahibime karşı büyük sempati duyuyordum çünkü ben de çocukların davranışını bir hayli nahoş bulmuştum. Yine de sahibimin olay esnasındaki bu tavrını bir öğretmene yakıştıramıyordum. Sorun şuydu ki, yaradılışı itibariyle kuru, eski bir sopaydı. Fazla sert ve fazla eğilmezdi. Yalnızca kömür topağı kadar sert ve kurutulmuş olsa yine iyi, aynı zamanda köz kadar da kızgındı. Yıllar önce şöyle bir hikâye duymuştum; Hannibal Alpleri geçerken, dağ geçidini uygunsuz bir biçimde bloke eden devasa boyutlarda bir kaya parçası ordusunun ilerleyişini sekteye uğratmış. Kayanın üzerine sirke dökmesini ve sonra altında bir şenlik ateşi yakmasını söylemişler Hannibal'a. Kaya yumuşayınca balığı dilimleyen biri gibi kayayı kesip parçalara ayırmış ve böylece tüm ordusu güven içinde yoluna devam etmiş. Sahibim gibi ilaçlı suda saatlerce haşlanmasına rağmen bundan hiçbir şekilde etkilenmeyen bir adamı da sirkeye bulamak ve sonra mangalda kızartmak gerek belki de. Böyle bir tedavi bile başarısız oluyorsa, hizmetçilerden oluşan ordular yüz bin yıl boyunca doğasının volkanik taşıyla uğraşsalar da granit kadar sağlam inadı yumuşamayacaktır.

Havuzda yüzen ve banyo dairesinde tembellik eden herkes birer canavardır, giysilerinin çıkarılması suretiyle canavarlaşan ucubelerdir; hal böyle olunca da normal medeni standartlara göre değerlendirilemezler. Onların ucube dünyasında kim ne isterse onu yapabilir, her şey gerçekleşebilir.

Akciğerin olması gereken yerde bir mideye rastlanabilir; Coxinga ile Seiwa Minamotos arasında kan bağı bulunabilir ve kendisine iftira atılmış Bay Tami güvenilmez olabilirdi. Gelgelelim, bu çıplak nesneler hamamlarından çıkıp normal dünyaya döner dönmez medeniyetin gereksinimlerine boyun eğerek kıyafetlerini üzerlerine geçiriyor ve giyinik olduklarında insanların yaradılış ve davranış örgülerini sergilemeye devam ediyorlardı. Sahibim iki dünya arasındaki eşikte bekliyordu. Banyo ile soyunma odası arasında dikilmiş; dünyaperestliğe, insanın hüzünlü dünyeviliğine, uzlaşmaya varmanın tatlılığına, aldatıcı sözcüklere ve türünün toplum içerisindeki uysal pratiklerine dönüşün sınırında dengede duruyordu. Daha bu dünyaya dönmenin eşiğindeyken bile bu kadar kaba bir inatçılık sergiliyorsa, inatçılığı kökleri derinlere inen bir hastalık olmalıydı; neredeyse sökülemeyecek kadar sağlam bir şekilde kök salmış bir hastalık.

Naçizane düşüncem, hastalığının tek bir tedavisi olduğu yönündedir ve bu da okul müdürünü onu sepetlemesi için ikna etmektir. Koşullarda meydana gelen değişikliklere adapte olamayan sahibim, kovulduğu takdirde şüphesiz kendini sokaklarda bulacak ve bu şekilde kendi haline bırakılırsa yine şüphesiz sefalet içinde ölecektir. Başka bir deyişle, onu sepetlemek onu öldürmek anlamına gelecektir. Sahibim hasta olmayı sever ama ölmekten nefret edecektir. Evham dolu kendine acıma cümbüşleri içinde debelenir durur ama ölüme ciddi bir gözle bakabilecek ruhani güçten yoksundur. Sonuç olarak, birileri onu ilerlemiş bir hastalıktan ötürü hayatını kaybedeceği haberiyle korkutacak olursa, korkak sahibimin korkudan ödü patlayacak ve bir anda hiçbir hastalığı kalmayacaktır. İşten çıkarıldığı için öleceğine dair hissedeceği panik, inatçılığının neredeyse sökülemez olan köklerini ancak kurutabilir. Ve şayet işten çıkarılma işe yaramaz-

sa korkarım olan olacak ve zavallı yaşlı herif ölecektir. Yine de bu aptal, sevimli yaşlı adam, hasta olsun ya da olmasın, benim sahibim. Yavru bir kedicikken beni alıp besleyen kişi oydu. Açlıktan ölmek üzereyken kendisine yemek verilen ve daha sonra hayır sahibinin hayatını kurtararak borcunu geri ödeyen Çinli şairin hikâyesini hatırlıyorum. Bir kedinin de efendisinin akıbetine hiç değilse yüreğinin burkulması imkânsız olmasa gerek.

Ruhum acımayla dolup taşmıştı ve zihnim hisli kalbimin asil işleyişinin içsel manzarasıyla öyle meşgul bir hale gelmişti ki, dikkatim bir kez daha önümde uzanan manzaradan uzaklaştı. İlaçlı banyodan gelen bir istismar şamatasıyla keskin bir şekilde gerçeğe geri döndürüldüm. Başka bir ağız dalaşının başlamış olabileceği düşüncesiyle, dar girişten banyoya çıkmaya çalışırken itişip kakışan ve bağrışan canavar güruhunu görebilmek için bakışlarımı etrafta gezdirdim. Korkunç derecede kıllı bacaklar ve korkunç derecede tüysüz şeyler, kaçmak için yan yana durmuş, korkunç bir biçimde kıvrılarak iç içe geçmişlerdi. Bir sonbahar gününün ilk akşam saatleriydi ve tavana doğru yükselen buharların arasında zaman zaman kızıl altın sarısı renkte bir ışık beliriyordu. Girdap şeklinde odayı dolduran sıcak ve sis perdelerinin arasından çılgınca kaçışan canavarların dehşet verici görüntüsü gözüme ilişti. Yakarışları ve feryatları kulaklarımı deliyor, her yandan gelen acılı bağırışları zihnimin içinde kaynayan kanlı suyun sesiyle birleşerek tek bir ızdırap uğultusuna dönüşüyordu. Bağırışlar renk renkti; kimi korkudan büsbütün sararmış, kimi ümitsiz bir mavi, kimi öfkeli bir şekilde kırmızı, kimiyse kindar bir siyahtı. Karşılıklı dökülüyor, tarifi mümkün olmayan bir gürültüyle ve curcunanın yankılarıyla dolduruyorlardı banyo dairesini. Cehennem ve hamamdan başka bağlamlara sahip olmayan seslerdi bunlar. Bu korkunç manzara ağzımı açık bırakmıştı. Denizliğe çivilenmiş gibi orada öylece duruyordum. Korkunç uğultu bir çeşit doruk noktasına ulaşmıştı. O kadar ki, anlamsız gürültünün yarattığı basınç neredeyse duvarları patlatacaktı. Derken, hakiki bir dev dâhil oldu manzaraya, yuvarlanan ve bir o yana bir bu yana sallanan çıplak bedenler yığınının arasından.

En uzun boylu arkadaşından en az on santim daha uzundu. Sadece bu da değil, turp renkli yüzü alabildiğine sakallıydı. Sonuç o kadar çarpıcıydı ki, sakalın gerçekten bu yüzde uzadığını iddia etmeye cesaret etmek mümkün değildi. Daha ziyade yüz bir şekilde bu sakalın arasına sıkışmış gibi duruyordu. Bu görüntü, öğlen sıcağında çalan büyük, çatlak bir tapınak çanı misali gürleyen bir ses çıkardı. "Soğuk su dökün. Çabuk," diye kükredi. "Bu hamam kaynıyor." Hem ses hem de surat, etrafındaki ciyaklayan ayaktakımının üzerinde yükseldi ve bir an için ortalığa bir çeşit sessizlik hâkim oldu. Odadaki yegâne kişi devin kendisi olmuştu şimdi. Bir süper insan; Nietzsche'nin üst-insan düşleminin kanlı canlı bir örneği; iblis sürüsü içindeki Şeytan Kral; baş canavar; Tyrannosaurus Rex idi. Öylece durmuş ona bakarken, hamamın öte tarafından biri, hırıltılı bir "Ya!" bağırışıyla cevap verdi aniden bastıran sessizliğin arasından. Onay mı? Alay mı? Bunu hiç bilemeyeceğim.

Tüm söyleyebileceğim şu ki, bu belirsiz cevabın kaynağını tespit edebilmek için yoğun buhar tabakasının arasından etrafı tararken, üzerinde hâlâ kolsuz yeleği olan ve kocaman bir kömür parçasını ocağın açık kapağından içeri atabilmek için var gücünü kullanan hamam çalışanının siluetini seçebildim. Kömür çatır çutur sesler çıkardı ve çalışanın profili ışıl ışıl gözler önüne serildi. Tuğla duvar, vücudunun arkasında ateşle parlıyor ve yansıyan parıltı karanlığın arasından bana ulaşıyordu.

Tümüyle alarm durumuna geçmiş bir şekilde pencereden geri çekilerek döndüm ve tek bir sıçrayışla aşağı atlayıp eve doğru koşturdum. Koşarken de gördüklerimi düşündüm. Her şey açık seçik ortadaydı. Bu hamamdaki insan yaratıkları, giysilerini çıkarmak suretiyle canavarca bir eşitlik ortamı yaratmayı arzu etmiş olsalar da, bir kahraman ortaya çıkmıştı ve arkadaşlarına üstün gelmişti (hem de bu çırılçıplaklık seviyesinde). Bu kahramana ne olmuş olabileceğini bilmiyordum ama şundan kesinlikle emindim ki, şeyler ne kadar çıplak olurlarsa olsunlar eşitlik elde edilmesi mümkün olmayan bir şeydi.

Eve vardığımda ortalık tümüyle sakindi. Yüzü hâlâ kızarık

olan sahibim sessizce akşam yemeğini yiyordu; ama beni verandaya sıçrarken görünce, "Ne gamsız bir kedi!" diyerek sessizliğini bozdu, "Eve bu kadar geç geldiğine göre kim bilir yine neyin peşindeydi."

Sahibimin çok az parası vardı fakat bu gece sofrada üç öğün yetecek kadar tabak dolusu yiyecek olduğunu gördüm. Bunlardan biri de kızarmış balıktı. Hangi balık olduğunu bilmiyorum ama herhalde dün Shinagawa kıyılarında bir yerde yakalanmış olmalıydı. Tuzlu ortamında büyüyen balığın ne kadar sağlıklı olduğunu uzun uzadıya yazmıştım zaten; gelgelelim, balık yakalanıp da haşlandığında veya (bu balık gibi) kızartıldığında, çevresel avantajlara ilişkin hususlar geçerliliğini yitirir. Bu balık denizde yaşamaya devam ediyor olsaydı çok daha iyi olacaktı; eninde sonunda tüm balıkların mirasçısı olduğu hastalıklara yakalanacak olsa bile. Bu düşüncelerle masanın yanında oturdum.

Bakıyordum ama bakmıyormuş gibi davrandım; bilhassa yenilebilir bir dilim bir şeyler bulup, kendime bir ziyafet çekme şansı yakalamaya çalışıyordum. Bakmadan nasıl bakılacağını bilmeyenler iyi balık yeme umutlarını bir kenara bırakmalıdır. Sahibim sessizlik içerisinde balığından gıdım gıdım yedi ama kısa bir süre sonra elindeki yemek çubuklarını bıraktı. Tadını beğenmemiş gibi bir hali vardı. En az kendisi kadar sessiz bir şekilde tam karşısında oturmakta olan karısı, yemek çubuklarının yukarı aşağı nasıl hareket ettiklerini ve adamın çenesinin açılıp kapanmasını endişeyle izliyordu.

"Patlat bir tane şu kedinin kafasına," dedi adam aniden karısına.

"Patlatırsam ne olacak ki?

"Ne olacağını falan boş ver; patlat gitsin."

"Şöyle mi?" diye sordu karısı, avcunun içiyle hafifçe kafama vururken. Canım hiç yanmamıştı.

"Vay, vay, vay, şuna bakın hele! Miyav bile demedi."

"Hayır," dedi kadın, "demedi."

"Öyleyse vur bir tane daha."

"Vurayım ama değişen bir şey olmayacak." Kafama bir şaplak daha attı kadın.

Hiçbir şey hissetmediğimden doğal olarak ses çıkarmıyordum. İyi ama bu tuhaf buyruklarının nedeni ne olabilirdi? İhtiyatlı ve zeki bir kedi olarak, sahibimin davranışını tümüyle anlaşılmaz buluyordum. Onu neyin harekete geçirdiğini anlayabilen biri nasıl tepki vereceğini bilirdi ama bu o kadar kolay değildi. Karısına basitçe vurması söylenmişti ama o (dayakçı) neden vurması gerektiğinden bihaber bir haldeydi; bana (yani talihsiz kurbana) gelince, neler olup bittiğini ondan daha fazla anlıyor değildim. Sahibim sabırsızlanmaya başlamıştı çünkü verdiği direktifler arzu ettiği sonucu üretmekte başarısız olmuştu ve bu sonucun ne olduğunu yalnızca kendisi biliyordu. Bu yüzden, "Öyle bir vur ki miyavlasın," dedi neredeyse sinirli bir şekilde.

Kaderine boyun eğmiş gibi bir ifadeye bürünen karısı, "Ne diye bu kör olası şeyi miyavlatmak istiyorsun ki," diye sordu bıkkınlıkla. Sonra bir şaplak daha attı. Tabii, bu seferki biraz daha sertti. Artık sahibimin ne istediğini biliyordum. İsteğini yerine getirmek absürt derecede kolaydı. Yalnızca bir kez miyavlayarak onu memnun edebilirdim ama bir başka aptalca davranışına şahitlik etmekle kalmayıp bir de bu gösterinin bir parçası olmak gerçekten oldukça sinir bozucuydu. Eğer miyavlamamı istiyorsa öyle söylemesi gerekirdi. Karısı tümüyle lüzumsuz iki-üç girişimde bulunmuştu zaten ve tek bir şaplağa daha katlanmaya ihtiyacım yoktu. Vurma emri yalnızca vurulması isteniyorsa verilmeliydi lakin bu durumda istenen basit bir miyav idi. Vurmak onun sorumluluk alanı içerisinde yer alıyor olabilirdi ama miyavlamak benimkindeydi. Vurma direktifinin miyavlama direktifini içerdiğini ya da böyle imada bulunduğunu varsaymaya cüret etmek tam bir münasebetsizlikti. Bu konu tümüyle benim inisiyatifimdeydi. Benim miyavlamalarımı çantada keklik olarak görüyorsa bu defa gerçekten çok ileri gitmiş demekti. Bir başkasının şahsiyetine saygı göstermemek (her kedi için ölümcül bir hakarettir), sahibimin can düşmanı olan iğrenç Bayan Goldfield gibi yaratıklardan beklenebilecek türden bir duyarsızlıktı. Ama sahibim (ki, çırılçıplak ortalarda gezinecek kadar açık yürekliliğine güvenen bir adamdır kendisi) tarafından sergilenen aynı

davranış olağandışı bir zayıflık olarak görülebilirdi ancak. Yine de bildiğim kadarıyla zalim bir adam değildi sahibim. Buradan şu sonuç çıkıyordu ki, bu isteği herhangi bir zalimlikten veya kötülükten kaynaklanmıyordu. Bana göre, sivrisinek larvası kadar saf ve art niyetsiz bir zihnin ürünleriydi verdiği emirler.

Pirinç yiyenin midesi dolar. Birinin bir yeri kesilecek olursa kan akar. Birini öldürürseniz ölür. Ve bütün bunlardan mantıksal bir çıkarım yapmak gerekirse, şaplak yiyen biri ister istemez miyavlamak zorundadır. Her ne kadar sahibimin bana karşı olan davranış biçimini haklı çıkarmak için elimden gelenin en iyisini yapmış olsam da böylesi bir mantıksal çıkarımın absürtlüğüne dikkat çekmeden de geçemeyeceğim. Zira bu mantığı sonuna kadar benimseyecek olursak; nehre düşenin boğulması, kızarmış balık yiyenin başkasının şahsına saygı göstermemesi, maaş alanın işten ayrılması gerektiğini ve kitap okuyanların dünyada adından söz ettirmekte başarısız olmalarının mümkün olmadığını söylemek zorunda kalırız. İşler böyle yürüyor olsaydı bir parça utanırdım. Mesela ben, vurulduğunda miyavlamak zorunda olmayı can sıkıcı buluyordum. Mejiro'daki saat çanı gibi her vuruşta ses çıkarmam bekleniyorsa kedi olarak doğmanın ne anlamı kalıyordu ki?

Haddini bilmez sahibimi içimden böyle azarladıktan sonra, ancak ve ancak o zaman bir miyav sesiyle onu memnun ettim.

Ben miyavlar miyavlamaz sahibim hemen karısına döndü. "Duydun mu?" diye sordu. "Şimdi söyle bakalım, bu miyav ünlem midir yoksa zarf mı?"

Soru o kadar ani gelmişti ki, Bayan Sneaze hiçbir şey söylemedi. Doğrusunu söylemek gerekirse, benim kendi anlık tepkim de hamamda yaşadığı onca şeyden sonra en sonunda aklını tamamen kaçırdığını düşünmek olmuştu. Tuhaflıkları nedeniyle bu civarda iyi tanınıyordu kuşkusuz. Ona tam bir nevrotik vaka dendiğini bile duymuştum. Öte yandan, sahibimin kendini beğenmişliği öylesine sarsılmazdı ki, asıl nevrotik olan kendisi değil de aleyhinde konuşanlar olduğu son derece açıktı. Komşuları ona köpek diye seslendiğinde sahibim onlara aşağılık domuzlar

diyordu. Kafayı adalete ilişkin düşüncelerle bozmuştu. O kadar ki, etrafındakilere de sıkıntı vermeye başlamıştı artık. Karısına kedi miyavlamasının söz dizimsel analizi hususunda yönelttiği soru gibi gülünç sorular sormakta hiçbir tuhaflık görmüyordu ama soruları çevresindeki dinleyicilere akıl sağlığının durumunu sorgulatıyordu. Malum nedenlerden ötürü benim de verebilecek bir cevabım yoktu.

Sahibim bir süre bekledi ve sonra, aniden, "Hey!" diye bağırdı yüksek bir sesle.

Karısı şaşkınlıkla kafasını kaldırdı ve "Evet?" diye karşılık verdi.

"Bu 'evet' ünlem mi yoksa zarf mı? Söyle bakalım, hangisi?"

"Hangisiyle hangisi, ne fark eder! Ne aptalca bir soru bu!"

"Bilakis, çok şey fark eder. Bu bir dilbilgisi problemi, Japonya'nın dilbilim alanında önde gelen otoritelerinin zihinlerini bile meşgul eden bir mesele."

"Ulu Tanrım! Yani diyorsun ki, önde gelen otoritelerimiz kafayı kedi miyavlamasına takmış, öyle mi? Ne korkunç bir durum. İyi de kediler Japonca konuşmazlar ki. Miyav, kedi diline ait bir kelimedir."

"Mesele de bu zaten. Son derece çetrefilli bir alan olan karşılaştırmalı dilbilim alanındaki karmaşık meselelerden biri de bu."

"Öyle mi gerçekten?" Böyle aptalca meselelere kafa yormayacak kadar zeki bir kadın olduğu açıktı. "Peki, bu önde gelen otoriteler meseleye çözüm bulabilmişler mi?"

"Bu öyle ha deyince çözülmesi mümkün olmayan ciddi bir mesele." Balığını hatır hutur yiyip bitirdikten sonra haşlanmış et ve patates dolu tabaktan yemeye koyuldu.

"Domuz eti bu, değil mi?"

"Evet, domuz eti."

"Hah," dedi küçümsercesine. "Hah," dedi ve sonra bir lokmada mideye indirdi eti. Sonra kadehini uzatarak, "Bir kadeh daha alacağım," dedi.

"Bugün çok içiyorsun. Suratın şimdiden kıpkırmızı oldu."

"İçerim tabii," diye söze başlamıştı ki, yeni bir konuya at-

lamak için cümlesini yarıda kesti. "Dünyadaki en uzun kelime hangisi biliyor musun?" diye sordu.

"Sanırım bir yerlerde duymuştum. Biraz düşüneyim. Buldum. 'Hoshoji-no-Nyudo-Saki-no-Kampaku-dajodaijin' mi?"

"Yo, yo, 'İmparatorun Eski Baş Danışmanı ve Başbakan' gibi bir unvandan söz etmiyorum. Uzun, gerçek bir kelime benim sözünü ettiğim."

"Batı dillerinden dilimize geçmiş yengeçlerin yürüyüşü gibi yan yan yazılan şu kelimelerden birinden söz ediyorsun sanırım."

"Evet."

"O zaman, hayır. Bunu bilmiyorum. Ama haddinden fazla sake içtiğini biliyorum. Biraz daha pirinç alacaksın, değil mi?"

"Yanılıyorsun. Önce biraz daha içeceğim. En uzun kelimeyi duymak ister misin?"

"Tamam. Peki, sonra biraz pirinç yiyecek misin?"

"'Arkhaiomelesidonophrunikherata.'"

"Bunu sen uydurdun."

"Elbette uydurmadım. Yunanca."

"Japoncada ne anlama geliyor?"

"Ne anlama geldiğini bilmiyorum. Bildiğim tek şey yazılışı. Sıkışık bir şekilde yazılsa bile on beş santimetre yer kaplıyor."

Sahibimi nevi şahsına münhasır bir adam yapan şey, çoğu kişinin sarhoşken dile getireceği şeyleri tümüyle ayıkken dile getiriyor olmasıydı. Bununla birlikte, bu gece ölçüyü fazla kaçırdığı da doğruydu. Normalde bir-iki kadeh içip bırakırdı ama şimdiye kadar dördüncü kadehini devirmişti bile. Normal içişinde bile yüzü kızarıyorken iki katını içince suratı ister istemez kızgın bir maşanın rengini almıştı. Bir parça sıkıntılı gibiydi ama kadehleri devirmeyi sürdürdü. Kadehini tekrar uzattı. "Bir tane daha," dedi.

Bunun çok fazla olduğunu düşünen karısı kaşlarını çattı. "Yeterince içmedin mi? Kendine bir zarar vereceksin."

"Boş ver. Şu andan itibaren düzenli bir şekilde içki içmeye başlayacağım. Oinachi Keigetsu kendimi içkiye vermemi önerdi."

"Keigetsu da kim oluyormuş?" Büyük ve ünlü biri de olsa Bayan Sneaze'in gözünde pul kadar değeri yoktu.

"Edebiyatla ilgilenen bir meslektaş. Birinci sınıf bir eleştirmendir. Modern zamanlar üzerine kafa yorar. Evde kediyle daha az hasbihal etmemi, kendimi dışarı atmamı ve her fırsatta içmemi önerdi. Sonuçta kendisi de bir doktor sayılır (edebiyat doktoru). Doktorun söylediklerini dinlememek olmaz."

"Saçmalama! Ne söylediği ya da kim olduğu umurumda bile değil. İnsanlara içmesini söylemek onun üzerine vazife değil; hele de midesinden rahatsız olan insanlara."

"Sadece içmeyi tavsiye etmedi. Daha sosyal bir insan olmamı ve daha hızlı yaşamamı da söyledi. Şarap, kadınlar, şarkı, hatta seyahat."

"Bu sözde birinci sınıf eleştirmenin bu tür korkunç önerilerde bulunduğunu söylemeye mi çalışıyorsun? Nasıl bir insan olabilir bu? Doğrusu, sorumluluk sahibi olması gereken edebi figürlerin evli bir adama çapkınlık yapmayı tavsiye ettiğini öğrenmek beni şok etti."

"Gününü gün etmekte yanlış olan bir şey yok. Param olsaydı bir şans vermek için Keigetsu'nun beni cesaretlendirmesine ihtiyaç duymazdım."

"Eh, bu durumda parasız olmana sevindim. Senin yaşında bir adamın hafif meşrep kızlarla ve yarım akıllı ayyaş eleştirmenlerle düşüp kalkması çok kötü olurdu."

"Madem bu düşünce seni bu kadar şok etti, ipleri alime alma planlarımı iptal edeceğim. Bununla beraber, bu ailevi fedakârlığıma karşılık olarak sen de kocana daha iyi hizmet edeceksin. Bilhassa daha güzel yemekler koyacaksın önüne."

"Bana verdiklerinle yapabileceğimin en iyisini yapıyorum zaten."

"Gerçekten mi? Eh, bu durumda yeterli parayı buluncaya dek daha hızlı bir yaşam sürdürme arayışımı erteleyeceğim ve bu gecelik daha fazla sake içmeyeceğim."

Bir an için yüzünde bir gülümsemenin izleri beliren sahibim, doldurması için pirinç kâsesini karısına doğru uzattı. Ha-

tırladığım kadarıyla üç büyük kâse dolusu pirinçle karışık çay yedi. Benim o geceki yemeğimse üç dilim etle şu isimsiz balığın kızarmış kafasından oluşuyordu.

III. KİTAP

I

Çit koşusu egzersizlerimi anlatırken sahibimin bahçesini çevreleyen bambu çitlerden bahsetmişimdir. İşte o çitlerin ötesinde, güneyimizde kalan bölgede başka bir yerleşim yeri daha var ama komşularımızın sıradan insanlar olduklarını söylemek hata olur. Kabul etmeliyim ki, orası yoksul insanların yaşadığı bir bölge. Öte yandan, Bay Sneaze belli bir saygınlığı olan bir adamdır; bahçe çitinin üzerinden elin ihtiyar Tom, Dick veya Harry'siyle çene çalacak türden bir adam değildir. Çitlerimizin bir kısmı aşağı yukarı on metre genişliğinde olan açık bir araziye bakar. Burada yemyeşil, beş-altı kadar pavlonyadan oluşan bir ağaç dizisi vardır. Verandamızdan bu manzaraya bakacak olursanız, kalın gövdeli ağaçlardan oluşan derin bir ormana bakıyor olduğunuz izlenimine kapılırsınız. Bu ormanın bağrında da, toplumdan uzak, mütevazı bir hayat süren bir bilgenin isimsiz bir kediyle birlikte yaşadığı ıssız bir kulübe var gibidir. Gelgelelim, pavlonyalar öyle pek de kalın gövdeli değildir ve dolayısıyla rahatlıkla seçilebilir yeşilliklerin arasından, Turna Sürüsü Konağı adlı -ki kayda değer tek özelliği de budur- ucuz bir pansiyonun derme çatma çatısı.

Takdir edersiniz ki, hayal gücü bakımından sahibim gibi burnu havada birine ayak uydurabilmek kolay bir iş değil. O küçük pansiyonun böyle görkemli bir adı olabiliyorsa, sahibimin evi de en azından Uyuyan Ejderha Mağarası falan olmalıydı. Ev adlarından vergi de alınmadığına göre, isteyen herkes evi için en etkileyici bulduğu ismi seçebilir.

Neyse, güneyimizde kalan ve kuzey-güney yönünde yak-

laşık on metrelik bir derinliğe sahip olan bu açık arazi, bambu çitlerimizin kıyısından doğu-batı yönünde yirmi metre kadar uzanmakta ve sonra da sağa doğru açı yaparak, Uyuyan Ejderha Mağarası'nın doğusunda kalacak şekilde güneye doğru kıvrılmaktadır. Sorunun esas kaynağı da kuzeyimizde kalan bu arazidir işte.

Evimizin her iki cephesini de baştan sona dolanan bu açık arazinin herkesi memnun etmeye yetecek kadar büyük olduğunu düşünebilirsiniz ama gelin görün ki, evin sahibi de ejderhanın kutsal kedisi olan ben de bu açık alanla ne yapacağımızı bilemez haldeyiz. Nasıl ki bu arazinin kuzeyi pavlonya ağaçlarıyla kaplıysa, güneyinde de buna benzer yedi-sekiz ağaç var. İyice dallanıp budaklanan bu ağaçların çevresi nereden baksanız otuz santimetreyi bulur. Son derece kaliteli olan ahşabını bir takunyacıya satacak olsanız paraya para demezsiniz doğrusu. Ne var ki benim dünyadan elini eteğini çekmiş ejderham böyle bir şeyi düşünebilse bile bunu eyleme dökecek kabiliyetten yoksun. Yarım akıllı sahibim için kan ağlıyor yüreğim; bilhassa da okulundaki hademelerden birinin daha geçen gün buraya uğrayıp ağaçların birinden kocaman bir dal kestiğini hatırladıkça. Bir sonraki gelişinde bir çift gösterişli takunya vardı ayağında; takunyalarıyla herkese hava atıyor, bunları geçenlerde çaldığı bir daldan yaptığını söyleyerek böbürleniyordu. Onun gibi kurnaz adamlar her şeyden çıkar sağlamasını iyi bilirler; öte yandan, bu kıymetli pavlonyalar sahibimin elinin altında olsa da bize bir fayda sağlamıyordu. Kıymetli mücevher uğursuzluk getirir derler. Bu sözle anlatılmak istenen, kıymetli eşyaların hırsızlara davetiye çıkardığıdır. Oysa biz pavlonyalardan tek kuruş para kazanamıyorduk. Orada öylece büyüyüp serpiliyor ve altın değerinde olsalar da kıymetleri bilinmiyor, fakat bu ahmaklıktan ne ben sorumluyum ne de sahibim. Tek suçlu ev sahibimiz, Dembei; bu adam öyle kalın kafalı biri ki, ağaçlar dile gelip, "Beni kesip kunduracıya sat!" diye avaz avaz bağırsa bile hiç oralı olmaz, onları biraz olsun umursamaz. Bildiği tek şey kira toplamaktır. Neyse efendim, ev sahibimize karşı bir garezim yok, o nedenle onun saçma sapan

davranışlarından daha fazla bahsederek asıl konunun dışına çıkmayacağım. Demem o ki, bahsettiğim bu açık arazi pek çok anlaşmazlığın kaynağı olmuş, başımıza bir sürü dert açmıştı. Şimdi size anlatacaklarımı sakın sahibime söylemeyin; unutmayın ki, bu konu aramızda bir sır. Öncelikle, bu bahsettiğim açık arazi gerçekten de alabildiğine açıktır; etrafında çit veya buna benzer hiçbir sınır yoktur. Rüzgârlı, engebesiz, canınızın istediği kadar gidebileceğiniz, dümdüz bir alandır. Kısacası, oldukça kullanışlı ve güzel bir yerdir burası. Ama itiraf etmeliyim ki şimdiki zaman takılarını kullanmakta epey kötüyümdür. Aslında kullanışlı ve güzel bir "yerdi" demeliydim. Zira bu arazinin şu an ne halde olduğu, geçmiş zamanda kök salmış sebeplerin gelişimini izlemeden anlaşılamaz. Doktorlar bile hastalığı teşhis etmeden reçete yazmazlar; bu yüzden zaman ayırıp hikâyeyi en baştan, yani sahibimin şimdiki evine taşındığı zamandan itibaren anlatmaya başlayacağım size.

Sıcak ve nemli yaz günlerinde evin etrafında havadar bir alan olması her zaman için iyi bir şeydir. Tabii, böyle açık alanlar hırsızların işini kolaylaştırır ama çalınmaya değer bir şeyiniz yoksa soyulma ihtimaliniz de çok düşüktür. Sahibimin evinin, bahçe duvarıyla, dikenli tellerle, direklerle ve hatta basit çitlerle dahi çevrilmeye ihtiyacı yoktur. Bana öyle geliyor ki, bu tür korunaklı yapılara duyulan ihtiyacı bu alanların diğer tarafında yaşayan canlıların doğası belirliyor. Bunu göz önünde bulundurarak, size önce kuzeyimizde yaşayan beyefendilerin nasıl insanlar olduklarından bahsetsem iyi olacak. Gerçi onlara beyefendi demek ne kadar doğru olur, bilemiyorum. Zira bu yaratıklar insan mı hayvan mı belli değil. Yine de ben, birilerinden bahsederken beyefendi olduklarını varsaymak adetten olduğu için, onlardan bahsederken de beyefendi sözcüğünü kullanacağım. Nihayetinde bizler, Çin klasiklerinden hayli etkilendiğimiz için, çatılarda sinsi sinsi saklanan hırsızlara bile "Hırsız Bey" diyen kişileriz. Gelgelelim, öykümüze konu olan beyefendiler, şahsi olarak polisle başı dertte olan suçlular değiller. Bu komşuların verdiği sıkıntı, sayılarının çokluğundan kaynaklanıyor. Zira bunlar sürü halinde yaşıyorlar.

Burası Alçalan Bulut Okulu adlı, sekiz yüz öğrencisi olan özel bir ortaokul. Okul her öğrenciden aylık iki yen alıyor, karşılığında da onlara kibar insanlar olmayı öğretiyor. Ama okulun zarif ismine aldanıp da buradaki öğrencilerin kibar ve beyefendi kişiler olduklarını sanmayın sakın. Nasıl ki Turna Sürüsü Konağı'nın eski püskü tüneğine turnalar konmuyorsa, nasıl ki Uyuyan Ejderha Mağarası'nda aslında bir kedi yaşıyorsa, bizim komşumuz olan bu okulda da okulun adıyla özdeşleşmeyen sakinler dolanmakta. Sahibim gibi çılgın bir adamın bile üniversite mezunlarıyla, hatta öğretim görevlileriyle eşdeğer tutulduğunu biliyorsunuz; dolayısıyla bu Alçalan Bulut Okulu denilen okulda beyefendilik cilasıyla parlatılmış ne çok sersem olduğunu da tahmin edersiniz. Hâlâ anlamadıysanız, sahibimin evinde sadece üç gün geçirin, o zaman ne demek istediğimi anlarsınız.

Daha önce de bahsettiğim gibi, sahibim şu an oturmakta olduğu eve taşındığında bu boş arazinin etrafında çit yoktu; dolayısıyla okuldaki beyefendiler -tıpkı Rikşov Blacky gibi- arazideki pavlonya ağaçlarının arasında aylak aylak dolanır, gevezelik eder, öğle yemeklerini yer, bambuların arasında uzanır, kısacası her istediklerini yaparlardı. Çok geçmeden bu pavlonya koruluğunu çöplüğe çevirdiler. Başlarda yalnızca öğle yemeklerinin kutularını atıyorlardı (bambudan ve eski gazete kâğıtlarından yapılma paketleri kastediyorum) ama sonra bu çöp atma işini iyice abartıp, eskimiş terliklerini, kırık takunyalarını, atılması gereken kullanmadıkları her şeyi buraya atar olmuşlardı. Benim vurdumduymaz sahibim, her zamanki gibi bu meselenin de üzerine düşmedi, hatta bu durumdan bir gıdım şikâyetçi olmadı. Bu olumsuz gelişmeleri fark etmemiş miydi, yoksa fark etmişti de sorun çıkmasın diye tepki göstermemeye mi karar vermişti, hiç bilmiyorum. Ama şunu biliyorum ki, bu okullu beyefendiler, aldıkları eğitimin de etkisiyle giderek daha çok beyefendileştiler; o kadar ki, yaptıkları iğrençliklerle arazinin kuzeyine tecavüz ettikleri yetmiyormuş gibi güneyine de gözlerini dikmeye başladılar. Bu beyefendilerden bahsederken "tecavüz" gibi bir kelime kullanmam sizi rahatsız ettiyse kusura bakmayın ama

bu beyefendilerin yaptıklarını tanımlayabilecek başka bir kelime de bulamıyorum; zira bu şahıslar, çöl bedevileri gibi, ağaçların arasından çıkıp pavlonyalara tırmanmayı marifet sanıyorlardı. Pavlonya ağaçları oturma odamızın hemen sağında yer alıyordu. Önce bu kibar genç adamlardan sadece biri bu çirkin davranışı sergileme cüretinde bulundu; ama sonra, birkaç gün içinde, cesareti diğerlerine de bulaştı; hatta içlerinden daha da kuvvetli olanlar işi daha da ileriye götürdüler. Anladım ki, sonuçları açısından eğitim kadar korkutucu bir şey yoktu.

Evimizin kıyısına iyice sokulmayı başaran bu eğitimli gençler, yaptıkları yetmiyormuş gibi bir de burnumuzun dibinde saçma sapan bir şarkı söyler oldular. Şarkının adını unuttum, ama hatırladığım kadarıyla kesinlikle klasik eserlerden biri değildi; daha çok şu akılda çabuk yer eden popüler şarkılardan biriydi. Sadece sahibim değil, ben de etkilenmiştim bu genç beyefendilerin sergiledikleri yeteneklerden. O kadar ki, onları dinlemekten kendimi alamıyordum. Lakin -okuyucularım da gayet iyi bilirler ki- bir şey hem çok etkileyici hem de çok rahatsız edici olabilir. Açıkçası, iki duyguyu eşzamanlı yaşamak beni oldum olası kötü etkilemiştir. Sahibimin de benimle aynı duyguları paylaştığına eminim. Gerçi çok fazla seçeneği yoktu, birkaç kez çalışmasını yarıda kesip alelacele dışarı çıkmış ve genç beyefendileri "burası size göre bir yer değil" veya "giderseniz memnun olurum" diyerek sertçe azarlamıştı. Kabahatliler de -birer beyefendi oldukları için- söz dinleyip sahibimin sert çıkışına karşı koymaksızın oradan ayrılmışlardı. Ne var ki geri dönmeleri çok uzun sürmemişti; çok değil, kısa bir süre sonra yine burnumuzun dibinde bitivermişlerdi. Bu kez, pek de usturuplu sayılmayan şarkılarını gürültülü kakara kikirilerinin arasına serpiştirdiler. Dahası -kuşkusuz birer beyefendi oldukları için- kullandıkları dil de genel konuşma dilinden farklılık gösteriyordu. Öğrendim ki bu tarz kelimeler, Meiji Restorasyonu'na kadar ayaktakımının, tahtırevan taşıyıcılarının ve hamama gidenlerin lügatinde sıkça yer alırmış; fakat içinde yaşadığımız yüzyıl itibariyle, beyefendi olmak üzere eğitilen genç kuşağın yegâne konuşma diline dönüşmüş.

Buna benzer bir sosyal değişimi davranışlarda da gözlemlemek mümkün; bir zamanlar sadece serserilere özgü olan, toplumun alt sınıfındakilere yakıştırılan davranışlar, şimdilerde daha çok toplumun en elit kesimleri tarafından benimsenir olmuş. Bir keresinde, beyefendilerden rahatsız olan sahibim, çalışmasını yine yarıda kesip dışarı fırlamış ve bu yeni elit dili kullanmada ustalaşmış öğrencilerden birini kıskıvrak yakalayıvermişti. Çatal dilli mahkûm, terbiyesizlikte sınır tanımayarak, o modern konuşma üslubunu ortaya koymuş ve davranışını, "Beni bağışlayın, efendim, burayı okulumuzun botanik bahçesi sanmakla hata etmişim," diyerek açıklamıştı. Kurbanını iyice köşeye sıkıştıran sahibim ikaz dolu bir konuşma yaptıktan sonra onu serbest bırakmıştı. Gerçi sarf ettiği sözcükler kulağa çok saçma geliyordu. Kolundan sıkıca yakalanmış bir mahkûmu paylarken söylemeye uygun değildi bu sözler; özgürlüğüne yeni kavuşmuş yavru kaplumbağalara hitap etmek için kullanmak daha uygun olurdu. Doğaldır ki sahibim, kendinden oldukça emin bir şekilde, ağzından dökülen sözcüklerin bu göçebe serserileri durdurmaya yeteceğini ummuştu. Lakin Çin tarihinin en eski zamanlarından kalma kayıtlardan da bilindiği üzere, umut ile gerçeklik arasında muazzam bir fark vardır. Sahibimin umutları gerçeklik karşısında kısa zamanda alt üst olmuştur. Genç beyefendiler açık araziye artık kuzey yönünden girmeye başlamışlardı; oradan geçip paldır küldür bahçemize dalıyor, sonra evimizin önündeki kapıyı kullanarak kestirmeden yola çıkıyorlardı. Kapı açılırken çıkan gıcırtı yüzünden ziyaretçilerimiz olduğunu sanıyorduk doğal olarak. Kapıyı açınca hiçbir ziyaretçi görememek ve pavlonyaların olduğu taraftan gelen kaba saba kahkaha seslerini duymak gerçekten çok sinir bozucu oluyordu. Her şey kötüden daha kötüye gidiyor, eğitimin etkileri günbegün daha belirgin oluyordu. Derken, artık durumun tamamen kontrolden çıktığını fark eden sahibim kendini çalışma odasına kapattı ve okul müdürüne nazik bir mektup yazarak, öğrencilerin taşkın davranışları konusunda daha dikkatli olunmasını rica etti. Müdür de bu talebe aynı nezaketle karşılık verdi; öğrencilerin kusurlu davranışların-

dan ötürü mahcubiyet duyduğunu, çok yakında iki arazi arasına bir çit ördüreceğini, hatta bunun hazırlıklarını çoktan başlattığını söyledi. Gerçekten de kısa bir süre sonra evimizin önünde birkaç işçi belirdi; yarım gün içerisinde bambu kafesli, dört boşluklu, yaklaşık bir metre yüksekliğinde bir çit ördüler. Sahibim olacak o zavallı moruk da bundan pek hoşlandı. Kendisi tam bir ahmak olduğu için, yine yanlış bir kanıya vararak göçebe istilasından kurtulduğunu sandı; aklı başında hangi insan o minnacık çitlerin beyefendilerin davranışlarında kayda değer bir değişim yaratabileceğine inanabilir ki? İnsanların kışkırtılmaktan hoşlandıklarını da göz ardı etmemek gerek. Benim gibi bir kedi bile sahibinin sevimsiz kızlarının sataşmalarından keyif alabiliyor bazen. Bu durumda o parlak genç beyefendilerin sahibim gibi bir budalayla uğraşmak istemeleri tümüyle anlaşılır bir şeydi. Sataşma eyleminden hoşlanmayan tek kişi, takdir edersiniz ki, sataşılan kişidir. Sataşmayla ilgili yapılan psikolojik analizler sonucunda iki ana görüş ortaya çıkmıştır ve bu görüşler başarılı bir araştırmayla da desteklenmiştir. İlk olarak, sataşılan kişi veya kişilerin sakin kalmalarına asla izin verilmemelidir. İkinci olarak, sataşan kişi veya kişiler, sataşılan kişi veya kişilerden güç ve sayı bakımından mutlaka üstün olmalıdır.

Daha geçen gün etrafta bön bön bakınmak için hayvanat bahçesine giden sahibim, eve geri döndüğünde orada gördüğü ve kendisini hayli etkilemiş olan bir olayı anlattı. Anladığım kadarıyla, küçük bir köpekle bir deve arasında vuku bulan saçma sapan bir kavgayı izlemişti. Anlattıklarına bakılırsa, küçük köpek çıldırmışçasına havlayarak deveye musallat olmuş, etrafında kasırga gibi fırıl fırıl dönmeye başlamış; hiç oralı olmayan deve ise istifini bozmadan, kamburunun olanca ağırlığı altında büyük bir sabır örneği sergileyerek olduğu yerde dikilmeye devam etmiş. Deveyi azıcık olsun kışkırtamadığını gören küçük köpek kendi kendine kudurmuşçasına havlayıp durmuş. Gördüklerini kendi durumuyla özdeşleştiremeyecek kadar mankafalı olan sahibimse devedeki bu boş duyarsızlığı düpedüz komik bulmuş. Bu hikâyeyi anlatırken bile kendini gülmekten alıkoyamıyordu.

Gelgelelim bu olay sataşma eyleminin başlıca özelliklerinden birini çok güzel ortaya koymaktadır aslında; sataşan taraf ne kadar yetenekli olursa olsun, sataşılan taraf bu olaydaki deve kadar vurdumduymaz (ya da zeki) ise sataşanın tüm çabaları boşa gider. Tabii, kurban bir aslan veya kaplan gibi aşırı güçlü bir canlıysa, sataşan taraf paramparça edilme tehlikesiyle yüzleşmek zorunda kalacaktır. Sataşan taraf tüm dikkatini kurbanına verir de kurbanı içten içe öfkelenmiş olsa bile etkili bir karşılık veremez ya hani; sataşmanın zevki işte o zaman çıkar. Peki, sataşmak neden böyle sonsuz bir zevk verir? Bunun birkaç sebebi vardır; ilk ve başlıca sebep şudur ki, zaman öldürmek için müthiş bir yoldur sataşmak ve sıkıntıdan milletin sakalının kıllarını saymaktan iyidir. Şu dünyadaki tüm sorunlar içinde, katlanılması en zor olanı sıkılmaktır. Uzun zaman önce, özgürlüğü elinden alındığı için kafayı yemiş olan bir mahkûm olduğunu duymuştum; o kadar ki, dur durak bilmeksizin, hücresindeki duvarların her tarafı üçgenlerle dolup taşıncaya kadar üçgen çizip durarak geçirmiş günlerini. Çünkü insan, yaşama tutunabileceği bir gayeden yoksunsa ve bu konuda yapabileceği hiçbir şey de yoksa yaşamını devam ettiremez.

Dolayısıyla sataşan kişiye verdiği heyecan, sataşan kişide yarattığı uyarım, sataşma eyleminin eğlenceli olmasında azımsanmayacak ölçüde pay sahibidir. Ancak kuşkusuz şu da açıktır ki, diğerlerini yeterince irrite etmemesi, kızdırmaması ve hatta üzmemesi durumunda uyarımın herhangi bir kıymeti yoktur. Sataşan kişinin hayatını yaşamaya değer kılan şey budur.

Tarihî kayıtlardan elde edilen veriler gösteriyor ki, sataşma eylemini gerçekleştirmekten hoşlanan iki tip insan vardır; can sıkıntısından muzdarip olanlar veya akılsızlarla başkalarından üstün olduklarını kendilerine ispatlamaya çalışan ezikler. İlk grup, diğer insanların ne halde olduklarını anlamayan ve umursamayan şu sıkılmış feodal lordlar gibi yaratıklardan oluşur. Günümüzde bunlara en iyi örnek, çocuksu tavırlar sergileyen ergenlerdir; öyle geri zekâlı tiplerdir ki bunlar, aptalca zevklerinden başka hiçbir şeye vakit ayırmazlar ve enerjilerini kullanmanın

ne kadar iyi olduğunu görmelerine olanak sağlayacak zekâdan yoksunlardır.

İkinci gruptakilere gelince, bunlar diğer insanları öldürmeyi, yaralamayı ya da hapsetmeyi marifet sanırlar ama bunun ispatı gerçek niyetin yaralama, öldürme veya hapsetme olduğu durumlarda bir nevi yan ürün olarak ancak ortaya çıkar. Dolayısıyla kişi üstünlüğünü göstermek istiyorsa, fazla ileri gitmeden, ağır hasarlarla sonuçlanacak işlere kalkışmadan gerçekleştirmelidir bunu; sataşmada doğru yöntem budur. İş uygulamaya gelince, bir kimsenin karşısındakine az da olsa zarar vermeden üstünlüğünü kanıtlaması imkânsızdır; kanıtın somut olması zaruridir çünkü hiç kimse kendi aklının mahremiyeti dâhilinde sadece inancıyla övünerek yeterince veya tatmin edici düzeyde özgüven elde edemez. Şu bir gerçektir ki, insan denilen canlı karakteristik olarak özgüveninden beslenerek kendisiyle gurur duyar.

Daha açık konuşmak gerekirse, kendisine güvenilemeyeceğini bilen bu canlı özgüven kazanmak için yanıp tutuşur ve sonuç olarak da kendisine ne kadar güvenebileceğini diğer canlılara gösterene kadar içi asla rahat etmez. Dahası, zekâ düzeyi en düşük olanlar ve kendilerine en az güvenenler, nadiren de olsa cesaretlerini ortaya koyarak bir nevi yiğitlik sertifikası elde etme şansı yakalarlar. Aynı fenomen judo dünyasında da gözlemlenebilir; bu sporun meraklıları, insanları kalçalarının üzerinden fırlatıp yere çalma ihtiyacı hissederler sıklıkla. Bu azimli kafakolcuların en acemi olanları bir rakip bulma umuduyla kendi mahallelerinde dolanır durur, hatta bilhassa kendi denkleri olmayan rakipler ararlar; zira üstünlüklerini kolayca fırlatıp atabildikleri çelimsiz kişiler üzerinde daha rahat gösterebilirler.

Sataşma eylemini popüler ve beğenilir kılan başka pek çok etmen vardır ancak bunların tümünü burada belirtmek çok fazla zaman alacağından konuyu burada kapatmak zorundayım. Bununla beraber bu etkileyici konuya ilişkin kavrayışlarını derinleştirmek isteyenler bana her zaman ulaşabilirler. Kurutulmuş torik karşılığında memnuniyetle daha fazla bilgi verebilirim onlara.

Belki de biraz önce dile getirmiş olduğum görüşler doğrultusunda konuyu şöyle bir özetlesem iyi olacak. Benim düşünceme göre, satışılacak en ideal canlılar hayvanat bahçesindeki maymunlar ve okuldaki öğretmenlerdir. Bir öğretmeni Asakusa Hayvanat Bahçesi'ndeki maymunlarla eş tutmak saygısızlık olur (tabii, maymunlara değil, öğretmenlere). Ama gerçeklerin her zaman ortaya çıkmak gibi bir huyu vardır ve aradaki benzerliği kimse inkâr edemez. Bildiğiniz üzere, Asakusa maymunlarının özgürlükleri zincir tasmalarla ellerinden alınmıştır; diledikleri kadar homurdanıp acı acı inleyebilirler ama hiçbir canlıya dokunamazlar. Öğretmenlerse gerçekte zincire vurulmuş olmasalar da maaşları aracılığıyla tutsak edilmişlerdir. Onlara hiç çekinmeden satışabilmek mümkündür. Ne istifa edebilir ne de öğrencilerine diş gösterebilirler. İstifa edecek yüreğe sahip olsalardı, eğitim denilen bu kölelik çukuruna düşmezlerdi bir defa. Benim sahibim bir öğretmen. Alçalan Bulut Okulu'nda çalışmıyor olsa da o da bir öğretmen ve tam da mesleğinin adamı; etliye sütlüye karışmayan, maaş zincirine vurulmuş, doğa tarafından öğrencilerin hiç çekinmeden eziyet edebileceği şekilde tasarlanmış bir adam. Alçalan Bulut Okulu'ndaki öğrenciler beyefendi gençlerdir; satışma eylemini ergenliğe adım atmanın ve yiğitlik sergileyerek üstünleşmenin bir parçası saymakla kalmaz, aldıkları eğitimin bir meyvesi olarak işkenceci olma hakkına sahip olduklarına inanırlar. Dahası, karşılarına eziyet edebilecekleri bir hedef çıkmadığı takdirde, bu kanı kaynayan gençlerin kayda değer bir bölümü on dakikalık sabah teneffüsü boyunca uzuvlarını ve beyinlerini nasıl oyalayacaklarını bilemez. Bu koşullar altında, okuldaki magandaların satışma eylemini gerçekleştirmesi ne kadar kaçınılmazsa, zavallı sahibimin bundan payına düşeni alması da o denli kaçınılmazdır. Bu kaçınılmazlık durumu göz önüne alındığında, sahibimin kışkırtmalara göz yumarak anlamsız bir öfkeye kapılması ve su katılmamış bir ahmaklığın doruklarına tırmanması bana oldukça gülünç geliyor. Yine de, o öğrencilerin sahibimle nasıl alay ettiklerini ve sahibimin de onlara nasıl ahmakça bir karşılık verdiğini ayrıntılarıyla anlatacağım.

Okuyucularımın dört boşluklu çitin ne olduğunun izah edilmesine ihtiyaçları olmadığını varsayıyorum. Örneğin ben, bu çitin boşluklarından ortada hiçbir engel yokmuşçasına özgürce geçerek ileri geri hareket edebilirim. Gelgelelim, okul müdürü bu çitleri diktirirken aklında kediler yoktu. Onun tek düşüncesi okulundaki genç beyefendilerin geçemeyeceği bir çit yaptırmaktı; itiraf etmeliyim ki rüzgârın o bambu şeritlerin arasından özgürce geçtiği gibi bir adamın veya çocuğun da aynısını yapabilmesi mümkün değil. Chang Shih-tsun gibi hünerli bir akrobat için bile -Ch'ing günlerinde yıldızı parlayan şu Çinli hokkabazdan söz ediyorum- her biri on santimetrekareden daha geniş olmayan açıklıklara sahip bir duvarı geçmek zor olurdu. Bu çitler bu denli insan geçirmez olduğu için, sahibimin çitler yapılır yapılmaz kendini güvende hissederek mutlu olması gayet anlaşılır bir şey. Öte yandan, düşüncesinde bir mantık hatası, kocaman bir boşluk var; bu boşluk dört gözlü çitlerin aralıklarından bile daha büyük.

Doğrusu, bu boşluk öyle büyük ki, Çin efsanelerinde sözü edilen, hani bir keresinde koca bir gemiyi bir çırpıda yutmuş olan şu devasa canavar balık bile bu boşluktan kolayca geçebilir. Anlatmak istediğim şey şu; Sahibim çit denilen yapının geçilmesi mümkün olmayan bir şey olduğunu düşünüyor; bu düşünceden yola çıkarak da, öğrencilik sıfatına layık hiçbir öğrencinin, basit görünse bile bir çit olduğu kesin olarak kabul edilmiş ve sınır çizgisi olduğu açıkça ortaya konulmuş bu yapıyı geçme zahmetine girmeyeceğini de varsayıyor. Bu iki varsayımdan geçici olarak vazgeçecek olsaydı bile, çit boşluklarının ne denli küçük olduğunu göz önünde bulundurarak, bu boşlukların, karşıya geçme cüreti gösterebilecek beklenmedik gençlere karşı esaslı bir koruma sağladığını düşünürdü. Öğrencilerin en ufak ve en azimli olanının bile bir kediye dönüşmediği sürece bu çitin boşluğuna sıkışıp kalacağı aşikâr olduğundan hemencecik güvende olduğu sonucuna varmıştı. Ama sahibimin analizinde büyük bir kusur vardı; bir metre yüksekliğindeki bir çite tırmanmak veya bu çit üzerinden atlamak çocuk oyuncağıdır. Eğlenceli olması bir yana, fiziksel açıdan da faydalıdır.

Çit çekildikten bir gün sonra okuldaki genç delikanlılar açık arazinin kuzey tarafından geçmeye başladılar; daha önce yaptıkları gibi ellerini kollarını sallayarak geçip gidiyorlar. Ama eskiden olduğu gibi doğrudan oturma odamızın önünden geçme avantajına sahip değiller artık; çünkü kovalanırlarsa, dört gözlü çitten atlamaları gerekeceği için okula kaçabilmeleri daha fazla zaman alır. Bu yüzden yakalanma risklerinin bulunmadığı mesafelere kadar gelebiliyorlar. Sahibim, evimizin doğu cephesinde yer alan odasından çocukların ne yaptığını göremiyor. Ya dışarı çıkıp bahçe kapısının olduğu yerde durmalı ve hafif sağa dönerek açık araziyi gözetlemeli ya da tuvalete girip oradaki küçük pencereden dışarıyı gözlemeli. Sahibim ikinci pozisyondan dışarıda neler olup bittiğini rahatlıkla görebiliyor ama arazisine ne kadar davetsiz misafir girerse girsin onları yakalayabilmek için hiçbir şey yapamıyor. Elinden gelen tek şey pencerenin parmaklıkları arasından aldırış edilmeyen sözlerle bağırıp çağırarak onları azarlamak. Bahçe kapısından fırlayıp düşman işgali altındaki bölgeye koşacak olsa, yaklaşan ayak sesleri onları erkenden uyarır ve tabanları yağlamak, çabucak çitten atlamak ve okul sınırlarına ulaşıp, o güvenli bölgeden dalga geçmeye devam etmek için ihtiyaçları olan zamanı verir. Sahibimin uyguladığı sessizce sokul ve saldır taktikleri, güneşlenen fok balıklarına sinsice yaklaşıp onları şaşırtmaya çalışan kaçak avcıların uyguladığı taktiklere çok benziyor. Eh, durmaksızın tuvalet camından bakarak veya bahçe kapısına fırlayarak ömrünü geçirecek hali yok herhalde.

Aksi takdirde, öğretmenliği bırakıp maganda avcısı olması ve tüm vaktini bu işe ayırması gerekirdi. Konumunun zayıflığı şu ki, çalışırken düşmanlarının sesini duyabiliyor ama onları göremiyor. Tamam, tuvaletten bakınca onları apaçık görebiliyor belki ama bu durumda da o sersem kafasını uzatıp avaz avaz bağırmaktan başka hiçbir şey yapamıyor. İkilemin tümüyle farkında olan düşmanları, stratejilerini bu zorluklara göre şekillendiriyorlar.

Genç beyler, sahibimin çalışma odasında olduğundan emin

olduklarında öyle bir şamata çıkarıyorlar ki, kendisiyle dalga geçen çocukları dinlemek zorunda kalıyor adamcağız. Bu eziyeti daha eğlenceli kılmak adına konuşurken seslerini bir alçaltıp bir yükseltiyorlar ki sahibimin, seslerin çitin hangi tarafından geldiğini kestirebilmesi mümkün olmuyor. Sahibim ne zaman baskın yapacak olsa ya çabucak tüyüyorlar ya da sanki başından beri kendi alanlarındaymış gibi davranıp küstah bir vurdumduymazlıkla ona bakıyorlar. Sahibim tuvaletten gizlice onları dinlediğinde -bu uygunsuz kelimeyi sürekli kullandığım için üzgünüm, normalde bunu çok aşağılayıcı bulurum ama savaş söz konusu olduğunda görev gereği coğrafi konumu doğru bildirmek gerekir- işkenceciler pavlonyaların altında dolanıyor ve istenmeyen mevcudiyetleriyle onun dikkatini çekmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Sonra, gözü dönmüş halde pencere ızgarasından bağırır bağırmaz, bu genç beyefendiler aniden soğukkanlı bir tavra bürünüyorlar. Gürleyen sesi çirkin bir yankıyla bütün mahalleye yayılırken, sanki bu yaygaranın sebebi kendileri değilmiş gibi, tamamen kayıtsız bir tavırla okul binasının yolunu tutuyorlar. Bu taktikler yüzünden sahibim sebepsiz yere kendi kendine bağıran bir aptal gibi görünüyor.

Bazen, o küçük eşkıyaların arazisinde olduklarına emin olduğunda, yanına bastonunu da alıp dışarı fırlıyor ve araziyi boşalttıklarını görmek istiyor. Bazen de, onların etrafta olmadığından emin olmasına rağmen tuvalet penceresinden dışarıya bakıyor ve o iğrenç gürültücü sürünün arazisinde gezindiğini görüyor. Böyle durumlarda bahçe kapısıyla tuvalet arasında mekik dokuyor. Bahçe kapısına koşuyor ve tuvalete gidip gözlerini kısarak dışarı bakıyor. Tuvalete gidip gözlerini kısarak dışarı bakıyor ve sonra tekrar bahçe kapısına koşuyor. Tekrar tekrar aynı şeyi yapıyor. Eğer anlatımımı tekrarlı buluyorsanız, biliniz ki bunun sebebi sürekli aynı anlamsız tekrarlara ve bir o kadar saçma davranışa maruz kalmamdır. Bir paçavraya dönüşen sahibim, sinirsel bir kırılma noktasına doğru hızla yaklaşıyor. Bu sorunu takıntı haline getirdi; dışarıdan bakan biri onun profesyonel bir öğretmen mi, yoksa sürekli dışarı fırlayan bir kaçık mı

olduğunu anlayamaz. Derken, bu çılgınlık giderek artıp onu deliliğin sınırlarına getirdiğinde şöyle bir olay yaşandı.

İnsan öfkelendiğinde, aklı karıştığında, dengesini yitirdiğinde, kan beynine sıçradığında -nasıl isterseniz öyle tanımlayın- yaşanan türden, insanı harap eden bir olaydı bu. Tüm otoriteler; Galen, Paracelsus, hatta Pien Ch'ueh gibi eski çağda yaşamış Çinli doktorlar bile, hayatlarında en az bir defa böyle bir teşhiste bulunmuşlardır. Elbette, bu "ters yükselmenin" nerede başladığı ve tetikleyicisinin ne olduğu tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Uzun zaman önce miadını doldurmuş eski bilgiler ışığında, Avrupalı şifacılar insan bedeninde dolanan dört çeşit sıvının veya salgının varlığından söz etmişlerdir. Bunlardan ilki, yükseldiğinde öfke yaptığı söylenen safraydı. İkincisi, kişiyi sersemleten, yükselirse uyuklamasına sebep olan sıvıydı. Üçüncüsü, bunalım sıvısıydı; bu sıvının oluşumu tahmin edileceği üzere bunalıma yol açıyordu. Dördüncü sıvı ise kolların ve bacakların hareket etmesinden sorumlu olan kandı. Medeniyetin gelişimi, ortada hiçbir somut gerekçe olmamasına rağmen safrayla sersemleştiren ve bunalıma sokan diğer sıvıları boşaltmış gibi görünüyor. Öyle ki, anladığım kadarıyla kandan başka bir sıvı dolaşmıyor vücudumuzda. Dolayısıyla, eğer ortada herhangi bir yükseliş varsa, bu kanın yanlış yönde aktığı anlamına gelir. Kuşkusuz, insan vücudunda dolaşan kan miktarının bir limiti vardır; bu miktar kişiden kişiye az da olsa farklılık gösterse de ortalama olarak her insanda 9,9 litre kadardır. Bu miktarda ters yönde bir artış meydana gelecek olursa, baş -ki onsuz bu artış gerçekleşemez- ısınmaya başlar ve aşırı aktif hale gelir; vücudun geri kalanından kan çekildiği için de öteki uzuvlar soğuktan uyuşur. Bu süreç 1905'in eylül ayında yaşananlara benzetilebilir; Porthsmouth Antlaşması'nın şartlarından rahatsız olan Tokyo halkı öfkelenip polis kulübelerini ateşe vermişti o tarihte. Bunun üzerine tüm polisler baş merkezlerine çekilmiş, sokaklarda polis kulübelerini koruyacak bir tek polis bile kalmamıştı. Polislerin karargâhlara doluşmaları, tıbbi açıdan kanın başa hücum etmesi şeklinde tanımlanabilir. Doğru tedavi, kanı (veya eli kanlı po-

lisleri) vücut (veya devlet aygıtı) içerisinde dengeli dağılımına yeniden kavuşturmaktır. Bu dengeyi kurmak için, ters yükseliş göstermiş olan kan baştan geri çekilmelidir ve bu hususta çeşitli tedavi yöntemleri mevcuttur.

Mesela, sahibimin merhum babasının, başını soğuk ve ıslak bir havluyla sarıp, ayaklarını kömürlü ayak ısıtıcısına dayamak gibi bir alışkanlığı varmış. Yani Çin'in "Tifo Ateşi Üzerine Düşünceler" adlı tıp klasiğinde bahsedilen ve kesinlikle etkili olacağı söylenen yöntemleri uygularmış. Başı soğuk, ayakları sıcak tutmanın kişiyi sağlıklı kılacağı ve uzun bir ömrü garanti edeceği yazar bu kitapta. Her gün bir havlu doktoru sizden uzak tutar. Çok fazla tercih edilen bir diğer tedavi yöntemiyse rahipler arasında yaygındır. Zen rahipleri kutsal yolculukları sırasında dinlenmek ve uyumak için her zaman "üstü ağaç, altı taş" olan yerleri seçerlerdi. Bu slogan ne herhangi bir estetik ideali ne de tövbekârların kendilerine çektirdikleri çileleri anlatmaktadır. Burada, başa hücum eden kanın akış yönünü tersine çeviren belli bir yöntemden söz edilmektedir. Kuşkusuz bu yöntem, Zen Tarikatı'nın Altıncı Patrik'i olan Hui Neng hazretlerinin, pirinç dövücülük ve bulaşıkçılık yaptığı o ilk dönemlerde uyguladığı ve fayda gördüğü bir yöntemdir. İnanmıyorsanız siz de deneyin. Bir taşın üzerine oturun. Haliyle poponuz üşümeye başlayacaktır. Kıçınız üşüdükçe, yükselen kanınızla ilgili her inatçı his de hiçliğin derinliklerine gömülecektir. Elbette ki, bu son derece doğaldır. Altıncı Patrik'in uyguladığı bu yöntemden kimileri etkilenir, kimileri etkilenmez.

Dolayısıyla kanın başa hücum etmesini önleyen pek çok yöntem geliştirilmiştir ancak, üzülerek ifade etmeliyim ki, henüz bunları tatmin edici düzeyde teşvik edecek hiçbir yöntem icat edilmemiştir. İnsanların genel olarak kanın baştan atılmasından elde edilecek hiçbir şey olmadığını varsaymaları belki de normaldir; öte yandan, böyle kapsamlı bir yargının olduğu yerde bunun abartılmış bir telaş olduğunu destekleyen en az bir durum mutlaka vardır. Gerçekten de, bu konuda benim gibi düşünenlerin çoğu, bu hücumlar olmadan işlerini devam ettirebilme-

lerinin imkânsız olduğuna dair gözü kapalı yemin edeceklerdir. Şairlerden söz ediyorum elbette. Bir buharlı gemi için kömür ne ise, başa hücum eden kan da şairler için odur.

Bu enerji kaynağından bir gün bile yoksun kalacak olsalar, sıradanlığın pençesine düşer, tembelliğin müebbet boşluğu içinde yeme içme dışında hiçbir şey yapamaz hale gelir şairler. Şu apaçık bir gerçektir ki başa hücum eden kan değil deliliktir. Hiçbir fikir emekçisi zihinsel bir karışıklık, bir delilik içerisinde olmaksızın uğraşına devam edemez. Şairler, kendi aralarında bile deliliklerine delilik demezler. Bir çeşit gizli edebi anlaşma ile aralarında ağız birliği eder ve deliliklerini ilham gibi tanımlayarak budala toplumun gözünü boyamaya çalışırlar. Ancak bizim delilik dediğimiz gerçek, yerli yerinde durmaya devam eder.

Bununla beraber, Platon şairlerin yanındadır, zira o, şairlerin bu hastalığını kutsal bir delilik, ilahi bir esinlenme olarak adlandırmıştır. İlahi bir varlık bu işe dâhil olmuş mudur olmamış mıdır bilmem ama şayet şairlik açıkça delilikle özdeşleştirilseydi, insanlar ona saygı duymamaya başlardı. Bu nedenle ben şairlerin ilhamlarına tutunmalarını akıllıca buluyorum; zira "ilham" kelimesi -her ne kadar bana piyasaya yeni sürülmüş bir ilacın adını anımsatsa da- şairlerin deliliğini mükemmel bir şekilde saklayabilen, son derece etkili bir kelime. Kulağa egzotik gelen lezzetler aslında tatlı patatesten farksızken, Merhamet Tanrıçası'nın heykelleri birkaç santimetrelik çürük bir tahta parçasından başka bir şey değilken, avcı çorbası aslında bildiğimiz kargadan yapılıyorken, pansiyonlarda sığır eti diye ikram edilen et aslında sıcak suda haşlanmış at etiyken, neden biri kalkıp da ilhamın ardında yatan gerçeği sorgulamak istesin ki? Eğer bu gerçek, olması gerektiği gibi delilik ise, en azından kendi kendine kaybolabilir ve yeniden ortaya çıkabilir. Aslında bunun tek sebebi, delilik fırtınasının çabuk dinmesidir; o kadar ki, böylece Colney Hatch'teki tımarhaneye kapatılmaktan kurtulmuş olur şairler.

Bu gel git akıllı manyakların, bu esinlenmiş aptalların, üretmek konusunda aşırı ölçüde zorlandıklarını söylemek de yerinde olacaktır. Hayatları boyunca deli olanları yaratmak son

derece kolaydır, ancak her şeye kadir Tanrı bile, geçirdiği delilik nöbetleri, yazmak için eline kâğıdı kalemi aldığı dönemlerle sınırlı olan delileri yaratırken sorun yaşıyormuş gibi görünüyor. Gelgelelim, Tanrı böyle türleri nadiren yaratır. Dolayısıyla, ilahi destek olmaksızın yaratılmaları gerekir ve bilginler, kanın başa hücum etmesi sorununu önleme konusunda olduğu gibi, ilham akışını sağlama konusunda da en iyi yolu bulmak için çağlar boyunca çok fazla zaman ve çaba harcamak zorunda kalmışlardır. İlham arayan biri, başarısının altında yatan sırrın kabızlık olduğuna kanaat getirmiş ve verimsiz geçirdiği her yıl için her gün bıkmadan usanmadan bir düzine kelek kavun yiyerek bu ön koşulu yerine getirmeye çalışmıştır. İlham gelmesini bekleyen bir başkası ise, başını sıcak tutarak amacına ulaşabileceğine inanmış ve bu uğurda günlerini alttan ısıtmalı bir demir küvetin içinde, muazzam miktarda sıcak sake tüketerek geçirmiştir. Başarılı bir sonuç alamayınca da planındaki noksanlığın banyo suyu ile ilgili olduğunu düşünmüş, ama ne yazık ki, daha iyi bir küvet almak için yeterince para biriktiremeden hayatını kaybetmiştir. Bir diğer şair adayı, ilham almak için başına kan gitsin diye taklitçilikten medet ummuştur. Tanınmış bir üstadın davranışlarını taklit etmek kadim bir yöntemdir ve bu üstada bahşedilen zihinsel durumun aynısının onu taklit eden kişide de oluşturduğu düşünülür. Bu teoriye göre, sarhoş gibi davranan bir kişi sonunda kendini sarhoşmuş gibi hisseder. Bir Zen ustası gibi uzun süre çömelmeye çalışan kişiyse, Çin buhurdanı ağır ağır yanarken hissettiği şiddetli ızdıraba dayanır da ritüeline devam ederse, eninde sonunda bir şekilde Zen ustasının yaşadığı aydınlanma deneyimini kendisi de deneyimler. İlhama ulaşmak için taklide dayalı bu teorinin benimsenmesi şöyle bir sonuç ortaya çıkarmıştır: edebi bir devin davranışlarını taklit eden kişi, o üstadın edebi başarılarına ilham veren durumu, yani kanın başa hücum etmesi deneyimini kendisi de yaşar. Güvenilir kaynaklardan edindiğim bilgilere göre, en güzel nesir metinleri yelkenlisinde sırtüstü uzanırken aklına gelirmiş Victor Hugo'nun; buna göre, eğer bir kimse bir yelkenliye biner, sırtını bir yere yaslar ve

masmavi gökyüzünü seyre dalarsa, aklına yavaş yavaş fevkalade bir nesir gelmesi kaçınılmazdır. Robert Louis Stevenson'ın, romanlarını yüzüstü yatarken yazmış olduğu söylenir; yerde bir solucan gibi uzanmak da faydalı olsa gerek.

Verdiğim makul sayıda örnek üzerinden bile bir çıkarımda bulunabilirsiniz; pek çok insan ilham almak için çeşitli yöntemler icat etmiş, ama hiç kimse bu konuda ciddi bir başarı elde edememiştir. Mevcut genel kanıya göre, yapay yollardan ilham elde etmek olanaksızdır. Biliyorum, çok üzücü, ancak elden bir şey gelmiyor. Yine de eminim ki, er ya da geç, birileri şu sersemleşmiş insanlığın hayrına, ihtiyaç duyulan o ilahi esini üretmenin bir yolunu bulacaktır; bu arzulanan buluşun bir an önce gerçekleşmesini canı gönülden diliyorum.

Kanın kafaya hücum etmesi konusunda haddinden fazla konuştuğumu hissediyor, bu yüzden sahibimin tırmanan kriziyle ilgili hikâyeme geri dönüyorum. Asıl meseleyi anlatmaya başlamadan, öncesinde yaşanan ufak tefek olaylara, sarsıntılara, yaklaşan patlamayı haber veren duman öbeklerine ve her gelişmede birer ön uyarı niteliği taşıyan küçük ve önemsiz olaylar yüzünden dikkatleri dağılan tarihçilerin başarıya giden yolda çağlar boyu süren hayran olunası çabalarına değinsem iyi olacak. Sahibimin durumu da böyleydi işte; başına hücum eden kanın coşkusu, işkencecilerinin her bir darbesiyle daha da artıyordu. Bu baskının istikrarlı bir şekilde artıyor oluşuna bakarak en nihayetinde büyük bir patlama yaşanacağını tahmin etmek çok kolaydı. Acınası hallere düşen sahibimin çektiği eziyetin boyutunu olduğu gibi anlatacaksam, okuyucularımın onda zuhur eden kanın başa hücum etmesi vakasını hafife almalarını istemiyorsam ve eğer insanlar onun kendisini hedef alan basit sataşmalara verdiği tepkiyi abartılı bulmayacaklarsa, nasıl çıldırdığını size baştan savma bir şekilde anlatmamalı, tüm ayrıntıları teker teker ortaya dökmeliyim. Gerçekten de, en basit ilhamın bile ne sancılarla ortaya çıktığı düşünüldüğünde, olumsuz bir coşkunun dışavurumuyla küçük düşmek, yetişmekte olan pek çok yetenekli kişinin cesaretini kıracaktır. Bununla birlikte, bahsetmek üzere

olduğum bu önemli ve önemsiz olaylar zincirinin Bay Sneaze için pek de gurur verici olmadığını itiraf etmeliyim. Ayrıca şunu da açıkça belirtmeliyim ki, bu olaylar genelde utanç verici olsalar da, yaşattıkları çılgınlık, tüm zamanların en çılgın sanatçılarında görülen ilham akışından daha az özgün, daha az saf değildir. Yaşlı sahibimin dikkate değer hiçbir vasfı yok; hani deliliği de olmasa, hayatının kayıt cihazı olan ben, kaydedecek hiçbir şey bulamazdım doğrusu.

Alçalan Bulut Okulu'na doluşan düşmanlarımız geçenlerde domdom kurşununun yeni bir çeşidini icat ettiler; bu kurşunu açık alanın kuzey bölgesinde bam güm ateşliyorlar. Üstüne üstlük sadece on dakikalık teneffüslerde değil, okuldan çıktıktan sonra da yapıyorlar bunu. Anladığım kadarıyla top adı verilen bu yeni domdoma tokmağı andıran bir cisimle veya oklavayla vuruluyor. Bu silah epey güçlü olsa da, okuldan atıldığı yer ile sahibimin hiç çıkmadığı çalışma odası arasındaki mesafe hayli fazla olduğundan, sahibimin kişisel olarak zarar görmesi mümkün değil. Düşmanlarımız menzil sorununun farkındalar elbet ve bu yüzden ellerindeki silahın işlevselliğini artıran bir taktik geliştirdiler. Japonya'nın Port Arthur savaşında zafer kazanmasında, donanmamızın düşmana dolaylı şekilde ateş açmasının nasıl da azımsanmayacak bir paya sahip olduğunu şimdi çok daha iyi anlıyorum. Buna paralel olarak, düşmanlarımızın fırlattığı domdom, arazimizin ötesine geçemiyor olsa bile sahibimi rahatsız etmeye yetiyor da artıyor; özellikle de hep bir ağızdan tehditkâr bir şekilde "Vay be!" diye bağırdıkları ve kendilerince özgürlüklerini ifade ettikleri zamanlarda. Sahibimin nasıl bir zorbalığa maruz kaldığını, kollarının ve bacaklarının tutmaz olup elden ayaktan nasıl düştüğünü ve çaresizce, yaşadığı ızdırabın baskısı altında, bedenindeki tüm kanın uzuvlarından çekilip başına nasıl hücum ettiğini hayal edebiliyorsunuzdur. Bu genç düzenbazların şeytani bir zekâya sahip oldukları ortada.

Uzun zaman önce Yunanistan'da Aeskhylos adında bir yazar yaşarmış ve kafası diğer bilgin ve yazarların kafasına benziyormuş (kelmiş yani). Böyle kişilerin kafalarında neden saç ol-

madığını merak ediyorsanız söyleyeyim; yoktur çünkü bilginler ve yazarlar genellikle yoksul (ve bu yüzden iyi beslenemeyen) kişilerdir ve yalnızca beyinlerini kullanarak para kazanırlar. Yedikleri bir gıdım yemeğin kafaya giden kısmı saç köklerine varamadan bitiverir. İşte bu yüzden, karakteristik olarak yeterince beslenmeyen, kel kafalı insanlardır yazarlar ve bilginler. Aeskhylos da böyle bir yazarmış ve kafasında saç yokmuş. Hatta ve hatta muazzam ölçüde pürüzsüz, kumkat gibi tüysüz başıyla ünlüymüş. Bir gün, bu ünlü yazar her zamanki başını alarak sokağa çıkmış (böyle derken niyetim başın şapka gibi değiştirilebilir bir şey olduğunu ima etmek değil; insanın toplantı başı, gündelik başı, pazar toplantıları başı ya da bunlar gibi farklı farklı başları yoktur elbette. Amacım tamamen, Aeskhylos'un kelliğine dikkat çekmekti). Hava güneşli olduğu için parlak günışığı Aeskhylos'un kafasından yansıyormuş. Tabii, bu çok kötü bir durummuş. Pürüzsüz kel bir başın üzerinden yansıyan parlak ışık çok uzak mesafelerden dahi görülebilir. Rüzgârın en sert tokadını en yüksek ağacın tepesi yer; öyleyse yeryüzünün en parlak adamının tepesi de en az bu kadar acımasız bir muameleye maruz kalacaktır. Öyle de olmuş; pençelerinin arasına bir kara kaplumbağası almış gökyüzünde süzülmekte olan bir kartal, Aeskhylos'un göz kamaştırıcı başının üzerinden geçmiş. Kara ve deniz kaplumbağalarından iyi yemek olur; ama Yunanların en eski zamanlarında bile çoktan sert kabuklu canlılara evrilmişlerdi bu kaplumbağalar. Kabuğu çok sert olsa da içindeki et çok lezzetlidir. Öte yandan, pişirmesi de bir o kadar zordur. Yengeçleri kabuklarıyla beraber ızgarada pişirmek günümüzde son derece yaygın ama kaplumbağaların bu şekilde pişirildiğini hiç duymadım. Herhalde kimse bunu yapmak istemiyor. Antik Yunan mutfağında böyle bir yemek türü kesinlikle yoktur. Neyse efendim, seyir halindeki o kartal, uzaktan ışıl ışıl bir parıltının gözüne çarpmasıyla birlikte, biraz da utanarak, pençesinden sarkan kaplumbağa ile ne yapacağını düşünmeye başlamış.

"Bir düşünelim," demiş kartal. "Bu kaplumbağayı şu parlak şeyin üstüne bırakırsam, adım gibi eminim ki kabuğu kırılacak-

tır. Kabuk kırılınca da inişe geçer ve içinden çıkan etle kendime ziyafet çekerim. Bundan kolay ne var ki? Haydi bakalım!" Kartal, Aeskhylos'un ışık saçan kafatasının tam ortasını hedef almış ve hedefinin üstüne gelince kaplumbağayı bırakmış. Ne var ki, Aeskhylos için de kartal için de sonuç hüsran olmuş. Yazarların kafatası kaplumbağa kabuğundan daha yumuşaktır. Hal böyle olunca, parlak kafası paramparça olan Aeskhylos, o edebiyat ışığı, oracıkta korkunç bir şekilde can vermiş.

Okuyucularım, gökten inen ölümün sahibimin sıkıntılarıyla ne ilgisi olduğunu merak ediyor olsalar da doğru zaman geldiğinde aradaki bağlantıyı göreceklerine dair haklı bir umut taşıyorum. Öncelikle, kartalın gerçek niyeti konusunda şüphelerim olduğunu belirtmek zorundayım. Gördüğü parlak şeyin bir yazarın kafası olduğunu acaba biliyor muydu ve bunu bildiği halde mi kaplumbağayı onun kafasına bırakmıştı? Yoksa gördüğü şeyi bir kaya parçasına mı benzetmişti? Bu kuşun niyetinin nasıl yorumlandığına bağlı olarak, kartalla o çocuk yüzlü gaddarlar arasında anlamlı bir paralel çizilebilir belki. Dahası, sorunu tam olarak anlamaya yönelik herhangi bir teşebbüste bulunulacaksa, birtakım karşıt faktörlerin de dikkate alınması gerekir. Örneğin, sahibim kel bir adam değil ve dolayısıyla da Aeskhylos'un ve diğer seçkin yazar ve bilginlerin aksine kafası hiç parlamıyor.

Yine de, bir yazarın veya bilginin olmazsa olmazı sayılan bir şeye, tahsile sahip. Buna ilave olarak, her ne kadar daha başta uyuyup kalmak gibi bir alışkanlığı da olsa başını ağır kitaplardan kaldırmaz. En azından bilgin bir insan olduğunu kabul edebiliriz. Başının bilginlerinki gibi kel olmaması durumu, böyle bir çıplaklığı hak etmediği anlamına gelmemeli; zira kendisi amatör bir bilgin değildir. Gelgelelim, tüylerini dökme sıklığına bakacak olursak yakın zamanda bir profesör gibi kel kalması kaçınılmaz. Okuldaki o serserilerin asıl amacı sahibimin tüylerinin dökülmesini sağlamak olsaydı, domdom kurşunuyla direkt kafasını hedef alırlardı. İki hafta boyunca sürecek bu tür bir bombardıman onu öyle korkuturdu ki, büzülmüş damarları hücrelerini beslemeyi bırakırdı. Kafası bir anda kelleşir; bir kumkat, tencere

ya da parlak, yassı, bakır bir çanak gibi görünürdü. İki haftalık bombardımanın ardından kumkat ezilir, tencere delinir ve bakır çanak çatlardı. Böyle bir savaş planından haberi olup, bu planın kaçınılmaz başarısını önceden göremeyecek yegâne kişi, buna kayıtsız kalacak yegâne kalın kafalı, sahibim olacak o çılgın olabilirdi ancak.

Derken, öğleden sonra her zamanki gibi verandada kestirmekteyken bir rüya gördüm. Rüyamda bir kaplandım. "Bana kovalar dolusu tavuk eti getir," diye kükredim sahibime. O da sürünerek ve korkudan tir tir titreyerek hemen yerine getirdi bu arzumu. Sonra birden karşımda Waverhouse beliriverdi; "Vahşi Kaz Restoran'ına git ve bana oradaki en iyi kaz etini getir," diye kükredim.

Waverhouse, tam da kendisinden bekleneceği üzere, "Salamura edilmiş turp ve pirinç gevreğinin tadı da kaz etinin tadına benzer," diyerek saçma bir yanıt verdi. Bunun üzerine, küstahça palavrasına karşılık tek bir kelime etmeye tenezzül etmeksizin, ağzımı kocaman açtım ve haşin bir kükremeyle yeri göğü inlettim. Waverhouse'un beti benzi attı tabii ve, "Bunu söylerken yüreğim yanıyor ama Yamashita Sokağı'ndaki Vahşi Kaz Restoranı kısa bir süre önce iflas etti. Sizin için getirebileceğim başka bir yiyecek var mı, yüce efendim?" diye beni sakinleştirmeye çalıştı.

"İflas etti demek, öyle mi? Tamam o zaman, öyleyse bana sığır eti getir ve sakın oyalanayım deme! Westbrooks'a git ve yarım kilo kadar sığır eti al. Acele et, yoksa seni şimdi şuracıkta mideye indiririm," dedim. Waverhouse bir koşu fırladı. Bacakları rahat hareket etsin ve hızı yavaşlamasın diye cübbesinin arkasını kemerine sıkıştırmıştı. Devasa bedenimle verandada sere serpe uzanıp Waverhouse'un geri dönüşünü beklemeye koyuldum. Derken, evin içi bir anda gizemli bir haykırışla doldu ve sığır etinden küçük bir ısırık dahi alamadan ağzımın suyunu akıtan o lezzetli rüyadan sıçrayarak uyandım. Az önce karşımda iki büklüm durmuş korkudan tir tir titreyen, her emrimi yerine getirmeye amade olan sahibim, tuvaletten fişek gibi fırlamış ve kaburgalarıma sert bir tekme atarak beni öte tarafa savurmuştu. Daha

yaşadığım şoku üzerimden atamadan, dış kapıdaki paspasın üzerinde bulmuştum kendimi. Sahibim bahçe kapısından dışarı fırladı ve koştura koştura Alçalan Bulut Okulu'na doğru gitti. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu kadar çabuk bir şekilde kaplandan kediye dönüşmek benim için çok rahatsız edici olmuştu. Ama itiraf etmeliyim ki, yaşadığım bu tuhaf olay iç gıdıklayıcı bir etki de bırakmıştı üzerimde. Sahibimin yüzünde gördüğüm o yırtıcı ifade ve yediğim şiddetli tekmenin acısı birleşince kaplan olduğuma dair tüm anılar silinivermişti aklımdan. Bendeki bu gamsızlık kızılca kıyamet kopsa da biraz eğlensem diye düşünmemden kaynaklanıyor galiba.

Derken, ağrıyan kaburgama aldırış etmeden, aksaya aksaya peşinden gittim. Arka bahçenin kapısına varmıştım ki, "Hırsız!" diye bağırdığını duydum. Ötede, dört boşluklu çitten henüz atlamış, kafasındaki okul şapkasıyla on sekiz, on dokuz yaşlarında bir delikanlı vardı. Bu işgalci, okul alanına ayak basıp kendini sağlama alınca, "Tüh, kaçmayı başardı!" diye iç geçirdim. Ama sahibim ona "Hırsız!" diye bağırdığı için kendisini bir başarıya imza atmış hissediyordu ve bu başarının verdiği cesaretle, aradaki mesafeyi kapatarak tekrar bağırdı. Cesareti onu çitlere kadar getirmişti. Öyle bir yere gelmişti ki, biraz daha devam edecek olursa kendisi de hırsız konumuna düşecekti. Ne var ki o, bu takibin tutkusuyla tüm engelleri aşabilecek gibiydi. Hissettiği öfkenin coşkusu benliğini tümüyle ele geçirmişti.

Çırpı gibi bacakları onu iki arazi arasında sınır teşkil eden bambu çitlerin olduğu yere getirdi. En ufak bir tereddüt dahi göstermeksizin, kesin bir kararlılıkla yoluna devam etti. Hayatı boyunca ödleğin biri olarak yaşamış bu adam, tek bir atlayışta karşı tarafa geçebilir ve kabadayılık derecesine terfi edebilirdi. Lakin tam o sırada, düşman generallerinden biri -ince, sarkık bıyıklı, iğrenç biri- sınırda beliriverdi. O ve sahibim karşı karşıya geldiler. Her ikisi de kendi arazisinde duruyordu. Aralarında şöyle saçma sapan bir konuşma geçti:

"Evet, kendisi bu okulun öğrencisidir."

"Öyleyse, öğrenciliğini bilsin ve davranışlarına çeki düzen

versin. Başkalarının arazisine izin almadan ne hakla girer?"

"Bahçenize kaçan topu almak istemiş sadece."

"Madem öyleymiş, neden gelip benden izin almamış?"

"Sizi temin ederim ki, kötü bir niyeti yoktu."

"Peki, tamam o zaman."

Çatışmaya dönüşmesini dört gözle beklediğim bu hararetli görüşme tamamen sönüp can sıkıcı bir muhabbete yerini bıraktı. Zaten sahibimin ateş saçan tehditleri kurusıkı laflardan ibarettir. O ancak konuşur, ama iş icraata gelince hiçbir şey yapamaz. Bu durum benim rüyamdaki kaplandan kediye dönüşmemden farksız. Her neyse, bu anlattığım olaylar, anlatmak istediğim tüm hikâyenin "önemsiz olay" kısmını oluşturuyor; şimdi de önemli olaya geçiyorum.

Sürgülü kapı açıktı ve derin düşüncelere dalmış halde oturma odasında yüzükoyun yatmaktaydı. Muhtemelen okullu serserilerden kurtulmanın bir yolunu düşünüyordu. Görünüşe göre öğrenciler hâlâ dersteydi çünkü okul bahçesinde çıt çıkmıyordu. Ortama derin bir sessizlik hâkimdi. Derken, bu alışılmadık sessizliğin içinde bir ses yankılandı. Bu ses dünkü düşman generaline aitti ve ahlak üzerine ahkâm kesiyordu.

"İşte bu yüzden, genel ahlak çok önemlidir. Öyle ki, dünyanın her yerinde kabul görmektedir; Avrupa'da, Fransa'da, Almanya'da, İngiltere'de, her yerde. En sıradan insanlar da dâhil olmak üzere, tüm Avrupalılar genel ahlak anlayışına saygı gösterir. Ama ne yazık ki biz Japonlar ahlak konusunda yabancı medeniyetlerin hâlâ gerisindeyiz. Bazılarınız genel ahlakın ülkeye dışarıdan sokulmuş önemsiz bir kavram olduğunu düşünebilirler; şayet böyle bir düşünceniz varsa size yanıldığınızı söylemek zorundayım. Atalarımız Konfüçyüs'ün öğretilerini kendilerine rehber edinmekten şeref duydular. Bu öğretilerin her birinde, inançlı olmak kadar diğer canlıların ihtiyaçlarını doğru şekilde anlamak da vurgulanır. Bu kusursuz işleyen algılayış genel ahlakın temelini oluşturmuştur. Malum, ben bir insan olduğum için, öyle zamanlar oluyor ki yüksek sesle şarkı söylemeyi canım istiyor; ama çalışıyorsam ve biri bitişikteki odada yüksek sesle

şarkı söylüyorsa, yaptığım işe odaklanabilmem imkânsızlaşıyor. Bu yüzden klasik Çin şiirlerinden bazı seçmeleri yüksek sesle okuyarak aklımı toplamak istesem de bana yapılanın aynısını bir başkasına yapmamak için kendimi dizginliyorum zira çalışırken rahatsız edilmenin ne denli sinir bozucu bir şey olduğunu gayet iyi biliyorum. Kısacası, genel ahlak konusunda milli değerlerinizi göz ardı etmemeli ve başkalarına sıkıntı verecek davranışlardan kaçınmalısınız..."

Derken, konuşmayı dikkatle dinlemekte olan sahibim, pis pis sırıtarak araya girdi. Davranışı öyle kabaydı ki, kendimi onun adına açıklama yapmak zorunda hissettim. Fesat bir okuyucu, sahibimin sırıtışının alaycılık barındırdığını düşünebilir elbet. Ne var ki onun tabiatı öyle basittir ki, şeytanlığın kırıntısı bile bulunmaz. Demem o ki, kötü bir insan olmak için gereken zihinsel yeterliliğe sahip değil. Sırıtmasının ardında da hiçbir karmaşık neden yoktu. Duydukları onu memnun etmişti, o kadar. Ve o zavallı basitliği yüzünden, ahlak öğretmeninin öğrencilere yaptığı bu keskin ve etkili konuşmanın, yaşadığı domdom eziyetine bir son vereceğine, bu sayede artık tekrar güvende olduğuna ve çalışmalarına rahatlıkla devam edebileceğine inanmıştı. Saçlarını kaybetmesini gerektirecek bir durum yoktu henüz. Belki ortalık hemen sakinleşmeyecekti ama sular yavaş yavaş durulmaya başlayacaktı. Başının etrafına ıslak havlu sarabilir, ayaklarını maltıza dayayabilirdi. Ağaçları mesken tutup, taşların üstünde uyumasına da gerek kalmayacaktı. Sahibim olacak mankafa işte bu sanrının verdiği rahatlıkla sırıtıyordu. Oysa öyle bir konuşmayı ciddiye alacak insan çıkmaz pek. Ama bizimki, üstelik yirminci yüzyılda yaşıyor olmasına rağmen, borçların geri ödenmesi gerektiğine hâlâ yürekten inanır.

Ders saati biter bitmez, öğretmenin ahlak üzerine yaptığı konuşma aniden son buldu. Sanıyorum ki diğer sınıflardaki dersler de aynı anda bitti. Sonra aniden çirkin bir uğultu okulu sardı ve sekiz yüz genç beyefendi hoplaya zıplaya okul binasından dışarı fırladı. Kovanları devrilmiş arılar gibi vızır vızır etrafa yayıldılar; pencerelerden, kapılardan, okuldaki her bir küçük

aralıktan dışarı taşıyorlardı. İşte anlatmak istediğim esas olay da o an patlak verdi.

Evvela bu insanımsı arıların savaş düzenini anlatayım size. Sahibimin, hepi topu öğrenci olan bu çocuklarla kavga etmesini askerî terimler kullanarak anlatıyor oluşum size abartılı gelebilir ama inanın hiç de abartılı değil. Savaş deyince, yakın geçmişte Shaka'da, Mukden'de, Port Arthur'da Rusya ile gerçekleştirdiğimiz acı çarpışmalara benzer olaylar gelir sıradan insanların aklına. Şiirden az çok anlayan yabancılar başta olmak üzere, sıradanlıktan biraz uzak insanlarsa tarihte göze çarpan belli olaylarla veya gözüpek kahramanlarla ilişkilendirirler savaşı. Aşil'in Hektor'un ölü bedenini bir savaş arabasına bağlayıp Truva surlarının çevresinde sürüklemesi yahut Yenli Chang Fei'nin yılan şeklindeki dört yardalık baltalı kargısıyla Ch'ang-pan Köprüsü'nde tek başına dikilip Ts'ao Ts'ao ordusunun yağmacılarına meydan okuyan gözlerle bakması gelir.

Bununla birlikte, her insan savaşın tabiatını kendi kişisel düşünceleri doğrultusunda tanımlıyor olsa bile daha önce sözünü ettiğim türden gerçek savaşları da göz ardı etmemek gerekir. Tümüyle saçmalıktan ibaret olan savaşların sadece ilk çağlarda gerçekleştiğine inanmak ister insan ve bugün, Japon İmparatorluğu'nun başkentinde ve içerisinde bulunduğumuz barışçıl dönem itibariyle böyle barbarca davranışlar asla kabul edilemez. Ara sıra ayaklanmalar çıksa da birkaç polis kulübesinin yakılmasından öte gerçek bir kargaşa tehlikesi oluşmaz. Öte yandan, Uyuyan Ejderha Mağarası'nın Başkomutanı Bay Sneaze ile Alçalan Bulut Okulu'ndan sekiz yüz gürbüz delikanlı arasında geçen savaşın, şehrin kuruluşundan bu yana Tokyo'da yaşanmış en önemli çatışmalardan biri olduğuna şüphe yoktur.

Tso Shih, Yen Ling Savaşı'na ilişkin anlatımlarına düşman kuvvetlerini tanımlamakla başlar ve ardılı olan tüm tarihçiler de onu örnek alırlar. Hal böyleyken, Arıların savaş düzeninin tanımıyla başlamamak için hiçbir sebep göremiyorum. Dört boşluklu çitin diğer tarafında kendi bölgelerinde sıraya girmiş öğrencilerin önünde elebaşları duruyordu. Bu çocuğun işlevi muh-

temelen sahibimi kışkırtmak suretiyle ağır silahların menziline çekmekti.

"Sizce bizim ihtiyar kaçık yenildiğini anlar mı?"

"Bunu anlayabilecek zekâ onda ne gezer!"

"Bizle karşılaşacak cesareti de yok."

"Nerede şimdi o korkak?"

"Nerede olacak, pis kokulu tuvaletine saklanmıştır yine."

"Çık dışarı, korkak!"

"Belki de oraya sıkışıp kalmıştır."

"Mankafalı aptal moruk."

"Haydi, havlayalım."

"Hav-hav-hav."

"Auuu-Auuu-Auuu."

"Hav-hav-hav."

Bu sataşmalar, tüm müfrezenin uzun bir savaş narası atmasıyla doruğa ulaştı. Öndekilerin arkasında, sağ tarafa yerleştirilmiş olan ağır toplar, bir tümseğin üzerine taşınarak ateş emrine hazır hale getirildi. Kocaman bir oklava taşıyan baş nişancı, Ejderha'nın sığınağına dönük vaziyette konumunu aldı; ikinci bir askerse sırtını sığınağa, yüzünü görevdaşına dönerek, ondan yaklaşık on iki metre uzakta konuşlandı. Tokmak taşıyıcısının tam arkasında, yüzü hem sığınağa hem de ikinci askere dönük vaziyette pozisyon almış ve kurbağa gibi çömelmiş üçüncü bir topçu vardı. İnsanların böyle dizilmiş olmasının illa savaşacakları anlamına gelmediğini söylemişlerdi bana. Amerika'dan yeni ithal edilen, beyzbol dedikleri oyunu da oynuyor olabilirlermiş. Şahsen cahil bir yaratık olarak, beyzbol hakkında pek malumat sahibi olmasam da günümüz Japonya'sının ilkokullarında, ortaokullarında ve üniversitelerinde tüm spor faaliyetlerinin en popüleri haline geldiğini duymuştum. Amerika, fantastik şeyler icat etme konusunda olağanüstü bir yeteneğe sahip. Topçulukla kolayca karıştırılabilen ve mahalle sakinlerinin huzurunu kaçıran bir oyunu Japonya'ya öğretmiş olmaları yalnızca iyi niyetlerinden kaynaklanıyor olsa gerek. Bana soracak olursanız Amerikalılar oyunlarının bundan öte bir şey olmadığını düşünüyorlar;

ancak, en neşeli oyun bile mahallenin huzurunu kaçırabiliyorsa, bombardıman olarak nitelendirilmekten kurtulamaz. Bu okullu beyler temiz bir oyun kisvesi altında bombardıman yapmayı hedeflediler bence. Gerçek şu ki, yorumlamanın sonsuz esnekliği sağ olsun, yapılan kötülük kötünün yanına kâr kalabilir.

Kimileri hayır işi adı altında dolandırıcılık yaparken, kimileri de apaçık ortada olan deliliklerini ilham olarak adlandırarak meşrulaştırırlar. Beyzbol oyuncusu kisvesi altında savaşa tutuşanlar da böyle kimseler değil midir? Az önce de belirtmiş olduğum gibi, beyzbol oyunun normal halidir; ancak şimdi anlatacağım çeşidinin bir savaştaki silahlı kuşatmadan aşağı kalır yanı yoktur.

Domdomları ateşlemek için kullandıkları namluyu anlatmakla başlayacağım. Biraz evvel sözünü ettiğim üç askerden ikincisi sağ eline bir domdom aldı ve bunu doğruca oklava tutan askere fırlattı. Bu domdomun içinde ne olduğunu ancak oyunun içinde olanlar bilir; bu işin uzmanı olmadığım için, sadece yuvarlak, taşlaşmış bir hamur köftesine benzediğini ve dıştaki deri kaplamanın içteki malzemenin üzerine itinayla geçirilmiş olduğunu söyleyebilirim. Neyse, bu domdom rüzgârlı havada ıslık sesi çıkararak ilerledi ve oklavalı askere ulaştı; bu asker de oklavasını savurarak domdomu geri fırlattı. Domdom hedefe ulaşamadığında, yani oklavalı asker domdoma vuramadığında, arkasında kurbağa gibi çömelmiş vaziyette bekleyen asker topu durduruyor ve ateşleme işlemi tekrar başlasın diye ilk askere geri gönderiyordu. Gelgelelim, bu süreç çoğu kez başarıyla sonuçlanıyor ve domdom korkunç bir gürültü sonrasında havada süzülüyordu. Bu şekilde muazzam bir güç çıkıyordu ortaya. Kurşunda depolanmış olan kinetik enerji, pimpirikli sahibimin ince kafatasını kolayca parçalayabilecek kadar güçlüydü. Aslında silahın işe yaraması için sadece bu üç kişilik ateşleme ekibi yeterliydi ama çevrelerinde bulunan diğer askerler de onları destekliyordu; bunlar, oklavanın tombul nesneye çarpmasıyla çıkan sesi her duyduklarında avazları çıktığı kadar bağırıyor ve hızlı hızlı ellerini çırpıyorlardı.

"Vur," diye bağırıyorlardı.
"İşte bu be!"
"Bu kadarı yetmedi mi?"
"Sizi pişman edeceğiz."
"Koş, koş, koş!"
"Yerine geri dön, seni aptal!"

Sahibimi böyle bir hakaret fırtınasına maruz bırakmaları yeterince kötü değilmiş gibi, bu çirkin saldırılarına bir de yaralama eylemini eklediler. Zira her üç atıştan en az biri Ejderha'nın arazisinde son buluyordu. Kasten, bilinçli olarak yapıyorlardı bu tacizi. Alışılmışın aksine, beyzbol silahını kullanmalarının tüm sebebi buydu. Bu silahın mermileri günümüzde dünyanın her yerinde üretilmektedir; ama fiyatı çok pahalı olduğu için savaş zamanı bile elde etmesi zordur. Normalde bir topçu birliğine bir veya iki adetten fazla domdom verilmez; çünkü bu kıymetli kurşunu kaybetmeyi göze alamazlar. Bu yüzdendir ki, bu birliklerde mutlaka top toplayan bir müfreze bulunur. Bunların tek görevi yere düşen topları bulup geri getirmektir. Eğer domdomlar erişimi kolay, düz bir alana düşerse bu görev oldukça kolaydır; ancak uzun çalıların arasına ya da düşman arazisine düşerse, işte o zaman hız, yaratıcılık ve gerçek bir tehlikeyle yüzleşme konusunda isteklilik gerektiren zorlu bir mücadele bekliyor demektir müfrezeyi. Silahın kolayca bulunabilmesi amacıyla kurulmuş topçu birliğinden beklenen budur. Ne var ki, şu an bahsettiğim durumda, topçular bu taktiğin kasten tam tersini uygulamaktaydı. Oyun oynamıyor, resmen savaşıyorlardı. Amaçları, domdomu sahibimin arazisine düşürmek ve onu geri alma bahanesiyle, dört boşluklu çiti aşarak sınır ihlali yapmaktı. Arazimize düşen domdomların verdiği daimi rahatsızlığı, kuduz köpekler gibi havlayan bir öğrenci sürüsü takip ediyordu. Bu durum sahibimi öfkeye kapılmakla kadere boyun eğmek arasında berbat bir seçim yapmaya zorluyordu. Bu şartlar altında kel kalması an meselesiydi.

Derken, iyi ateşlenmiş bir domdom, pavlonya ağaçlarının alt dallarındaki birkaç yaprağı parçalayıp çitin boşlukları arasın-

dan rüzgâr gibi geçiverdi ve sonra bahçemizi çevreleyen ve benim üzerinde sürekli egzersiz yaptığım bambu çiti aşarak büyük bir gürültüyle kalemizin iç duvarına tosladı. Newton'un Birinci Hareket Yasası'nı bilirsiniz: Bir şey, bir dış kuvvetin etkisine maruz kalmadığı sürece, hareketsizliğini veya sabit hareketini devam ettirir. Maddenin hareketi bu yasa tarafından yönetiliyor olsaydı, sahibimin kafatası o an Aeskhylos'unkiyle aynı kaderi paylaşırdı. Neyse ki Newton, hareket değişikliğinin uygulanan kuvvetin şiddetiyle ve doğrultusuyla orantılı olduğunu bildiren ikinci yasayı çıkardı da sahibimin hayatını kurtarma inceliğini gösterdi. Korkarım bu anlaşılması güç bir durum; ancak gerçek şu ki, domdom bahçe duvarını delip geçemedi, kâğıt penceremizi yırtıp içeri giremedi ve sahibimin kafasına isabet edemedi; Newton'a ne kadar teşekkür etsem az.

Tabii, tahmin edebileceğiniz gibi, o gözüpek top toplayıcıları bir anda arazimize doluşuverdiler. Ellerindeki çubuklarla bambuların arasını yoklarken haşır huşur sesler çıkarıyor, bir yandan da o cırtlak sesleriyle, "Buralara bir yerlere düştü," ve "Biraz daha sola," diye kendi aralarında konuşuyorlardı. Domdomların izini sürmek için yapılan tüm sınır ihlalleri azami düzeydeki gürültü eşliğinde yürütülüyordu; zira sessiz sedasız, gizlice içeri sızmak görevin nihai amacına aykırıydı. Pahalı bir kurşunu geri kazanmak onlar için önemliydi elbette fakat sahibime sataşmak ve onu öfkeden deliye döndürmek daha önemliydi. Dolayısıyla, bu kurgu doğrultusunda, top toplayıcılar nereye bakacaklarını gayet iyi biliyorlardı. Aslında topun uçuş doğrultusunu görmüş, duvara çarparken çıkardığı sesi işitmişlerdi. Topun çarptığı noktayı bildiklerinde göre, nereye düşmüş olabileceğini de biliyor olmaları gerekirdi; yani, isteseler topu hiç sıkıntı yaşamadan, sessizce alabilir ve bahçemizden sakince ayrılabilirlerdi. Leibuiz'e, herhangi bir biçimde bir arada yaşamanın, resmî düzenin sürdürülmesine bağlı olduğunu gözlemlemesinden ötürü çok şey borçluyuz. Alfabedeki harfler, hece tablosundaki semboller gibi, Sistematik Düzen Yasası ile her zaman uyum içinde olmalı, aynı sıralı ilişkide bulunmalıdır. Buna benzer olarak, gelenekler

yoluyla kurulan ilişkiler, atasözleri ve geçmişten edinilen bilgelik ziyan edilmemelidir. Gece ay ışığı altında yarasa görmek sıradan bir durumken, söğüt ağacının altında çupra balığı bulmak için şanslı olmak gerekir. Top ile duvar arasında görünürde böyle bir bağlantı yok; fakat mülkümüze girmeyi alışkanlık haline getirmiş insanlar, beyzbol vasıtasıyla aramızdaki ilişkiye de bir sistem getirmiş durumdalar; öyle ki, bu sisteme göre, domdomlarını nereye düşürmeleri gerektiğini her zaman çok iyi biliyorlar. Dahası, Leibuiz onlara nereye bakacaklarını söylemiş olsa da bunu yapma konusundaki isteksizlikleri açıkça gösteriyor ki kopardıkları yaygaranın asıl nedeni toplarını bulmak değil, sahibimi kışkırtarak savaşın içine çekmek.

Durum öyle katlanılmaz bir hal aldı ki, sahibim gibi uysal ve miskin bir adam bile bu meydan okuyuşlara tepkisiz kalamadı. Daha bir gün önce, ahlak hakkındaki konuşmaya kulak misafiri olduğunda yüzünde tatlı bir tebessüm oluşan adam kendisi değil de bir başkasıydı sanki.

Katıksız bir öfkeyle ayağa kalktı, kükreyerek evden dışarı fırladı ve saldırıya geçti. Öyle hızlıydı ki kaşla göz arasında düşmanlarından birini kıskıvrak yakalayıverdi. Sahibimin bu başarısını küçümsüyor değilim tabii ama on dört, on beş yaşlarında, daha yüzünde tüy bitmemiş bir delikanlıyı tutsak etmek de saçı sakalı ağarmış bir adama yakışmaz. Gerçi yakışsın yakışmasın, sahibim için bu kadarı bile yeterliydi. Tüm yalvarışlarına, özürlerine rağmen zavallı çocuğu evin içine, verandaya kadar sürükledi.

Bu noktada düşmanın taktikleri hakkında daha açıklayıcı bilgiler versem iyi olur. Aslında bir önceki gün, sahibimin öfkeli tavırlarından sinirlerinin kopma noktasına geldiğini ve çok yakında bir öfke patlaması yaşayacağını anlamışlardı. Şayet sahibim üst sınıflardan haylaz bir çocuğu yakalamış olsaydı, düşmanlarımızın zorluk yaşayacağı aşikârdı. Fakat onlar sorun yaşama risklerini hesaplayıp asgari düzeye indirmişlerdi. Zira top yakalayıcıları üst sınıflardan değil, birinci ve ikinci sınıftaki süt kuzularından seçmişlerdi. Sahibim küçük bir balık yakalamayı

başardığı için yaygara koparsaydı, sadece çocukça davranmış ve kendini küçük düşürmüş olurdu; böyle bir durumda, okula karşı giriştiği mücadele de geri teperdi. Fakat düşmanın planı suya düştü; zira uğraştıkları kişinin sıradan bir insan olmadığını hesaba katmamışlardı.

Kanın başa hücum etmesi normal bir insana anormal şeyler yaptırır ve onu gözü dönmüş bir kaçığa dönüştürür. Deliliğin kurbanı olan şahıs; kadınları, çocukları, beygir sürücüsünü, rikşovcuyu ayırt edebiliyorsa şayet, deliliği cüzi seviyede seyrediyor demektir. Oysa gerçek deli odur ki, tıpkı kafadan bir tahtası eksik olan sahibim gibi, sümüklü bir ergeni yakalar ve gerçek bir savaştaymışçasına esir eder. İşte düşman böyle ele geçirilmişti.

Korkudan tir tir titreyen esire, düşük rütbeli bir askermiş gibi, hemen gidip topları toplaması emredilmişti üstleri tarafından. Ama zavallı er, karşı tarafın bu işi savaşa dönüştüren çılgın generali tarafından köşeye sıkıştırılmıştı. Evden kaçıp bahçeye fırlama denemesi de başarısız olmuştu. Hal böyleyken düşmanlarımız arkadaşlarının böyle küçük düşürülmesini öylece oturup izlemeyeceklerdi elbette. Birbirlerinin peşi sıra çitlerden atlayarak bahçemize akın ettiler ve korkusuzca sahibimin karşısına dikildiler. Çoğunun üzerinde ne ceket ne de yelek vardı. İçlerinden biri beyaz gömleğinin kolunu dirseklerine kadar kıvırmış, kabadayı gibi meydan okurcasına dikiliyordu. Bir diğeri, eski püskü pazen gömleğini omzuna atmıştı. Arkadaşlarının aksine oldukça züppe görünümlü olan, kasım kasım kasılan bir diğeri de, bembeyaz, lekesiz bir keten gömlek giymişti. Gömleğin göğüs kısmında sahibinin adının baş harfi yer alıyordu. Müfrezenin her bir üyesi asker gibi duruyordu; kaslı, güçlü kollarının esmerliğine bakılacak olursa, savaşçıların yuvası olan, o çetin, o sarp Sasayama dağlarından daha dün gece gelmiş gibilerdi (birer balıkçı veya gemici olup ulusumuza katkı sağlayabileceklerken, böyle fevkalade sağlam kumaşları ortaokul eğitimiyle harcamak utanç verici bir durum). Hepsi de yalınayaktı; mahallede çıkmış bir yangına müdahile etmek için koşmuş gelmiş gibi bir halleri vardı. Sahibimin önünde dizilmiş, sessizce ona bakıyorlardı. Aynı

şekilde karşılık veren sahibim sessizce bekliyor, o da meydan okuyan bir duruşla onlara bakıyordu. Gerilim git gide artarken gözlerini birbirlerinden hiç ayırmıyorlardı. Havada ancak kanın normal akışıyla dağılabilecek ağır bır baskı hissediliyordu.

"Siz," diye homurdandı sahibim, bir ejderhanın vahşiliğiyle, "bir de hırsızlık mı yapıyorsunuz?" Hırsından içi alev alev yanıyor, öfkesi burun deliklerinden taşıyordu (aslan danslarında takılan aslan maskesinin burnu kızgın bir insan yüzü model alınarak yapılmış olmalı zira öfkenin sersemce sergilendiği böylesi bir vahşiliğe başka yerde rastlanamaz diye düşünüyorum).

"Hayır, biz hırsız değiliz. Alçalan Bulut Okulu'nun öğrencileriyiz."

"Sadece hırsız değilsiniz, üstelik yalancısınız da! Bahsettiğiniz okulun öğrencileri nasıl olur da bir başkasının bahçesine izinsiz girebilir?"

"Ama başımızdaki şapkalarda okulumuzun amblemi var, isterseniz bakabilirsiniz."

"Çalmadığınız ne malum! Hadi söylediklerıniz doğru diyelim. Peki, bu kadar saygın bir okulda okuyan öğrencilerin hırsız, yalancı ve iğrenç tacizciler olmasını nasıl izah edeceksiniz?"

"Buraya sadece topumuzu almak için geldik."

"Topunuzu arazime niye düşürdünüz?"

"Kendiliğinden düştü."

"Siz ne utanmaz bir topluluksunuz."

"Bundan sonra daha dikkatli oluruz. Bu defalığına bizi bağışlayın lütfen."

"Çitleri aşıp bahçeme girerek arazimi pisleten sizin gibi serserileri neden bağışlayacakmışım?

"Ama biz öğrenciyiz."

"Madem öyle, söyleyin bakalım, kaçıncı sınıftansınız?"

"Üçüncü."

"Emin misiniz?"

"Evet."

Sahibim başını eve doğru çevirip hizmetçiye seslendi. "Alçalan Bulut Okulu'na git ve bul birini getir."

"Kimi getireyim peki?" diye karşılık verdi O-san.

"Herhangi birini."

Bahçemizdeki manzara öyle tuhaf, sahibimin emirleri öyle anlaşılmaz ve meselenin genel yönetimi öyle akılsızcaydı ki, O-san ne yapacağını bilemedi. Tabii, şunu da unutmayalım; hayal gücünün doruklarına ulaşmış olan sahibim büyük bir savaşa komutanlık ettiğini sanıyor ve doğal olarak, emri altında bulunanların komutlarına kayıtsız şartsız itaat etmesini bekliyordu. Bu yüzdendir ki, basit bir emir erinin savaşın ciddiyetini kavrayamamış olması ve daha da kötüsü, aldığı emirlere şapşal bir sırıtışla karşılık vermesi onu hiç mi hiç memnun etmemişti. Bu durumda deliliğinin tırmanışa geçmesi kaçınılmazdı.

"Sana git okuldan birini getir dedim. Kim olduğu önemli değil. Bul birini getir işte. Anlamıyor musun? Öğretmen, okul sekreteri, müdür, kim olursa."

"Okul müdüründen mi söz ediyorsunuz?" O-san olacak aptal okulla ve hiyerarşiyle ilgili konularda zır cahildi; okuldan bir tek okul müdürünü biliyordu.

"Evet, okul müdürü veya sekreter veya bir sorumlu... Dediklerimi anlamıyor musun?"

"Hiçbiri yoksa hademeyi getirsem olur mu?"

"Aptal olma. Hademenin böyle önemli konularda ne gibi bir yaptırım gücü olabilir?"

"Tamam öyleyse," dedi O-san. Kendisine verilen görevi, nedenini nasılını kurcalamaksızın, gayet düz bir algıyla kabullenmişti. Onun hademeyle birlikte geri dönme ihtimali üzerinde kafa yorarken birden büyük bir şaşkınlık yaşadım. Bahçe kapısından içeri girmiş olan ahlak öğretmeni eve doğru ilerliyordu. Misafirimiz eve adımını atar atmaz onu eleştiri yağmuruna tuttu sahibim.

"Bu vahşi herifler arazime gireli çok olmadı; su saati iki damla düşürmeden evvel buradaydılar." Sahibim ithamlarına öylesine modası geçmiş deyimlerle başlamıştı ki; onu gören de on sekizinci yüzyılın başlarında heyecan gösterileriyle insanların dikkatini çekmiş kırk yedi başıboş samuray hakkında bir *kabuki*

oynadığını sanırdı. Serzenişi mütevazı fakat iğneleyici bir üslupla dökülüyordu ağzından. "Sizin okulun öğrencileriymiş güya."

Ahlak eğitmeni zerre kadar şaşırmış görünmüyordu. Bahçedeki eşkıyalara omzunun üstünden şöyle bir baktı; ardından gözlerini tekrar sahibime çevirdi ve sakin bir tavırla, "Evet, hepsi de bizim okulun öğrencileridir. Onlara, sizin de şikâyetçi olduğunuz o çirkin tutumu sergilememelerini defalarca tembihledik. Bu olanlardan ötürü derin bir üzüntü duyuyorum. Evet çocuklar, söyleyin bakalım, neymiş mazeretiniz? Okul çitlerini hangi gerekçeyle aştınız?"

Öğrencilerin hepsi aynıdır. Ahlak öğretmenleriyle karşı karşıya gelince ağızlarını açıp tek kelime edemediler. Sessizliklerini bozmadan, bahçenin bir köşesinde sıkış tıkış toplandılar. Donmuş gibi kıpırdamadan dikiliyorlardı; bu halleri, düşen çığ yüzünden kapana kısılmış bir koyun sürüsünü akla getiriyordu.

Sahibim savunma içgüdüsüyle yine dilini tutamadı: "Evimiz okulunuzun hemen yanında. Haliyle okul bahçesinde oynanan topların arada sırada buraya kaçması normal. Fakat bu çocuklar tam bir şehir eşkıyası. İlla çitten atlamaları ve toplarını geri almaları gerekiyorsa, bizi rahatsız etmeden de yapabilirler bunu. O zaman bu durumu sorun etmezdim, ama gelin görün ki..."

"Sizi çok iyi anlıyorum. Onlara daha iyi göz kulak olacağımdan şüpheniz olmasın. Siz de takdir edersiniz ki, çok kalabalıklar ve yerlerinde durmak bilmiyorlar. Biz öğretmenler için onları zapt etmek bir hayli zor... Çocuklar! Şimdi beni iyi dinleyin. Bundan sonra davranışlarınıza çeki düzen verecek ve daha dikkatli davranacaksınız. Bir daha topunuz bu araziye kaçarsa doğruca ön kapıdan girecek ve topunuzu almak için arazi sahibinden izin isteyeceksiniz. Anladınız mı?" Sonra tekrar sahibime döndü. "Efendim, okul mevcudu hayli kalabalık olduğu için sayısız sorunla karşılaşıyoruz. Fiziksel egzersizler de artık eğitim sistemimizin zorunlu bir parçası olduğu için şahsınızın rahatsız olacağını bilmemize rağmen beyzbol oynamayı yasak edemiyoruz onlara. Maalesef bu konuda hoşgörünüze sığınmaktan baş-

ka çaremiz yok; lütfen yaptıkları haylazlıkları delikanlılıklarına verin. Malumunuz, kanları kaynadığı için bazen uygunsuz davranışlar sergileyebiliyorlar. Sizi temin ederiz ki, bundan sonra bahçe kapısından içeri girmek ve bahçenizde arama yapmak için sizden izin isteyecekler."

"Tamam, bu kadarı benim için kâfi. Bu şartlar altında, buraya istedikleri kadar top atabilirler. Efendice kapıma gelip benden izin alırlarsa sorun kalmaz. Şimdi, bu zalimleri sizin ellerinize bırakıyorum. Okula geri götürebilirsiniz onları. Bu sorunu çözmek adına sizi buraya kadar getirerek yorduğum için üzgünüm." Daha biraz evvel evden roket gibi fırlayarak efelik taslamış fakat sonrasında o eski, pısırık, sersem haline geri dönmüştü sahibim. Ahlak öğretmeninin dağ komandolarını ön kapıdan çıkarmasıyla birlikte bu önemli mesele de çözülmüş oldu.

Buna önemli mesele demem size gülünç gelebilir; dilediğiniz kadar gülebilirsiniz, rahat olun. Anlattıklarım size önemsizmiş gibi görünüyor olabilir, öyle de olabilir, ne var ki durumun bir başkasına değil belki ama sahibime nasıl büyük bir olay olarak göründüğünü size açıkladım. Bu olayı, başlangıçta kuvvetlice fırlatılmış, fakat yol aldıkça devam etmeye takati kalmamış bir ok gibi görüp küçümseyen herkese şunu hatırlatmak isterim ki, insanoğlunun özünde vardır bu tükenmişlik; dahası, böyle tuhaf bir karaktere sahip olmak kişiyi popüler mizah romanlarının yıldızı yapar. Günlerini okullu ergenlerle çılgın kavgalara tutuşarak ziyan eden sahibime aptal diyenleriniz olacaktır. Bu konuda onlarla hemfikirim zira sahibim su katılmamış bir aptaldır. Bebeklik çağını dahi atlatamadığı yönünde pek çok eleştiriye maruz kalıyor olması da kuşkusuz bu sebepten.

Sahibimin okula karşı verdiği savaşta yaşanan büyük ve küçük olayları anlattım; şimdi onların bu olaylardan nasıl bir sonuç çıkardıklarını da anlatıp bu hikâyeyi sonlandıracağım. Bazı okuyucularım kendilerine laf kalabalığından ibaret bir hikâye anlattığımı düşünebilir; lakin sizi temin ederim ki, bendeniz de dâhil olmak üzere hiçbir kedi, yaşananlara bu denli kayıtsız kalamaz. Anlattıklarımın her bir harfi, her bir kelimesi bünyesinde ev-

rensel bir felsefe barındırıyor. Harfler ve kelimeler birbirleriyle kaynaşıp cümleleri ve paragrafları oluşturuyor; sonra bunların hepsi, okuyucuya evrenin durumu hakkında kapsamlı bir dünya görüşü kazandırmak için, başı ve sonu ustaca tasarlanmış, berrak, tutarlı, düzenli ve anlamlı bir bütün halini alıyor. Yüzeysel düşünenleriniz, yorucu bir laf kalabalığından ibaret görecek olsa da yazdıklarımı, sayfaları çevirdikçe kendilerini ağır bir bilgelikle ve erdemli nasihatlerle donatılmış hissedeceklerdir. Doğru düzgün oturma nezaketini gösterir, çuval gibi uzanmayı bırakır ve yazdıklarımı dikkatle okursanız minnettar olurum. Liu Tsung-yüan'ın, kendisi gibi bir şair ve bilgin olan Han T'ni-chih'in nesir yazılarını taşıma şerefine eriştiğinde, kâğıda dokunmadan önce ellerini gülsuyuyla yıkadığını hatırlatmak isterim size. Benim yazdıklarım da aynı saygıyı hak ediyor. Bunları çalıntı veya arkadaşınızdan ödünç aldığınız, sayfaları kıvrık, eski püskü bir dergiden okuyarak kendinizi küçük düşürmeyin. En azından dergiyi kendi paranızla satın alma nezaketini gösterin. Bu ince işçilikli paragrafın en başında da belirttiğim gibi, şimdi size yaşanan olayın neticesinden bahsedeceğim.

Herhangi bir neticenin ilginç olamayacağı kanaatiyle bu kısmı atlamak niyetindeyseniz, kararınızdan ötürü acı bir pişmanlık duyacaksınız. Bu yüzden kendinizi satırlara bırakın ve yazdıklarımı sonuna kadar okuyun.

Büyük restleşmenin ertesi günü biraz yürüyüş yapmak için kendimi dışarı attım. Tam yola koyulacaktım ki, evimizin karşısındaki, kıyısında anayola bağlanan bir sokak bulunan köşede birbirleriyle koyu bir muhabbete dalmış Goldfield ile yaltakçısı Suzuki'yi gördüm. Yaltakçı Suzuki, yağcılık kokan ziyaretinin ardından Goldfield'in evinden çıkmış, "yassı yüzlü" sahibiyle ayaküstü sohbet ediyordu. Son zamanlarda Goldfield'in evini sıkıcı bulmaya başlasam ve haliyle artık oraya gitmiyor olsam da, o ihtiyar serseriyi görmek kalbimde tuhaf bir sıcaklık hissi yarattı. Hatta haftalardır görmediğim Suziki bile bir nebze ilgimi çekti. O kadar ki, biraz daha yaklaşıp yakından bakmak istedim ona. Onlara doğru ilerledikçe, doğal olarak konuşmalarını da

işitmeye başladım. Kamusal alanda konuşmalarına kulak misafiri oluyorsam, bu benim suçum değil, onların suçudur. Goldfield, meşrebi hayli geniş olan, sahibimi izlemek için casus kiralamaktan dahi çekinmeyen bir adamdır; bu yüzden, oradaki varlığımı, dar kafalı insanlara yakışacak şekilde bir gizlice dinleme eylemi olarak görmeyip, sıradan bir rastlantıya bağlayacağına adım gibi emindim. Kontrolünü kaybedip hırçınlaşsaydı hayal kırıklığı yaşardım. Her ne olursa olsun, sonuçta konuşmalarını işittim. Tekrar ediyorum; bunu bilerek, planlayarak yapmadım, konuşmaları kulağıma kendiliğinden ulaştı.

"Ben de az önce evinizdeydim. Sizinle burada karşılaşmak ne büyük bir şans." Suzuki her zamanki yalakalık ediyordu.

"Evet, şans gerçekten... Aslına bakarsan ben de seni görmek istiyordum."

"Öyle mi, efendim? Çok şanslısınız desenize. Sizin için yapabileceğim bir şey var mı?"

"Var, evet, ama ciddi bir şey değil. Aslında oldukça önemsiz ama sadece senin yapabileceğin bir şey bu."

"Yapabileceğim bir şeyse, seve seve yapacağımdan emin olabilirsiniz. Aklınızdan neler geçiyor?"

"Pekâlâ, şimdi..." diye mırıldandı Goldfield, doğru kelimeleri bulmaya çalışırken.

"Arzu ederseniz daha sonra buraya tekrar gelebilirim. Bana ne zaman gelmem gerektiğini söyleyin, yeter."

"Hayır, hayır, o kadar da önemli bir şey değil bu. Aslında şimdi söylesem daha iyi olur."

"Dinliyorum, efendim."

"Şu çatlak herif yok mu, senin arkadaşın olan... neydi adı... Sneaze'di galiba..."

"Ah, evet, Sneaze. Ne olmuş Sneaze'e?"

"Bana yaşattığı şu son sıkıntıyı hâlâ atlatabilmiş değilim. Tadım tuzum kaçtı."

"Sizi çok iyi anlıyorum. Onun o boş gururu yok mu, insanı çileden çıkarıyor. Hâlbuki kendisini ve sosyal konumunu gerçekçi bir bakış açısıyla görmesi gerekir. Ama hayır, o aptal, o

burnu havada herif tüm evrenin efendisiymiş gibi davranmaya devam ediyor."

"Aynen öyle. İş dünyasını küstahça aşağılaması tepemin tasını attırıyor. Paranın gücü karşısında eğilmemek için sızlanıp duruyor. Ben de düşündüm, taşındım, bir iş adamının neler yapabileceğini ona göstermeye karar verdim. Bir süredir tekerine çomak sokup duruyor, fazla masraf çıkarmayacak türden ufak tefek zararlar veriyorum ona; ama herif öyle inatçı ki bana mısın demiyor. Onun bu katıksız dangalaklığı elimi kolumu bağlıyor. Görünen o ki, kendisine ne yapıldığını kavramaktan bile aciz."

"Sorun şu ki, kâr zarar konusuna kafası basmaz onun. Elindeki avantajlarının ve dezavantajlarının dengesini ölçmeyi bilmez. Yani, kendi yolunun adamıdır. Zayıftır zayıf olmasına ama inadı sağlamdır; yönünü değiştirmemek için ısrarla direnir. Kendisi için en iyisinin ne olduğundan bihaberdir. O her zaman böyleydi. Tam bir umutsuz vaka."

Esaslı bir kahkaha patlattı Goldfield. Suzuki'nin tasvir ettiği karakter ikisine de öyle gülünç gelmişti ki, verebilecekleri yegâne makul tepki gülmekti.

"Tam üstüne bastın. Onu kendine getirmek için her numarayı denedim. Zekâ düzeyini iyi bildiğim için, ona şaka yapsınlar diye öğrencilere para bile verdim."

"Parlak fikirmiş! İşe yaradı mı peki?"

"Bence işe yarıyor. Sinirlerinin iyice gerildiğinden eminim; bu baskı altında patlamasının sadece an meselesi olduğunu düşünüyorum."

"Sizden korkulur doğrusu! Ne kurnaz bir adamsınız!"

"Evet, artık iyice zayıfladı. Şimdi onun yanına gidip nasıl olduğuna bir bakmanı istiyorum senden."

"Hayhay. Hemen şimdi yanına gidecek, dönüşte de durumu size bildireceğim. Bu çok ilginç olacak. O inatçı keçinin canı nasıl da sıkkındır şimdi. Bu fırsatı kaçırmak olmaz."

"İyi o zaman. Görüşürüz. Seni bekliyor olacağım."

"Tamam, efendim."

Oh, ne âlâ! Şimdi de bir başka entrikayla karşı karşıyayız.

Bir iş adamına güç yetirebilmek hayli zordur kuşkusuz. Bu korkutucu güç yüzünden benim şu sahip bozuntusu da kafayı yedi; üstünde iki tutam saç kalmış kafası sineklerin oyun alanına dönüştü. Böyle giderse kafatasının akıbeti Aeskhylos'unkiyle aynı olacak. Bir iş adamının nelere kadir olduğunu düşündükçe, ister istemez şöyle bir sonuca varıyorum; yeryüzünün neden kendi ekseni etrafında döndüğünü asla bilemeyecek olsam da dünyayı döndüren asıl şey kesinlikle paradır. Paranın hangi güçleri satın alabileceğini de iş adamlarından iyi kimse bilemez. Onların bir baş hareketiyle Güneş doğudan yükselir ve dilerlerse batıdan batar. İş adamlarının güçlerinin nelere yettiğini ben de yeni öğreniyorum ve bu geri kalmışlığımı, yetiştirildiğim ortama ve zavallı dangalak bir öğretmenin oluşturduğu kültür çöplüğünden yayılan pis kokuya bağlıyorum. Sahibim olacak o beyinsiz yobazın, bu dünyanın gerçeklerini anlama vakti çoktan geldi. Mevcut tutumunu devam ettirmesi, umutsuzca korumaya çalıştığı, üzerine titrediği o kasvetli, donuk, öfke dolu hayatı için bile tehlike arz edebilir.

Sahibimin, Suzuki'nin yaklaşan ziyaretiyle nasıl başa çıkacağını merak ettim. Ziyaretçisini ağırlama şeklinin, iş adamlarının üstünlüğünü tanımayı öğrenmesinin kesin bir göstergesi olacağına inanıyordum. Bu yüzden vakit kaybetmeden eve geri dönmeliydim. Sadece bir kediydim ama sadık bir kediydim ve sahibimin güvenliği konusunda endişe duyuyordum. Suzuki olacak o iğrenç herifin etrafından gizlice dolandım, hemen tabanları yağlayıp bir koşu evin yolunu tuttum ve ondan önce eve vardım. Nihayet geldiğinde her zamankinden daha kaypak ve sinsi görünüyordu Suzuki. Dudaklarına şeytani bir gülümseme yerleşmişti. Pis pis sırıtarak havadan sudan konuşmaya başladı:

"İyi görünmüyorsun. Bir sorun mu var?"

"Hayır, gayet iyiyim."

"Ama yüzün çok solgun. Kendine dikkat et. Son zamanlarda havalar iyice bozdu. Rahat uyuyabiliyor musun bari?"

"Evet."

"Belki bir sıkıntın vardır. Yapabileceğim bir şey varsa söylemen yeterli."

"Sıkıntı mı? Ne sıkıntısı?"

"Ah, ne iyi, demek hiç sıkıntın yok. Belki bir yardımım dokunur umuduyla söylüyorum. Sen de biliyorsun ki sıkıntı zehirlerin en beteridir. Hayatı gülerek, neşe içinde yaşamak varken, niye canını sıkasın. Bana biraz bunalmış, hatta kederlenmiş gibi göründün."

"Gülmenin şakası olmaz, bazen insana zararı bile dokunur. Fazla gülmekten ölen insanlar var."

"Saçmalık. Ne demişler; talih mutluların kapısına gelir."

"Anlaşılan sen Hrisippos'u hiç duymamışsın. Duymadın değil mi? Hani şu antik dönem Yunan filozofu?"

"Hiç duymadım. Ne olmuş ona?"

"Gülmekten ölmüş."

"Gerçekten mi? İlginç! Ama bu çok uzun zaman önceymiş."

"Ne fark eder? Hrisippos, gümüş çanaktan incir yiyen bir eşek görmüş ve manzarayı komik bulduğu için gülmeye başlamış. Gülmüş de gülmüş ama bir süre sonra gülmeyi bırakamamış. Sonunda da güle güle nalları dikmiş."

"Bak bu kesinlikle komik bir hikâye ama ben sana ölene kadar gül demiyorum ki. Birazcık gülüver, kendini dizginleyerek, şimdikinden biraz daha fazla... O zaman kendini nasıl harika hissettiğini sen de göreceksin."

Gözlerini kısmış, dikkatle sahibimi süzüyordu Suzuki fakat açılan bahçe kapısının sesiyle dikkati dağıldı. İlk önce, sahibimin arkadaşlarından birinin evimize uğramak için bu kutlu anı seçmiş olduğunu düşündüm. Ama yanılmıştım.

"Şey, topumuz buraya düştü de. Gelip alabilir miyim?"

"Evet, alabilirsin," diye seslendi O-san mutfaktan. Çocuk sessizce içeri girip bahçenin arka tarafına gitti. Şaşkınlığını gizleyemeyen Suzuki, "Neler oluyor?" diye sordu.

"Yan taraftaki öğrenciler toplarını bizim bahçeye kaçırmışlar."

"Yan taraftaki öğrenciler mi? Komşuların mı?"

"Arka tarafta bir okul var: Alçalan Bulut Okulu."

"Ah, anlıyorum. Bir okul. Çok gürültülü olmalı."

"Ne kadar gürültülü olduğunu tahmin edemezsin. Bu yüzden çalışamıyorum bile. Millî Eğitim bakanı ben olsaydım, bu okulun hemen kapatılmasını emrederdim."

Sahibimi iyice çileden çıkarmak isteyen Suzuki uzun uzadıya kahkaha attı. Kıkırtısı kesilince, "Ulu tanrım," dedi, "sen bayağı öfkelenmişsin. Öğrenciler seni sahiden de o kadar rahatsız ediyorlar mı?"

"Evet! Kesinlikle ediyorlar! Sabahtan akşama kadar bana rahatsızlık verip duruyorlar."

"Madem bunu bu kadar sinir bozucu buluyorsan, neden buradan taşınmıyorsun?"

"Bana ne cüretle taşınmamı önerirsin! Bu ne küstahlık!"

"Sakin ol. Bana kızmanın bir anlamı yok. Neyse ne işte, neticede onlar sadece çocuk. Senin yerinde olsaydım onları görmezden gelmeye çalışırdım."

"Senden de bu beklenir zaten; ama ben öyle yapamam. Daha dün öğretmenlerden birini buraya çağırdım ve şikâyetimi resmî olarak bildirdim."

"Şaka yapıyor olmalısın! Öğretmen çok utanmıştır."

"Utandı ya."

Tam o sırada yine bir ses ve bahçe kapısının gıcırtısı duyuldu.

"Topumuz kaçtı da. Alabilir miyiz?"

"Şu işe bak!" dedi Suzuki, "kaçan topların ardı arkası kesilmiyor."

"Bana söz verdiler. Yalnızca dış kapıdan girecekler."

"Anlıyorum, anlıyorum. Sürekli gelip duruyorlar, değil mi? Peş peşe! Anladım. Evet, çok iyi anladım."

"Neymiş bakalım o anladığın?"

"Öğrencilerin kaçan toplarını almak için neden peş peşe buraya hücum ettiklerini anladım yani."

"Bu bugün gelen on altıncı öğrenciydi."

"Bundan rahatsız olmuyor musun? Neden onları içeri alıyorsun?"

"Ne yapabilirim ki? Topları buraya kaçınca başka çarem

kalmıyor. Ben izin vermesem de bir şekilde içeri giriyorlar zaten."

"Eh, elimden bir şey gelmiyor diyorsan doğrudur elbet. Peki, bu konuda neden bu kadar gergin ve inatçısın? Keskin kenarları olan bir insanın zararı kendinedir; bu hoyrat dünyada hiçbir zaman sorunsuzca yol alamaz. Oysa yuvarlak ve uyumlu olan her şey, her yerde su gibi akar gider. Köşeli şeyler sadece zor yuvarlanmakla kalmazlar, yuvarlandıkları zaman köşeleri aşındığı, yontulduğu ve körleştirildiği için acı da çekerler. Senin anlayacağın, eski dostum, dünya senin etrafında dönmüyor. İstediğin şeyi her zaman kendi bildiğin yoldan elde edemezsin. Demem o ki, zengine kafa tutmak faydasızdır. Sinirlerin gerilir, sağlığın bozulur, itibarın zedelenir, başka da bir şey geçmez eline. Ne yaparsan yap, ne kadar acı çekersen çek, parası olanın umurunda değilsindir. Tek yaptıkları arkalarına yaslanıp keyif çatmak ve diğer insanları kendileri için çalıştırmaktır. Böyle insanlara kafa tutamayacağın aşikâr. Yüksek ahlak ilkelerine sıkı sıkıya bağlı olmak elbette çok iyi bir şey; ancak bana öyle geliyor ki, ödemen gereken ya da zaten ödüyor olduğun bedel hem şahsi çalışmalarına hem de gündelik işlerine büyük zarar vermekte. Bu gidişle hiçbir şey elde edemeden kendini yiyip bitireceksin."

"Af edersiniz ama topumuz yine kaçtı. Arka tarafa gidip alabilir miyim?"

"Bak, gördün mü," dedi Suzuki ukalaca sırıtarak, "yine geldiler."

"Utanmaz arlanmaz veletler," diye bağırdı sahibim; yüzü öfkeden kıpkırmızı kesilmişti.

Görevini layıkıyla yerine getiren Suzuki, amacına ulaşmış olmanın verdiği rahatlıkla nazikçe izin istedi ve sahibime kendisiyle ara sıra görüşmek istediğini belirterek evden ayrıldı.

Suzuki'nin gidişinin üzerinden fazla geçmemişti ki, bir başka ziyaretçi daha geldi; aile hekimi Dr. Amaki. Tarihi kayıtlar göstermektedir ki, en eski zamanlardan beri, çok az sayıda insan kendini deli olarak tanımlar ve bu insanlar kendilerinde bir tuhaflık olduğunu fark edebildikleri an deliliğin doruklarına çok-

tan ulaşmış olurlar. Sahibim dün yaşanan önemli olay sırasında o zirveye ulaşmış ve onu aşmıştı. Başlarda öfkeden alev alev yanmış olsa da, sonradan durulmuş olduğu gerçeği geçerliliğini koruyordu. Dün akşam, yaşadığı koşuşturmalı günün üzerine kafa yorarken, yaşadıklarında bir tuhaflık olduğunu sezinledi. Tuhaflık ya kendisinden ya da okul sakinlerinden kaynaklanıyordu ve bu durum onda kuşku yaratmıştı. Ortada tuhaf bir şeylerin döndüğü belliydi. Derin düşüncelere dalıp gitmişten, bir ortaokulla komşu olmanın kaçınılmaz olarak yarattığı aralıksız kışkırtmaların -öfkesi tuhaf bir şekilde yatışmış olsa da- sinirlerini günbegün yıpratarak, haftalar sonra benliğini tamamen yitirmesine sebep olacağını fark etti sahibim. Şayet tuhaflık kendisindeyse bu konuda bir şeyler yapılmalıydı. İyi ama ne, ne yapabilirdi? Sonunda, rahatsızlığı kaynağında yok etmekten veya baskılamak için ilaç kullanmaktan başka seçeneği olmadığı sonucuna vardı. İyice düşünüp taşındı ve Dr. Amaki'yi çağırarak kendisini muayene etmesini istemeye karar verdi. Kararının doğruluğu ya da yanlışlığı üzerine kafa yormamıza gerek yok. Gelgelelim, deliliğini fark eder etmez onunla mücadeleye tutuşmak istemesi ve bu konudaki kararlılığı saygıyı ve övgüyü hak ediyor kuşkusuz.

Dr. Amaki her zamanki güler yüzlülüğüyle, sakince sordu: "Bugün nasılız bakalım?" Pek çok doktor çoğul eki kullanarak bu acayip soruyu sorar; hatta ve hatta bu soruyu sormayan doktora da doktor demem ben.

"Doktor, sonumun yaklaştığına eminim."

"Ne? Saçmalık. Olur mu hiç öyle şey!"

"Açık konuşun lütfen, ilaç fayda eder mi?"

Dr. Amaki sorunun soruluş şeklinden ötürü gayriihtiyari bir adım geri çekildi. Öte yandan sakin mizaçlı bir adam olduğu için alınganlık göstermeden soruyu nazikçe yanıtladı: "İlaçlar ekseriyetle fayda sağlar."

"Ama midemde işe yaramadılar."

"Bu pek doğru sayılmaz."

"Doğru sayılmaz mı? İlaçların bana iyi geldiğini mi düşünüyorsunuz yani?" Sonra kutsal midesi hakkındaki konuşması-

nı tamamlayıp her gün alarm veren sinir sistemi hakkında fikir almak istedi.

"Şimdi," dedi doktor, "hiçbir tedavi öyle bir çırpıda gerçekleşmez. Böyle şeyler zaman alır. Lakin görüyorum ki, şu an eskisinden daha iyisiniz."

"Gerçekten mi? Öyle mi düşünüyorsunuz?"

"Hâlâ kolayca öfkeleniyor musunuz?"

"Evet, hem de nasıl. Rüyalarımda bile öfkeden deliye dönüyorum."

"Daha çok egzersiz yapmalısınız."

"Egzersiz yaparsam gücümü daha çabuk kaybederim."

Dr. Amaki, sahibimin mızmızlanmalarından usanmış olacak, "Sizi muayene edeceğim," diyerek tetkiklerine başladı.

Muayene biter bitmez, "Doktor," diye sordu sahibim, "geçen gün hipnoz hakkında bir kitap okuyordum. Kitapta, kleptomani ve diğer tuhaf rahatsızlıklar da dâhil olmak üzere, türlü türlü hastalığın hipnoz tedavisine olumlu yanıtlar verdiği iddia ediliyordu. Bu doğru olabilir mi sizce?"

"Evet, o tedavi yönteminin işe yaradığı bilinir."

"Günümüzde hâlâ uygulanıyor mu?"

"Evet."

"Bir insanı hipnoz altına almak zor mudur?"

"Hayır, oldukça kolaydır. Ben bunu sık sık yaparım."

"Ne? Siz bunu yapıyor musunuz?"

"Elbette, sizin üzerinizde deneyeyim mi? Herkes hipnoz edilebilir. En azından teorik olarak böyledir. Denememi ister misiniz?"

"Çok ilginç! Evet, lütfen bir deneyin. Her zaman hipnoz edilmek istemişimdir. Fakat trans halinden çıkamam, hiç uyanamam diye endişe ediyorum."

"Bu konuda endişelenmenize gerek yok. Hemen şimdi başlayalım mı?"

Sahibimi iyi tanıdığım için, biraz sıra dışı olan bu tedavi yöntemini çabucak kabul etmesine çok şaşırmıştım. Daha önce herhangi bir hipnoz uygulamasına tanıklık etmişliğim yoktu.

Merak ettiğim bir şeyi deneyimleme şansını elde ettiğim için heyecandan yerimde duramıyordum. Odanın bir köşesine kurulup izlemeye başladım. Dr. Amaki, sahibimin göz kapaklarını kapatmakla işe başladı.

Eliyle hafif dokunuşlar yapıyordu doktor. Sahibimin tümüyle kapalı olan göz kapaklarını kapatmaya çalışıyormuş gibi bir hali vardı.

Bir süre sonra, "Göz kapaklarına bu şekilde dokunduğumda gözlerinin ağırlaştığını hissediyorsun, değil mi?" diye sordu.

"Doğru, ağırlaşıyorlar," yanıtını verdi sahibim.

Doktor dokunmaya bir süre daha devam etti ve sonunda şöyle dedi; "Ağırlaşıyor, ağırlaşıyor, gözlerin giderek daha çok ağırlaşıyor. Ağırlığı hissediyorsun, değil mi?"

Sahibim sessizdi; doktorun dediği gibi, ağırlığı hissettiği aşikârdı. Dokunuşlar üç dört dakika kadar devam etti ve sonra, "Artık gözlerini açamazsın," diye mırıldandı doktor.

Zavallı sahibim kendi doktoru tarafından kör edilmişti!

"Gözlerimin açılmayacağını mı kastediyorsunuz?"

"Aynen öyle. Onları açamazsın."

Gözleri kapalı halde bekleyen sahibim yanıt vermedi. Bu korkunç sahneyi üzüntüyle izledim ve onun gerçekten kör kaldığını sandım.

Bir süre sonra, "İstersen gözlerini açmayı bir dene. Bahse girerim bunu yapamazsın," dedi doktor.

"Hayır," dedi sahibim. Ne var ki bu yanıtın ardından fal taşı gibi açıverdi gözlerini ve pişmiş kelle gibi sırıtarak, "Beni hipnoz etmediniz, değil mi?" diye sordu.

"Hayır," dedi Dr. Amaki gülerek, "belli ki başaramadım."

Anlayacağınız hipnoz seansı fos çıktı ve Dr. Amaki sahibimi ilaçların merhametine bıraktı.

Derken, başka bir ziyaretçi geldi evimize. Sahibimin pek fazla arkadaşı olmadığı için, hepsinin de gelmek için o günü seçmiş olmaları bana inanılmaz görünmüştü. Daha önce bu kadar misafiri aynı gün içerisinde ağırladığımız hiç olmamıştı.

Bu özel ziyaretçi türünün nadir bulunan örneklerindendi.

Şunu hemen belirtmeliyim ki, onun hakkında bir şeyler karalayacağım; nadir bulunduğu için değil ama size açıklama sözü verdiğim ve hâlâ açıklamakta olduğum sonuca ilişkin önemli bir paya sahip olduğu için.

Adamın adını bilmiyorum; görünüşe göre kırk yaşlarında, uzun suratlı, keçisakallı bir adamdı. Nasıl ki Waverhouse'u bir estetikçi gibi görüyorsam, bu yeni ziyaretçi de bir filozof gibi görünmüştü gözüme. Kendini felsefe zümresinden biri olarak tanıtmadı. Waverhouse gibi kendini beğenmiş biri de değildi. Fakat sahibimle konuştuğu sırada, bir filozof nasıl görünmeliyse öyle görünüyordu. Sahibimin okul arkadaşlarından biri olduğuna kanaat getirdim. Zira çok sıkı fıkıydılar, birbirleriyle iki eski arkadaş gibi konuşuyorlardı.

"Waverhouse demişken, o ne acayip bir adam öyle! Gölde yüzen Japon balığı yemi kadar hafif ve gösterişli. Sence de öyle değil mi? Onunla ilgili bir şeyler duydum; geçenlerde bir arkadaşıyla dışarıda yürüyormuş; bir akranının kapısının önünden geçerken, 'Haydi gidip ev sahibini çağıralım da şurada bir bardak çay içelim,' diyerek yanındaki arkadaşını eve sürüklemiş. Cidden çok uçarı bir adam!"

"Sonra ne olmuş?"

"Sormadım. Ama yine de tuhaf bir adam, buna şüphem yok. Adam böyle doğmuş, akıl fikir yoksunu; olgunlaşmamış Japon balığı yemi. Ya Suzuki? Onu görüyor musun? Eh, o zekidir, tamam, ama akıl adamı, hele hele etrafında dolaşmasını isteyeceğin türden biri hiç değildir. Daha çok paranın, bir altın saatin peşinden gidecek türden biridir. Dünyevi konularda akıllı ama nihayetinde karaktersiz, basit ve değişken bir adam. Her zaman akılcılığın öneminden, her şeyi düz yoldan yapmaktan, hayatın düz olması gerektiğinden bahsediyor. Waverhouse Japon balığı yemiyse, Suzuki de bildiğimiz jöledir. Pürüzsüz, cıvık, titrek bir şey; gelip geçen herkesin satın alabileceği türden."

Sahibim bu karalayıcı sözler karşısında çok etkilenmiş görünüyordu, öyle ki nadiren gülen biri olarak kendini tutamayıp bir kahkaha patlattı ve "Klasik Waverhouse ve Suzuki işte. Peki, sen nesin?" dedi.

"Ben mi? Galiba ben de tatlı patatesim; biçimsel olarak uzun ve çamura gömülü."

"Dertsiz görünüyorsun en azından. Her zaman iradeli ve kendi halindesin. Sana imreniyorum doğrusu."

"Ben de herkes gibiyim. İmrenilecek özel bir şeyim yok. Sadece diğerlerini kıskanmayacak kadar şanslıyım; bu da sahip olduğum tek iyi şey."

"Maddi durumun düzeldi mi?"

"Hayır, hâlâ aynı, eskisi gibi. Çok kazanmıyorum ama yine de karnımı doyurabiliyorum, endişelenecek bir şey yok."

"Ben de son zamanlarda öfke sorunumla cebelleşiyorum. Sürekli her şeyden yakınıp duruyorum."

"Bunda yanlış bir şey yok. İçinden yakınmak geliyorsa, kendini sal gitsin. Geçici de olsa rahatlarsın hiç değilse. Biliyorsun, herkes farklıdır. Diğerlerini kendine benzetemezsin. Yemek çubuğunu ve ekmeği bir düşün; pirinç yerken zorlanmamak için çubukları herkesin tuttuğu gibi tutmak zorunda olsan bile ekmeği kendi zevkine göre, istediğin şekilde kesebilirsin. İyi bir terzinin elinden çıkan elbise giyilir giyilmez insanın üstüne bir eldiven gibi oturur da beceriksiz bir zanaatkârın elinden çıkan şey ancak yıllar süren bezdirici bir kullanımdan sonra kemik yapına uygun hale gelir. Yetenekli ebeveynler çocuklarını günümüz dünyasının koşullarına uygun şekilde yetiştirselerdi her yer güllük gülistanlık olurdu. Ancak dünyaya bir defa geldiysen, tek seçeneğin ya uyumsuz biri olarak acı çekmek ya da dünya sana uyum sağlayana dek keder içinde beklemektir."

"Uyum sağlama konusunda hiç umudum yok. Beklemekten yoruldum artık."

"Bedenine dar gelen giysiyi giymeye çalışırsa kişi, elbette giysinin dikişlerini patlatır. Demem o ki, yaşamak istedikleri dünyaya katiyen uyum sağlayamayan bireyler; kavgacıların, intihara teşebbüs edenlerin, hatta toplumu ciddi ciddi isyana teşvik edenlerin ta kendileridir. Lakin açık konuşmak gerekirse, sen sadece memnuniyetsizsin. Sen onlardan olamazsın zira tabiatında kavgacılık yok. Haline şükret, şu ankinden daha kötü durumda olabilirdin."

"Bilakis, gece gündüz demeden kendimi sürekli kavga ederken buluyorum. Durup dururken öfkeleniyor, sürekli burnumdan soluyorum. Bu öfkeli olma hali dolaylı olarak kavgacılıkla aynı şey değil midir?"

"Anlıyorum, kendinle kavga ediyorsun. Tuhaf. İyi ama bunda ne var ki? İçindeki öfkeyi dışarı sal gitsin."

"Ama bu kavgalar canıma tak etti artık."

"Öyleyse durdur bitsin."

"Ne demek istediğini anlıyorum ama ne söylersen söyle insanın aklı farklı, kalbi farklı çalışıyor."

"Ben aynı çalışır diyorum. Hadi bunu bir kenara bırakalım, huzursuzluğunun temelinde yatan ana sebep sence ne olabilir?"

Bu samimi yaklaşım karşısında arkadaşına içini döktü sahibim ve ne kadar sıkıntısı, üzüntüsü varsa hepsini bir bir anlattı. Öğrenci delikanlılarla yaptığı savaştan başladı ve geriye doğru giderek -en gereksiz ayrıntıları bile atlamadan ve hatta okulunda meslektaşlarıyla yaşadığı sorunlara kadar- her bir sıkıntısını tek tek ortaya serdi.

Filozof konuğumuz anlatılanları sessizce dinledi. Bay Sneaze'in yakınmaları bittikten sonra vereceği yanıtın etkisini artırmak için kısa bir süre duraksadı ve ardından ona aşağıdaki tavsiyeleri verdi.

"Meslektaşlarının söylediklerine aldırış etmemelisin. Saçma sapan şeyler söyleyip duruyorlar işte. Öğrencileri de kendine dert etme, onlar senin seviyendeki kültürlü bir adam tarafından fark edilmeye değmeyen pis birer haşereden başka bir şey değil. Ne yani, seni rahatsız etmelerine izin mi vereceksin? Söyle o zaman, girişmiş olduğun seviyesiz kavgalar, okula verdiğin resmî şikâyet dilekçesi, hatta okulun bu meseleyi sözümona çözmüş olması duyduğun rahatsızlığı azalttı mı? Bu tür konularda, atalarımızdan yadigâr kalan yöntemlerin, geçici de olsa son günlerde popüler olan ve yapay bir pozitivizme dayalı, Avrupa menşeili yöntemlerden daha akıllıca ve daha etkili olduğuna inanıyorum. Pozitivizmin esas kusuru hiçbir sınır tanımıyor oluşudur. Ne kadar iyi niyetli olursan ol, doyumun zirvesine

çıkma arzun her zaman doyumsuz, ideal olanı arayışın da daima anlaşılmamış kalır. Şuradaki pavlonyaları görüyor musun? Diyelim ki senin görüş alanını daralttıklarını düşündün ve onları kestirdin. Ama bu sefer de arkasındaki pansiyonu görecek, kendine yeni bir rahatsızlık sebebi bulacaksın. O pansiyondan da kurtulunca onun arkasındaki bina batacak gözüne ve bu böyle sürüp gidecek; aradığın mükemmel manzarayı asla bulamayacaksın. Sendeki bu hat safhaya ulaşmış tatminsizlik, Avrupa'nın ideal olana giderek yaklaşma arzusunun bir tezahürüdür. Hiç kimse, Büyük İskender veya Napolyon bile, elde ettiklerinden tatmin olmamıştır. Basit düşün; bir adamla tanışıyorsun, ondan hoşlanmayıp kavgaya tutuşuyorsun, yeniliyorsun, onu dava ediyorsun ve davayı kazanıyorsun. Fakat konunun burada kapanacağını sanıyorsan, feci şekilde yanılıyorsun demektir. Zira esas konu, yani senin zihnindeki sorun, ne kadar çabalarsan çabala, sen ölünceye kadar yerli yerinde durmaya devam edecektir. Bu gerçek asla değişmez, sadece şekil değiştirir; onu yaşadığın pek çok olaya uyarlayabilirsin. Belki bir gün, hiç sevmediğin ve yerine parlamenter demokrasiyi tercih ettiğin halde, oligarşik devlet yönetimine tabi olmaya mecbur kalabilirsin. Ama o zaman da, kızgın tavayı ateşten çekmeyi umarak, daha az yakıcı olan bir başka yönetim şekli bulmak uğruna halk ayaklanması riskini göze alırsın. Yahut da şöyle açıklayayım; zorlu bir nehir bulursan köprü kurar, geçit vermeyen bir dağ ile karşılaşırsan tünel kazar, yürümesi veya at sürmesi zor bir yola girdiysen tren yolu döşersin. Bu iş böyledir işte; pozitivistin tatminsizlik sorununa hiçbir çözüm bulamadan sürüp gider.

Hiçbir bireyin kalbindeki arzulara tümüyle erişemeyeceği aşikârdır. Batı'da giderek gelişen pozitivizm akımı birtakım olumlu sonuçlar doğurmuştur muhakkak, fakat sonuçları itibariiyla tatminsiz bir medeniyetin, bir mutsuz insanlar kültürünün ötesine geçememiştir. Geleneksel Japon toplumu, tatmine ulaşmak için insanların koşullarını değiştirmek yerine bireyin özünü değiştirmeyi hedefler. Batı ile Japonya arasındaki esas fark, Japon medeniyetinin, bir bireyin dışsal koşullarının önemli öl-

çüde değişime uğrayamayacağı görüşünü temel alan varsayımlar üzerine kurulmuş olmasıdır. Ailede baba ve oğul birbiriyle geçinemiyorsa, Batılılar ebeveyn-çocuk ilişkisini değiştirerek ev huzurunu sağlamanın yollarını ararlarken, biz Japonlar o ilişkiyi değişmez kabul eder ve o sabit ilişki içinde, ailevi uyumun yeniden tesis edilmesi için işe yarar, elle tutulur bir şeyler bulmaya çalışırız. Diğer sabit ilişkilerimizde -karı ve koca arasında, efendi ve hizmetçi arasında, tüccar ve savaşçı sınıfları arasında olduğu gibi- karşılaştığımız tüm zorluklarda aynı tutumu sergileriz. Davranışlarımızı doğaya uydurur ve onlardan asla ödün vermeyiz. Şayet bir dağ dizisi komşu topraklara giderken geçişimize engel teşkil ediyorsa, o dağı düzlemenin yolunu aramak yerine tabiat düzenine uyum sağlar ve dağı olduğu gibi kabul ederiz. Sonra da kendimizle ilgili birtakım düzenlemeler yaparak komşu topraklara gitmenin başka yollarını aramaya koyuluruz. Mutlu olmayı amaçlayan ve bu yöntemi uygulayan kişi, dağı geçemediğinde bile mutludur. Belki de bunu en iyi anlayanlar Konfüçyüsçüler, Budistler ve Zen tarikatı mensuplarıdır. Ne kadar kudretli olursa olsun, dünyada hiç kimse tamı tamına istediği şeyi yapamaz. Kimse Güneş'i batmaktan alıkoyamaz ve kimse nehirlerin akış yönünü tersine çeviremez. Lakin her insan kendi aklı doğrultusunda istediği her şeyi gerçekleştirebilir. Demem o ki, sana aklını kontrol etme yetisi kazandıracak bir düzene katlanmaya hazırsan bu yol seni özgürlüğün zirvesine götürecektir; böylece bir daha asla o öğrenci kılıklı terbiyesiz küçük şeytanların raketlerinden çıkan gürültüyü işitmeyecek, sana takılan lakapları bir nebze olsun umursamayacaksın ve meslektaşlarının aptaldan öte bir şey olmadıklarını bilerek, onların acınası yorumlarına gülüp geçeceksin. Önerdiğim bu davranış biçimine örnek olarak, Zen rahibi Sogan'ın yöntemini hatırlatmak isterim sana. On üçüncü yüzyılda, Çin'in o çalkantılı dönemlerinde, vahşi bir Moğol savaşçısı tarafından kellesinin uçurulması tehdidiyle karşı karşıya kalmıştı Sogan. Meditasyon pozisyonunda kımıldamadan durmaktayken birden dile geldi ve ağzından bir dizi doğaçlama söz dökülüverdi:

Yıldırım gibi düşse bir kılıç üzerime,
Kesse başımı, savursa bir yere,
Bahar rüzgârına vurulan bir kamçı gibi
Böyle etkisiz bir esintinin tehdidi korkutamaz kimseyi

Okuduklarından da hatırlayacağın üzere, o Moğol savaşçısı karşılaştığı bu sakin tutum ve müthiş akıl gücü karşısında öyle şaşırmış ki, kılıcının Sogan'ı öldürmeyeceğini düşünüp kılına bile dokunmadan oradan uzaklaşmış. Belki de uzun yıllar süren zorlu bir zihin eğitiminin ardından, biz de Sogan'ın cesurca sergilediği güçlü kaygısızlığı sergileyerek onun ulaştığı dinginlik seviyesine ulaşabilir, hatta belki o zaman bir kılıcın bahar rüzgârını bir şimşek gibi, bir yıldırım gibi nasıl kesebileceğini anlayabiliriz. Böyle zor bir şeyi anlıyormuşum gibi davranamam ama şundan adım gibi eminim ki, Batı medeniyetinin pozitivizmine bu denli güvenerek çok tehlikeli bir hataya düşüyorsun. İçine düşmüş olduğun durum da iddialarımı ispatlar nitelikte. Sen iyimser olmaya çalıştıkça o okullu veletler üzerine daha çok gelecekler. Tabii, o okulu kapattırabilecek gücün varsa ya da bu durumu polise intikal ettirebileceksen durum değişir. Ama gerçekçi olmak gerekirse, böyle bir güce sahip değilsin ve fazla da seçeneğin yok. Hareketlerin iyimserlik doğrultusunda olduğu sürece bu sıkıntıları yaşamaya mahkûmsun. Attığın her iyimser adım seni para, yani güç çıkmazına sürüklüyor ve ayrıca sana toplumda ağır bir üstünlüğe karşı duran azınlıktan olduğun gerçeğini hatırlatıyor. Kısacası, Batılılar gibi davranmaya devam edersen, zenginlerin çevirdiği çarkın altında ezilmeye ve o şımarık veletler tarafından aşağılanmaya mecbur kalacaksın. Senin bu hoşnutsuzluğun, zenginlik arayışında olmayan, kendi halinde yaşayan, her anlaşmazlığı iyimser yollardan çözmeye çalışan biri olduğun gerçeğinden kaynaklanıyor. Durumunun özeti bu işte. Ne demek istediğimi anladın mı?"

Arkadaşının konuşmasını sessizce ve dikkatlice dinleyen sahibim, ona ne anladığını ne de anlamadığını söyleyebildi. Fakat bu sıra dışı konuk evimizden ayrıldıktan sonra, çalışma oda-

sına çekilip derin düşüncelere daldı. Hiçbir şey yapmadan öylece oturdu. Suzuki'nin bir lafı vardır; bilge kişi kendini akıntıya bırakır ve paranın gücüne boyun eğer.

Doktor Amaki bu sorunu bir uzman gözüyle değerlendirmiş ve sinirleri gerilmiş bir insanın hipnoz yöntemiyle düzeltilebileceğini iddia etmişti. Ve evimize gelmiş olan son ziyaretçimiz de, bir insanın zihinsel huzuru ancak kendini sakin tutarak elde edebileceğini söyleyerek güzel bir bakış açısıyla soruna netlik kazandırmıştı. Gerisi sahibimin bileceği işti artık; hangi tavsiyeye uyacağına, nasıl davranması veya davranmaması gerektiğine o karar verecekti. Fakat kesin olan bir şey vardı ki, artık eskisi gibi davranamazdı ve bir şeyler yapması gerekiyordu.

II

Sahibimde çiçekbozuğu vardır. Japon İmparatorluğu'nun İngiliz-Japon ittifakıyla aydınlandığı Restorasyon döneminden önce yüzde çiçekbozuğu çıkmasının oldukça yaygın bir durum olduğunu duymuştum. Ancak günümüzde bu yüzlere fazla rastlanmıyor. Ülkemizdeki doğum oranının artmasıyla birlikte çiçekbozuğunun görülme oranı önemli ölçüde azaldı. Bu hastalığın yakında tarihe karışacağı bile söylenebilir. Tıbbi istatistikler bu sonucun kaçınılmaz olduğunu açıkça ortaya koyuyor. Bilimsel veriler böyle söylüyorsa, hiç kimse, hatta benim gibi her şeyi eleştirme meraklısı bir kedi bile bunun aksini iddia edemez. Çiçekbozuğunun dünyadaki görülme sıklığı hakkında rastgele bir şey söyleyemem size fakat içinde yaşadığım muhitten ve iletişim kurduğum kişilerden yola çıkarak şunu diyebilirim ki, bu oldukça nadir rastlanan bir hastalık. Hatta tanıdıklarım içinde bu hastalıktan muzdarip olan tek kişinin, zavallı, ihtiyar, acınası sahibim olduğunu bile söyleyebilirim.

Ondaki çiçekbozuğuna ne zaman gözüm takılsa, o çukurlu görüntü yüreğimi sızlatır; zavallı sahibimin o çağdışı yüzle yirmi birinci yüzyılda yaşayıp bu yüzyılın havasını solumak zorunda kalmasının çok büyük bir talihsizlik olduğunu düşünürüm. Çok uzun zaman önce, yüzündeki korkunç görünümlü çukurları cesurca sergileyebiliyordu. Fakat şimdi, günümüzde, bunu yapabildiğini söyleyemem. Zira 1870'lerde yürürlüğe giren aşılama yasaları doğrultusunda, tüm çiçekbozuğu muzdariplerine tedavi olma zorunluluğu getirildi. Onlar ise bunu gurur kırıcı bularak bu değişiklik trendine takdir edilesi bir direnişle karşılık verdiler. Bence sahibimin bir an önce çiçekbozuğundan

kurtulması onun hayrına olacaktır. Çiçekbozuğu olan kimseler kendilerini yalnız hissediyor olmalılar. Ya da acaba diyorum, kaybettikleri itibarlarını eski ihtişamlı günlerine geri döndürme hevesine kapılan talihsiz klanların son kez bir araya gelmeleri gibi, onlar da yüzlerindeki bozuklukla bir araya geliyor olabilirler mi? Şayet durum buysa çiçekbozuğu önemsenmemelidir. Bu kişiler, zamanın ilerleyişini ve hızlı değişimi engellemek için bir araya gelmiş son hendek girintisi sayılmalılar. Bu hendeğin tek kusuru aynı zamanda çok kirli olmasıdır. Yine de, böyle derin tabyalar derin bir saygıyı hak ediyor.

Sahibimin henüz bir çocukken, Çin tıbbında ustalaşmış ve çok bilinen yaşlı bir doktor vardı. İsmi Asada So-haku idi ve Ushigome'de yaşıyordu. Bu yaşlı adam dışarıda devamlı tahtırevanla dolaşırdı. O ölür ölmez, işini evlatlık oğlu, tahtırevanın yerini de bir rikşov devraldı. Zaman geçtikçe bu evlatlık oğlun evlatlık oğlu da atalarının insanlara tavsiye ettiği bitki çaylarını bir kenara atıp, bunların yerine aspirin önerecektir kuşkusuz. Hâlbuki So-haku'nun altın çağını yaşadığı dönemde bile Tokyo sokaklarında tahtırevanla dolaşmak çağdışı sayılırdı. Sadece yıllanmış hayaletler, yük gemilerine giderken yolda ölen domuzlar ve pek tabii So-Haku'nun ihtiyar benliği bu manzaradaki uygunsuzluğu görmüyordu. Bunları size anlatıyorum, çünkü sahibimdeki çiçekbozuğu, bana So-haku'nun tahtırevanını anımsatıyor. Yüzündeki çukurlar o tahtırevan kadar çağdışı artık. O yüze bakan herkes ister istemez sahibim için bir nebze olsun üzülür.

Fakat sahibim, inatla sahip çıktığı çiçekbozuğunu hiç dert etmeden her gün okuluna gider gelir. Kendisi nihayetinde bir öğretmen, eski zamanların öğrenileceği bir kaynak. Bu yüzden yüzünü öğrencilerine olduğu gibi göstermekten kaçınmaz. Hazine değerindeki yazılarını okurken, "Maymunların da elleri vardır," der. Fakat tam o sırada cildi sessizliğini bozar ve yüzündeki çiçekbozuğunun etkilerine ilişkin sorulmamış sorulara açık ve korkutucu cevaplar verir.

İnsanlar bu bozukluk yüzünden toplum içine çıkamayacak ölçüde çirkinleşselerdi, çiçekbozuğunu araştıran öğrenciler araştırmalarını yalnızca kütüphanelerde ve müzelerde yapmak

zorunda kalırlardı. Nasıl ki bizler, Antik Mısır'daki insanları, onların mumyalarına bakarak aklımızda canlandırmaya çalışıyorsak, bu öğrenciler de aynı zihinsel çabayla çiçekbozuğuna sahip kimseleri akıllarında canlandırmaya çalışırlardı. Bu açıdan bakacak olursak, sahibimin yüzündeki lekeler, kabullenmesi zor da olsa, faziletli bir işlevselliğe sahip. Gelgelelim, yüzündeki çiçekbozuğu tarlasını sabanla sürmesi ve iltihaplı kısımları patlatmaya çalışması bu faziletli işlevselliğin bir parçası değil. Aslında sahibim çocukken aşı yaptırmış. Aşı kolundan yapılmış olmasına rağmen, nasıl olmuş hiç bilmiyorum ama çiçekbozuğu bir anda yüzünün tamamına yayılıvermiş. Hal böyle olunca da o zamanlar henüz bir çocuk olan sahibim ne duygusal bir ilişkiye ne de günümüzün güzellik algısına uygun bir cilde sahip olabilmiş. Yüzü her kaşındığında cildini tırmaladığı için, ebeveynlerinin bahşettiği orijinal görüntüden eser kalmamış. Çiçekbozuğu sorunundan önce, göz alıcı güzellikte bir çocuk olduğunu hâlâ ısrarla karısına anlatır durur. Söylediklerine bakacak olursak o denli yakışıklıymış ki, sokakta yürürken Avrupalılar ona dönüp dönüp bakarlarmış. Elbette bu gayet doğal bir şey, fakat bunun doğruluğunu onaylayabilecek hiç kimse yok ne yazık ki. Öte yandan, bir şey ne kadar erdemli olursa olsun, içinde kötülük barındırıyorsa iğrenç kalmaya mahkûmdur. Sonuç olarak, sahibim bu çiçekbozuğu denilen illetten çok çekmiş ve cildi daha düzgün görünsün diye her yöntemi denemiş. Lakin onun yüzündeki izler So-haku'nun tahtırevanı gibi kolayca bir köşeye atılabilecek türden bir şey değil. Her yerde, her zaman kendilerini belli ediyorlar. Onların varlığı sahibimin zihninde öyle çok yer kaplıyor ki, adamcağız sokakta yürürken bile çiçekbozuğu olan başka insanlar var mı diye etrafına bakınıyor. Tüm ayrıntılar günlüğünde yazılıdır. Çiçekbozuğu olan insanların sayısını, cinsiyetlerini, onlarla ne zaman ve nerede karşılaşmış olduğunu kayıt altına alır. Bu insanların sayısını abartarak kendini kandırmaya çalıştığı bile olur. Ama genelde kendisindeki çiçekbozuğunun diğerlerine nazaran daha az olduğunu düşünmeyi tercih eder, böyle avutur kendini. Çiçekbozuğundan söz açıldığında bu işin uzmanı kesilir, kendine rakip tanımaz. Geçenlerde yurt dışından

yeni dönmüş olan bir arkadaşı onu ziyarete gelmişti. Takıntılı sahibim durur mu, hemen çiçekbozuğuna getirdi konuyu.

"Avrupalılarda da çiçekbozuğuna rastlanıyor mu?"

Önce, "Şey..." dedi arkadaşı çekingen bir tavırla. Sonra uzun uzun düşündü ve, "Orada nadiren görülüyor," diye devam etti.

"Nadiren demek," dedi sahibim umutsuz bir ses tonuyla ama sonra birden canlanıverdi sesi: "Ama yine de onlarda da var bu bozukluk! Öyle değil mi?" dedi umutla.

"Evet, ama bu kişilerin çoğu ya dilencidir ya da sokak serserisi. Eğitimli insanlar arasında çiçekbozuğunun yaygın olarak görüldüğünü pek sanmıyorum."

"Gerçekten mi? Demek ki orada bu konu Japonya'dakinden daha farklı ele alınıyor."

Bu arada, filozof arkadaşının tavsiyesine uyup Alçalan Bulut Okulu'nun haytalarıyla kavga etmeyi bıraktı sahibim. Aldığı karar gereği eve kapanıp kendini birtakım çalışmalara adadı. Filozofun tavsiyeleri doğrultusunda, odasında hareketsizce oturarak ruhsal dinginliğe kavuşmak için zihnini eğitmeye çalışıyor herhalde. Neyin peşinde olursa olsun, lahana kadar pasifleşmenin, hantallaşmanın ve aylak aylak dolaşan, amaçsız bir yaratığa dönüşmenin kimseye fayda sağlamayacağına eminim ben. İngilizce kitaplarıyla haşır neşir olmak yerine, onları bir kenara atıp bir geyşayla vakit geçirse dünya hakkında daha fazla deneyim kazanmış olur. Ama onun gibi mankafalar benim gibi bir kedinin sözünü asla dinlemezler. Bu yüzden onu kendi haline bırakmaya karar verdim ve altı gün boyunca yanına hiç yaklaşmadım. Bugün yedinci gün. Zen ibadeti bir hafta boyunca bağdaş kurarak oturmayı gerektiren, ilahi aydınlanma uğruna büyük bir kararlılıkla yürütülmesi gereken bir uygulamadır. Sahibim öldü mü kaldı mı hiç bilmiyorum, lakin şimdiye dek bazı gerçekçi sonuçlar elde etmiş olmalıydı. Merakıma yenik düşüp, verandadan sarkmak suretiyle çalışma odasının camından onu dikizledim; içeride bir hareketlilik var mı diye baktım. Aydınlık tarafında büyük bir masanın bulunduğu çalışma odası, güneye bakan, birkaç metrekarelik, son derece mütevazı bir yer. Aslında o masaya "büyük" yerine "kocaman" demek daha doğru olur;

çünkü uzunluğu iki, genişliğiyse hemen hemen bir metre. Yüksekliği de bir o kadar var. Bu devasa mobilya hazır bir ürün değil, muhitimizdeki marangozun el işçiliği. Tuhaf olduğunu biliyorum ama hem masa hem de yatak olarak tasarlanmış. Sahibim böyle absürt bir mobilyayı neden yaptırdı veya bunun üzerinde uyuma fikri aklına nereden geldi, hiç bilmiyorum. Bana kalırsa bu, gelip geçici bir hevese kapılıp, birbirinden ayrı iki çılgın fikri birleştirmesinin bir sonucu. Bir masa ile bir yatağı ilişkilendirmek ve ortaya böyle acayip bir mobilya tasarımı çıkarmak görülmüş şey değil. Sorun şu ki, bu tasarım çarpıcı bir özgünlüğe sahip olsa da, tamamen kullanışsız. Bir keresinde bu gülünç şeyin üzerinde uyumasını izledim onun. Uyku arasında döneyim derken yere düştü de verandaya kadar yuvarlandı adamcağız. O gün bu gündür o mobilyayı sadece masa olarak kullanıyor.

Masanın önünde yün kılıflı küçücük bir minder var. Minderin bazı yerlerinde sigara yanıkları sonucu açılmış üç-dört delik bulunuyor. Deliklerden fırlayan pamuk parçaları oldukça pejmürde bir görüntü yaratıyor. Bu minderin üzerinde bağdaş kurmuş halde büyük bir ciddiyetle oturmakta olan adam, sahibimden başkası değildi elbette. Kalçasının tam üstünden bağladığı kuşağının kirden grileşmiş uçları ayak topuklarına kadar sarkmıştı. Çok değil, daha geçen gün, o sarkan uçlarla oynamaya çalıştığım için esaslı bir tekme yedim. Yani anlayacağınız, çok kıymetlidir o uçlar, dokunulmazlıkları vardır.

Meditasyon pozisyonunda, huşu içinde oturmaya devam ediyordu sahibim. Yavaşça içeri süzülüp omzunun üstünden masaya bir bakış fırlattım. "Amaçsızca düşünmek zaman kaybıdır," deyişini anımsadım bir an. Sonra masanın üzerinde parlayan bir şey gördüm. Çok şaşırmıştım. Gözlerimi açıp kapayarak tekrar tekrar baktım masaya. Çok tuhaftı, defalarca bakmaya değer bir şeydi. Dikkatlice inceledim onu. Derken, sahibimi kendinden geçiren bu tuhaf şeyin bir ayna olduğunu fark ettim. Hayrete düşmüştüm çünkü sahibimin çalışma odasında bir aynayla ne yapmaya çalıştığını merak ediyordum.

Aynaların yeri banyodur. Hatta daha bu sabah aynayı banyoda görmüştüm. Teşhis yeteneğim fevkalade iyidir; ancak bu

aynayı tanımak için yeteneğimi kullanmam dahi gerekmedi zira evimizde sadece bir tane ayna var, o da banyoda bulunan bu ayna. Sahibim, her sabah bu aynanın karşısında yüzünü yıkar ve saçlarını tarar. Okuyucularım, pek tabii, sahibim gibi tembel bir adamın saçlarını tarama zahmetine girmesini şaşırtıcı bulmuş olabilirler. Fakat o, kişisel bakım konusunda tam bir tembellik abidesi olsa da saçları söz konusu olduğunda hiçbir çabadan kaçınmaz. Bu evin bir parçası olduğum günden beri, güneşin tenimizi kasıp kavurduğu yaz günlerinde bile, sahibimin, saçlarını kökünden kestiğini hiç görmedim. Aksine, saçları her zaman uzun olmuş, yedi sekiz santimetrenin altına düşmemiştir. Onları bir güzel taradıktan sonra sol taraftan itinayla ayırır. Kafasının sağında toplanan saç kümesi ördek poposuna benzeyen komik bir görüntü meydana getirir. Bu acayip saç şekli bir başka zihinsel hastalığın belirtisi olabilir tabii. Neyse ki kimse buna aldırış etmiyor. Bir masanın eski zamanlardan beri koruduğu itibarını yerle bir etmesine izin veren bu acemi kuaförün saçının kime ne zararı var ki?

Saçını ayırma şeklindeki tuhaflık bir yana, asıl düşünülmesi gereken şey bu acayip davranışının altında yatan sebeptir. Cildindeki çukurlar çocukluğunun ilk yıllarından beri yüzüyle sınırlı kalmayıp başına doğru yayılmış durumda. Dolayısıyla saçını diğer erkekler gibi keserse cildindeki onlarca çukur gün yüzüne çıkar. Saçını ne kadar iyi kestirirse kestirsin, o minik çukurlar "ben buradayım" diye haykıracaktır. Aslında böyle yapsa sonuç bir hayli çarpıcı olurdu. Toprakta debelenen parlak solucan kümelerine benzer bir manzara çıkardı ortaya. Tabii, karısının bu manzaradan hoşlanmayacağı kesin.

Uzun saçlarıyla kafasındaki gözenekleri rahatça kapatabiliyor. Durup dururken neden kusurunu açığa çıkarmak istesin ki? (Yüzündeki bozukluğu örtmek için de sakal bırakabilir aslında.) Saçını kestirirse cildindeki kusur ortaya çıkar; böyle bir şey için neden para harcasın? Hem de saçları bedava uzar ve kusurunu örterken... Saçlarının uzunluğunu işte bu yüzden muhafaza ediyor. Uzunluğundan ötürü de saçını tarakla ayırmak zorunda kalıyor. Ayırma işini az önce sözünü ettiğim, normalde banyoda

duran aynanın karşısında yapıyor. O aynanın banyoda bulunma sebebi ve işlevi de bu zaten. Ama evde tek olan, banyoyla özdeşleşmiş bu yegâne eşyanın çalışma odasında ne işi vardı ki şimdi? Buraya bir uyurgezer gibi kendi kendine gelmediyse, sahibim tarafından kasten getirilmiş olmalı. İyi ama neden? Olumsuz düşüncelerden kurtulmak adına yapılan ruhsal eğitimin bir parçası mıydı yoksa bu ayna? Aklıma çok eski bir hikâye geldi. Vaktiyle bir bilgin, erdemliliği ve bilgeliğiyle nam salmış bir Budist rahibi ziyaret etmiş. O sırada rahip, kan ter içinde bir vazoyu parlatmakla meşgulmüş.

"Ne yapıyorsunuz?" diye sormuş bilgin.

"Ayna yapmaya çalışıyorum."

Gezgin çok şaşırmış. Rahibin muhteşem becerilere sahip olduğunu biliyor olsa da, dünyada hiçbir insanın bir vazoyu aynaya dönüştüremeyeceğini söylemiş ona.

"Öyleyse," demiş rahip, "onu parlatmayı bırakıyorum." Sonra birdenbire gülmeye başlamış. "Fakat," diyerek devam etmiş konuşmasına, "nasıl ki bu vazoyu parlatmak onu aynaya dönüştürmezse, dünyadaki tüm kitapları okumak da bir insanı aydınlatamaz."

Sahibim bu hikâyenin bir versiyonunu duymuş ve bilginliğin faydasızlığını fark etmiş olmalıydı. Önüne bir ayna koymuş, hiçliğin aslında her şey olduğunu muzafferane bir şekilde göstermeye çalışıyordu. Kendisini tedbirli bir şekilde izledim çünkü her an tehlikeli bir manevrayla uyanabilirdi odaklanmış bilinci.

Varlığımdan ve düşüncelerimden tamamen habersiz olan sahibim, huşu içinde, sabit bakışlarla, evimizin yegâne aynasına bakmaya devam ediyordu. Aslında ayna dediğimiz şey tekinsiz bir şeydir. Gece yarısı, tek bir mumun ışığıyla aydınlanan kocaman bir odanın içinde, yalnız başına oturup da aynaya bakmak cesaret ister. Sahibimin büyük kızı yüzüme ilk kez bir ayna tuttuğunda yerimden fırlayıvermiştim; öyle korkmuştum ki, evin etrafında hiç durmadan üç kez dönmüştüm. Değil geceleyin, gün ışığında dahi, her kim bir aynaya sahibimin yaptığı gibi dikkatle bakarsa, kendi yüzünün yansımasından korkmaya başlaması kaçınılmazdır. Onu izlemekten kendimi alıkoyamadım zira

yüzünde hâlâ bir görünüp bir kaybolan anlık tekinsizlik belirtileri vardı. Oturdum ve izledim. Bir süre sonra kendi kendine konuşmaya başladı sahibim. "Evet," dedi, "yüzümün çok kötü durumda olduğunu görebiliyorum." Kendi iticiliği konusundaki farkındalığı takdire şayandı doğrusu. Dışarıdan bakıldığında çılgınca davrandığı düşünülebilir, ancak söylediği her şey kelimesi kelimesine doğru. Bu dikenli yolda bir adım daha ilerlerse, kendi çirkinliğinden ötürü dehşete kapılacağını düşündüm. Kalbinin derinliklerinde yaşattığı kötüyü keşfetmediği sürece bu dünyanın bilgeliğine erişemez insan ve bu bilgelikten yoksun kimse tutkularının esiri olmaktan kurtulamayacağı için gerçek bir aydınlanma yaşayamaz. Kendi kötülüğünü keşfetme noktasına gelmiş olan sahibim, "Aman Tanrım! Ne korkunç!" diye geçiriyor olmalıydı içinden.

Bilirsiniz, o böyle şeyleri dile getirebilecek türden biri değildir. Yüzünün çirkin olduğunu ayna karşısında sesli olarak ifade etmek yerine yanaklarını şişirmekle yetindi. Neden böyle yaptığını hiç bilmiyorum. Ardından, avuç içleriyle şişkin yanaklarını birkaç kez tokatladı. Bunun bir tür ruhani ritüel olabileceğini düşündüm. Aklım bu düşünceyle meşgulken, birden bu tıknaz suratı daha önce bir yerlerde görmüş olabileceğim hissine kapıldım. Hafızamı yokladığımda gerçek aniden ortaya çıkıverdi: O-san'ın yüzüydü bu yüz.

Hazır konusu açılmışken, hizmetçisinin yüzüne ilişkin de bir şeyler yazsam iyi olacak. Bu kadının kurutulmuş ve içi boşaltılmış balon balığından yapılmış bombeli fenerleri andıran şişkin bir yüzü vardır. Sanki kurnazın biri onu bir tapınaktan almış da sahibimin evine bırakmıştı. Yüzü öyle şişkin ki, kadıncağızın gözleri tombul yanaklarının arasında kayboluyor. Balon balığının şişkinliği bedeninin her tarafına dağılmış halde. Yapısı ise biraz daha farklı; altındaki kemik yığını öyle şekilsiz ki, eskimiş bir altıgen saate benzeyen yüzü korkunç derecede ödem toplamış gibi görünür. Şayet O-san şu söylediklerimi duysaydı, eminim bana çok kızardı. İhtiyatlı olmakta fayda var. İyisi mi sahibim hakkındaki yazıma devam edeyim ben.

Daha önce de bahsettiğim gibi, yanaklarını önce şişirdi, sonra da tokatladı. Bunları yaptıktan sonra yine kendi kendine konuşmaya başladı: "Cildim gerginleşirse," dedi, "belki yüzümdeki çukurlar görünmez." Derken, ışığa doğru yan döndü ve göz ucuyla yüzüne bir kez daha baktı. "Böyle çok kötü görünüyorlar. Yandan vuran ışık her şeyi daha da belirginleştirdi. Önden gelen loş ışık daha iyiydi. Ama öyle otursam bile hiçbir şey değişmiyor. Hâlâ çirkin görünüyorlar."

Aynayı sağ eliyle tutup kendinden olabildiğince uzaklaştırdı. Kendine tekrar baktı. "Gerçi bu uzaklıktan fena görünmüyor. Tam da tahmin ettiğim gibi; sadece yakından bakınca kötü görünüyor. Gerçi bu diğer her şey için geçerli, sadece çiçekbozuğu için değil." Bu son sözler ağzından çok berrak bir ses tonuyla çıkmıştı, sanki uzun zamandır gizlenen, muhteşem bir gerçeği açığa çıkarmış gibi bir hali vardı. Derken, aynayı tekrar masanın üzerine koydu ve yüz kaslarını sıkıp gevşetmeye başladı. Alnını, kaşlarını, hatta gözlerini bile oynatmaya çalışıyordu. Yüzündeki çizgiler burnunun çevresinde buruşuk, vahşi bir halka oluşturmuştu. "Ne kadar çirkin!" diye düşündüm. Sahibim de benimle aynı fikirde olsa gerek, yüz kaslarını oynatmayı bırakıp "İşe yaramıyor," diye homurdandı. Sonra aynayı yüzüne iyice yaklaştırıp kendi kendine söylenmeye devam etti. "Hayret ediyorum doğrusu, yüzüm neden bu kadar itici?" Gerçekten de aklı karışmış gibiydi. Sağ elinin işaret parmağıyla burnunun kenarlarına dokundu. Sonra parmağının ucunu sertçe sümene bastırdı. Yağ, dairesel bir leke şeklinde sümenin dışına taştı. İlginç şeyler yapıyordu. Ardından yağa bulanmış parmak ucuyla tuhaf bir şekilde sağ gözünün alt kapağını aşağı çekerek kendini kızıl bakışlı gulyabaniye benzetmeye çalıştı ki bir yaban tavşanına benzediği rahatlıkla söylenebilirdi. Yüzündeki lekeleri mi inceliyordu, yoksa aynadaki görüntüsüyle mi savaşıyordu, tahmin edebilmek zordu.

Yine de hakkını vermek lazım. Kendisi hayli ilginç bir adam; en azından banyo aynasına bakmak konusunda parlak fikirler ve davranışlar üretebiliyor. Hepsi bu kadar da değil. Nazik ve tuhaf tabiatlı insanlarda bu tür antika davranışlar görülebilir, tıpkı sa-

hibimin yaptığı gibi, bir ayna karşısında el kol hareketleri yaparak benliklerini ifşa edebilirler - benlikten kasıt, Zen öğretilerine göre, kişinin hakiki yüzüdür. İnsanlar tarafından yapılan tüm araştırmalar her daim kendileriyle alakalı olmuştur. Yani insanlık daima kendini araştırır, kendini öğrenmeye çalışır.

Gökyüzü, yeryüzü, dağlar ve nehirler, Güneş ve Ay ve yıldızlar; bunların hepsi insan benliği için alelade isimlerden ibarettir. İnsanın araştırabileceği, kendi benliğiyle alakalı olmayan hiçbir konu yoktur. Şayet kendi benliğinin dışına çıkabilseydi kişi, çıkmasıyla o benliğin yok olması bir olurdu. Dahası da var. Bir benliği ancak sahibi araştırabilir. Bunu bir başkasının yapabilmesi katiyen mümkün değildir. Bu tam anlamıyla imkânsızdır; bir kimse diğerlerini araştırmayı veya diğerleri tarafından araştırılmayı ne kadar isterse istesin, bir türlü başaramaz. Bu yaklaşım, büyük insanların büyük işleri sadece kendi çabalarıyla nasıl başardıklarını çok güzel açıklamaktadır. Şayet kendinizi anlamayı bir başkasının desteğiyle öğrenebilseydiniz, o zaman, örneğin, bir parça etin ne kadar sert ya da yumuşak olduğunu da bir başkasının sizin yerinize o eti yemesiyle anlayabilirdiniz. Lakin doğruluk üzerine sabah akşam vaaz dinlemek, geceler boyu kalın ciltli kitaplara gömülmek ve buna benzer daha nice kıymetli etkinlik, aslında kendi öz benliğinizin farkındalığını kolaylaştırmak için tasarlanmış bir düzenden ibarettir. Gerçek benliğiniz size bir başkası tarafından vaaz edilemez, bir başkası tarafından izah edilmiş veya eski kitaplar tarafından öğretilmiş bir gerçeklikte var olamaz. Şayet var olmuşsa, bu olsa olsa ya sizin kendi hayaletiniz ya da bir nevi görsel ikizinizdir. Gerçi bir hayalet ruhsuz bir insandan daha canlı, daha gerçektir. Bir gölgenin peşine düştüğünüzde, şanslı bir gününüzdeyseniz onun özüne ulaşmayı başarırsınız. Gölgeler özleriyle birlikte dolaşırlar, bu kural hiç şaşmaz. Şayet sahibimin banyo aynasıyla oynaması, böyle bir fikrin dışavurumuysa, onun hiç de hafife alınmaması gereken bir kişi olduğunu kabul etmek gerekir. Gerçeği kendi özlerinde arayanlar, Epiktetos'un çalakalem yazılarını yalayıp yutarak bilgeliğe ulaştığını sanan şu aptal bilginlerden daha bilge, daha üstün insanlardır.

Ayna, kibrin mayalandığı fıçı olmasının yanı sıra, aynı zamanda kibirliliği etkisiz hale getirmeye yarayan bir araçtır. Hiçbir şey, saçma sapan gösterişlilik iddialarını bir aynadan daha iyi gösteremez. Zamanın başlangıcından bu yana, gösterişli olanlar ve mağrur olanlar hem kendilerine hem de diğerlerine zarar vererek dünyanın gidişatını değiştirmişlerdir. Oluşan zararın en az üçte ikisinin ilk sebebi şüphesiz aynalardır. Binbir acıyla geçen Fransız Devrimi sırasında yeni bir idam yöntemi icat ederek kendisiyle birlikte başka birçoklarına istemsizce zarar vermiş olan şu zavallı Dr. Guillotin gibi, aynayı icat eden adam da hayatını pişmanlıkla geçirmiş olmalı. Diğer yandan, kendi benliğinden tiksinmeye başlayanlar ve ruhsal anlamda kendini bitik hissedenler için, aynaya uzun süre bakmak kadar canlandırıcı bir şey yoktur. Böyle bir gözlemci, korkunç bir yüzle dışarı çıkma cüretini yıllarca göstermiştir; küstahlığının farkına varamaması mümkün değildir. Bu farkındalığın ilk anları insan hayatında çok önemli bir yer tutar. En büyük değişimi, tabiatındaki hakiki aptallığı aydınlatabilen bir aptal geçirir. Dünyadaki tüm kibirli budalalar, kendini aydınlatabilmiş bir aptalla karşılaşınca neye uğradıklarını şaşırırlar. Bu sersemler, aydınlanan kimseyi pek tabii hor görürler ancak bu tutumları, aslında içlerindeki yenilgi korkusunu fakında olmadan dışa yansıtmalarından başka bir şey değildir. Sahibim bir aynaya bakarak tabiatındaki aptallığı fark edebilecek mi, hiç bilmiyorum. En azından yüzündeki çiçekbozuğunun oldukça çirkin göründüğünü anlayabilecek kapasitede. Yüzdeki iğrençliğin kabullenilmesi, ruhtaki ahlaksızlığı keşfetmenin ilk adımıdır. Sahibim bu konuda gelecek vadediyor. Fakat bu bilgelik ışıltısı gelip geçici bir hevesin ürünü de olabilir; zira geçenlerde kendisini ziyarete gelen, şu Zen öğretilerine meraklı filozof arkadaşının sözlerinden bir hayli etkilenmiş.

Derin düşünceler eşliğinde izlemeye devam ettim sahibimi. Kendisini izlediğimden habersiz, gayet mutlu bir şekilde kaşını gözünü oynatarak çirkin yüzünü şekilden şekle sokmaya devam etti. "Gözlerim kan çanağına dönmüş," dedi birden. "Kronik göz nezlesi..."

Gözlerini kapattı ve işaret parmağının kenarıyla kızarmış

göz kapaklarına dokundu. Kaşınıyor olduklarını tasavvur ediyorum ama çoktandır iltihaplı olan gözleri kaşımayla sakinleşecek gibi görünmüyordu. Böyle devam ederse tahriş olan gözlerinin tuzlu çupraya dönmesi uzun sürmeyecekti. Kısa bir süre sonra gözlerini tekrar açtı ve aynaya baktı. Tam da korktuğum gibiydi; kış mevsiminde kuzey ülkelerindeki gökyüzü kadar kederliydi gözleri. İşin aslı şu ki, mevsim ne olursa olsun, gözleri hiçbir zaman parlak veya daha berrak olmamıştı. Deyim yerindeyse, dumanlı bir görünüme sahipti; sanki göz bebeği beyaz kısmın içinde erimiş gibiydi. Nasıl ki zihni sönük ve buğuluysa, gözleri de öyleydi. Bulutlu ve avareydi; etrafa manasız bakışlar bahşederdi.

Kimileri bu göz kusurunun anne karnında oluştuğunu, kimileriyse çocukken geçirdiği çiçek hastalığının sonucu olduğunu söylüyor. Onu iyileştirmek için pek çok yönteme başvurulmuş. Kırmızı kurbağalardan ve söğüt ağaçlarında bulunan böceklerden ilaçlar bile yapılmış ama hiçbiri fayda etmemiş. Belki de bu ilaçlarla çocuktaki hırçınlığın yok edilmesi hedeflenmiştir; belki de koşulsuz seven bir annenin koşulsuz ilgisinin ürünüdür. Ancak doğduğu günden bu yana gözlerindeki o anlamsız ifade hiç değişmemiş. Kişisel kanaatime göre, gözlerindeki donukluğun sebebi ne doğum öncesi zehirlenme ne de çocukken geçirdiği çiçek hastalığı. Bu içler acısı durum, bakışlarındaki durmaksızın devam eden sapmalar, göz küresindeki karanlık çalkantı, aslında zihninde kopan karanlık fırtınanın tecelli etmesinden başka bir şey değil. Bunun sorumlusu tümüyle kendi olumsuz düşünceleri olduğu için, zavallı masum annesine çektirdiği sıkıntılar yüzünden iyi bir azarı hak ediyor. Ateş olmayan yerden duman çıkmazmış. Nerede bir duman varsa, orada ateş vardır. Nerede fıldır fıldır dönen gözler varsa, orada bir zekâ pırıltısı vardır. Sahibimin gözleri, bir boşluktan ibaret olan zihnini yansıtıyordu. Eskiden madeni paraların tam ortasında bir delik olurdu hani; işte sahibimin gözleri de o delikli paralar kadar ifadesizdir.

Derken, bıyığını burmaya başladı. Her bir kıl kendi başına buyruk olduğu, ayrı bir yöne uzadığı için dağınık bir görünüm sergiliyordu bıyıkları. Gerçi bu aralar bireysellik hayli moda. Bı-

yıklarının her bir kılı böyle kendi başına buyruk davranıyorsa süslü beyefendiler ne zahmetler çekiyordur kim bilir. Sahibim az önce kıllarını hizaya sokmaya çalıştı ancak bu hususta ciddi bir başarı elde ettiği söylenemez. Zira ondaki kıllar, işbirliği ve düzen algısından hayli yoksun. Aslında bıyık dediği şey dudağının üst kısmında gelişigüzel uzamakta olan bir kıl kümesinden ibaret. İstikrarlı olan her şey başarıyla taçlanır. Sahibim de bıyıklarından çok ümitliydi ve gelecek vadettiklerini düşünüyordu. Kayser Bill gibi kaytan bıyıklı olmak için can atıyordu muhtemelen. Zira yüzündeki çukurlara aldırış etmeden bıyıklarını yukarı kıvırıp duruyordu. O çirkin kıllar hayli acı çekiyor olsa gerekti. Fakat onlara düzen vermek için bunu yapmak zorundaydı. İsteyerek ya da istemeyerek, acı çekerek ya da çekmeyerek yukarı doğru kıvrılmak suretiyle düzene giriyorlardı. Tarafsız bir gözlemci böyle bir uygulamayı saçma bulabilir lakin sahibim bunu oldukça mantıklı buluyordu. Bu yüzden onu kim suçlayabilirdi ki? Neticede bu ülkenin eğitim sistemi de aynı mantıkla yürüyordu. Öğretmenler öğrencilerin asli karakterlerini eğip bükmek ve hedeflerini yükseltmekle övünüyorlardı.

Sahibim bıyıklarını acımasızca çekiştirirken, altıgen suratlı O-san bir anda mutfaktan çıkıp çalışma odasının kapısında belirdi.

"Posta geldi, efendim."

Sağ eliyle bıyığını kıvırırken, sol eliyle de aynayı tutmakta olan sahibim başını odanın girişine çevirdi. O-san mektupları hızlıca teslim ettikten sonra mutfağa geri döndü.

Sahibim aynayı masaya bıraktı ve mektupları okumaya başladı. İlk mektup resmî mercilerden geliyordu ve Çin alfabesiyle yazılmıştı. İçeriği şöyleydi:

Saygıdeğer Beyefendi,

Mevcut başarınızdan ötürü size tebriklerimizi sunmayı bir borç bilir, başarılarınızın daim olmasını temenni ederiz. Bildiğimiz üzere, Rus-Japon Savaşı ülkemizin nihai zaferiyle sonuçlanmış, barış ve huzur ortamı yeniden tesis edilmiştir. Tam bir cesaret, asalet ve yiğitlik örneği

sergilemiş olan askerlerimiz ve halkımız zafer coşkusu yaşamaktadır. Ülkesi için canlarını feda etmekten çekinmeyen silahlı kuvvetlerimiz kavurucu sıcağa ve dondurucu soğuğa aldırış etmeksizin yurtlarından çok uzaklarda bulunan yabancı topraklara gitmeyi göze almıştır. Kendi hayatlarını hiçe sayarak göğüslerini bizlere siper etmişlerdir. Göstermiş oldukları bu sadakat asla unutulmamalıdır. Onları daima minnetle anmalı, yüreğimizin en güzel yerinde yaşatmalıyız.

Birliklerimizin sonuncusu bu ayın sonunda yurda dönmüş olacaktır. Bu bölgeyi temsil etmekte olan bizler, bu ayın yirmi beşinde, kendi bölgemizden savaşa katılmış olan askerlerimiz onuruna büyük bir kutlama yapma kararı almış bulunmaktayız ve cephede sevdiklerini kaybetmiş olan aileleri de aramızda görmekten şeref duyarız. Onların kaybı bizim de kaybımızdır. Fedakârlıklarından ötürü kendilerini içtenlikle selamlamayı bir borç biliriz.

Derneğimize üye olmanız ve bahsi geçen kutlama etkinliğine katılım göstermeniz bizleri çok mutlu edecektir. Bu ulvi amaç yolunda cömertliğinizi bizlerden esirgemeyeceğinizi ümit ediyoruz.

Mektubu sessizce okuduktan sonra, onu tekrar zarfın içine koydu sahibim. Gayet umursamaz bir hali vardı. Kimseye para vermeye niyeti yok gibiydi. Fakat ertesi gün, açlıkla cebelleşen yoksullara biraz para dağıttı. O günden sonra da önüne gelen herkese derneklerin soygunculuk yaptığını söyleyip durdu. Şayet derneğe kendi isteğiyle üye olsaydı, muhtemelen soyguncuklukla suçlayamazdı. Bu gerçekten de ağır bir ithamdı. Ne var ki sahibim gerçekten de soyulmuş gibi davranıyordu. Sonuç olarak kıymetli paracıklarını sadece bir mektup yüzünden, hele hele böyle naif, böyle kibar bir dille kaleme alınmış bir mektup yüzünden harcayacağını sanmıyorum. Zafer kutlaması gibi ulvi bir amaç hedeflenmiş olsa da, mektubun göndereni bir asilzade kadar soylu da olsa, umurunda olmazdı onun. Zira ordudan önce kendisinin onurlandırılmasını istiyordu. Onurlandırılmaya iyice doyduktan sonra hemen hemen her şeyi onurlandırabilirdi.

"Aman Tanrım!" dedi ikinci zarfı açar açmaz. "Bir matbu mektup daha!" İlgili bir tavırla mektubu okumaya başladı.

Bu soğuk sonbahar mevsiminde size ve ailenize keyifli yaşantınızdan ötürü tebriklerimizi sunmayı bir borç biliriz.

Bildiğiniz üzere, okulumuzun faaliyetleri son üç yıldır birtakım paragöz kimseler tarafından engellenmektedir. Yaşanan zorlukların en temel nedeni benim şahsi başarısızlıklarım olmuştur. Bugüne değin özeleştiriden uzak bir tutum sergileyerek, eksikliklerimizi görmezden gelme gafletinde bulundum. Şimdi yeni bir okul binası yaptırarak hatalarımı telafi etmek niyetindeyim.

Çok yakında "Dikiş Sanatı'nın Esasları" adlı kitabım piyasaya çıkacak. Bendeniz Shinsaku tarafından büyük bir titizlikle kaleme alınmış olan bu kitap, şahsımın uzun yıllar boyunca binbir emekle yürüttüğü çalışmaların bir ürünüdür ve endüstriyel sanatın ilkelerini konu edinmektedir. Her evde bulunması gereken bu kitaba oldukça cüzi bir fiyat karşılığında siz de sahip olabilirsiniz. Fiyatı neredeyse üretim maliyeti kadardır; sadece cüzi bir kâr payı eklenmiştir.

Bu kitabın dikiş sanatı meraklılarına çok şey katacağına inanıyorum. Bilmenizi isterim ki, satışlardan elde edilecek gelir, yaptıracağım okul binası için kullanılacaktır. Ayrıca bağış yapmak suretiyle siz de okul yapımına destek olabilirsiniz. Yardımlarınız için şimdiden minnettarlık duyuyor, desteğinizi benden esirgemeyeceğinizi ümit ediyorum.

En derin saygılarımla ve en iyi dileklerimle sizi dokuz kez selamlıyorum.

Nuida Shinsaku
Müdür
Japon Dikiş Sanatları Kadın Yüksekokulu

Sahibim nazikçe yazılmış mektubu paçavra gibi buruşturdu, top haline getirdi ve çöp kutusuna fırlattı. Böylece Bay Shinsaku'nun dokuz selamlaması da yardım isteği de boşa gitmiş oldu.

Derken, üçüncü mektubu aldı eline. Bu seferki ışıl ışıl parlayan, kırmızı-beyaz çizgili, insanın aklına şekerleme reklamı yapan afişleri getiren sıra dışı bir zarfın içinde duruyordu. Bu baş döndüren çizgilerin tam ortasında süslü püslü ve kalın harflerle, "Pek kıymetli Dr. Sneeze! En derin saygılarımla," yazıyordu.

Zarfın içinde ne vardı bilmiyorum, fakat dışı son derece gösterişliydi.

Bayım,

Bu evreni ben yönetseydim, o zaman şu dünyayı bir çırpıda yutuverirdim. Bu evren beni yönetseydi, o vakit de bir toz zerresinden daha fazlası olamazdım. Şimdi yalvarırım söyleyin, benim özümle şu evren arasındaki doğru ilişki nedir? Deniz böceklerini yiyen ilk kişi bu girişiminden ötürü saygıyı hak etmektedir. Balon balığını yiyen ilk insan cesaretinden ötürü onurlandırılmalıdır. Deniz böceklerini mutfağımıza ekleyen kişi, Shinran'ın Ari Ülke tarikatını kurmasına benzer şekilde, ulusumuz adına büyük bir hizmette bulunmuştur. Bizi balon balığıyla tanıştıran kişi, o yenilikçi cesur din adamı Rahip Nichiren kadar fayda sağlamıştır ülkemize. Size gelince, sayın Dr. Sneaze, sizin yemek dehanız sirkeli fasulye ezmesiyle süslenmiş kuru kabaktan öteye gitmiyor. Sadece bunu yiyerek maharetlerini geliştirebilmiş biriyle henüz tanışmadım.

En yakın arkadaşınız size ihanet edebilir. Ebeveynleriniz size sırt çevirebilir. Hatta öz benliğiniz dahi sizi ortada bırakabilir. Pek tabii, kimse paraya pula ya da onur verici sözlere tam anlamıyla itimat edemez. Mal da mülk de soyluluk da göz açıp kapayıncaya kadar elden kayıp gidebilir. İnsanın ömrü boyunca zihninde biriktirdiği bilgi hazinesi dahi eninde sonunda yok olur. Öyleyse söyler misiniz, Dr. Sneaze, siz neye güvenmek niyetindesiniz? Kocaman bir bütünün, uçsuz bucaksız bir evrenin içinde neye adayacaksınız kendinizi? Tanrı'ya mı? Tanrı, çaresiz insanların, kendini bir et parçasından ibaret görenlerin umutsuzluklarının ve korkularının derinliklerinde ürettikleri kilden bir figürden başka bir şey değildir. Hal böyleyken, zihninizi rahatlatmak için güvenilmez olduğunu bildiğiniz nesnelerden nasıl medet umabilirsiniz? Bu nasıl ahmaklıktır! Bu, sallana sallana yürüyen bir sarhoşun anlamsız sözler geveleyerek kendi mezarına doğru gitmesi gibidir. Artık yağımız bitti tükendi. Karanlığın içinde eriyip giden bir mum misali, tutkularımız da yavaş yavaş yok olup gidiyor. Günün birinde ebediyete intikal ettiğinizde sizden geriye ne kalacak veya hakkınızda ne hatırlanacak? Saygıdeğer beyefendi, sizce de bir yere kurulup çayınızı yudumlamanız daha iyi olmaz mı?

Şayet diğerlerini küçümsüyorsanız, korkacak bir şeyiniz yok demektir. İyi ama, diğer herkesi küçümseyen siz, sizi küçümseyen dünyaya neden öfkeleniyorsunuz? Yüksek sınıftan olan seçkin kişiler diğer insanları küçümseyerek kendilerini yüceltmeye çalışırlar. Fakat küçümsenen kendileri olduğunda öfkeden deliye dönerler. Bırakalım öfkelensinler! Onların hepsi birer ahmak!

Başkalarına saygı duyulduğunda ve o başkaları bu saygıya karşılık vermediğinde bu durumdan hoşnut olmayanlar, şikâyet etmek yerine sıkıntılarını sürekli olarak olumlu eylemler gerçekleştirerek gidermelilerdir. Bu tür eylemlere devrim adı verilir. Devrimlerde sadece şiddet unsurlarının değil, onları teşvik etmeyi seven yüksek rütbeli ve seçkin kişilerin de payı vardır.

Saygıdeğer Dr. Sneaze, Kore'de hatırı sayılır miktarda ginseng bulunmaktadır. Bir denemek ister miydiniz?

Sizi saygıyla iki kez selamlıyorum,
Colney Hatch'ten, İlahi Adalet

Şu dikişçi Shinsaku sahibimi dokuz kez selamlamıştı ama son mektubun yazarı selamlama konusunda hayli cimri çıkmıştı. Mektubu para talebinde bulunmadığı için fazladan yedi selamı çok görecek kadar kibirli biri olmalıydı. Mektupta para istenmiyor olsa bile sindirilmesi zor içeriği onu bir önceki kadar rahatsız edici kılıyordu. Bir dergiye, hatta dergilerin en kötüsüne gönderilmiş olsaydı geri çevrilirdi kuşkusuz. Dolayısıyla, sahibim gibi sıkıntılı işlere bulaşmak istemeyen birinin bu mektubu ciddiye almayacağını ve onu parçalayıp çöpe atacağını umuyordum. Ama beklediğim gibi olmamış, sahibim mektubu tekrar tekrar okumuştu. Yazılanların bu denli anlamsız olabileceğine ihtimal vermiyor, satırları okudukça farklı anlamlar çıkarabileceğine inanıyordu belki de. Dünya muammalarla dolu olsa da hiçbir şey tamamen anlamsız değildir. Bir söz ne denli anlaşılamaz olursa olsun, istekli bir dinleyici ondan anlamlı bir mesaj çıkarabilir. "İnsanlar aptaldır," ya da "İnsanlar akıllıdır," diyebilirsiniz. Bu ifadelerin ikisi de anlamlıdır. Kaldı ki bu örnekleri çoğaltmak da mümkündür. İnsanın köpek veya domuz olduğunu söylersek anlaşılmaz bir şey söylemiş olmayız. Bir dağın alçak

olduğunu ya da evrenin küçük olduğunu belirtmek de şaşırtıcı değildir. Birileri çıkıp da kargaların beyaz, o süslü püslü oyuncak bebeklerin çirkin ve hatta sahibimin kıymetli bir adam olduğunu söylerse hiç şaşırmam. Şu Bay Adalet'in tuhaf mektubunu ciddiye alıp, ona bir anlam yüklemeye çalışmak da aynen böyle bir şeydi. Sahibim gibi, hiç anlamadığı İngilizce sözcükleri açıklamaya çalışan bir adamdan da ancak bu beklenirdi zaten. O öyle bir adamdı ki, öğrencilerinden biri hava bozukken neden "Günaydın" dediğini ona soracak olsa, bu meseleyi yedi gün boyunca kendine dert ederdi. Hatırlıyorum da bir keresinde Japonlara Kolomb adını telaffuz ettirmenin yolunu bulmak için üç gün, üç gece uğraşmıştı. Böyle bir adam karşılaştığı şeylerin özgürce yorumlanmasını sorun etmez: Misal, sirkeli fasulye ezmesi ile rendelenmiş kuru kabak yeme alışkanlığını dünya çapında şöhret elde edebilme yeteneğinin kesin bir göstergesi olarak yorumlayabilir ve yine aynı bakış açısıyla, ginseng yiyen kimseleri devrimlerin kışkırtıcısı olarak tanımlayabilir. Bu da aynıydı işte. Bu deli saçması mektubu okurken kapıldığı fırtına, kötü havalarda "Günaydın" derken zihninin derinliklerinde yaşadığı düşünce fırtınasının aynısıydı. Derin bir nefes alarak, "Bu mektup," dedi hayranlıkla, "çok büyük önem arz ediyor. Bu sözcükler kimin kaleminden döküldüyse, o kişi bir filozof olmalı. Olağanüstü! İnanılmaz!" Bu yorum, sahibimin ne tür bir kaçık olduğunu yeterince anlaşılır kılıyordur. Fakat tekrar düşününce o kadar da aptal olmadığını söyleyebiliriz. Anlamadığı her şeyi değerli bulmak gibi bir alışkanlığı vardır onun. Ne var ki bu konuda pek de yalnız sayılmaz. Algılarımızı aşan her şeyde göz ardı edemediğimiz bir şey gizlidir. Ölçemediğimiz şeylerde özü itibariyle mükemmel olan bir şeyler vardır. Cahillerin, bilmedikleri konularda ahkâm kesmeleri, bilginlerin bilinen konularda manasızca konuşmaları işte bu nedenledir. Anlaşılması zor konuşmaların hem saygı gördüğü hem de popüler olduğu, fakat kolay anlaşılır biçimde konuşanların sığ düşünürler olarak nitelendirildiği üniversitelerimizde her gün böyle dersler anlatılagelmektedir.

Demem o ki, sahibim o son mektuba hayran kalmıştı; fakat anlaşılır olduğu için değil –bilakis- büyük bir kısmı anlaşılmaz

olduğu için. Sanırım onu etkileyen şey içeriğinin birbirinden alakasız konulardan oluşmasıydı. Taocuların Lao-tzu'nun özdeyişlerinden haz alması gibi, Konfüçyüsçülerin *Değişimler Kitabı*'nı yere göğe sığdıramamaları gibi, Zen rahiplerinin Lin Chi'nin *Derleme Düşünceler*'ini delice sevmeleri gibi bu mektuba hayran kalmıştı sahibim. Çünkü okuduklarının ne anlama geldiğine dair en ufak bir fikri yoktu. Tabii, hiçbir şey anlamamış olduğu da söylenemezdi; özgür yorumlama yetisini kullanarak kendini mektubun içeriğini kavradığına ikna etmişti. Eh, anladığınızı sandığınız anlaşılmaz bir şeye hayran kalmak güzel bir his değil midir? Sahibim bu hissin tadını almıştı anlaşılan. Mektubu saygıyla katladıktan sonra masanın bir köşesine koydu. Şimdi yine başını öne eğmiş, elleri gömleğinin içinde meditasyon yapıyordu. Derin bir dinginliğin içinde kaybolmuştu.

Derken, aniden kapıdan bir ses geldi. "Merhaba! İçeri girebilir miyim?"

Bu ses Waverhouse'un sesine benziyordu, fakat o içeri girmek için izin istemeye lüzum duyacak biri değildir. Sesi işiten sahibim hiç kıpırdamadı. Belki de gelen misafiri kendisi karşılamak istemiyordu. Ev sahibi olduğu için bunun yakışık almayacağını düşünüyordu belki de. Çünkü daha önce onun "Buyurun, buyurun, içeri gelin!" gibi sözler söylediğine hiç şahit olmadım. Böyle durumlarda hizmetçi girer devreye. Fakat o da çorba almak için az önce dışarı çıkmıştı. Anlayacağınız, kapıdaki misafiri karşılama işi bana kaldı. Ama bunu yapmaya hiç niyetim yok, çünkü böyle şeyleri hiç umursamam. Zaten buna gerek de kalmamıştı çünkü misafirimiz daha fazla dayanamayıp içeri girmişti. Sahibimle ziyaretçisi terbiye konusunda hayli uyuşuyor gibiydiler. Ziyaretçi oturma odasına girdi; içeride kimseyi bulamayınca da sürgülü kapıyı kapatıp çalışma odasına yöneldi.

"Şu hale bak! Ne yapıyorsun burada? Geldiğimi duymadın mı?"

"Ah! Sendin demek!"

"Tek söyleyeceğin bu mu? Madem evdeydin, neden cevap vermedin? Senden başka da kimse yokmuş zaten."

"Gördüğün üzere aklım başka şeylerle meşgul."

"Öyle bile olsa en azından içeri buyur edebilirdin beni."

"Evet..."

"Sinirlerin alınmış sanki senin..."

"Meditasyon yapıyordum."

"Harika! Ama fazla yapayım deme. Sonra ne olur misafirlerinin hali? Keşke burada böyle sakin sakin oturmasaydın. Neyse, sadede geleyim; buraya yalnız gelmedim. Sana çok ilginç birini getirdim. Hadi, dışarı çıkalım! Seni onunla tanıştırmak istiyorum."

"Kimi getirdin?"

"Düşünme şimdi bunu. Sadece dışarı çık ve kendi gözlerinle gör. Seninle tanışmak için can atıyor."

"Kim bu kişi?"

"Kim olduğunu boş ver. Gel dedik işte yahu! Hadi kalk!"

Sahibim ellerini giysisinden çıkarmadan ayağa kalktı. Verandada yürürken, "Kesin yine benimle dalga geçiyor," diye söyleniyordu. Sonra misafir odasına geçtiler. İçeride kimseyi bulamayacağına emindi. Fakat orada, kameriyede, yaşlı bir adam dikiliyordu. Sert duruşunda hem doğal bir nezaket hem de belirgin bir ciddiyet vardı adamın. Onu görür görmez bilinçsizce ellerini dışarı çıkardı sahibim. Sonra sürgülü kapıyı kapattı ve onunla yüz yüze gelmeyecek şekilde kapının kıyısında yere çöktü. Böylece resmî bir selamlaşmaya gerek kalmamıştı. Ne var ki eski toprak insanlar görgü kuralları konusunda son derece katıdır.

"Lütfen oturmanız gereken yere oturun," dedi yaşlı adam sırtını kameriyeye dayayarak.

Birkaç yıl öncesine kadar nereye oturacağına hiç dikkat etmezdi sahibim; ta ki kameriyenin şogun sefirlerini ağırlamak için kullanılan özel bir köşe olduğunu öğrendiği güne kadar. O gün bugündür vebalı bir yermiş gibi uzak duruyordu oradan. Oysa şimdi hiç tanımadığı bu yaşlı konuk, ondan kameriyeye oturmasını istiyordu. Sahibim onu doğru düzgün selamlayamadan, sadece bir kez eğilerek, "Lütfen buyurun," dedi.

"Rica ederim, lütfen oturun. Aksi halde sizi layıkıyla selamlayamam."

"Rica ederim. Lütfen siz oturun."

Sahibimin eli ayağına dolanmıştı. Konuğunun sözlerini papağan gibi tekrarlamaktan başka bir şey yapamıyordu.

"Efendim, göstermiş olduğunuz nezaket beni mahcup ediyor. Lütfen rahat olun. Bu kadar resmiyete gerek yok. Oturun lütfen."

"Efendim, göstermiş olduğunuz... mahcup ediyor... lütfen..." cevabı geldi yine, pancar suratlı sahibimden. Zihin eğitimi pek de işe yaramış gibi görünmüyordu. Waverhouse ise kapının eşiğinde dikilmiş, keyifle bu gülünç gösteriyi izliyordu. O da benim gibi bu selamlaşma faslının fazla uzadığını düşünüyordu muhtemelen.

"Lütfen şuraya oturun. Kapıya yakın otururseniz sizi göremem. Lütfen, utanmayın. Rahat olun."

Yaşlı konuk yerinden hâlâ kıpırdamayan sahibimi neredeyse zorla kameriyeye götürdü. Sahibim istemeyerek de olsa gitmek zorunda kalmıştı.

"Sneaze bu kişi sana sürekli bahsettiğim amcam Shizuoka. Amca bu da Bay Sneaze."

"Nasılsınız efendim? Waverhouse buraya sık sık gelirmiş. Sizin çok nazik bir insan olduğunuzu söyledi bana. Aslında uzun zamandır sizinle tanışmak istiyordum, fakat kısmet bu güneymiş. Yolum buralara düşünce evinize gelip size bir merhaba demek ve teşekkür etmek istedim. Tanıştığımıza çok ama çok memnun oldum." Yaşlı adam geleneksel ve akıcı konuşmasıyla başlamıştı söze.

Sahibim karakteri itibariyle suskun ve az arkadaşı olan biriydi; ayrıca böyle eski topraklarla bu zamana kadar nadiren karşılaşmıştı. Haliyle konuşmaya nasıl başlayacağını, karşısındaki yaşlı adamın muazzam konuşmasına nasıl karşılık vereceğini bilemiyordu. Az önce okuduğu tüm mektuplar ve zihin eğitimi sırasında yaptığı ve söylediği şeyler aklından tümüyle uçup gitmiş gibi.

"Ben de... şey, yani evet, ben de aynen... sizinle tanışmak istemiştim. Memnun oldum. Evet, evet, kesinlikle... Çok memnun oldum." Başı öne eğik bir halde çıkmıştı sözcükler ağzından.

Ardından birden susuverdi ve başını kaldırıp yaşlı adama baktı. Adam kibar bir şekilde oturmaya devam ediyordu. Bizimki utangaç bir tavırla başını tekrar öne eğdi.

"Bir zamanlar," dedi ihtiyar adam, "ben de burada, Tokyo'da yaşıyordum. Evim şogunun evinin çok yakınındaydı. Şogunluk bitince tasımı tarağımı toplayıp köyüme döndüm. O gün bugündür başkente nadiren gelmişimdir. Buralarda her şey değişmiş. Dışarı çıkınca yönümü bulmakta dahi zorlanıyorum. Waverhouse yanımda olmasaydı muhtemelen kaybolmuştum. Gerçekten de her şey çok ama çok değişmiş." İç geçirerek kafasını salladı.

"Neticede şogunluk üç yüz yıl sürmüş olan bir sistemdi..."

Bu konuşmadan iyice sıkılmış olan Waverhouse araya girdi: "Amca, şogunluk şüphesiz mükemmel bir sistemdi. Fakat şimdiki hükümet de iyi işler çıkarıyor. Mesela eskiden Kızıl Haç diye bir şey yoktu, öyle değil mi?"

"Hayır, yoktu. Kızıl Haç ya da buna benzer şeylerin hiçbiri yoktu. Başka yenilikler de var. Mesela, eskiden hanedan üyelerini görebilmek mümkün değilken artık mümkün. Yeterince uzun yaşadığım için çok şanslıyım, zira daha geçen gün Kızıl Haç'ın genel toplantısında veliaht prensin sesini duyma şerefine nail oldum. Artık ölsem de gam yemem."

"Amcam Shizuoka'dan Kızıl Haç'ın bugün gerçekleşen genel toplantısı için geldi. Üstündeki muhteşem cübbeyi bu özel günde giymesi için bizzat ben sipariş ettim."

Evet, gerçekten de yaşlı adamın üstünde bir cübbe vardı. Fakat hiç oturmamıştı ve adamcağızın üzerinde emanet gibi duruyordu. Kolları fazla uzun, koltuk altı dar, sırt kısmı fazla boldu. Bir yıl boyunca kötü bir cübbe dikmek için uğraşsanız, Waverhouse'un amcasının cübbesi kadar kötü olamazdı. Cübbenin beyaz yakası tam bir felaketti; öyle tuhaf bir şekli vardı ki, yaşlı adam ne zaman konuşacak olsa boynundaki ademelması bir görünüp bir kayboluyordu. İlk başta siyah kravatını yakasının etrafından mı yoksa teninin üstünden mi geçirmiş olduğunu anlayamamıştım. Cübbesindeki uyumsuzluklar bir şekilde göz

ardı edilebilirdi belki ama saçının üst kısmındaki tuhaflığı fark etmemek imkânsızdı.

Derken, nihayet kendini toparlamayı başardı sahibim. Şaşkın bakışlarıyla yaşlı adamı tepeden tırnağa süzdü. Waverhouse'dan amcasıyla ilgili pek çok hikâye dinlemişti, fakat şimdi bu yaşlı adam tam karşısında duruyordu. Doğrusu, Waverhouse'un anlattığından çok daha dinç görünüyordu amcası. Sahibimin dumanlı gözlerinin ardında kim bilir ne düşünceler dolanıyordu. "Bendeki çiçekbozuğu lekeleri tarihsel önem taşıyorsa, o zaman, bu yaşlı adamın giyim kuşamı, yelpazesi ve saçını toplama şekli çok daha çarpıcı bir değere sahip olmalı," diye düşünüyordu. Aklından yelpazelerin tarihiyle ilgili sayısız soru geçiyordu muhtemelen. Fakat terbiyesizlik olacağı düşüncesiyle bu soruları henüz dile getiremiyordu. Hiçbir şey söylememenin de kabalık olacağını düşünerek ve son derece sıradan bir soruyla sohbeti başlattı: "Kalabalık mıydı?"

"Ah, evet, hem de nasıl. Üstelik hepsi de sadece bana bakıyordu. İnsanlar giderek daha meraklı oluyorlar sanırım. Eski zamanlarda böyle değildi."

"Evet, çok haklısınız. Eski zamanlarda böyle değildi," dedi sahibim sanki kendisi o eski zamanları görmüş gibi. Aslında bilmişlik taslamak adına söylememişti bunları; sözcükler ağzından öylece çıkıvermişti.

"Elimdeki miğfer kırana aval aval bakıp durdular."

"Yelpazenize mi? Çok ağır olmalı."

"Sneaze, şunu bir tutsana. Gerçekten çok ağır. Amca, izin ver o da tutsun."

Yaşlı adam demir yelpazeyi, "Buyurun," diyerek sahibime uzattı. Sahibim uzanarak yelpazeyi aldı, kendisine kutsal kılıcı tutma hakkı verilmiş Kurodani Tağınağı'ndaki bir savaşçı edasıyla ve birkaç dakika boyunca inceledikten sonra, "Gerçekten ağırmış," dedi. Sonra da bu kadim silahı kadim sahibine iade etti.

"İnsanlar buna demir yelpaze diyor; işin aslı şu ki bu aslında bir miğfer kırandır. Demir yelpaze ile arasında dağlar kadar fark vardır."

"Öyle mi? Peki, ne amaçla kullanılır?"

"Miğfer kırmak için. Düşmanın kafası karıştığı an bununla işini hemen bitiriverirsiniz. Bu nadide yelpazeler on dördüncü yüzyılın başlarından beri kullanılıyor. Hatta General Masashige'de de bir tane vardı."

"Sahiden mi, amca? Yoksa Masashige'nin miğfer kıranı mı bu elindeki?"

"Bundan emin değilim. Fakat benimki de hayli eski. Yanılmıyorsam 1335 yılında yapılmış."

"Eski de olsa bugün bizim Coldmoon'u korkuttuğu kesin. Biliyor musun, Sneaze, bugün Ueno'dan dönerken üniversiteye de gittik. Fen fakültesine uğramak keyifli olur diye düşünmüştüm. Oraya varır varmaz Fizik laboratuvarının yerini sorduk. Bu miğfer kıran yüzünden, gittiğimiz her yerde manyetik cihazlar çılgına dönüyor. Bunun sebebini öğrenmek istemiştik."

"Çünkü saf demirden yapılmış. Kemmu döneminden kalma. Malzemesi çok kaliteli ve sağlam."

"Bence bu konunun demirin kalitesiyle alakası yok. Herhangi bir demir de aynı etkiyi gösterirdi. Bunu bana Coldmoon kendisi söyledi. Yani konuyu uzatmamıza gerek yok."

"Coldmoon mu? Hani şu, bir cam küreyi parlatırken gördüğümüz genç mi? Hali içler acısıydı. Zavallı, pek de genç. Eminim yapacak daha iyi işleri vardır."

"Şey," dedi Waverhouse, "ona acımış olabilirsin ama bu konu onun uzmanlık alanına giriyor. Şu an böyle işlerle uğraşıyor olması seni yanıltmasın; gelecek vadeden, başarılı bir araştırmacıdır kendisi."

"Ne kadar ilginç! Sırf cam parlatarak iyi araştırmacı olunabiliyorsa, bilim dünyasının kapıları herkese açılmalı. Hatta bana bile. Çocuklara misket satan oyuncakçıların hepsi kısa zamanda profesör olmazsa ben de bir şey bilmiyorum."

Yaşlı adam sahibime döndü ve konuşmaya devam etti.

"Biliyorsunuz, eskiden, Cathay döneminde, taş parlatan kişilere hakkâk denirdi. Bunların sosyal statüleri hayli düşüktü."

Sahibim, "Elbette," dedi başını yavaşça öne eğerek.

"Günümüzde fen bilimlerini odağa alan bir eğitim anlayışı

hâkim. Bunda bir sakınca yok elbette lakin iş zorlukları aşmaya geldi mi, bu anlayış bizi bir yere vardırmaz. Eskiden böyle miydi hiç? Hayatlarını korumak için bedenlerini, tehlikeli durumlarda akıllarını yitirmemek için de zihinlerini eğitirlerdi insanlar. Bu tür bir eğitim anlayışının boncuk parlatmaktan veya bobinlerin etrafına kablo sarmaktan çok daha faydalı olduğu konusunda siz de bana hak verirsiniz herhalde."

"Elbette," dedi sahibim, yine aynı saygı ifadesiyle.

"Bize şu zihin eğitimini biraz anlatır mısın, amca? Bahsettiğin şey bağdaş kurup sessiz sakin oturmak değil mi?"

"Saçmalama! Zihin eğitimi hiçbir şey söylemeden öylece oturmaktan ibaret bir eylem değildir. İki bin yılı aşkın süre önce Mencius'un, öğrencilerine özgürlüğüne kavuşmuş bir zihnin öncelikle kendini özgür kılan şeyi incelemesi gerektiğini anlattığı söylenir. Bu bilgelik, kısmen de olsa, insanın en büyük özleminin özgürleşmiş bir zihin olduğunu ısrarla vurgulayan Sung hanedanının ünlü bilgini Shao K'ang-chieh tarafından da defalarca tekrarlanmıştır. Elbette, o bir Konfüçyüsçü idi; ne var ki Çin Budistleri arasında bile, Zen ustası Chung Feng gibi üstatların istikrarlı ve kararlı bir zihnin önemli olduğunu öğrettiğine şahit olabilirsiniz. Siz de takdir edersiniz ki, kolay anlaşılır türden öğretiler değildir bunlar."

"Bana sorarsanız," dedi Waverhouse, "bu öğretilerin anlaşılması olanaksız. Hem, insanlar bunları öğrenip de ne yapacak?"

"Rahip Takuan'ın Zen doktrinlerine ilişkin söylemlerini hiç okudunuz mu?"

"Hayır, söylemlerini bırak, adını bile duymadım."

"Şalgam yetiştiriciliği hakkında önemli yazılar da yazan Takuan, temelde zihin odaklanmasıyla ilgili çalışmalar yaptı. Der ki, kişi zihnini düşmanının hareketlerine odaklarsa, o takdirde zihin bu tür hareketlerle meşgul edilmiş ve bu hareketlere tabi tutulmuş olur. Düşmanının kılıcına odaklanırsa o kılıca boyun eğmesi kaçınılmazdır. Yani, zihin düşmanı öldürme düşüncesine odaklanırsa o düşünce diğer her şeye üstün gelecektir. Ama kendi kılıcına odaklanırsa, zihnini ele geçiren yine kendi kılıcı

olacaktır. Canından olmama isteğine odaklanırsa, bu düşünce zihne hâkim olur. Bir başkasının tutumuna odaklanırsa, o tutumu benimsemeye başlar. Kısacası hiçbir yer yoktur ki, zihin onu takip etmeksizin yönlendirilebilsin. Yani aslında zihnin olduğu yer, tanım itibariyle, olmayan bir yerdir."

"Harika! Amca, bu kadar uzun ve karmaşık cümleleri ezberlemiş olduğuna göre senin de doğaüstü güçlerin olmalı. Söylesene Sneaze, sen bir şey anladın mı?"

"Elbette," dedi sahibim, kendisinden beklendiği üzere.

"Peki, siz bu görüşe katılıyor musunuz? Zihin düşmanı öldürme düşüncesine odaklanırsa o düşünce diğer her şeye üstün gelecektir. Ama kendi kılıcına odaklanırsa, zihnini ele geçiren yine kendi kılıcı olacaktır..."

"Katılmaz olur mu? Bay Sneaze böyle derin anlamlar içeren sözlere bayılır. Hatta biz buraya geldiğimizde çalışma odasında meditasyon yapıp zihnini eğitmekle meşguldü. Bu işe kendini öyle kaptırıyor ki, kapıda bekleyen misafire bile cevap vermiyor. Yani Sneaze anlar bu konulardan. O gayet iyi durumda..."

"Bunu duyduğuma sevindim. Sık sık meditasyon yapmak çok iyi bir şeydir. Sen de onu örnek alsan iyi edersin."

Waverhouse mırın kırın etti. Sonra da birden ayağa fırlayıp, "Eyvah!" dedi, "Hiç zamanım kalmadı. Hep senin yüzünden, amca! Herkesi kendin gibi işsiz güçsüz sanıyorsun."

"İyi de senin işin gücün yok ki! Aylak aylak dolaşıp duruyorsun."

"Olur mu hiç canım! Benim de boş zamanlarımda yapacak işlerim var."

"Yine başladı. Senin kafan allak bullak olmuş anlaşılan. İşte bu yüzden sana zihnini eğitmen gerektiğini söyleyip duruyorum. İşten güçten başını kaldıramayan insanlar kendilerine boş vakit yaratmak için uğraşırlar. Fakat hayatı boş vakitten ibaret olan birinin iş koşuşturması olmaz. Ben hayatım boyunca böyle saçma bir şey duymadım. Siz duydunuz mu, Bay Sneaze?"

"Sanırım ben de duymadım."

Waverhouse güldü.

"Ah, ah, ikiniz birlik olup üstüme gelmeye başlarsınız diye

korkuyordum ben de. Bu arada, Tokyo'ya gelmişken burada yılanbalığı yemek istemez misin amca? Epeydir yememişsindir. Sana Chikuyo'da yemek ısmarlayacağım. Tramvaya yetişebilirsek kısa sürede oraya varırız."

"Çok isterdim. Bahsettiğin o yılanbalığı restoranı şüphesiz en iyisi. Fakat ne yazık ki Suihara ile buluşmam lazım. Hatta şimdiden yola çıksam iyi olur."

"Bay Sugihara'yla mı görüşeceksin? O ihtiyarın durumu nasıl, iyi mi?"

"Sugihara demedim, Suihara dedim. Yine karıştırdın. İnsanların isimlerini yanlış söylemek kabalıktır. Bundan sonra daha dikkatli olmalısın."

"Tamam, ama onun adı 'Siguhara' diye yazılmıyor mu?"

"Evet, öyle yazılıyor, fakat 'Suihara' diye telaffuz ediliyor."

"Çok saçma."

"Hiç de saçma değil. Teknik olarak, bu isim yazıldığı gibi okunmaz."

"İyi de arkadaşınla buluşacaksan diğer işlerimizi nasıl halledeceğiz?"

"Sen gelmek istemiyorsan, gelme. Ben kendi başıma giderim."

"Tek başına halledebilecek misin?"

"Oraya kadar yürüyebileceğimi sanmıyorum. Bana bir rikşov çağırırsan sevinirim."

Sahibim hemen O-san'ı çağırıp ondan bir rikşov çağırmasını istedi. Rikşov gelir gelmez yaşlı adam nazik bir veda konuşması yaptı ve evimizden ayrıldı. Waverhouse hâlâ bizimleydi.

"Demek şu meşhur amcan bu!"

"Evet, ta kendisi. Harika bir adam, öyle değil mi? Böyle bir amcaya sahip olduğum için çok şanslıyım. Hep böyle değişik konuşmalar yapar. Seni şaşırtmış olmalı."

"Hayır, pek şaşırmadım."

"Hadi canım oradan! Amcam seni şaşırtmadıysa, sinir sistemin cidden sıra dışı olmalı."

"Amcanda muhteşem bir şeyler olduğunu düşünüyorum. Mesela, zihin eğitiminin gerekliliği konusunda yaptığı konuşma

gerçekten takdire şayandı. Söyledikleri bende derin bir saygı ve hayranlık uyandırdı."

"Hayranlık mı? Gören de seni amcam gibi altmışlı yaşlarında sanır. Sen de onun gibi antikanın tekisin gerçi. Modern zamanlara ayak uydurmaya çalışsan senin için daha iyi olur. Eski kafalılık ederken kendine iyilik yapmıyorsun."

"Eski kafalı görünmek konusunda fazla endişelisin. Bazen, bazı durumlarda, eski kafalı biri olmak çağdaş biri olmaktan çok daha hayranlık uyandırıcıdır. Modern eğitim insanları fazla düşünmeye zorlar. Fakat insanlar bu sınır tanımayan yayılımın hikmetini hiç sorgulamazlar. Hâlbuki geleneksel eğitim daha pasif ve daha az agresiftir. Çünkü onun esas amacı zihni eğitmektir, düşüncelerle yormak değil."

Sahibim geçenlerde filozof arkadaşından kaptığı bazı fikirlere üstünkörü değinerek saçma sapan bir konuşma yaptı.

"Bu iş giderek ciddileşmeye başladı. Singleman Kidd gibi konuştun," dedi Waverhouse.

Bu ismi duyar duymaz, sahibimin yüzünde bir şaşkınlık ifadesi belirdi. Malum, bilge filozof Kidd, daha geçenlerde Uyuyan Ejderha Mağarası'na gelmiş, sahibimin düşünce yapısını değiştirmiş ve sonra gitmişti. Waverhouse'un kıyaslaması gayet yerindeydi çünkü Kidd'in sözlerini kendi sözleriymiş gibi aktarmıştı sahibim. Fakat Waverhouse'un Kidd'i tanıdığını o zamana kadar hiç bilmiyordu ve onun bu fikirlerin gerçek sahibini bir çırpıda bilmiş olmasından hayli rahatsız olmuştu. Gelgelelim, Waverhouse'un yorumundan kendine pay çıkarmayı da ihmal etmedi ve birtakım sorular sorarak adamın ağzını aramaya başladı.

"Konuşmalarını dinledin mi hiç?"

"Bu da soru mu şimdi? O adamın fikirleri son on yıldır bir nebze olsun değişmemiştir. Hep aynı şeyleri söyler durur."

"Hakikat değişmiyorsa fikirleri neden değişsin? İstediğin kadar dalga geç sen. Bana kalırsa, fikirlerindeki istikrar teorilerinde haklılık payı olduğunu gösteriyor."

"Tabii, tabii... Bak dostum, senin gibi adamlar onun deli saçması sözlerine haddinden fazla itibar ediyorlar. Fakat düşünsene, bu adamın aile adı bile onun keçi soyundan geldiğine işaret

ediyor. O sivri sakalı da bu ifadeyi doğruluyor. Kendi adında da meymenet yok. Bak, sana bir olay anlatayım. Yıllar önceydi. Günlerden bir gün beni ziyarete geldi ve her zaman yaptığı gibi zihin eğitimi ve olumlu düşünmekle ilgili nutuk çekmeye başladı. Konuştu, konuştu, konuştu. Hiç susmadan, dur durak bilmeden konuşmaya devam etti. Sonunda dayanamadım ve ona vaktin hayli geç olduğunu söyledim. Ne demek istediğimi anlamadı. Uykusunun gelmediğini söyleyerek, rahatsız oluşuma aldırmadan konuşmasına devam etti. Bir süre sonra, artık onu dinleyecek takatim kalmamıştı ve sonunda biraz daha açık konuşmaya karar verdim. "Sizin uykunuz gelmemiş olabilir, ama ben korkunç derecede yorgunum," dedim. Onu neredeyse yalvar yakar gönderdim yatağına. Ama gece yarısı çok rahatsız edici bir şey yüzünden uykum bölündü. Eve giren bir sıçan onun burnunu ısırdı. İşte o zaman, bana ruhsal aydınlanma konusunda saatlerce nutuk çekmiş olan Kidd gitti, bir ısırık yüzünden ortalığı ayağa kaldıran bir adam geldi. Hayatın gerçekleriyle yüzleşince o sakinliğinden eser kalmadı. Öleceğini sanıyordu. Çok endişeliydi. 'Ya sıçanın dişlerinde mikrop varsa? Ya zehir şu anda tüm vücuduma yayılıyorsa? Bir şeyler yap! Çabuk!' dedi telaşla. Ne yapacağımı bilemez haldeydim. Sonra aklıma bir fikir geldi. Hemen mutfağa gittim, bir parça kâğıdın üstüne haşlanmış pirinç koydum."

"Haşlanmış pirincin sıçan ısırığına ne faydası olur ki?"

"Hazırladığım merhemin geçmişte ünlü bir Alman doktor tarafından icat edildiğini, Haydarabad Devleti'nde kullanılmakta olduğunu, zehirli yılan tarafından sokulmuş kişilere uygulandığında bile hemen sonuç verdiğini söyledim. 'Bak, içtenlikle söylüyorum. Bunu kullanırsan tamamen güvende olacaksın,' dedim."

"Eskiden de üçkâğıtçıydın yani."

"Ama yaptığım şey işe yaradı. En azından, Kidd'in kıymetli zihnini sakinleştirmeyi başardım. O avanak söylediklerime hemen inandı ve rahatlamış bir şekilde yatağına geri döndü. Sabah uyandığımda, merhemi kullanmış olduğunu görünce içten içe çok güldüm."

"Ne anlatmak istediğini anlıyorum. Ama o zamanlar çok gençmiş, şimdiyse gayet olgun, aklı başında bir adam."

"Onunla son zamanlarda hiç görüştün mü?"

"Yaklaşık bir hafta önce buradaydı. Birlikte uzun uzun konuştuk."

"Ah, şimdi anlaşıldı. Bu durum Kidd'in çocukça fikirlerini neden ortaya attığını açıklıyor."

"Evet, fikirlerinden çok etkilendiğimde böyle şeyler oluyor. Şu sıralar zihin eğitimi konusundaki tavsiyelerini de uygulamaya çalışıyorum."

"Çalışmak, çabalamak iyi bir şeydir elbet. Fakat sana söylenen her şeye böyle hemen kanarsan işin sonunda bir aptala dönüşürsün. En büyük sorunun bu zaten; her şeye ve herkese kolayca inanıyorsun. Kidd, zihin eğitimiyle ilgili konuşur da konuşur, sanki kendi zihnini çok iyi eğitmiş gibi ahkâm keser, fakat gerçek bir kriz anında ne yapacağını bilemez, diğer herkes nasıl davranıyorsa o da öyle davranır. Dokuz yıl önce yaşadığımız şu büyük depremi hatırlıyor musun? Paniğe kapılıp evin penceresinden atlayan ve bacağını kıran tek kişi senin o vakur arkadaşın Kidd idi."

"Fakat yanlış hatırlamıyorsam, bu olayla ilgili bir açıklaması vardı."

"Elbette var. Hem de ne açıklama! Kidd'e göre bu ödleklik, Zen öğretileriyle eğitilmiş zihninin tehlikelere karşı fazla hassas olmasından kaynaklanıyormuş. Deprem sırasında diğer insanlar kendilerine bir sığınak arama telaşındayken, beyefendi keskin zihni yüzünden kurşun gibi yerinden fırlayıp pencereden atlamak durumunda kalmış. Duy da inanma! Üstelik bu olay onu ziyadesiyle memnun etmiş; zira ona göre, diğer insanlardan daha hızlı tepki vermesi yaptığı zihin egzersizlerinin olumlu sonuç verdiğini gösteriyormuş. Ayağı kırılmış olsa da bana mısın demedi. Her zaman gerçeği görmezden geliyor. Yenilgiyi asla kabul etmiyor. Dünyevilik hakkında en çok gürültü koparan Zen ve hatta sıradan Budizm takipçilerinin, her zaman en az güvenilir insanlat olduklarını sen de fark etmişsindir herhalde."

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?" diye sordu sahibim. Kafası karışmış gibiydi.

"Eminim Kidd geçen gün buraya geldiğinde zihin eğitimiyle ilgili bir sürü şey anlatmıştır sana."

"Anlattı, evet. 'Kılıç, bahar rüzgârını şimşek gibi keser,' dedi ve bu sözün anlamı üzerine epeyce konuştu."

"Ah, hep aynı teraneler. Aynı şimşek, aynı kılıç... Son on yıldır bu sözü dilinden hiç eksik etmiyor. Kendi sözü olsa içim yanmaz; bin yıl önce Çin'de yaşamış olan Wu Hsüeh'in sözlerinden biri. Biz Kidd'e bu yüzden bir lakap bile takmıştık. Ona Wu Hsüeh adının Japonca karşılığıyla sesleniyorduk. Onunla çok dalga geçerdik. 'Kılıç, bahar rüzgârını şimşek gibi keser!' diye bağırırdı bize. Bir sonraki karşılaşmanızda sen de dene bunu. Böyle oturmuş sakin sakin saçmalarken konuşmasını böl ve fikirlerine katılmadığını söyle. Böyle yapmayı çıldırıncaya kadar sürdür. Sonunda dayanamayıp patlayacaktır. İşte o zaman daha önce hiç duymadığın, aşırı derecede saçma sözler duyacaksın."

"Senin şu hilelerinden korkulur doğrusu."

"Sence gerçekte hile yapan kim? Ben gerçekçi bir insanım. Zen rahiplerinin ve diğer hayal satıcılarının aydınlanma zırvalarına asla itibar etmem. Evimin yanındaki tapınakta seksen yaşlarında emekli bir rahip yaşıyor. Bir gün bardaktan boşalırcasına yağmur yağıyordu. Derken, tapınağın avlusuna yıldırım düşmesin mi? Yaşlı adamın bahçesindeki çam ağaçlarından biri ağır hasar aldı. İnsanlar emekli rahibin bu korkunç doğa olayı karşısında metanetini koruyuşunu öve öve bitiremiyor ve bunu onun zihinsel dinginliğine bağlıyorlardı. Hâlbuki yaşlı adam düpedüz sağırdı. Yıldırım düşmesine tepki vermemesi hiçbir şey duymamış olmasından kaynaklanıyordu. İşte bunların hepsi böyledir. Aslında Kidd kendi halinde bir adam olsaydı, aydınlanma konusundaki fikirlerini kendine saklamış olsaydı, onunla hiç tartışmazdım. Ancak sorun şu ki, çarpık fikirlerini başkalarına da benimsetmeye çalışıyor. Onun yüzünden çıldırma raddesine gelmiş en az iki kişi tanıyorum."

"Kim mesela?"

"Kim mi? Biri Rino Tōzen. Zavallı adam, Kidd yüzünden fa-

natik bir Zen takipçisi oldu. Kamakura'da bir Zen merkezine gitmişti. Orada bir fanatiğe dönüştü. Bilirsin, Kamakura'da Engaku Tapınağı'nın tam karşısında bir tren yolu geçidi vardır. Bizim zavallı Rino, bir gün orada meditasyon yapacak olmuş. İnsanlara endişe etmemelerini, üstün zihinsel yetenekleriyle yaklaşan treni durdurabileceğini söylemiş. Tabii bunu başaramamış. Tren kendi kendine durmuş. Bu sefer de insanlara kutsal ve ölümsüz bir bedene sahip olduğunu söylemeye başlamış. 'Bedenim ne ateşte yanar ne de suda boğulur,' diyormuş. Hatta bunu ispatlamak için tapınaktaki nilüfer göletine dalıp uzun süre beklemiş."

"Boğulmuş mu peki?"

"Yine şansı yaver gitmiş. Oradan geçmekte olan bir öğrenci tarafından kurtarılmış. Bu olaydan sonra Tokyo'ya geri döndü ve karın zarı iltihabı yüzünden hayatını kaybetti. Ölüm sebebi karın zarı iltihabıydı, fakat bu hastalığa tapınakta sürekli haşlanmış arpa ve turşu yemiş olmasından ötürü yakalanmıştı. Kidd sokmuştu bu fikirleri onun aklına. Yani onu bir bakıma Kidd öldürdü."

"Her şeyin fazlası zarar," dedi sahibim. Endişelenmiş gibi bir hali vardı.

"Evet, haklısın. Kidd'in mağdur ettiği başka biri daha var; sınıf arkadaşım. Onun da sonu iyi bitmedi."

"Ya! O kimdi?"

"Zavallı Pelham Flap. O da şu çatlak Kidd'in aklına uyup aşırıya kaçanlardandı. 'Yılanbalıkları göğe yükseliyor,' diyordu. Aslında bir bakıma söylediği doğru çıktı."

"Nasıl yani? Ne demek bu?"

"Boğazına çok düşkün biriydi. Tanıdığım en obur insandı. Bu oburluk Zen öğretileriyle birleşince dayanılmaz bir hal aldı. Bir gün Kidd ona dünyevi zaaflarını köreltmezse sonunun çok kötü olacağını söylemiş. Tabii, o da bu lafı ciddiye almış. Başlarda hiçbir şey anlamamıştık. Fakat şimdi şöyle bir düşününce her şeyi daha net görebiliyorum. Çünkü adamcağız başlarda da tuhaf şeyler söylüyordu. Örneğin bir keresinde benim evime gelmiş ve biraz garip bir üslupla, sığırların çam ağaçlarında konaklayabileceğini söylemişti. Bir başka görüşmemizde de

kendi memleketinde haşlanmış balık ezmesinin küçük tahtalar üstünde nehirde yüzdüğünü ve bunun sıra dışı bir şey olmadığını söylemişti. Hepsi bununla kalsa iyi. Bir gün beni alelacele dışarı çıkardı, hem de ne için biliyor musun? Şekerli kestane ve patates püresi için hendek kazacakmışız. İşlerin iyice zıvanadan çıktığını o zaman anladım. Birkaç gün sonra onu Colney Hatch'teki tımarhaneye yatırdılar. Doğrusunu söylemek gerekirse, Flap gibi dünya nimetlerine düşkün, açgözlü bir domuz ruhsal hiyerarşide o kadar yüksek bir seviyeye yükselme hakkına sahip değildi. Hatta deli olmaya hak kazanması bile mümkün değildi; bu yüzden Kidd'e teşekkür etmesi gerektiğini düşünüyorum. Evet, neden olmasın, Singleman Kidd'in bu konudaki katkılarını göz ardı etmemek gerek."

"Vah, vah. Yani şimdi Flap tımarhanede mi yatıyor?"

"Evet. Olması gereken yerde yani... Orası artık onun evi. Kendisi tam bir megalomandır. En son 'Pelham Flap' adının çok basit olduğunu, kendisine hiç yakışmadığını söylemişti. Bilirsin işte, kendini Tanrı'nın reenkarnasyonu zannediyor. Bu yüzden de "Bay İlahi Adalet" adını kullanmaya karar verdi. Hakikaten durumu içler acısı. Bu aralar kendisini gidip bir görsen iyi olur."

"Bay İlahi Adalet mi dedin?"

"Evet, bu onun son kullandığı isim. Tescilli bir deli olduğu düşünülürse, kendine akıllıca bir isim seçmiş. Şimdi tüm insanlığın ışıksız kaldığını ve bizi kurtarabilecek yegâne kişinin kendisi olduğunu söylüyor. Bu da yetmezmiş gibi başta arkadaşları olmak üzere, aklına gelen herkese aydınlanmayla ilgili mektup yolluyor. Bende de o deli saçması mektuplardan birkaç tanesi var. Bazıları öyle uzun oluyor ki, kendimi posta ücretini ödemek zorunda hissediyorum."

"Demek bugün elime geçen o ilginç mektup Flap'ten geliyordu!"

"Yaa! Sana da mı mektup yolladı? Çok tuhaf. Eminim zarfı kırmızıdır."

"Ortası kırmızı, diğer tarafları beyaz. Hakikaten çok tuhaf bir zarftı."

"Onları Çin'den özel olarak getirtiyor. Üzerindeki renklerin

bir anlamı var: Üstteki beyaz kısım cenneti, alttaki beyaz kısım dünyayı, ortadaki kırmızı şerit de insanı temsil ediyor."

"Anlıyorum. Zarfa bile anlam yüklemiş."

"Evet, gerisini düşün artık. Ancak ne ilginçtir ki, aklını tümüyle yitirmiş olmasına rağmen iştahından hiçbir şey eksilmemiş. Tüm mektuplarında mutlaka yemeklerden bahseder. Sana gönderdiği mektupta da yiyeceklerden söz etmiş mi?"

"Evet, etmiş. Deniz salyangozlarıyla ilgili bir şeyler yazmış."

"Tabii ya! Deniz ürünlerine çok düşkündür. Onları hâlâ düşünmesi gayet normal. Başka?"

"Mektupta balon balığı ve Kore ginsengi ile ilgili bir şeyler de yazılıydı."

"Akıllıca düşünmüş. Balon balığını yedikten sonra zehirleneceğini bildiğinden, panzehir olarak ginseng önermiş olabilir sana."

"Amacının bu olduğunu sanmıyorum."

"Neyse ne işte, boş ver. Her halükârda o adam delinin teki. Peki, başka bir şey yazmış mı?"

"Bir de mektubun sonlarına doğru bana çay içmemi önermiş. Başka da bir şey yok."

"Çok komik! Sana çay içmeni önermiş, ha? Seni bu konuşmayla ezdiğini bile düşünüyordur. Aferin, İlahi Adalet!"

Komik olan neydi bilmiyorum ama Waverhouse'u hayli güldürdüğü kesindi.

Sahibim ise kendini oldukça kötü hissediyor olmalıydı; zira büyük bir saygıyla defalarca okuduğu mektubun yazarının aslında bir deli olduğunu öğrenmişti. Az önce yaptığı tüm çalışmalar boşa gitmişti sanki; cidden neşesi kaçmıştı. Anlamak için gayret sarf ettiği ve hayran kaldığı satırların tescilli bir delinin kaleminden çıktığını kabullenmek kolay bir şey değildi. Onu en çok rahatsız edense kendi akıl sağlığından da şüphe ediyor olmasıydı, çünkü bir delinin yazdıklarından bu denli etkilenmesi normal değildi. İçinde öfke, aşağılanma ve endişeyle karışık çetrefilli bir his filizlenmişti. Şimdi öylece oturuyordu. Derken, dış

kapının sertçe açıldığını ve taş basamakta yürüyen ağır çizmelerin sesini işittik.

"Merhaba! Af edersiniz. Evde kimse yok mu acaba?" diye bağırdı birisi.

Miskin sahibimin aksine, Waverhouse oldukça hareketli biridir. O-san'ın gelmesini beklemeden, "Kim o?" diye bağırdı ve şimşek hızıyla ayağa fırlayıp kapıya koştu. Bir başkasının evinde bu kadar rahat davranması çok sinir bozucu bir durumdu elbette. Böyle ayak işlerine bakarak fayda sağladığını görmezden gelemeyiz ama bu nihayetinde onun da bir misafir olduğu gerçeğini değiştirmiyordu. Evin sahibi rahatsız edici bir rahatlıkla salonda otururken, bir misafirin kalkıp da diğer misafiri karşılamak için kapıya koşması yakışıksız bir davranıştı. Sahibime gelince, onun durumu daha da vahimdi. Normal bir insan misafirine kapıya kadar eşlik eder, fakat Bay Sneaze hiç istifini bozmadan poposunun üstünde öylece oturmayı yeğliyordu. O sakinlik perdesinin arkasında ne duygu fırtınaları kopuyordu, kim bilir.

Waverhouse'un sesini duyar gibi oldum. Kapının eşiğinde hararetli şekilde bir şeyler söylüyordu. Derken misafir odasına doğru seslendi.

"Sneaze! Hemen buraya gelmen lazım! Bu mesele seninle alakalı!"

Oflaya poflaya ayağa kalkan sahibim, ellerini giysisinin içinden çıkarmadan ağır adımlarla girişe doğru yürüdü. Kapıda iki adam vardı ve Waverhouse elinde bir kartvizit tutuyordu. Kartvizitin üzerinde "Büyükşehir Polis Departmanı, Dedektif Yoshida Torazo" yazıyordu. Torazo'nun yanında uzun boylu, şık giyimli, kimonolu, yirmili yaşlarda bir genç adam vardı. Ne tuhaftır ki, davranış ve duruş olarak sahibime çok benziyordu bu yakışıklı genç adam; o da çok sessizdi ve ellerini giysisinin içine sokmuştu. Yüzü bana çok tanıdık geliyordu; onu daha önce bir yerlerde görmüş olmalıydım. Kendisine bir de yakından bakayım dedim. Tabii ya! Geçenlerde evimize girip tatlı patatesleri alıp kaçan hırsızın ta kendisiydi bu! Ve işte yine karşımdaydı, bu defa günışığında, olabildiğince sakin bir şekilde kapımızda dikiliyordu.

"Sneaze," dedi Waverouse, "bu beyefendi bir dedektif. Buraya geçen gece seni soyan hırsızın yakalandığını söylemek için gelmiş. Kendisiyle birlikte karakola kadar gelmeni istiyor."

Polisin geliş sebebini nihayet anlamış görünen sahibim, hırsızı başıyla kibarca selamladı. Eh, böyle bir hatayı kim olsa yapardı; zira hırsız dedektiften daha şık, daha bakımlı görünüyordu. Böyle bir adamın hırsız olabileceğine mahal vermek gerçekten çok zordu.

Kelepçelenmiş ellerini kimonosunun altına sokmuş olan hırsız hayli şaşırmış olmalıydı ama istifini hiç bozmadan, sakince dikilmeye devam etti. Mantıklı bir insan, böyle bir durumu ilgili kişilerin görünüşlerine bakarak doğru bir şekilde yorumlayabilirdi; öte yandan, modern eğilimlerle uzaktan yakından alakası olmayan sahibim, memurları ve polisi gözünde her zaman çok büyütürdü. Resmî yetkililerin gücünü oldum olası dehşet verici bulmuştur. Aslında polislerin ve benzer canlıların, bizim için çalışan ve maaşları bizim vergilerimizle ödenen gözcüler olduklarını gayet iyi biliyordu ama üniformalı birini gördü mü, karşısında el pençe divan durmadan da edemiyordu. Sahibimin babası, vaktiyle küçük bir şehrin varoşlarından birinde yöneticilik yapıyormuş. Başkalarına güç gösterisi yapmayı ve üstünlük taslamayı çok severmiş. Oğlunun devlet görevlileri karşısında bu denli pısırık olması ilahi adaletin tecellisi olsa gerek. Ona ciddden çok acıyorum.

Polis memuru, sahibimin komik hatasına gülerek karşılık verdi. Anlaşılan mizahtan anlıyordu. "Lütfen yarın sabah, saat dokuzda Nihonzatsumi Polis Karakolu'na gelin. Ayrıca çalınan eşyalarınızın hangileri olduğunu bana söylemenizi isteyeceğim sizden," dedi sırıtarak.

"Çalınan eşyalar," dedi sahibim heyecanla, "şey..."

Sesindeki heyecan sönüverdi birden. Çünkü hangi eşyaların çalındığını çoktan unutmuştu. Hatırladığı tek şey o gülünç tatlı patates kasasıydı. Dedektife bir yanıt vermesi gerekiyordu. Patates kutusunun çalındığını söylerse bir aptal gibi görünecekti. Birden sustu. Düşündü, düşündü, düşündü. Soyguna uğrayan kişi kendisiydi, mağdur olmanın verdiği belli bir sorumlu-

luk taşıdığını düşünüyordu. Polisin sorusuna dişe dokunur bir cevap veremezse özgüveni sarsılacak, kendini kötü hissedecekti. Düşünüp taşındı ve sonra şu fevkalade saçma cümleyi kurdu; "Bir kasa tatlı patatesim çalındı."

Hırsız bile yanıtı dayanılmaz ölçüde gülünç bulmuş, güldüğü anlaşılmasın diye de başını öne eğip çenesini yakasının içine gömmüştü. Kahkahalara boğulan Waverhouse, "Tatlı patateslerin de amma kıymetliymiş ha!" dedi.

Ciddiyetini koruyan tek kişi polis memuruydu. "Patateslerinizi geri alabileceğinizi sanmıyorum," diye yanıt verdi adam. "Ancak diğer eşyalarınızın çoğu size iade edilecektir. Her neyse, diğer konuları yarın karakola geldiğinizde öğrenirsiniz. İadesi olunan mallarla ilgili tutanak tutulacak, bu yüzden şahsi mührünüzü yanınıza almayı sakın unutmayın. Bahsettiğim yer Asakusa Karakolu'nun yetki alanındadır. Oraya lütfen tam zamanında gelin. Saat dokuzu geçirmeyin. İyi günler dilerim!"

Görevini yerine getirmiş olan dedektif hırsızla beraber yanımızdan ayrıldı. Arkasından yürüyen hırsız, ellerini kimonosundan çıkaramadığı için dış kapımız açık kalmıştı. Az önceki görüşme boyunca polisin karşısında korkuyla karışık bir saygı pozisyonunda durmuş olan sahibim, bu ayrılış şeklinden rahatsız olmuş gibiydi. Bir hışımla gidip kapıyı kapatmış olması memnuniyetsizliğini gözler önüne seriyordu.

"Eh," dedi Waverhouse, "dedektiflerden bayağı çekiniyorsun anlaşılan. Keşke her zaman bu kadar pısırık davransaydın. Tam bir iyilik abidesi olurdun. Ama ne yazık ki sadece polislere karşı böylesin."

"Başka ne yapsaydım? Sonuçta o polis bana iyi haberler vermek için buraya kadar gelmiş."

"İyi de onun işi bu zaten. Bu yüzden ona özel biriymiş gibi davranmana gerek yok ki."

"Onunki öyle sıradan bir iş değil."

"Ah, elbette sıradan bir iş değil. Adam, 'dedektiflik' adında iğrenç bir iş yapıyor. Bu sıradan bir işten de beter."

"Böyle konuşursan başını belaya girebilir."

"İyi, peki, öyle olsun," diye homurdandı Waverhouse.

"Şimdilik dedektifleri karalamayı bir kenara bırakıyorum. Fakat bilmelisin ki, esas sorun o sıkıcı polislere saygı duyman ya da duymaman değil, hırsızlara saygı duyacak kadar ileri gitmen."

"Hırsızlara saygı duyan kim?"

"Sensin."

"Çevremde hırsız mı var da saygı duyayım? Bu imkânsız bir şey!"

"İmkânsız, öyle mi? Az önce bir hırsıza selam verdin."

"Ne zaman?"

"Az önce."

"Saçmalama! Ben dedektifi selamladım."

"Dedektifler öyle giysiler giymezler."

"Bilakis, adam dedektif olduğu için çok düzgün giysiler giymiş üstüne."

"Bazen gerçekten aptallaşıyorsun."

"Aptallaşan sensin."

"Şimdi bir düşün. Hatta düşünmeye şuradan başla; sence bir dedektif birinin evine geldiğinde ellerini giysilerinin içine sokup, hiç konuşmadan, hiçbir şey yapmadan öylece dikilir mi?"

"Dedektiflerin ellerini giysilerinin içine sokmaktan aciz olduklarını mı söylemeye çalışıyorsun?"

"Bana böyle kızgın davranacaksan bu konuyu burada kapatalım. Ama bir düşün! Gerçekten düşün! Senin az önce selam verdiğin adam neden hiç kıpırdamıyordu?"

"Böyle yapması beni hiç şaşırtmadı. Sonuçta o bir dedektif."

"Kendinden bu denli emin olman beni hayrete düşürüyor. Anlamayacaksın değil mi?"

"Bunda anlaşılmayacak bir şey yok. O adamın bir hırsız olduğunu söyleyip duruyorsun. Peki, onu hırsızlık yaparken gördün mü hiç? Söylediklerin varsayımdan öteye geçmiyor. Üstelik bu konuda oldukça inatçısın."

Waverhouse daha fazla ısrar etmedi, sahibimden ümidi kesmişti artık. Susmak zorunda kaldı. Bu sessizliği kendi zaferi olarak yorumlayan sahibimse keyiften dört köşe oldu. Waverhouse'un gözünde ne denli acınası duruma düştüğünün farkında bile değildi. Sabit fikirli davranarak Waverhouse'a bir ders

verdiğini, onu hezimete uğrattığını düşünüyordu. Malum, söz konusu kişi sahibimse, böyle yanlış anlamaların cereyan etmesi hiç de şaşırtıcı değildir. Sabit fikirli davranarak yüceldiğini, ışıldadığını zanneden biri, sergilemiş olduğu kaba irade gösterisi yüzünden aslında toplum nezdinde saygınlığını kaybeder. Tuhaf olan şudur ki, bu inatçı yobaz dışarıdan nasıl göründüğünü fark etmediği gibi, bir de ısrarla övgü beklemektedir. Alay konusu olduğunu ve duyarlı insanların kendisiyle artık ilgilenmek istemediklerini fark etmez. Sadece edindiği anlamsız mutluluğun tadını çıkarmaya bakar.

"Her neyse," dedi Waverhouse, "yarın karakola gitmeye niyetin var mı?"

"Elbette. Saat dokuzda orada bulunmam söylendi. Saat sekizde evden çıkarım."

"Okul ne olacak peki?"

"İzin alacağım. Okul kimin umurunda!"

"Bak sen! Şimdi de külhanbeyi kesildin başımıza! Ee, izin alman sorun olmaz mı?"

"Olmaz, olmaz. Sonuçta maaşım aylık olarak ödeniyor. Bir günlük ücretimi maaşımdan düşerler, olur biter."

Sahibim bunları söylerken dürüstlükten çok uzaktı, zira bir memnuniyetsizlik ifadesi de sergiliyordu.

"Peki, oraya nasıl gideceğini biliyor musun?"

"Karakolun yolunu ben nereden bileyim?" dedi sahibim sinirli bir şekilde. "Atlar bir rikşova giderim."

"Tokyo hakkında amcamın bildiklerinden daha fazlasını bilmiyorsun anlaşılan. Aferin."

"Rica ederim."

Sahibimin kinci tutumuna kahkahayla karşılık verdi Waverhouse. "Hâlâ anlamadın mı? Gideceğin karakol herhangi bir bölgede değil, Yoshiwara'da yer alıyor."

"Nerede?"

"Yoshiwara'da."

"Hani şu fahişeler mahallesinin olduğu yer mi?"

"Aynen öyle. Zaten Tokyo'da sadece bir Yoshiwara var. Söy-

le bakalım, yine de oraya gidecek misin?" Waverhouse sahibime sataşmaya başlamıştı.

Yoshiwara'nın bildiği Yoshiwara olduğunu anlayan sahibim tereddüt yaşıyor gibiydi. Kafasında bir şeylerin muhasebesini yapıyordu herhalde.

"İster fahişeler mahallesinde ister başka yerde olsun, gideceğim dediysem gideceğim."

Aptalın aptallığı böyle durumlarda ayyuka çıkar zaten. Sahibimden de başka türlüsü beklenemezdi.

Aldığı cevap karşısında hiç şaşırmayan Waverhouse, "Kulağa ilginç geliyor. Belki oraya gitmek sana iyi gelir," dedi gayet sakin bir tavırla.

Dedektifin gelişiyle oluşan gergin hava, bir süre sonra Waverhouse'un şakalarıyla dağılıverdi. Hava kararmaya başlayınca, "Amcam eve geç gelmemden hiç hoşlanmaz. Bana müsaade. Kalksam iyi olur," diyerek evimizden ayrıldı. O gittikten sonra sahibim hızlıca bir şeyler atıştırıp çalışma odasına geri döndü. Orada kollarını kavuşturup yüksek sesle düşünmeye başladı.

"Waverhouse'a göre, hayran olduğum ve tavsiyelerini hayli ciddiye aldığım Singleman Kidd, aslında örnek alınmaya değer biri değil. Bilakis, savunduğu fikirler maalesef sağduyudan yoksun görünüyor. Waverhouse'un ısrarla belirttiği gibi, düşünceleri insanları deliliğe sürükleyebilecek nitelikte. Kidd'in gösterdiği yoldan hevesle giden o iki zavallıyı düşünecek olursak Waverhouse'a hak vermemek elde değil. Bu son derece tehlikeli bir durum. Onunla fazla haşır neşir olursam ben de aynı yolun yolcusu olabilirim. Kendime hayret ediyorum doğrusu; İlahi Adalet denilen adamın yazdığı mektuptan öyle çok etkilendim ki, onu derin bir bilgi ve algı dünyasına sahip, muhteşem bir adam sandım. Hâlbuki adam tımarhanede yatan tescilli bir deliymiş. Pelham Flap'mış ismi de.

Waverhouse'un çizdiği talihsiz adam portresi abartılı ve çarpıtılmış olabilir elbette ama adamın yazdıklarına bakacak olursak kendini ilahi bir varlık gibi gördüğü su götürmez bir gerçek. Acaba ben de biraz kaçık olabilir miyim? İnsan kendine benzeyeni bulur, derler. Eğer bu doğruysa, o delinin mektubu-

na derin bir saygı duyduğuma göre bende de biraz delilik var demektir. Deliliğin sınırlarında olmalıyım. Henüz belgelenmemiş olsa da, bir deliye komşu olmayı seçersem, bir gün farkında olmadan onun sınırlarına adım atabilirim. O zaman benim de komşumdan farkım kalmaz. Tanrım, bu ne korkunç bir ihtimal!

Düşünüyorum da, beynimin son zamanlardaki tuhaf işleyişine şaşmamalı. Belki beyin hücrelerimin bir kısmı kimyasal bir değişime maruz kalmıştır. Yanılıyor da olsam, son zamanlarda kendi iradem doğrultusunda dengesiz ve ölçüsüz işler yaptığım inkâr edilemez. Dilimde veya koltuk altımda bir acayiplik hissetmiyor olmama rağmen diş etlerimden gelen bu delirtici kokunun ve yüzümdeki seğirmelerin sebebi ne? Bu işin şakası yok artık. Belki de çoktan delirmeye başlamışımdır. Henüz hiç kimseyi incitmediğim ve toplum içinde sıradan bir yurttaş gibi sakince yaşadığım için diğer deliler gibi dikkat çekmiyorumdur belki de. Pozitifmiş negatifmiş, aktifmiş pasifmiş zihin eğitimiyle kaybedecek vaktim yok artık. Önce kalp ritmimi kontrol edeyim. Nabzım normal görünüyor. Ateşim var mı? Ateşim de yok. Kanım beynime hücum etmemiş, bu konuda hiçbir belirti yok. Ama yine de içim rahat değil. Her şeyin normal olması hiçbir sorun olmadığı anlamına gelmez."

Bir süre kaygılı bir halde sessizce oturdu sahibim ve derin düşüncelere daldı. Sonra, endişeyle geçen birkaç dakikanın ardından tekrar mırıldanmaya başladı.

"Şu hale bak! Burada oturmuş kendimi delilerle kıyaslıyorum; o dengesiz insanlarla aramdaki benzerlikleri bulmaya çalışıyorum. Böyle giderse bu atmosferden asla kurtulamayacağım. Sanırım bu sorunu yanlış şekilde ele alıyorum. Çılgınlığı norm kabul ediyor, kendimi çılgınlığın hantal standartlarına göre değerlendiriyorum. Hal böyle olunca da kendimi bir deliyle özdeşleştirmem kaçınılmaz oluyor. Kendimi sağlıklı bir kimsenin normal standartlarına göre değerlendirmeliyim. İşte o zaman memnun edici sonuçlar alabilirim.

Şimdi de kendimi başkalarıyla kıyaslayayım. En yakınımda olan, en iyi tanıdığım kişilerden başlayabilirim. Misal, bugün buraya gelen cübbeli yaşlı amcayı ele alalım. Ama o da zihin

terbiyesinden bahsedip durmuyor muydu? Onun normal sayılabileceğinden de şüpheliyim. Öyleyse Coldmoon'u ele alalım. O da çılgınlar gibi küre perdahlıyor. Bu yüzden öğle yemeğini bile laboratuvarda yiyor. Onu normal saymak da hayli zor. Ya Waverhouse? Ona göre hayat gezip tozmaktan, gülüp eğlenmekten ibaret. İyi hoş ama tam bir delilik timsali! Goldfield'in karısını da bir düşünelim. O zehir saçan kadının yaradılışında sağduyudan eser yok. Ya Goldfield'e ne demeli? Gerçi onunla tanışma şerefine henüz nail olmadım ama o çarpık karakterli tuhaf kadınla uyum sağlayabildiğine göre onun da normal biri olduğu söylenemez. Delilikte sınır tanımayan bir kadınla evlenebildiğine göre, o da karısı kadar kötü biri olmalı. Başka kim kaldı? Hah, evet, Alçalan Bulut Okulu'nda okuyan o muhteşem beyefendiler... Kendileri daha sakalı bitmemiş delikanlılar olmalarına rağmen, çılgınlıkları evreninin işleyişini bozabilecek türden. Hepsinin de kanı kaynıyor.

Arkadaşlarımı ve tanıdıklarımı şöyle bir gözden geçirdiğimde, hepsinde de farklı delilik belirtileri olduğunu gözlemliyorum. İçim rahatladı doğrusu. Belki de toplum dediğimiz şey delilerin oluşturduğu bir kalabalıktan ibarettir. Belki de çok övülen sosyal alanımız sadece delilerin bir araya geldiği, birbiriyle boğuştuğu, birbirine çirkin lakaplar taktığı ve pislik içinde birbiriyle boğuştuğu bir ayı inidir. Bir araya toplanan bu deliler, vücudumuzdaki hücreler gibi bir dağılıp bir birleşerek yaşayan bir organizma haline gelirler. Muhteşem türümüzün gerçek doğası bu değil midir? Bu organizma içinde, sağduyu sahibi olan hücrelerin diğerlerini rahatsız etmeleri ve bu yüzden kendilerini bir tımarhanede bulmaları kaçınılmazdır. Tarafsız konuşmak gerekirse, tımarhaneleri dolduranlar ne kadar deliyse, dışarıda elini kolunu sallayarak dolaşan sözde sağlıklılar da o kadar delidir. Bir deliye toplumdan izole edildiği sürece rahatlıkla deli muamelesi yapılabilir. Fakat deliler bir araya gelerek sayısal çoğunluk elde ederlerse, işte o zaman sayılarındaki üstünlükle delilikleri normalleşir. Aslında pek çok deli sağlıklıdır.

Servetinin verdiği gücü kötüye kullanan nüfuz sahibi bir delinin, davranışlarında aşırıya kaçması nadir görülen bir şey

değildir. Ama yine de herkes tarafından övülmekte ve bir erdemlilik örneği olarak muhafaza edilmektedir o deli. Buna bir türlü anlam veremiyorum."

Sahibimin tüm gece öylece oturup loş ışık altında meditasyon yaparken kendi kendine söylediği sözlerin birini bile değiştirmeden katardım size. Söylediği her şey, beyninin durumunu gözler önüne seriyor. Kayser Bill gibi bıyık bırakmayı biliyor ama bir deliyle normal bir insan arasındaki farkı dahi ayırt edemiyor. Bununla kalsa iyi, deliliği entelektüel bir sorun olarak görerek kendine eziyet edip kederlenmesi, sonunda hiçbir sonuna varamadan düşünmeyi bırakmasına sebep oldu. Beyni, sorunlarla baş edebilme becerisinden yoksun. Hangi sorun olduğu fark etmez. Hangi konuda olduğu da. Zavallı mankafalı ihtiyar.

O akşam yaptıkları arasında kayda değer olan tek şey, vardığı sonuçların her zamanki gibi burun deliklerinden sızan grimsi sigara dumanı kadar belirsiz ve anlaşılmaz olmasıydı.

Ben bir kediyim. Bazılarınız, "Nasıl olur da sıradan bir kedi, sahibinin düşüncelerini böyle derinlemesine analiz edebilir?" diyorsunuzdur. Bu tür şeyler bir kedi için çocuk oyuncağıdır. İşitme hassasiyetimin ve karmaşık şeyleri düşünebilme yeteneğimin yanı sıra insanların düşüncelerini de okuyabilirim. Bu meziyetleri nasıl edindiğimi sormayın. Yöntemlerim sizi alakadar etmez.

İşin aslı şu ki, bir insanın dizlerine yatıp uyuyormuş numarası yaparken kürkümü karnına hafifçe dokundururum; işte o an bir elektriklenme meydana gelir ve bu sayede o kişinin iç dünyasındaki her şey zihnime yansır.

Mesela geçen gün sahibim başımı nazikçe okşarken, tüylerimden çok güzel, yumuşacık, sıcacık bir kürk yapılabileceğini düşündü. O vakit tepeden tırnağa ürperdim. Çok korkunç bir histi! Demem o ki, size yalnızca ustamın sözlerini değil, aynı zamanda bütün akşam düşündüğü şeyleri anlatmamı sağlayan şey, bendeki bu aşırı hassas algılama yeteneğidir. Fakat bilmelisiniz ki sahibim kendi algıdan yoksun türünün oldukça silik bir örneğidir.

Kendi kendine konuşurken, "Buna bir türlü anlam veremi-

yorum," dedikten sonra enerjisi tamamen tükendi ve hemen uykuya daldı. Adım kadar eminim ki yarın sabah uyanınca, az önce düşündüğü her şeyi ve hatta bunları neden düşündüğünü bile unutmuş olacak. Şayet bu delilik mevzusu tekrar açılırsa, yarayı yeniden kaşımaya başlayacak. Ama bu sahiden de gerçekleşirse, hiçbir şeye anlam veremediği sonucuna varmak için yine aynı çıkarımları takip edip etmeyeceğini bilemem.

Yine de, bu sorunlarla hangi sıklıkla uğraşırsa uğraşsın, ne kadar farklı çıkarımlar üretirse üretsin, bir şeyi çok iyi biliyorum. Değişmez sonuç şu olacak; uykuya dalmadan önce, yine hiçbir şeye anlam veremediği sonucuna varacak, bu konuda size kedi sözü veriyorum.

III

"Hayatım, saat çoktan yedi oldu," diye seslendi karısı, sürgülü kapının diğer tarafından. Sahibimin şu an uyanık olup olmadığını söylemem çok zor. Yüzü bana dönük değil. Karısına da cevap vermedi. Gerçi cevap vermemek onun huyudur. Ağzını açmak zorunda kaldığında, "Hmm," der sadece. Hatta bazen bu anlamsız söz bile çıkmaz ağzından. O kadar tembeldir ki, cevap vermek bile onun için yorucu bir iştir. Bazen de gizemli görünmek için mahsus cevap vermez karşısındakine. Tabii, kadınlar böyle şeylerden pek hoşlanmazlar. Kendi hayat arkadaşı -Bayan Sneaze- bile kocasını umursamıyor, gerisini siz düşünün artık. Şu soruyu soran meşhur bir şarkı vardı: "Hem ebeveynleri hem de kardeşleri tarafından istenmeyen bir adamı elin kadını nasıl sevsin?"

Kendi karısı tarafından çekici bulunmayan bir adamı diğer kadınlar beğenir mi? Sahibimi kendi türündeki kadınlara itici bir yaratık gibi gösterme çabasında değilim elbette. Ama öylece yerimde oturup çeşitli sanrılar geliştirmesine ve gerçeği bulandırmasına da seyirci kalamam. Karısı tarafından beğenilmiyor oluşunu rasyonel sebeplere dayandırmak yerine yıldızların konumuna bağlayabiliyor. Bu eleştirileri onun iyiliği için yapıyorum. Çünkü dünyayı olduğu gibi görmesini, kendi gerçeğinin farkına varıp cinsel anlamda son derece itici olduğunu anlamasını istiyorum.

Bayan Sneaze, kocasından aldığı talimat doğrultusunda onu uyandırmaya çalışıyordu. Sahibimse karısının seslenişine aldırış etmiyordu. "Hmm," bile dememişti. Bırakalım da ne hali varsa görsün, diye düşündüm.

Bayan Sneaze bir elinde süpürge diğer elinde toz beziyle çalışma odasına girdi. Bir süre sonra, çalışma odasının her tarafından toz bezinin çıkardığı sesler gelmeye başladı.

Günlük ev işleri başlamıştı. Odaları temizlemek benim vazifem olmadığından, bu işi eğlence olsun diye mi yoksa egzersiz olsun diye mi yapıyorlar, hiç bilmiyorum. Zaten umurumda da değil. Fakat şunu söylemeliyim ki, bu kadının temizleme yöntemi tamamen faydasız; tabii bu işi sadece kendini mutlu etmek için yapmıyorsa. Oda temizlemekten anladığı şey, elindeki toz bezini sürgülü kapının kâğıt yüzeyinde dolaştırmak ve süpürgeyi zeminde bir sağa bir sola gezdirmekten ibaret. Yaptığı hareketlerde sebep-sonuç ilişkisinden eser yok. Dolayısıyla, temiz yerler temiz, kirli yerler de kirli kalmaya devam ediyor. Konfüçyüs'ün zamanında, insanlar her ayın ilk günü koyun kurban ederlermiş. Bu ibadetin son derece saçma ve gereksiz olduğunu iddia eden bir öğrencisine, anlamsız bir şekilde de olsa hürmet etmenin, hiç hürmet etmemekten daha iyi olduğunu söylemiş Konfüçyüs. Belki biz de Bayan Sneaze'in temizlik anlayışını bu şekilde ele almalı, üstünkörü de olsa temizlik yapmasının hiç temizlik yapmamasından daha iyi olduğunu düşünmeliyiz. Yaptığı işin sahibime bir faydası olmasa da, her gün temizlik yapacağım diye kendini paralıyor kadın. Gerçi bu onun ne yazık ki tek iyi huyu. Bayan Sneaze ve temizlik arasında oldum olası mekanik bir bağ vardır; fakat onların bu birlikteliği pratikte hiçbir zaman işlevsel olmamıştır. Süpürgenin veya toz bezinin icadından önce insanlar ne kadar temizse, o da en fazla o kadar temiz olabilmiştir.

Sahibimin aksine, ben erken uyananlardanım. Bu saate kadar uyku mahmurluğum da kalmadı. Ama tabii sadece bir kedi olunca evin insan fertleri sofraya oturmadan kahvaltı yapabilmem mümkün olmuyor. Neticede ben bir kediyim; kediliğin verdiği iştaha ve içgüdülere sahibim. Mama kabım olarak kullanılan o istiridye kabuğundan buram buram yayılan iştah açıcı kokuyu aldığımda yerimde duramıyordum. Durumun umutsuzluğunun farkında olan ve umutlanmamak için umutlanan birinin yapabileceği en akıllıca şey, durup düşünmek ve sessizce

beklemek için kendini disipline etmektir. Bunu söylemek yapmaktan daha kolaydır elbette.

Kişi, umudunun gerçekçi olup olmadığını düşünmeden edemez. Sonuçta hayal kırıklığı yaşayacağını bilse bile, umudunun sınırlarını zorlamaya devam eder. Bu yüzden kendimi daha fazla tutamadım ve hemen mutfağın yolunu tuttum. Önce her zamanki gibi mutfak fırınının arkasında bulunan istiridye kabuğuna göz attım. Kabuğun içi boştu, zira geçen gece içindekileri bir güzel yalayıp yutmuştum.

Çoktan haşlamış olduğu pirinci servis kabına aktarmış olan O-san şimdi de ocağın üstünde çorba karıştırıyordu. Açıkta kalan pirinç lapası katılaşmaya başlamıştı. Pirinç de çorba da artık hazır olduğuna göre, benim kahvaltı da hemen servis edilir diye düşünüyordum. Böylesi zamanlarda geri adım atmak aptallık olur; elime hiçbir şey geçmeyeceğini bilsem de denemekten zarar gelmez diye düşündüm. Neticede, bir beleşçinin bile herkes kadar açlık çekmeye hakkı vardır. Öyleyse kahvaltımı neden istemeyecektim ki? Önce rica edercesine, nazik ve dokunaklı bir miyav sesi çıkardım. O-san hiç oralı olmadı. Taş kalpli biri olduğunu zaten biliyordum ancak miyavlama yeteneğimle ilgisini çekeceğime emindim. Derken, bir kez daha miyavladım (bu sefer daha acıklı, daha içten). Çıkardığım sesi kim duysa yüreği paramparça olurdu. Fakat O-san yine oralı olmadı. Bu kadın sağır olabilir mi acaba? Sanmıyorum. Eğer sağır olsaydı hizmetçilik de yapamazdı. Yalnızca kedilere karşı sağırdır belki de. Renk körü olan insanlar da var mesela. Bu insanlardan bazıları görme yetilerinin mükemmel olduğunu düşünebilirler, ancak tıbbi açıdan gözleri kusurludur. Bu O-san yaratığında da ses körlüğü var sanırım. Ses körlüğü olan kişiler de renk körü olan türleri kadar ucubedir. Bu kadın kendini dev aynasında görüyor olmalı. Sırf canavarlığından yapıyor bunu. Geceleri dışarı çıkmama da izin vermiyor. Bu zamana kadar çok uğraştım ama bir kez olsun açtıramadım ona kapıyı.

Geçen akşam, şans eseri beni dışarı saldığında birkaç sokak köpeğinin saldırısına uğradım. Kendimi kömürlüğün çatısına

attım da öyle kurtuldum. Bütün bir gece tir tir titredim. Bu taş kalpli kadın yüzünden başıma gelmedik felaket kalmadı. Zaten miyavlayışımın böyle birinde merhamet hissi uyandırmayacağını gayet iyi biliyorum. Karnı aç olan, Tanrı'ya; gözü aç olan, hırsızlığa yönelir. Aşk acısı çeken de şarkı türkü yazar.

O-san'ın dikkatini çekebilmek için her şeyi yapmaya hazırdım. Tekrar tekrar miyavladım beni duysun diye. Fakat sesim Beethoven'ın mayhoş edici parçaları gibi bir etki bırakıyor olmalıydı ki, bu yeri doldurulamaz yaratık bana hâlâ tepki vermiyordu.

Derken, O-san birden çömeldi, zemindeki gömme bölümün kapağını açtı ve içinden birkaç santim uzunluğunda bir kömür çıkardı. Kömürü fırının köşesine sertçe vurarak üç parçaya ayırdı. Kömür tozu yüzünden etraf simsiyah olmuştu. Çorba da kömürden nasibini almış olmalıydı. Ama O-San böyle şeyleri sorun edecek türden bir kadın değildir. Kömürleri hızlıca ocağın üstüne koydu. Yaptığı işi bırakıp benim kıymetli senfonime kulak vereceğini hiç sanmıyorum. Her zaman böyle oluyor.

Baktım O-san'dan bana hayır yok, mutfaktan ayrılıp oturma odasının yolunu tuttum. Banyonun önünden geçerken sahibimin kızlarını gördüm. Aceleyle yüzlerini yıkıyorlardı. Kızların ikisi henüz anaokulu çağında, en küçük olansa bebek denilecek yaştaydı. Dolayısıyla yüzlerini doğru düzgün yıkayamıyorlardı. Hatta bebek olan, yüzünü temizlemek için yer bezlerinden birini kullanıyordu. Bu herkes için mide bulandırıcı bir şey olmalı. Fakat onun gibi her depremde neşeli çığlıklar atan bir çocuğun tuhaflıklarına şaşmamak gerek. Ayrıca bu tavrından anlıyoruz ki, kendisi Singleman Kidd'den daha aydınlanmış durumda.

En büyük kız, kendisinden beklendiği üzere büyük bir ciddiyetle ele alıyordu sorumluluklarını. Gargara bardağını bırakıp yüzünü yer beziyle temizleyen küçük kardeşine hemen müdahale etti. "Ne yapıyorsun sen, bebekçik?" dedi. "O elindekiyle yerleri siliyoruz."

Fakat bebekçik kolay ikna olacağa benzemiyordu. "Hayır! Babu," diyerek yeri göğü inletti o cırtlak sesiyle. Ablasının el

koyduğu yer bezini çekiştirerek geri almaya çalışıyordu. Hiçbirimiz babunun ne demek olduğunu veya çocuğun bu kelimeyi nereden kaptığını bilmiyoruz. Fakat bebekçik ne zaman öfkeden deliye dönse bu kelime ağzından düşmüyor.

İki çocuk o pis bezi çekiştirirken, bezin ortasından damlayan kirli su ufaklığın ayaklarına damlıyordu. Sadece ayakları olsa yine iyi, bir süre sonra dizleri de sırılsıklam olmuştu. Bebek bir tavla giyiyordu. Bu kelimenin anlamını bulmaya çalışıyorum; sanırım çocuklar desenli giysilere "tavla" diyorlar. Fakat bu bilgiyi nereden edindiklerini bildiğimi ne yazık ki söyleyemem.

"Bebekçik," dedi büyük kız, "tavlan ıslanıyor. Haydi artık uslu bir bebek ol ve şu pis bezi bırak elinden!"

Bu gerçekten de kayda değer tavsiyeydi; hele ki bir süre öncesine kadar tavlayı sadece bir oyun sanan bir kızdan geldiği düşünülecek olursa. Bu kız kelimeleri sürekli yanlış anlamda kullanıyor ve bu durum onu dinleyen yetişkinleri de kızdırıyordu. Babası onun bu hatalı sözcüklerini ne zaman duysa düzeltmeye çalışıyordu. Ama onun da kızından aşağı kalır yanı yok. Okulda İngilizce öğretirken kızının yaptığı hataların daha beterini yaptığına eminim.

Kendisine tamamen tesadüfi bir şekilde bebekçik diyen bebekçik, tavlasının sırılsıklam olduğunun farkına sonunda varmıştı. "Bebekçiğin tavlası üşüdü," demeye başladı. Elbette, soğuk bir tavla oldukça mühim bir sorundur. Onları duyan O-san canavarı mutfaktan çıkıp soluğu banyoda aldı. O paylaşılamayan yer bezini hemen ele geçirip, bebeğin üstünü temizledi.

O kargaşa anında, ortanca kız Sunko'nun sesi hiç çıkmıyordu. Sırtını bize dönmüş, annesinin makyaj malzemelerini kurcalamakla meşguldü. Pudra kutusuna daldırdığı parmaklarını burnunun üstünde gezdiriyordu. Neyse, en azından bu sayede burnunun nerede olduğu rahatça görülebiliyordu. Sonra, elini tekrar dikkatsizce kutuya daldırdı. Bu sefer daha fazla pudra alıp yanaklarını da beyaza boyadı. O-san bebekçikle ilgilenmek için banyoya geldiğinde, kızın makyajı çok ilginç bir seviyeye ulaşmıştı. Bebek konusu çözüme kavuşurken Sunko da temizlenip insan formuna geri döndü.

Bu acıklı sahneyi geride bırakıp yoluma devam ettim. Sahibimin uyanıp uyanmadığını merak ediyordum. Oturma odasını geçip gizlice onun yatak odasına girdim. Sahibimin kafası görünmüyordu. Kafasının olması gereken yerde sadece tuhaf bir çıkıntı vardı. Uyandırılmamak için kendini korumaya almış olmalıydı. Bu haliyle aptal bir kaplumbağayı andırıyordu.

Bir süre sonra, çalışma odasının temizliğini bitirmiş olan Bayan Sneaze odaya yaklaştı. Kapıda durup, "Sen hâlâ uyanmadın mı?" dedi. Olduğu yerde dikilmeye devam ederek ve kaplumbağaya iğrenç bir şeymiş gibi bakarak sorduğu soruya cevap bekledi. Sonra omzuna attığı süpürge ve elindeki toz beziyle odaya girip, aynı soruyu bir kez daha sordu.

"Hâlâ uyanmadın mı, canım?"

Bu sefer uyanmıştı sahibim. Başı ve kolları her tarafını sarmış olan çarşaftan yavaşça sıyrıldı. Kafasını saklayarak karısından kurtulabileceğini düşünmüş olmalıydı. Ama Bayan Sneaze'in pes etmeye hiç niyeti yoktu. Kocasına adım adım yaklaştı. Sahibim, elinde süpürge taşıyan karısının kendisine yaklaşmasından ürkmüştü herhalde. "Hâlâ uyanmadın mı?" sorusunu kafası çarşafa gömülüyken bile duymuştu. Artık hiç kaçarı yoktu, uyanmak zorundaydı.

"Hmm," dedi cılız bir tonda.

"Saat dokuzda orada olacağını söylemiştin. Haydi, acele et! Yoksa geç kalacaksın!"

"Söylemene gerek yok. Kalkıyorum zaten," dedi sahibim. Ama karısı bu numarayı yemedi. Çünkü sahibim, karısını yataktan kalkacağına ikna ettikten sonra tatlı uykusuna geri dönerdi hep. Bu numarayı gayet iyi bilen Bayan Sneaze gözünü ondan ayırmadan beklemeye devam etti. Sonra dayanamayıp, "Pekâlâ, hemen kalk!" dedi. Bir başkası tarafından kaldırılmak çok sinir bozucu bir şey olmalı. Hele hele kaldırılan kişi sahibim gibi bencil biriyse.

Gözlerini fal taşı gibi açan sahibim, az önce başını altına soktuğu yatak örtüsünü vahşi ve öfkeli bir hareketle çekiştirdi.

"Yaygara koparmana gerek yok. Kalkıyorum dedim ya!"

"İyi de sen her zaman kalkacağını söylüyorsun, ama asla kalkmıyorsun."

"Saçmalama! Ben ne zaman böyle gülünç bir şey yaptım ki?"

"Her zaman yapıyorsun,"

"Aptal olma."

"Sen kime aptal diyorsun bakalım? Cevap ver çabuk!"

Bayan Sneaze elindeki süpürgeyi tüfek gibi omzuna almış, bir asker edasıyla kocasına meydan okuyordu. Fakat tam o sırada, arkamızdaki sokakta yaşayan rikşovcunun oğlu Yatchan birdenbire ağlamaya başladı. Ağlaması sahibimin öfkesini ikiye katlamıştı ama asıl kızdığı kişi ağlayan çocuk değil, çocuğun annesiydi. Çünkü rikşovcunun karısı, bebeği saat başı ağlatmak için para alıyordu ve sahibim bu durum karşısında öfkeden deliye dönüyordu. Bebeğin annesi için hava hoştu tabii, siz bir de Yatchan'a sorun. Öyle bir annem olsa ben de saat başı ağlardım. Kadının kendi çocuğuna yaptığı bu işkence Goldfield'ler tarafından takdir edilse de, böyle bir şeyi ancak İlahi Adalet'ten daha çatlak, daha tehlikeli biri yapabilirdi. Yatchan'ın amacı sahibimi öfkelendirmek olsaydı, amacına çoktan ulaşmış olurdu. Ama Goldfield'in paralı adamlarının sesini duyunca ağlamaya başlıyordu çocukcağız.

Demem o ki, sahibimin, yüzüne şaplak yemiş gibi hissetmesini istiyorsanız Yatchan'ı ağlatmanız yeterli olacaktır.

Yıllar önce Avrupa'da, ne zaman hüküm giymiş bir suçlu başka bir ülkeye kaçsa ve yakalanamasa, onun bir benzeri bulunur ve ceza ona kesilirmiş. Goldfield'in holiganlarına taktik veren kişi bu eski Avrupa âdetinden haberdar olmalı. O kişi her kimse hakkını vermek lazım, çünkü iyi iş çıkarıyor.

Sahibim gibi yetenekleri kısıtlı olan biri için Alçalan Bulut Okulu'ndaki haytalar da Yatchan'ın annesi de sorun teşkil ediyordu. Onun bakış açısına göre, baş edilmesi gereken, aynı ölçüde tuhaf başka komşular da var muhitimizde. Şimdilik bu komşulardan bahsetmeme gerek yok sanırım, ama ilerleyen kısımlarda ihtiyaç duyulursa onlara da değinirim. Şimdi konumu-

za kaldığım yerden devam ediyorum; en son, yatak odasında karısıyla kavga ediyordu sahibim.

Yatchan'ın sabahın köründe cıyak cıyak ağlaması onu öfkeden deliye döndürmüştü. Hırçın bir tavırla yatağın üstüne oturdu ve kendini sakinleştirmeye çalıştı. Böylesi bir çabayı Singleman Kidd bile sergileyemezdi doğrusu. Sonra iki eliyle kafasını kaşımaya başladı ve bunu öyle sert hareketlerle yaptı ki, kafa derisinin neredeyse tamamı soyuldu. Saçlarındaki bir aylık kepek iğrenç bir şekilde boynuna ve pijamasının yakasına döküldü. Bu gerçekten de unutulmaz bir sahneydi. Meraklı gözlerim, onun diken diken olan bıyıklarına takılınca bir başka şok daha yaşadım. Bıyık tellerinin her biri ayrı telden çalıyordu. Bu sahne de unutulacak gibi değildi.

Daha dün banyo aynasının karşısında Alman İmparatoru'nun bıyığındakiler gibi hizaya girmiş olan kıllar, az önce hafif bir rüzgâr esintisiyle darmadağın oluvermişti. Her biri bireysel özgürlük uğruna düzene başkaldırıp kendi doğasına geri dönmüştü. Aynı durumu sahibimde de gözlemlemek mümkündü. Zira gece boyu yaptığı zihinsel çalışma tüm etkisini yitirmişe benziyordu. Bastırmaya çalıştığı hödüklük, adeta derisinin gözeneklerinden fışkırıyordu. Böyle vahşi bir herifin öğretmenlik mesleğini nasıl sürdürebildiğini düşünecek olursak, Japonya'nın ne kadar büyük bir ülke olduğunu anlamış oluruz. Zira Goldfield ve onun ayaktakımından oluşan sürüsü gibi insan müsveddeleri kendilerine ancak çok büyük bir ülkede yer edinebilirler. Sahibim böyle canavarların insan sayıldığı bir toplumda kendi tuhaf davranışları yüzünden işten atılabileceğine ihtimal vermiyordu muhtemelen.

O bulutlu gözleri kocaman açılmış, fıldır fıldır dönüyordu. Sonra birden bakışları duvardaki dolaba takıldı. Dolap iki bölümden oluşuyordu; her iki bölüm de kâğıttan, sürgülü bir kapağa sahipti. Yatak örtüsünün ucu dolabın alt kısmına kadar uzanmıştı; dolayısıyla sahibimin gözleri istemsizce buraya odaklanmıştı. Bakışları yukarı çıkınca dolabın sürgülü kapağının üstündeki resmi gördü. Soyulmuş veya parçalanmış gibiydi kâğıt.

Dolabın içi görülebiliyordu. Bu kapaklar türlü türlüdür. Bazıları yandan bazılarıysa üstten açılır; bazılarının deseni baskılı, bazılarınınki el çizimidir. Bu görüntü kâğıdın üzerindeki yazıyı okuma isteği uyandırmıştı sahibimde. Rikşovcunun karısını evire çevire dövebilecek kadar sinirliyken birden sakinleşivermişti. Bu hali, ağzına emzik verilince susan bebekleri anımsattı bana.

Sahibim öğrencilik yıllarında bir tapınakta kalırken beş-altı rahibeyle aynı odada uyuyormuş. Onlarla arasında sadece kâğıttan, sürgülü bir kapı varmış. Rahibeler, karakterleri itibariyle kedi huylu kadınların en sinsileridir. Anlaşılan bu rahibeler sahibimin gerçek karakterini çabucak kavramışlar zira tencerelere vurup ritim tutarak, ebeveynlerin bir günü bir gününe uymayan çocuklarına takılmak için söyledikleri şu tekerlemeyi söylemeyi kendilerine adet edinmişler:

Ağlayıp duran şu küçük karga
Sırıtmış ağzı kulaklarına varırcasına

Bana söylendiği kadarıyla o gün bugündür rahibelerden nefret edermiş sahibim. Gerçekten nefret uyandırıcı kişiler olabilirler ama şarkılarında bir hakikati dile getirmiş oldukları da yadsınamaz. Çünkü ruh hallerinin hiçbiri kalıcı olmasa bile, ne yapar eder, dünyadaki diğer herkesten daha çok ağlamanın, gülmenin, neşelenmenin ve morali bozuk olmanın bir yolunu bulur o. Nazikçe ifade edecek olursak, ölçülü olmak konusunda bazı eksiklikler sergilediği ve görünürde makul bir neden olmaksızın zihnini değiştirme eğiliminde olduğu söylenebilir. Günlük konuşma diline tercüme edilirse, sahibimin basit, inatçı, şımarık bir piç kurusu olduğu manasına gelir bu. Şımarık bir piç kurusu olarak, gövdesini yataktan hızla kaldırıp kıçının üzerinde dengede durduktan sonra aniden fikrini değiştirerek, hasarlı dolap kapağının üzerindekileri okumaya başlaması hiç de şaşırtıcı olmadı.

İlk fark ettiği şey, Itō Hirobumi'nin amuda kalktığı bir fotoğrafıydı. Hangi yıla ait olduğunu öğrenmek isteyen sahibim, boynunu büktü ve saygısızca yapıştırılmış fotoğrafın tarihinin

28 Eylül 1878 olduğunu gördü. Bu da demekti ki, Kore'nin görevi başındaki generali, yirmi yedi yıl önce bile taklalar atabiliyordu. Generalin, Kore'nin ikamet etmek için uygun olmadığı yıllarda oraya nasıl yerleşmiş olabileceğini merak eden sahibim, "Maliye Bakanı" ibaresini okuyabilmek için eğildi. Bu kişinin önemli biri olduğu muhakkaktı. Tepe üstü durduğu zamanlarda bile Maliye Bakanlığı yapabiliyordu. Resmin biraz solunda yeniden ortaya çıktı Bakan. Bu defa öğle uykusuna yatmıştı ki, bu da son derece anlaşılabilir bir şeydi (sonsuza kadar tepe üstü duracak hali yoktu ya). Korumasız alanın altına yakın bir yerde, büyük bir ideogram şeklinde yazılmış "Siz" kelimesi okunabiliyordu. Doğal olarak böyle kocaman harflerle yazılmış bir cümlenin geri kalanını da okumak istedi sahibim ama maalesef başka hiçbir şey görünmüyordu. Bir sonraki satırda okunabilen tek şey "çabucak" kelimesiydi ve bir kez daha metnin geri kalanından eser yoktu. Şayet sahibim Metropolitan Polis Departmanı'na bağlı bir dedektif olsaydı, kâğıdın en üst katmanının geri kalan kısmını yırtmak suretiyle merakını giderebilirdi; dolap kapağının, dışının ve içindekilerin, tümüyle başkasına ait olması hiçbir şeyi değiştirmezdi. Hiçbir dedektif layıkıyla eğitilmemiştir. İşte bu yüzden, gerçeklere karşı duydukları açlığı doyurmak için ellerinden ne geliyorsa yapacaktır bu görgüsüz insanlar. Ki bu da içler acısı bir durumdur.

Biraz daha medeni davranabilsinler isterdim doğrusu. Gerçeklerin ihtiyatsız davranan dedektiflerden saklanması yönünde bir kural konulmuş olsaydı bu hususta ilerleme kaydedebilirdik. Bu haysiyetsiz kamu görevlilerinin, sahte suçlamalara ve üretilmiş kanıtlara dayanarak masum vatandaşları tutukladıkları da oluyormuş. Dürüst yurttaşlar tarafından istihdam edilip maaşları ödenen kamu görevlilerine, kendilerine iş ve maaş verenlere suç isnat etme hakkı tanınması, insan toplumunun hastalıklı yapısının bir başka örneği değildir de nedir?

Sahibim, muhafazasız kâğıdın orta kısmını incelemeye başladı. Burada Oita Bölgesi'nin ters yapıştırılmış bir haritası bulunuyordu. Koreli general amuda kalkmış vaziyette durduğu

için Oita Bölgesi'nin de ona katılmasında şaşılacak bir şey yoktu. Gözleri tepetaklak olmuş Oita'ya takıldığında ellerini yumdu ve yumruklarını yukarıya, tavana doğru kaldırdı sahibim. Bu hareketler gelmekte olan bir esnemenin habercisiydi. Esnemesi de belirgin biçimde anormaldi; sanki insan esnemiyordu da bir balina acı acı feryat ediyordu. Gösteri sona erdi, sahibim üzerindeki kıyafetleri çıkardı ve duş almak için sallana sallana banyoya gitti. Sabırsızlıkla bu anın gelmesini beklemiş olan karısı, yorganı çabucak topladı, katladı ve yatak giysilerini dolaba yerleştirdi. Sonra da her zaman olduğu gibi odayı temizlemeye başladı. Bayan Sneaze'in temizlik yöntemi nasıl stilize bir meşgale haline dönüşmüşse, kocasının yüzünü yıkaması da yıllar içerisinde belli bir rutine bağlanmıştı. Daha evvel gürültülü sabah gargaralarından söz etmiş olmalıyım. Bugün de diğer zamanlarda ne yapıyorsa aynısını yapıyordu. Nihayet, saçını da her zaman olduğu gibi itinayla ayırdıktan sonra, omzuna atmış olduğu bir el havlusuyla salonda belirdi. Orada, bir lord edasıyla dikdörtgen şeklindeki maltızın yanına kuruldu.

Bu şeyden bahsetmiş olmam, kimilerinizin aklına kaliteli zelkova ağacından yapılmış bir maltız getirebilir. Kimileriyse, iç yüzeyleri tümüyle bakır kaplı, siyah persimon ağacından yapılmış bir maltız hayal edebilir. Yanı başında da uzun ve yeni yıkanmış bukleleriyle seksi görünümlü bir kadın oturmaktadır belki. Kadın bir dizini kendine çekerek oturmuş, dudaklarına götürdüğü uzun, ince tütün çubuğunu baştan çıkarıcı bir şekilde tüttürmektedir. Ama zavallı ihtiyar Sneaze'in maltızı güzel olmaktan çok uzaktaydı. Aslına bakılırsa o kadar eskiydi ki, yapımında hangi ağacın kullanıldığını ancak bir uzman size söyleyebilirdi. Bu gibi bir maltızın en dikkat çekici yanı, yıllar boyunca sabırla gerçekleştirilen cilalama işlemi sonunda ortaya çıkan cilanın kalitesi ve parlaklığıdır. Oysa yalnızca hangi ağaçtan yapıldığı belli olmayan bir maltız değildi bu (kiraz veya pavlonya ağacından yapılmış olabileceği gibi zelkova ağacından da yapılmış olabilirdi); aynı zamanda hiç cilalanmamıştı da. Sonuç olarak, ortaya kasvetli ve son derece nahoş bir nesne çıkmıştı. Acaba nereden

bulmuştu bu şeyi? Satın almış olmadığı muhakkak. O halde bir hediye olabilir mi? Şimdiye kadar böyle bir şey işitmiş değilim. Bu da bizi, onu çaldığı ihtimaliyle baş başa bırakıyor ve bu noktada maltızın geçmişi bir parça karmaşıklaşıyor.

Yıllar evvel, sahibimin akrabaları arasında yaşlı mı yaşlı bir adam varmış. Bu dinozor öldüğünde, merhumun evine taşınmasını ve eve göz kulak olmasını istemişler sahibimden. Maltızı o kadar sık kullanmış ki, en sonunda şahsına ait olduğunu düşünmeye başlamış ve birkaç yıl sonra kendi yeni evine taşınırken (muhtemelen üzerinde pek düşünmeden) onu da yanına almış. Kullanım hakkı zamanla mülkiyet hakkına dönüşmüş ki bu da kulağa pek hoş gelmiyor. Gerçekten de meseleyi şöyle bir düşünecek olursak davranışının son derece yanlış olduğunu görürüz. Öte yandan, bu gibi olaylar bir hayli yaygındır. Örnek vermek gerekirse, bankacılar başka insanların parasıyla ilgilenmeye o kadar alışırlarmış ki, bir zaman sonra parayı kendilerine aitmiş gibi görmeye başlarlarmış. Benzer şekilde, topluma hizmet etmekle yükümlü olan kamu görevlilerini, kamuyu ilgilendiren konularda toplum adına kararlar verebilmeleri için insanların kendilerine birtakım yetkiler tanıdığı vekiller olarak kabul edebiliriz. Bu, son derece makul bir düşüncedir. Ne var ki bu resmî görevliler, gündelik işleri kontrol etmeye alıştıkça büyüklük kuruntusuna kapılmaya başlar, kullandıkları yetki aslında kendilerine aitmiş gibi davranır ve insanlara, toplumsal meselelerle ilgili hiçbir söz hakları yokmuş gibi muamele ederler. Dünyanın bu gibi gaspçılarla dolu olduğu ayan beyan ortadayken, hiç kimse sahibime sırf şu maltız meselesi yüzünden hırsız yaftası yakıştıramaz. Hırsızlık yapmaya meyilli olduğu, çalmaya yönelik ispatlanmış bir eğilime sahip olduğu konusunda ısrar edecek olursanız da, bu kriminal eğilimi dünyadaki diğer insanlarla paylaştığı düpedüz bir gerçektir.

Sahibimin maltızın yanına oturduğunu söylemiştim ama bunu yaparken aslında yemek masasına kurulduğunu şimdiye kadar açık etmedim. Masanın diğer üç köşesinde kahvaltılarına yumulmuş olan çocuklar oturuyordu; yüzünü yer bezleriyle silen

bebekçik, bu aralar şaşaalı Castor ve Pullox fenomenini öğrenen Tonko ve makyaj kavanozlarını karıştıran tatlı küçük Sunko. Üç kızına haklı bir hoşnutsuzlukla bakıyordu sahibim. Tonko'nun yüzü, demode bir kılıcın üzerindeki çelik muhafaza kadar düz ve yuvarlaktı. Sunko'nun yüzü, şekil itibariyle ablasına çekmişti ama rengi Okinawa'ya özgü şu yuvarlak kırmızı cilalı tepsileri anımsatıyordu. Minik bebeğin tuhaf bir yüzü vardı (hem de ne tuhaf); uzun ve dörtgen şeklindeydi ama uzun kenarları yanlara doğru genişliyordu. Dikdörtgen kafalara sık rastlanıyordu ama çoğu durumda daha uzun olan kenarlar dikeydi. Bebekçiğinki gibi yanlara doğru uzayan bir kafaysa şimdiye kadar görülmüş, duyulmuş şey değildir herhalde.

Öte yandan, yanlara doğru genişleyen bir kafanın öfke yaratacağını sanmıyorum. Sahibim, büyümekte olan kızları konusunda gelişigüzel endişe spazmlarından muzdaripti. Büyümeleri önlenemezdi ve kesinlikle durmaksızın büyüyorlardı. Büyüme hızları, bir Zen tapınağının bahçesinde duran genç bir bambu fidanının büyüme hızını getiriyordu insanın aklına. Ne zaman çocuklarının bedeninde bir artış fark edecek olsa, amansız bir takipçi arkadan kendisine yetişiyormuş gibi kaygılanıyordu sahibim. Son derece anlaşılmaz bir adam olsa da, bu üç kızın tümüyle kadın olduklarını fark etmişti. Yaradılışlarına uygun düzenlemeler yapılması gerektiğini biliyordu. Ama bilmekten öteye gidemiyordu zira onları evlendirmekten aciz olduğunun da farkındaydı. Bu nedenle, bizzat kendi soyundan olsalar da, onları kendine yük olarak görüyordu. Madem çocuklarını kendine yük olarak gören bir baba olacaktı, onları neden dünyaya getirmek istemişti ki? Ama bu oldukça tipik bir insan davranışıdır. İnsanları tanımlamak ne kadar da kolay! Ortada hiçbir geçerli neden yokken kendilerine boş yere eziyet çektiren varlıklar onlar.

Hâlbuki çocuklar olağanüstüydü. Babalarının onlarla ne yapacağına dair taşıdığı endişeler akıllarının ucundan bile geçmiyordu. Neşeyle yemeye devam ettiler. İçlerindeki tek yaramaz, bebekçikti. Bebekçik neredeyse üç yaşındaydı. Bu yüzden terbi-

yeli bir çocuk olmasını isteyen annesi, yemek sırasında kullanması için yaşına uygun büyüklükte bir çift çubukla bir pirinç kâsesi koymuştu önüne. Ama bebekçik hiç oralı değildi. Ablasının önce çubuklarını, sonra da pirinç kâsesini gasp etti. Yaşına göre bir hayli büyük olsalar da, bu idaresi güç şeyleri kontrol edebilmek için var gücüyle çabaladı. Kişi, kötü niyetli kişilerle dolu şu hüzünlü dünyada fark ediyor ki, yetersizlikleri ve etkisizlikleri ne kadar büyükse, o kadar kibirli oluyor insanlar ve kendilerine uygun olmayan resmî görevleri üstlenmeye ilişkin arzuları da bir o kadar kuvvetli oluyor.

Bu tip bir karakter, her zaman için bebekçiğin içinde bulunduğu dönemde gelişmeye başlar; üstelik, bu karakter zayıflıklarının kökleri emekleme dönemine kadar uzandığından, bilge kişiler acı gerçeği çabucak kabullenirler; yani bundan sonraki herhangi bir disiplin çalışmasının veya eğitimin bu kusurları ortadan kaldıramayacağı gerçeğini.

Bebekçik küçük tiranlıklarının tadını çıkarıyor, ablasının önünden kaptığı büyük pirinç kâsesiyle ağır yemek çubuklarını geri vermeyi reddediyordu. Belki de, kendisi için haddinden fazla büyük nesneleri yalnızca şiddet kullanarak kontrol edebildiğinden, tiranı oynamaktan başka seçeneği yoktu. Her iki çubuğu birden altlarından sıkıca kavrayarak birbirine kenetledi ve sonra, yaklaşık beşte dördü pirinç ve fasulye ezmesi çorbasıyla dolu kâsenin dibine daldırdı. Pirinç kâsesi bebekçiğin ilk saldırısı karşısında dengesini korumayı bir şekilde başarmıştı fakat bir şahmerdan gibi yaklaşan çubukların gücünü hisseder hissetmez otuz derece kadar geriye doğru eğildi ve hâlâ sıcak olan bir miktar çorba olduğu gibi saldırganın önüne döküldü. Ne var ki böyle ufak bir aksilik bebekçiğin gözünü korkutamazdı. Çünkü o bir tirandı. Bu yüzden, çubuklarını kâseden hızla çekti, gül goncası ağzını pirinç kâsesinin tam kenarına dayadı ve sonra vıcık vıcık olmuş pirinçleri höpürdete höpürdete midesine indirdi. Vahşice yutulmaktan son anda kurtulan taneler, kaçma teşebbüsünde bulunan çorbaya katıldılar ve bebeğin burnuna, yanaklarına ve çenesine rastgele yayıldılar.

Hedefi ıskalayanlar -ki sayıları çok fazlaydı- kendilerini zeminin farklı köşelerinde buldular. Pirinç yerken kullanabileceğiniz en olmadık yöntem buydu. Goldfield olacak haysiyetsiz de dâhil olmak üzere, nüfuz sahibi insanlara naçizane tavsiyem; insanlara, bebekçiğin pirinç kâsesi ve yemek çubuklarına davrandığı gibi davranmakta ısrarcı olmamalarıdır. Yoksa onlar da ağızlarındaki pirinç tanelerinin etrafa saçılmasından kurtulamazlar. Aslında, gırtlaklarından geçecek yegâne tanecikler baskı uygulananlar değil, yön bulma duygusunu tümüyle yitirmiş olanlar olacaktır. Tüm nüfuzlu kişileri bu konu üzerinde ciddiyetle düşünmeye davet ediyorum. Gerçekten bilgelik sahibi olan insanlar, asla böyle aptalca davranmazlar.

Kâsesine ve yemek çubuklarına bebek tarafından el konulan en büyük kız, bebeğinkilerle idare etmek zorunda kalmıştı ama bebeğin kâsesi o kadar az pirinç alabiliyordu ki üç lokmada boşalmıştı. Daha sonra kâseyi tekrar tekrar doldurması gerekti. Dördüncü porsiyonu çoktan mideye indirmişti ve görünüşe bakılırsa beşincisini de alacaktı. Pirinç kabının kapağını kaldırdı ve geniş pirinç kepçesini kısa bir süre havada tutarak, biraz daha alıp almamak konusunda kararsızmış gibi taneciklere baktı. Sonunda bir kâse daha almaya karar verdi ve yanmamış görünen bir pirinç topağını dikkatle çıkardı. Şimdiye kadar her şey yolunda gitmişti. Gelgelelim, dolu kepçeyi kâsesinin ağzına doğru kaldırırken, kazara ikisini birbirine çarptı ve bunun sonucunda pirinç topağının büyük bir kısmı yere döküldü. En küçük bir rahatsızlık belirtisi göstermeden, yere dökülen pirinçleri titizlikle toplamaya başladı. Doğal olarak o pirinçlerle ne yapacağını merak ettim. Ne yapsa beğenirsiniz? Tüm pirinçleri tane tane pirinç kabına geri koydu. Bu hiç de iyi olmamıştı. Ve bu iğrenç mevzu, bebekçiğin yemek çubuklarıyla sergilediği performansla birlikte doruk noktasına ulaştı. Bir abla olarak, kardeşinin her yanına pirinç bulaşmış yüzünü görmezden gelmesi beklenemezdi.

"Tatlım, korkunç görünüyorsun. Yüzünün her yeri pirinç olmuş." Pisliği temizlemeye başladı. Önce, bebeğin burnuna yapışan pirinç tanesini ayırdı ama ondan kurtulmak yerine kendi

ağzına attı ki bu hareketi midemi ziyadesiyle bulandırmıştı. Sonra yanaklara geçti. Yirmi kadar tanecik, dağınık gruplar halinde bebeğin yanaklarına yapışmıştı. Ablası pirinç tanelerini teker teker aldı ve hepsini yedi.

Derken, şimdiye kadar salamura edilmiş turpları hatur hutur yemekle meşgul olan ortanca kız kardeş Sunko, ağzına kadar dolu kâsesinden bir lokma tatlı patates aldı ve o acayip şeyi kocaman açtığı ağzına attı (okuyucularımın da şüphesiz farkında olduğu gibi, hiçbir şey, fasulye ezmesi çorbası içinde pişirilmiş tatlı patatesten daha acı verici bir şekilde yakamaz ağzı. Çok dikkatli olmazsa, yaşını başını almış bir yetişkin bile ağzını feci şekilde yakabilir. Bu nedenle, tatlı patates yeme sanatında yeni olan birinin ağzını yakması anlaşılabilir bir şeydir; tıpkı şu bizim kafadan kontak Sunko gibi). Sonra da çığlık çığlığa bağırarak kavurucu lokmayı masanın üzerine tükürdü. Hafifçe çiğnenmiş olan şey masanın yüzeyinde yuvarlandı ve sonunda bebeğin uzanabileceği bir mesafede durdu. Bir beygir kadar iştahlı olan minik bebek, bir anda tatlı patatese hücum etti. Favori şekerlemesinin pirinç kaplı yüzünden yalnızca bir uzanma mesafesinde olduğunu görünce, çubuklarını bir kenara fırlattı, tatlı patatesi kaptı ve memnuniyetle midesine indirdi.

Tüm bu iğrenç olayların canlı tanığı olan sahibim, olan biten başka bir gezegende yaşanıyormuş gibi bir serinkanlılıkla onları izliyordu. Tek kelime etmeden, kendi pilavını ve çorbasını sessizce yemeye devam etmişti ve şimdi de bir kürdanla dişlerini temizliyordu.

Kızlarını yetiştirirken, müdahaleci olmayan bir politika, hatta tam bir atalet politikası izliyormuş gibi görünüyordu. Bu parlak lise kızları triosunun kaderinde, aşkları uğruna birlikte evden kaçacakları çılgın âşıklar bulmak vardı belki de. Üstelik bu gelecek çok uzakta da olmayabilirdi. Eğer bu gerçekleşirse, sahibim de herhalde pirincini ve çorbasını sakince yemeye devam ederken kendi yollarına gidişlerini izlemekle yetinirdi. Şüphesiz becerileri kısıtlı biriydi ama fark etmiştim ki bugünlerde becerikli olduğu düşünülenler; yalanlarla eşlerini dostlarını na-

sıl aldatacaklarından, dikkatsiz kişilere nasıl sokulacaklarından, kuyruklara nasıl kaynak yapacaklarından, blöfle nasıl sansasyon yaratacaklarından ve ahmakları hangi hilelerle tuzağa düşüreceklerinden başka bir şey bilmiyorlardı. Bu tür davranışların etkisinde kalmış ortaokul çağındaki çocuklar bile, ancak bu şekilde hayatta bir yere varabilecekleri fikrine kapılmışlardı. Gerçekten de, aslında yapmaktan utanmaları gereken şeyleri başarılı bir şekilde uygulayarak iyi birer beyefendi olabileceklerini düşünüyor gibilerdi. Tabii ki bu taklitçi hergeleler hiçbir beceri göstermiyorlar ve doğrusunu söylemek gerekirse bir avuç serseriden başka bir şey de değiller.

Bir Japon kedisi olarak, hatırı sayılır derecede vatanseverlik duygusuna sahibim ve bu sözde becerikli yaratıkları ne zaman görsem keşke şunlara temiz bir sopa atma şansım olsaydı diyorum. Bu türe mensup her yeni yaratık, ulusu biraz daha kendi seviyesine indiriyor. Bu tip öğrenciler okullarının ve yetişkinler ülkelerinin yüz karalarıdır. Yine de, ne kadar utanç verici olsa da sayıları çok fazla. Anlaşılır gibi değil gerçekten. Japonya'daki insanlar, ne yazık ki kediler kadar ateşli görünmüyorlar. Sahibimin, serserilerin yanında insan türünün son derece üstün bir modeliymiş gibi kaldığını kabul etmeliyim. Üstündü çünkü kıt akıllıydı. Onu üstün kılan şey tam da işe yaramazlığıydı. Onlardan açık ara üstündü çünkü akıllı bir adam değildi.

Böylece, sorunsuz bir şekilde (ve herhangi bir beceri göstermeden) kahvaltısını bitiren sahibim, takım elbisesini giydi, bir rikşova atladı ve polisle olan randevusuna yetişmek üzere uzaklaştı. Taşıta binerken sürücüye Nihonzutsumi'nin yerini bilip bilmediğini sormuş, rikşov sürücüsü yalnızca sırıtmakla yetinmişti. Gideceği yerin genelev mahallesinde olduğunu rikşov sürücüsüne bildirmekle aptallık ettiğini düşündüm.

Sahibimin evden olağandışı bir şekilde ayrılmasından sonra (olağandışıydı çünkü rikşovla ayrılmıştı) Bayan Sneaze kendi kahvaltısını yaptı ve sonra çocukların başının etini yemeye başladı. "Acele edin," dedi, "yoksa okula geç kalacaksınız."

Ama çocuklar hiç oralı olmadılar. "Bugün okul yok ki," dediler ve hazırlanmak için herhangi bir çaba göstermediler.

"Tabii ki var," diye parladı kadın, azarlayan bir ses tonuyla. "Acele edin ve hazırlanın."

"Ama dün öğretmenimiz dedi ki, 'Yarın okul yok,'" diye ısrar etti en büyük kız.

Muhtemelen, bu noktada çocukların haklı olabileceğinden şüphelenmeye başlamıştı Bayan Sneaze. Dolaba doğru gitti, içinden bir takvim çıkardı ve tarihi kontrol etti. Bugün kırmızı renkle işaretlenmişti ki bu da resmî tatile işaret ediyordu. Okuluna gelemeyeceğini bildiren bir not gönderen sahibim, bu durumun farkında değildi herhalde. Adamın notunu postaya veren Bayan Sneaze durumdan haberdar değildi. Waverhouse'a gelince, o da bu durumdan habersiz miydi yoksa biliyordu da sessiz kalmanın eğlenceli olacağını mı düşünmüştü bilemiyorum.

Gerçeği öğrenince şaşıran ve yumuşayan Bayan Sneaze, çocuklara dışarı çıkıp oynamalarını söyledi. "Ama lütfen," diye seslendi arkalarından, "herhangi bir terbiyesizlik yapmayın." Sonra da her gün yaptığı gibi dikiş dikmeye koyuldu.

İlk yarım saat boyunca evde huzur hüküm sürdü ve kaydetmeye değer bir şey yaşanmadı. Derken, damdan düşercesine geldi beklenmedik ziyaretçi; tahminimce on altı, on yedi yaşlarında bir genç kız. Ayakkabılarının topukları eskimekten yamulmuştu ve uzun, mor eteği yerlerde sürünüyordu. Saçları, kulaklarının üzerinde iki tuhaf tümsek oluşturacak şekilde yapılmıştı. O kadar tuhaftı ki, kafası bir abaküsün boncuğunu akla getiriyordu. Mutfak kapısından içeri habersizce girdi. Bu hayalet, sahibimin yeğeniydi. Bir öğrenci olduğu söyleniyordu. Pazarları çat kapı uğramak gibi bir huyu vardı ve çoğu zaman amcasıyla tartışmaya girmenin bir yolunu bulurdu. Olağandışı güzellikte bir isim olan Yukie ismini taşıyordu bu genç bayan lakin kendisini görenlere karlı bir nehri hatırlatmak şöyle dursun, kanlı canlı yüzü, herhangi bir sokakta birkaç yüz metre yürüdüğünüzde görebileceğiniz normallikte alelade bir yüzdü.

"Merhaba, Yenge!" diye seslendi gelişigüzel bir biçimde, doğruca salona geçip kendini dikiş kutusunun yanına bırakırken.

"Tatlım, bugün ne kadar erken..."

"Çünkü bugün millî bayram. Sabah gelip seni erkenden göreyim diye düşündüm. Bu yüzden yedi buçuk gibi aceleyle evden çıktım."

"Ya? Önemli bir şey için mi?"

"Hayır, ama seni uzun zamandan beri görmüyorum. Gelip bir merhaba demek istedim."

"Tamam o zaman ama hemen çekip gitme, biraz kal. Amcan birazdan döner."

"Amcam dışarı mı çıktı? Yok artık!"

"Evet ve bugün son derece alışılmadık bir yere, polis karakoluna gitti. Sence de tuhaf değil mi?"

"Oraya niye gitti ki?"

"Geçen bahar evimize giren adamı yakalamışlar."

"Ve amcamın ifade vermesi mi gerekiyor? Ne sıkıcı."

"Hepsi bu değil. Eşyalarımızı geri alacağız. Çalınan eşyalar bulunmuş ve gelip almamızı söylediler. Dün bunu bildirmek için buraya bir polis memuru geldi."

"Anladım. Yoksa amcam evden bu kadar erken çıkmazdı. Normalde hâlâ horluyor olurdu."

"Amcan kadar uykucu kimse yok. Biri onu uyandırırsa çok sinirleniyor. Mesela bu sabah, kendisini yedide uyandırmamı söylediği için o saatte uyandırdım onu. Ne yapsa beğenirsin? Hemen yatak örtülerinin altına gömüldü ve bir cevap bile vermedi. Doğal olarak, polisle olan randevusuna yetişemeyecek diye endişelendim ama onu ikinci defa kaldırmayı denediğimde, içi doldurulmuş yatak örtülerinin altından anlaşılmayan bir şeyler mırıldandı. Her defasında kendini aşıyor."

"Acaba neden her zaman böyle uykulu. Belki de," dedi yeğeni neredeyse keyif alarak, "sinirleri bozulmuştur."

"Bilemeyeceğim artık."

"Çok çabuk öfkeleniyor. O okulda öğretmenlik yapmasına nasıl izin veriyorlar anlamıyorum."

"Bana okulda son derece nazik davrandığı söylendi."

"Bu daha da kötü ya! Evdeyken mangalda kül bırakmıyor, okulda sevgi kelebeği."

"Ne demek istiyorsun, tatlım?" diye sordu sahibem.

"Burada cehennem zebanisiymiş gibi dolandıktan sonra okulda jöle kıvamına gelmesi sence de kötü değil mi?"

"Sadece aksi olsa yine iyi. Bir o kadar da kaba. Biri sağ diyecek olsa sol, sol diyecek olsa sağ diyor. Ve yapması istenen herhangi bir şeyi asla ama asla yapmıyor. Bir katır kadar inatçı ve sabit fikirli."

"Geçimsiz diyorum ben ona. Muhalif olmak hiç değişmeyen hobisi. Kendi adıma, bir şey yapmasını isteyecek olursam tam tersini yapmasını söylüyorum. Bu her zaman işe yarıyor. Mesela, geçen gün bana bir şemsiye almasını istedim. Bu yüzden, kasten şemsiye istemediğimi söyleyip durdum. 'Elbette istiyorsun,' diye parladı ve hemen gidip bir bana bir şemsiye aldı."

Bayan Sneaze, kadınlara özgü bir şekilde kıkırdayıp güldü. "Ah, ne kadar akıllısın," dedi, "gelecekte aynısını ben de yapacağım."

"Mutlaka yapmalısın. Yoksa o cimri moruktan hiçbir şey kopartamayacaksın."

"Geçen gün sigortacının biri aradı ve amcanı bir sigorta poliçesi yaptırması için ikna etmeye çalıştı. Bir sürü avantajdan söz etti ve yaklaşık bir saat boyunca elinden gelenin en iyisini yaptı. Ama senin dik kafalı, yaşlı amcanı ikna etmeyi başaramadı. Hem de üç çocuğa ve hiç birikimimiz olmamasına rağmen. En mütevazı sigorta poliçesini yaptırsaydı bile kendimizi çok daha güvende hissederdik. Ama böyle şeyleri umursadığı yok. Nerede işe yaramaz bir şey varsa onunla ilgileniyor."

"Aynen öyle. Başınıza bir şey gelecek olursa zor durumda kalabilirsiniz." Bu kız bir ergenden ziyade, görmüş geçirmiş bir ev kadını gibi konuşuyordu ve bu hiç yakışık alır bir şey değildi.

"Amcanın o zavallı satıcıyla yaptığı tartışmayı dinlemek gerçekten eğlenceliydi. 'Pekâlâ,' dedi amcan, 'sigortanın zaruri bir şey olduğunu kabul edebilirim. Gerçekten de, sigorta şirketlerinin varlık sebebinin bu zaruret olduğu sonucuna vardım.' Yine de, 'İşin ucunda ölüm yoksa sigortalı olmaya gerek yok,' şeklindeki düşüncesini ısrarla sürdürdü."

"Gerçekten böyle mi konuştu?"

"Tabii ya. 'Elbette,' diye cevap verdi çaresizlik içindeki sigortacı, 'kimse ölmeseydi, sigorta şirketlerine gerek kalmazdı. Ne var ki insan yaşamı, kimi zaman ne kadar kalıcıymış gibi görünürse görünsün, gerçekte kırılgan ve güvencesiz bir şeydir. Hiç kimse hangi gizli tehlikelerin narin yaşamını tehdit ettiğini bilemez.' Ve amcan, 'Ölmemeye karar verdim,' diye yapıştırdı cevabı. 'Bu nedenle benim için endişelenmenize gerek yok.' Böyle aptalca bir şey söyleyen başka birini hayal edebiliyor musun?"

"Ne kadar da aptalca! Ölmemeye karar verenler bile ölür. Mesela ben, sınavlarımı geçeceğim konusunda kesinkes kararlıydım ama yine de kaldım."

"Sigortacı da aynı şeyi söyledi. 'Hayat kontrol edilemez, insanlar irade güçleriyle ömürlerini uzatabiliyor olsaydı, hiç kimse bu dünyayı terk etmezdi,' dedi."

"Şu sigortacı akıllı adammış."

"Bence de. Ama amcan bunu göremiyor. Ölmeyeceğine yemin ediyor. 'Asla ama asla ölmeyeceğime yemin ettim,' dedi satıcıya, bir geri zekâlının tüm gururuyla."

"Ne kadar tuhaf."

"Tuhaf ki hem de ne tuhaf. Sigorta primlerine para vermek yerine, birikimlerini bir bankada tutmayı tercih ettiğini satıcıya söylerken tümüyle kaygısız görünüyordu."

"Birikimi mi var ki?"

"Elbette yok. Öldükten sonra bize ne olacağı umurunda bile değil."

"Senin adına çok kaygı verici. Onu bu kadar tuhaf yapanın ne olduğunu merak ediyorum. Buraya gelen arkadaşları arasında onun gibi olan başka biri yoktur herhalde, değil mi?"

"Hayır, onun eşi benzeri yok."

"Suzuki gibi birinden onu azarlamasını istemelisin. Keşke Suzuki kadar kibar ve uysal olsaydı. Onunla başa çıkmak çok daha kolay olurdu."

"Ne demek istediğini anlıyorum ama Bay Suzuki bu evde hoş karşılanmaz."

"Buradaki her şey tepetaklak görünüyor. Peki, ya şu öbür adam, şu fevkalade soğukkanlı olan?"

"Singleman Kidd mi?"

"Evet, o."

"Amcan Singleman'in büyüklüğünün farkında ama daha dün Waverhouse buradaydı. Singleman'in davranışları ve geçmişiyle ilgili bazı korkunç hikayeler anlattı. Bu koşullar altında çok fazla yardımcı olabileceğini sanmıyorum."

"Elbette olabilir. Kendine son derece hâkim, çekici bir şahsiyet o. Geçen gün okulumuzda bir konferans verdi."

"Singleman mi?"

"Evet."

"Sizin okulda öğretmenlik mi yapıyor?"

"Hayır, öğretmenlerimizden biri değil. Kadınlar Derneği olarak onu biz davet ettik. Kadın Faziletinin Korunması konulu konferansta bir konuşma yaptı."

"İlginç miydi?"

"Eh, pek ilginç sayılmaz. Ama uzun bir yüzü ve çok hoş bir keçisakalı var. Onu dinleyenler ister istemez etkileniyor."

"Ne tür şeylerden söz etti?" Bayan Sneaze cümlesini henüz tamamlamıştı ki, muhtemelen Yukie'nin sesini duyup gelen üç çocuk, verandayı büyük bir gürültüyle geçip oturma odasına daldı. Bambu çitin diğer tarafındaki açık alanda oynadıklarını tahmin edebiliyorum.

"Yaşasın, Yukie gelmiş," diye bağırdı iki büyük kız, ortalığı birbirine katarcasına bir sevinçle.

"Sakin olun, çocuklar," dedi Bayan Sneaze. "Gelin şöyle sessizce oturun bakayım. Yukie bize ilginç bir hikâye anlatacak." Daha sonra elindeki dikiş eşyalarını odanın bir köşesine bıraktı.

"Yukie hikâye mi anlatacak?" diye sordu en büyükleri. "Hikâyeleri çok seviyorum."

"Bize yine Tik-Tak Dağı'nın hikâyesini mi anlatacaksın?" diye sordu ortanca kız.

"Hikâye!" diye bağırdı bebek, dizlerini çömelmiş kız kardeşlerinin arasına zorla sokarken. Bu, hikâye dinlemek istediği

anlamına gelmiyordu. Tam tersi, hikâye anlatmak istediği anlamına geliyordu.

"Ne! Yine mi bebekçiğin hikâyesi!" diye çığlık attı kardeşleri gülerek.

"Tatlım, sen hikâyeni daha sonra anlatırsın," dedi Bayan Sneaze tatlı bir dille. "Yukie bitirdikten sonra."

Ama bebekçik ödün verme havasında değildi. "Hayır," diye böğürdü, "şimdi!" Ve ne kadar ciddi olduğunu göstermek için, kendine özgü sinir nöbeti uyarısını eklemeyi de ihmal etmedi. "Babu," diye kükredi.

"Tamam, tamam. İlk sen başlıyorsun," dedi Yukie teskin edici bir şekilde.

"Hikâyen nasıl başlıyor?"

"Bo-tan, Bo-tan, nereye gidiyorsun?"

"Çok güzel, peki ya sonra?"

"Pirinç tarlasına gidiyorum, pirinç topluyorum."

"Ne kadar da akıllı!"

"Oraya didersen, pirinç çürür."

"Hey, 'oraya didersen' değil, 'oraya gidersen,' olacak." Kızlardan biri, düzeltme yapmak için araya girdi. Bebek buna tehditkâr "Babu" kükremesiyle karşılık verince, araya giren kız kardeşin sesi hemen kesildi. Ne var ki bu müdahale, bebeğe ne söyleyeceğini unutturmuştu. O kadar ki, ne diyeceğini bilemeden öfkeli bir sessizlik içerisinde oturdu.

"Hepsi bu kadar mı, tatlım?" diye sordu Yukie bir tanecik kuzenine.

Bir an için durup düşünen bebek, "Pırt pırt yapmak istemiyorum, hoş değil," diye cevap verdi.

Diğerleri çirkin bir kahkaha tufanına kapıldılar. "Ne ayıp! Kim öğretti bunu sana?"

"O-san," dedi hain velet, pişmiş kelle gibi sırıtarak.

"O-san'ın böyle şeyler söylemesi ne kadar ayıp," dedi Bayan Sneaze, zoraki bir gülümsemeyle. Meseleyi hızlıca geçiştirerek yeğenine döndü. "Şimdi sıra Yukie'de. Onu dinleyeceksin değil mi, tatlım? Değil mi?"

Tiranın teki de olsa, halinden memnun görünüyordu bebek zira sessiz kaldı.

"Profesör Singleman konferansta şunları anlattı," diye başladı Yukie en sonunda. "Bir zamanlar, iki yolun kesiştiği yerin tam ortasında, çocukların koruyucu tanrısının taştan yapılmış büyük bir heykeli duruyormuş. Maalesef burası çok işlek bir yermiş. Yoldan geçen bir sürü yük arabası ve at varmış. Trafik akışını bölen taştan yapılmış bu büyük Jizō, gerçekten de tam bir baş belasıymış. O bölgede yaşayan insanlar bu nedenle bir araya gelmişler ve yapılacak en iyi şeyin, heykeli anayolun kenarına taşımak olduğuna karar vermişler."

"Bu hikâye gerçekten yaşanmış mı?" diye sordu Bayan Sneaze.

"Bilmiyorum. Profesör hikâyenin gerçek olup olmadığından hiç söz etmedi. Her neyse, görünüşe bakılırsa, insanlar heykelin nasıl taşınabileceği konusu üzerine kafa yormaya başlamışlar. Aralarında bulunan en güçlü adam endişe etmemelerini, zira bu işi kolaylıkla halledebileceğini söylemiş onlara. Sonra heykelin bulunduğu yere gitmiş, elbisesinin üstünü çıkarmış ve kan ter içerisinde kalana kadar heykeli itip durmuş. Ama Jizō'nun hareket etmeye hiç niyeti yokmuş."

"Çok ağır bir taştan yapılmış olmalı."

"Öyleymiş gerçekten. O kadar ağırmış ki, bu güçlü adam en sonunda yorgunluktan bitmiş tükenmiş ve uyumak için yorgun argın evine doğru yürümüş. Bunun üzerine, oradakiler tekrar bir araya gelip konuyu tartışmışlar. Bu defa içlerinde en akıllı olanları demiş ki, 'Gidip şuna bir de ben bakayım.' Onlar da ses çıkarmamışlar. Adam bir kutuyu şekerlemelerle doldurmuş ve onu Jizō'nun biraz önüne koymuş.

'Jizō,' demiş, şekerleme kutusunu göstererek, 'buraya gel.' Çünkü heykelin şekerlemelere ulaşmak için ileri atılacak kadar pisboğaz olduğunu düşünüyormuş. Ne var ki Jizō yerinden kımıldamıyormuş. Akıllı adam, yaklaşım tarzında herhangi bir noksan göremese de, Jizō'nun neleri yemekten hoşlandığı konusunda yanlış bir değerlendirme yaptığı sonucuna varmış. Gidip

bir su kabağını sake ile doldurmuş ve bir elinde içecek dolu su kabağı, diğerinde sake çanağıyla heykelin olduğu yere geri gelmiş. Yaklaşık üç saat boyunca Jizō'yu kımıldaması için ikna etmeye çalışmış. 'Bu güzel sakeyi içmek istemiyor musun?' diye bağırıp duruyormuş. 'İstiyorsan gel ve al onu! Hadi, bu güzel sakeyi iç. Yalnızca bir adım ve sonra bal kabağı senin.' Ama Jizō hiç oralı olmamış."

"Yukie," diye seslendi en büyük kız, "Bay Jizō'nun karnı hiç acıkmaz mıymış?"

"Bir kutu dolusu şekerleme için her şeyi yaparım," dedi bir küçük kız kardeşi.

"Akıllı adam ikinci defa da bir yere varamamış. Bunun üzerine oradan tekrar uzaklaşmış ve yüzlerce, binlerce sahte banknot hazırlamış. Büyük taş tanrının önünde durarak, gıcır gıcır paraları cebinden çıkarmış. 'Bahse girerim ki, bu banknotlardan bir avuç dolusu istersin,' diye seslenmiş. 'Öyleyse neden gelip almıyorsun?' Ama banknotların ışıltısı bile fayda etmemiş. Jizō hareket etmiyormuş. Şu Jizō son derece inatçı biri olmalı."

"Tıpkı amcan gibi," dedi Bayan Sneaze burnunu çekerek.

"Öyle gerçekten, amcamın kopyası. Sonunda akıllı adam da yenilgiyi kabul etmiş. Tam o sırada palavracının biri gelip, sorunlarının çözümünün çok basit olduğu ve bu işi onlar için halledeceği konusunda insanlara güvence vermiş."

"Peki, ne yapmış bu palavracı?"

"Bu kısım çok eğlenceliydi. İlk önce, üzerine bir polis üniforması geçirmiş ve sahte bir bıyık takmış. Sonra büyük taş heykele doğru yürümüş ve otoriter bir sesle ona doğru seslenmiş. 'Hey, sen, oradaki,' diye kükremiş, 'şimdi sessizce yürü. Eğer yürümezsen başın belada demektir. Yetkili makamlar konuyu titizlikle araştıracaklardır.' Tüm bunlar uzun zaman önce yaşanmış olmalı," diye fikrini beyan etti Yukie, "bugünlerde polis gibi davranarak birinin gözünü korkutabileceğinden şüpheliyim zira."

"Kesin. Peki, şu ahir zamanların Jizō'su hareket etmiş mi?"

"Tabii ki hayır. Tıpkı amcam gibi."

"İyi de amcan şu an polisin huzurunda saygıyla eğiliyor."

"Gerçekten mi? Jizō palavracının tehditlerinden korkmadığında göre herhalde o kadar da korkutucu değillermiş. Her neyse, Jizō umursamamış ve olduğu yerde kalmış. Bunun üzerine çılgınlar gibi öfkelenmiş palavracı. Öfke içinde evine gitmiş, polis üniformasını çıkarmış, takma bıyığını çöp tenekesine atmış ve heykelin bulunduğu yerde tekrar ortaya çıkmış. Bu defa çok zengin bir adamın kılığındaymış. Yüzünü de Baron Iwasaki'nin yüzüne benzetmiş. Böyle delice bir şey hayal edebiliyor musun?"

"Baron Iwasaki'nin yüzü nasılmış ki?"

"Eh, muhtemelen son derece mağrurdur. Bilirsin işte, kendini beğenmişin biri. Neyse, hiçbir şey söylemeyen ve yalnızca purosunu tüttüren palavracı, Jizō'nun etrafında dönüp dolaşmaktan başka bir şey yapmamış."

"Ne diye?"

"Tütünün dumanıyla Jizō'nun başını döndürmeyi amaçlıyormuş."

"Şaka mı bu! Peki, Jizō'nun başını döndürmeyi başarabilmiş mi?"

"Hayır, bu fikri işe yaramamış. Sonunda dumanı taşa doğru üflemeye başlamış. Ve ne olmuş dersin? Pantomim yapmayı bırakmak yerine, bu defa da prens kılığına girmiş."

"Prens mi? O günlerde prensler var mıymış ki?"

"Profesör Kidd öyle dediğine göre varmış herhalde. Bu palavracının bir prensin ziynet eşyalarıyla belirdiğini söyledi. Böyle bir davranışın gerçekten terbiyesizce olduğunu düşünüyorum. Adam da palavracı bir salaktan başka bir şey değil!"

"Prens kılığına girdiğini söyledin. Peki, hangi prensin kılığına girmiş?"

"Bilmiyorum. Hangi prens olursa olsun, bu, yaptığı hareketin terbiyesizce olduğu gerçeğini değiştirmez."

"Çok haklısın."

"Prenslere özgü güç de bir işe yaramamış. Şaşkına dönen palavracı yenilgiyi kabullenmiş ve Jizō'ya hiçbir şey yapamayacağını itiraf etmiş."

"Hak ettiğini bulmuş!"

"Öyle gerçekten ama bu terbiyesizliği yüzünden hapse de atılması gerekiyordu. Neyse, kasabadaki insanlar artık gerçekten endişelenmişler fakat istişare etmek için bir araya gelmiş olsalar da problemi çözme girişiminde bulunması konusunda kimseyi ikna edememişler."

"Hikâye böyle mi bitiyor?"

"Hayır, dahası var. Sonunda, Jizō'nun etrafında boş boş dolanıp olabildiğince yaygara koparsınlar diye rikşov sürücülerine ve diğer ayak takımına para vermişler. Dayanılmaz derecede nahoş şeyler yaparak hareket etmesini amaçlıyorlarmış. Gece gündüz demeden, dönüşümlü olarak inanılmaz bir gürültü çıkarmaya devam etmişler."

"Ne saçma bir iş!"

"Ne var ki, bu çaresizce alınan önlemler bile yüzlerini güldürmemiş zira çok inatçıymış Jizō."

"Peki, sonra ne olmuş?" diye sordu Tonko ciddiyetle.

"En sonunda herkes çok sıkılmış çünkü günler ve geceler boyu sürmesini sağladıkları halde gürültünün hiçbir tesiri yokmuş. Yalnızca ayak takımı ve rikşov sürücüleri yaptıkları gürültü patırtıdan memnunmuş ve şüphesiz mutluymuş çünkü rahatsız edici bir şekilde davrandıkları için kendilerine maaş ödeniyormuş."

"Maaş nedir?" diye sordu Sunko.

"Maaş paradır."

"Para ile ne yapacaklardı ki?"

Yukie afallamıştı. "Şey, paraları olduğunda..." diye başlayacak oldu ama önce yapmacık bir kahkaha atıp, hemen ardından Sunko'nun ne kadar afacan bir çocuk olduğunu söyleyerek soruyu geçiştirdi. "Neyse," diye devam etti, "insanlar tüm gün ve gece boyunca saçma sapan gürültüler çıkarmayı sürdürmüşler. Şu tesadüfe bakın ki, o bölgede yaşayan ve herkesin Aptal Bamboo diye çağırdığı bir çocuk varmış. Hani nasıl derler, biraz safmış. Hiçbir şey bilmiyormuş ve kimsenin onunla uzaktan yakından bir ilgisi yokmuş. Sonunda, bu saftirik bile korkunç şa-

matanın farkına varmış. 'Niye,' diye sormuş, 'niye bu kadar gürültü çıkarıyorsunuz?' Biri durumu ona izah ettiğinde, 'Ne kadar aptalsınız, böyle aptalca numaralarla Jizō'yu yerinden bir santim bile oynatamazsınız,' demiş bizim salak."

"Bir aptala göre dikkat çekici bir yorum."

"Gerçekten de dikkat çekici bir aptalmış. Tabii, hiç kimse onun işe yarar bir şey yapabileceğini düşünmemiş ama, 'Ne kaybederiz ki,' demişler 'bırakalım bir de o denesin.' Sonuçta diğerleri de başarısız olmuşlar. Aptal Bamboo'dan yardım etmesini istemişler. Hiç düşünmeden kabul etmiş. 'Şu korkunç gürültüyü kesin ve ses çıkarmayın,' demiş. Ayak takımıyla rikşovcuları görülmeyecekleri bir yere postalamışlar ve Aptal Bamboo, her zamanki aptallığı ve su katılmadık amaçsızlığıyla Jizō'nun yanına varmış."

"Su Katılmadık Amaçsızlık, Aptal Bamboo'nun yakın bir arkadaşı mıymış?"

Bayan Sneaze ve Yukie, Tonko'nun tuhaf sorusu karşısında kahkahalara boğuldular.

"Hayır, arkadaşı değil."

"Ne, peki?"

"Imm, su katılmadık amaçsızlık... Tanımlamak imkansız."

"Yani, 'Su Katılmadık Amaçsızlık', 'tanımlaması imkansız' anlamına mı geliyor?"

"Hayır, öyle değil. Su katılmadık amaçsızlık ..."

"Ee?"

"Bay Sampei'yi tanıyorsun, değil mi?"

"Evet, bize patates veren adam."

"Hah, su katılmadık amaçsızlık Bay Sampei gibi olmak demektir."

"Bay Sampei, su katılmadık amaçsız mı?"

"Evet, hemen hemen... Şimdi, Aptal Bamboo, elleri ceplerinde, sallana sallana Jizō'ya doğru yürümüş ve, 'Bay Jizō,' demiş, 'yöre halkı kenara çekilmenizi istiyor. Rica etsem, kenara çekilme zahmetine katlanır mısınız?' Ve Jizō hemen yanıt vermiş. 'Elbette. Neden daha önce gelip sormamışlar ki?' Ve sonra yavaşça yolun kenarına doğru yürümüş."

"Ne tuhaf bir heykel!"

"Sonra konferans başladı."

"Ah, daha bitmedi mi?"

"Kesinlikle. Profesör Kidd, aklındaki bir düşünceye örnek teşkil ettiği için söylevine bu dikkat çekici hikâyeyle başlamayı uygun gördüğünü belirterek konuşmasını sürdürdü. 'Affınıza sığınarak söylemeliyim ki, kadınlar ne zaman bir şey yapacak olsalar, doğrudan konuya girmek yerine lafı dolandırma eğilimi gösteriyorlar. Bin dereden su getirenin yalnızca kadınlar olmadığını kabul ediyorum elbette. Bu sözde ışık saçan günlerde, Batı uygarlığının zehirleriyle zayıf düşmüş erkekler bile kadınsı davranışlar sergilemeye başladı. Ne yazık ki, yabancıları taklit etmenin, beyefendilere yaraşır bir meşgale olduğu yönündeki tümüyle yanlış düşünceden hareketle, zamanını, emeğini Batılılara öykünerek harcayan pek çok kişi var bugünlerde. Hiç şüphesiz, bunlar yozlaşmış kimselerdir zira farklı yaşayışlara uyum sağlama çabalarıyla kendi kendilerini yozlaştırmışlardır. Bundan daha fazla konuşulmayı hak etmiyorlar. Öte yandan, siz hanımların bugün anlatmış olduğum hikâye üzerine biraz durup düşünmenizi isterim. Düşünün ki, yeri geldiğinde siz de, Aptal Bambu'nun sergilemiş olduğu aynı naif dürüstlükle hareket edebilesiniz. Zira hiç şüphem yok ki tüm hanımlar bu şekilde davrandığında, kocalarla karılar ve karılarla kaynanaları arasındaki tiksinti verici uyuşmazlıkların üçte biri ortadan kaybolacaktır. Maalesef insanlar öyle yaratılmışlardır ki, gizli saklı ve tam da bu yüzden kötülük doğuran planlardan keyif aldıkça, kendi mutsuzluklarının kaynaklarında daha derinlere dalmaya mahkûmlardır. Ve birçok hanımefendinin ortalama bir erkekten çok daha mutsuz olmasının asıl nedeni, tam olarak kadınların gizli saklı dümenler çevirmekten keyif almalarıdır,' dedi ve, 'Lütfen, lütfen siz de birer Aptal Bamboo olunuz,' diye yalvararak söylevini tamamladı."

"Öyle mi dedi gerçekten! Ee, Yukie, tavsiyesine uymayı düşünüyor muşunu?"

"Bir Aptal Bambu'ya dönüşmek mi! Tanrı esirgesin! Yapaca-

ğım son şey bu olur. Bayan Goldfield da çok kızmıştı. Konuşmanın çok terbiyesizce olduğunu söyledi."

"Bayan Goldfield mı? Şu köşede oturan kız mı?"

"Evet. Bayan Küçük Züppe'nin ta kendisi."

"Aynı okula mı gidiyorsunuz, Yukie?"

"Hayır, Kadınlar Derneği buluşması olduğu için gelip konferansı dinlemek istemiş. İki dirhem bir çekirdek süslenmişti. Akıl alır gibi değil."

"Çok güzel bir kız olduğunu söylüyorlar. Doğru mu bu?"

"Bana sorarsan, öyle ahım şahım bir güzelliği yok. Sandığı kadar çekici biri değil kesinlikle. O kadar makyajı hangi kıza yaparsan yap, güzel görünecektir."

"Yani sen aynı şekilde makyaj yapsaydın ondan iki kat daha güzel olurdun, öyle mi Yukie?"

"Hem de nasıl! Ama gerçekten yenge, makyajı çok abartılıydı. Zengin olabilir belki ama işin cılkını çıkartıyor."

"Makyaj ve pudra konusunda ipin ucu kaçsa da, zengin olmak yine de güzel şey. Haksız mıyım?"

"Evet, muhtemelen haklısın. Ama biri Aptal Bamboo'dan ders çıkaracaksa, o kişi bu kız olmalı. Burnu inanılmaz havada. Daha geçen gün kızlara caka satıyordu. Neymiş efendim, şairin biri yeni yazdığı şiirlerden oluşan bir koleksiyonu ona adamış."

"Muhtemelen Bay Beauchamp'tır bu."

"Gerçekten mi? Budalanın biri olmalı."

"Yo, hayır, Bay Beauchamp son derece aklı başında bir adamdır. Böyle şeyler ona normal gelir."

"Böyle bir adamın... Bak aklıma komik bir şey daha geldi. Anladığım kadarıyla biri ona yakın zamanda bir aşk mektubu da göndermiş."

"Ne kadar iğrenç! Böyle bir şeyi kim yapar ki?"

"Görünüşe bakılırsa, mektubu gönderenin kim olduğunu kimsecikler bilmiyor."

"Üzerinde isim yok muymuş?"

"İmzalanmış ancak kimsenin duymadığı bir isimle. Üstelik uzun, çok uzun bir mektupmuş. Bir metre uzunluğundaymış ve

tuhaf şeylerle doluymuş. Mesela, 'Seni, bir azizin Tanrı'yı sevdiği gibi seviyorum,' yazmış. 'Sunağın üzerindeki bir kuzu misali, kurban edilerek ölmeye bile razıyım senin uğruna; bu şekilde katledilmek benim için onurların en büyüğü olacaktır. Bir boğanın okla delinmiş gözü gibi, ortasına aşk meleğinin oku saplanmış bir üçgen benim kalbim!' demiş."

"Bütün bunlar gerçek mi?"

"Öyle görünüyordu. Arkadaşlarımdan üçü mektubu bizzat görmüş."

"Böyle bir mektubu insanlara okutarak dolaşacak kadar berbat biri olduğunu sanmıyorum. Bay Coldmoon'la evlenmek niyetinde. Bu hikâye yayılmaya başlarsa başı derde girebilir."

"Bilakis, herkesin bilmesi onu çok mutlu edecektir. Bir sonraki ziyaretinde olan biteni Bay Coldmoon'a anlatmanızı bile hoş karşılayacağından eminim. Henüz haberi olduğunu sanmıyorum. Yoksa öğrenmiş midir?"

"Muhtemelen hayır, çünkü tüm zamanını üniversitede küçük cam boncukları parlatmakla geçiriyor."

"Bay Coldmoon bu kızla gerçekten evlenmek istiyor mu acaba. Zavallı adam!"

"Neden? Gelecekte başına bir şey gelirse, sahip olduğu tüm parayla ona çok yardımı dokunacaktır. Neden kötü bir şey yapıyor olsun?"

"Çok görgüsüzsün yenge. Para, para, para... Paradan başka bir şey bilmiyorsun. Aşk paradan daha değerlidir. Aşk olmadan karıyla koca arasında gerçek bir bağ kurulamaz."

"Ciddi misin? Söyler misin, Yukie, ne tür bir adamla evlenmek niyetindesin?"

"Nereden bileyim? Aklımda kimse yok."

Sahibimin en büyük kızı konuşulanların tek bir kelimesini dahi zar zor anlıyordu ama annesi ve Kuzen Yukie arasında başlayan evlilik temalı konuşmayı büyük bir dikkatle dinliyordu. Derken, hiç beklenmedik bir anda ağzını açtı küçük kız. "Ben de evlenmek istiyorum," diye ilan etti. Her ne kadar Yukie'nin kendisi de Tonko'nun hislerine sempati göstermesi beklenecek

ölçüde gençlik heyecanıyla dolup taşıyor olsa da, bu gözü kara heves karşısında aptala dönmüştü. Gelgelelim, Bayan Sneaze bunu mesele etmedi ve kızına gülümseyerek, "Kiminle evleneceksin?" diye sordu.

"Söyleyeyim mi? Yasukuni Tapınağı ile evlenmek istiyorum. Ama Suido Köprüsü'den geçmekten hoşlanmıyorum, bu yüzden ne yapacağım bilmiyorum."

Hem Bayan Sneaze hem de Yukie, kızın, atalarının toprakları için canla başla savaşarak hayatını kaybedenler anısına yaptırılan tapınakla evlenmeye istekli olduğunu beyan etmesi karşısında donup kalmıştı. Ne diyeceklerini şaşırdılar ve yapabildikleri tek şey, katıla katıla gülmek oldu.

Onlar hâlâ gülerken, "Demek Yasukuni Tapınağı'yla evlenmek istiyorsun," dedi ortanca kız ablasına. "Ben de istiyorum. Oraya bayılırım. Hadi, ikimiz de böyle yapalım. Olmaz mı? Pekâlâ, madem benimle birlikte gelmiyorsun, ben de bir rikşova atlar ve gidip kendim evlenirim."

"Babu da geliyor," diye konuştu sahibimin en küçük kızı.

Bu üçlü evlilik ona gerçekten çok yakışacaktı.

Tam o sırada, evin önünde duran bir rikşovun sesi duyuldu ve onu, sahibimin gelişini haber veren rikşovcunun hayat dolu sesi izledi. Anlaşılan, polis karakolundan sağ salim dönmüştü. Rikşovcuyu, büyük bir koliyi hizmetçiye götürmesi için dışarıda bırakan sahibim, kusursuz bir sakinlikle oturma odasına girdi. Arkadaşça bir, "Ah, demek buradasın," nidasıyla yeğenini selamladıktan sonra, yanında getirdiği şişeye benzeyen nesneyi ailenin şu meşhur dikdörtgen maltızının yanına fırlattı. Şekli böyle olan bir nesnenin illa şişe olması gerekmiyor ve cisim, bir vazoya da hiç benzemiyor. Şimdilik, bir seramik örneği olan bu tuhaf şeyin bir şişeye benzediğini söylemekle yetineceğim.

"Ne tuhaf bir şişe! Karakoldan mı getirdin onu?" diye sordu Yukie, cismi dik konuma getirirken.

Yeğenine bakan sahibim, "Şekli çok güzel, değil mi?" diye sordu gururla.

"Güzel mi? Bu şey mi? Bence hiç güzel değil. Ne diye tuttun da bu çirkin yağ kavanozunu eve getirdin?"

"Bu kıymetli hazinenin yağ kavanozu olduğunu nasıl söylersin! Ne kaba bir yorum! Sen adam olmazsın."

"Ne öyleyse?"

"Bu bir vazo."

"Ağzı bir vazoya göre çok ufak ve gövdesi de fazlasıyla geniş."

"Onu bu kadar dikkat çekici kılan şey de bu zaten. Sanattan hiç anlamıyorsun. Bu konuda en az yengen kadar berbatsın." Yağ kavanozunu kâğıt pencereye doğru tuttu ve orada öylece durup ona baktı.

"Demek sanattan anlamıyorum. Öyle olsun. Ben olsaydım, bu şeyi hediye diye ta karakoldan eve taşımazdım. Sen ne düşünüyorsun, yenge?"

Yengesinin aklı başka yerlerdeydi. Koliyi açmış, telaş içinde eşyaları kontrol ediyordu.

"Ulu Tanrım! Hırsızlarda gelişme var. Her şeyi yıkayıp ütülemişler. Baksana, tatlım," dedi.

"Karakolda bana yağ kavanozu verdiklerini söyleyen kim? Beklemekten o kadar sıkılmıştım ki, yürüyüşe çıktım ve yürürken bir dükkânda bu olağanüstü şeyi gördüm ve onu yok pahasına satın aldım. Tabii sen farkında değilsin ama çok nadide bir parça bu."

"Hem de nasıl. Peki, söyler misin, nerelerde dolaşıyordun?"

"Nerede mi? Nerede olacak, Nihon-zutsumi civarlarında elbette. Yoshiwara'ya da uğradım. Oldukça canlı bir yerdir. Demir kapıyı hiç görmüş müydün? Bahse girerim görmemişsindir."

"Hiçbir şey beni oraya gitmeye ikna edemez. Yoshiwara gibi genelevlerin bulunduğu bir bölgede dolaşıp durmak için bir nedenim yok. Sen bir öğretmensin, öyle bir yere nasıl gidersin? Beni çok şaşırttın. Sen ne diyorsun, yenge? Yenge!"

"Efendim, tatlım. Bence bir şeyler eksik. Hepsi bu kadar mı?"

"Eksik olan tek şey tatlı patatesler. Dokuzda orada olmamı söylediler ama beni on bire kadar beklettiler. Olacak iş değil. Japon polisi beş para etmez."

"Japon polisi beş para etmez olabilir ama Yoshiwara'da dolaşmak çok daha kötü. Eğer duyulursa işinden olursun. Öyle değil mi, yenge?"

"Evet, muhtemelen. Tatlım," diye devam etti kocasına dönerek, "kuşağımın astarı kayıp. Bir şeylerin eksik olduğunu biliyordum."

"Alt tarafı bir astar. Unut gitsin. Beni düşün. Tam üç saat boyunca beklettiler beni. Kıymetli zamanımın yarım günü ziyan oldu." Japon kıyafetlerini üzerine geçiren sahibim, maltızdan destek alarak oturdu ve kendinden geçmiş bir şekilde çirkin yağ kavanozuna baktı. Üzüntüsünü çabuk atlatan karısı, yeniden kavuştuğu eşyalarını dolaba yerleştirdikten sonra koltuğuna geri döndü.

"Yenge," dedi ısrarcı Yukie, "amcam bu yağ kavanozunun nadide bir parça olduğunu söylüyor. Sence de biraz kirli değil mi?"

"Bu şeyi Yoshiwara'dan mı aldın? Ciddi olamazsın!"

"Ne demek, 'Ciddi olamazsın!' Sanki bir şey anlıyormuş gibi!"

"Altı üstü bir kavanoz! Bu şeyi başka bir yerden de alabilirdin. İlla Yoshiwara'da sürtmen mi gerekiyordu?"

"Bak, işte bu konuda yanılıyorsun. Öyle her yerde bulabileceğin bir eşya değil bu."

"Amcam şu heykel Jizō gibi davranıyor, değil mi?"

"Sen sus! Liseli kızların sorunu çok sivri dilli olmaları. Vaktini *Bir Kadın Nasıl Davranmalıdır* okuyarak geçirsen daha iyi edersin."

"Amca, sigorta poliçelerinden hoşlanmadığın doğru, değil mi? Peki söyler misin, hangisinden daha çok nefret ediyorsun, liseli kızlardan mı yoksa sigorta poliçelerinden mi?"

"Sigorta poliçeleriyle alıp veremediğim yok. Sigorta gerekli bir şeydir. Geleceği biraz olsun düşünen herkes sigorta poliçesi yaptırmalıdır. Ama liseli kızlar beş para etmez."

"Umurumda değil. Söyleyene bak! Sigortalı bile değilsin!"

"Önümüzdeki aydan itibaren sigortalı olacağım."

"Emin misin?"

"Elbette eminim."

"Boş versene. Sigortalı olmak kadar aptalca bir şey yok. Sigorta primine vereceğin parayı başka bir yerde kullanman çok daha iyi olur. Sence de öyle değil mi, yenge?"

Bayan Sneaze sırıtıyordu ama ciddi görünen sahibim, "Saçma sapan şeyler söylüyorsun," diye karşılık verdi. "Herhalde yüz yaşına kadar yaşayacağını sanıyorsun. Hatta iki yüz. Ama biraz daha olgunlaştığında sigortalı olmanın gerekliliğini anlamaya başlayacaksın. Önümüzdeki aydan itibaren kendimi sigortalatacağım."

"İyi madem. Yapacak bir şey yok. Aslına bakarsan, geçen gün yaptığın gibi bir şemsiyeye o kadar para saçmayı göze alabiliyorsan, varlığını kendini sigortalatmak için de kullanabilirsin. İstemediğimi söyleyip durmama rağmen yine de bana onu aldın."

"Gerçekten istemiyor muydun?"

"Hayır. Şemsiye falan istemiyordum ben."

"İyi öyleyse, bana geri verebilirsin. Tonko'nun şemsiyeye ihtiyacı vardı, ona veririm. Gelirken yanında getirdin mi?"

"Bu gerçekten çok kabaydı. Bunu nasıl söylersin! Onu bana aldıktan sonra geri verdirmek çok ayıp bir şey."

"Geri vermeni söyledim çünkü açık ve net bir şekilde şemsiyeyi istemediğini söyledin. Bunda ayıplanacak bir şey yok."

"Şemsiyeye ihtiyacım olmadığı doğru ama yine de ayıp."

"Ne saçma konuşuyorsun. Şemsiyeyi istemediğini söyledin, ben de geri ver dedim. Bunun neresi ayıp?"

"Ama..."

"Ama ne?"

"Ama bu ayıp."

"Mantıksız davranıyor, aynı gerçekdışı iddiayı tekrarlayıp duruyorsun."

"Amca, sen de aynı şeyi tekrarlıyorsun."

"Yinelemeleri başlatan sensin, elimden bir şey gelmez. Şemsiyeyi kesinlikle istemediğini söyledin."

"Evet, öyle söyledim. Ona ihtiyaç duymadığım da doğru ama onu geri vermek istemiyorum."

"Beni şaşırtıyorsun. Yalnızca irrasyonel ve akılsız değil, aynı zamanda keçi gibi de inatçısın. Tam bir umutsuz vaka. Size okulda mantık öğretmiyorlar mı?"

"Umurumda değil. Cahilin biriyim ben. Ne söylemek istiyorsan söyle! Ama bana ait olan bir şeyi geri vermemi istemen... Bir yabancı bile böyle zalim bir istekte bulunmaz. Zavallı Aptal Bamboo'dan bir-iki şey öğrenebilirsin."

"Kimden kimden?"

"Yani daha dürüst ve açık yürekli olmalısın."

"Çok inatçı bir kızsın sen ve alışılmadık ölçüde inatçısın. Sınavlarını da bu yüzden geçemiyorsun."

"Geçemesem bile okul masraflarımı karşılamanı istemeyeceğim. İşte bu kadar!" Yukie, kontrol edemediği duygular tarafından sarsılmışa benziyordu. Gözlerinden fışkıran yaşlar, yanaklarından aşağı süzülerek mor elbisesini lekeledi.

Sahibim şaşkına dönmüş bir halde oturuyordu. Bu ardı arkası kesilmeyen gözyaşlarını hangi zihinsel süreçlerin ürettiğini anlamasına yardımcı olabileceğini düşünüyormuş gibi, kimi zaman giysisinin üstüne, kimi zaman da kızın asık yüzüne boş boş bakarak oturdu. Tam o sırada O-san kapıda belirdi. Hasır paspası elleriyle sermek için çömelirken, "Ziyaretçiniz var, efendim," dedi.

"Kimmiş?" diye sordu sahibim.

"Okulunuzdan bir öğrenci," diye cevap verdi O-san, Yukie'nin gözyaşlarıyla ıslanmış yüzüne kaçamak bir bakış atarak.

Sahibim odasına çekildi. Bu kitap için daha fazla materyal arayışı içerisinde olduğumdan, bilhassa da insan hayvanına yönelik yaptığım araştırmalar konusunda işime yarayabileceğini düşündüğümden, arkasından verandaya çıktım. İnsanlara ilişkin kayda değer bir incelemede bulunmak isteniyorsa, önemli anları kaçırmamak mühimdir. Çoğu insan, normal şartlar altında bıktıracak kadar sıradandır; görünüş olarak iç karartıcı bir şekilde banaldir ve konuşmaları ölümcül derecede sıkıcıdır.

Bununla beraber, öyle zamanlar vardır ki tuhaf, hatta neredeyse olağanüstü bir süreç, o bilindik faso fisolarını esrarengiz ve bir o kadar muhteşem bir şeye dönüştürür; o kadar ki, kedi türüne mensup hiçbir araştırmacı, dönüşümün gerçekleşmesinin muhtemel olduğu o zamanlarda bu fırsatı kaçırmayı göze alamaz. Yukie'nin aniden bastıran gözyaşları bu fenomene fevkalade iyi bir örnek teşkil etmektedir. Akıl sır ermez bir zihne sahip olmasına rağmen, Bayan Sneaze'le arasında geçen konuşma sırasında buna dair hiçbir belirti göstermemiştir. Öte yandan, sahibim ortaya çıkıp da çirkin yağ kavanozunu gözümüze soktuğu an, hızlı bir değişime uğramıştır Yukie.

Uyurken aptal bir itfaiye aracından üzerine su sıkılan bir ejderhanın, irkilerek ejderhalara özgü karakterine bürünmesi gibi; kusursuz bir biçimde aldatıcı, kusursuz bir biçimde güzel, kusursuz bir biçimde harikulade karakterinin gizli saklı yönlerini tüm incelikleriyle, tüm zarafetiyle ortaya koymuştu Yukie.

Aslında, bu tür muhteşem karakteristikler dünyada kadınlar arasında çok yaygındır ve kadınların bu özelliklerini nadiren dışa vurmaları üzüntü verici bir durumdur. Düşündüm de şunu söylemek belki daha doğru olur; bu karakteristikler devamlı tezahür ediyor olmalarına rağmen, Yukie'nin öfke patlamasında olduğu gibi böyle serbest, böyle saf, açık ve sınır koyulmamış biçimde kendilerini belli etmeleri nadirdir. Şüphesiz, kadın ruhunun bu muhteşemliğine tanıklık etme ayrıcalığını, sahibime, tüylerimi yanlış yöne doğru okşarken herhangi bir art niyet gütmeyen, huysuzluğu dillere destan bu çatlağa borçluyum. Onunla birlikte yaşayıp giderken yolumuz ne tarafa düşse, hikâyedeki bir kahramanın üretebileceğinden daha fazla dramaya neden oluyor. Böyle bir adamın kedisi olduğum için çok şanslıyım zira onun sayesinde şu kısacık kedi ömrüme neler sığdırdım neler.

Bu arada, kim acaba şu bizi bekleyen ziyaretçi?

Yukie ile aynı yaşlarda, yani muhtemelen on altı, on yedi yaşlarında bir öğrenciymiş meğer. Saçlarını o kadar kısa kestirmişti ki, devasa büyüklükteki kafasının derisi aradan görülebiliyordu. Suratının ortasındaki tıknaz burnuyla bir köşeye oturmuş, umutsuzca bekliyordu.

Kocaman kafasını bir kenara bırakırsak, yüzünde kayda değer hiçbir şey yoktu. Öte yandan, kafası saçsız durumdayken büyük göründüğü için, saçlarını sahibimin saçları kadar uzatsa dikkat çekeceği de muhakkaktı. Sahibimin şahsi teorilerinden birine göre, kafası bu denli büyük olanlar sersem olurdu. Haklı olabilir tabii, ama böyle Napolyonvari bir ihtişama sahip kafalar gerçekten etkileyici görünüyordu. Delikanlının kimonosu, tıpkı uşaklarınki gibi adi, koyu mavi pamuklu kumaştan yapılmıştı ve üzerinde beyaz desenler vardı. Desenlerin hangi tarz olduğunu bilemem. Satsuma da olabilirdi, Kurume de; hatta belki de Iyo idi. Ama kesin olan şuydu ki üzerinde beyaz desenler olan, mavi pamuktan astarlı bir kimono giyiyordu. Giysisinin kolları biraz kısaydı ve ne gömlek ne de iç çamaşırı giymiş gibi görünüyordu. İç çamaşırı ve hatta çorap giymeden astarlı bir kimonoyla dolaşmak son modaymış, olumlu manada havalı bulunuyormuş meğer. Gelgelelim, bu genç adam bırakın havalı olmayı, kılıksızın biriydi. Bizim şu hırsız gibi çıplak ayaklı olan ve endişesi yüzünden okunan çocuğun, paspasın üzerinde üç kirli ayak izi bırakmış olduğunu fark ettim. Şimdi de, saygılı görünmek için elinden gelenin en iyisini yaparak, dördüncüsünün üzerinde konforsuz bir şekilde oturuyordu. Saygıdeğer insanların saygılı davranmasında sıra dışı olan bir şey yoktur ancak küçücük kıyafetleri ve kel kafasıyla saygılı bir şekilde oturan genç bir serseri söz konusu olduğunda bıraktığı etki bundan bir hayli farklı oluyordu. Sokakta öğretmenleriyle karşılaştıklarında selam vermemekle iftihar eden terbiyesiz yaratıklar için, diğer herkes gibi doğru düzgün bir şekilde oturmak (yarım saatliğine de olsa) çok zor olmalı. Üstelik bu maganda, doğuştan beyefendiymiş, alçakgönüllü ve fazilet sahibi bir adammış gibi davranmaya çalıştığından, performansının acınası yetersizliğini de çektiği acılara eklemek gerek.

Hem sınıfta hem de okul bahçesinde türlü türlü taşkınlıklar yapan azılı bir hödüğü, böyle bir maskaralığa iten bu acı verici otokontrol hayret vericiydi. Üzücüydü ama aynı zamanda eğlenceliydi de. Sahibim ne kadar aptal olursa olsun, bu tip kıyas-

lamalarda herhangi bir öğrenciden çok daha ağırlık sahibi görünüyordu. Gerçekten de kendinden çok memnun olmalıydı.

Denir ki, yeteri kadar birikirse kül zerrecikleri bile bir dağa dönüşür. Tek bir öğrenci önemsiz görülebilir ancak birlik olan öğrenciler müthiş bir güç meydana getirebilirler. Öğretmenin ihraç edilmesi için ortalığı velveleye verebilir, hatta saldırıya bile teşebbüs edebilirler. Tıpkı korkakların alkolün etkisi altındayken agresifleşmesi gibi, sırf sayılarının etkisiyle gaza gelip ayaklanma çıkaran öğrencilerin de insanlarla sarhoş olarak sağduyularını yitirdikleri söylenebilir. Ne kadar antika ve güçten kuvvetten düşmüş olursa olsun yine de bir öğretmen olan sahibimin, mütevazı görüneceğim diye an itibariyle odanın bir köşesinde kendini küçük düşürmekte olan bu bücür paçoz tarafından kendi sınıfında alay konusu haline getirilmesi başka nasıl açıklanabilir ki? Bütün bunlara rağmen, bu acınası sümüklünün sahibimle dalga geçmeye veya ona şaka yapmaya cüret edebileceğine inanmakta güçlük çekiyorum.

Bu soylu şahsiyet, şu bizim kel kafalı gevşeğe bir minder uzatarak üzerine oturmasını söyledi ama beriki, heyecanlı bir şekilde "teşekkür ederim" diyebilmeyi başarmış olsa da yerinden kıpırdamadı. Canlı bir varlığı, hatta bu koca kafalıyı, dizlerinin arasına sıkıştırdığı rengi solmuş bir minderle boş boş otururken görmek tuhaftı. Tabii, minder tek kelime etmiyor, hatta, "Üzerime otursana," bile demiyordu. Ama sonuçta minderler oturmak içindir. Böyle bakılsın diye pazar yerine gidip bu yastığı satın almadı Bayan Sneaze.

Bundan şu sonuç çıkar ki, mindere oturmayı reddeden biri, onun mindere özgü namusuna leke sürmektedir. Diğer yandan, sahibim üzerine oturulsun diye minderi uzattıktan sonra bunu yapmayı reddetmek, mindere olduğu kadar sahibime de hakaretti. Elbette ki, mindere öylece bakmak suretiyle sahibimi hiçe sayan bu kel kafalının minderin kendisiyle kişisel bir husumeti yoktu. Hayatında yalnızca bir defa, o da büyükbabası için düzenlenen tören sırasında böyle efendi efendi oturmuştu. Bu yüzden, nezaket kurallarının baskısıyla acıyan parmakları kırmızı alarm

verirken, ayakları da karıncalanıp uyuşmaya başlamıştı. Buna rağmen oturmamakta ısrar ediyordu ahmak. Hatta durumdan rahatsızlık duyduğu aşikâr olan minder, üzerine oturulması için yanıp tutuşsa bile oturmayacaktı. Sahibim onu kullanmasını buyurmuş olsa da bunu yapmayı ısrarla reddediyordu. Çok yorucu bir delikanlıydı bu. Bir yere ziyarete gittiğinde bu denli mütevazı olabiliyorsa, sınıfta veya kaldığı yurt odasında arkadaşlarıyla ortalığı birbirine katarken o kıymetli alçakgönüllülüğünü daha bir ön plana çıkarması beklenirdi. Öyle olmasının beklenmediği durumlarda efendi takılıyor, efendi olması gereken yerlerde ise gürültücü, kaba ve ukala veledin teki oluyordu. Ne sinir bozucu, ne aksi bir çocuktu bu kel kafalı.

Derken, arkasındaki sürgülü kapı usulca açıldı ve Yukie, sessiz gencin önüne bir fincan çay bırakmak için gayet resmî bir şekilde içeri girdi. Çayı başka bir yerde görecek olsa, zavallı, eski Yabani Çay hakkında yapacağı sulu şakalarla karşılardı onu. Ne var ki bugün, sahibimin ansızın ortaya çıkışıyla zaten beti benzi atmış olan çocuk, terbiyeli ve genç bir hanımefendi kendisine abartılı bir seremoni içerisinde çay ikram ederken büsbütün acı çekiyordu (böyle çay ikram etmeyi daha geçen gün okulda öğretmişlerdi kıza). Yukie sürgülü kapıyı arkasından kapatırken, genç adamın kendisini göremeyeceği bir noktada sırıttı. Bu da demek oluyordu ki, bir kadın, aynı yaştaki bir erkeğe göre çok daha sakin oluyordu. Gerçekten de, bu minderden tırsan aptalla kıyaslandığında çok daha üstün yaradılışlıydı Yukie. Daha birkaç dakika önce döktüğü kırgınlık gözyaşları yanaklarından aşağı süzülürken, şimdi böyle arsızca sırıtabiliyor olması beni hayretler içinde bırakmıştı.

Yukie gittikten sonra ortama uzun bir sessizlik çöktü. Nihayet, görüşmenin bir çeşit dinî törene dönüşme tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu hisseden sahibim, inisiyatifi eline aldı ve ağzını açtı.

"İsmin... ne demiştin?"

"Yore."

"Yore? Ne Yore? İlk ismin ne?"

"Lancelot."

"Lancelot Yore... Hmm. Kulağa dolu dolu gelen bir isim. Tabii, bir parça demode, modern bir isim değil. Dördüncü yılındasın, değil mi?"

"Hayır."

"Üç?"

"Hayır, ikinci yılım."

"Peki A sınıfında mısın?"

"B sınıfındayım."

"B mi? Öyleyse benim sınıfımdasın. Hmm." Sahibim etkilenmişe benziyordu. Bu devasa kafa, onu taşıyan kişi okula ilk geldiği günden beri dikkatini çekmeye devam etmişti. Onu hemen tanımıştı sahibim. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu kafa sahibimi o kadar uzun süre ve o kadar derinden etkilemişti ki, arada sırada onu rüyasında gördüğü bile oluyordu. Öte yandan, tümüyle mantıksız bir adam olduğu için, bu sıra dışı kafayla o tuhaf demode isim arasında bağlantı kuramamış ve nasıl olduysa ikinci sınıflara ders verdiği kendi B sınıfıyla bağdaştırmakta da başarısız olmuştu. Netice olarak, rüyalarına giren bu muazzam kafanın aslında kendi öğrencilerinden birine ait olduğunu fark ettiğinde bir hayli şaşırmıştı. Dahası, kendi sınıfının bu koca kafalı ve tuhaf isimli üyesinin kendisini niçin görmeye geldiğini anlayamıyordu. Sahibim popüler bir adam değildi ve tek bir okul çocuğu bile yanına kolay kolay yaklaşmazdı (Noel'de bile). Doğrusunu isterseniz, Lancelot Yore adındaki bu çocuk onun ilk ziyaretçisiydi ve ziyareti doğal olarak sahibimin kafasını karıştırmıştı. Bunun alelade bir ziyaret olduğunu iddia etmek akıl dışı olurdu. Öğrencilerinden herhangi birinin ona en küçük bir ilgi beslemesi nasıl mümkün olabilirdi ki? Bu tür bir çocuğun hayatıyla ilgili konularda tavsiyeye ihtiyaç duyması da bir o kadar olanaksız görünüyordu. Tabii, Lancelot Yore istifa etmesi konusunda sahibime baskı yapmak için gelmiş olabilirdi ama böyle bir durumda, açıkça saldırgan bir tutum sergilemese bile en azından cüretkâr olması beklenirdi. Bu işe akıl sır erdiremeyen sahibim ne diyeceğini bilemiyordu ve görünüşe bakılacak olursa

Lancelot Yore'nin kendisi dahi niye bu ziyarette bulunduğunu bilmiyordu. Sonunda sahibim açık açık sormak zorunda kaldı.

"Sohbet etmek için mi geldin?"

"Hayır, onun için değil."

"Peki, bana bir şey mi söylemek istiyorsun?"

"Evet."

"Okulla mı ilgili?"

"Evet, sizinle bir konu hakkında konuşmak..."

"Hangi konu? Anlat bana."

"Pekâlâ."

Lancelot bakışlarını yere indirdi ve hiçbir şey söylemedi. Ortaokul ikinci sınıfta okuyan Lancelot, normalde konuşkan bir çocuktu. Beyni kafatasına nazaran daha az gelişmiş olsa da, kendini B sınıfındaki arkadaşlarının çoğundan daha güzel ifade ediyordu. Aslında, "Kolomb" kelimesini Japoncaya çevirmesini isteyerek daha kısa bir süre önce sahibimi komik duruma düşüren kişi oydu. Böyle kurnazca sorular sorabilen bir çocuk, kekeme bir prenses misali konuşmaya gönülsüz olduğuna göre anlatacakları, esrarengiz şeyler olmalıydı. Bu kadar uzun süre ve karakterine aykırı bir şekilde tereddüt etmesi salt mütevazılıkla açıklanamazdı. Geri zekâlı sahibim bile mevzuyu son derece tuhaf bulmuştu.

"Söyleyecek bir şeylerin varsa devam et ve söyle. Neden tereddüt ediyorsun?"

"Açıklaması biraz zor bir..."

"Zor mu?" dedi sahibim, Lancelot'un yüzünü incelemek için dikkatle ona bakarak. Ama ziyaretçisi bakışlarını yere indirmiş oturuyordu ve surat ifadesinden bir şey çıkarmak imkânsızdı. Sesinin tonunu değiştirerek, "Endişelenme," diye ekledi. "Ne istiyorsan söyle. Bizi dinleyen yok ve kimseye tek kelime etmeyeceğim."

"Söylesem mi ki?" Lancelot hâlâ tereddüt ediyordu.

"Neden olmasın?" dedi sahibim, tehlikeyi göze alarak.

"Pekâlâ, söyleyeceğim." Kel kafasını birdenbire kaldıran çocuk, ürkek bir şekilde sahibime baktı. Gözleri üçgen şeklindeydi.

Sahibim avurtlarını sigara dumanıyla şişirdi ve dumanı yavaşça salarken ziyaretçisine göz ucuyla baktı.

"Şey, aslında... Olaylar utanç verici bir halde."

"Hangi olaylar?"

"Tümüyle utanç verici ve işte bu yüzden geldim."

"Tamam, ama bu kadar utanç verici olan nedir?"

"Böyle bir şey yapmayı gerçekten istememiştim ama Hamada ısrar edip ödünç olarak vermem için yalvarınca..."

"Hamada derken, Hamada Heisuke'den mi söz ediyorsun?"

"Evet."

"Yurt için borç para mı verdin ona?"

"Ah, hayır, ödünç verdiğim şey bu değildi."

"Neydi peki?"

"Ona ismimi verdim."

"İsmini neden ödünç almak istesin ki?"

"Bir aşk mektubu gönderdi."

"Ne gönderdi?"

"İsmimi ödünç vermek yerine postalama işini yapayım dedim."

"Söylediklerinden hiçbir şey anlamıyorum. Kim ne yaptı?"

"Bir aşk mektubu gönderdik."

"Aşk mektubu mu? Kime?"

"Dedim ya, anlatması zor."

"Kadının birine bir aşk mektubu mu gönderdin? Bu kadar mı?"

"Hayır, o ben değildim."

"Hamada mı gönderdi?"

"Hamada da değildi."

"Öyleyse kim gönderdi."

"Bu bilinmiyor."

"Bunların hiçbiri kulağa mantıklı gelmiyor. Kimse göndermedi mi?"

"Yalnızca isim bana ait."

"Yalnızca isim mi sana ait? Hâlâ anlamıyorum. Neler olduğunu açık ve net bir şekilde açıklayacaksın. İlk olarak, mektup kime gönderildi?"

"Goldfield adında bir kız. Hemen şu köşede oturuyor."

"Goldfield? İş adamı olan mı?"

"Evet, onun kızı."

"Peki, yalnızca ismini ödünç olarak verdiğini söylerken ne demek istiyorsun?"

"Süslü püslü giyinen bir kız ve burnu havalarda bir mankafa olduğu için ona bir mektup göndermeye karar verdik. Hamada mektubun imzalanması gerektiğini söyledi. Ona kendisinin imzalamasını söylediğimde, isminin yeteri kadar ilgi çekici olmadığını, Lancelot Yore'nin çok daha etkileyici olacağını ileri sürdü. Ben de sonunda ismimi ona ödünç verdim."

"Kızı tanıyor musun? Arkadaş mısınız?"

"Arkadaş mı? Tabii ki hayır. Onu hiç görmedim bile."

"Ne büyük düşüncesizlik! Hayatında hiç görmediğin birine aşk mektubu göndermeyi tasarlamak! Niye böyle bir şey yaptınız?"

"Herkes onun kendini beğenmiş ve burnu havada biri olduğunu söylüyordu. Biz de onu rezil etmek istedik."

"Bu çok daha büyük bir düşüncesizlik! Yani sonunda senin adının yazılı olduğu bir mektup gönderdin, öyle mi?"

"Evet. Mektubu Hamada kendisi yazdı. Ben ismimi ödünç verdim ve Endo gece vakti evlerine sokulup mektubu posta kutusuna bıraktı."

"Yani bu işten üçünüz birlikte mi sorumlusunuz?"

"Evet, ama sonra bu yaptığımız öğrenilir de okuldan atılırsak diye düşününce o kadar endişelendim ki, son iki-üç gecedir uyuyamadım. İşte bu yüzden her zamanki ben değilim."

"Yaptığın şey inanılmaz derecede aptalca. Peki, mektubu imzalarken okulun adresini de verdin mi?"

"Hayır, elbette okuldan söz etmedim."

"İyi bari. Vermiş olsaydın ve bu duyulsaydı okulumuzun itibarına leke sürülürdü."

"Sizce beni kovarlar mı?"

"Bilmiyorum."

"Babam çok katı bir adamdır ve annem de üvey. Kovulacak

olursam veya buna benzer bir şey gerçekleşirse hapı yuttum demektir. Kovulacağımı düşünüyor musunuz?"

"Böyle bir şey yapmaman gerektiğini anlamalısın."

"Yapmak istemedim ama nasıl olduysa yaptım işte. Beni kovulmaktan kurtaramaz mısınız?" Zavallı durumdaki Lancelot, yüzünden aşağı süzülen yaşlarla sahibimden yardım bekliyordu.

Bayan Sneaze ve Yukie, sürgülü kapının arkasında bir süredir sessiz kahkahalara boğulmuşlardı. Ciddiyetini ısrarla koruyan sahibim, "Bilemiyorum," demeye devam etti. Tümüyle büyüleyici bir deneyimdi bu.

İhtimaldir ki, siz insanlardan bazıları, üstelik gayet haklı nedenlerle, bu kadar büyüleyici olanın ne olduğunu bana sormak isteyebilirsiniz. Çünkü ister insan ister hayvan olsun, yaşayan her canlı için bu dünyadaki en önemli şey kendini bilmektir. Diğer şeyler sabit kalmak koşuluyla, kendini gerçekten bilen bir insan, benzer şekilde aydınlanmış bir kediden daha muteber olacaktır. Yakinen tanıdığım insanlar şimdiye kadar böyle bir kişisel farkındalık elde edebilmiş olsalardı, türlerine ilişkin bu küçümseyici anlatımı derhal terk ederdim. Gelgelelim, kendi burnunun büyüklüğünü bilen insan sayısı bir elin parmaklarını geçmez; kendi doğasını bilenlerin sayısı ise daha da azdır, zira biliyor olsalardı küçümseyerek baktıkları, hatta hiç takmadıkları bir kediye böyle bir soru yöneltme ihtiyacı duymazlardı. Bu nedenle, insanlar kendilerinden her zaman son derece memnun olsalar da, kendilerini görüş şekillerini ve nereye giderlerse gitsinler evrenin efendileri olmakla övünmelerini temize çıkaracak bu kişisel farkındalıktan genelde yoksunlardır. Bu da yetmezmiş gibi, son derece gülünç olan rollerine yönelik yüzsüzce bir bağlılık gösterirler. Çünkü onlar, kendi aptal burunlarını nerede bulacaklarını öğretmesi için telaşlı yakarışlarla kendilerini büyük sıkıntıya sokarlarken, aynı zamanda da sırtlarındaki, evrenin efendisi olma iddialarını beyan eden ilanlarla ortalıkta kasıla kasıla yürürler. Mantık ya da sağduyu, akli dengesini yitirdiği aşikâr olan böyle herhangi bir insanın evrensel efendilik iddia-

sından vazgeçmesini sağlar mıydı? Kesinlikle hayır! Bu ahmaklar, insanın önemine dair sahip oldukları fantastik düşünceden vazgeçmektense ölmeyi tercih edeceklerdir. Böylesine aşikâr bir tutarsızlıkla hareket eden ve bu davranışındaki çelişkinin zerre kadar ayrımına varamayan her yaratık elbette ki komiktir. Ancak insan hayvanı gerçekten de gülünçtür ve buradan bu yaratığın aptal olduğu sonucu çıkar.

Yukarıdaki olaylar tam olarak yazdığım şekilde vuku buldu ve birer dışsal gerçeklik olarak, şirin, minik dalgacıklarını zamanın akışına bıraktı. Ama sahibimin, Yukie'nin ve Yore'nin bana eğlenceli gelmesinin nedeni ortaya koydukları tavır değildi. Beni eğlendiren şey, kalplerindeki reaksiyonun değişen kalitesiydi ki, bu kişilerde aynı dışsal neticelerin ortaya çıkmasına sebebiyet vermişti. Bir defa, sahibim soğuk kalpli bir adamdır ki bu nedenle olup bitenleri de soğuk kalplilikle karşılamıştı. Yore'nin sinirli babası ona ne kadar sert davranırsa davransın, üvey annesi onu ne kadar acımasızca eleştirirse eleştirsin, sahibimin kalbi yumuşamazdı. Nasıl yumuşayabilirdi ki? Olur da Yore'nin okuldan atılması, sahibimin de okuldan kovulmasını gündeme getirecek herhangi gibi bir duruma sebep olmayacaktı. Elbette ki tüm öğrenciler -ki neredeyse bin tane öğrenci vardı- eş zamanlı olarak ihraç edilselerdi, bu durumda öğretmenler geçinmekte güçlük çekebilirlerdi. Gelgelelim, bu zavallı öğrenciyi bekleyen kader ne olursa olsun, sahibimin kendi yaşamının günlük işleyişi bundan hiçbir şekilde etkilenmeyecekti. Açıkça görülüyor ki, şahsi çıkarın olmadığı yerde sempati de olmayacaktır.

Hiç tanımadığımız insanların başlarına gelen talihsizlikler karşısında kaşları çatmak, burnunu silmek ya da iç geçirmek normal değildir. Ben yalnızca İnsan hayvanının böyle bir anlayış ve şefkat gösterebilme becerisine sahip olduğuna inanmıyorum. Öyle zamanlar olur ki insanlar bir tür sosyal sorumlulukmuş gibi, topluluk içinde doğmanın bilincinde olmanın dayattığı ve ödenmesi gereken bir tür vergiymiş gibi birkaç damla gözyaşı dökmeye veya üzgün görünmeye çalışırlar. Ancak bu tür jestler asla samimi değildir ve etkin performansları, aldatmaya yöne-

lik diğer tüm davranışlarda olduğu gibi, önemli ölçüde beceri gerektirir. Bu aldatmacaları en mahirane şekilde ifa eden kişiler güçlü artistik hislere sahip kişiler olarak kabul edilir, kendilerinden daha az becerikli olan arkadaşlarının en derin saygısını kazanırlar.

Tabii, en saygın kişilerin ahlaken en güvenilmez kişiler olduğu sonucu çıkar buradan; bu da sınanarak kolayca ispatlanabilecek bir aksiyomdur. Bu tür konularda son derece beceriksiz olan, zerre kadar saygıyı hak etmeyen ve gerçek hislerini ustaca gizleyerek saygınlık kazanma hususunda hiç umut vermeyen sahibim, taş kalpliliğini büyük bir içtenlikle gözler önüne serer. Şurası muhakkak ki, duygusuzluğundaki içtenlik zavallı genç Yore'nin yardım çağrılarını duymazlıktan gelirken açıkça ortaya çıkıyordu. Duymazlıktan geliyordu zira içinden şu cümleleri tekrarlıyordu: "Onu tanımıyorum" ve "Hmm, acaba..." Öte yandan, sırf taş kalpli diye sahibim gibi iyi bir adama karşı olumsuz duygular beslemeyecekleri konusunda okuyucularıma duyduğum güvenin tam olduğunu da burada belirtmek isterim. Duygusuzluk, insan kalbinin fıtratında vardır ve bu gerçeği gizlemeyen bir adam dürüst bir adamdır. İzah etmiş olduğum koşullar altında duygusuzluktan daha fazlasını bekliyorsanız, bu durumda yalnızca insanoğlunun kıymetini fazla abarttığınızı söyleyebilirim.

Yalnızca dürüstlük bile nadiren bulunabilen bir şeyken, yüce gönüllülük gösterileri beklemek kesinlikle saçma olurdu. Yoksa siz gerçekten de Sekiz İyi Adam'ın, bizim muhite yerleşmek üzere Bakin'in o aptal romanının sayfalarından fırladığını mı düşünüyorsunuz?

Sahibim hakkında anlatabileceğim o kadar şey var ki. Şimdi de oturma odasında gülüşmekte olan kadınlarına bir bakalım. Doğrusu, sahibimin duygusuzluğunun ötesinde bir aşamaya geçmişler, gülünç ve acayip şeylere alışık olduklarından güzelce eğleniyorlar. Bu kadınlar, bizim kel kafalı sefil için acı verici olan aşk mektubu meselesini adeta cennetten gönderilmiş bir hediye olarak görüyorlar. Bunu Tanrı'nın bir lütfu olarak görmelerinin

belli bir nedeni yok. Onlara öyle geliyor işte. Diğer yandan, neşelerini analiz edecek olursak, Yore'nin başının dertte olmasından memnun olduklarını görürüz. Herhangi bir kadına, diğer insanların başlarının dertte olmasını eğlenceli, hatta tam bir kahkaha nedeni olarak görüp görmediklerini sorduğunuzda ya size deli diyecek ya da cinsiyetinin saygınlığına gölge düşüren bu soru karşısında kasıtlı bir hakarete uğramış gibi davranacaktır. Kendini gerçekten hakarete uğramış gibi de hissedebilir ama şu da bir gerçektir ki, başı dertte olan insanlara gülerler. Bu hanımlara layık düşüncenin altında yatan gerçek şudur ki, hanımefendi karakterinin aleyhinde olan bir şey yapmak istese dahi, hiçbir terbiyeli insan gerçeğe dikkat çekmemelidir.

Buna bağlı olarak, beyefendinin düşüncesi de, çaldığını kabul etmek ama hiç kimsenin kendisine ahlaksız dememesi, zira ahlaksızlık suçlamasının karakterine leke süreceği, itibarına gölge düşüreceği konusunda ısrarcı olmaktır. Kadınlar son derece zekidir; mantıksal düşünürler. İnsan olarak dünyaya gelecek kadar talihsizseniz, diğer insanlar siz tekmelenip dövülürken kafalarını çevirip bakmak haricinde herhangi bir şey yapmadıklarında üzülmemeye kendinizi hazırlamalısınız. Yalnızca bu da değil. Üzerinize tükürülmesinden, üzerinize pislenmesinden ve sonra size gülünmesinden keyif almayı da öğrenmek zorundasınız. Eğer bu basit şeyleri öğrenemezseniz, kadınlar gibi zeki yaratıklarla arkadaş olma şansınız yoktur. Anlaşılabilir bir değerlendirme hatasına düşen talihsiz Lancelot Yore üzücü bir yanlış yapmıştı ve gururu incinmişti. Gururu bu şekilde incinmişken arkasından kıs kıs gülünmesinin gayri medeni olduğunu düşünmesi muhtemeldir ancak bu gibi düşünceler çocukluğunun bir göstergesi olmaktan öteye gitmeyecektir. Öğrendim ki, adabı muaşeret kurallarını ihlal edenlere kızan birinin yaptığı şeye bağnazlık diyormuş kadınlar. Yani daha fazla aşağılanmaya hazır olana kadar çenesini kapalı tutsa iyi eder.

Son olarak, Yore'nin kendi içsel duygu ve düşüncelerinin kısa bir analizini sunacağım. Yalvarıp yakaran bu çocuk yaşayan bir endişe yumağıydı. Tıpkı Napolyon'un devasa kafasının hırs-

la dolu olması gibi, Yore'nin koca kafası da endişelerle doluydu. Tıknaz burnunun arada sırada yavru bir köpeğinki gibi seğirmesi, bu iç sıkıntısıyla nazal sinirleri arasında bir bağlantı olduğunu gösteriyordu. Öyle ki, refleks hareketlerinin en çirkini vuku buluyor, burnu seğiriyor ve o bunun farkında olmuyordu. Son birkaç gündür dayanacak gücü kalmamış, top mermisi yutmuş gibi midesinde bir yumruyla dolaşmıştı. Nihayet, kafasının allak bullak olduğu ve umutsuzluğunun tavan yaptığı bir sırada, kendisinden tüm benliğiyle nefret ettiği bir öğretmenin huzurunda boyun bükmek için buraya gelmişti. Öğretmenler öğrencilerine göz kulak olmalıdır düsturundan hareketle, nefret edilen Sneaze'in de kendisine bir şekilde yardım edebileceğini düşünmüş olacak ki, böyle beyhude bir çaba içerisine girmişti. Sahibimle dalga geçtiği zamanlara ilişkin anılar, duyduğu ızdırabın zehirli atmosferinde kaybolmuştu; günlerini, zavallı ihtiyar Yabani Çay'ı yuhalasınlar ve onunla alay etsinler diye serseri arkadaşlarını kışkırtmakla geçirdiğini de unutmuştu. Ne kadar sıkıntı yaratmış olursa olsun, öğretmeninden yardım isteme hakkının bulunduğuna inanıyormuş gibi görünüyordu. Bunun bir nedeni vardı; o, bu öğretmenin sınıfının bir üyesiydi. Gerçekten çok saf bir çocuk bu. Sahibim öğretmenlik yapacağı sınıfı kendisi seçmemişti; okul müdürünün isteği üzerine bu göreve getirilmişti. Waverhouse'un amcasının melon şapkası geldi aklıma. İsmen bir melon şapkadan başka bir şey değildi. Sahibimin öğrencilerine akıl veren bir öğretmen olduğu düşüncesi de bir o kadar gerçekdışı. Öğretmen, möğretmen. Bir ismin hiçbir anlamı yoktur. Eğer olsaydı, bütün evlilik simsarları, Yukie'nin kar nehri anlamına gelen ismi kadar güzel bir isme sahip bir kızın ilgisini çoktan çekmiş olurlardı. Kederli Yore, saçma bir şekilde benmerkezci olmakla kalmıyor, türüne mensup kişilerin kendisine iyi davranmakla yükümlü olduklarını varsayarak, insanlardaki nezaketi de saçma bir şekilde abartıyor. Eminim kendisine gülüneceği aklının ucundan bile geçmemiştir ama hiç değilse yetkili kişinin evine yaptığı bu ziyaret esnasında kendi türü hakkında işe yarar ama hoş olmayan bazı gerçekler öğrendi. Sonuç olarak, gerçek

bir insan olmaya bir adım daha yaklaştı. Tehlikesiz bir şekilde soğumuş kalbi, diğer insanların sıkıntılarına karşı kayıtsızlaşacak ve zamanla dertli kişilerle alay etmeyi bile öğrenecek. Dünya, Goldfield'lara benzemek için elinden gelenin en iyisini yapan küçük Yore'lerle dolup taşacak. Umarım dersini çabuk öğrenir ve büyüyerek yakında insani doğasına adımını atar. Bu, delikanlının iyiliğine olur. Aksi takdirde ne kadar endişelendiğinin, ne kadar büyük bir pişmanlık duyduğunun, kalbinin iyileşmesini ne kadar gayretli bir şekilde arzuladığının bir önemi olmaz. O insanlık modelinin, itibar sahibi Goldfield'ın olağanüstü başarısına ulaşmayı umamaz bile. Bilakis, toplumdan kovulur. Önemsiz bir ortaokuldan atılmak bunun yanında hiçbir şeydir.

Bu düşüncelerle tembel tembel kendimi eğlendiriyordum ki, sürgülü kapı sertçe açıldı ve aniden yarısı olmayan bir insan yüzü girişte belirdi. Bu yarısı olmayan yüz kendisine seslendiğinde, "Şey, gerçekten bilmiyorum," şeklinde bir şeyler geveliyordu sahibim. Evine ışınlanan Avalon Coldmoon'u görebilmek için başını çevirdi.

"Hey, selam," dedi sahibim, kalkmak için hareketlenmeden. "Girsene."

"Ziyaretçin mi vardı?" diye sordu yarısı görünen Coldmoon kibarca.

"Olsun, sen gel."

"Aslında benimle dışarı çıkar mısın diye sormak için gelmiştim."

"Nereye gideceksin? Yoksa yine Akasaka'ya mı? O bölgede yeterince bulundum. Geçen gün beni öyle çok yürüttün ki, bacaklarım hâlâ kaskatı."

"Bugün daha iyi olacak. Dışarı çık ve şu bacakları biraz esnet."

"Nereye gideceğiz? Orada öyle dikilmesene. Gir içeri hadi."

"Hayvanat bahçesine gidip kaplanların kükremesini duyarız diye düşünmüştüm."

"Ne sıkıcı. Girsene be adam. Sadece birkaç dakikalığına gir."

Uzak mesafeden herhangi bir uzlaşmaya varamayacağını anlayan Coldmoon, ayakkabılarını gönülsüzce çıkararak sallana sallana içeri girdi. Her zamanki gibi arka tarafında yamalar olan gri pantolonunu giyiyordu. "Bu yamalar," diyordu bize sürekli, "pantolon çok eski olduğundan veya popom çok ağır olduğundan orada değil." Bunun nedeni, bisiklet sürmeyi öğrenmeye başlamış olmasıydı. Fazladan sürtünmeye karşı bu yamalar gerekliydi. Başıyla Yore'yi selamlayıp, kısaca "merhaba" dedikten sonra odanın verandaya bakan tarafına oturdu. Tabii, aşk yarışmasındaki rakiplerinden biriyle, herkes tarafından müstakbel Bayan Coldmoon olarak kabul görmüş genç hanıma aşk mektubu gönderen şahısla birlikte oturduğundan haberi yoktu.

"Kaplan kükremesinin özellikle ilgi çekici bir yanı yok," dedi sahibim.

"Şu anda yok. Biraz yürür, sonra saat on bir gibi hayvanat bahçesine geçeriz."

"Yani?"

"O zamana kadar parktaki ağaçlar ıssız bir ormandakiler kadar korkutucu olur."

"Eh, muhtemelen. Tabii, gündüz olduğu kadar kalabalık da olmayacaktır."

"Sık ağaçlarla örtülü bir yoldan yürüyeceğiz. Gündüz vakti bile oradan çok az insan geçer. Sonra bir de bakmışsın ki, sıkıcı şehir hayatından ne kadar uzakta olduğumuzu düşünürken bulmuşuz kendimizi ve içimizi uzaktaki dağlara doğru yolculuk ediyormuşuz gibi bir his kaplamış."

"İnsan niye böyle hissetmek istesin ki?"

"Bir süre böyle hissederek, sessiz ve hareketsiz şekilde orada duracağız. Sonra aniden, kaplanın kükremesini duyacağız.

"Kaplan o an kükremek üzere mi eğitilmiş?"

"Seni temin ederim kükreyecek. Bu korkunç ses, Bilim Üniversitesi'nden gündüz vakti bile duyulabilir. Demem o ki, karanlık çöktükten sonra, gecenin bağrında, derin ve sessiz ıssızlıkta tek bir insan evladı bile yokken, ölüm havada hissedilebiliyorken ve kötücül dağ ruhlarının pis kokusunu soluyorken..."

"Kötücül dağ ruhlarının kötü kokusunu solumak mı? Bu da ne demek şimdi?"

"Anladığım kadarıyla şiddetli panik durumunu ifade etmek için kullanılan bir ifade."

"Ya. Çok sık kullanılan bir ifade değil. Daha önce duyduğumu sanmıyorum. Neyse, peki sonra?"

"Sonra kaplan kükrer. Kadim sedir ağaçlarının yapraklarını dökebilecek kadar vahşi, yıkıcı bir kükreme bu. Gerçekten korkunç."

"Öyle olduğuna inanabilirim."

"Pekâlâ, böyle bir macerada bana eşlik etmeye ne dersin? Çok eğleneceğimizden eminim. Paha biçilmez bir deneyim. Bana sorarsan herkes arada sırada bir kaplanın gecenin derinliklerini yırtarak gelen kükremesini işitmeli."

"Şey," dedi sahibim, "bilemiyorum ki..." Coldmoon'un coşkulu gezi teklifinin üzerini, Yore'nin acılı yakarışlarını susturduğu aynı ıslak aldırmazlık battaniyesiyle örtmüştü.

Bizim kalın kafalı sersem, kaplan hakkındaki konuşmayı şimdiye kadar imrenerek ve sessizce dinlemişti ama hipnozcunun anahtar kelimesinin hipnoz edileni ayıltması gibi, sahibimin süregiden kayıtsızlığı da Yore'ye bir tokat gibi çarparak kendi ikilemini hatırlamasını sağlamıştı. "Saygıdeğer öğretmenim," diye mırıldandı yarıda kesilmiş hipnozunun arasından, "Kendimi çok kötü hissediyorum. Ne yapacağım, ne yapacağım ben?"

Şaşıran Coldmoon, bu devasa kafaya baktı. Derken, görünürde geçerli bir neden olmasa da, içimden bu üçlüyü kendi haline bırakmak geldi. Bu yüzden müsaade isteyip, sallana sallana oturma odasına doğru gittim. Orada Bayan Sneaze'i kıkırdarken buldum. Ucuz, Çin malı bir fincana çay doldurmuştu ve fincanı kirli bir antimon çay tabağına koyarken, "Rica etsem bunu misafirimize götürebilir misin?" dedi Yukie'ye.

"Götürmesem daha iyi."

"Neden?" Evin hanımı şaşırmışa benziyordu ve kıkırdaması aniden kesilivermişti.

"Yapmasam daha iyi işte," dedi Yukie. Ansızın alışılmışın

dışında kibirli bir havaya bürünmüştü, hasıra sertçe oturdu ve günlük gazeteyi okumak için öne doğru eğildi.

Bayan Sneaze uzlaşmacı tavrına çabucak geri döndü. "Ne komik kızsın. Yalnızca Bay Coldmoon. Sorun çıkarmana gerek yok."

"Götürmeyeceğim dediysem götürmeyeceğim." Kız gözlerini gazeteden ayırmıyordu ama tek bir kelimesini dahi okuyamayacak kadar heyecanlı olduğu açıktı. Üstelik, biri okumadığını söyleyecek olursa mahcup gözyaşları yine sel olup akacaktı.

"Neden bu kadar utanıyorsun?" dedi Bayan Sneaze bu defa gülerek ve fincanla çay tabağını bilinçli olarak döşemeye yayılmış gazetenin üzerine itti.

"Kes şunu!" Yukie, kâğıdı çay tabağının altından çekince, bardak havalandı ve gazeteyle hasırın her tarafı çay oldu.

"Yaptığını beğendin mi!" dedi evin hanımı.

Kızgınlık, şok ve utanç karışımı bir haykırışla ayağa fırlayan Yukie, koşarak mutfağa gitti. Herhalde paspası almaya gitmişti. Bu minik dramayı oldukça eğlenceli buldum.

Anlaşılan, ziyareti genç kızı heyecanlandırmıştı ama bu durumdan tümüyle habersiz olan Bay Coldmoon, sahibimle birazcık tuhaf bir şekilde sohbet etmeye devam ediyordu.

"Gördüğüm kadarıyla," dedi, "şu sürgülü kapıyı yeni bir kâğıtla kaplamışsın. Kimin yaptığını sorabilir miyim?"

"Kadınlar. Son derece iyi bir iş çıkarmışlar, sence de öyle değil mi?"

"Evet, çok profesyonelce. 'Kadınlar' derken, arada sırada buraya uğrayan lise talebesi de buna dâhil mi?"

"Evet, o da yardımcı oldu. Hatta sürgülü kapıyı kaplama işini iyi kotardığı için tam evlenilecek kız olduğunu düşünüyor."

"Hmm," dedi Coldmoon, kapıyı incelerken. "Şurada, sol altta," diye devam etti en sonunda, "kâğıt muntazam bir şekilde yapıştırılmış ama sağ kenarı yeterince gerilmemiş gibi görünüyor. Kırışıklıklar bu yüzden."

"Çalışmaya oradan başlamışlardı. İşi kıvırmaları biraz zaman aldı."

"Anladım. Çok iyi olmamış. Yüzey, herhangi bir sıradan fonksiyonla bağdaşmayan, üstel bir eğri oluşturmuş." Bilimsel eğitiminin uçurumunda durmuş, çirkinlikleri tarıyordu Coldmoon.

"Olabilir," dedi sahibim, her zamanki aldırmazlığıyla.

Öyle görünüyordu ki bu hissiz yanıt, şu bizim serseri veledin bazı gerçekleri görmesini sağlamıştı; şöyle ki, yakarışlarının en acıklısı bile sahibimin dondurucu kayıtsızlığını eritemezdi. Koca kafasını önüne eğerek, tam bir sessizlik içerisinde veda selamını verdi Yore.

"Ah," dedi sahibim, "gidiyor musun?"

Yore'nin mahzun görüntüsü, verebileceği yegâne selamdı. Sedir ağacından yapılmış ağır takunyalarını sürükleyişini kapıdan çıktıktan sonra bile duymaya devam ettik.

Üzücü bir durumdu. Kimse imdadına yetişmezse, şu intihar şiirlerinden bir tane yazıp, aptal vücudunu Kegon Şelalesi'nin kenarından aşağı bırakabilirdi. Ne olur bilinmez lakin tüm bu sıkıntıların kaynağı şu kendini beğenmiş Bayan Goldfield'ın aptalca kibriydi. Şayet Yore canına kıyarsa, hayaletinin bu kızın ödünü patlatacak zamanı bulacağı umulabilirdi. Böyle bir kız -hatta iki tanesi veya daha fazlası- zaten yeterince sıkıntılarla dolu olan bu dünyadan göçerse kimsecikler umursamazdı bunu. Bana öyle geliyor ki, Coldmoon'a da daha hanım hanımcık bir kızla evlenmesini salık verirlerdi.

"Öğrencin miydi?"

"Evet."

"Ne koca kafalıymış. Derslerinde başarılı mı bari?"

"Bu büyüklükte bir kafaya göre pek başarılı sayılmaz. Ama yine de arada sırada özgün sorular sorduğu olur. Geçen gün Kolomb'un ne anlama geldiğini sorarak beni gafil avladı."

"Belki de kafatasının olağandışı büyüklüğü ona böyle olağandışı bir soru sordurmuştur. Sen ne cevap verdin?"

"Hızlıca bir şeyler söyledim işte."

"Yani kelimeyi çevirdin. Şaşırtıcı."

"Bir dil öğretmeni, kendisinden çevirmesi istenen bir şeyi

çevirmekte başarısız olursa çocuklar ona karşı olan güvenlerini yitirirler."

"Tam politikacı olmuşsun sen. Bu arada, delikanlının görüntüsüne bakılacak olursa, tam manasıyla bitik durumda olmalı. Seni rahatsız ettiği için mahcup olmuşa benziyordu."

"Ne yapıp edip başını belaya sokmayı başarmış. Salak herif!"

"Ne belasıymış bu? Sırf görüntüsü bile insanın yüreğini kabartıyor. Ne yapmış?"

"Son derece aptalca bir şey. Goldfield'ın kızına bir aşk mektubu göndermiş."

"Ne? Bu mankafalı mı? Bugünlerde öğrenciler nerede duracaklarını bilmiyorlar. İnanılır gibi değil! Gerçekten çok şaşırdım."

"Umarım bu olay seni kızdırmamıştır."

"Hiç kızmadım. Bilakis, bunu eğlenceli buldum. Seni temin ederim ki, hiçbir sorun yok. İstedikleri kadar aşk mektubu gönderebilirler ona."

"Bu kadar kendinden eminsen sorun yok demektir."

"Elbette yok. Gerçekten umurumda değil. Yalnız bu kalın kafalının aşk mektupları yazması sence de ilginç değil mi?"

"Aslında her şey şaka olarak başlamış. Kız bu kadar burnu havalarda ve kendini beğenmiş olduğu için bizim üç kafadar bir araya gelmişler ve..."

"Bayan Goldfield'a aşk mektubu gönderenler üç kişi miymiş? Bu iş gittikçe ilginçleşiyor. Bir araya gelip mektup yazmak, üç kişinin sofraya oturup bir porsiyon yemeği bölüşmesine benziyor. Haksız mıyım?"

"Doğrusunu istersen, aralarında iş bölümü yapmışlar. Biri yazmış, diğeri postalamış, üçüncüsü ise imzalamış. Az evvel gördüğün kalın kafalı -ki içlerinde en aptal olanıdır- mektubu imzalayan kişinin ta kendisiydi. Ama kızın şimdiye kadar hiç ilgisini çekmediğini söyledi bana. Nasıl böyle saçma bir işe kalkışabilir aklım almıyor."

"Olağanüstü, bir modern zamanlar harikası, gerçek bir şa-

heser! Bu salağın hiç tanımadığı bir kadına aşk mektubu gönderecek cesareti kendinde bulabilmesi... Gerçekten çok eğlenceli!"

"Korkunç yanlış anlaşılmalara sebebiyet verebilirdi."

"Verirse versin, ne olmuş yani? Goldfield'lardan başka kimsenin umurunda olmayacaktır."

"İyi de, evleneceğin kız onların kızı."

"Doğru ama onunla yalnızca ben evlenebilirim. Bu kadar dert etme. Goldfield'ların başına ne geldiğini zerre kadar umursamıyorum."

"Sen umursamayabilirsin ama..."

"Ah, eminim Goldfield'lar da çok dert etmeyecektir. Ciddi söylüyorum."

"İyi madem, sen öyle diyorsan. Neyse işte, iş bittikten ve mektup teslim edildikten sonra aniden vicdan azabı duymaya başlamış çocuk. Daha doğrusu, yaptıklarının ortaya çıkmasından korkmuş ve bu yüzden bana danışmak için buraya gelmiş."

"Gerçekten mi? Bu yüzden mi içi kan ağlıyormuş gibi görünüyordu? Özünde çok çekingen bir çocuk olmalı. Ona tavsiyelerde bulunmuşsundur, herhalde?"

"Okuldan atılmaktan korkuyor. En büyük sıkıntısı bu."

"Niye okuldan atılsın ki?"

"Çünkü kötü ve ahlaksızca bir iş yaptı."

"Aşk mektubu göndermenin nesi kötü veya ahlaksızca? Üstelik şakaymış. O kadar da önemli bir şey değil. Hatta muhtemelen Goldfield'ların koltukları kabarmıştır ve sağda solda bunu anlatarak geziyorlardır."

"İmkânsız!"

"Neyse, yaptığı yanlış bile olsa, zavallı çocuğun bu kadar endişelenmesi doğru değil. Onu ölüme yolluyor olabilirsin. Kafası bir acayip olsa da, kötü bir insanın yüzüne sahip değil. Burnu seğiriyordu. Çok tatlı gerçekten."

"Waverhouse gibi konuşmaya başladın."

"Eh, günümüzde işler böyle. Olan biteni senin kadar ciddiye almanın modası geçti artık."

"Güncel veya modası geçmiş olma meselesi değil bu. Her-

hangi bir zamanda, herhangi bir yerde yaşayan herhangi bir aptal, hiç tanımadığı birine aşk mektubu göndermenin eğlenceli olduğunu düşünüp, sağduyuya meydan okuyabilir."

"Hadi ama. Şakaların büyük bir çoğunluğu, alışılagelmiş sağduyunun ters istikametinde hareket etmeye bağlıdır. Çocuğu rahat bırak ve elinden gelen yardımı yap. Gördüğüm kadarıyla Kegon Şelalesi'ne doğru çoktan yola koyulmuş olmalı."

"Belki de sen haklısın."

"Elbette ki ben haklıyım. En nihayetinde yetişkin, daha yaşlı ve muhtemelen daha aklı başında olan, ama yine de ömürlerini eşi dostu için felaket olabilecek şakalarla geçiren insanlarla dolu dünya. Şakaları dünyayı mahveden insanlar ellerini kollarını sallaya sallaya geziyorken, sırf bir aşk mektubu yazdı diye aptal bir öğrenciyi mi cezalandıracaksın? Onu okuldan kovacak olursan toplumdan da kovmuş olursun."

"Şey, haklı olabilirsin."

"Güzel. Öyleyse anlaştık. Şimdi, gidip şu kaplanın sesini duymaya ne dersin?"

"Ah, kaplan."

"Evet. Hadi çıkalım. Bu arada, birkaç gün içinde Tokyo'dan ayrılacak ve bazı işlerimi halletmek için eve döneceğim. Uzun bir süre birlikte dışarı çıkamayacağız. Küçük bir gezinti yaparız umuduyla gelmiştim bugün buraya."

"Demek eve dönüyorsun. Peki niçin?"

"Evet, halletmem gereken şeyler var. Neyse, çıkalım hadi."

"Öyleyse geliyorum."

"Harika. Bu akşam yemekler benden. Yemekten sonra hayvanat bahçesine doğru yürürsek, oraya tam zamanında varmış oluruz." Coldmoon'un hevesi bulaşıcıydı ve sahibim dışarı çıkarlarken az da olsa heyecanlıydı.

Bayan Sneaze ve Yukie, çene çalmaya ve durmaksızın gülmeye devam ettiler.

IV

Waverhouse ve Singleman, yüzleri birbirine dönük şekilde duvar nişinin önünde oturuyorlardı ve aralarında bir *go* oyun tahtası vardı. "Bedavaya oynarsam namerdim," dedi Waverhouse coşkuyla. "Kaybeden akşam yemeğini ısmarlar. Kabul mü?"

Singleman aptal sakalını sıvazladı. "Tecrübelerime göre," diye mırıldandı, "kazanç için, yemek veya para için oynamak, bu soylu meşgalenin itibarını zedeliyor. Kayıp veya kazanç düşünceleriyle insanın zihnini sakat bırakıyor. Kumar pis bir mevzu. Bana öyle geliyor ki, bir oyun karşılaşmasının gerçek değeri, kazanmaya ya da yenmeye ilişkin tüm düşüncelerin bir kenara konulduğu, olayların kendi tatlı, doğal akışına bırakıldığı sakin bir atmosferde anlaşılıyor yalnızca. Oyunun erbapları ancak ve ancak o zaman oyunun zevkine varabilirler."

"İşte yine başlıyoruz. Eski metafiziksel teraneleri çalıp duruyorsun. Senin gibi bir adamla herhangi bir mantık oyunu oynamak gerçekten imkânsız. İlkçağlarda yaşamış bilgelerin boş konuşmalarından müteşekkil eski bir Çin kitabının sayfalarından fırlamış gibi mızmızlanıyorsun."

"Pek sayılmaz. Öyleyse bile," dedi Singleman oldukça şaşırtıcı bir dinginlikle, "tıpkı Yüan Ming'in zekice dile getirdiği gibi, çalıyorum ama arpım telsiz."

"Ah," dedi Waverhouse ilgisizce, "kablosuz telgraf göndermek gibi desene."

"Bak, Waverhouse, eminim bundan daha iyisini yapabilirsin ama rica ediyorum yapma. Oyuna devam edelim."

"Siyahı mı alacaksın beyazı mı?"

"Sen bilirsin. Her ikisi de olur."

"Bilge bir adamdan bekleneceği üzere olağanüstü derecede cömertsin. Sen beyazı al. Ben de mecburen siyahı alacağım. Pekâlâ. Hadi başlayalım. İlk sen başla. İlk taşını istediğin yere yerleştir."

"Kurallar gereği siyah olan başlar."

"Ya, öyle mi? Pekâlâ, mütevazı bir insan olarak ilk hamlem, siyah taşlardan birini şuraya bir yere yerleştirmek olacak."

"Bunu yapamazsın."

"Nedenmiş?"

"Kurallara aykırı."

"Boş versene. Tümüyle yeni bir açılış hamlesi bu. Ben icat ettim."

Sahibimin evinin dışındaki dünyayı çok az bildiğimden, hayatımda ilk kez *go* tahtası görüyordum. Aklı başında hiçbir kedinin tahayyül edemeyeceği türden, tuhaf bir zamazingoydu bu. Daha küçük boyutlardaki pek çok kareye bölünmüş, küçükçe bir kareydi, oyuncular, siyah ve beyaz taşları bu karelere öyle karman çorman yerleştiriyorlardı ki, onları izleyenin gözleri şaşı oluyordu. Sonrasında, bu tuhaf tarikatın fanatikleri coştukça coşuyor; şu veya bu aptal küçük taş tehlikede, kaçtı, ele geçirildi, imha edildi, kurtarıldı gibi sözlerle heyecanla bağırıyorlardı. Ve tüm bunlar, sağ ön patimin en ufak bir dokunuşuyla telafisi imkânsız bir biçimde yerle bir olacak üstü açık bir tahtanın üzerinde gerçekleşiyordu. Tıpkı Singleman'in Zen öğretisinden anlattığı hikâyelerde olduğu gibi, biri bir otlaktan topladığı otlarla kendine bir kulübe yapar, ama otlar uçup gittiğinde aynı otlağı karşısında bulur.

Oyunda taşları diziyor ve sonra kaldırıyordunuz. Aptalca bir meşgaleydi. Oyuncular niye ellerini kimonolarının katları içine sokup boş tahtaya öylece bakmıyorlardı ki?

Oyunun ilk aşamalarında, tahtanın üzerinde otuz-kırk kadar taş varken, bunun rahatsız edici bir görüntü olduğunu söylemek doğru olmaz. Ne var ki taşlar bir kez azalmaya görsün, uygar zihinlere karşı bir hakarete dönüşüyordu siyah ve beyazın

çarpışması. Siyah ve beyaz taşlar öylesine birbirine giriyordu ki, sürtünen taşlar sinir bozucu gıcırtılar çıkarıyordu. Kenarda olanlar tahtayı temizlemek için itilmek zorundaymış gibi görünüyordu. Hiçbir taş yer açmak için yanındaki taşı alamıyordu. Ve hiçbiri, arkasındaki sıkışıklığın yolunu açmak için öndekileri alma hakkına sahip değildi.

Tüm yapabildikleri oldukları yere çökmek ve hareket etmeksizin kendilerini kaderlerinin eline bırakmaktı. *Go* insan zihninin bir ürünüydü ve nasıl ki bu kısıtlayıcı oyun insani tecrübeyi tam olarak yansıtıyorsa, taşların hareketinin kısıtlanmasında da insanların birbirlerini bastırma dürtüsüne yönelik imgeler görmek mümkündü. Bu çirkin kalabalıkta, insanın genişliğe karşı duyduğu pespaye antipati, evreni kasıtlı olarak sıkıştırması ve küçültmesi, nadiren kendi gölgesinin ötesine adım attığı küçük sınırlar içinde alan kısıtlamasında bulunmaya yönelik tutkusu açıkça okunabiliyordu. Sıkışıklığın verdiği zulüm içinde, yapılan seçimin acı verici kısıtlamaları içinde debeleniyordu insan. Özetlemek gerekirse, o bir mazoşistti.

Arsız Waverhouse'la kafayı Zen'le bozmuş arkadaşı bugün neden bu oyunu seçmişlerdi Tanrı bilir ama seçmişlerdi işte. Tozlanmış dolaptan oyun tahtasını çıkarmış, taşları bulmuş ve *go* ahmaklığına oturmuşlardı. Tam da kendilerinden beklenece-ği üzere, siyahlarını ve beyazlarını tahtanın üzerine gelişigüzel saçarak neredeyse gergin bir şekilde oynamaya başlamışlardı. Ama tahtanın üzerinde çok sayıda kare vardı ve ciddiyetsizlikle uhreviliğin ihtilafa düşmesi uzun sürmedi. Gerilim arttıkça, tıpkı alışkanlıkları gibi, önemsiz Çin klasiklerinden ilgili ilgisiz alıntılarla tatlandırılmış konuşmalar da arttı.

"Waverhouse, oynayışın tek kelimeyle berbat. Taşını oraya koymanın çılgınlık olduğunu göremiyor musun? Onu oradan al ve başka bir yere koymayı dene."

"Basit bir Zen yobazı çılgınlık olduğunu düşünmeyi seçebilir ama bu taktiği büyük *go* ustası Hon'imbō'nun egzersizini inceleyerek öğrendim. Büyüklükle yaşamayı öğrenmelisin."

"İyi ama taşını yiyeceğim."

"Soylu Hankai, efendisi uğruna ölmeyi kabul etmedi mi? Beni de öyle düşün, olur mu? Pekâlâ, şimdi sıra bende."

"Demek kararın bu yönde. Pekâlâ. Canıma minnet. Şairin dediği gibi, 'Güneyden ılık bir meltem esti ve saray bir miktar daha serinledi.' Şimdi," dedi Singleman, "taş dizimi başka bir taşla tam burada birleştirirsem, işte, güvendeyim."

"Aha, demek onları birleştirdin. Ne kadar zeki bir ihtiyarsın sen öyle. Bunu göreceğini hiç düşünmemiştim. Ama, bam, bam, göz açıp kapayıncaya kadar gördün ve şimdi de öldüğümü düşünüyorsun. 'Hachiman Tapınağı'nda Çanları Çalma' adlı o güzelim halk türküsünün seni yönlendireceğini ummuştum. Ne yapacağım şimdi ben?" Waverhouse zeki görünmeye çalışıyordu. "Olacakları söyleyeyim. Bunu buraya yerleştireceğim. Peki, zavallı kedi ne yapacak?"

"Zavallı kedi, bunun gibi hem basit hem de cüretkâr bir hamle yapacak. Bu da senin hattını, 'keskince göğü işaret eden bir kılıç' gibi kesiyor."

"Sakin ol, ihtiyar. Bunu yaparsan, onu kırarım. Biraz bekle, şimdi. Komik değil, gerçekten."

"Bu hamleyi yapmaman konusunda seni uyarıyorum."

"En derinden özürlerimi bildiririm. Sen haklıydın ve hamlemi geri alacağım. O halde ben düşünürken beyazını kaldıracaksın, değil mi?"

"Ne! Özür dilerim gerçekten hazır değildim numaralarından biri daha, öyle mi?"

"Ve sen de oradayken, yanındaki piyonu kaldırabilirsin."

"Çok yüzsüzsün."

"Hile yaptığımı söyleyemezsin, değil mi? Hadi ama, Singleman, arkadaşlar arasında birkaç taşın lafı mı olur? Bu kadar büyütme. İyi bir adam ol ve kaldır şu lanet olası şeyleri. Senin gibi kibirli bir adam için önemli olmayabilir ama benim için ölüm kalım meselesi. Kabuki oyunlarındaki o büyük kriz anı gibi. Karakterin birinin 'Dayan, öyle kal,' bağırışlarıyla hoplaya zıplaya sahneye çıktığı andan söz ediyorum."

"Ben arada bir benzerlik görmüyorum."

"Ne görüp görmediğini boş ver şimdi. Kaldır şu taşları tahtadan. Efendilik sende kalsın."

"Bu, hamleni altıncı defa geri almak isteyişin."

"Ne etkileyici bir hafızan var. Bir sonraki oynayışımızda ikiye katlayıp bir düzineye tamamlayacağım. Bak, şu an tek istediğim birkaç aptal taşı kaldırman ama itiraf etmek zorundayım ki, bu konuda son derece inatçısın. Göbeğini seyrederek geçirdiğin onca yıl boyunca biraz daha esneklik gösterebilmeyi öğrenmiş olmanı beklerdim."

"İyi ama bunu kabul edersem, aldığım bu risk kazanma olasılığımı düşürecektir."

"Az önce, kazanmak veya kaybetmek gibi dünyevi düşüncelere aldırış etmediğini söylüyordun sanki."

"Kaybetmeyi kafama takmıyorum ama kazanmanı da istemiyorum."

"Singleman, yaşadığın spiritüel aydınlanmanın karmaşıklığı beni hayretler içinde bırakıyor. 'İlkbahar rüzgârlarında kılıcını savurarak yıldırımı kesip geçme' becerinin dışavurumunu ağzım açık seyrediyorum.'"

"Yanlış anlamışsın. Tam tersi olacak; yıldırım gibi parlayan keskin bir kılıçla ilkbahar rüzgârlarını kesip geçmek."

"Doğru, doğru, gülünç bir hata. Ne var ki, benim versiyonumun kulağa diğerinden daha iyi geldiğini düşünüyorum. Kendimi muhteşem editörlerin sonuncusu olarak görüyorum. Ama bunları geçelim. 'Bu geçildiyse,' demiş şair, 'şu da geçilebilir.' Görüyorum ki aklın hâlâ başında. Bu da demek oluyor ki, tahtanın bu kısmında hapı yuttum. Yani, Waverhouse sizlere ömür."

"Atalarımızdan öğrendik ki, birbirlerinden tümüyle farklı görünseler de nihai gerçeklikte diri ile ölü arasında çok az farklılık vardır. Sanırım öldün ve bunu kabullenmek için diri olmak akıllıca olacaktır."

"Âmin," dedi Waverhouse, elindeki taşı gıcırdatarak tahtanın başka bir bölümüne sürerken.

Waverhouse ve Singleman duvar nişinin önünde bu şekilde kozlarını paylaşırken, Coldmoon ve Beauchamp, odanın girişi-

ne yakın bir yerde yan yana oturuyorlardı. Yüzü sararmış sefil sahibim de yanlarındaydı. Coldmoon'un tam önünde, yerdeki hasırın üzerine itinayla dizilmiş olan ve onu balık gözleriyle süzen üç kurutulmuş palamut sıra dışı bir manzara oluşturuyordu. Onları kimonosunun göğüs kısmının içinde getirmişti ve tüm çıplaklıklarıyla teşhir ediliyor olsalar da hâlâ sıcak görünüyorlardı. Beauchamp ve sahibim, tiksinme ve merakın dengeli bir karışımıyla onlara bakarak otururlarken nihayet Coldmoon konuşmaya başladı. "Doğrusunu isterseniz, dört gün kadar önce ev ziyaretimden Tokyo'ya döndüm ancak işlerim o kadar başımdan aşkındı ki, daha önce uğrayamadım."

"Gelmek için bu kadar acele etmene gerek yoktu," dedi sahibim, o bilindik nezaketsizliğiyle.

"Acele etmeyecektim ama bu balıkları sana mümkün olduğunca çabuk vermek istedim."

"Doğru düzgün kurutulmuşlardır herhalde, değil mi?"

"Ah, elbette! Bizim oraların kurutulmuş palamudu meşhurdur."

"Meşhur mu?" dedi sahibim. "İyi de Tokyo'da da leziz kurutulmuş palamutlar bulabilirsin." En büyük balığı kaldırdı ve hafifçe bükerek kokladı.

"Kurutulmuş palamudun kalitesi koklayarak anlaşılmaz."

"Bu kadar büyük oldukları için mi meşhurlar?"

"Ye de gör."

"Kesinlikle birini yiyeceğim. Ama şuradakinin kenarı biraz ufalanmış."

"Onları sana vermek için acele etmemin nedeni tam olarak buydu."

"Anlamadım."

"Şey, aslında sıçanlar tarafından biraz kemirildi."

"Ama bu çok tehlikeli! Bunu yiyen biri veba olabilir."

"Olur mu canım, tümüyle güvenli. Böyle ufak kemirgenlerin kimseye bir zararı olmaz."

"Nasıl olmuş da fareler palamutlara ulaşmış?"

"Geminin güvertesinde."

"Gemi mi? Ne gemisi? Nasıl yani?"

"Evden buraya gemiyle geldim ve kurutulmuş palamutları taşıyacak bir şeyim olmadığından kemanımın kumaş taşıma çantasına sokuşturdum onları. Ve o gece olanlar oldu. Dürüst konuşmak gerekirse, fareler balıkla yetinmiş olsalardı umursamazdım ama ne yazık ki kıymetli enstrümanımın kasasını da kemirmişler, herhalde onu da kurutulmuş palamut sandılar.

"Aptal yaratıklar! Belki de denizde yaşamak tat alma duyularını köreltmiştir."

Bu tuhaf görüşlerini beyan eden sahibim oturmuş, sarımsı yüzüyle Coldmoon'un pörsük hediyesine bakıyordu.

"Her nerede yaşıyor olurlarsa olsunlar, hasislik konusunda ayrım gözetmemek farelerin doğasında vardır. Bu yüzden, kurutulmuş balığı Tokyo'daki pansiyonuma götürdüğümde bile güvenlikleri konusunda endişeliydim. Bütün gece uyanık kaldım. Sonunda balıkları yatağıma aldım ve onlarla birlikte uyudum."

"İğrenç! Sağlığa zararlıdır herhalde?"

"Evet, bunu kabul ediyorum. Yemeden önce iyice yıkasan iyi edersin."

"Sadece yıkamakla yetineceğimi sanmıyorum."

"Belki de onları sodalı suda bekletmeli ve sonra, emin olmak ve rengini geri getirmek için bir parça ovalamalısın."

"Fareli balıkla yatmanın yanı sıra, kemanını da yatağa aldın mı?"

"Keman, kollarını sarıp uyuyamayacağın kadar iri bir şey ve..."

Tam o sırada, Waverhouse'un odanın diğer tarafından gelen neşeli bağırtıları konuşmayı böldü. "Yani daha önce kemanla yatağa girmiş miydin? Ne romantik! Aklıma bir şiir geldi:

Bahar geçiyor.
Kollar hissedebilir şimdi
Gerçeklik kazanan
Lavtanın ağırlığını

"Tabii, bu yalnızca modası geçmiş bir *haiku*. Günümüzün parlak gençleri eskilere üstün gelmek istiyorlarsa, kollarında bir kemanla uyumaktan başka seçenekleri yok. Şunu bir dinle, Beauchamp. Aynı tema üzerine daha modern bir uyarlama:

Bu müflonlu yorganın altında
İnsanın tenini ısıtan
Gece boyu koruyan, tüm sıkıntılardan arındıran
Benim kıymetli kemanım.

Kemanların perdeleri yoktur kuşkusuz ama bundan ne çıkar ki? Böylesine müthiş bir modern şiir örneğinde kılı kırk yaran detaylar olması beklenemez."

Zavallı Beauchamp hayal gücü zayıf bir gençti ve ağırbaşlı karakteri, eğlencenin canlılık ve parıltısına uyum sağlayabilmesine engel oluyordu. "Korkarım," dedi, "*haiku*'dan farklı olarak, bu modern şiirler öyle kafadan yazılamaz. Derin derin düşünmek, yürekten hissetmek, gönülden çaba sarf etmek gerekir. Ama düzgün bir biçimde yazılırlarsa, zarif tonlamaları ta içine tesir eder insanın, uçsuz bucaksız derinliklerindeki ruhları çağırır."

"Gerçekten mi? Ben yapamam," dedi performansının zirvesinde olan Waverhouse. "Hep sanmıştım ki ruhları dünyaya ancak Aç Ölülerin Ziyafeti'nde yakılan haşhaş saplarının dumanı döndürebilir. Şimdi sen modern şiirin de bir o kadar etkili olduğunu mu söylemeye çalışıyorsun?"

Go oyununu bir kenara bırakmış, tüm dikkatini Beauchamp ile dalga geçmeye vermişti.

"Böyle boş boş konuşmaya devam edersen yine yenileceksin," diye uyardı onu sahibim.

Ama Waverhouse hiç oralı olmadı. "Bendeniz kazanmaya veya kaybetmeye en ufak bir ehemmiyet vermiyorum lakin şu tesadüfe bakınız ki, rakibim şu an tenceredeki bir ahtapot gibi köşeye sıkışmış, hareketsiz kalmış durumda. Bir sonraki minik hamlesine karar vermesini beklemenin dayanılmaz sıkıcılığı da,

kemanlar hakkında yapmış olduğunuz konuşmaya iştirak etmeye mecbur bırakıyor beni. "

Singleman sinirli sinirli homurdanıyordu. "Tanrı aşkına, Waverhouse, hamle sırası sende. Burada bekletilen biri varsa o da benim."

"Ya? Öyleyse hamleni yaptın?"

"Elbette yaptım, yıllar önce."

"Nereye?"

"Beyazlardan oluşan bu köşegeni genişlettim."

"Demek...

Diyagonal ve beyaz
Genişletiyor eli
Felaketin sona erdiği çizgiyi"

"Eh, bu durumda vereceğim karşılık... Vereceğim karşılık... Hangi karşılığı vereceğimi bilmiyorum ama bu dünyaya korku salacak.

'Düşünüyorum, düşünüyorum,' derken
Karardı gün ışığı
Ve başladı gece."

"Bak ne diyeceğim. Sana fazladan bir hamle veriyorum. İçimden geldi. Taşını istediğin yere koy."

"Böyle *go* oynanmaz."

"Cömertliğimi geri mi çeviriyorsun? Bu durumda bana başka seçenek bırakmıyorsun. Şey seçeneği... Sanırım taşımı tam köşedeki bu görece istikrarsız bölgeye yerleştireceğim. Bu arada, Coldmoon, fareler bile tadından hoşlanmadıysa, kemanın pek işe yaramaz demektir. Niye daha iyi bir kemana geçmiyorsun? İtalya'daki şu antika kemanlardan birini alayım mı? En genci 300 yıllık."

"Sana minnettar olurum, hele ki kemanın parasını sen öndersen."

"Nasıl oluyor da bu kadar eski bir şey hâlâ birilerinin işine yarayabiliyor?" Cehaleti bile aklından geçeni söylemesine engel olamıyordu sahibimin.

"Bence, Sneaze, eski kemanlarla eski kafalı insanları birbirine karıştırıyorsun. Aynı şey değiller. Buna rağmen, insanlar arasında bile yaşlandıkça değer kazanan bazı eski kafalılara rastlamak mümkün. Goldfield mesela. Kemanlara gelince, eski olan her zaman daha iyidir. Şimdi, Singleman, rica etsem hamleni yapar mısın? Boşboğaz bir adam değilimdir. Konuşurken olmasa da karakter itibariyle az ve öz bir insanım. Konuyla alakalı Kabuki oyunundan tam bir alıntı yaparak vakit kaybetmeyeceğim ancak güz günlerinin göz açıp kapayıncaya kadar geçtiği konusunda Keimasa bizi uyarmamış mıydı?"

"Senin gibi beceriksiz bir beygirle *go* oynamak tam bir işkence. Düşünmek için asla zamanım olmuyor. Madem paldır küldür oynayalım diyorsun, öyle olsun. Taşımı şuraya koyuyorum."

"Tüh! Bak gördün mü, kurtuldun elimden. Bu hamleyi yapmazsın diye ummuştum. Dikkatini dağıtacak bir şeyler bulmak için kafa patlatıyordum ama nafile."

"Eh, haliyle. Bazılarımız oyuna konsantre oluyor, hile yapmaya değil."

"Ben asla hile yapmam, bayım. Haksız kazanmaya oyundan daha fazla dikkat etmiş olabilirim zira Hon'imbō Okulu'nun, Goldfield Okulu'nun ve Çağdaş Beyefendiler Okulu'nun öğretileri tam olarak bu yöndedir. Singleman'ın Kamakura oyununda yalayıp yuttuğu şu acı turşuları hatırlıyor musun, Sneaze? Öyle görünüyor ki ona yaramışlar. *Go* oyununda çok iyi olmasa da hiçbir şey aklını karıştıramıyor gibi. Turşu olmuş sinirleri karşısında şapka çıkarıyorum. Çelik kadar sağlamlar."

"O halde niye," dedi sahibim sırtı Waverhouse'a dönük vaziyette, "senin gibi yerinde duramayan bir adam, onun metanetini ve sağduyusunu taklit etmeye çalışmıyor?"

Büyük, kırmızı dilini çıkarmaktan başka hiçbir şey yapmadı Waverhouse. Bu, sıra dışı bir durumdu.

Görünürde bu konuşmalara ilgisiz olan Singleman, Waverhouse'un ilgisini bir kez daha oyuna çekmeyi deneyerek, "Sıra sende," dedi.

Waverhouse dilini içeri geri sokup tahtaya bakarken, Beauchamp, Coldmoon'a döndü. "Söylesene," dedi, "keman çalmaya ne zaman başladın? Öğrenmeyi çok istiyorum ama korkunç derecede zor olduğunu söylüyorlar."

"Belli bir yere kadar herkes öğrenebilir."

"Tüm sanatların benzer karakterini göz önüne alarak, şiir yazma kabiliyeti olan kişiler müzikte de çok çabuk ustalaşıyor olmalı diye ummuşumdur hep içten içe. Sence bu düşüncemde bir gerçeklik payı var mı?"

"Olabilir. Çok iyi, gerçekten çok çok iyi bir iş çıkaracağından eminim."

"Sen ne zaman öğrenmeye başlamıştın?"

"Lisede," dedi Coldmoon. Sonra sahibime dönerek, "Keman çalmayı öğrenmeye nasıl başladığımı hiç anlatmış mıydım?" diye sordu.

"Hayır, şimdiye kadar hiç anlatmamıştın."

"Keman çalmayı öğrenmen konusunda seni teşvik eden bir lise müzik öğretmenin vardı muhtemelen, değil mi?" diye sordu Beauchamp.

"Hayır, öğretmen değil; aslında beni hiç kimse teşvik etmedi. Yalnızca kendim öğrendim."

"Ne büyük bir deha."

"Kendi kendine öğrenebiliyor olması, o kişinin bir deha olmasını gerektirmez," dedi bozulmuşa benzeyen Coldmoon. Kendisine deha dendiği için alınan yegâne kişi o olmalıydı.

"Boş ver şimdi bunu. Bize nasıl öğrendiğini anlat. Bunu bilmek çok faydalı olacaktır."

"Seve seve anlatırım," dedi Coldmoon. Sonra sahibime dönerek, "Müsaade eder misin, bayım?" diye sordu.

"Elbette. Müsaade senin."

"Bu günlerde sokaklar, ellerinde keman çantalarıyla yürüyen zeki, genç insanlarla hıncahınç dolu. Ama ben liseli bir

delikanlıyken, herhangi bir Batı enstrümanını çok azımız çalabiliyordu. Okulum, hiçbir öğrencinin keman çalmadığı -çünkü yaşam, güçlü bir sadelik geleneğine bağlı olarak akardı- kuş uçmaz kervan geçmez bir yerdeydi."

"İlginç bir sohbet başlamışa benziyor, Singleman, oyunu şimdilik boş verelim."

"Karar verilmesi gereken birkaç husus var."

"Bırak şimdi. Oyunun galibi sensin."

"Bunu kabul edemem."

"Ne inatçı adamsın yahu! Bir Zen bilgesinden beklenmeyecek ölçüde inatçısın. Pekâlâ, oyunu çabucak tamamlayacağız. Coldmoon, sevgili dostum, şu okul hikâyen ilgimi çekti. Seninkisi tüm öğrencilerin çıplak ayakla gezdiği şu okul olmalı. Yanılıyor muyum?"

"Doğru, hakkında böyle pek çok uyduruk şey anlatılan okulda okuyordum."

"İyi ama ayakkabıların olmadan gidip geldiğini ve binlerce gidiş gelişten sonra tabanlarının santimetrelerce nasır bağladığını duymuştum."

"Yok artık! Aklını bu saçmalıklarla kim doldurdu?"

"Kim olduğunu boş ver. Buna ek olarak, her öğrencinin beslenme için kalçalarından bir iple sallanan yaz portakalı büyüklüğünde pirinç topakları getirdiğini de söylediler. Bu da uydurma mı? Üstelik içlerini yaktığı ileri sürülen erik turşusunu bastırmak için pirinci çılgınlar gibi yalayıp yutuyormuş öğrenciler. Hem de tuzsuz olmasına rağmen! Son derece coşkulu ve girişken gençlerdi herhalde. Duyuyor musun, Singleman? Tam sana göre bir hikâye."

"Hikâyeden pek bir şey anlamış değilim ama sadelik ve sağlamlık konusunda hemfikirim."

"Sadelik dedin de aklıma geldi, bu bölgenin övgüyü hak eden başka bir niteliği daha var. Aslında o kadar sade ki, bambudan kül tablası yapıldığını hiç duymamışlar. Bir zamanlar Coldmoon'un okulunda personel olan bir arkadaşım böyle bir kül tablası almak istemiş de, dükkân sahibi kül tablası satmaya

çalışmanın anlamsız olduğunu söylemiş ona. Zira isteyen ormana gidip kendine bir kül tablası yapabilirmiş. İşte sadelik diye ben buna derim. Bir o kadar da sağlamlık. Haksız mıyım, Singleman?"

"Evet, evet, çok haklısın. Ama yerini sağlama almak istiyorsan, hemen taş takviyesi yapmalısın."

"Tamam. İki kat ihtiyatlı davranacağım. Şuraya koyacağım bir taş oyunu sonlandırmalı. Bilirsin, Coldmoon, hikâyeni duyduğumda çok şaşırdım doğrusu. Böyle çağdışı bir yerde, üstelik kimseden yardım almadan, keman çalmayı kendi kendine öğrenmiş olman akıllara zarar bir durum. İki bin yıl kadar önce, Han zamanında, hayret verici bir adam olan Ch'ü Yüan çılgın kalabalıktan el etek çekerek yaşamanın güzellikleri hakkında -hâlâ eşi benzeri olmayan- şiirler yazıyordu. Sen de bizim yeni Ch'ü Yüan'ımız olarak bu dünyaya gelmiş olabilirsin, Coldmoon."

"Bu hiç hoşuma gitmez."

"Pekâlâ, bizim zamanımızı Werther'i olmaya ne dersin? Bu nedir, Singleman? Taşlarımı toplayıp saymamı mı istiyorsun? Ne mızmız bir herifsin, yahu! Saymaya ne gerek var. Oyunu kaybettiğim gün gibi ortada."

"İşleri sonuçlandırmadan bırakmak olmaz. İnsan skoru öğrenmek istiyor."

"Pekâlâ. Benim için saymaya ne dersin? Hem, günümüzün en yetenekli Werther'inin keman çalmaya nasıl başladığını öğrenmek gibi mühim bir vazifem varken beni böyle boş işlerle uğraştırmamış olursun. Atalarıma karşı yüzümü kara çıkarmak istemezsin, değil mi? Bu yüzden," dedi Waverhouse, "müsaadeni rica ediyorum." Oyun tahtasının altından minderini alan adam, gelip Coldmoon'un yanına oturdu. Singleman ise olduğu yerde kalmış, sistemli bir şekilde taşları topluyor ve sayılmak üzere minik gruplar oluşturuyordu. Coldmoon, hikâyesini anlatmaya kaldığı yerden devam etti.

"Arazi sarp olmakla kalsa iyi, yerleşimcileri de kültürsüz ve kaba saba kimselerdi. Sanatla ilgilenmeyi kadınlara özgü bir

davranış olarak görüyor, sanata karşı en ufak ilgisi olan bir öğrencinin, diğer vilayetlerin öğrencileri nezdinde kendilerini komik duruma düşürdüğüne inanıyor ve bu nedenle kibarlık suçu işlemiş herkese karşı alabildiğine merhametsiz davranıyorlardı."

"Üzücü bir durum," dedi Waverhouse, "lakin Coldmoon'un okuduğu yöredeki öğrenciler gerçekten görgüsüzler. Mesela niye her zaman şu koyu mavi, etekli pantolonları giyiyorlar? Rengin tuhaflığı yetmezmiş gibi, muhtemelen bölgenin havasında yüksek miktarda bulunan deniz tuzuna maruz kalmaktan neredeyse kapkara olmuş derilerine de hiç uymuyor. Erkeklerin ne kadar karardığının pek önemi yok elbette ancak kadınların o kadar yanık tenli olması evlilik hayallerini etkiliyordur herhalde." Waverhouse bir konuşmaya dâhil olduğunda, gidişat çok geçmeden yeni ve alışılmadık mecralara bölünüyordu. Hiç şaşmazdı bu.

"Oradaki kadınlar erkeklerden daha az esmer değiller."

"Erkekler onlarla evlenmek istiyor mu peki?"

"Her biri diğerleri kadar esmer olduğundan hiç kimse onları fark etmiyor gibi görünüyor."

"Ne korkunç bir durum. Tüm o pasaklı kadınlar insanın yüreğini burkuyor, değil mi Sneaze?"

"Bana soracak olursan, kadın ne kadar esmerse o kadar iyidir derim. Açık tenli bir kadın, kendini aynada her görüşünde kibirlenir de kibirlenir. Ve kadınların iflah olduğu da pek görülmemiştir. Bu yüzden," dedi sahibim derin bir nefes alarak, "onları kendileri konusunda daha az memnun yapan her şeyin başımın üstünde yeri var."

"İyi de, nüfusun tamamı esmer tenliyse, esmerlik göze güzel görünmeyecek mi? En esmer olanlar, en çok arzu edilenler olmayacak mı?" İlginç bir noktaya parmak basmıştı Beauchamp.

"Onlardan kurtulabilseydik dünya daha iyi bir yer olurdu," diye özetledi düşüncesini sahibim.

"Böyle şeyler söyleyerek ortalıkta dolanırsan," diye güldü Waverhouse, "karın canına okuyacak."

"Böyle bir tehlike yok."

"Dışarıda mı?"

"Evet, çocuklarla dışarı çıktı. Epey oluyor."

"Ben de niye ortalık bu kadar sessiz diyorum. Nereye gitti?"

"Hiçbir fikrim yok. Canı ne zaman nereye gitmek isterse gidiyor."

"Eve de canı istediğinde mi geliyor?"

"Öyle sayılır. Siz ikiniz bekâr olduğunuz için ne kadar şanslı olduğunuzu bilmiyorsunuz. Sizi öyle kıskanıyorum ki..."

Beauchamp bir parça huzursuz görünüyordu ama Coldmoon sırıtmaya devam etti.

"Tüm evli erkekler böyle şeyler hisseder," dedi Waverhouse. "Ya sen, Singleman? Karın seni çıldırtıyor mu?"

"Hm? Bir düşüneyim. Altı kere dört yirmi dört eder. Buna üç tane bir eklersek yirmi yedi olur. Waverhouse, tahtanın üzerinde göründüğünden daha iyi iş çıkarmışsın. Sonuç benim lehime ve fark on sekiz taştan fazla değil. Şimdi, az önce ne sormuştun?"

"Senin de seni çıldırtan bir karın var mı diye sormuştum."

"Herhalde yine şaka yapıyorsun. Ama soruna cevap olarak diyebilirim ki, karım bana herhangi bir rahatsızlık vermiyor. Muhtemelen beni sevdiği içindir."

"Ah, kusuruma bakma lütfen. Demek sevgi dolu bir karın var. Hiç şaşırmadım. Tam da Singleman'den beklenecek türde bir şey."

"Bekâr adam, tek tabanca demek değildir. Dünya sevgisini esirgemeyen kadınlarla dolu." Beklenmedik bir biçimde kadın hakları savunucusu çıkan Coldmoon, güçlü bir şekilde arka çıkmıştı onlara.

"Coldmoon haklı," dedi Beauchamp. "Gördüğüm kadarıyla bir erkek iki yolla tam bir saadete ulaşabilir; sevginin yoluyla ve sanatın yoluyla. Tüm sevgi türleri arasında evlilerin sevgisi muhtemelen en soylu olanıdır. Bu nedenle bana öyle geliyor ki, bekâr kalmak Tanrı'nın iradesine karşı gelmektir. Peki," diye sordu Beauchamp, kederli ve ağırbaşlı bakışlarını Waverhouse'a yönelterek, "ya sen ne düşünüyorsun, Bayım?"

"Bence cevaplanması mümkün olmayan bir soru sordun. Korkarım ki bu yaşlı bekâr, gerçek saadetin ne olduğunu asla öğrenemeyecek."

"Karın olursa, saadetin ne olduğunu öğrenemeyeceğine kesinlikle emin olabilirsin." Acımasız deneyim kuyusunun dibinden vraklıyordu sahibim.

"Öyle bile olsa," dedi Beauchamp, "kalplerimizi ve zihinlerimizi sanatların ihya edici ruhaniliğine açmazsak, biz genç bekârlar hayatın anlamını hiçbir zaman kavrayamayacağız. İşte bu yüzden, keman çalarak kendimi geliştirmeyi öğrenebileceğim umuduyla, Coldmoon'un yaşadığı deneyime ilişkin olarak anlattığı ve yarıda kesilmiş hikâyesinin geri kalanını da dinlemeyi arzu ediyorum."

"Ah, evet," dedi Waverhouse, "genç Wherter'imizin hikâyesini dinleyeceğiz. Şimdi bize anlat lütfen. Söz veriyorum, daha fazla bölmek yok." Geç de kalmış olsa, alışkanlık haline getirdiği zaafını tasdik ederek nihayet çenesini kapatmıştı Waverhouse.

Gelgelelim, Waverhouse'un ruhu -ki korkunç Hydra'nın bizzat kendisiydi adeta- öyle kolay kolay baskı altına alınamazdı. Başlarından birini uçuracak olsanız, onun yerine iki tane daha çıkıyordu. Waverhouse'u susturmuştuk ama şimdi de Singleman gevezelik etmeye başlamıştı. "Hiç kimse," diye saçmaladı, "kemandan dolayı daha iyi bir insan olmaz. Kendini eğlenceye kaptırarak evrensel hakikate ulaşılabiliyor olsaydı, kabul edilemez bir durum olurdu bu. Nefsi tam olarak öldürmek ve bu cihetle kendinden olanın ve kendinden olmayanın nihai hakikatine vakıf olmak için, bir uçuruma çivilenmeye ve sonra ruhunun yeniden dirilebileceği ölüme fırlatılmaya hazır olmalıdır insan." Bu safsatalarla Beauchamp'ın manasız materyalizmini ayıplamak istemişti Singleman; ama nefesini boşuna tüketmişti zira Beauchamp Zen hakkında hiçbir şey bilmiyordu ve -bir sonraki sert sözlerinden de anlaşılabileceği üzere- öğrenmeye de hiç niyeti yoktu.

"Gerçekten mi?" dedi. "Haklı olabilirsin ama sanatın insanoğlunun en soylu arzularının açık bir dışavurumu olduğu yö-

nündeki fikirlerim değişmedi ve değişecek gibi de görünmüyor."

"Senin adına sevindim," dedi Coldmoon. Sanatsal deneyimlerimi senin gibi kafa dengi birine anlatmak benim için büyük bir zevk olacak. Daha önce de söylediğim gibi, daha keman çalmayı bile öğrenemeden büyük zorluklarla mücadele etmek zorunda kaldım. Bir keman satın alabilmek için çektiğim sıkıntıları hayal edebiliyor musun, Bay Sneaze?"

"Eh, kenevir tabanlı sandaletlerin bile satılmadığı böyle Tanrı'nın belası bir yerde keman satan dükkân bulmanın kolay olmadığını kabul edebilirim."

"Hayır, dükkân vardı. Keman alacak kadar para da biriktirmiştim. Ama o kadar kolay değildi."

"Neden?"

"Çünkü bu kadar küçük bir yerde keman alırsam, çok geçmeden herkes öğrenirdi ve insanlıktan nasibini almamış yerleşimcileri hayatımı anında zindan ederlerdi. İnan bana, orada olup da en ufak bir sanatkârlık gösterdiği düşünülen herkes maddi olarak çok zor durumda kalmıştı."

"Dâhiler her zaman cezalandırılır," diye iç geçirdi Beauchamp, derin bir sempatiyle.

"Yine mi. Bana dâhi demeyi bırakırsan çok memnun olurum. Utanç verici bir durum. Neyse, her gün, kemanların sergilendiği o dükkânın önünden geçerken, 'Ah,' derdim kendi kendime, 'kemanlardan birinin sahibi olmak, onu kollarımın arasında tutmak ne kadar harika olurdu. Ne çok isterdim bunlardan birinin benim olmasını.'"

"Tümüyle anlaşılabilir," dedi Waverhouse.

"Ama," dedi, bilindik huysuzluğunun yerini samimi bir merak alan sahibim, "aklı başında bir delikanlının küçük bir mezrada keman sayıklayarak dolaşması son derece tuhaf."

"Az önce söylediklerimi doğruluyor. Sayıklamak, dâhilin bir işaretidir."

Bir tek, hiçbir şey söylemeyen ve aptal sakalını sıvazlayan Singleman'ın ilgisini çekmemişti konu.

"Nasıl oluyor da böyle nahoş bir yerde keman bulunabi-

liyor diye merak ediyorsunuzdur belki, ama bunun çok basit bir açıklaması var. Bölgede bir de kızlar okulu bulunuyordu ve günlük keman çalışması da ders programına dâhil olduğundan, yerli esnaf böyle büyük bir pazarı sömürmek için elini çabuk tutmuştu. Üstelik dükkân sahipleri kemanlara iyi bakmıyor, onları sebze asar gibi dükkân girişine ikişer üçer asıyorlardı. Yine de, dükkânın önünden geçerken, kimi zaman rüzgârın kimi zaman da dükkânda çalışan elemanın parmaklarının rastgele çıkardığı gıcırtılar duyulabiliyordu. O sesleri ne zaman işitsem, eşsiz tınıları kalbimi öyle bir heyecanla dolduruyordu ki, patlayacakmış gibi hissediyordum."

"Tehlikeli görünüyor. Kuşkusuz epilepsinin pek çok çeşidi vardır; suyun görüntüsü veya kalabalık nedeniyle tetiklenen epilepsi nöbetleri gibi. Lakin bizim genç Werther'imiz," dedi hiçbir absürtlük fırsatını kaçırmayan Waverhouse, "keman tellerinin sesini işittiğinde nöbet geçirecek kadar eşsiz birine benziyor."

Ne var ki, şiir konusunda bile hayal gücünden yoksun olan Beauchamp şakayla gerçeği birbirinden ayıramıyordu. "Bu, alay edilecek bir konu değil," diye çıkıştı. "Coldmoon'un sahip olduğu hassasiyetlere sahip olmayan kimse gerçek bir sanatçı olamaz. Yine söylüyorum, Coldmoon bir dâhi."

Coldmoon, şahsına böyle bir üstünlük atfedilmesinden hala rahatsızmış gibi görünüyordu.

"Yo, yo," dedi, "belki de gerçekten epilepsinin bir türüdür; ama bu tınıların beni derinden etkilediği gerçeği hâlâ geçerliliğini koruyor. O zamandan beri arada sırada keman çalıp dinlerim. Hiçbir şey onun müziğinin güzelliğiyle boy ölçüşemez. Onun büyülü tınısının yankısını tarif etmeye kelimeler yetmez."

Varlığı tümüyle unutulmuştu ki, anlaşılması son derece zor olan Taoist bir metni alıntıladı Singleman; "Yalnızca kılıcın kabzasındaki kıymetli taşlardan, mücevherlerden yayılabilirdi böylesine tatlı sesler." Singleman için olduğu kadar Chuang-tzu için de üzülmüştüm çünkü ölüme terk edilmişti kelimeleri.

"Aylar boyunca her gün bu dükkânın önünden geçtim ancak o muhteşem müziği yalnızca üç defa duyabilmiştim. Üçüncü

seferinde her ne pahasına olursa olsun bir keman satın almaya karar verdim. Yöre halkından azar işitmek, komşu vilayetlerdeki aptalların benimle dalga geçmesi, kendi öğrenci dostlarım tarafından dövülerek linç edilmek ve hatta okuldan ihraç edilmek dahi beni bu kararımdan döndüremezdi. Yegâne mahrumiyetimi gidermek dışında seçeneğim yoktu. Bir keman satın alacaktım."

"Tipik bir deha. İçsel bir ihtiyacın giderilmesine yönelik duyulan o itki, o müthiş konsantrasyon yok mu! Ah, Coldmoon, bilsen seni nasıl kıskanıyorum! Bu şiddetli duyguları hissetmek için can atıyorum ama ne fayda! Konserlere gidiyor, kendimi kaptırabilmek için kulaklarım kanayıncaya kadar dinliyorum lakin canla başla çaba göstermeme rağmen hiçbir şey olmuyor. Bizim gibi dünyevi sersemlere acıyor olmalısın," dedi Beauchamp, keder ve haset karışımı bir ses tonuyla.

"Kendini şanslı say," diye cevap verdi Coldmoon. "Esaretimden izafi bir sakinlikle söz edebiliyorum artık. Ancak o zamanlar acı çekiyordum. Dayanılmaz bir acı. Neyse, muhteremler, sonunda gözümü karartıp bir keman satın aldım."

"Devam et."

"Kasım ayıydı. İmparator'un doğum gününün arifesindeydik. Öğrenci yurdundaki herkes geceyi geçirmek için kaplıcaya gitmişti ve mekân boştu. O gün hasta olduğumu bildirmiş, okula gitmeyerek gün boyu yatakta kalmış ve tek bir düşünceyi kafaya takmıştım; dışarı çıkacak ve o kemanı alacaktım."

"Yani hasta numarası yaparak okulu mu kırdın?"

"Doğru."

"Yetenek işte," dedi hayrete düşenWaverhouse. "Belki de gerçekten bir dâhidir."

"Kafamı yorgandan dışarı çıkarmış vaziyette yatarken, bir an evvel karanlık çöksün diye sabırsızlanıyordum. Heyecanımı bastırmak için çarşafların arasına daldım ve gözlerimi kapatarak uyumaya çalıştım ama uyku gelmek bilmiyordu. Bunun üzerine kafamı tekrar dışarı çıkardım. Kızgın sonbahar güneşi, iki metrelik kâğıt pencerenin üzerinde dans ediyordu hâlâ. Bu beni biraz

oyaladı. Derken, kâğıt pencerenin en tepesinde, arada bir sonbahar rüzgârında titreşen, uzun, iplik iplik bir gölge fark ettim."

"Neydi o uzun, iplik iplik gölge?"

"Rafya iplerindeki boncuklar gibi saçaklardan sarkan çıplak kalmış, kuru persimonlardı."

"Hmm. Peki, sonra ne oldu?"

"Sonra, yapacak başka hiçbir şey olmadığından, yataktan kalktım, kâğıt pencereyi açtım ve verandaya çıktım. Güzel koku yaysın diye kurutulmuş persimonlardan birini kopardım ve onu yedim."

"Tadı güzel miydi?" Konu ne olursa olsun, soracak aptalca bir soru bulur, bu konuda sizi asla hayal kırıklığına uğratmazdı sahibim.

"Muhteşemdi. Oradaki persimonlar gerçekten bir başkadır. Onlar gibisini Tokyo'da yiyemezsin."

"Boş ver şimdi persimonları. Sonra ne yaptın?" Bu defa konunun açıklığa kavuşması için ısrarcı olan Beauchamp'tı.

"Sonra, yatağıma geri döndüm, gözlerimi kapattım ve karanlığın bir an evvel çökmesi için Buda ve tanrılara sessizce dua ettim. Üç, hatta belki de dört uzun saat geçmiş olmalı; havanın kararmış olması gerektiğini düşünerek kafamı çarşaftan çıkardım. Şu işe bakın ki, yakıcı sonbahar güneşi, kağıt pencerenin üzerinde parlamaya devam ediyordu ve o uzun, ve o iplik iplik gölgeler hâlâ salınıyordu."

"Bu kısmı anlatmıştın."

"Aynı şeyler tekrar tekrar gerçekleşti. Yine de yataktan kalktım, kâğıt pencereyi açtım, güzel koksun diye kurutulmuş persimonlardan bir tane yedim ve yatağıma geri dönerek, karanlığın bir an evvel çökmesi için Buda ve tanrılara sessizce dua ettim."

"Keman çalmayı nasıl öğrendiğine ilişkin anlatacağını söylediğin hikâyede pek aşama kaydedemeyeceğiz gibi görünüyor."

"Acele ettirmeyin. Yalnızca dinleyin, lütfen. Üç-dört saat kadar daha yatağımda dişimi sıktıktan sonra, havanın kararmış olabileceği düşüncesiyle kafamı çarşafın altından çıkardım ki, bir de ne göreyim! Yakıcı sonbahar güneşi kâğıt pencerenin üze-

rinde bütün ışıltısıyla parlarken, üst kısmındaki uzun, iplik iplik gölgeler salınmaya devam ediyor."

"Bizi hiçbir yere vardırmıyorsun."

"Sonra, yataktan kalktım, kâğıt pencereyi açtım, verandaya çıktım ve güzel koksun diye kurutulmuş persimonlardan bir tane..."

"Bir tane daha mı yedin? Persimonlara karşı duyduğun iştahın bir sonu yok mu?"

"Şey, sabırsızlığım artıyordu."

"*Sabırsızlığın* mı! Ya, bizim sabırsızlığımız?"

"Her şeyi hemen duymak istiyorsunuz. Hikâyeme devam etmekte zorlanıyorum."

Coldmoon zorlanıyorsa, dinleyicileri de zorlanıyordu; kendinden geçmişçesine dinleyen Beauchamp bile ufaktan söylenmeye başlamıştı.

"Dinlemek bu kadar zor geliyorsa, hikâyemi hızlıca sonlandırmaktan başka seçeneğim yok. Özetle, tüm persimonlar bitene kadar onlarla yatak arasında mekik dokumaya devam ettim."

"O kadar çok yemişsin ki, herhalde o zamana kadar güneş batmıştır."

"Doğrusunu isterseniz, batmamıştı. Son persimonu da yedikten sonra yatağıma geri döndüm ve zamanı gelince kafamı çarşafın altından tekrar çıkardığımda, yakıcı sonbahar güneşini iki metrelik kâğıt pencerenin üzerinde parlarken buldum ve..."

"Ben yeterince dinledim. Bu böyle uzayıp gidecek."

"Ben de. Hikâyeni anlatma biçiminden sıkıldım."

"Ama biliyorsunuz, benim için kolay değil."

"Göstermiş olduğun azimle hiçbir şey senin elinden kurtulamaz. Eğer şikâyet etmeden dinleseydik, sonbahar güneşi bir sonraki sabaha kadar parlamaya devam edecekti. O kemanı almaya niyetin var mı yok mu, söyler misin bana?" Yorulmak nedir bilmez Waverhouse bile yorgunluk belirtileri gösteriyordu. Bir tek Singleman, Coldmoon'un acayip hikâyesinin yavaş açımlanmasını (daha doğrusu yavaş açımlanıp sonra geri sarmasını) umursamıyormuş gibi görünüyordu. Ona kalsa, gece boyunca

parlamaya devam edebilirdi Coldmoon'un sonbahar güneşi; hatta belki de ertesi güne kadar ya da günlerce.

Coldmoon da herhangi bir gerginlik belirtisi göstermiyordu. Sakince vızıldamaya devam etti. "Kemanımı satın almaya niyetimin olup olmadığını sormuştunuz. Cevabım şu ki, güneş batar batmaz dışarı çıkıp almak niyetindeydim. Ne zaman çarşafların arasından baksam güneşin parıl parıl parladığını görmek benim hatam değildi. Ah, ne kadar acı çekiyordum bir bilseniz! İçimdeki tahammülsüzlük, hepinizi bu denli usandırmışa benzeyen o dışsal durumdan çok, çok daha kötüydü. Son persimonu da yedikten ve havanın hâlâ aydınlık olduğunu gördükten sonra gözyaşlarımı tutamadım. Beauchamp, sevgili dostum, o kadar büyük bir umutsuzluğa kapılmıştım ki, ağladım, yalnızca ağladım."

"Hiç şaşırmadım. Ağlamış olman kıymetini daha da artırıyor. Tüm sanatçılar özünde duygusaldır ve gözyaşları şeylerin hakikatinin damıtılmasıdır. Yine de, insan istiyor ki bir parça daha hızlanasın." Nazik bir adamdı Beauchamp ve boğazına kadar saçmalığa battığında bile nezaketinden ödün vermiyordu.

"Ne kadar hızlanmak istesem de, o tembel güneş batmaz. İnatçılığı beni bitirdi."

"Batmak nedir bilmeyen güneşin bizim de canımıza okudu. Karardık, kan ter içinde kaldık. İyisi mi yavaşlığı canımızı almadan önce bu nihayetsiz hikâyeyi unutalım. Boş ver, Coldmoon," dedi, açıkça sabrı taşmak üzere olan sahibim.

"Burada bırakırsak üzülürsünüz. Hikâyenin gerçekten ilginç bir bölümüne gelmek üzereyiz."

"Pekâlâ. Öyleyse yalnızca güneşin batması kaydıyla dinlemeye hazırız."

"Oldukça zor bir iş bu ama saygıdeğer öğretmenim ne derse o olur. Bakın, güneş battı bile."

"Son derece yerinde." Singleman ifadesiz yorumunu öyle büyük bir boş vermişlikle dile getirmişti ki, herkes kahkahaya boğuldu.

"Nihayet gece çökmüştü. Ne kadar rahatladığımı tahmin

edebilirsiniz. Tam bir sessizlik içinde yurttan çıkıp Saddletree'nin sessizliğine karıştım (böyle adlandırılmıştı o fakir haneler kümesi). O sıralar kalabalık yerlerden öyle nefret ediyordum ki, şehir yaşamının sunmuş olduğu bütün kolaylıklara rağmen, dünyanın karmaşasından el etek çekmeyi ve salyangoz kabuğunu andıran bir evde, ülkenin, insan ayağının nadiren bastığı uzak bir köşesinde, millerce uzaktaki bir çiftlik evinde gözlerden uzak yaşamayı seçmiştim."

"Bu 'insan ayağının nadiren bastığı' ifadesi kulağa abartı gibi geliyor," diye gözlemde bulundu sahibim.

"Bence 'salyangoz kabuğundan ev' ifadesi de bir o kadar abartılı," diye ekledi Waverhouse. "Neden 'kameriyesi bile olmayan küçücük bir evde,' demiyorsun? Sırf çok daha az etkileyici olduğu için kulağa daha iyi gelecektir."

Ama Beauchamp, hemen belli ettiği üzere, anlatımı övgüye layık bulmuştu. "Odanın boyutları nasıl olursa olsun, Coldmoon'un ifadesi son derece şiirsel. Çok hoşuma gitti."

Meraklı Singleman, önemli bir soruyla araya girdi. "Böyle uzak bir yerden okula gidip gelmek yorucu olmuş olmalı. Kabaca kaç mil demiştin?"

"Beş yüz metre ya var ya yoktur. Anlayacağın, okulun kendisi de o uzak köydeydi."

"Bu durumda, pek çok öğrenci yakınlardaki evlerde kalıyordu. Yanılıyor muyum?" diye sordu Singleman, tazıların havlamasını akla getiren acımasız bir tonda.

"Evet. Çiftlik evlerinin çoğunda bir veya iki öğrenci kalıyordu."

"İyi de, bu yerden insan ayağının nadiren bastığı bir yer olarak söz etmemiş miydin?" Singleman ölümüne dalıyordu.

"Etmiştim. Ama okula göre bölge neredeyse insansızdı. Şimdi müsaade ederseniz, ıssız Saddletree'nin karanlık sokaklarına çıkarken üzerimde neler olduğunu anlatayım. İçi doldurulmuş el örgüsü pamuklu bir kimononun üzerine okul üniformamın pirinç düğmeli ceketini giymiş, tanınmadığımdan emin olmak için başlığını iyice kafama çekmiştim. Yolda dikkat çekmeyecek

şekilde yürüyordum. Kasım ayında olduğumuzdan, kaldığım yerden Güney Otobanı'na giden yolu, dökülmüş persimon yaprakları kaplamıştı. Ölü yapraklar attığım her adımda savruluyordu ve arkamdaki hışırtıları takip edildiğimin ispatı niteliğindeydi. Arkamı dönüp baktığımda, Tōrei Tapınağı'nın kendisini çevreleyen ormandan daha karanlık olan koyu siluetini gördüm. Belli belirsiz bir karartı şeklinde üzerimde yükseliyordu. Sizin de bildiğiniz gibi, bu tapınak Matsudaira Boyu'na aittir. Son derece sessiz sakin olan ve çok az ziyaret edilen yapı, o sıralar yaşamakta olduğum yere yüz metre mesafede bulunan Kōshin Dağı'nın eteklerine inşa edilmiştir. Yıldızlarla bezeli uçsuz bucaksız gökyüzü ormanın üzerinde ışıl ışıl parlarken, Samanyolu Long Rapids nehrini keserek doğuya, şeye doğru uzanıyordu... Şeye doğru... Ah evet, Hawaii'ye doğru."

"Hawaii mi? Bu biraz şaşırtıcı oldu," dedi şaşkın Waverhouse.

"Güney Otobanı boyunca iki yüz metre kadar yürüdüm, Kartal Yolu'ndan kasabaya girdim, Yaşlı Kale Sokağı'na döndüm, Büyük Kile Yolu'na kadar ilerledim ve Birinci, İkinci ve Üçüncü Sokağı -ki tamamı Yemek Sahili Yolu'na paralel uzanan Ana Cadde'ye bağlanıyordu- geçtim. Oradan Owari Sokağı, Nagoya Sokağı ve Balık Köftesi Yolu'na bağlanan Sihirli Yunus sokağına doğru ilerledim ve oradan da..."

"Bize bölgenin coğrafi yapısını anlatma," dedi kaba bir şekilde araya giren sahibim. "Bir keman aldın mı, almadın mı bunu öğrenmek istiyoruz."

"Müzik aletleri satan adamın ismi Kaneko Zenbei idi. Dükkânına da kendi adını kullanarak Kane-zen adını vermişti. Ama dükkana ulaşmak için gidecek biraz daha yolumuz var,."

"Boş ver yolu molu. Git ve şu kemanı al. Elini de çabuk tut."

"Her zamanki gibi emrin başım üstüne hocam. Kane-zen'e vardığımda içeride bir lambanın alevi yanıyordu ve..."

"Yanıyor muydu? Ah, olamaz, yine mi? Bunu tekrar tekrar anlatarak daha kaç kez bizi yakıp kavurmayı planlıyorsun?" Bu defa da Waverhouse çalmıştı yangın alarmını.

"Dostlarım, endişe etmeyin. Ötenizi aydınlatan türden geçici bir alev bu. Sizi temin ederim ki bir süre titreştikten sonra sönecektir. Neyse, içeri baktığımda, lambanın zayıf ışıltısının kemanın cilalı gövdesinden yansıdığını görebiliyordum. Yuvarlak ince sapı, neredeyse sönmeye yüz tutmuş ışıklar saçıyordu. Lambanın ışığı, sıkıca gerilmiş tellerinin üzerine öyle düşüyordu ki, kemanın tellerini gümüşten birer ok misali üzerime fırlatıyordu."

"Bu gerçekten fevkalade bir anlatımdı," dedi Beauchamp neredeyse keyiften inleyerek.

"İşte bu, diye düşündüm, işte bu bana ait olmalı. Kan beynime hücum etmeye başlamış, neredeyse ayaklarımın bağı çözülmüştü. O kadar ki, ayakta zor duruyordum."

Alaycı bir gülümsemenin ardından Singleman homurdanmaya başladı.

"İçgüdüsel olarak -ve daha fazla düşünmeksizin- dükkâna daldım, cüzdanımı çıkardım, içinden beş yenlik birkaç banknot çektim ve..."

"En sonunda kemanı aldın yani, öyle mi?" diye sordu sahibim.

"Kesinlikle almak niyetindeydim ama sonra kendi kendime düşündüm, 'Bekle,' dedim. 'Bu bir kriz anı. Paldır küldür hareket edersem işleri berbat edebilirim. Daha etraflıca düşünmek için biraz soluklansam mı acaba?' Son anda kendimi işte böyle dizginledim."

"Ulu Tanrım," diye homurdandı sahibim, "peşine takıp bizi buralara kadar getirdikten sonra bile kemanını hâlâ almadığını mı söylüyorsun? Olayı gereksiz yere uzattın. Hem de kıytırık bir tahtadan ve kirişten yapılmış önemsiz bir zımbırtı için."

"Olayı uzatmak gibi bir niyetim yok, bayım. Satın alamıyor olmam benim inisiyatifim değil."

"Nedenmiş o?"

"Neden mi? Çünkü daha yeni akşam olmuştu ve gelip geçmekte olan çok sayıda insan vardı."

"Sokaklarda iki yüz insan olmasının ne önemi var? Hadi üç

yüz olsun. Sen tam manasıyla sıra dışı bir adamsın, Coldmoon," diye bağırdı sahibim öfke ve düş kırıklığıyla.

"Sadece insan olsalardı," dedi Coldmoon, "bin tane de olsalar, iki bin tane de olsalar bir önemi olmayacaktı elbette. Ama çoğu tıpkı benim gibi öğrenciydi; elbiselerinin kollarını katlamış, ellerinde sopalarla sinsi sinsi dolanıyorlardı. Bilhassa Dregs adında bir grup vardı ve bu grubun üyeleri sınıfın en fenası olmakla gurur duyuyorlardı. Dikkatli olmalıydım zira böylesi tipler genellikle judoda iyidir. Onlarla herhangi bir şekilde dalaşma riskini göze alamazdım. En ufak bir sürtüşmenin nerede biteceğini kim bilebilirdi ki?

Bu kemana sahip olmayı tabii ki istiyordum ama hayatta kalmak konusunda da son derece kaygılıydım. Keman çalacağım diye ölmeye hiç niyetim yoktu. Keman çalmamak pahasına da olsa nefes almaya devam etmeyi tercih ederdim."

"Yani kemanı satın almadığını düşünmekte haklı mıyım?" Sahibim kesinlik arayışındaydı.

"Ah, hayır, onu aldım."

"En sonunda beni delirteceksin, Coldmoon. Keman almaya gidiyorsan al; almak istemiyorsan alma. Ama lütfen meseleyi ne şekilde çözeceğine bir karar ver artık. Yoksa aklımı kaçıracağım."

Coldmoon sırıttı. "Mesele kendiliğinden çözüldü," dedi, "hem de umulabilecek en son şekilde." Umursamazca bir sigara yaktı ve dumanını tavana üfledi. Herhalde sonunda sahibimin sabrını taşıran şey duman olmuştu.

Tam bu noktada ansızın ayağa fırladı, çalışma odasına gitti ve dönerken yanında getirdiği küf tutmuş yabancı kitabı karnının üzerine koyarak okumaya başladı. Dikkat çekmeden sessizce oturmakta olan Singleman, duvar nişinin önünde kendi kendine *go* oynuyordu. Şu apaçık bir gerçekti ki, Coldmoon'un hikâyesi sıkıcılığa varacak kadar uzun çıkmıştı ve bu yüzden dinleyicileri onu birer birer terk etmişti. Yalnızca ikisi dinlemeye devam ediyordu; sanata karşı sonsuz bir bağlılığı olan Beauchamp ile uzun ve sıkıcı şeylere alışık olan Waverhouse.

Son uzun duman bulutunu biraz nezaketsiz bir biçimde

üfleyen Coldmoon, hikâyesine kaldığı yerden, aynı ağır aksak adımlarla devam etti.

"Kemanı hemen o anda satın almanın uygunsuz olacağına karar vermiştim ve hangi zamanın uygun olacağına karar vermek gerekiyordu. Akşamın erken saatleri bu iş için çok tehlikeliydi ve çok geç gelirsem de haliyle dükkân kapanmış olacaktı. En ideal zamanın kapanma saatinden önce olması gerektiği açıktı lakin sinsi sinsi dolaşan öğrenciler de inlerine çekilmeliydi. Eminim sen de takdir edeceksin ki Beauchamp, en iyi satın alma zamanına karar vermek hiç de kolay değildi."

"Ne kadar zor olduğunu görebiliyorum."

"Sonunda, harekete geçmek için en uygun zamanın saat on olduğu konusunda karar kıldım. İyi ama o zamana kadar ne yapacaktım? Kaldığım yere geri dönmek istemiyordum aksi takdirde dışarı çıkmak için tekrar gizlenmek durumunda kalacaktım; çene çalarak oyalanmak için bir arkadaşı ziyaret etme düşüncesi de bana bir hayli bencilce geliyordu. Ben de bekleme süresini kasabada dolaşarak geçirmeye karar verdim; iki-üç saat dediğin nedir ki, diye düşündüm, dolaşırken göz açıp kapayıncaya kadar geçer. Ama o akşam zaman öyle ağır ilerledi ki, 'Tek bir gün, bin sonbahar kadar uzun,' şeklindeki kadim mısrayı sanki ben uydurmuş gibi hissettim kalbimin en derin yerinde." Coldmoon'un yüzü tuhaf bir ifadeye bürünmüştü. Herhalde bu ifadenin beklerken çektiği sıkıntılara karşılık geleceğini düşünmüştü. Waverhouse'tan olumlu bir tepki alacağından emin olmalıydı ki, yapmacık kederinin tüm parıltısını bu kurnaz estetikçinin üzerine düşürmüştü.

Hayal kırıklığına da uğramadı tabii. Waverhouse, saçmalıklarını duyurabilmek için bizzat kendi ölüm cezasının duyurusunda bile araya girerdi ve Coldmoon'un açık davetinin görüntüsü tam manasıyla karşı konulamazdı.

"Hatırladığım kadarıyla," diye karşılık verdi hemen, "şu eski şarkı bize yalnızca sevgili tarafından bekletilmenin acı verici olduğunu söylemekle kalmaz, bekletenin bekletilenden daha çok acı çektiğini de anlatır sanılacağı üzere. Belki de bu yüz-

den, sen kasabada elinde hiçbir ipucu olmayan bir dedektif gibi amaçsız ve keyifsiz bir şekilde dolaşırken, beklemenin amansız acısını keman senden daha çok hissetmiştir. 'Keyifsiz' müthiş bir kelime. 'Yas evindeki aç bir köpek kadar keyifsiz,' diyen bir Çinli değil miydi? Sahipsiz bir köpeğin iniltisinden daha kederli bir şey yoktur gerçekten de."

"Köpek mi? Bu çok kabaydı. Daha önce hiç köpeğe benzetilmemiştim."

"Hikâyeni dinlerken çok eski, usta bir sanatçının biyografisi okuyormuşum gibi hissettim ve kalbim yaşadığın sıkıntılardan ötürü sempatiyle doldu. Zararsız komedyenimiz Waverhouse seni bir köpeğe benzetirken komik olmaya çalışıyordu yalnızca. Lakırdılarını dikkate alma ve hikâyeni anlatmaya devam et." Beauchamp ortalığı sakinleştirmeye çalışıyordu ama aslında Coldmoon'un ne teşvik edilmeye ne de teselliye ihtiyacı vardı. Ne pahasına olursa olsun anlatacaktı hikâyesini. "İşte," diye devam etti, "Bin Evler Sokağı boyunca Asker Yolu'na doğru yürüdüm ve sonra, Sarraflar Sokağı'ndan geçerek Şahinciler Sokağı'na vardım. İlk önce ilçe binasının önündeki kurumuş söğütleri ve sonra hastanenin yan duvarındaki ışıklı pencereleri saydım. Dyer Köprüsü üzerinde iki sigara içtim ve daha sonra saatime baktığımda..."

"Saat on olmuş muydu?"

"Üzülerek söylüyorum ki, henüz olmamıştı. Dyer Köprüsü üzerinde yürüdüm ve nehir yolu boyunca doğuya doğru ilerlerken, evlerine dönmekte olan üç masöre rastladım. Uzakta bir yerlerde ay ışığında köpekler havlıyordu."

"Bir sonbahar gecesinde nehir kenarında köpeklerin uzaktan havlamasını dinlemek... Bir Kabuki oyunundaki sahne konuşmalarından biri gibi geliyor kulağa. Sense, Coldmoon, firari kahraman olarak oyunda rol alıyorsun."

"Yanlış bir şey mi yaptım?"

"Korkunç bir şey yapmak üzeresin."

"Bu biraz fazla. Tek yapacağım bir keman satın almak. Bu da suçsa, müzik okullarında okuyan tüm öğrenciler bu suçu işlemiş demektir."

"Suçluluk, iyi veya kötü herhangi bir mutlak standarda bağlı olarak belirlenmez. Bir suçlunun eylemleri mutlak veriler ışığında iyi olabilir, lakin kamuoyunun, anayasayla teminat altına alınan ortak görüşü doğrultusunda iyi olarak kabul edilmediklerinden suç sayılırlar ve bu suçları işleyenler de cezalandırılırlar.

Hakikat nedir ki? İsa'nın kendisi bile toplumun gözünde bir suçluydu ve suçundan ötürü cezaya çarptırılmıştı. Kral Davut'un soyundan geliyordu ve Yahudi dostları tarafından kral olmayı istemekle itham edilmişti. Suçlamayı reddetmedi -ki bu, söz konusu vilayetin Romalı yöneticisine göre çok ciddi bir durumdu- ve suçu, çarmıhındaki levhada 'Yahudilerin Kralı' şeklinde tanımlanmıştı. Peki, şu bizim yakışıklı Coldmoon, sanatçıların hoş karşılanmadığı bir toplumda bir sanatçı olduğu gerçeğini ret mi edecek? Böyle bir duygunun neredeyse suç sayıldığı bir toplumda bir kemana sahip olmayı arzu ettiği gerçeğini?"

"Pekâlâ," dedi Coldmoon. "Suçumu kabul ediyorum. Ne var ki beni asıl endişelendiren, saat on olmaya tenezzül edene kadar zamanın nasıl geçeceğiydi."

"Saçma," diye karşılık verdi Waverhouse. "Bir kez daha sokakların isimlendirilmesine vakit harcayabilirsin. Bu işe yaramazsa, biricik sonbahar güneşini biraz daha parlasın diye yeniden ortaya çıkarabilirsin. Tabii ya, bir de koku versin diye güneşte kurutulmuş persimonlar vardı değil mi? Bahse girerim ki üç düzine daha yiyebilirsin. Bunlar seni saat ona kadar oyalar ve ben de seni dilediğince dinlemeye hazır olurum."

Coldmoon içten bir şekilde, geniş geniş sırıttı. "Tam söyleyecekken sözleri ağzımdan aldın. Bu yüzden onları tekrar kullanmak konusunda ısrarcı olmayacağım. Böylece, gerçeğin artistik bir biçimde çarpıtılmasıyla saat bir anda on oluverdi. Tam kararlaştırılan saatte Kane-zen'e döndüm. Sokaklar boştu ve takunyalarımın sesine eşlik eden hiçbir ses yoktu. Büyük dış kepenkler indirilmişti ve yalnızca yan taraftaki küçük girişin sürgülü kâğıt kapısı kullanıma uygundu. Kapıyı yana doğru açarken yeniden tuhaf bir huzursuzluk hissettim. Sanki o sinsi köpeklerden biri hâlâ arkamdan beni takip ediyordu."

Derken, küflü kitabından kafasını kaldırıp bakan sahibim, "Daha alamadın mı şu kemanı?" diye sordu.

"Şimdi alacak," dedi Beauchamp.

"Ne! Bunca zaman sonra hâlâ almamış mı? Keman satın almak meşakkatli bir iş olmalı," diye kendi kendine söylendi sahibim ve okumasına geri döndü. Şimdiye kadar neredeyse tüm tahtayı siyah ve beyaz taşlarla kaplamış olan Singleman ise objektif sessizliğini koruyordu.

"Başlığımı kafama çektim ve tüm cesaretimi toplayarak dükkâna dalıp keman almak istediğimi söyledim. Bir maltızın etrafında toplanmış, çene çalmakta olan birkaç eleman ve genç tezgâhtarlar şaşkınlık içinde kafalarını kaldırdılar ve yarı gizlenmiş yüzüme baktılar. İstemsiz olarak sağ elimle başlığı daha da aşağı çektim. İkinci defa keman almak istediğimi söylediğimde, en yakınımda duran ve başlığımın altından yüzümü seçmeye çalışan çocuk ayağa kalktı, 'Elbette, bayım,' dedi gönülsüzce ve dükkânın ön tarafına doğru giderek birbirine bağlanmış dörtbeş kemanla geri geldi. Kemanın beş yen yirmi sen olduğunu söyledi, soruma yanıt olarak.

'Nasıl bu kadar ucuz olur?' diye sordum. 'Yoksa bunlar oyuncak mı? Peki, hepsinin fiyatı aynı mı?'

'Evet,' diye cevap verdi, 'hepsinin fiyatı aynı. Kemanlarımız muazzam bir işçilikle üretilmişlerdir.'

Cüzdanımı çıkardım ve beş yenlik banknotla yirmi sen değerinde gümüş para aldım içinden. Sonra kemanı, bilhassa bu amaçla yanımda getirdiğim büyükçe bir kumaşa sardım. İçeri adımımı attığımdan beri ben ve meraklı eleman dışında dükkândaki hiç kimse tek kelime dahi etmemişti. Öylece oturmuş beni izliyorlardı. Yüzümü iyi gizlemiştim ve tanınmak gibi bir risk olmadığını biliyordum lakin yine de sinirli ve endişeliydim. Bir an önce sokağa atmak istiyordum kendimi. Nihayet, kumaşa sardığım hazineyi pardösümün içine sokuşturdum ve dükkândan çıktım.

'Yine bekleriz, bayım,' dediler ben çıkarken koro halinde. O esnada kanım dondu.

Dışarı çıktığımda hızlıca sağı solu kolaçan ettim. Tek bir istisna dışında sokak tümüyle boştu; yüz metre kadar ötede, Çin şiirlerinden alıntılar yapan iki-üç kişinin sesleri duyuluyordu. Tüm kasabayı ayağa kaldıracak kadar gürültülü bir şekilde konuşuyorlardı. Her zamanki kadar gergin bir vaziyette ve seslerin gürültüsünün sarhoşlar arasında vuku bulan bir münakaşaya işaret ediyor olabileceği korkusuyla dükkânın köşesinden batı yönüne döndüm ve Sarhoş Kralın Tapınak Yolu'na varana kadar hendek boyunca hiç hız kesmeden yürüdüm. Sonra, Kōshin Dağı'nın eteklerindeki Alder Köyü'nü geçerek kaldığım yere vardım. Saatin iki olmasına on dakika kalmıştı."

"Yani neredeyse tüm gece boyunca yürümüş oldun," diye feryadı kopardı Beauchamp, o her zamanki hayranlık dolu sempatisiyle.

"Oh be! Hiç bitmeyecek sandım," dedi kaba bir şekilde Waverhouse. Görünüşe bakılırsa rahatlamıştı. "Yol uzadı da uzadı. Gezgin tavlası gibi bir şeydi."

"Ancak daha şimdi," diye itirazda bulundu Coldmoon, "gerçekten ilginç bir bölüme gelebildik. Şimdiye kadar olanlar yalnızca başlangıçtı."

"Dahası mı var? Ama bu korkunç. Böyle yorucu bir girizgâhtan sonra dinleyicilerinin sonsuza kadar sabretmesini bekleyemezsin."

"Umuyorum ki, kendi iyilikleri için benimle birlikte sabır göstermeye devam eder dinleyicilerim. Büyüklerimizin de dediği gibi, burada bırakmak, tarlayı sabanla sürdükten sonra tohum ekmeyi unutmaktan farksız olacaktır. Bu nedenle devam edeceğim."

"Sevgili dostum," dedi Waverhouse, "söylemeye karar verdiğin şey tümüyle sana bağlı. Kendi adıma konuşmam gerekirse, burada oturup duyacağımı duyacağım."

"Peki ya sen, hocam? Bitmek bilmeyen hikâyeme kulak verme nezaketini gösterecek misin? Bu noktada kemanı çoktan satın aldığımı da söylemeliyim."

"Peki, şimdi neyi amaçlıyorsun? Kemanı satmayı mı? Bununla ilgili bir destan dinlemek için sebep göremiyorum."

"Satmakla hiç ilgisi yok."

"Bu durumda dinlemek için daha az nedenim var demektir."

"Kararın beni üzdü. Pekâlâ, Beauchamp, öyle görünüyor ki, yalnızca sen beni sonuna kadar dinleme inceliğine ve zevkine sahipsin. Hevesimin biraz kırıldığını itiraf etmek zorundayım. Ama mahsuru yok. Çabucak bitirmek için elimden geleni yapacağım."

"Acele etmene gerek yok. Hiç acele etme. Hikâyeni büyüleyici buldum."

"Pekâlâ, nerede kalmıştım? Hah tamam, kıymetli kemanıma kavuştuktan sonra sağ salim kaldığım yere dönmüştüm. Ne var ki sıkıntılarım henüz bitmemişti. İlk olarak, kemanı nerede saklayacağımı bilmiyordum. Yanıma her tür adam uğrardı. Bu yüzden onu ulu orta bir yere bırakamazdım zira hemen fark edilirdi. Bir çukur kazıp gömsem, çalmak istediğimde tekrar kazıp çıkarmak zahmetli olacaktı."

"Kuşkusuz. Tavana saklayamaz mıydın peki?"

"Bir çiftlik evinde kalıyorum. Yani anlayacağın tavanda saklayabileceğim bir yer yoktu."

"Sıkıntılıymış. Peki, nereye koydun kemanı?"

"Sence nereye koymuş olabilirim?"

"Hiçbir fikrim yok. Pencerelerdeki fırtına tahtaları yerinden çıkarılabiliyor muydu?"

"Hayır."

"Çarşaflara sarıp yatak odası dolabına mı sokuşturdun?"

"Hayır."

Beauchamp ve Coldmoon tahmin oyunlarına devam ederken, sahibim ve Waverhouse tümüyle farklı bir konuşmaya dalmışlardı. "Bu satıları nasıl okursun?" diye sordu sahibim.

"Hangi satırları?"

"Şu iki satırı."

"Bir bakalım. *Quid aliud est mulier nisi amicitie inimica*... İyi de bu Latince."

"Latince olduğunu biliyorum. Nasıl okunacağını sordum."

"Geç bunları, Sneaze," dedi Waverhouse kaçamak bir şekilde, sanki hassas burnu tehlikenin kokusunu almıştı. "Ölü diller hakkında ne kadar bilgili olduğunu söyleyip duruyorsun. Kendin okuyamıyor musun?"

"Elbette okuyabiliyorum. Hem de kolaylıkla. Ama ben sana anlamını sordum."

"Nasıl okuyacağını biliyor ama ne anlama geldiğini bana soruyorsun. Bu biraz tuhaf."

"Tuhafını muhafını boş ver şimdi. Latinceyi İngilizceye tercüme et sadece."

"Cık cık. Böyle emirler vermek, böyle askerî usuller. Beni kendi emir erin falan mı sandın?"

"Sis perdesinin arkasına saklanarak sorumdan kaçamazsın. Hadi söyle de şu iki satırı nasıl çeviriyorsun bir duyalım bakalım."

"Bir an için senin şu Latince meselesini bir kenara bırakalım. Sen de benim gibi Coldmoon'un sıra dışı hikâyesinde ne gibi gelişmeler yaşandığını merak etmiyor musun? Kritik bir noktaya gelmek üzere. Önce buldu, şimdiyse saklamaya çalışıyor. Haksız mıyım, Coldmoon? Peki, bu ikilemle nasıl baş ettin?" Waverhouse, Coldmoon'un keman fantezisine yönelik yeni bir ilgi geliştirmişti ve tekrar keman grubuna katılmak üzere o tarafa gitti. Üzülerek söylemeliyim ki, zavallı sahibim yazısıyla baş başa kalmıştı.

Bu beklenmedik ilgi karşısında şevk duyan Coldmoon, kemanını nereye sakladığını anlatmaya devam etti. "En sonunda," dedi, "büyükannemin, çamaşırlarımı koyayım diye evden ilk ayrılışımda vermiş olduğu eski, cilalanmış, hasır kutuya sakladım onu. Kutuyu ayrılık hediyesi olarak vermişti bana ve hatırladığım kadarıyla çeyizindeki eşyalardan biri de bu kutuydu."

"Böyle eski bir eşya yepyeni bir kemanı koymak için uygun görünmüyor. Sen ne dersin, Beauchamp?"

"Sana katılıyorum, iyi bir eşleşme olmamış."

"İyi ama sen de tavanı önermiştin ve," diye Beauchamp'ı sıkıştırmaya yeltendi Coldmoon, "bunun da pek iyi bir eşleşme olduğunu söyleyemeyiz."

"Coldmoon'un gizli yeri tuhaf olmasına tuhaf ama aklıma tam da konuya uygun bir *haiku* getirdi. Ben derim ki, boş yere münakaşa etmeyelim. Şuna ne diyorsunuz?

Eski, hasır bir kutuda saklı bir keman:
Büsbütün bir yalnızlık hissi
Sonbahar yaklaşırken."

"Bugün minik taşlamalarınla dikkat çekiyorsun."

"Yalnızca bugün değil. Tanrı'nın her günü aklıma gelip duruyorlar. Sanat bilgim o kadar derindir ki, merhum büyük Masaoka Shiki bile hayretten donup kalırdı."

"Tanrım, Shiki'yi tanıyor muydun?" diye sordu temiz kalpli Beauchamp. Ses tonundan ciddi olduğu anlaşılıyordu ve görünüşe bakılırsa, hayatını kaybetmiş olmuş bu usta şairle tanışmış birini tanıyor olmak onu gerçekten heyecanlandırmıştı.

"Fiziksel olarak hiçbir zaman yakın olmadık," dedi Waverhouse, "lakin bir çeşit ruhsal telepati ile doğrudan sıcak temas halindeydik." Bu saçma cevap karşısında şoke olan, hatta tiksinti duyan Beauchamp sessizliğe gömüldü.

Coldmoon yalnızca gülümsedi ve kendi olasılıksız hikâyesine devam etti. "Kemanı nasıl saklayacağıma karar verdikten sonra, sıradaki mesele onu nasıl kullanacağımdı. Hasır kutusundan çıkararak incelemekte bir sakınca görmüyordum ancak onu huşu içerisinde seyretmek tatmin edici olmaktan çok uzaktı. Kemanı çalabilmeliydim de. Ne var ki çıkardığı sesler hemen fark edilecekti. Şu lanet olası Dregs grubunun en belalı üyesi benimkinin hemen güneyinde kalan bir pansiyonda ikamet ediyordu ki bu da tehlike demekti; aslında, tek sıra halindeki ağaç hatmilerden oluşan ince bir çit ayırıyordu iki binayı."

"Şanssızlığın böylesi," diye araya girdi Beauchamp anlayışlı bir şekilde.

"Hem de nasıl! Keman sesinin duyulmaması imkânsızdı. Hepimizin çok iyi bildiği üzere, talihsiz Leydi Kogō'nun bulunduğu yeri, çaldığı arpın sesi haber vermişti kindar Taira'ya. Şa-

yet," dedi Waverhouse, "yalnızca çalıntı yemek yeseydik ya da sahte para bassaydık bu halledilebilirdi lakin kemanı gıcırdatıp mevcudiyetini saklı tutmak mümkün değildir. Kemanımın ses çıkarmaması kaydıyla bu işten yakayı sıyırabilirdim."

"Tek hain sesmiş gibi konuşuyorsun ama sessiz olmasına rağmen gizlenemeyen şeyler de vardır. Aklıma ne geldi. Yıllar evvel, Koishikawa taraflarındaki bir tapınakta kalan ve kendi yemeklerini kendi pişiren öğrencilerken, Suzuki Tō adlı bir arkadaşımız tatlandırılmış sakeye çok düşkündü. Onu bir bira şişesinde muhafaza eder, kimseye teklif etmez, tümünü tek başına içerdi. Günlerden bir gün yürüyüş için dışarı çıktı Suzuki. Sonra bizim akılsız Sneaze, Suzuki'nin şişesini çaldı, birkaç fırt çekti ve sonra..."

"Düpedüz yalan. Suzuki'nin eşyalarına dokunmadım bile. Arada bir yuvarlayan tek kişi vardı o da sendin," diye yüksek sesle patladı sahibim bir anda.

"Ah, demek hâlâ bizi dinliyorsun. Kitabına gömülmüş olduğunu ve bu korkunç gerçekleri yakalanma korkusu duymadan gönül rahatlığıyla anlatabileceğimi düşünmüştüm. Ta başından beri bizi dinlediğini nereden bileyim. Ne kadar da sinsi bir adamsın. Düşünce ve eylem bakımından eşit derecede becerikli insanlar hakkında konuşanlardansın. Düşünce ve nifak sana daha çok hitap ediyor. Suzuki'nin şişesinden arada sırada küçük bir yudum aldığımı reddedecek değilim. Ama iş üstünde yakalanan kötü adam sendin. Peki, nasıl yakalandın? Siz ikiniz, şunu bir dinleyin. Zavallı ev sahibimizin adamakıllı içemediğini hepimiz biliyoruz. Alkol! İçemiyor işte. Ama sırf sake başka birine ait diye, sanki hayatı ona bağlıymış gibi içti de içti. Peki, sonra ne oldu dersiniz? Yüzü şişti ve pancar gibi kızardı. Korkunç bir görüntüydü doğrusu."

"Çeneni kapat, Waverhouse. Daha Latinceyi bile okuyamıyorsun."

"Aman ne komik! Komiklik mi istiyorsun? Öyleyse şunu bir dinle. Suzuki geri döndüğünde doğruca içkisine yöneldi, şişeyi kaldırdı, salladı ve aniden yarısından fazlasının boş olduğunu

fark etti. Sneaze yapacağını yapmıştı. Tabii, Suzuki bu işte birinin parmağı olduğunu anladı ve etrafına baktığında, bir köşede bitap düşmüş halde duran Sneaze'i gördü. Hamurdan yapılmış yamuk yumuk bir kukla kadar kırmızıydı rengi."

Bu komik hadiseyi hatırlayan Waverhouse gürültülü bir kahkaha patlattı ve diğerleri de ona eşlik ettiler. Sahibim bile kendi kendine pis pis kıkırdadı. Yalnızca Singleman bu ortaoyununa karşı dirençliydi. Herhalde tüm o taş parçaları Zen sevdalısı zihnini bir hayli yormuştu. Zira tahtanın başına yığılmış, bir anda uykuya dalmıştı.

Kahkahaları sona erdiğinde, "Sessiz bir eylemin kendini ele verdiği başka bir olay daha hatırlıyorum," diye tekrar konuşmaya başladı Waverhouse. "Ubako'daki bir kaplıca oteline gitmiştim. Orada kendimi yaşlı bir adamla aynı odayı paylaşırken buldum. Sanırım Tokyo'da yaşayan emekli bir kumaşçıydı. Benim için geçici bir oda arkadaşından başka bir şey olmadığından, emekli bir kumaşçı veya ikinci el kumaşlar satan bir satıcı olup olmamasının pek önemi yoktu. Yine de olayın arka planı hakkında bir şeyler duymak istersiniz diye düşündüm.

Neyse işte, bu adam beni sıkıntıya soktu. Şöyle ki, otelde geçirdiğimiz üç günün ardından sigaram bitmişti. Kuş uçmaz kervan geçmez bir yerdi Ubako. Dağın başında tek bir otel vardı ve bunun dışında hiçbir şey yoktu.

Kaplıcalarda yemek yiyip yıkanabilirsiniz ama hepsi budur. Ubako'da sigaranızın bitmesinin nasıl bir şey olduğunu hayal edebiliyor musunuz? Sinirlerim fazlasıyla gerilmişti. İnsan bir şeyden mahrum kaldığında, daha önce hiç olmadığı kadar arzulamaya başlıyor o şeyi.

Çok fazla sigara içen bir tip olmamama rağmen, sigaralarımın bitmiş olduğunu fark ettiğim an kendimi bir fırt çekmek için can atarken buldum. Daha da kötüsü, yaşlı adam bir taşıma kumaşına güzelce sarıp sarmaladığı bir karton sigara getirmişti yanında. İçinden tek seferde birkaç sigara alıyor, tam önümde çömeliyor ve isli bir baca gibi sigaraları peş peşe içiyordu. Sıradan bir şekilde, terbiyeli bir adamın içeceği gibi içiyor olsaydı ondan

bu kadar nefret etmezdim ancak o sahip olduğu tütünlerle hava atıyordu. Duman halkaları çıkarıyor; dumanı öne, yanlara, doğruca tavana üflüyor ve burun deliklerinden, hatta ve hatta neredeyse kulaklarından tüttürüyordu. Onu öldürebilirdim. Bazı insanlar gösteriş budalasıdır. Bu adamsa duman budalasıydı."

"Duman budalası derken ne demek istiyorsun?"

"Kıyafetlerinle veya mücevherlerinle gösteriş yapıyorsan gösteriş budalasısındır; sigaralarınla gösteriş yapıyorsan duman budalası."

"Madem sana bu kadar acı çektiriyordu, niye sadece sigaralarından birkaç tane vermesini istemedin?

"İnsanın yapamayacağı şeyler vardır. Birine el açmak bana göre değil."

"Bir sigara istemek yanlış mıydı yani?"

"Tam anlamıyla utanç verici olmayabilir ama ben kimseye yalvaramam."

"Ne yaptın peki?"

"Doğrusunu istersen çaldım."

"Yok artık!"

"Yaşlı adam, el havlusunu kavrayıp, sallana sallana sıcak su banyosu yapmaya gittiğinde doğru zamanın geldiğini anladım. Zulasını yağmaladım ve içebildiğim kadar hızlı bir şekilde içtim, içtim, içtim. Kısmen sigaradan aldığım hazla, kısmen de başarılı bir hırsız olmanın yaşattığı daha da büyük kişisel tatminle kendi kendime tüttürüyordum ki, kapı açıldı ve işte yine tam karşımdaydı."

"Hani banyo yapmaya gitmişti?"

"Ah, kesinlikle gidecekti ama koridorda ilerlerken birdenbire cüzdanını odada bıraktığını hatırlamış ve bu yüzden geri dönmüştü. Lanet moruk! Sanki cüzdanını çaldık."

"Çalmadın mı? Sigaraları bir çırpıda aşırıvermiştin."

"Şaka yapıyor olmalısın. İkisi aynı şey değil. Her neyse, şu cüzdan konusundaki rezil davranışı bir yana, yaşlı adam sezgileri güçlü bir adam olduğunu kanıtladı. Kapıyı açtığında, oda en az iki günlük sigara dumanıyla kaplıydı. Kara haber tez duyulur, derler. Olan biteni anlaması çok uzun sürmedi."

"Bir şey söyledi mi?"

"Bunca sene hayatta kalmak kurnazlığına kurnazlık katmıştı. Hiçbir şey söylemeden, bir kâğıt parçasına elli-altmış kadar sigara sardı; sonra bana dönerek, 'Kalitesizliklerini mazur görünüz lütfen ama işinize yarayacaksa bu sigaraları kabul etmenizden onur duyarım,' dedi nazik bir şekilde. Sonra da hamama gitti."

"Herhalde 'Tokyo tarzı' dedikleri şey bu olsa gerek."

"Tokyo tarzı mıydı, kumaşçı tarzı mıydı bilmem; neyse, bu olaydan sonra yaşlı adam ve ben sıkı arkadaş olduk ve birlikte çok keyifli iki hafta geçirdik."

"On dört gün boyunca beleş sigara mı içtin?"

"Madem soruyorsun, evet."

Kibar bir şekilde pes etmek sahibime zor geliyordu ama kimi zaman oluyordu ki deniyordu. Kitabını karnının üzerine koydu, kapattı ve, "Keman hikayesi bitti mi?" diye sordu ayağa kalkarken.

"Henüz değil. İlginç bir bölüme gelmek üzereyiz. Bu yüzden rica ediyorum dinleyin. Şu *go* tahtasının başında uyuyakalmış olan şahıs, adı neydi demiştiniz? Singleman miydi? Onun da dinlemesini istiyorum. Bu kadar çok uyumak sağlığına zararlı. Onu uyandırma vakti geldi."

"Hey Singleman, kalk bakalım. Uyan. Bak ne anlatacağım. Kalk hadi. Çok uyumanın zararlı olduğunu söylüyorlar. Karın çok endişeleniyor."

"Ha?" Singleman kafasını kaldırdı. Ağzından çıkan salyalar sakalından akarak uzun, parlak bir çizgi oluşturmuştu. Sanki tam üzerinden bir sümüklüböcek geçmişti. "Dağın zirvesinde beyaz bir bulut misali uyuyordum," demeyi başardı Singleman. "Ne güzel uyumuşum."

"Ne kadar güzel uyuduğunu hepimiz gördük. Herhalde uyanıksın artık."

"Bu kadar uyku yeter. Duymaya değer bir şey söylendi mi?"

"Coldmoon bize keman çalmaya nasıl başladığından söz ediyordu. Tam da... Ne anlatacağım demişti? Söylesene, Sneaze. Ne anlatacaktı?"

"En ufak bir fikrim yok."

Coldmoon araya girdi. "Tam da kemanı çalmak üzereydim," dedi.

"En sonunda çalacak. Hadi buraya gel de dinlerken bize katıl."

"Hâlâ şu keman mı? Sıkıntı."

"Sıkılmanı gerektirecek bir durum yok zira teli olmayan arplar çalan birisin; Coldmoon ise sıkıntıya düşmek için her nedene sahip zira kemanının gıcırtıları tüm mahalleden duyuluyor."

"Ya? Coldmoon, komşularını rahatsız etmeden nasıl keman çalacağını bilmiyor musun?"

"Hayır, bilmiyorum. Böyle bir şey mümkünse, nasıl yapıldığını öğrenmeyi çok isterim."

"Öğrenilecek hiçbir şey yok. Tüm Zen ustalarının da salık verdiği gibi, yolda duran beyaz, masum ineğe konsantre ol sadece.

Arzu seni terk edecek ve aydınlanma gerçekleştikçe nasıl sessiz müzik yapabileceğini zaten bildiğini fark edeceksin. Hâlihazırda bildiğin için de öğrenmene gerek kalmayacak." Singleman'ın Kapısız Kapı'dan getirdiği karman çorman mesajlar, kendisi tümüyle uyanıkken bile anlaşılmaz oluyordu.

Ne var ki Coldmoon, adamın bu şekilde saçmalamasını uyku sersemi olmasına bağlamıştı. Bu yüzden onu kasten görmezden geldi ve hikâyesine devam etti. "Uzun uzun düşündükten sonra bir plan yaptım. İmparator'un doğum günü olan bir sonraki gün resmî tatildi ve o günü yatakta geçirmek niyetindeydim. Ama kendimi gün boyunca huzursuz hissettim ve önce hasır kutumun kapağını kaldırmak ve sonra yerine koymak için sürekli kalkıp durdum. Akşam vakti gelip çatmış, hava kararmış ve büyükannemin ayrılık hediyesinin altındaki cırcırböcekleri ötmeye başlamıştı. Derken, tüm cesaretimi topladım ve kemanla yayını gizlediğim yerden çıkardım."

"Nihayet," diye cıvıldadı Beauchamp, "Coldmoon çalmaya başlayacak."

"Şimdi sakin ol," diye uyardı Waverhouse. "Usulca, Coldmoon, usulca. Acele etme. İhtiyat, şafağına egemen olsun."

"Önce yayı çıkardım ve tepeden tırnağa inceledim onu."

"Budala bir kılıç satıcısı gibi konuşuyorsun," diye takıldı Waverhouse.

"Elinize bir yay alıp, tutmakta olduğunuz şeyin bizzat kendi ruhunuz olduğunu hissedebilirseniz, bilenmiş kılıcını çeken ve sonbaharın zayıf ışığında onu gözleriyle seven bir samurayla aynı ruh haline erişirsiniz. Nitekim yayı elimde tutarken yaprak gibi titriyordum."

"Ah, ne büyük bir deha!" diye iç geçirdi Beauchamp.

"Ah, ne büyük bir epileptik," diye ekledi Waverhouse, iğneleyici bir şekilde.

"Lütfen," dedi sahibim, "lütfen çalmaya başla artık şunu. Hemen, şimdi."

Bu cahili aydınlatmaya çalışmanın beyhudeliğinin farkındaymış gibi yüzünü ekşitti Singleman.

"Ne mutlu bana ki, yay harika durumdaydı. Sonra kemanı elime aldım, lambanın ışığına tuttum ve uçtan uca inceledim. Tüm bu hazırlıklar beş dakika kadar sürmüştü. Şimdi lütfen sahneyi hayal etmeye çalışın. Kutunun altında ötmeye devam ediyordu cırcırböcekleri, yorulmak nedir bilmeden."

"Ne istersen hayal edeceğiz. Rahatla, şu kıymetli enstrümanını eline al ve çal artık."

"Hayır, daha değil. Yayı kontrol ettiğim gibi kemanı da kontrol etmeliydim önce. Neyse ki harika durumdaydı. Ayağa kalktım ve..."

"Dışarı mı çıkacaktın?"

"Sessiz olun ve dinleyin lütfen. Her cümlede araya girerseniz hikâyeyi anlatamam ki."

"Beyler! Sessiz olalım. Sessizlik!" dedi Waverhouse emir verircesine.

"Senden başka konuşan yok."

"Ah, anlıyorum. Çok af edersin. Lütfen devam et."

"Kollarımın altında keman, ayaklarımda yumuşak tabanlı

sandaletler, odamın dış cam kapısına doğru birkaç adım atmıştım ki..."

"Biliyordum. Biliyordum. Yemin olsun ki araya bir şeylerin gireceğini biliyordum. Coldmoon bir terslikle karşılaşmadan iki adım bile atamaz."

"Herhalde farkındasındır," dedi sahibim iğneleyici bir şekilde, "saçaklardan sarkan kuru persimonlardan hiç kalmadı. Karnın aç bile olsa, eve onlar için döndüysen boşu boşuna yorulmuş oldun."

"Sizin gibi aklı başında iki insanın," dedi Coldmoon başıyla Waverhouse ve Sneaze'e işaret ederek, "münasebetsiz insanlar gibi davranmakta ısrar etmesi gerçekten çok üzücü. Hikâyenin geri kalan kısmıyla ilgili olarak yalnızca Bay Beauchamp'ı muhatap almak zorunda kalacağım. Şimdi, Beauchamp, daha önce de belirttiğim gibi, pansiyonumu terk etmiş olsam da, ihtiyaç duyduğum bir şey için geri dönmek mecburiyetinde kalmıştım. Ondan sonra, kırmızı battaniyemi sırtıma alarak (ki yıllar önce memleketten ayrılmadan evvel üç yen yirmi sen ödemiştim bu battaniye için), üfleyip lambayı söndürdüm. Ne var ki lambayı söndürmemi izleyen zifiri karanlıkta takunyalarımı bulamıyordum."

"İyi ama neden dışarı çıkmak istiyordun? Nereye gidecektin ki?"

"Sabırlı ol. Onu da anlatacağım. Sonunda, üzerimde kırmızı battaniyem, ceketimin altında kemanım, bir önceki gece olduğu gibi, yıldızlı göğün altında ve bileklerime kadar yapraklara gömülü halde bulmuştum kendimi. Sağa doğru yöneldim ve Koshin Dağı'nın yamacına vardığımda, Doğu Zirvesi'ndeki tapınak zilinin gümbürtüsü kulaklarımı örten battaniyemi delip geçerek zihnimin en derin noktasına nüfuz etti. Beauchamp, o esnada saatin kaç olduğunu söyleyebilir misin?"

"Bu senin hikâyen, Coldmoon. Saatin kaç olduğu konusunda herhangi bir fikrim yok."

"Saat dokuzdu, Beauchamp; saat dokuzdu ve akşam ayazı vardı. Erken sonbahar karanlığında bir dağ patikası boyun-

ca tırmanıyordum. Patika, yöre halkının Büyük Düzlük adını verdiği, neredeyse bin metre yukarıdaki bir yaylaya çıkıyordu. Ben tavşan yürekli bir adamım. Başka bir zaman olsa, korkudan ödüm patlardı. Gelgelelim, zihin tümüyle belli bir amaca konsantre olduğunda, korku ya da korkusuzluk gibi duygular insanın kalbinden siliniyor ki bu da hayattaki tuhaf şeylerden biridir. İnanması güç olabilir lakin bu keman çalma arzusu beni aslan yürekli bir adama dönüştürmüştü. Büyük Düzlük denilen bu yer, Koshin Dağı'nın güney yamacında bulunan ünlü bir gözetleme noktasıydı. Açık bir günde, kırmızı çamların arasından kale kasabasının tüm yerleşimi görülebiliyordu. Bu düz arazi, tahminen dört yüz metrekarelik bir alan kaplıyordu ve tam ortasından büyük, düz bir kaya parçası yükselerek on beş metrekare genişliğinde alçak bir platform meydana getiriyordu. Büyük Düzlük'ün kuzey tarafında Cormont Bataklığı adı verilen bir bataklık bulunuyordu ve göletin etrafında, her birinin çevresi en az üç metre olan büyük defne ağaçlarından başka hiçbir şey yoktu. Düzlük dağların derinliklerindeydi ve insanlara ait yegâne iz, oduncular tarafından kullanılmakta olan küçük bir kulübeydi. Kasvetli havasıyla gündüz vakti bile ziyaretçileri bunaltıyordu gölet.

Uzak da olsa Büyük Düzlük'ü ziyaret etmek çok zor değildi zira İstihkâm Teşkilatı, uzun zaman önce gerçekleştirilen bir tatbikat sırasında dağın yamacına götüren bir yol bulmuşlardı. Nihayet düz kaya parçasına ulaştığımda, kırmızı battaniyemi serdim ve üzerine oturdum. Bu kadar soğuk bir gecede buraya ilk defa tırmanıyordum ve nabzım daha yavaş atmaya başladığında, her yandan üzerime hücum eden ıssızlığı duyumsamaya başlamıştım. Sanki karnıma bir kramp girmişti. İnsan dağlarda böyle yalnız kaldığında, bu yoğun ıssızlık aklı korkuyla doldurabiliyor; ancak bu his uzaklaştırılabilirse, zihinde kalan tek şey buz kristali berraklığında sıra dışı bir his oluyor. Aşağı yukarı yirmi dakika kadar kırmızı battaniyemin üzerinde oturdum. Her zamanki halimden tümüyle soyutlanmıştım ve saf kristalden bir kalede tamamen yalnızmışım gibi hissediyordum. Sanki her bir

parçam, bedenim, hatta ruhum, bir çeşit kuvarstan yapılmış gibi şeffaf bir hal almıştı. Ben mi bu kristal sarayın içindeydim, yoksa donmuş saray mı karnımın içindeydi? Bunu söyleyebilmem mümkün değildi."

Coldmoon'un tuhaf hikâyesine nasıl karşılık vereceğinden emin olamayan Waverhouse, dalga geçme alışkanlığından daha ölçülü bir sataşmayla yetindi. "Ne kadar korkunç," dedi. Öte yandan Singleman, Coldmoon'un, farkındalık durumuna ilişkin kişisel açıklamalarından bir hayli etkilenmişti. Bu tür bir farkındalık, meditasyon yapan pek çok kişi için yabancı değildi. "Olağanüstü," dedi. "Çok ilginç."

"Bu durum devam etmiş olsaydı, donmuş bir halde, sabah güneşi buzlarımı tekrar çözene kadar oturabilirdim orada. O takdirde kemanımı hiç çalamamış olurdum."

"Büyük Düzlük'ün musallat olunduğuna yönelik herhangi bir rivayet işitmiş miydin daha önce?" diye sordu Beauchamp. "Tilkiler, porsuklar veya şekil değişen başka herhangi bir yaratık tarafından yani?"

"Dedim ya, aklımın başımda olup olmadığını dahi söyleyemiyordum ve eski bataklığın öte tarafından keskin bir çığlık sesi işittiğimde, ölü mü yoksa sağ mı olduğum konusunda neredeyse hiçbir fikrim yoktu."

"Aha," dedi Waverhouse, "neler olmuş neler."

"Ağaç tepelerini sarsan sonbahar rüzgârının esintisini andıran bu korkunç çığlık, bütün dağı inletmişti; onun sesiyle birlikte sarsılıp kendime geldim."

"Çok şükür!" diye iç geçirdi Waverhouse, grotesk bir yapmacıklıkla.

"Ustaların da dediği gibi, 'Ölmeden önce ölmelidir insan.' Öyle değil mi, Coldmoon?" Konuşurken gözlerini kırpıştıran Singleman bile, arkadaşının ruhsal deneyimini hafife almaya meyilli gibiydi. Öte yandan, yaptığı Zen göndermesi Coldmoon'da hiçbir etki uyandırmamıştı.

"Bu şekilde her zamanki halime geri döndükten sonra etrafıma baktım. Koca dağa ölüm sessizliği çökmüştü; hiçbir şey,

hatta bir yağmur damlasının şıpırtısı bile duyulmuyordu. İyi ama o tüyler ürpertici çığlık da neyin nesiydi öyle? Bir insana ait olamayacak kadar keskin, bir kuşa ait olamayacak kadar güçlüydü. Yoksa bir maymun muydu? Gelgelelim, etrafta hiç maymun yoktu. Ne çıkarmış olabilirdi bu sesi? Bu soru aklıma geldiğinde ve etrafta cevabını aramaya başladığımda, o zamana kadar zihnimin kuytularında sessizce uyumakta olan vesvese şeytanları bir araya toplandılar. Connaught Prensi Arthur, Şubat 1906'da Tokyo'ya geldiğinde, şehirdeki kalabalığın nasıl çıldırdığını, insanların nasıl oraya buraya koşturdklarını ve hatta izdiham içinde birbirlerini nasıl ezdiklerini hatırlıyorsunuz, değil mi? İşte, kafamın içi bundan daha kötü durumdaydı. Derken, işler aniden rayından çıktı. Gözeneklerimin esneyerek açıldığını hissettim ve Cesaret, Yiğitlik, Sağduyu ve İtidal -yani vücudumun en değişken ziyaretçileri- o gözeneklerden çıkıp gitti ve beni terk etti. Serinletmek için kıllı bacaklara sıkılan bir spreydeki ucuz alkol misali buharlaşıp uçtu ziyaretçilerim. Kalbim, kaburgalarımın altında yumruk gibi atmaya başladı. Kırmızı bir kurbağa gibi sıçradı ve dans etti. Bacaklarım, bir uçurtmanın pır pır eden ipleri gibi titriyordu. Sinirlerim boşalmıştı. Panik içinde altımdaki battaniyeyi başımın üzerine aldım ve bir kolumun altına sıkıştırdığım kemanımla alçak kaya oluşumundan inip, engebeli dağ yolundan aşağı palas pandıras koştum. Ölü yaprakların arasındaki bir fare gibi koşturarak, sonunda kaldığım yere vardım, sessizlik içinde süründüm ve kendimi yatağıma gizledim. Yaşadığım korkunç olayların etkisiyle öyle yorulmuştum ki, hemen uyuyup kalmışım. Biliyor musun Beauchamp, tüm hayatım boyunca başıma bundan daha korkunç bir şey gelmemişti."

"Peki, sonra ne oldu?"

"Bu kadar. Sonrası yok."

"Kemanı çalmadın mı?"

"Nasıl çalabilirdim ki? O korkunç çığlığı duymuş olsaydın, bahse girerim ki düşüneceğin en son şey keman çalmak olurdu."

"Hikâyeni pek tatmin edici bulmadım."

"Belki öyledir ama anlattıklarım gerçekti." Halinden son

derece memnun olan Coldmoon, dinleyicilerini inceledi. "Ee," dedi, "siz ne düşünüyorsunuz?"

"Fevkalade. Derdini çok iyi anlattın," diye güldü Waverhouse. "Hikâyeni böyle dikkat çekici bir şekilde nihayete erdirmek için gerçekten büyük sıkıntı yaşamış olmalısın. Doğrusunu istersen hikâyeni pür dikkat takip ettim çünkü giderek daha açık ve net bir şekilde anladım ki, bu Doğu diyarı, senin şahsında, Sandra Belloni'nin reenkarnasyonu olan bir erkek tarafından ziyaret edilmişti." Biri bu anlaşılması zor referansın izahını ister de Meredith'in kadın kahramanına ilişkin bildiklerimi ortaya dökme fırsatı yakalarım umuduyla bekledi Waverhouse. Ne var ki, daha önce de bu şekilde gafil avlanmış olan dinleyicilerinden hiçbiri sessizliğini bozmadı; aradığını bulamayan Waverhouse konuşmaya devam etti. "Tıpkı Sandra Belloni'nin arp çalması ve ay ışığıyla aydınlanmış bir ormanda seslendirdiği İtalyanca şarkının o gümüş kürenin tanrıçasını çağırması gibi, Coldmoon'un Koshin Dağı'nın kayaları üzerinde sergilediği keman performansı da bataklıktan bir porsuğun hayaletini çağırmış. Tabii ki arada bir miktar farklılık var ama temelde her iki olay da aynı. Bana bilhassa ilginç gelen şeyse böyle ufak bir farklılığın devasa bir sonuç ortaya çıkarmış olması; Sandra'nın durumunda uhrevi güzellik tecelli ediyor lakin Coldmoon'un durumunda çiğ ve incelikten yoksun bir güldürüden başka dikkat çeken hiçbir şey yok. Bu sana büyük bir hayal kırıklığı yaşatmış olmalı."

"Hayal kırıklığına uğramışlığım yok," dedi, kendi tuhaf deneyimine karşı değil belki ama Waverhouse'un sorusuna karşı aldırışsız görünen adam.

"Dağın tepesinde keman çalmaya çalışmak, ha! Tam kadınlara yakışacak türden bir davranış! Neyse ki ödün kopmuş da hak ettiğini bulmuşsun." Sahibimin kırıcı yorumu, kendi pörsümüş imgeleminin ötesindeki şeyler söz konusu olduğunda ortaya çıkan o bilindik sempati eksikliğini gözler önüne seriyordu.

Derken, Singleman şiir okumaya başladı:

"Daha acınası ne vardır insanın
merhametsiz bir dünyada
yaşamak zorunda olduğunu
öğrenmesinden başka."

Singleman'ın aldatılmış Orta Çağ metafizikçilerinin eserlerinden yaptığı alıntılar, Coldmoon'a hiçbir şey ifade etmemişti. Hatta belki de Singleman'e bile. Sözcükleri, uzun süreli bir sessizliğin hiçliğinde yok olmaya terk edildi.

Bir süre sonra, "Aklıma gelmişken, Coldmoon, küçük, cam kürelerini perdahlamak için üniversiteye musallat olmaya devam ediyor musun?" diye sorarak konuyu değiştirdi Waverhouse.

"Hayır. Ev ziyaretim işleri çok aksattı. Aslında o araştırma işine devam edeceğimden de şüpheliyim. Son derece meşakkatli bir işti ve son zamanlarda gerçekten çok sıkılmaya başlamıştım."

"İyi ama perdahlanmış boncukların olmadan doktoranı tamamlayamazsın," dedi, bir parça endişeli görünen sahibim.

Sandra Belloni'nin Japon versiyonu olmak konusunda başarısızlığını ne kadar umursuyorsa, bunu da en fazla o kadar umursuyormuş gibi görünüyordu Coldmoon.

"Ah, şu mesele," dedi umursamaz bir gülümsemeyle. "Unvana ihtiyacım yok artık."

"Bu durumda evlilik iptal edilecek ve her iki taraf da üzülecek."

"Evlilik mi? Kimin evliliği?"

"Senin."

"Kiminle evlenmem gerekiyor?"

"Goldfield'ların kızıyla."

"Gerçekten mi?"

"Ama evlilik sözü vermiştin?"

"Ben kimseye söz vermedim. Bu dedikoduların yayılmasında benim bir suçum yok."

"Bu biraz fazla," dedi sahibim. "Waverhouse, bu olayı sen de hatırlıyorsun, öyle değil mi?"

"Olay mı? Burun'un buraya geldiği şu olaydan mı söz ediyorsun? Eğer öyleyse, nişan olayını duyan sadece sen ve ben değiliz, sağır sultan bile duydu. Nitekim son derece saygın bazı gazeteler tarafından taciz edilip duruyorum; Coldmoon'un ve pembe yanaklı Opulası'nın fotoğraflarını Mutlu Çiftler köşesinde yayınlama şerefine nail olmak istiyorlar ve bunun için uygun zamanı haber vermemi bekliyorlar benden. Dahası, Beauchamp 'Aşk Kuşlarının Şarkısı' adlı destansı düğün kasidesini en az üç ay önce tamamladı ve yayımlanma tarihini öğrenmek için o zamandan beri endişe içinde bekliyor. Coldmoon, küçük cam bocuklarını perdah etmekten sıkıldı diye şaheserinin gömülü bir hazine gibi toprağın altında çürümesini istemezsin, değil mi Beauchamp?"

"Eserimin erken yayımlanması için arkadan itelemek gibi bir durum söz konusu değil. Elbette ki, şiirimin bir an önce yayımlanmasını tüm kalbim ve ruhumla arzuluyorum ama uygun olan başka bir zamanda da yayımlanabilir. Bu konuda benden yana bir sıkıntı yok."

"Gör işte, bak; doktoranı tamamlayıp tamamlamama konusunun önemli ve potansiyel olarak sancılı etkileri var. Kendine bir çeki düzen ver hemen. Bir an evvel bitir şu boncukları küre şekline getirme işini."

"Sizi anlıyorum ve herhangi birinize istemeden de olsa sıkıntı verdiysem gerçekten çok özür dilerim. Lakin artık bir doktoraya ihtiyacım yok."

"Neden peki?"

"Çünkü zaten bir eşim var da ondan."

"İşte buna vay canına denir! Bu gizli evlilik ne zaman gerçekleşti? Hayat sürprizlerle dolu. Duydun mu, Sneaze, görünüşe bakılırsa Coldmoon'un karısı ve çocukları olmuş."

"Henüz çocuk yok. Evleneli daha bir ay olmadı. Hal böyleyken dünyaya gelecek bir çocuk korkunç olurdu."

"Peki, ne zaman ve nerede evlendin?" diye sordu sahibim, bir sorgu mahkemesinin duruşma hâkimiymiş gibi.

"Doğrusunu isterseniz, eve yaptığım son ziyaret sırasında.

Orada beni bekliyordu. Şu kurutulmuş palamutlar akrabalarının verdiği düğün hediyelerinden biriydi."

"İçler acısı haldeki, üç kurutulmuş palamut! Oldukça kötü kokulu bir hediye bu."

"Yo, yo. Sürüsüne bereketti ama ben sadece üç tanesini size getirdim."

"Karın sizin memleketten mi peki? Bu durumda o da esmer olmalı."

"Evet, koyu tenli. Tam istediğim gibi."

"Goldfield'lara ne söyleyeceksin?"

"Hiçbir şey."

"İyi de hiçbir şey olmamış gibi öyle puf diye çekip gidemezsin," diye mızırdandı sahibim. "Sen ne düşünüyorsun, Waverhouse?"

"Bence gidebilir. Kız da başka biriyle evlenir. Evlilik dediğin, iki insanın karanlıkta birbirine toslamasından öte bir şey değil sonuçta. Birbirlerine toslamayı başaramazlarsa, diğerleri onları çarpıştırmanın bir yolunu bulacaktır. Kimin kime tosladığının çok fazla önemi yok. Bana sorarsanız, gözyaşlarımızı ve merhametimizi hak eden yegâne kişi, 'Aşk Kuşları' şiirinin talihsiz yazarı."

"Teşekkür ederim ama lütfen endişelenmeyin. Yazmış olduğum düğün kasidesi, mevcut haliyle, evliliğini çoktan gerçekleştirmiş olan Coldmoon dostumuza ithaf edilmek için son derece uygundur. Opula evlendiğinde de hemen başka bir tane yazarım."

"Ah, gerçek şairlerin şu hayret verici, insafsız profesyonelliği yok mu," diye iç geçirdi Waverhouse. "Ha deyince hemen şaheser çıkarıyorlar ortaya. Göz açıp kapamak kadar kolay. Kıskançlıktan kramp giriyor kalbine insanın."

"Goldfield'ları bilgilendirdin mi?" Sahibimin, şu bizim granit klanının hisleri konusundaki duyarlılığı insanın içine işliyordu.

"Hayır, neden öyle bir şey yapayım ki? Ne kıza herhangi bir söz verdim ne de onu babasından istedim. Her ikisine de tek

bir kelime söylemem için hiçbir neden yok. Dahası, emirlerinde çalışan dedektifler ordusu konuyu en ince ayrıntısına kadar anlatmıştır eminim."

"Dedektifler" kelimesini işitir işitmez suratını ekşitti sahibim. "Haklısın, Coldmoon, bu insanlara hiçbir şey söyleme," dedi ve nikâh bozarken görgü kurallarına riayet etmeye karşı güçlü argümanlarmış gibi dedektifler konusunda şu yorumlarda bulundu. "Sokaklarda dikkatsizce dolaşan kimselerden para çalan kişilere yankesici; ihtiyatsız kimselerin düşüncelerini çalanlara dedektif denir. Levye ile kapıları pencereleri açanlar hırsızlardır; kişilerin şahsi düşüncelerine açılan kapıyı aralamak için belli başlı sorular kullananlar dedektiflerdir. İnsanları paralarını vermeye zorlama yöntemi olarak, kılıçlarını tehditkâr bir şekilde hasır paspasların üzerine batırmayı seçenler silahlı soyguncular-dır; kişiyi kendi iradesi dışında itirafta bulunması için tehditlerle korkutanlara dedektif denir. Benim düşünceme göre bundan kaçınılmaz olarak şu sonuç çıkar; yankesiciler, hırsızlar, silahlı soyguncular ve dedektifler, aynı insanlık dışı neslin zürriyetleridir. İnsan demeye bile dilim varmıyor. Bunların her girişimleri engellenmelidir ve kendileri de acımasızca öldürülmelidir."

"Bu kadar sinirlenme. İsterse bir tabur olsunlar, dedektiflerden korkmuyorum. Kiminle dans edeceklerini öğrensinler. Cam Küre Perdahçılarının Kralı, fen fakültesi mezunu Avalon Coldmoon değil miyim ben?"

"Bravo! Çok iyi dedin! Onlar ancak bundan anlar! Tam da yeni evlenmiş bir fen fakültesi mezunundan beklenecek tarzda yiğitçe sözler. İyi ama, Sneaze," diye devam etti Waverhouse, "yankesiciler, hırsızlar ve adi soyguncular gibi pisliklerle aynı kategoriye sokacaksak dedektifleri, Goldfield gibi, bu fareleri tutan bir yaratığı nereye koyacağız?"

"Ondan olsa olsa, uzun zaman önce göçüp gitmiş zalim Kumasaka Cho-han'ın modern bir versiyonu olur."

"Ah evet, bunu sevdim. Hatırladığım kadarıyla, ikiye biçilmişken ortadan kaybolması söylenmişti Cho-han'a. Gelgelelim, tefecilikle elde edildiği gün gibi ortada olan bir servetin üzeri-

ne çöken modern versiyonumuz alçaklık ve açgözlülükle o kadar dolu ki, onu milyon parçaya da bölsek bir milyon Cho-han kopyası olarak yeniden ortaya çıkardı. Bu kana susamış yaratık, seninle görülecek bir hesabı olduğuna inanacak olursa, sana hayatın boyunca sıkıntı kaynağı olacaktır. Dikkatli ol derim, Coldmoon."

"Cehenneme kadar yolu var! Noh oyununun Hosho stilindeki kahramanlardan duyacağın türden bir konuşmayla onunla yüzleşeceğim. Ne demek istediğimi biliyorsun. 'Korkutucu şöhretimi çok iyi biliyor olmana rağmen, yine de evime girmeye cüret ettin, seni gidi kendini beğenmiş hırsız.' Bu onu durduracaktır." Kindar bir Goldfield'dan gelebilecek gerçek tehlikelerle baş etmek zorunda kalabileceğini akılsızca göz ardı eden Coldmoon, bir dizi dramatik poza bürünmüştü.

"Dedektif dedin de aklıma geldi, niye bugünlerde hemen hemen herkes dedektifler gibi davranma eğilimi gösteriyor merak ediyorum." Singleman, alışılagelmiş tarzı gereği, görüşülmekte olan meselelere ilişkin birtakım gözlemlerde bulunmaya başladı ve sonra konu tümüyle saptı.

"Belki de," dedi Coldmoon kibarca, "hayat pahalılığından dolayıdır."

Beauchamp konuyu yine kendi alanına getirdi. "İnancım o ki, sanata karşı olan ilgimizi yitirdiğimiz için böyle oldu."

"Öyle, çünkü modern uygarlığın boynuzları insan kafasından filizleniyor ve bu büyümenin sebep olduğu kaşıntılar, iç çamaşırlarımızın içindeki ısırgan otu gibi çıldırtıyor bizi." Yazık ki, hem bilgili hem de zeki bir insan olan Waverhouse'un sadece akıllı olmak için hâlâ çaba göstermesi gerekiyordu.

Sıra sahibime geldiğinde, muazzam bir kibirle nutuk çekmeye başladı. "Son zamanlarda bu konu üzerine çok kafa yordum ve şu sonuca vardım ki, dedektif gibi davranmaya yönelik bu kayda değer artışın tek nedeni, benliğine karşı güçlü bir farkındalık geliştiren bireydir. Bununla, Singleman'in 'doğmamış yüzü'nün, doğmadan önce sahip olduğu beninin Zen öğretisinde izini sürdüğü tinsel doğanın kendini gerçekleştirmesinden

söz etmiyorum. Aydınlanmanın aşama aşama veya bir anda gerçekleştiği, zihnin kendi kimliğini gökyüzü ve dünya ile algıladığı diğer kendini gerçekleştirme formundan da söz etmiyorum."

"İşler gitgide karmaşıklaşıyor. Bak Sneaze, ciddi ciddi günümüzün psikolojik hastalıklarına ilişkin kapsamlı ve bilimsel bir analiz yapmak niyetindeysen, şahsıma, mağfiret aradığı uygarlığa karşı şikâyette bulunma fırsatının verilmesi gerektiğini düşünüyorum."

"İstediğini söylemekte her zaman özgürsün. Ama genelde pek bir şey söylemez, yalnızca konuşursun."

"Bilakis, söyleyecek çok şeyim var. Daha bir hafta kadar önce, bir polis dedektifinin önünde saygıyla eğilen ve ona kulluk eden sendin, Sneaze. Şimdi de kalkmış, dedektiflerle yan kesiciler arasında olmadık kıyaslamalar yapıyorsun. Çelişki prensibinin vücut bulmuş halisin adeta. Oysa ben, kendimi bildim bileli fikirlerinin kesinliği konusunda hiç şüpheye düşmemiş bir adamım."

"Polis dedektifleri polis dedektifleridir. Dün dündür, bugünse bugün. İnsanın fikirlerinin hiç değişmemesi, zihni gelişmekten alıkoyan bir taşlaşmanın emaresidir. Konfüçyüs'ün *Seçmeler* adlı eserinde dile getirdiği gibi, kasıtlı bir şekilde tüm eğitim umutlarının ötesinde bir cehalete sahip olmak sen olmaktır, sevgili Waverhouse."

"Bu gerçekten çok kabaydı. Yine de, dürüst bir şekilde aklından geçenleri söylemeyi denediğinde bir dedektif bile oldukça sevimli olabiliyor."

"Sen bana dedektif mi dedin?"

"Söylemek istediğim şu ki, dedektif olmadığına göre dürüst bir adamsın ve bu da iyi bir şey. Sıkma canını. Daha fazla münakaşa yok. Müthiş argümanının geri kalan kısmını dinleyelim bakalım."

"Çağdaşlarımızın yüksek öz-farkındalığı, şahsi menfaatleriyle başkalarının menfaatleri arasındaki geniş boşluğun ayrımına çok iyi vardıkları manasına gelmektedir; medeniyetin gündelik gelişimi bu boşluğu genişlettikçe bu sözde öz-farkındalık öyle

bir noktaya varır ki, insanlar doğal ya da yapmacık olmayan bir şekilde davranma becerilerini yitirirler. İngiliz şair William Henley, bir defasında arkadaşı Robert Louise Stevenson'a, kendini bir türlü unutamadığını, duvarda ayna olan bir odada bulunacak olsa kendi yansımasını incelemek için o aynanın önünden durmadan edemeyeceğini söylemiştir. Stevenson'un durumu, yaygın çağdaş trendin çarpıcı bir örneğidir. İnsanın öz benliğine yönelik bu mağrur farkındalıktan bir türlü kurtulamayışı -hatta o kadar ki, uykusunda bile- kaçınılmaz olarak davranışlarımızın ve konuşmalarımızın zoraki ve yapmacık olmasına sebep olur. Kendimize kısıtlamalar ve bu süreç içinde topluma da baskılamalar getiriyoruz. Yani, bir evlilik müzakeresinin ilk buluşmasında yer alan iki genç insanmışız gibi davranıyoruz hayatlarımız boyunca. Dinginlik ve kendine hâkimiyet gibi kelimeler, bir yazı fırçasının manasız darbelerinden öte anlam ifade etmiyor artık.

İşte bu bağlamda, bugünlerde insanlar dedektifler ve soyguncular gibi oldular. Bir dedektifin işi, özü itibariyle, içten pazarlıklı davranarak ve kendini arka planda tutarak kazanç elde etmektir; ancak kendine ilişkin yoğun bir farkındalık geliştirdiği sürece kendi varoluşundan emin olabilir. Zorba soyguncunun da ondan geri kalır bir yanı yoktur. Ben, ben, ben der durur çünkü yakalanırsa kendisine ne olacağı düşüncesi aklından hiç çıkmaz. Çağdaş insan, neyin kendisine kazanç sağlayacağını, ya da daha da kötüsü, neyin kendisini zarara sokacağını düşünmeden duramaz, en derin uykularında bile. Sonuç olarak da, soyguncu ve dedektifin durumunda olduğu gibi, bu sadece kendisiyle meşgul olma hali günden günde mutlaklık kazanır.

Çağdaş insan asabi ve içten pazarlıklıdır. Sabah, öğlen, akşam demeden sinsilik eder, öfkelenir ve huzur nedir bilmez. Soğuk bir mezar kendisini yutana kadar tek bir an bile huzurlu değildir. İşte, sözde medeniyetimizin bizi içine düşürdüğü durum budur. Ne menem bir şeydir bu."

"Çok ilginç. Durumumuza ilişkin etkili bir analiz," dedi Singleman. Tumturaklı, belirsiz meseleler tartışılırken belirsizli-

ği artıracak herhangi bir fırsatı nadiren geri çevirirdi. "Sneaze'in açıklamalarının son derece isabetli olduğunu düşünüyorum. Eski zamanlarda insana, kendini unutması öğretilirdi. Bugün durum bir hayli farklı; kendini unutmaması öğretiliyor ve o da günlerini ve gecelerini sonu gelmez bir özsaygı içinde geçiriyor. Böylesine yakıcı bir cehennemde kim huzur bulabilir? Bu korkunç dünyanın görünür gerçekleri, hatta insanın kötülüğü, tek çaresi kendini unutmayı öğrenmek olan bu hastalığın semptomlarıdır. Yazarı onlardan biri olan şu eski Çin şiiri durumun vahametini iyi özetler:

Öylece otururlar ve gece boyunca
Oturarak serseri ayın altında,
Çekerler kendilerini Ben'den ve olurlar böylece
Dünyadan özgür ve tüm Varlık'tan bağımsız.

Modern insan, gerçek nezaket davranışları sergilerken dahi doğallıktan yoksundur. Bilindiği üzere İngilizler, hem incelikli davranışları hem de genel nezaket kuralları bağlamında kibar olmakla övünürler; öte yandan, İngilizlerin inceliklerinin ötesinde kalplerinin özsaygıyla dolu olduğu pekâlâ düşünülebilir. Hindistan ziyareti sırasında bir ziyafete davet edilen İngiliz kraliyet ailesinin bir üyesi hakkındaki şu hikâyeyi anımsatmama izin verin. Orada bulunanlar arasında bir Hint prensi varmış; bir an için nerede olduğunu unutarak ama Hint âdetleri açısından da son derece normal bir biçimde bir patatese uzanmış, onu parmaklarıyla almış ve tabağına koymuş. Kısa bir süre sonra kırdığı potu fark ederek çok utanmış. Ne var ki İngiliz beyefendi, derhal ve görünüşe bakılırsa aynı doğallıkla, eliyle patatesten almaya başlamış. Şimdi, ince ve nezaket kurallarına uygun bir davranış mı bu? Ya da öyle görünen ama nihayetinde İngiliz kraliyet ailesinin güçlenmesi için hatırlansın diye sergilenen bir davranış mı?

"Patatesi elle yemek," diye sordu Coldmoon, hikâyenin özünü ıskalayarak, "bir İngiliz âdeti mi?"

Coldmoon'un sorusunu umursamayan sahibim konuş-

maya başladı. "İngilizce hakkında böyle başka bir hikâye daha duymuştum. Bir gün bir grup alay subayı, İngiltere'deki kışlalarında, astsubaylarından biri onuruna ziyafet düzenlemişler. Yemeğin sonuna doğru, suyla doldurulmuş el yıkama kâseleri ziyafete iştirak edenlerin önüne konulduğunda, ziyafetlere alışık olmayan bir adam olan astsubay kâseyi ağzına götürmüş ve suyu tek yudumda içmiş.

Hemen sonra, alayın albayı kendi el yıkama kâsesini astsubayın sağlığına kaldırmış ve suyu içivermiş. Bunun üzerine diğer subaylar da derhal onu takip etmişler."

"Şunu duymuşsunuzdur herhalde," dedi, sessiz kalmakla arası pek de iyi olmayan Waverhouse. "Carlyle kraliçeye takdim edilirken, ki tuhaf ve saray adetleri konusunda tümüyle cahil bir adammış kendisi, aniden bir sandalyeye oturuvermiş. Kraliçenin arkasında belli bir mesafede dikilmekte olan saray nazırları ve nedimeler başlamışlar kıkırdamaya. Daha doğrusu, şöyle olmuş. Tam gülüşmeye başlamışlar ki, kraliçe onlara doğru dönüp oturmalarını buyurmuş ve bu şekilde Carlyle'ı mahcup olmaktan kurtarmış. Bu saray nezaketini biraz karmaşık bulduğumu itiraf etmek zorundayım."

"Sanmıyorum ki," dedi Coldmoon lafı uzatmadan, "diğerleri ayaktayken yalnızca o ve kraliçe oturuyor olsalardı da, kendisiyle barışık bir adam olan Carlyle bundan en ufak bir hicap duymazdı."

"Diğer insanlara karşı nazik davranırken öz farkındalık sorun olmayabilir," diye tekrar konuşmaya başladı Singleman, "ancak kendinin farkında olmak, gerçekten nazik biri olmayı çok daha zor hale getirecektir. Uygarlığın gelişiminin, mücadeleci ruh halinin azalmasıyla bireyler arası ilişkilerin kolaylaşmasını da beraberinde getirdiği yaygın olarak kabul görmektedir. Lakin tam bir safsatadır bu. Bireysel farkındalık bu şekilde artmaya devam ederken karşılıklı nezaket nasıl beklenebilir ki? Modern ilişkilerin sakin ve dostane göründüğüne şüphe yok ama aslında son derece çetindir; el ense vaziyette ringin ortasında hareketsiz kalmış, şişirebildikleri kadar şişirdikleri koca göbeklerini birbirine çarpan iki sumo güreşçisi arasındaki ilişkiye benzer bu."

"Eski zamanlarda ihtilaflar, oldukça sağlıklı kaba kuvvet yöntemleriyle çözülürken, günümüzde yöntemler ve zihniyet o derece özelleşti ki, dövüşçülerin öz farkındalıklarının yoğunluğu arttı," dedi konuşma nöbetini devralan Waverhouse. "Sör Francis Bacon, insan doğaya ancak doğa kanunlarına uyarak galip gelebilir diye yazar *Novum Organum* adlı eserinde. Rakiplerden birinin diğerinin gücünü kendi yararına kullanarak onu yendiği bir jiujitsu müsabakasında olduğu gibi, modern münakaşaların Bacon tarafından tanımlanan örgüye bu denli uyuyor olması sizce de tuhaf değil mi?"

"Bunu hidroelektriğin üretilmesine de benzetebiliriz sanırım. Akıntıya karşı herhangi bir efor sarf etmez, onun kuvvetinden faydalanarak güç üretirsin."

Coldmoon ilginç bir şeyler söylemeye başlamıştı ki, Singleman sözünü kesti. "Dahası, insan fakir olduğunda, yoksulluk tarafından zincirlenir; zengin olduğunda ise servetin tuzağına düşer; endişeli olduğunda anksiyete tarafından bağlanır ayakları ve mutlu olduğunda, mutluluktan döner başı. Hünerli bir adam hünerinin eline düşer ve bilge adam mağlup edilir bilgelik tarafından; Sneaze gibi hemen öfkelenenlerse çabucak düşüncesizliğe sevk olurlar ve kurnaz düşmanları tarafından kazılan çukurlara tepetaklak düşerler."

"Vay, vay, vay," dedi Waverhouse alkış tutarak. Ve sırıtmakta olan sahibim, "Gerçekte bu kadar çabuk tuzağa düşüremezsin beni," dediğinde herkes kahkahalara boğuldu.

"Bu arada, acaba ne tür bir şey Goldfield gibi ödlek bir herifin üstesinden gelir?"

"Herhalde karısı burnunun ağırlığıyla devrilip düşerken, kalbinin katılığı bu tefeciyi ezerek öldürecektir. Yandaşlarıysa çil yavrusu gibi kaçışan dedektiflerin ayakları altında ezilecektir."

"Peki ya kızı?"

"Ondan pek emin değilim ve doğrusunu isterseniz şimdiye kadar ondan hiç hoşlanmadım. Ama öyle görünüyor ki, kıyafetler yahut yiyecekler veya içecekler boğacak onu. Efsanevi dilber Onono Komochi gibi yol kenarında bir dilenci olarak bulabilir belki kendini ama aşk yüzünden öleceğini sanmam."

"Bu biraz acımasızdı," diye itiraz etti, kendisi de kız için yeni tarzda bazı şiirler yazmış olan Beauchamp.

"Merhametli bir kalbe sahip olmalı ve öznelliğini hiçbir zaman yitirmemelidir insan. Bu, hepimize düşen ahlaki bir sorumluluktur. Bu zihinsel tutuma erişip onu bastırmadıkça kişi, sonsuza kadar işkence çekecektir." Aydınlanmanın tek mümessili kendisiymiş gibi her zamanki tonda boş boş konuşuyordu kör cahil Singleman.

"Ahlak dersi veren bir ahmak olma," dedi Waverhouse. "Muhtemeldir ki, sık sık yaptığın Zen alıntılarından biriyle sınanıp hak ettiğini bulacaksın. Baharda, tabii."

"En azından kesin olan bir şey var," dedi sahibim. "Uygarlığın gelişimi böyle hızlı bir şekilde devam ederse, yaşamak ve bu gelişime şahitlik etmek istemeyeceğim."

"Seçim senin. Seneca'nın da dediği gibi, özgürlüğe giden yol dört bir yana uzanıyorken yaşamı eleştirmemelidir insan. Neden intihar etmiyorsun?" diye sordu Waverhouse yardımsever bir şekilde.

"Ölmeyi yaşamaktan daha az istiyorum."

"Hiç kimse doğduğu zamanı pek önemsemiyor; herkesin aklı ayrılacağı zamanda," diye sakince kendi görüşünü bildirdi Coldmoon.

"Para konusunda da aynı," dedi Waverhouse. "Borç alan kişi aldığı borcu düşünmez ama iş geri ödemeye geldiğinde bir telaş, bir telaş."

"Borcu geri ödeme konusunda endişe etmeyenler mesuttur; ölümden korkmayanlar kadar mesut," diye monoton bir sesle konuştu Singleman, mağrur ve uhrevi üslubuyla.

"Herhalde ölüm karşısında en cesur olanların en çok aydınlanmış kişiler olduğunu iddia edeceksin?"

"Şüphesiz. Herhalde şu Zen deyişini duymuşsundur: Çelik gibi kalbi olanlar çelik gibi set görünürler ve çelik gibi sert görünenlerin çelik gibi kalbi vardır."

"Çelik gibi kalbin olduğunu mu söylüyorsun yani?" Bu deyişin, hiçbir şeyin bozamayacağı kadar güçlü bir yüreğe sahip

olmak anlamına geldiğini bilen Wavehouse, Singleman'ın böyle bir iddiada bulunmaya cesaret edebileceğinden şüpheliydi.

"Yo, hayır, o kadar da değil," dedi Singleman alakasız bir şekilde. "Lakin bu, insanların ölüm karşısında endişelenmeye başlayana kadar nevrasteniden habersiz oldukları gerçeğini değiştirmiyor."

"Sinir argınlığı keşfedilmeden önce doğup büyümüşsün belli ki."

Bu tuhaf diyalog Coldmoon ve Beauchamp'ın o kadar az ilgisini çekmişti ki, uygarlık konusunda yakınmaya devam eden sahibim dikkatlerini kendi üzerinde tutmakta hiç zorlanmadı. "Asıl mesele," diye açıkladı, "borç alınmış parayı geri ödemekten nasıl yırtılacağıdır."

"Böyle bir soru sormak abes. Borç olarak alınan her şey her zaman geri ödenmelidir."

"Tamam, tamam. Hemen havalara zıplama. Akıllı uslu insanlarız. Konuşuyoruz sadece. Bu yüzden bölmeden dinle beni. İnsanın geri ödemeksizin nasıl borç alabileceğini soruyorum çünkü buradan ölmekten nasıl kurtulabileceğine ilişkin benzer bir soruya geçmek istiyorum. Artık gerçekleştirmeye çalışılmamasına rağmen asıl mesele her zaman bu olmuştur; eskiler simya ile bu yüzden ilgilenmişlerdir. Öte yandan, simyacılar gerçek bir başarı elde edememiş ve çok geçmeden hiçbir insanın ölümden kurtulamayacağı açık seçik anlaşılmıştır."

"Simyacılar doğrulamadan çok önce de açık seçik biliniyordu zaten."

"Öyle olsun ama bu sadece bir argüman. Yalnızca dinle, tamam mı? Şimdi, her canlının ölümü tadacağı anlaşıldığında, ikinci bir soru daha ortaya atılmıştır."

"Öyle mi?"

"Öleceğimiz kesinse, ölmenin en iyi yolu nedir? İşte ikinci soru bu. Bu ikinci soru açık ve net bir biçimde ifade edildiğinde, İntihar Kulübü'nün kurulması sadece an meselesiydi."

"Hmm."

"Ölmek zordur ama ölememek çok daha zordur. Nevras-

teniden muzdarip mağdurlar için yaşamak herhangi bir şekilde ölmekten çok daha acılıdır. Sonunda ölümü bir saplantı haline getirirler; yalnızca ondan sakındıkları için değil, aynı zamanda da bu çok arzulanan sona götüren en iyi yolu bulmak için endişe ettiklerinden. Çoğu kişi bu problemi çözecek sağduyudan yoksundur. Boş verir, kendileri adına çözmesi için meseleyi doğaya havale ederler; ya da toplumun kendisi ölmeye zorlar onları. Ancak bir avuç uyumsuz insan da vardır ki, böylesi bir zorlamanın neticesinde gerçekleşecek yavaş bir ölüme katlanmak konusunda gönülsüzlerdir. Ölüme ilişkin seçenekleri araştırırlar ve araştırmaları yeni ve muhteşem fikirlerin kapısını onlara aralar. Geleceğin temel karakteristiğinin intihar vakalarında istikrarlı bir artış olacağı su götürmez bir gerçek. Kendi kendini imha edenlerin kendi eşsiz kaçış yöntemlerini bulacak olmaları da kuvvetle muhtemel."

"İnsanların başı büyük belaya girecek."

"Evet, orası muhakkak. Henry Arthur Jones, bir filozof olan ana karakterin ateşli bir şekilde intiharı savunduğu bir oyun yazmıştı."

"Kendini öldürdü mü?"

"Maalesef hayır. Ama bin yıl içerisinde herkes kendini öldürüyor olacak ve her iddiasına varım ki, on bin yıl içerisinde hiç kimsenin aklına intihardan başka bir ölüm gelmeyecek."

"Ama bu korkunç."

"Öyle gerçekten. O zamana kadar intihar bilimi de yıllarca süren çalışmalara dayanan, son derece muteber ve tümüyle kurumsallaşmış bir bilim dalı olacak. İntihar bilimi, Alçalan Bulut Okulu gibi ortaokullarda, zorunlu ders olarak etiğin yerini alacak."

"İlginç bir olasılık. İntihar teorisi ve uygulaması üzerine bir derse katılmak ilginç olabilir. Hey, Waverhouse, Sneaze'in insanların kaderine ilişkin söylediklerini duydun mu?"

"Evet duydum. Alçalan Bulut Okulu'ndaki ahlak hocaları, o zamana kadar genel ahlaka ilişkin şimdiki düşüncelerimizi eleştirip alay konusu haline getiriyor olacaklardır. Yarının uzak

dünyasının genç insanlarına, atalarının barbarca gelenek ve göreneklerini terk etmeleri, intiharı aklı başında her insanın birinci vazifesi olarak benimsemeleri öğütlenecektir. Dahası, başkalarına sana davranılmasını istediğin gibi davranmak son derece doğru olduğundan, intihar etmeye ilişkin ahlaki yükümlülük, cinayet işlemeye yönelik bir ahlaki yükümlülüğü de beraberinde getirir. Bay Peke Sneaze'in, diyecek öğretmen, o zavallı, debelenip duran bilim insanının durumunu göz önüne alalım. Nefes almakta ısrarcı olmasının ona acı verdiği açık değil mi? Yine de intihar etme vazifesini yerine getirebilmek için gereken cesaretten yoksun. Bu durumda, insanlığın ortak vicdanının da gerektirdiği gibi, onun yaşamına son vermek sizin vazifeniz değil mi? Tabii eskilerin, mızraklar, kargılar ya da ateşli silahlar gibi zalimlikler içeren korkakça yöntemleriyle öldürmeyeceksiniz. Yaşadığımız çağ itibariyle böyle kaba gaddarlıklar kabul edilemez. Artık medeni insanlarız biz. Hayır, ölene kadar rahatsız etmeli, yormalıyız onu. Sözlü cinayetin en rafine tekniklerini kullanmalıyız yalnızca. Böylece, acı çeken bu adama karşı bir iyilik yapmış olmakla kalmaz, kendimize ve okulumuza da saygınlık kazandırmış oluruz."

"Waverhouse'un Sneaze'i konu alan bu uzatmalı dersi son derece ilginç. Torunlarımızın yüce gönüllülüğü beni gerçekten derinden etkiledi."

"Evet, ama dahası da var. Henüz doğmamış varislerimize methiyeler düzmek için tek geçerli nedenimiz bu değil. Kötü yönetimlerin hâkim olduğu günümüzde, polisler yurttaşların mal ve can güvenliklerini korumakla yükümlüdür. Ama kutlu geleceğimizin daha aydınlık yıllarında köpek yakalayıcıları gibi sopalar taşıyacak ve etrafta gezerek yurttaşları ölümüne dövecekler."

"O niye?"

"Niye olacak, bugün hayatlarımızı önemsiyoruz ve polisler de bu doğrultuda onları koruyor. Gelecekte ise, yaşamanın acı çekmekle eşdeğer olduğu düşüncesi hâkim olacak ve bu yüzden polislerin acı çekenleri merhametli ölüme kavuşuncaya kadar

dövmeleri gerekecek. Tabii ki aklı başında olanlar çoktan intihar etmiş olacaklar; haliyle polisler tüm dikkatlerini ödlek süt çocuklarına, akli yönden zayıf veya hasta olanlara ve kendilerini öldüremeyecek kadar aciz durumdaki sakatlara verecekler. Ek olarak, yardıma ya da desteğe ihtiyaç duyan herkes, tıpkı günümüzde olduğu gibi, evinin kapısına bununla ilgili bir ilan yapıştıracak. Polisler belli bir zamanda etrafta dolaşıp, yardım talebinde bulunan erkek veya kadına derhal destek olacak. Cesetler mi dediniz? Polisler tarafından belirli periyotlarla toplanıp elle çekilen arabalara yüklenecekler. Polislere gelince; işledikleri korkunç suçlardan ötürü yaşamaya mahkûm edilmiş suçlular arasından seçilecekler. Hepsi bu kadar da değil. Bir de şu var ki..."

"Bu latifenin bir sonu yok mu?" diye sordu Beauchamp şaşkınlıkla, ama daha sorusuna bir cevap alamadan, Singleman son derece yavaş ve bir o kadar da ihtiyatlı bir şekilde konuşmaya başladı, gerçi hâlâ keçisakalından endişelenmeye devam ediyordu.

"Sen buna latife diyebilirsin ama daha iyi bir fikrim var; öngörü de denilebilir. Zihinleri nihai hakikat arayışına mutlak bir biçimde odaklanmamış kimseler, her ne kadar gerçek olmasalar da görünür dünyaya ait suretler tarafından yanıltılırlar. Gördüklerini ve hissettiklerini boş birer illüzyon balonu olarak değil de nihai hakikatin tezahürleri olarak kabul etme eğilimindelerdir. Sonuç olarak, biri azıcık sıra dışı bir şey söyleyecek olduğunda konuyu şaka olarak görmek dışında başka seçenekleri yoktur algılarına esir düşmüş bu gibi kölelerin."

"Yani," dedi Coldmoon derinden etkilenmiş bir şekilde, "daha büyük kuşların yaptıklarına aklı ermeyen küçük kuşlar hakkındaki şu Çin dörtlüğünde anlatılmakta olana benzer bir şeylerden mi söz ediyorsun?

Fayda görmez kırlangıç ve serçe
Kartal ve kazın fayda gördüğü şeylerden
Belki de küçük olduklarından ötürü böyle
Göremez uçsuz bucaksız olanı eğer küçükse."

Onu başıyla onaylayan Singleman, "Öyle bir şey," dedi neşeyle sırıtarak.

Ağır aksak ilerleyen konuşması dalkavuklukla bile dizginlenemeyen Singleman usulca devam etti. "Bir zamanlar, yıllar önce, İspanya'da Kurtuba diye bir yer vardı..."

"Bir zamanlar mı? Hâlâ orada değil mi?"

"Olabilir. Geçmiş ya da şimdiki zaman meselesi ehemmiyetsizdir. Neyse işte, Kurtuba'da şöyle bir âdet varmış; akşam duası vaktinde, akşamın gelişini haber veren kilise çanları çalar çalmaz bütün kadınlar evlerinden çıkar ve nehirde yıkanırlarmış."

"Kışın bile mi?"

"Bundan çok emin olmasam da oradaki her kadın -genç ya da yaşlı demeden- nehre atlarmış ve hiçbir erkeğin onlara katılmasına müsaade edilmezmiş. Erkekler onları yalnızca belli bir mesafeden izleyebilirlermiş ve akşamın alacakaranlığında tek görebildikleri şey dalgalanan suyun üzerinde belli belirsiz hareket eden kadınların beyaza çalan şekilleri olurmuş."

"Şiir gibi oldu. Hatta yeni tarz bir şiir haline getirilebilir. Yerin ismi ne demiştin?" Söz ne zaman çıplak kadınlardan açılacak olsa Beauchamp'ın konuya olan ilgisi artıyordu.

"Kurtuba. Genç erkekler kadınlarla yüzemiyor veya onların vücutlarını daha iyi bir ışıkta inceleyemiyor olmanın talihsizlik olduğunu düşünüyorlarmış. Bir gün, küçük bir numara çevirmeye karar vermişler."

"Gerçekten mi? Anlat anlat," dedi Waverhouse hemen. Herhangi bir numaradan söz edilmesi, çıplaklığın Beauchamp üzerinde yarattığı canlandırıcı etkinin aynısını yaratmıştı onda.

"Zangoça akşam duası vaktinin geldiğini bildiren çanı bir saat erken çalması için rüşvet vermişler. Ahmak kadınlar çan sesini duyar duymaz cümbür cemaat nehir yatağına koşturmuşlar ve kıyafetlerini peş peşe çıkarıp soyunduktan sonra suya atlamışlar. Derken, ortalığın hâlâ gün gibi aydınlık olduğunu fark etmişler ama iş işten geçmiş tabii."

"Yakıcı bir sonbahar güneşi yokmuş, eminsin değil mi?"

"Çok sayıda erkek köprünün üzerinde durup onları izlemekteymiş. Kadınlar ne yapacaklarını şaşırmışlar ve çok utanmışlar."

"Ya sonra?"

"Kıssadan hisse: İnsan her zaman uyanık olmalı, basit gerçeklere alışarak kendini körleştirmemelidir."

"Kötü bir öğüt değil. Hatırlanmaya değer bir hikâye. Müsaadenle başka bir örnek vereyim. Geçen gün bir dergide okumuştum. Alışkanlığı yüzünden körleşen birinin hikâyesi. Farz et ki bir antikacı dükkânı açmışım ve dükkânın tam önüne sergilemek için birbirinden etkileyici parşömen tomarları ile sanat eserleri koymuşum. Sahte, yırtık pırtık şeyler değil ha, kaliteli, birinci sınıf eşyalar. Haliyle fiyatları da oldukça yüksek.

Gel zaman git zaman, sanat meraklısının biri dükkâna uğruyor ve bir parşömenin fiyatı hakkında bilgi almak istiyor. Parşömenin, on altınca yüzyılın başlarında Kano okulunu kuran Masanobu'nun oğlu Motonobu'ya ait olduğunu ifade ediyor ve sonra astronomik bir rakam -diyelim altı bin- telaffuz ediyorum. Müşteri parşömeni çok beğendiğini, fiyatı makul bulduğunu ama yanında bu kadar büyük meblağ bulundurmadığını ve bir koşu gidip parayı alması gerektiğini söylüyor."

"Nasıl oluyor da," diye sordu, oyunbozanlık eden sahibim, "müşterinin bu şekilde cevap vereceğini bilebiliyorsun?"

"Merak etme, verecek. Ve unutma ki bu yalnızca bir hikâye ve ayrıca müşterimi nasıl istiyorsam öyle konuştururum. Bunun üzerine ona diyorum ki, 'Rica ederim, Motonobu'nun kıymetini bilen bizim gibiler için ödemenin lafı mı olur canım? İsterseniz giderken parşömeni de yanınıza alabilirsiniz.' Ama müşteri bunu yapamaz. Bu yüzden tereddüt ediyor. En dostane tavrımı takınarak ve gelecekte sürekli müşterim olacağını bilmenin verdiği özgüvenle diyorum ki, 'Ödeme konusunda size yardımcı olmaktan mutluluk duyarım. Aydan aya küçük meblağlar şeklinde ödersiniz. Kendinizi herhangi bir taahhüt altında hissetmeyin lütfen. Ee, ayda yüz yen mi olsun, yoksa elli mi diyelim?' Fazladan birkaç soru-cevaptan sonra Motonobu parşömenini, aylık

yüz yüz taksitler halinde ödemek koşuluyla, altı bine satıyorum ona."

"1898'de, *The Times Britannica Ansiklopedisi*'nin dokuzuncu baskısını satarken yaşanıyor sanki bu hikâye."

"*The Times* güvenilir, dürüst bir satıcıdır ama benim hikâyem çok farklı bir karaktere ait. Beni dikkatle dinlerseniz siz de öğreneceksiniz. Farz et ki, Coldmoon, Motonobu için ayda yüz ödeme yapacaksın. Taksitleri ödemen ne kadar sürer?"

"Beş yıl mı? Beş yıl, değil mi?"

"Elbette beş yıl. Peki, sence Singleman, beş yıl uzun bir zaman mı yoksa kısa bir zaman mı?"

Singleman başını kaldırarak Zen bilgeliği vızıltısı için en uygun pozisyonunu aldı ve okumaya başladı:

"Tek bir an hissedilebilirken
Sonsuzluk kadar uzun,
Bir engereğin gözünü kırpması kadar
Kısa geçebilir on bin yıl.

Bununla demek istiyorum ki, senin beş yılın uzun da olabilir kısa da olabilir."

"Yine başladın, Singleman. Bu alıntının altında önemli bir ahlaki mesaj mı var? Sağduyudan tümüyle kopan bir ahlak anlayışı, ha? Neyse, beş yıl boyunca ayda yüzlük ödeme yapmak altmış taksit demektir ve alışkanlık tehlikesi de burada yatar. İnsan aynı şeyi aydan aya altmış kere tekrarlayacak olursa ödeme yapmaya o kadar çok alışır ki, muhtemelen altmış birinci taksiti de öder. Ve altmış ikinciyi de. Ve tabii altmış üçüncüyü de. Bu böyle devam eder çünkü yerleşmiş bir alışkanlığın bozulması alışkanlık sahibine dert olur. Akıllı olmaları beklenirken hepsi aynı zayıflığa sahiptir insanların; yerleşik örgüleri, tesis edilme nedenlerini sorgulamadan takip ederler. Bu zayıflık yüzünden müşterim bana her ay yüz bir yüzlük kazandırmaya devam edecektir. Ta ki ölene kadar. İşte hikâyem bunu anlatıyor."

"Mizah anlayışını sevmiş olsam da," dedi Coldmoon, "bu

kadar kâr getirecek derecede unutkan olan çok fazla müşteri bulacağından şüpheliyim."

Öte yandan, hikâyeyi pek eğlenceli bulmuşa benzemiyordu sahibim. Ciddi bir ses tonuyla, "Bu tür şeyler gerçekten olur," dedi. "Üniversite kredimi aydan aya düzenli bir biçimde geri ödüyor ve ödemelerin sayısını tutmuyordum. Ancak ve ancak üniversite daha fazla ödeme yapmama gerek olmadığını söylediğinde ödeme yapmayı bıraktım." Sahibim, yaptığı ahmaklık sanki insanlığın ölçütüymüşçesine gurur duyuyor gibi görünüyordu.

"Al işte," diye atıldı Waverhouse. "Görüyorsunuz ya, hayali müşterimin aslı tam karşımızda oturuyor. İnsani alışkanlıkların kölesi olduğunu kendi ağzıyla itiraf etmesine rağmen, gelecekteki medeniyetimizle ilgili kendi vizyonuna dair yapmış olduğum son derece muhtemel ve hiç de gülünç olmayan çıkarımlara gülecek kadar da küstah. Coldmoon ve Beauchamp gibi tecrübesiz gençler, insan hakları konusundaki düşünceleri değişmemek kaydıyla sözlerimizdeki hikmete dikkatle kulak vermeliler."

"Dinledim ve itaat edeceğim. Asla ama asla altmış taksitten fazla sayıda taksit içeren ödeme planlarına yönelik taahhütlerde bulunmayacağım."

"Tüm bunların sadece bir şaka olduğunu düşünüyorsun hâlâ, farkındayım, ama seni temin ederim ki Coldmoon, gerçekten de ders niteliğinde bir öyküdür bu," dedi Singleman, doğrudan ona dönerek. "Farzımuhal, düşün ki Sneaze veya Waverhouse kadar hikmet sahibi ve tecrübeli biri, yaptığın şeyin sonuçlarından etkilenecek tarafların hiçbirine danışmadan çekip giderek ve evlenerek doğru bir davranış sergilemediğini söyledi. Goldfield olacak şu adamdan özür dilemen gerektiğini söyleyecek olsalar, ne şekilde davranırdın? Gidip özür diler miydin?"

"Af buyurun lütfen. Gidip davranışımla ilgili bir izahta bulunmamı isteselerdi herhangi bir itirazda bulunmazdım ama yine de gitmezdim oraya."

"Peki, ya özür dilemeni isteyen polis olsaydı?"

"Daha güçlü bir şekilde reddederdim."

"Hükümetin bir bakanı veya ülkenin başkanı özür dilemeni isteseydi peki?"

"Bu durumda daha da güçlü bir şekilde karşı çıkardım."

"Bak, zamanın nasıl değiştiğini görüyorsun. Bundan kısa bir süre önce gücü elinde bulunduranların yetkileri sınırsızdı. Sonra bazı şeylerin talep dahi edilemediği bir an geldi. Ama şimdi yöneticilerin hatta bakanların gücünü kısıtlayan ve onları birer birey olmaya mecbur bırakan keskin sınırlar var. Açık söylemek gerekirse, öyle bir zaman dilimine tanıklık ediyoruz ki, yönetimdekilerin gücü arttıkça maruz kaldıkları direnç de artıyor. Yönetimdekilerin yapmak istedikleri ve yapılmasını emrettikleri şeylerin gerçekleşmeden kaldığını görecek olsa atalarımız hayrete düşerdi. Yaşlı insanların gerçekleşmesine imkân dahi vermeyeceği pek çok şey bu çağda kanıksandı artık. İnsanların ve sahip oldukları toplum anlayışının bu kadar çabuk ve kökten değişebiliyor olması hayret verici bir şey. Demem o ki, Waverhouse'un gelecek tahayyüllerine dilediğiniz kadar gülebilirsiniz lakin ne kadarının doğru olabileceğini düşünseydiniz, bu davranışınızın pek akıllıca olmadığını görürdünüz."

"Yanımda bu kadar kadirşinas bir dost bulmak gururumu okşadı ve geleceğe yönelik öngörülerime devam etmek zorunda olduğumu hissettirdi. Öncelikle vurgulamak isterim ki, Singleman'in de işaret ettiği gibi, kendisine verilen bir yetki nedeniyle güçlü olduğunu düşünerek böbürlenen ya da bambu mızraklar sallayan destekçilerden oluşan yüz kişilik bir birlikle orada burada yürüyerek günün şartlarına uymayan bir gücü devam ettirme arayışında olan herkes, olağanüstü güzellikteki tahtırevanının bir trenden daha hızlı gidebileceğini düşünen eski kafalı bir yobazdan farksızdır. Böylesi bir mankafalılığa en yakın örneğin, tefeci Goldfield olabileceğini düşünüyorum ki bana sorarsanız tüm mankafalıların ustasıdır kendisi. İyisi mi rahatlayalım ve onun akıbetini zamana bırakalım.

Şimdi efendim, geleceğe yönelik öngörülerim, böyle ufak tefek, geçici meselelerden ziyade, tüm insan ırkının kaderini uzun vadede şekillendirecek belli bir sosyal fenomenle ilgili.

Dostlarım, medeniyetimizin gelişimi içerisinde halihazırda belirgin olan eğilimlere uzun vadede bakacak olursanız, evliliğin de bu eğilimlere dâhil olduğu yönündeki düşüncelerimi paylaşmaktan başka seçeneğiniz yoktur. Şaşırdınız mı? Kutsal evlilik kurumunun üzeri bu kadar çabuk silinmemeli mi diyorsunuz? Öngörümün temelleri zaten dile getirilmişti ve modern toplumun, her şeyden çok bireysellik ideası üzerine kurulu olduğunu kabul ediyorum sanırım. Ailenin, aile reisi tarafından; bölgenin vali tarafından ve vilayetin feodal lord tarafından temsil edildiği dönemde, temsilci olmayanların herhangi bir şahsiyeti yoktu. Olsaydı dahi -ki bu ancak istisnai bir durum olabilirdi- toplumdaki konumlarına uygun olmayan bu vasıflar asla diğerleri gibi kabul görmezdi. Sonra bir anda her şey değişti. Hepimizin bir kişiliği olduğu anlaşıldı ve her birey yeni keşfettiği bireyselliğini savunmaya başladı. Ne zaman iki kişi bir araya gelecek olsa, davranışları bir çekişme eğilimi ortaya çıkardı, 'Ben benim, sense sensin,' şeklinde, hiçbir insanın bir başka insandan daha az insan olmadığı yönünde temel bir belirlenim öne sürdü. Açıkça görülüyor ki, her birey bu bireysellik sayesinde biraz daha güçlendi. Tabii, istisnasız bir şekilde herkes güçlendiğinden, insanlar diğerlerine göre belli bir oranda zayıflamış oldu. İnsanların sana zulmetmesi pek kolay olmadığından güçlüsün; ama aynı zamanda çok daha zayıfsın çünkü başkalarının meselelerine karışmak artık çok daha zor. Doğal olarak herkes güçlü olmayı sever ve yine ne doğaldır ki zayıf olmayı hiç kimse sevmez. Sonuç olarak, ıvır zıvır konularda canavarlar gibi didişerek toplumsal konumlarımızdaki güçlü noktaları ölümüne savunur ve aynı zamanda, elimize geçen her fırsatta bir kaldıraç gibi hemcinslerimizin zayıf noktalarını kullanırız, sonu gelmeyen bir ayak kaydırma çabası içine gireriz. Bunun neticesinde, kuşatma silahları ve bariyerler tarafından işgal edilmemiş gerçek bir yaşam alanı kalmaz insanlar arasında. Bu sıkışıklık huzur içinde yaşamayı imkânsız kılmış, insanın bireysel alanını devamlı olarak genişletme çabası insanlığı sancılı bir patlama noktasına getirmiştir. Kendi entrikaları yüzünden böyle hoş olmayan bir durumla karşı karşıya

kalmış olan insanlar da, bu dayanılmaz baskıyı hafifletmek için kendilerince bir yol bulmuşlar, ebeveynlerin ve evli çocuklarının birbirinden ayrı yaşadığı bu sistemi geliştirmişlerdir. Japonya'nın daha geri kalmış bölümlerinde, vahşi dağların arasında, uzak akrabalar da dâhil olmak üzere tek bir evde hep birlikte yaşayan ve halinden son derece memnun olan ailelere rastlamak hâlâ mümkün. Bu yaşam biçiminin sürdürülebilir olmasının tek nedeni, aile reisi dışında grubun diğer hiçbir üyesinin herhangi bir bireysellik iddiasında bulunmuyor olmasıydı; üyelerden biri istisnai bir şekilde şahsiyet kazanacak olursa da bunu asla davranışa dökmeyecek kadar iyi yetiştirilmiş olurdu. Diğer yandan, daha modern ve uygarlaşmış topluluklarda, ailenin her bir ferdi, karşılarındaki modern toplumun öteki ve tümüyle akrabalık dışı üyeleriymiş gibi kendi aralarında şiddetli sürtüşmeler yaşar, bunu da hem kendi konumlarını korumak hem de en yakınım ve en kıymetlim dedikleri kişilerin altlarını oymak için yaparlar. Hal böyle olunca da ayrı yaşamaktan başka seçenekleri kalmaz.

Toplumsal modernleşmenin Japonya'dakinden çok daha ileri bir noktada olduğu Avrupa'da, çok kuşaklı aile kurumunun parçalanması oldukça eskiden beri normal karşılanıyor. Olur da Avrupalı ebeveynlerle çocuklar aynı evde yaşayacak olurlarsa, çocuklar yiyecek ve yatacak yer karşılığında başka herhangi bir yerde ödeyecekleri gibi para öderler. Benzer şekilde, çocuklar babalarından borç alacak olurlarsa, bankadan kredi çekmişler gibi o parayı faiziyle birlikte geri öderler. Övgüyü hak eden böyle bir davranış, babanın çocukları birer birey olarak görmesi ve onlara saygı göstermesi durumunda mümkündür ancak.

Er ya da geç, bu tür adetler Japonya'da da yaygınlık kazanmalıdır. Amcaların, teyzelerin ve kuzenlerin aileden ayrılarak kendi hayatlarını kurmaları yıllardır alışık olduğumuz bir şey; babaların ve oğulların da ayrı yaşamaya başlayacakları zamanlar yaklaşıyor ama bireyselliğin ve bireyselleşmeye karşı duyulan saygının gelişimi sonsuza kadar devam edecektir. Daha ileriye gitmeden, gelişim için birbirimize alan açmadan asla huzur içinde yaşayamayacağız. İyi ama ebeveynler, oğullar, kız ve erkek

kardeşler birbirinden tümüyle uzaklaştığında başka nasıl bir rahatlama bekleyebiliriz? Karı-kocanın ayrılmasıyla elbette. Günümüzde bazı insanlar, karı ve kocanın birlikte yaşadıkları için karı ve koca oldukları yönünde hatalı bir düşünceye sahipler. Mesele şu ki, ancak bireyselliklerinin birbiriyle yeterince uyumlu olması durumunda bir arada yaşayabilirler. Eski zamanlarda uyumsuzluk konusu sorun olmuyordu çünkü Konfüçyüs'ün 'iki beden, bir ruh' ifadesinin işaret ettiği gibi, karı-koca tek bir kişiydi. Ölümden sonra dahi bir arada kalır, tek bir inde yaşayan iki porsuk olarak dünyada görünür olurlardı. Bu barbarca anlayış günümüzde tamamen değişmiş durumda. Artık koca yalnızca evli bir adamken, karısı da aynı içler acısı durumu paylaşan bir kadından başka şey değildir. Bu kadın, kişiliğini güçlendirmek için tasarlanmış kusursuz bir eğitim almak üzere bir kızlar okuluna gitmiş ve evlilik yaşına gelmiş bir kadın olarak Batı tarzı saç modeliyle bu okuldan mezun olmuştur. Evlendiği adamın ona her istediğini yaptıramıyor olmasına şaşmamalı. Gerçek şu ki, böyle bir kadın kocasının her isteğini yerine getirmeye kalkacak olursa, insanlar onun bir eş değil de bir hizmetçi olduğunu düşüneceklerdir. Akıllı bir eş olmaya çalıştıkça bireyselliğinin ihtiyaç duyduğu alan daha da büyüyecek ve kocası ona daha az katlanabilecektir. Ve tartışmalar başlayacaktır. Kadın ne kadar akıllıysa tartışmalar da o kadar şiddetli olur ve süreklilik kazanır. Her ikisi için de sıkıntıdan başka bir şey yaratmıyorsa, kadının zekâsıyla övünmenin anlamı yoktur. Bu evlilikte bir sınır -yağla suyu birbirinden ayıran sınır kadar bariz bir sınır- meydana gelmiştir artık. Dengeli olmuş olsaydı bu o kadar da korkutucu olmazdı ama pratikte karı-koca arasındaki ihtilafın çizgisi o kadar oynaktır ki, evin içinde sürekli bir kriz durumu hâkimdir. Bu gibi tecrübeler sonrasında insanlar, evli çiftlerin bir arada yaşamasının her iki taraf açısından da yararsız olduğunu kabul etmek zorunda kalmışlardır."

"Peki, ne yaparlar?" diye sordu Coldmoon. "Bu durumda boşanma endişe verici bir olasılık."

"Evet, ayrılırlar. Başka ne yapabilirler ki? Tüm evli çiftler

günün birinde boşanacaklardır bence. İşler yolunda gittiği sürece birlikte yaşayanlar karı ve kocadır ama bir arada yaşayanların gelecekte kendilerini normal bir evli çift olmaktan men ettikleri düşünülecektir."

"Benim gibi bir adam da men edilenlerden biri olacaktır muhtemelen."

Yaptığı evliliği bize hatırlatacak hiçbir fırsatı kaçırmıyordu Coldmoon.

"Hâlâ geleneksel yöntemlerin uygulandığı İmparator Meiji günlerinde doğmuş olduğunuz için şanslısınız. Yaşanacak şeylerin yetenekli elçisi olduğumdan, kaçınılmaz olarak tüm önemli meselelerde çağdaşlarımın iki-üç durak önündeyim; tabii ki bekâr olmamın nedeni de bu. Bazı insanlar vardır, hayatımın erken dönemlerinde yaşamış olduğum, yolunda gitmeyen bir gönül ilişkisi yüzünden bekâr kaldığımı söyleyerek dolanırlar etrafta; sığ düşünceleri, başkalarının özel hayatlarına soktukları o koca burunlarının ucunu dahi göremiyor oluşları karşısında böylesi kimselere acımaktan başka bir şey gelmiyor insanın elinden." Soluklanmak için durdu Waverhouse. "Bunları bir kenara bırakıp geleceğe yönelik öngörülerime geri dönecek olursak... Gökten bir filozof inecek. İster erkek ister kadın olsun, insan soyunun tüm üyelerinin her şeyden çok birer birey oldukları yönündeki eşi benzeri görülmemiş hakikati vaaz edecek. Bireyselliklerinin zarar görmesi, insan ırkını ancak yıkıma götürebilir. İnsanın hayattaki amacı, bireyselliği korumak ve geliştirmektir ve bu uğurda hiçbir fedakârlık yeterince büyük değildir. Bu yüzdendir ki; bu eski, kötü, barbarca evlilik uygulamasının devam ediyor olması insanların doğasına ve ihtiyaçlarına terstir. Bu tür ilkel ritüeller, bireyselliğin kutsallığının kabul görmesinden önce anlaşılabilirdi belki ancak içinde yaşadığımız çağ itibariyle bu korkunç âdetlerin devam etmesine izin vermek olacak iş değildir. Bu berbat evlenme alışkanlığı bir son bulmak zorundadır. İki bireyin, geleneksel evlilik ilişkisinin son derece anormal mahremiyeti içinde birbirine bağlanması için hiçbir neden yoktur gelişmiş medeniyetimizde.

Gökten inen filozofun vahiyleri açıkça anlaşıldığında, eğitimsiz genç erkek ve kadınların basit ve geçici heveslere kendilerini bu denli kaptırmaları o kadar büyük bir ahlaksızlık olarak görülecek ki, düğün törenlerine bile müsamaha göstermeyecekler. Bugün bile bu ilkel adetlerin bir son bulması için elimizden gelenin en iyisini yapmalıyız."

"Bayım," dedi Beauchamp; o kadar sert bir biçimde söylemişti ki, eliyle dizkapağına bile vurmuştu. "Çirkin kehanetinizi tümüyle reddediyorum. Bana göre, bu dünyada aşktan ve güzellikten daha kıymetli hiçbir şey yoktur. Tümüyle bu iki şey sayesinde teselli bulabiliyor, mükemmelleşebiliyor ve mutlu olabiliyoruz. Yine tümüyle onlar sayesindedir ki duygularımızı zarifçe ifade edebiliyor, karakterlerimize soyluluk kazandırabiliyor ve duygudaşlıklarımızı saflaştırabiliyoruz. Buna binaen, burada veya Timbuktu'da, şimdi veya gelecekte, nerede ve ne zaman doğmuş olursa doğsun insan, aşk ve güzellik insanoğlunun nihai kılavuz yıldızları olarak kalmaya devam edecektir. Gündelik yaşamda zuhur ettiklerinde, güzellik şiir veya müzik olarak ışık saçarken, aşk da karı ve koca arasındaki ilişkide görünür olacaktır. İnsanlığının en üst düzeydeki dışavurumlarıdır bunlar; türümüz bu gezegenin yüzeyinde var olmaya devam ettikçe ne sanatların ne de hâlihazırdaki evlilik idealimizin oradan silineceğine inanıyorum."

"Öyle olsaydı belki de iyi olurdu. Ne var ki gökten inen filozofun öngörülerine dayanak olarak sunduğu sebeplerden ötürü, aşk da güzellik de yok olmaya mahkûmdur. Eninde sonunda bunu kabullenmek zorunda kalacaksın. Sanatın ölümsüz güzelliklerinden söz ediyorsun ama onlar da evli çiftler gibi unutulmaya yüz tutacaklardır. Bireyselleşmenin tersine çevrilmesi mümkün olmayan gelişimi, tek tek kimliklerinin tanınmasını isteyen bireyler yüzünden her zamankinden daha büyük taleplerin doğmasını da beraberinde getirecektir. Her ikimizin de 'Ben benim, sense sensin,' ısrarına sarıldığı bir dünyada sanatlar nasıl ayakta kalabilir ki? Sanatçının ve içinde yaşadığı toplumun her bir kıymet bilir üyesinin bireysellikleri arasındaki uyumun, gü-

nümüzde sanatın ilerlemesini olanaklı kıldığına şüphe yok ama bu uyum çoktan ezilmiş durumda. Çıkmaz ayın son çarşambasına kadar yeni tarzda şiirler yazan bir şair olduğunu iddia edebilirsin ama hiç kimse şiirlerinin değerine yönelik sahip olduğun inancı paylaşmıyorsa, korkarım ki hiç okunmayacaksın. Ne kadar düğün kasidesi yazarsan yaz, sen yazdıkça eserin ölecek. Dolayısıyla, senin yaptığın gibi Meiji döneminde yazmakla tüm dünyanın eserinden hâlâ keyif alabileceğini bilmek bilhassa memnuniyet verici."

"O kadar çok tanınmıyorum."

"Muhteşem girişimlerin bugün dahi pek bilinmiyorken, uygarlığın daha ileri bir seviyeye ulaşmış olduğu ve gökten inen şu filozofun evliliğin canına okuduğu bir gelecekte nasıl olacağını hayal edebiliyor musun? Hiç kimse şiirlerini okumayacaktır. Şiirler sana ait olduğu ve sen de kötü bir şair olduğun için değil tabii; okunmayacak çünkü bireysellik o kadar güçlenecek ki, başkaları tarafından yazılmış şeyler kimsenin ilgisini çekmeyecek. Edebi geleceğin bu aşamasına İngiltere'de gelindi bile. Önde gelen romancılarından ikisi, Henry James ve George Meredith, o kadar güçlü kişiliklere sahipler ve bu kişiliklerini romanlarına öyle güçlü bir şekilde yansıtıyorlar ki, çok az insan onları okumakla ilgileniyor. Tabii, buna şaşırmamalı. Yalnızca eşit derecede güçlü kişiliklere sahip okuyucular bu tür eserleri ilgi çekici bulabilir. Bu trend ivme kazanacak ve evliliğin nihayet gayri ahlaki bulunacağı zamana kadar tüm sanatlar ortadan kalkmış olacaktır. Sen de takdir edersin ki, ikimizden birinin yazabileceği bir şey bir diğerimiz için tümüyle anlamsız hale geldiğinde, bırak sanatı, paylaşabileceğimiz hiçbir şey kalmayacaktır."

"Sanırım haklısın; ancak yine de, içgüdüsel olarak, çizmiş olduğun korkunç resme inanmakta güçlük çekiyorum."

"İçgüdüsel olarak kavrayamıyorsan bir de söylemsel olarak kavramayı dene."

"Ha söylemsel, ha içgüdüsel," diye düşünmeden konuşuverdi Singleman, "bunun ne önemi var? Önemli olan doğru olması. Şu apaçık bir gerçek ki, insanlara tanınan bireysel öz-

gürlükler ne kadar büyük olursa, karşılıklı ilişkileri özgürlükten o kadar yoksun olacaktır. Nietzsche'nin üst insanı yüceltmesi, insanoğlunun karşı karşıya olduğu çıkmaza yönelik felsefi bir çözüm arayışından başka bir şey değildir benim nazarımda. İlk başta Nietzsche'nin üzerine titrenen bir idealden söz ettiğini düşünebilirsin ama derinlemesine düşününce fark edeceksin ki, yalnızca şiddetli hoşnutsuzluğunu dile getirmektedir. Komşularına kafayı takmış halde yatağında kıvrılmış, artmakta olan bireyselliklerinden ötürü endişe duyan Nietzsche, on dokuzuncu yüzyıldan bile korkmuştur. Böyle yakarışlarda bulunduğuna göre, umutsuz bir acı içinde yaşamış olmalı. İnsan onun eserlerini okuduğunda ilham almış gibi değil, zavallı yazarından ötürü üzgün hissediyor kendini. Ona ait bu ses, yiğitliğin ve kararlılığın sesi değil; şikâyet dolu sızlanmalar ve öfke çığlıkları yalnızca. Belki de reddedilmiş bir filozoftan gelen anlaşılabilir bir tepkiydi.

Antik Çağ'da gerçekten büyük bir adam ortaya çıkmış, cümle âlem onun sancağının altında toplanmak için akın etmişti. Bu da memnuniyet vericiydi kuşkusuz; hem de mevzubahis büyük adamın, Nietzsche'de gördüğümüz o duygusal katılıkla birlikte kalem ve kağıda başvurmasına gerek bırakmayacak ölçüde memnuniyet vericiydi. Homeros'un destanlarında ve *Chevy Chase'in Şarkısı*'nda tasvir edilen insanüstü karakterler şeytan işi değildir. Nietzsche'nin üst insanının aksine, hayatla, neşeyle ve su katılmamış eğlenceyle dolulardır. Onların çağı gerçekten neşeliydi ve bu neşe yazıda yeniden hayat bulurdu.

Doğal olarak, o günlerde Nietzsche'nin hüzünlü zehrinden hiçbir iz yoktu. Ama Nietzsche'nin döneminde işler farklıydı ne yazık ki. Onun ufkunu aydınlatan hiçbir kahraman yoktu ve bir kahraman ortaya çıkacak olsaydı dahi hiç kimse onu şereflendirmez, sevip saymaz, hatta fark etmezdi. Çok daha önceki bir dönemde Konfüçyüs ortaya çıktığında, önemli biri olduğunu kanıtlaması nispeten daha kolaydı zira kendisine denk rakipleri yoktu. Bugün rakipten bol bir şey yok ve muhtemelen tüm dünya onlarla dolu. Yeni bir Konfüçyüs olduğunu iddia etseydin

bile bugünlerde kimsenin umurunda olmazdı ve sen, onları etkilemekte başarısız olduğun için, hoşnutsuzluğundan ötürü kırıcı olurdun (tam olarak üst insan hakkında kitaplar yazdıracak türden bir hoşnutsuzluktan söz ediyorum). Özgürlük peşinde koştuk ve şimdi de özgürlüğün beraberinde getirdiği güçlükler yüzünden acı çekiyoruz. Her ne kadar ilk bakışta olağanüstü gözükse de, günün sonunda Batı uygarlığının aslında bir felaket olduğu çıkmaz mı ortaya? Oysa biz Doğulular, maddi tekamüle değil, her zaman ruhun tekamülüne adamışızdır kendimizi, çok ama çok uzun zamanlardan beri. Doğru olan yol bu yoldur. Bireysellik baskıları her tür kaygı bozukluğunu beraberinde getirdiğinden, 'sıkı yönetim altında insanlar kaygısızdır' şeklindeki kadim söylemin anlamına vakıf olabiliriz artık. Ve Lao Tzu'nun eylemsizliğin etkinleştirici etkisine yönelik doktrini çok geçmeden paradoks olmaktan çıkacak. Tabii, o zamana kadar, içkiye hiç el sürmemiş olmayı dileyen alkoliklere ne kadar benzediğimizi fark etmek dışında herhangi bir şey yapmak için çok geç olacak."

"Hepiniz," dedi Coldmoon, "gelecek hakkında korkunç bir biçimde pesimist görünüyorsunuz lakin inlemelerinizin ve sızlamalarınızın hiçbiri, zerre kadar keyfimi kaçırmadı. Neden acaba?"

"Neden olacak, çünkü daha yeni evlendin," dedi, gördüğü bu küçük umut kırıntısını savuşturmak için hiç vakit kaybetmeyen Waverhouse.

Derken, sahibim konuşmaya başladı. "Sevgili Coldmoon, kendine bir eş buldun diye şanslı olduğunu düşünüyorsan, büyük bir hata yapıyorsun. Bilhassa senin için konuyla alakalı bir ilginç bir şey okuyacağım şimdi." Biraz evvel çalışma odasından getirdiği antika kitabı açarak devam etti sahibim. "Gördüğün üzere eski bir kitap bu ama kadınların korkunç varlıklar oldukları o eski zamanlarda bile su götürmez bir gerçekti."

"Beni şaşırttın, bayım. Kitabın hangi tarihte yazılmış olduğunu sorabilir miyim?" dedi Coldmoon.

"On altıncı yüzyılda, Thomas Nashe adında bir adam tarafından yazılmış."

"Şaşkınlığım daha da arttı. O eski günlerde birinin karım hakkında kötü konuşmuş olduğunu mu söylüyorsun?"

"Kitap, kadınlar hakkında çok çeşitli suçlamalar içeriyor ki bunlardan bazıları hiç kuşkusuz karın için de geçerli olacaktır. Bu yüzden beni dikkatle dinlesen iyi edersin."

"Pekâlâ. Dinliyorum. Şeref duyarım."

"Kitap, tanınmış bilgeler tarafından kadınlık konusunda çağlar boyunca öne sürülmüş görüşlere tüm erkeklerin kulak kabartması gerektiğini söyleyerek başlıyor. Beni takip ediyor musun? Dinliyor musun?"

"Hepimiz dinliyoruz. Hatta bekâr bir adam olan ben bile dinliyorum."

"Aristoteles, kadınlar her halükarda işe yaramaz varlıklar olduklarından, illa evleneceksen en iyisinin ufak tefek bir kadın seçmek olduğunu, çünkü işe yaramaz ufak tefek bir kadının, işe yaramaz iri yarı bir kadından daha az yıkıcı olacağını söyler."

"Coldmoon, karın iri yarı mıydı yoksa ufak tefek mi?"

"İşe yaramaz iri yarı kadınlardan biri olur kendisi."

Hep birlikte güldüler. Coldmoon'un erkeklerin ezeli komplosuna katılma noktasındaki hızı, verdiği cevabın matraklığından daha çok güldürmüştü onları.

"Eh," dedi Waverhouse, "ilginç bir kitap olsa gerek bu. Hadi biraz daha oku."

"Adamın biri bir defasında neyin mucize olabileceğini sormuş ve, 'İffetli bir kadın,' diye cevap vermiş bilge."

"Kimmiş o bilge, bayım?"

"Kitapta isim yazmıyor."

"Terk edilmiş bir bilge olduğuna bahse girerim."

"Sonra Diyojen geliyor. Kendisine evlenmek için en uygun yaşın hangisi olduğu sorulduğunda, 'Genç bir adam için, henüz değil; yaşlı bir adam için, asla,' yanıtını vermiş."

"Bu sefil adamın, bu fikri fıçısında akıl ettiğine şaşmamak gerek," dedi Waverhouse.

"Pisagor der ki, acı çektirmeyen üç kötülük vardır: ateş, su ve bir kadın."

"Bir Yunan filozofunun, böyle aptalca bir vecizenin altında imzasının bulunduğunu bilmiyordum," dedi Singleman. "Bana sorarsanız, hiçbiri kötü değildir. Ateşe giren bir insan yanmayabilir; suya giren bir insan boğulmayabilir ve kadına..." Waverhouse, "Ve kadına yanaşan bir insan onun cazibesine kapılmayabilir," diyerek kendisine yardım edene kadar ne diyeceğini bilemedi adam.

Arkadaşlarının sözlerine kulak asmayan sahibim, okumasına devam etti. "Sokrates der ki, bir adamın en zor görevi, kadınları ve çocukları idare etmeye çalışmaktır. Demostenes, bir adamın düşmanına eza vermek için uygulayabileceği en büyük işkencenin, 'gece gündüz başının etini yiyecek evcimen bir Furi' olan kızını ona vermesi olduğunu söyler; ta ki, bu şekilde onu öldürene kadar. Yüce Seneca der ki, bu dünyada iki istisnai bela vardır: bir kadın ve cehalet. İmparator Marcus Aurelius, kadınları gemilere benzetir çünkü 'onları düzen içinde tutmak için her zaman bir kusur vardır.' Platon, kadınların 'aşırı derecede süslenip püslendiklerini, giyim kuşamlarına dikkat ettiklerini' öne sürer ki bana göre bunun nedeni, böyle bayağı bir numaranın doğuştan gelen çirkinliklerini kamufle etmesidir. Valerius Maximus, arkadaşlarından birine yazdığı bir mektupta, bir kadın için imkânsız diye bir şeyin neredeyse olmadığını söyler ve 'kıymetli arkadaşının bir kadının ihanetine uğramamasını' niyaz eder Yüce Tanrı'dan. Kadınların doğası hakkında kendi sormuş olduğu soruya, 'Arkadaşlığın baş düşmanı, kaçınılması mümkün olmayan bir acı, gerekli bir kötülük, doğuştan baştan çıkarıcı, arzu edilen bir bela, bal gibi görünen bir zehirdir o,' diyerek cevap veren Valerius Maximus'un ta kendisidir bu. Bir kadını bir kenara atmak suçsa şayet, onu konuşturmamanın çok daha büyük bir işkence olacağının da altını çizmiştir."

"Lütfen, bayım," diye rica etti Coldmoon, "bu kadarı kâfi. Karım hakkında tek bir kötü söz daha duymaya dayanamam."

"Birkaç sayfa daha var. Sonuna kadar dinlemeye var mısın?"

"El insaf," dedi Waverhouse. "Hem, eve gidip güzel karına kavuşma vaktin gelmedi mi senin?" Her zamanki üslubuyla alay etmeye başlamıştı ki, sertçe hizmetçiye seslenen Bayan Sneaze'in sesi duyuldu öteki odadan.

"Kesin duydu bizi," diye fısıldadı Waverhouse. "Döndüğünü fark etmiş miydiniz?"

Boğuk kahkahalarla sarsıldı sahibim. "Duyduysa duydu, ne var yani?"

Ama Waverhouse ikna olmuş gibi değildi. "Ah, Bayan Sneaze," diye seslendi, "ne zamandan beri evdesiniz?"

Hani nasıl söyler şairler, yoktu gelen hiçbir cevap.

"Asil kocanızın bize neler söylediğini duydunuz mu, Bayan Sneaze?"

Hâlâ cevap yoktu.

"Söylediklerinin kendi düşünceleri olmadığını fark etmişsinizdir umarım. On altıncı yüzyılda yaşamış Nashe adında birinin düşüncelerini okuyordu yalnızca. Kişisel bir durum yok. Lütfen üzerinize alınmayın."

"Aman bana ne canım," diye kaba bir cevap geldi; Bayan Sneaze'in sesi o kadar zayıf ve uzaktan gelmişti ki, çoktan on altıncı yüzyıla gidip, Bay Nashe'in bizzat kendisiyle muhabbete dalmış olabilirdi. Gergin bir şekilde kıkırdadı Coldmoon.

"Elbette bu beni de ilgilendirmez. Lafını ettiğim için kusuruma bakmayın." Waverhouse yüksek sesle gülüyordu ki, açılan dış kapının ve eve giren güçlü adımların sesini işittik. Bir an sonra -ve herhangi bir duyuruda bulunulmaksının- odanın sürgülü kapısı yana doğru açıldı ve kapı aralığında Tatara Sampei'nin yüzü belirdi.

Sampei pek kendine benzemiyordu. Kar beyazı gömleği ve fiyakalı yeni frak ceketi başlı başına birer sürprizdi ama aynı zamanda boğazları iple birbirine bağlanmış birkaç bira şişesi getirmişti yanında. Şişeleri kurutulmuş palamutların altına koydu ve kendisi de -başıyla bir selam bile vermeden- kıçının üzerine

oturdu, mağrur bir savaşçının tüm o kendinden eminliğiyle. "Bay Sneaze," diye lafa koyuldu hemen, "mide problemleriniz son zamanlarda daha iyi ya? Hep evde oturup durmaktan; evde oturmak size iyi gelmiyor."

"Midem iyi veya kötü diye bir şey söylemedim ben," diye aksice itiraz etti sahibim.

"Söylemediğinizi biliyorum elbette ama yüzünüzün rengi her şeyi anlatıyor. Bu kadar sarı olmak hayra alamet değil. Tam balık mevsimi. Shinagawa'da bir tekne kiralamaya ne dersiniz? İnsanı kendine getiriyor. Daha geçen pazar gittim."

"Bir şey yakalayabildin mi?"

"Hayır, hiçbir şey yakalayamadım."

"Sosis bile tutamıyor olmanın neresi eğlenceli?"

"Maksat eğlenmek, kanınıza kaynatacak bir meşgale edinmek. Neden hep birlikte gitmiyoruz? Daha önce hiç balığa çıkmış mıydınız? İnanılmaz keyiflidir," diye konuşmaya başladı grubu karşısına alarak, sanki karşısında çocuklar varmış gibi yumuşak bir sesle. "Küçük bir tekneyle devasa büyüklükteki mavi okyanusa açılmak gibisi var mı?"

"Tercihimi," dedi susturulması mümkün olmayan Waverhouse, "devasa büyüklükteki mavi bir tekneyle mümkün olan en küçük okyanusa açılmaktan yana kullanacağım."

"Ben anlamadım," dedi Coldmoon objektif bir şekilde. "En azından bir balina yakalamayı ummuyorsak balığa çıkmanın eğlenceli bir tarafını göremiyorum. Hadi denizkızı olsun."

"Küçük teknelerle balinaları veya olmayan denizkızlarını tutamazsın. Kargacık burgacık yazılar yazan siz edebiyatçılar mantıklı bir şey söylemez misiniz hiç?"

"Ben edebiyatçı değilim."

"Değil misin? Nesin o halde? Ben iş adamıyım ve biz iş adamlarına göre sahip olman gereken şeylerden biri de mantıktır." Sahibime döndü ve doğrudan ona hitap etti. "Siz de bilirsiniz ki bayım, son birkaç aydır pek çok mantıklı işe imza attım. Tabii, büyük bir iş merkezinde çalıştığım için bundan doğal bir şey olamaz."

"Ne gibi mesela?"

"Mesela sigaraları ele alalım. Shikishima ya da Asahi gibi beş para etmez markaların sigaralarını içerek ortalıkta geziyorsanız, işinizde çok fazla mesafe kat edemezsiniz." Derken, Mısır menşeili bir paket sigara çıkardı, içinden altın uçlu bir sigara seçti, sigarayı gösterişli bir biçimde yaktı ve kokulu dumanını tellendirmeye başladı.

"Böyle har vurup harman savurarak ortalarda dolanmaya yetiyor mu paran? Yığınla para kazanıyor olmalısın."

"Hayır. Henüz para kazanmaya başlamadım ama bir şeyler değişecek. Bu sigaraları içmek insana itibar kazandırıyor, prestijini kayda değer şekilde artırıyor."

"Prestij kazanmak için cam küreleri perdahlamaktan daha kolay bir yöntem. Kısa yoldan itibar. Uğraşlarından çok daha az meşakkatli, haksız mıyım Coldmoon?"

Waverhouse çenesini güç bela kapadıktan sonra Coldmoon'un ağzından henüz tek bir hece çıkmamıştı ki, Sampei dönerek, "Demek Bay Coldmoon sizsiniz," dedi. "Doktorasını tamamlamaktan vazgeçen delikanlı. Bu sebepten ötürü o ben oluyorum."

"Doktora yapan mı?"

"Hayır, Bayan Goldfield'la evlenen. Doğrusunu söylemek gerekirse, böylesi bir fırsatı kaçırdığınız için sizin adınıza çok üzüldüm ama o kadar üstüme geldiler ki, onunla evlenmeyi kabul ettim. Yine de Bay Coldmoon'a haksızlık yaptığımı düşünmeden edemiyorum. Hissettiklerimi anlayabiliyor musun, Sneaze?"

"Rica ederim, bayım," dedi Coldmoon, "onunla evlenmekte özgürsünüz."

"Eğer istediğin oysa," diye mırıldandı sahibim belli belirsiz, "bu durumda onunla evlenebilirsin sanırım."

"Ne kadar müthiş," diye çağıldadı Waverhouse. "Sonu iyi biten her şey iyidir, o kadar. Lakin bu gösteriyor ki, kimsenin kızlarını evlendirmek konusunda endişelenmesine gerek yok. Daha az önce çok geçmeden uygun biri çıkar karşısına deme-

miş miydim ben? Kocası olacak arsızı bulmuş bile. Düşün, Beauchamp, düşün ve sevin. Yeni usul şiirlerinden birinin daha konusu belli oldu bak. Zaman kaybetmeden hemen işe koyul." Waverhouse tekrar sustu.

"Demek siz de," diye sordu Sampei, aşırı saygılı bir biçimde, "şair Bay Beauchamp'sınız? Düğünümüz için bir şeyler yazma inceliğini gösterirseniz size gönülden minnettar olurum. Hemen basılıp, ilgili kişilere gönderilmesini sağlayabilirim. Ayrıca günlük gazetelerde basılmasıyla da bizzat ilgileneceğim."

"Şeref duyarım. Ne zaman hazır olsun istersiniz?"

"Ne zaman olursa. Hâlihazırda elinizin altında olan bir şiir de iş görür. Sizi düğün törenimize beklerim. Şampanyamız da olacak. Daha önce hiç içmiş miydiniz? Tadı enfestir. Düğün için küçük bir orkestra kiralamayı düşünüyorum Bay Sneaze. Belki de Bay Beauchamp'ın şiirini müziğe uyarlayabilir ve yemek yedikleri sırada konuklara dinletebiliriz. Ne dersiniz, Bay Sneaze? Ne düşünüyorsunuz?"

"Nasıl istiyorsan öyle yap."

"Peki, Bay Sneaze, bu uyarlamayı siz yapamaz mısınız?"

"Saçmalama."

"Aranızda müzik işini halledebilecek biri var mı?"

"Beceriksiz damat adayı ve başarısız küre perdahçısı Bay Coldmoon aynı zamanda kemancı olur. Kendisine soralım. Ama sanmıyorum ki, yalnızca bir yudum şampanya karşılığında manevi servetini saçıp savursun."

"Tamam da şampanya var, şampanya var. Ucuz ya da kalitesiz bir şey teklif etmiyorum. İğrenç bir gazoz değil, en iyisi. Bana yardım etmeyecek misiniz?"

"Etmez olur muyum, hem de zevkle. Şampanya dediğiniz elma suyu bile olsa müziği yazacağım. Hatta arzu ederseniz karşılığında hiçbir şey almam."

"Karşılıksız yardımınızı istemek aklımın ucundan bile geçmez. Şampanya sevmiyorsanız, ödeme yapmama ne dersiniz?" Ceketinin cebine uzanan Sampei, yedi-sekiz kadar fotoğraf çıkardı ve onları zemin döşemesinin üzerine yaydı. Bir tanesi yarım

boy, diğeri tam boy portreydi; biri oturuyor, diğeri ayakta duruyordu; biri resmî giyinmişti, diğerinin üzerinde uzun kollu bir kimono vardı; bir diğerinin saç modeli de Japonlara özgü resmî saç modeliydi. Bunların tümü genç kızlara ait fotoğraflardı.

"Bay Sneaze, bunlar uzun süredir ilgi duymadığım gelin adaylarının fotoğrafları. Şayet bu adaylardan herhangi bir Bay Coldmoon'un veya Bay Beauchamp'ın ilgisini çekecek olursa, yardımlarına karşılık olarak onları bu çekici hanımlara bizzat takdim etmekten memnuniyet duyarım. Şuradaki nasıl?" diye sordu, fotoğraflardan birini Coldmoon'un gözüne sokarak.

"Ah, hoşmuş," dedi Coldmoon, "gerçekten çok hoş. Ama şu daha çok hoşuma gitti."

"Peki ya bu?" Coldmoon'un eline başka bir fotoğraf tutuşturdu.

"Bu da çok hoş. Oldukça çekici. Evet, ondan çok hoşlandım."

"Hangisini istersin?"

"Hangisi olursa."

"Biraz kayıtsız gördüm sizi," dedi Sampei duygusuzca. Sonra sahibime dönerek satış konuşmasına devam etti. "Aslında şuradaki bir doktorun yeğeni."

"Hmm."

"Şuradakiyse son derece iyi huyludur. Üstelik genç. Yalnızca on yedi yaşında. Ve şunun kocaman bir çeyizi var. Buradaki bir il yöneticisinin kızı." Hayalleriyle baş başa kalan Sampei boş boş konuşuyordu.

"Acaba diyorum, hepsiyle birden mi evlensem?"

"Hepsiyle mi? Bu düpedüz açgözlülük. Bir çeşit poligam falan mısınız?"

"Hayır, poligam değilim. Ama tabii etoburum."

"Neyse ne, bırak şimdi onu. Şu fotoğrafları hemen yok et, Sampei. Görmüyor musun," dedi sahibim azarlarcasına bir ses tonuyla, "seni kandırıyorlar."

"Yani hiçbiriyle tanışmak istemiyorsunuz," dedi Sampei, yarı soru, yarı cevap şeklinde. Sonra Beauchamp ve Coldmoon'a

son bir bakma fırsatı tanıyıp fotoğrafları birer birer ve usulca cebine geri koydu.

Cevap yoktu.

"Bu şişeler ne için?"

"Hediye. Yaklaşmakta olan evliliğimin şerefine kadeh kaldıralım diye biraz evvel köşedeki bardan satın aldım onları. Hadi, başlayalım."

Sahibim hizmetçiyi çağırmak için ellerini birbirine vurdu ve hizmetçiden şişeleri açmasını istedi. Sonra beşi; sahibim, Waverhouse, Singleman, Coldmoon ve Beauchamp, kadehlerini ciddiyetle kaldırarak aşk konusunda şansının yaver gitmesinden ötürü Sampei'yi kutladılar. Kendine olan saygısı yüzüne vuran Sampei, "Törene hepiniz davetlisiniz," dedi. "Hepiniz gelebilecek misiniz? Öyle olacağını umarım."

"Hayır," dedi sahibim hemen. "Ben gelmeyeceğim."

"Nedenmiş o? Hayatımın en önemli gününe iştirak etmeyeceksin, öyle mi? Çok zalimce."

"Ben zalim falan değilim. Ama yine de katılmayacağım."

"Hah, anladım, giyecek uygun kıyafetin yok, değil mi? Gelmene mani olan şey bu mu? Ben işin o kısmını seve seve halledebilirim. Daha çok dışarı çıkmalı ve yeni insanlar tanımalısın. Seni bazı ünlü kişilerle de tanıştıracağım."

"İsteyeceğim son şey bu."

"Mide sıkıntılarına da iyi gelecektir."

"İsterse hiç iyileşmesin. Canı isterse!"

"Nuh diyor, peygamber demiyorsun. Öyle olsun. Peki, ya diğerleri? Siz gelebilecek misiniz?"

"Ben mi? Çok isterim," dedi Waverhouse. "Hatta arabulucu rolüne müşerref olmaktan mutluluk bile duyarım. Bir şiir geldi aklıma:

Bir ilkbahar akşamıydı:
Düğün ve nikâh merasimi
Şampanyanın verdiği
Sarhoşlukla geçmişti"

"Ne dediniz? Suzuki arabulucu mu olacak? Bilmeliydim. Eh, üzgünüm ama bu durumda yapacak bir şey yok. İki arabulucu olması biraz fazla kaçacaktır diye düşünüyorum. Bu yüzden düğününüze sıradan biri olarak iştirak edeceğim."

"Peki, siz ne diyorsunuz? Dostlarınızla birlikte siz de gelecek misiniz?"

"Ben mi?" dedi şaşırmışa benzeyen Singleman.

"Bu oltayı arkadaş edinerek kendime,
İçim rahat bir şekilde yaşarım doğada
Ve özgürüm kül kırmızısı dünyanın derdinden tasasından
Tıpkı başımı derde sokan, çengeldeki bir vaat gibi."

"Bu da ne demek oluyor şimdi?" diye sordu Waverhouse. "Nasıl Çince şiir yazılacağını anlatan kutsal bir kitaptan falan mı?"

"Nerede okuduğumu gerçekten hatırlayamıyorum."

"Gerçekten hatırlayamıyor musunuz? Sizin adınıza ne kadar sinir bozucu. Ve siz, Bay Coldmoon, size güvenebileceğimi umuyorum. En nihayetinde bu meselede ayrıcalıklı bir konuma sahipsiniz."

"Elbette orada olacağım. Kendi yaptığım bestenin orkestra tarafından seslendirilişini dinleme fırsatını kaçırırsam çok yazık etmiş olurum."

"Muhakkak. Peki, ya siz Bay Beauchamp?"

"Evet. Yeni usul şiirimi çiftlerin huzurunda okumak için ben de orada olacağım."

"Harika. Hayatım boyunca hiç bu kadar mesut olmamıştım, Bay Sneaze. Ve bu anı kutlamak adına şu biradan bir bardak daha alacağım." Bir su bardağını ağzına kadar doldurdu ve tek dikişte içti. Yüzü yavaş yavaş kızarmaya başlamıştı.

Kısa sonbahar günü geceye döndü. Maltızdaki kömürün ateşi söneli epey olmuştu ve kül tablasının üzeri sigara izmariti kaynıyordu. Bu gününü gün etmeyi seven adamlar bile yeterince eğlenmişe benziyordu ve nihayet ayağa kalkıp, "Geç oldu.

Yavaş yavaş yola koyulma vakti," diyen ilk kişi Singleman oldu. Diğerleri de onu izlediler ve kibar bir şekilde vedalaştıktan sonra gecenin karanlığına karıştılar. Konuk odasına bir sessizlik çöktü. Gösteri bitmiş, müzikhol boşalmıştı.

Sahibim akşam yemeğini yedi ve çalışma odasına çekildi. Sonbahar soğuğuyla ürperen karısı yakasını kapattı, dikiş kutusunu aldı ve eskimiş kimonosunu onarmaya koyuldu. Tek sıra halinde uzanan çocuklar çabucak uykuya daldılar. Hizmetçiyse hamama gitmişti.

Biri, görünüşte kaygısız olan bu insanların kalplerine şöyle bir tıklatacak olsa ortaya epey hüzünlü bir ses çıkardı. Her ne kadar yaşadığı aydınlanma kendisini uhrevileştirmiş gibi davranıyor olsa da Singleman'ın ayakları hâlâ toprağa değiyordu. Sevecen de olsa, âşık olduğu boyalı manzaraların masal âlemi değildi Waverhouse'un dünyası. Küçük cam kürelerini perdahlamayı en sonunda bırakmıştı şu bizim sevimli şövalye yamağı Coldmoon; uzak memleketinden günlerine neşe katacak bir gelin getirmişti ki, bu da güzel ve son derece normaldi. Mesele, bu güzel normalliğin sıkıcı bir hale dönüşecek olmasıydı. Öte yandan Beauchamp, her ne kadar şu an altın gibi bir kalbi olsa da, kalbinin özü olan yeni usul şiirlerden bir hiç uğruna vazgeçmenin ne büyük bir aptallık olduğunu anlamaya başlayacaktı on sene içerisinde. Sampei'ye gelince; zirvede mi bitirecek yoksa heba olup gidecek mi, benim için söylemek zor ama eşini dostunu şampanyayla sırılsıklam ettiği onurlu ve mutlu bir hayat süreceğini düşünmek isterim. Suzuki sonsuza kadar aşağılık bir sürüngen olarak kalacak. Dalkavuklar çamurda debelenir ama yine de hiç sürünemeyenlerden daha iyi durumda olmayı başaracaktır.

Ben mi? Yaşamını insanların arasında sürdüren ve iki yıl önce dünyaya gelmiş olmasına rağmen hâlâ ismi olmayan bir kediyim. İnsanlara ilişkin sahip olduğum bilgiler bakımından eşsiz olduğumu düşünmüşümdür hep, lakin geçenlerde başka bir kediyle tanışmak beni çok şaşırttı. Kater Murr adındaki bu Alman kedisi bir anda çıkageldi ve özel ihtisas alanım üzerine ileri geri konuşmaya başladı. Sonradan sordum soruşturdum ve ziyaret-

çimin aslında yüz yıl kadar önce ölen ve o zamandan beri cehennemde olan bir kedinin hayaleti olduğunu öğrendim. Şöhretim merakını öylesine celp etmişti ki, beni sinirlendirmek amacıyla yeniden ete kemiğe bürünmüştü. Öğrendiğim kadarıyla, hayırsız bir evlatmış bu kedi. Bir defasında annesiyle buluşacakmış ve ona hediye olarak vermek üzere ağzında bir balık taşıyormuş. Gelgelelim, hayvani arzularına yenik düşmüş ve mola verip balığı mideye indirmiş. Yeteneklerinin ve açgözlülüğünün birleşimi onu neredeyse insana dönüştürecekmiş. Hatta bir defasında şiir yazıp hayretler içerisinde bırakmış sahibini. Böyle kahraman bir kedi, yüz yıl kadar önce bu denli üstün kedi becerileri sergileyebilmişse, benim gibi hiçbir işe yaramayan bir tip vadesini çoktan doldurmuştur ve daha fazla vakit kaybetmeden hiçliğe karışıp gitmelidir belki de.

Hazımsızlık sahibimi eninde sonunda öldürecek. İhtiyar Goldfield zaten açgözlülüğünün esiri olmuş. Sonbahar yapraklarının çoğu döküldü. Yaşayan her şey ölmelidir. Yaşamak bu kadar anlamsız olduğuna göre, belki de yegâne bilge insanlar erken yaşta ölenlerdir. Şayet bugün burada toplanan bilgelere kulak verseydi insan, intiharlar yüzünden insanoğlunun soyu çoktan tükenmiş olurdu. Dikkatli olmazsak, biz kediler bile bu iki bacaklı ahmaklar için öngörülen şekilde bir bireysellik geliştirirken bulabiliriz kendimizi. Ürkütücü bir olasılık.

Üzerime bir sıkıntı çöktü. Sampei'nin birasından bir yudum alayım da keyfim yerine gelsin diye düşünerek mutfağa gittim. Arka kapı yarısına kadar açıktı ve sonbahar rüzgârı kapıyı bir ileri bir geri gıcırdatıyordu. Rüzgâr lambanın ışığını söndürmüş olmalıydı zira içerisi karanlıktı. Ama pencereden içeriye giren gölgeler de vardı. Ay ışığıydı herhalde. Bir tepsinin üzerinde, ikisi yarıya kadar kahverengi bir sıvıyla dolu üç bardak gördüm. Bardağa konulduğunda sıcak su bile soğukmuş gibi gözükür. Doğal olarak, kömür söndürme kabının yanında sessizce durmakta olan bu sıvı, donuk ay ışığında soğuk ve itici görünüyordu.

Öte yandan, her şey bir tecrübedir. Hatırladığım kadarıyla

Sampei onu içtikten sonra suratı kızarmış ve bir kilometre boyunca koşmuş bir adam gibi derin derin solumaya başlamıştı. O şeyi içen bir kedinin daha kanlı canlı olması imkânsız değildi belki de. Nasıl olsa bir gün ben de öleceğim, diye düşündüm. Ölmeden önce ne yaparsam yanıma kâr kalır. Ölüp de mezara girdiğimde, dedim kendi kendime, biranın tadına hiç bakmadığım için pişman olursam iş işten geçmiş olacak. Hadi öyleyse, topla cesaretini ve dik kafana şunu!

Dilimle bir tadına bakayım dedim ama yalayarak içmeye başladığımda acı bir sürprizle karşılaştım. İğne batırılmış gibi yanıyor, acıyla sızlıyordu dilimin ucu. Bu iğrenç şeyi içmekten ne anlıyordu insanlar? Sahibimin kötü bir yemeği tarif ederken, 'Bunu köpekler bile yemez,' dediğini duymuştum ama bu koyu renkli içecek de pek kedilere göre değildi hani. Kedilerle bira arasında asli bir tiksinti olmalı diye düşündüm. Tehlikenin bilincindeydim ve hemen dilimi geri çektim. Ama sonra biraz düşününce, insanların, iyi ilaçların tadının her zaman kötü olduğu ve griplerini geçirmek için içtikleri yudumların midelerini allak bullak ettiği yönündeki sözlerini hatırladım. Çamur içtikleri için mi iyileşiyorlardı yoksa suratlarını buruşturdukları o şeyi içmeselerdi de zaten iyi olacaklar mıydı? Bunu hiç öğrenme şansım olmamıştı; ta ki şu ana kadar. Bira içmek bağırsaklarımı bozarsa bu çok kötü olurdu; ama eğer Sampei gibi, etrafımdaki her şeyi unutacak kadar keyiflenirsem, bu tecrübeyi umulmadık bir mutluluk kaynağı olarak kabul edecek ve hatta derdi tasayı içkiyle boğmanın ne kadar tatlı bir şey olduğunu civardaki tüm kedilere öğretecektim. Şansımızı deneyip neler olacağını görelim, diye düşündüm.

Karar verilmişti. Dilimi temkinli bir şekilde dışarı çıkardım. Lakin tadı acı olan sıvıya bakarak içmek zor olacaktı; bu yüzden gözlerimi sımsıkı yumup, yalayarak içmeye başladım. Katıksız irade gücüm ve kaplansı azmimle ilk bardaktaki biraları yalayıp yuttuğumda tuhaf bir olay meydana geldi. İğnelenmiş dilimin ilk baştaki acısı hafiflemeye başladı ve ağzımdaki iğrenç his, ki bir el dışarıdan yanaklarımı birbirine bastırıyormuş gibi bir histi

bu, azaldı. Daha ilk bardak bitmeden çatlayacak kadar bira içmiştim. Ve ikinci bardağı o kadar rahat bitirmiştim ki, tepsinin üzerine dökülen biraları bile yalayıp yutmuş, tüm nevaleyi mideye indirmiştim.

Sonra vücudumun vereceği tepkileri incelemek üzere çömeldim ve bir süre sessizce o vaziyette bekledim. Vücudum gitgide ısınıyordu. Gözlerimin çevresinde bir sıcaklık hissettim. Kulaklarım alev alev yanıyordu. Şarkı söylüyormuş gibi hissediyordum. *Cat's High Links* dinleyip dans ediyormuş gibi hissediyordum. Sahibime, Waverhouse'a ve Singleman'a, "Cehenneme kadar yolunuz var," diyordum sanki. İhtiyar Goldfield'ı tırmalıyor, karısının o koca burnunu ısırıyor ve daha bir sürü başka şey yapıyordum. En sonunda canım kalkmak istedi. Ayağa kalktığımda biraz dolaşmaya ihtiyacım olduğunu fark ettim. Yalpalaya yalpalaya yürürken, "Hey Ay, nasıl gidiyor, ihtiyar?" diye bağırmak geldi içimden. Bağırdım da. Tanrım, ne harika bir histi bu!

Demek, diye geçirdim içimden, kör kütük sarhoş olmak böyle bir şeymiş. Işık saçıyordum adeta. Birbirine dolanan bacaklarımı düzene sokmak için çabaladım. Dört bacaklılar bilir, bir hayli meşakkatli bir iştir bu. Belli bir yöne doğru gitmeye çalışmadan, düşe kalka devam ettirdim uzun ve yavaş yürüyüşümü. Üzerime öyle bir uyku çökmeye başlamıştı ki, hâlâ yürüyor muydum yoksa çoktan derin bir uykuya mı dalmıştım, bilmiyorum. Gözlerimi açmaya çalıştım ama göz kapaklarım kaldırılamayacak kadar ağırdı. Eh, ne yapalım, öyle olsun, diye düşündüm. Bu dünyadaki hiçbir şeyin, ne denizlerin ne dağların ne de başka bir hiçbir şeyin, kedilere özgü muhteşemliğime gölge düşüremeyeceğini söylüyordum kendimden emin bir şekilde. Derken, patimi öne atmamla yüksek perdeden bir cumburlop sesi duymam bir oldu. Nihayet kendime geldiğimde hapı yuttuğumun farkına vardım.

Hapı yutmayı nasıl başardığımı düşünmenin sırası değildi çünkü bu gerçeği fark ettiğim an her şey kontrolden çıkmıştı. Tekrar ayıldığımda kendimi suda yüzerken buldum. Aynı za-

manda da acı çektiğim için bu duruma sebebiyet verdiğini düşündüğüm şeye bir pençe salladım ama suyu tırmalamak beni batırmaktan başka bir işe yaramamıştı. Arka bacaklarımla tekmeleyip ön patilerimle tırmalayarak umutsuzca yüzeye doğru ilerlemeye çalıştım. Bu hareketler zamanla bir çeşit kazıma sesine dönüştü ve kafamı sudan çıkarmayı başardığımda, topraktan yapılmış ve pençelerimle yüzeyini tırmaladığım büyük bir kavanozun içine düşmüş olduğumu gördüm.

Yaz boyunca kavanozdaki suyun üzerini kalın bir gülhatmi tabakası kaplamıştı ama sonbaharın gelmesiyle birlikte inen kargalar bitkileri yemiş, sonra da suda yıkanmışlardı. Sonunda, sağa sola sıçrattıkları ve güneşin ısısıyla buharlaşan suyun seviyesi öyle azalmıştı ki, yıkanmakta veya su içmekte zorlanan kargalar gelmez olmuştu. Daha geçen gün, etrafta kuş olmadığına göre su azalmış olmalı, diye düşündüğümü hatırladım. Kavanozun içinde debelenip sağa sola su sıçratan bir sonraki kişinin ben olacağım hiç gelmemişti aklıma.

Suyun yüzeyinden kavanozun ağzına kadar olan mesafe on santimetre kadardı. Patimi ne kadar uzatırsam uzatayım oraya ulaşamıyordum. Suyun içinde sıçrayabilmek de mümkün değildi. Bir şey yapamazsam batacaktım. Çabalarsam, patilerimle kil yüzeyi tırmalamaya devam edersem, kazıma sesinden başka bir şey geçmeyecekti elime. Doğru, kavanozu tırmaladığımda, suyun üzerinde bir parça yükseliyormuşum gibi görünüyordu ama ıskaladığım an dibe kadar batıyordum. O kadar acı vericiydi ki bu, yüzeye çıkmayı başarıp nefes alabilene kadar yeniden tırmalamaya başladım. Öte yandan, bu çok yorucu bir işti ve gücüm tükeniyordu. Başarısızlık beni daha da kamçılıyordu ama bacaklarımda derman kalmamıştı. Öyle bir an geldi ki, kavanozu tırmaladığım için mi batıyordum yoksa batmak için mi kavanozu tırmalıyordum, bunu size söyleyemem.

Tüm bunlar olup biterken ve ardı arkası kesilmeyen acıya rağmen, acı çekiyorum çünkü bu kavanozdan kaçmak istiyorum diye düşünürken buldum kendimi. Ne kadar çıkmak istersem isteyeyim, bunu başaramayacağım ortadaydı. Ön bacağım taş

çatlasın yedi santimetre uzunluğundaydı ve kendimi bir şekilde suyun üzerine çıkarmayı başarsam bile pençelerimi kavanozun ağzına asla takamazdım. Dolayısıyla, buradan çıkamayacağım gün gibi ortada olduğundan, çıkmaya çalışmanın beyhude olduğu da bir o kadar açıktı. Beni bu dehşetli acılara gark eden yegâne şey, kendi manasız ısrarımdı. Ne kadar aptalca, diye düşündüm. Bu işkenceyi bile bile devam ettirmek ne büyük bir budalalıktı.

"Dursam iyi olacak. Ne oluyorsa olsun, umurumda değil. Çok şükür, yeteri kadar pençeledim, tırmaladım, pati attım, tekmeledim. Beyhude yere yeterince karşı koymaya çalıştım doğaya." Karar verilmişti. Teslim oldum ve rahatladım; önce ön patilerim, sonra arka bacaklarım ve son olarak başım ve kuyruğum.

Yavaş yavaş rahatlamaya başladım. Acı mı çekiyordum yoksa minnettar mı hissediyordum, bunu size söyleyemem. Suda boğuluyor muyum, konforlu bir odada kestiriyor muyum, onu bile bilmiyorum. Bir önemi de yok zaten. Nerede olduğumun ya da ne yaptığımın bir önemi yok. Gitgide daha da huzurlu hissediyorum kendimi. Yo, aslında huzurlu hissettiğimi de söyleyemem. Güneşi ve ayı kesip atmış gibiyim. Beni çekiştirmiyorlar artık. Gökyüzünü de yeryüzünü de un ufak ettim. Bilinmeyen sonsuz bir huzura doğru ilerliyorum. Ölüyorum, Mısır, ölüyorum. Ölüm sayesinde huzur bulacağım. Bu ilahi sükunete ancak ölerek kavuşulabilir. Huzur içinde uyu. Şükran, şükran doluyum. Müteşekkir, müteşekkir, müteşekkir...